

Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristönsuojelulaksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi ympäristönsuojelulaki.

Uudistuksella ajanmukaistettaisiin ympäristönsuojelulaki vastaamaan Euroopan unionin uudistunutta lainsäädäntöä ja perustuslain säännösten kehittyntä tulkintaa. Samalla toteutettaisiin joitain ympäristönsuojelulain lupa- ja ilmoitusjärjestelmän toimivuutta parantavia uudistuksia.

Esityksellä pantaisiin täytäntöön teollisuuden päästöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Direktiivi olisi tullut panna täytäntöön viimeistään 7 päivänä tammikuuta 2013.

Ympäristönsuojelulain soveltamisala sekä keskeiset periaatteet ja velvollisuudet säilyisivät pääosin ennallaan. Velvollisuuksista säädettäisiin kuitenkin laissa nykyistä täsmällisemmin. Laissa olevia asetuksenantovaltuuksia täydennettäisiin ja täsmennettäisiin. Luvanvaraisia toimintoja koskevat laitosluettelot olisivat lain liitteessä ja toiminnat ryhmiteltäisiin teollisuuden päästöistä annetun direktiivin mukaisiin laitoksiin ja muihin laitoksiin. Luvanvaraisuus pysyisi pääsääntöisesti ennallaan.

Teollisuuden päästöistä annettu direktiivi edellyttää, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltaminen perustuu komission julkaisemiin oikeudellisesti velvoittaviin päätelmiin. Tämä edellyttää lupaharkintaa koskeviin ympäristönsuojelulain säännöksiin muutoksia ja täsmennyksiä. Nämä muutokset vaikuttavat lupa-asioitten käsittelyyn, lupaharkintaan ja lupien valvontaan. Energian käytön tehokkuutta koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin.

Teollisuuden päästöistä annetun direktiivin toimeenpano edellyttää, että toiminnanhar-

joittajan on laadittava perustilaselvitys, jos laitoksen toimintoihin liittyy maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen vaaraa aiheuttavien merkityksellisten vaarallisten aineiden käyttöä, tuotantoa tai ympäristöön päästämistä.

Toiminnan lopettamista ja tarkkailua koskevia säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi.

Muutoin lupamenettelyä koskevat säännökset säilyisivät eräitä menettelyitä selkeyttäviä säännöksiä lukuun ottamatta pääsääntöisesti ennallaan. Valtion ja kunnan lupaviranomaisten välinen toimivallanjako säilyisi ennallaan. Kunnille kuitenkin säädettäisiin mahdollisuus saada hakemuksesta siirrettyä omaan toimivaltaansa osa valtion lupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvista luvanvaraisista laitoksista.

Esityksellä tehostettaisiin ympäristönsuojelun valvontaa lisäämällä sen suunnitelmallisuutta. Valvonnan kohdistamisen tulisi perustua toiminnoista aiheutuvaan riskiin. Valvontaa tehostettaisiin myös säätämällä sen maksullisuudesta. Valvontamaksun käyttöönotolla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa sekä kunnissa voidaan parantaa ympäristönsuojelun valvonnan voimavaroja.

Esityksessä ehdotettaisiin ympäristönsuojelulakiin sisällytettäväksi turvetuotannon sijoittumista koskeva säännös, jonka mukaan toiminta on sijoitettava niin, että siitä ei aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista.

Esitys sisältää myös lähinnä teknisinä pidettäviä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti niiden vahvistamisesta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	7
1 JOHDANTO.....	7
2 NYKYTILA.....	8
2.1 Lainsäädäntö.....	8
2.1.1 Ympäristönsuojelulaki ja sen nojalla annetut säädökset.....	8
2.1.2 Muu lainsäädäntö.....	12
2.1.3 Luonnonarvoja koskeva sääntely.....	21
2.2 Käytäntö.....	23
2.2.1 Ympäristölupien määrä, käsittelyajat ja tuottavuus valtionhallinnossa.....	23
2.2.2 Valvonta.....	34
2.2.3 Päästöjen kehitys.....	35
2.2.4 Turvetuotannon luonnonarvoja koskeva käytäntö lupaharkinnassa.....	38
2.3 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	39
2.3.1 Lainsäädäntö eräissä maissa.....	39
2.3.2 Euroopan unioni.....	46
2.4 Nykytilan arviointi.....	56
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	59
3.1 Tavoitteet.....	59
3.1.1 Teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanon tavoitteet.....	59
3.1.2 Lupamenettelyn uudistaminen.....	59
3.1.3 Valvonnan tehostaminen.....	61
3.1.4 Perustuslain parempi huomioon ottaminen.....	61
3.1.5 Lain rakenteen kehittäminen.....	62
3.1.6 Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvot.....	62
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	63
3.2.1 Yleiset velvollisuudet ja niihin liittyvät asetuksenantovaltuudet.....	63
3.2.2 Teollisuuspäästädirektiivin toimeenpano sekä lupaa ja lupamenettelyä koskevat ehdotukset.....	63
3.2.3 Valvontaa koskevat ehdotukset.....	64
3.2.4 Maaperän ja pohjaveden suojelua koskevat ehdotukset.....	65
3.2.5 Suuria polttolaitoksia koskevat ehdotukset.....	65
3.2.6 Lain rakenteen muutosehdotukset.....	65
3.2.7 Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvot.....	66
3.2.8 Saamelaisten oikeudet.....	66
3.2.9 Tehostamistoimet.....	66
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	68
4.1 Teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpanon vaikutukset.....	68
4.1.1 Yleistä.....	68
4.1.2 Taloudelliset vaikutukset.....	70
4.1.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	71
4.1.4 Vaikutukset toiminnanharjoittajiin.....	72
4.1.5 Toimialakohtaisia vaikutuksia.....	73
4.1.6 Ympäristövaikutukset.....	74

4.1.7	Vaikutukset innovaatiotoimintaan.....	75
4.1.8	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	75
4.2	Valvonnan kehittämisen ja maksullisuuden vaikutukset	75
4.2.1	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	75
4.2.2	Vaikutukset toiminnanharjoittajiin.....	76
4.2.3	Valvontamaksujen määräytyminen	77
4.2.4	Vaikutukset julkiseen talouteen.....	78
4.2.5	Ympäristövaikutukset.....	78
4.2.6	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	79
4.3	Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvoja koskevan säännöksen vaikutukset	79
4.3.1	Taloudelliset vaikutukset.....	79
4.3.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	81
4.3.3	Ympäristövaikutukset.....	81
4.3.4	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	81
5	ASIAN VALMISTELU.....	81
5.1	Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	81
5.2	Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	82
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	86
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	86
1.1	Ympäristönsuojelulaki	86
1 luku.	Yleiset säännökset.....	86
2 luku.	Yleiset velvollisuudet, periaatteet ja kiellot.....	89
3 luku.	Viranomaiset ja niiden tehtävät.....	98
4 luku.	Ympäristöluvan tarve ja lupaviranomaisten toimivalta	101
5 luku.	Lupamenettely.....	107
6 luku.	Lupaharkinta ja lupamääräykset	110
7 luku.	Direktiivilaitoksen lupaharkinta.....	117
8 luku.	Lupapäätös	126
9 luku.	Luvan voimassaolo ja muuttaminen sekä toiminnan lopettaminen	127
10 luku.	Eräitä toimialoja koskevat säännökset	131
11 luku.	Toiminnan rekisteröinti.....	136
12 luku.	Ilmoitusmenettelyt	138
13 luku.	Korvaukset	140
14 luku.	Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen.....	140
15 luku.	Ympäristön tila.....	144
16 luku.	Jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla	150
17 luku.	Otsonikerrosta heikentävät aineet ja fluoratut kasvihuonekaasut	151
18 luku.	Valvonta ja hallintopakko	153
19 luku.	Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano	165
20 luku.	Erinäiset säännökset.....	167
21 luku.	Voimaantulo ja siirtymäsäännökset.....	177
1.2	Jätelaki	183
1.3	Laki pysäköinninvalvonnasta.....	183
1.4	Kaivoslaki	183
1.5	Vesilaki	183
1.6	Pelastuslaki	183

1.7	Päästökauppalaki.....	183
1.8	Jäteverolaki	183
1.9	Merenkulun ympäristönsuojelulaki.....	183
1.10	Ilmailulaki	183
1.11	Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa	184
1.12	Patoturvallisuuslaki.....	184
1.13	Huumausainelaki.....	184
1.14	Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä.....	184
1.15	Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista.....	184
1.16	Laki korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä.....	184
1.17	Lannoitevalmistelaki.....	184
1.18	Laki Suomen talousvyöhykkeestä.....	184
1.19	Hautaustoimilaki	184
1.20	Vesihuoltolaki	184
1.21	Hallinto-oikeuslaki.....	184
1.22	Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	184
1.23	Luonnonsuojelulaki.....	184
1.24	Vesiliikennelaki	185
1.25	Maastoliikennelaki	185
1.26	Geenitekniikkalaki	185
1.27	Merensuojelulaki.....	185
1.28	Terveysuojelulaki.....	185
1.29	Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta	185
1.30	Kemikaalilaki.....	185
1.31	Maa-aineslaki.....	185
1.32	Laki eräistä naapurussuhteista	185
1.33	Rikoslaki	185
1.34	Laki eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta.....	185
1.35	Elintarvikelaki.....	186
1.36	Kuluttajaturvallisuuslaki	186
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	186
3	VOIMAANTULO.....	191
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	191
	LAKIEHDOTUKSET	203
	1. Ympäristönsuojelulaki	203
	LIITE 1	271
	LIITE 2	281
	2. Laki jätelain muuttamisesta.....	282
	3. Laki pysäköinninvalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	283
	4. Laki kaivoslain 3 §:n muuttamisesta	284
	5. Laki vesilain muuttamisesta	284
	6. Laki pelastuslain 48 §:n muuttamisesta.....	287
	7. Laki päästökauppalain muuttamisesta.....	288
	8. Laki jäteverolain 3 §:n muuttamisesta.....	289
	9. Laki merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta.....	289
	10. Laki ilmailulain 87 §:n muuttamisesta	290
	11. Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 1 §:n muuttamisesta	290
	12. Laki patoturvallisuuslain 3 §:n muuttamisesta	291

13. Laki huumausainelain 28 §:n muuttamisesta	291
14. Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	292
15. Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	292
16. Laki korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	293
17. Laki lannoitevalmistelain 3 §:n muuttamisesta	293
18. Laki Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 ja 11 §:n muuttamisesta	294
19. Laki hautausoimilain 17 §:n muuttamisesta.....	294
20. Laki vesihuoltolain 5 §:n muuttamisesta.....	295
21. Laki hallinto-oikeuslain 5 §:n muuttamisesta.....	295
22. Laki maankäyttö- ja rakennuslain 134 §:n muuttamisesta	296
23. Laki luonnonsuojelulain 53 ja 57 §:n muuttamisesta	296
24. Laki vesiliikennelain 21 §:n muuttamisesta	297
25. Laki maastoliikennelain 30 §:n muuttamisesta	297
26. Laki geenitekniikkalain 23 §:n muuttamisesta	298
27. Laki merensuojelulain 2 §:n muuttamisesta.....	298
28. Laki terveydensuojelulain muuttamisesta	299
29. Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	300
30. Laki kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta.....	300
31. Laki maa-aineslain 5 a §:n muuttamisesta	301
32. Laki eräistä naapurussuhteista annetun lain 18 §:n muuttamisesta	301
33. Laki rikoslain 48 luvun 1 ja 3 §:n muuttamisesta.....	302
34. Laki eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain muuttamisesta.....	303
35. Laki elintarvikelain 71 §:n muuttamisesta	304
36. Laki kuluttajaturvallisuuslain 32 §:n muuttamisesta.....	305
LIITE	306
RINNAKKAISTEKSTIT	306
2. Laki jätelain muuttamisesta.....	306
3. Laki pysäköinninvalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	309
4. Laki kaivoslain 3 §:n muuttamisesta	310
5. Laki vesilain muuttamisesta	311
6. Laki pelastuslain 48 §:n muuttamisesta.....	315
7. Laki päästökauppalain muuttamisesta.....	316
8. Laki jäteverolain 3 §:n muuttamisesta.....	318
9. Laki merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta.....	319
10. Laki ilmailulain 87 §:n muuttamisesta	320
11. Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 1 §:n muuttamisesta	321
12. Laki patoturvallisuuslain 3 §:n muuttamisesta	322
13. Laki huumausainelain 28 §:n muuttamisesta	323
14. Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	324

15. Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	325
16. Laki korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	326
17. Laki lannoitevalmistelain 3 §:n muuttamisesta.....	327
18. Laki Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 ja 11 §:n muuttamisesta	328
19. Laki hautausoimilain 17 §:n muuttamisesta.....	329
20. Laki vesihuoltolain 5 §:n muuttamisesta.....	330
21. Laki hallinto-oikeuslain 5 §:n muuttamisesta.....	331
22. Laki maankäyttö- ja rakennuslain 134 §:n muuttamisesta	332
23. Laki luonnonsuojelulain 53 ja 57 §:n muuttamisesta	333
24. Laki vesiliikennelain 21 §:n muuttamisesta	334
25. Laki maastoliikennelain 30 §:n muuttamisesta	335
26. Laki geenitekniikkalain 23 §:n muuttamisesta.....	336
27. Laki merensuojelulain 2 §:n muuttamisesta.....	337
28. Laki terveydensuojelulain muuttamisesta	338
29. Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	340
30. Laki kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta.....	341
31. Laki maa-aineslain 5 a §:n muuttamisesta	342
32. Laki eräistä naapurussuhteista annetun lain 18 §:n muuttamisesta.....	343
33. Laki rikoslain 48 luvun 1 ja 3 §:n muuttamisesta.....	344
34. Laki eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain muuttamisesta.....	346
35. Laki elintarvikelain 71 §:n muuttamisesta	348
36. Laki kuluttajaturvallisuuslain 32 §:n muuttamisesta.....	349

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja -asetus (169/2000) tulivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Lain ja asetuksen keskeisiä sääntelykeinoja ovat ympäristölupamenettely ja eräät muut toimintojen hyväksymismenettelyt sekä lain nojalla valtioneuvoston asetuksin säädettävät tarkemmat ympäristönsuojelun velvoitteet, joista toimialakohtaiset päästöraja-arvot velvoittavat suoraan toiminnanharjoittaja ilman, että niitä on asetettu luvassa.

Lupamenettelyn toimivuutta on selvitetty lain voimassa ollessa useissa eri yhteyksissä. Tehtyjen selvitysten mukaan nykyinen lupajärjestelmä on, eräiden alkuajan siirtymävaiheen ongelmien jälkeen toiminut pääsääntöisesti suhteellisen hyvin. Siirtymävaiheessa aiempien sektorikohtaisten lakien lupien yhdistäminen yhdeksi luvaksi ruuhkautti hakemusten käsittelyä. Lain varsin joustavien säännösten tulkinta on vakiintunut oikeuskäytännössä. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen kannalta erittäin merkittävien toimialojen, kuten turvetuotanto ja kaivos-toiminta, lupakäsittelyä on kuitenkin arvosteltu riittämättömänä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Ympäristönsuojelulain täytäntöönpanosta vastaavat aluehallintovirastot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) sekä kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Ympäristöministeriö ohjaa aluehallintovirastojen ympäristölupa -vastuualueita ja ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueita toimialansa mukaisissa tehtävissä. Valtion vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman toimeenpano ja aluehallintovirastojen lupatoiminnan sekä ELY-keskusten valvontatoimien ohjaus toimintojen tehostamiseksi ja yhteensovittamiseksi edellyttävät lupa- ja valvontamenettelyiden kehittämistä ja yhdenmukaistamista. Toisaalta ne myös antavat mahdollisuuden menettelyjen kehittämiseen. Myös kuntien ympäristölupa- ja rekisteröintimenettelyjen sekä valvontatoimien edellytyksiä pyritään parantamaan.

Ympäristönsuojelulain uudistaminen on tullut ajankohtaiseksi monesta syystä. Ympäristönsuojelulain kehittämisessä huolehditaan jatkossakin ympäristönsuojelun korkeasta tasosta sekä kansalaisten osallistumisoikeudesta ja oikeusturvasta. Myös perustuslain tulkinnot lailla ja asetuksella säätämisen suhteista ovat kehittyneet ympäristönsuojelulain säätämisen jälkeen. Uudistuksessa otetaan huomioon myös lupajärjestelmän toimivuus ja selkeys sekä valvonnan tehostaminen, lain selkeys sekä perustuslain parempi huomioon ottaminen lain yleisissä velvoitteissa ja asetuksenantovaltuuksissa.

Ehdotetulla uudella ympäristönsuojelulailta saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2010/75/EU, jäljempänä *teollisuuspäästädirektiivi*, Industrial Emissions Directive, IED). Direktiivin mukaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan (Best Available Techniques, BAT) aikaisempaa yhdenmukaisemman soveltamisen turvaamiseksi komissio antaa oikeudellisesti sitovia päätöksiä. Tämä merkitsee muutoksia käytännön lupaharkintaan ja siten haastetta lupaviranomaisille ja toiminnanharjoittajille uusien vaatimusten toimeenpanossa. Komission päätökset asettavat sitovia päästöraja-arvoja. Teollisuuspäästädirektiivi oli määrä saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 7 päivänä tammikuuta 2013.

Ympäristönsuojelulain rakenne on muuttunut voimaantulon jälkeen lukuisten muutosten myötä sekavaksi ja sirpaleiseksi. Useat eri direktiivien kansallisesta täytäntöönpanosta aiheutuneet muutokset eivät ole lain kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisissa asiayhteydessä. Myöskään toimintojen hyväksymismenettelyihin liittyvät säännökset (lupa, rekisteröinti) eivät enää muodosta selkeää kokonaisuutta. Lain erityisiä säännöksiä koskevaan 15 lukuun on kertynyt laaja kokonaisuus hyvin erityyppisiä säännöksiä. Säännöksiä uudelleen ryhmittelemällä lain rakennetta ja kokonaisuutta voidaan parantaa.

Ympäristönsuojelulain uudistamisen tarpeeseen on kiinnitetty huomiota ympäristönsuojelulain muuttamisesta annettujen hallituksen esitysten käsittelyn yhteydessä. Eduskunta on erityisesti kiinnittänyt huomiota siihen, että ympäristönsuojelulaki on kokonaisuutena hyvin vaikeaselkoinen. Erityisesti useat lain sisäiset pykäläviittaukset ovat omiaan hankaloittamaan lain luettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Lain rakennetta ja systematiikkaa onkin eduskunnan kannanotoissa vaadittu uudistettavaksi kokonaisuudessaan.

Lain sisältöön ja rakenteeseen ehdotettavat muutokset ovat niin merkittäviä, että muutosten toteuttaminen ei ole tarkoituksenmukaista muuttamalla voimassa olevaa ympäristönsuojelulakia. Ympäristönsuojelulain nykyinen lukurakenne on edelleen pääasiallisesti käyttökelpoinen lähtökohta lain rakenteeksi. Kuitenkin teollisuuspäästödirektiiviä koskevien, erityisesti lupasäännöksiin kohdistuvien ja parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevien säännösten lisääminen lakiin aiheuttaa tarpeen uudistaa lain rakennetta samoin kuin säännösten kokoaminen nykyistä johdonmukaisemmiksi kokonaisuusiksi.

Oikeuskäytäntö on osoittanut, että ympäristölupaharkinnassa ei ole voitu ottaa huomioon toiminnan sijoittumisesta aiheutuvaa luonnonarvojen heikentymistä tai tuhoutumista, jos luonnonarvoa ei ole suojattu luonnonuojelulailla. Oikeusvaje on koskenut erityisesti turvetuotannon sijoittamista. Ehdotuksella parannettaisiin luonnonarvojen huomioon ottamista turvetuotannon sijoitusharkinnassa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

2.1.1 Ympäristönsuojelulaki ja sen nojalla annetut säädökset

Ympäristönsuojelulaki

Vuoden 2000 ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön kokonaisuudistuksen keskeisimpänä tavoitteena oli luoda yhtenäinen ympäristölupajärjestelmä. Pyrkimyksenä oli tarkastella ympäristöhaittoja ja niiden ehkäisemistä koko ympäristö huomioon ottaen uu-

den ympäristönsuojelulailla täytäntöönpannun neuvoston direktiivin ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi (2008/1/EY, kodifioitu toisinto, jäljempänä *IPPC-direktiivi*) edellyttämällä tavalla. Uudistuksessa säädettiin ympäristön pilaantumisen torjunnan yleislaiksi ympäristönsuojelulaki (86/2000), joka sisältää yhtenäiset säännökset maaperän, vesien ja ilman suojelusta. Samalla kumottiin erilliset ilmansuojelu- ja meluntorjuntalait sekä ympäristölupamenettelylaki. Yhtenäisen ympäristölupajärjestelmän luomisen lisäksi ympäristö- ja vesilupien päätöksentekojärjestelmää uudistettiin siten, että vesioikeudet lakkautettiin ympäristönsuojelulain kanssa samanaikaisesti annetulla vesilain muutoksella ja pääosa niiden vesilain mukaisista tehtävistä siirrettiin perustetuille ympäristölupavirastoille, joiden toimivaltaan tulivat kuulumaan myös ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät ympäristölupa-asiat.

Ympäristönsuojelulain tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja, turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, ehkäistä jätteiden syntyä ja haitallisia vaikutuksia, tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena, parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon, edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä torjua ilmastonmuutosta ja tukea muuten kestävää kehitystä.

Ympäristönsuojelulaki on soveltamisalaltaan yleinen eli sitä sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista.

Lakia sovelletaan lisäksi toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn. Lain soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu toiminta, josta säädetään merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) ja merensuojelulaissa (1415/1994), säteilystä aiheutuvien haittavaikutusten ehkäiseminen siltä osin kuin siitä säädetään ydinenergialaissa (990/1987) tai säteilylaissa (592/1991) sekä vesistön pilaantumisen ehkäiseminen siltä osin kuin siitä määrätään Suomen ja Ruotsin

välisessä rajajokisopimuksessa (SopS 54/1971).

Lakiin sisältyvät sen soveltamisen kannalta tärkeimmät määritelmät. Säännöksessä määritellään ympäristön pilaantuminen, ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta, terveyshaitta, paras käyttökelpoinen tekniikka, toiminnanharjoittaja, vesistö, pohjavesi, päästöraja-arvo ja jätevesi. Ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan ihmisen toiminnasta johtuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä tai jättämistä ympäristöön siten, että siitä seuraisi laissa lueteltavia haitallisia vaikutuksia terveydelle, ympäristölle tai omaisuudelle.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa periaatteina pidetään ennaltaehkäisyä ja haittojen minimoimista, varovaista ja huolellista menettelyä, parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöä, ympäristön kannalta parhaan käytännön noudattamista sekä toiminnanharjoittajan vastuuta vaikutusten ennaltaehkäisystä ja ympäristöhaittojen poistamisesta tai rajoittamisesta. Toiminnanharjoittajan vastuulle kuuluvat lisäksi selvilläolovelvollisuus sekä pilaantumisen torjuntavelvollisuus, minkä lisäksi ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on lisäksi otettava huomioon jätelain yleiset velvollisuudet ja periaatteet.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on sijoitettava siten, että siitä aiheutuvat pilaantumisvaikutukset voidaan mahdollisuuksien mukaan välttää. Lakiin sisältyvät erityiset maaperää ja pohjavettä koskevat ehdottomat pilaamiskiellot sekä säännös eräistä meren pilaantumista aiheuttavista toimista. Lisäksi laissa on erityiset säännökset pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuudesta, pilaantumisen vaarasta ilmoittamisesta, pilaantumisen ja puhdistamistarpeen selvittämisestä sekä puhdistamista koskevasta hallintomenettelystä.

Ympäristönsuojelulainsäädännöllä on tyypillistä, että sääntely perustuu olennaisesti perustuslain 80 §:n mukaisen lainsäädäntövallan delegoinnin varaan. Ympäristönsuojelulakiin sisältyykin laaja asetuksia koskeva sääntely, jonka perusteella valtioneuvosto voi antaa asetuksella säännöksiä ympäristön laadusta ja päästöistä, eräistä aineista, valmis-

teista ja tuotteista, moottorikäyttöisistä ajoneuvoista, työkoneista ja laitteista, maaperästä, ruoppauksesta ja ruoppausmassasta sekä eräiden laissa erikseen mainittujen toimintojen, kuten maatalouden, ympäristönsuojeluväitömuksista. Valtioneuvoston asetuksenannonolla on tärkeä merkitys myös EU:n ympäristönsuojelua koskevien direktiivien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Ympäristönsuojelulain kokonaisuudistuksessa ympäristönsuojelun keinovalikoimaan lisättiin kunnalliset ympäristönsuojelumääräykset, jotka kohdistuvat muihin kuin luvanvaraisiin toimintoihin ja joilla voidaan joustavasti ja tehokkaasti ehkäistä paikallisia ympäristöhaittoja.

Vuoden 2000 ympäristönsuojelulain kokonaisuudistuksessa laissa tarkoitetuiksi valvontaviranomaisiksi asetettiin alueelliset ympäristökeskukset ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset. Lupaviranomaisiksi säädettiin ympäristölupavirasto, alueellinen ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valtion aluehallinnon uudistuksen yhteydessä 1 päivä tammikuuta 2010 alueelliset ympäristökeskukset ja ympäristölupavirastot lakkautettiin. Tällöin perustettuihin aluehallintovirastoihin siirtyivät ympäristölupavirastojen tehtävät sekä alueellisten ympäristökeskusten ympäristölupatehtävät. Ympäristönsuojelulain mukaisina valvontaviranomaisina aluehallintouudistuksen jälkeen toimivat puolestaan ELY-keskukset. Lupaviranomaisten keskinäinen toimivalta perustuu asetuksessa osoitettuun laitoslutteleon sekä eräisiin suoraan laissa oleviin säännöksiin. Lakiin sisältyvät säännökset myös kunnan velvollisuudesta ympäristön tilan seurantaan, meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista sekä valtioneuvoston hyväksymistä ympäristönsuojelua koskevista valtakunnallisista suunnitelmista ja ohjelmista.

Lain mukaan ympäristölupa on oltava ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla, asetuksella tarkemmin säädettävällä toiminnalla. Ympäristöluvan tarvitsevat toiminnat on lueteltu ympäristönsuojelusetuksen laitosluttelossa. Lisäksi laissa on viidessä eri kohdassa säädetty luvanvaraisiksi tietyntyylisiä vaikutuksia aiheuttavat ja eräät muut toiminnat. Lupa tarvitaan toimintaan, josta saattaa

aiheutua vesistön pilaantumista, eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta, jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun noron pilaantumista, toimintaan, josta saattaa aiheutua eräistä naapurussuhteista annetun lain (26/1920, jäljempänä *naapurussuhdelaki*) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasiutusta, jätelain soveltamisalaan kuuluvan jätteen laitospäivä- tai ammattimaiseen käsittelyyn ja öljyn tai kaasun etsintäporaukseen sekä muuhun niihin liittyvään toimintaan Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä. Ympäristölupa tarvitaan myös luvan saaneen toiminnan päästöjä tai niiden vaikutuksia lisäävään tai muuhun olennaiseen muuttamiseen. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos muutos ei lisää ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia tai riskejä eikä lupaa toiminnan muutoksen vuoksi ole tarpeen muuttaa. Lakiin sisältyy veteen kohdistuvien ainepäästöjen luvanvaraisuutta koskeva asetuksenantovaltuus.

Myös pilaantuneen maa-aineksen käsittelyyn on oltava ympäristölupa. Tietyillä edellytyksillä maaperän puhdistamiseen pilaantuneella alueella tai pilaantuneen maaperän aineksen poistamiseen ja toimittamiseen muualla käsiteltäväksi voidaan ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus ELY-keskukselle. Laissa säädetään pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuudesta, pilaantumisen vaarasta ilmoittamisesta, pilaantumisen ja puhdistamistarpeen selvittämisestä sekä puhdistamista koskevasta hallintomenettelystä.

Laissa säädetään myös eräitä tilanteita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus on tehtävä tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavista toiminnoista, koeluontoisesta lyhytaikaisesta toiminnasta ja eräistä poikkeuksellisista tilanteista. Viranomainen voi ilmoituksen johdosta antaa tarpeellisia määräyksiä muun muassa pilaantumisen ehkäisemisestä, toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkaille. Jos haittoja ei voida määräyksin riittävästi vähentää, toiminta voidaan keskeyttää tai kieltää.

Lisäksi eräitä vähäisiä ympäristöhaittoja aiheuttavia toimintoja koskee ympäristölupamenettelyn korvaava toiminnan rekiste-

röintivelvollisuus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tällaisia toimintoja ja toimialoja, joita koskevista ympäristönsuojeluväitelmistä on säädetty valtioneuvoston asetuksella, ovat polttoaineteholtaan enintään 20 megawatin sähköä tai lämpöä tuottava laitos tai kattilalaitos sekä kaasua tai öljyä polttoaineena käyttävä polttoaineteholtaan alle 50 megawatin laitos tai kattilalaitos, asfaltiasema, polttonesteiden jakeluasema sekä toiminta, jossa käytetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä. Näiden toimintojen ohella lupaa ei tarvita tietynlaiseen koeluonteiseen lyhytaikaiseen toimintaan ja eräisiin jätteen laitos- tai ammattimaisen käsittelyn piiriin kuuluviin toimintoihin. Lupa on kuitenkin aina oltava toimintaan, josta voi ennalta arvioiden aiheutua esimerkiksi vesien pilaantumista tai naapurussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta rasiutusta.

Laissa säädetään yksityiskohtaisesti ympäristölupahakemuksen käsittelystä ja muusta lupamenettelystä. Lupaviranomaisen on pyydettävä lupahakemuksesta tarpeelliset lausunnot ja kuultava asianosaisia sekä tiedotettava muutenkin hakemuksesta. Hakemus on pääsääntöisesti käsiteltävä yhdessä samaa toimintaa koskevan vesilain mukaisen lupahakemuksen kanssa, jolloin noudatetaan vesilaisissa säädettyä menettelyä. Myös eri toimintojen ympäristölupa-asiat on käsiteltävä samanaikaisesti, jos toimintojen yhteisvaikutus on huomattava ja luvat ovat vireillä samassa viranomaisessa.

Ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä koskevan perussäännöksen mukaan lupaa ei saa myöntää, jos toiminnasta aiheutuisi, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, terveystahetta, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista, laissa säädetyn pilaamiskiellon vastaista seurausta, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista tai yleiseltä kannalta tärkeän ympäristön käyttömahdollisuuden vaarantumista taikka naapurussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta rasiutusta. Toimintaa ei myöskään saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti.

Lupamääräyksiä koskevat säännökset on jäsennelty laissa määräysten tarkoituksen mukaisiin ryhmiin. Lakiin sisältyy myös säännös lupamääräyksen ja valtioneuvoston antaman asetuksen välisestä suhteesta. Sen

mukaan lupamääräys voi olla asetukseen sisältyvää yksilöityä velvoitetta ankarampi vain, jos se on tarpeen luvan myöntämisen edellytysten täyttämiseksi, asetuksella säädetyn ympäristön laatutason turvaamiseksi, vesien suojelemiseksi tai parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamiseksi. Lakiin sisältyvät myös säännökset lupapäätöksen sisällöstä ja antamisesta sekä päätöksestä tiedottamisesta samoin kuin luvan voimassaoloon liittyvistä seikoista, kuten luvan tarkistamisesta, raukeamisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta.

Ympäristönsuojelulaissa on myös säännökset pääasiallisesti ympäristöluvan myöntämisen yhteydessä maksettavista korvauksista, valvonnasta ja hallintopakosta, muutoksenhausta ja päätöksen täytäntöönpanosta.

Ympäristönsuojelulain mukaisia valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo kunnan antamia ympäristölupia ja ELY-keskukset valvovat aluehallintovirastojen antamia ympäristölupia. ELY-keskusten on valvonnan järjestämiseksi laadittava valvontasuunnitelma. Ympäristöministeriö on antanut 7 päivänä marraskuuta 2012 ELY-keskuksille uudet ohjeet valvonnan järjestämisestä (YM12/401/2012), joita kunnat voivat käyttää soveltuvin osin.

Valvontaohjeen mukaan ELY-keskuksen on julkaistava valvontasuunnitelma Internetissä (www.ymparisto.fi) ja sitä on täydennettävä vuosittain. Valvontasuunnitelmassa on ympäristövastuualueen johtajan arvio edellisen vuoden ympäristölupien valvonnan valvontasuunnitelman toteutumisesta. Valvontasuunnitelmaan liittyy ELY-keskuksen sisäinen valvontaohjelma, mitä laitoksia viranomainen tarkastaa kauden aikana. Valvontaohjelmaan merkitään myös toteutuneet valvontakäynnit. ELY-keskuksessa seurataan valvontaohjelman toteutumista puolivuositain.

Ympäristönsuojeluasetus

Ympäristönsuojelulain ja ympäristölainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (113/2000) nojalla annetussa ympäristönsuojeluasetuksessa säädetään tarkemmin ympä-

ristönsuojelulain 28 §:ssä tarkoitetuista luvanvaraisista toiminnoista. Asetuksen 1 §:ään sisältyy toimialoittain eritelty luettelo ympäristöluvanvaraisista toiminnoista, minkä lisäksi asetuksen 1 lukuun sisältyy erinäisiä luvanvaraisuutta täsmentäviä ja rajaavia säännöksiä.

Ympäristönsuojeluasetuksen 2 luvussa säädetään ympäristönsuojelulain 31 §:n nojalla ympäristölupaviranomaisten välisestä toimivallanjaosta siten, että asetuksen 5 §:ään sisältyvät aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvat toiminnot ja 7 §:ään kunnan toimivaltaan kuuluvat toiminnot. Lisäksi asetukseen sisältyvät säännökset muun muassa lupahakemuksen, lupapäätöksen ja ympäristönsuojelulain 60—62 §:n mukaisten ilmoitusten sisällöstä ja käsittelystä, eräistä ympäristönsuojelulaissa tarkoitetuista viranomaisista sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan arvioinnista.

Muut ympäristönsuojelulain nojalla annetut säädökset:

— Valtioneuvoston asetus kaivannaisjätteistä (190/2013)

— Valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta (151/2013)

— Valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta (96/2013)

— Valtioneuvoston asetus asfalttiasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista (846/2012)

— Valtioneuvoston asetus bensiinihöyryjen talteenotosta jakeluasemilla (1085/2011)

— Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011)

— Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (38/2011)

— Valtioneuvoston asetus moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista (1206/2010)

— Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010)

— Valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista (750/2013)

— Valtioneuvoston asetus nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista (444/2010)

— Valtioneuvoston asetus eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta (713/2009)

— Valtioneuvoston asetus otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta (452/2009)

— Valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista (422/2008)

— Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten sekä ympäristöön liittyvien lakisäästeisten hoitovaatimusten valvonnasta (636/2007)

— Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)

— Valtioneuvoston asetus ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkeleistä ja polysyklisistä aromaattisista hiilivedyistä (164/2007)

— Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006)

— Valtioneuvoston asetus yhdyskuntajätevesistä (888/2006)

— Valtioneuvoston asetus raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuoiljyn rikkipitoisuudesta (689/2006)

— Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (591/2006)

— Valtioneuvoston asetus orgaanisten liuotimien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (837/2005)

— Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektrooniikkalaiteromusta (852/2004)

— Valtioneuvoston asetus polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukaspäästöjen rajoittamisesta (844/2004)

— Valtioneuvoston asetus Euroopan yhteisön edellyttämistä meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista (801/2004)

— Valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista (581/2004)

— Valtioneuvoston asetus moottorikäyttöisten ajoneuvojen joutokäynnin rajoittamisesta (1266/2002)

— Valtioneuvoston asetus ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä (621/2001)

— Valtioneuvoston asetus orgaanisten liuotimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (435/2001)

— Valtioneuvoston asetus maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (931/2000)

— Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013)

2.1.2 Muu lainsäädäntö

Jätelaki

Toukokuun 1 päivänä 2012 voimaan tullella jätelailalla (646/2011) pantiin täytäntöön jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, jäljempänä *jätedirektiivi*. Uudistuksella ajanmukaistettiin jätteen lainsäädäntö Suomen ja Euroopan unionin jätepolitiikan nykyiset painotukset, Euroopan unionin uudistunut lainsäädäntö, muuttunut toimintaympäristö ja perustuslain säännökset huomioon ottaen. Lain tavoitteena on erityisesti ohjata jätettä tuottavaa toimintaa ja jätehuoltoa Euroopan unionissa hyväksytyyn jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti toimintatapoihin. Keskeisenä tavoitteena on myös selkiyttää jätehuollon vastuunjako, täsmentää eri toimijoiden velvollisuuksia sekä tehostaa jätehuollon valvontaa. Näillä toimilla pyritään varmistamaan toimiva jätehuolto sekä asianmukaisten jätehuoltopalvelujen saatavuus kaikissa olosuhteissa.

Uuden jätelain soveltamisalaa koskevat muutokset ovat vaikuttaneet myös eräisiin ympäristönsuojelulain jätteitä koskeviin säännöksiin. Jätelain muutoksen myötä ympäristönsuojelulain yleistä luvanvaraisuutta koskevan nykyisen 28 §:n mukaan ympäristölupa tarvitaan jätelain soveltamisalaa kuuluvan jätteen laitos- tai ammattimaiseen käsittelyyn. Näin ollen uuden jätelain 3 §:n nojalla lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattu jätteiden käsittely ei ole luvanvaraista ympä-

ristönsuojelulain 28 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla, mutta tällaiseen toimintaan voidaan kuitenkin vaatia ympäristölupa jonkin muun 28 §:n luvanvaraisuusperusteeseen tai 28 §:n 1 momenttiin perustuvan ympäristönsuojeluasetuksen laitosluettelon perusteella.

Ympäristönsuojelulain 30 a §:ssä (aiemmin ympäristönsuojeluasetuksen 4 §:ssä) säädetään poikkeuksesta 28 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisen jätteen käsittelyn luvanvaraisuudesta eräiden toimintojen osalta. Jättedirektiivin täytäntöönpanon vuoksi uuden jätelain mukaiset jätteen määritelmät ovat aiheuttaneet joitakin muutoksia myös tähän säännökseen. Ympäristönsuojelulain 30 a §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa tarkoitettu maa- ja metsätaloudessa syntyvä ympäristölle ja terveydelle haitattomista luonnonaineksista koostuva jäte on rajattu vastaavasti jätelain 3 §:n nojalla myös jätelain mukaisten hallinnollisten menettelyjen ulkopuolelle eli niihin sovelletaan vain jätelain 2 luvun yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita. Jätehuoltorekisteriin on tehtävä jätelain 100 §:n mukaan ilmoitus jätteen keräystoiminnasta, joka ei ole jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä eikä se siten ole ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaista luvanvaraista toimintaa. Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi (45 §). Ympäristönsuojelulain 50 §:n 1 momentin mukaan jätelain 88 §:ssä tarkoitetut alueelliset jätesuunnitelmat on otettava huomioon jätteen käsittelyä koskeviin ympäristölupiin liittyvässä päätöksenteossa ja lupamääräysten antamisessa.

YVA-lainsäädäntö

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki (468/1994, jäljempänä *YVA-laki*) ja nytemmin kumottu asetus (792/1994) tulivat voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994. Niillä pantiin täytäntöön neuvoston direktiivi tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (85/337/ETY). Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että ympäristövaikutukset selvitetään riittäväällä tarkkuudella silloin, kun hankke aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuk-

sia. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hankkeiden suunnitteluun.

YVA-lakia sovelletaan hankkeisiin, joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan laissa paitsi ympäristöön ja luontoon myös muun muassa yhdyskuntarakenteeseen, maisemaan, kulttuuriperintöön ja luonnonvarojen hyödyntämiseen ulottuvia vaikutuksia. Menettelyä sovelletaan hanke-tyypin ja kokoluokan mukaan joko hanke-luettelon pohjalta tai yksittäistapauksiin tapauskohtaisesti soveltaen. Nykyään voimassa oleva ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu asetus (713/2006, jäljempänä *YVA-asetus*) sisältää ne hankkeet, joihin on aina sovellettava YVA-menettelyä. Hanke-luettelon osalta arviointivelvollisuudesta säädetään YVA-lain 4 §:n 1 momentissa ja YVA-asetuksen 6 §:ssä, joiden mukaan arviointimenettelyä tulee soveltaa aina hanke-luettelon hankkeisiin ja niiden muutoksiin, jos muutos vastaa kooltaan hanke-luettelon raja-arvoja. Yksittäistapauksissa arviointivelvollisuus arvioidaan YVA-lain 4 §:n 2 momentin ja 4 §:n 3 momentin sekä YVA-asetuksen 7 §:n harkintaperusteiden pohjalta. Arviointivelvollisuus syntyy, kun toiminnasta tai sen muutoksesta todennäköisesti aiheutuu hanke-luettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. YVA-menettelyt kohdistuvat ensisijaisesti suuriin ympäristöä muuttaviin tai kuormittaviin hankkeisiin.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn arviointiohjelmaan sisältyvät ne hankkeen toteuttamisvaihtoehdot ja vaikutukset, jotka suunnittelun aikana selvitetään. Kun arviointiohjelmassa esitetyt vaihtoehdot ja niiden vaikutukset on selvitetty, kootaan tieto arviointiselostukseen. Yhteysviranomaisena toimiva ELY-keskus tiedottaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta, kokoaa niistä annetut mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden sekä oman asiantuntemuksensa pohjalta lausuntonsa. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla tahoilla on mahdollisuus vaikuttaa aineistoon. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn päätteeksi yhteysviranomaisena antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely edeltää lupakäsittelyä. Jos ympäristölupaa koskeva hakemus koskee YVA-laissa tarkoitettua toimintaa, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus ennen päätöksentekoa (YSL 35 § 3 momentti). Jos hankkeeseen sovelletaan YVA-lain mukaista arviointimenettelyä, viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen arviointimenettelyn päättymistä. YVA-menettelyn piiriin kuuluvan hankkeen lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa (YSL 52 § 3 momentti). Koska ympäristönsuojelulain mukainen lupamenettely ja YVA-menettely limittyvät usein tiiviisti yhteen, ympäristöministeriö on selvittänyt myös mahdollisuutta integroida ympäristövaikutusten arviointimenettely ympäristölupamenettelyyn. Selvitys ei ole kuitenkaan johtanut lainmuutosehdotuksiin. Ympäristövaikutusten arviointia koskeva direktiivi on parhailaan uudistettavana. Muutosten kansallisen täytäntönnäpönnön yhteydessä on tarkasteltava myös YVA-menettelyn ja ympäristölupamenettelyn yhtymäkohtia.

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien arvioinnista annetun lain (200/2005) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleisön tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestävästä kehityksestä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että ne luovat edellytykset hyvälle elinympäristölle. Lain tavoitteena on myös edistää muun muassa ekologista kehitystä ja turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun. Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on lain mukaan edistää ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä. Alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä maakuntakaavan laatimisesta vastaa maakuntaliitto, yleiskaavan ja asemakaavan laatimisesta kunta.

Rakennus ympäristöineen on pidettävä sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää

terveellisuuden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset eikä aiheuta ympäristöhaittaa tai rumennu ympäristöä. Rakennettu ympäristö on pidettävä rakennuslupan mukaisessa käytössä ja siistissä kunnossa. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi antaa rakennetun ympäristön hoitoon liittyviä määräyksiä, ja se ratkaisee myös hakemuksesta rakennuslupan, toimenpideluvan, purkamisluvan ja maisematyöluvan.

Laki sisältää useita säännöksiä, joiden tavoitteena on ympäristöhaittojen vähentäminen toimintojen sijoittumisessa.

Vesilaki

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain säätämisen yhteydessä vesien pilaantumisen torjuntaa koskeva sääntely siirrettiin vesilain ympäristönsuojelulakiin. Muutos korosti vesilain luonnetta vesivaroja ja vesiympäristön käyttöä koskevana ja eri intressejä yhteen sovittavana yleisenä vesitalouslakina. Tammikuun 1 päivänä 2012 voimaan tulleella vesilain korvattiin aiemmin voimassa ollut vesilaki (264/1961). Uuden vesilain tavoitteena on edistää, järjestää ja sovittaa yhteen vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä niin, että se on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä, ehkäistä ja vähentää vedestä ja vesiympäristön käytöstä aiheutuvia haittoja ja parantaa vesivarojen ja vesiympäristön tilaa.

Uudessa laissa vesitaloushankkeita koskevat yhteiset säännökset on koottu entistä selvemmin yhteen (3 luku), minkä lisäksi lakiin sisältyy edelleen eri hanketyyppejä koskevia erityissäännöksiä (4—10 luku). Lisäksi vesitaloushankkeen luvanvaraisuutta koskevaa sääntelyä on selkeytetty muotoilemalla yleiskielit entistä selvemmin lupakynnyksiksi. Luvanvaraisuuskynnys on säilytetty pääosin entisellään, ja pienten vesitaloushankkeiden ennakovalvontaa on tehostettu ilmoitusmenettelyn käyttöalaa laajentamalla. Vesilain uudistamisen yhteydessä lain 10 luvussa olevasta jäteveden johtamista koskevasta sääntelystä on luovuttu siten, että jäteveden johtamiseen sovelletaan jatkossa vesilain ojitusta koskevia säännöksiä sekä ympäristönsuojelulain jäteveden johtamista koskevia erityissäännöksiä (ympäristönsuojelulaki 48 §,

103 c §). Talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla säädetään ympäristönsuojelulain 3 a luvussa.

Vesistön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan vesitalousasiaan, joka ei edellytä vesilain mukaista lupaa, sovelletaan ympäristönsuojelulakia ja siihen tarvitaan tällöin ympäristönsuojelulain mukainen lupa (vesilaki 3 luvun 2 §, ympäristönsuojelulaki 28 § 2 momentti 1 kohta). Hankkeet, jotka eivät edellytä vesilain 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla vesilain mukaista lupaa, käsitellään ympäristölupasioina ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä, jolloin lupaharkintaan ja lupamääräysten antamiseen sovelletaan ympäristönsuojelulain säännöksiä. Jos taas vesilain perusteella luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 3 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella tai sen vaaraa, ei toimintaan tarvita siis erillistä ympäristölupaa, mutta lupamääräyksiä annettaessa on sovellettava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta (3:10 §). Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset luvat voidaan käsitellä edelleen yhdessä (ympäristönsuojelulaki 39 §, vesilaki 11:12 §).

Eräistä naapurussuhteista annettu laki

Eräistä naapurussuhteista annettu laki muun muassa kieltää kiinteistön, rakennuksen tai huoneiston käytön siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsitusä ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista. Toimintaan, josta saattaa aiheutua tällaista kohtuutonta räsitusä, tarvitaan ympäristönsuojelulain 28 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan ympäristölupa, eikä tällaisen toiminnan luvanvaraisuuteen liity poikkeuksia (ympäristönsuojelulaki 30 § 4 momentti). Lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu kohtuuttoman räsituksen kieltö on toisaalta edellytyksenä myös itse luvan myöntämiselle huomioon ottaen asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka (ympäristönsuojelulaki 42 § 1 momentti 5 kohta).

Nykyisen ympäristönsuojelulain säätämisen yhteydessä naapurussuhdelain mukainen lupa tuli osaksi ympäristölupajärjestelmää siten, että naapurussuhdelain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu toiminnasta aiheutuvan immission eli haitallisten vaikutusten poistamista koskevat vaatimukset ohjattiin ratkaistaviksi ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä. Lainmuutoksen myötä ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraisesta toiminnasta aiheutuvaa räsitusä ei saanut määrätä poistettavaksi naapurussuhdelain nojalla, vaan räsituksen lopettamista koskeva vaatimus tuli esittää ympäristönsuojelulain mukaisessa hallinnollisessa menettelyssä. Ympäristönsuojelulain rekisteröintimenettelyä koskevan muutoksen (253/2010) myötä naapurussuhdelain 19 §:n 1 momenttiin lisättiin ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraisten toimintojen rinnalle myös ympäristönsuojelulain 65 §:n nojalla rekisteröitävät toiminnat.

Kemikaalilaki

Kemikaalilain (599/2013) soveltamisala on rajattu koskemaan laissa määritellyn Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön kansallista täytäntöönpanoa ja valvontaa sekä eräitä kansallisia velvoitteita, joita toiminnanharjoittajien on noudatettava Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön lisäksi tai joissa poiketaan Euroopan unionin kemikaalilainsäädännöstä.

Kemikaalilain, joka tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013, soveltamisalaan kuuluvat seuraavat EU-säädökset:

1) kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*,

2) aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja

kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*,

3) biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012, jäljempänä *biosidiasetus*,

4) pesuaineista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 648/2004, jäljempänä *pesuaineasetus*,

5) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 649/2012, jäljempänä *PIC-asetus*,

6) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004, jäljempänä *POP-asetus*,

7) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*.

Lailla säädetään valvontaviranomaisten tehtävistä mainittujen säädösten valvonnassa. Lisäksi lailla säädetään mainittujen EU-säädösten toimivaltaisista viranomaisista, REACH-, CLP- ja biosidiasetuksen neuvontapalvelusta, eräiden biosidivalmisteiden käyttäjiltä edellytettävistä toiminnanharjoittajan pätevyysvaatimuksista, kemikaalia koskevien tietojen kielivaatimuksista sekä markkinoinnista. Lisäksi lain siirtymäsäännöksissä säädetään eräistä vaarallisten valmisteiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/45/EY, jäljempänä *seosdirektiivin*, mukaisista velvoitteista, joita voidaan soveltaa siihen asti, kunnes CLP-asetusta aletaan täysimääräisesti soveltaa 1 päivästä kesäkuuta 2015.

Kemikaalilaissa on kolme yleistä periaatetta. Nämä ovat selvilläolovelvollisuus kemikaalin terveys- ja ympäristöhaitoista, huolehtimisvelvollisuus kemikaalin käytössä sen määrä ja vaarallisuus huomioon ottaen sekä velvollisuus valita käyttöön vähiten vaaraa aiheuttava kemikaali tai menetelmä silloin

kun se on kohtuudella mahdollista. Aiemasta kemikaalilaista (744/1989) poiketen nämä periaatteet eivät ole oikeudellisesti velvoittavia, vaan toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita. Käytännön soveltamisratkaisut eivät siten voi perustua yksin periaatteisiin, vaan niiden tulee perustua yksityiskohtaisiin aineellisiin säännöksiin

Kemikaalien markkinavalvonta keskitetään kunnilta ja aluehallintovirastojen työsuojeluvastuualueilta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) voimavarojen hyödyntämiseksi tehokkaasti ja asiantuntijuuden vahvistamiseksi valvonnassa. ELY-keskusten ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten tehtävistä säädetään aikaisempaa yksityiskohtaisemmin. Tulli valvoo EU:n ulkopuolelta tulevia kemikaaleja tai kemikaaleja sisältäviä esineitä taikka biosidivalmisteita. Lisäksi Tulli valvoo EU:n sisämarkkinoiden osalta maahantuonnin yhteydessä niitä kemikaaleja tai kemikaaleja sisältäviä esineitä, joiden maahantuontia on rajoitettu tai maahantuonti on kielletty REACH-asetuksen liitteen XVII nojalla. Lisäksi tullin valvoo kemikaalilain ja biosidiasetuksen mukaisten biosidivalmisteiden hyväksymistä ja käsiteltyjen materiaalien tuontia koskevien velvoitteiden noudattamista. Suomen ympäristökeskus valvoo myös jatkossa PIC- ja POP-asetusten toimeenpanoa siltä osin kuin valvontaa ei ole säädetty muille viranomaisille.

Eliöntorjunta-aineita sisältävien esineiden markkinoille saattamista ja merkintävaatimuksia koskevaa EU:n biosidiasetus kumoaa nykyisin voimassa olevan vastaavan direktiivin ja sen mukaiset hyväksymismenettelyt. Kokonaan uutena asiana kemikaalilakiin on lisätty ympäristölle ja terveydelle haitallisimpien tuholaistorjunta-aineiden käyttäjien pätevyyttä ja yritysten rekisteröintiä koskevat vaatimukset. Tukes voi valmisteiden hyväksymispäätösten yhteydessä päättää valmisteen luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta vain kemikaalilain 38 §:ssä tarkoitetun tukinnon tai lain 41 §:ssä tarkoitetun erityistukinnon suorittaneille henkilöille.

Kemikaalilain 16 §:n mukaan Tukes järjestää kansallisen neuvontapalvelun REACH-asetuksen 124 artiklan, CLP-asetuksen 44 artiklan sekä biosidiasetuksen 81 artiklan mukaisen neuvonnan antamiseksi valmistajille,

maahantuojille, jatkokäyttäjille, jakelijoille ja muille asianosaisille.

Lisäksi lailla säädetään viranomaisten kieltoto- ja rajoitusmenettelyistä, sekä muista valvontakeinoista, muutoksenhausta, salassapitosäännöksistä, rangaistuksista sekä lain siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännös on tarpeen eräiden EU:n kemikaalilainsäädännön ja kansallisten menettelyiden rinnakkaisen toimeenpanon ajan.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*) tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja sekä edistää yleistä turvallisuutta. Vaarallisella kemikaalilla tarkoitetaan kemikaalilaissa ainetta tai seosta, joka tulee luokitella tai merkitä CLP-asetuksen mukaisesti tai josta on toimitettava käyttöturvallisuustiedote REACH-asetuksen mukaisesti. Räjähteellä tarkoitetaan räjähdysainetta ja räjähdysainetta sisältävää esinettä tai välinettä sekä muuta ainetta, esinettä tai välinettä, joka on valmistettu tuottamaan räjähdyskykyä tai pyroteknisen ilmiön.

Laissa säädetään toiminnanharjoittajien yleisistä velvollisuuksista, joita ovat huolehtimisvelvollisuus, selvilläolovelvollisuus ja valintavelvollisuus. Lain mukaan vaaralliset laitokset tulisi sijoittaa riittävän etäälle yhteiskunnan muista toiminnoista siten, ettei tuotantolaitoksen toiminta aiheuta ulkopuolisille henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaaraa. Tämän lisäksi tuotantolaitoksia sijoitettaessa tulisi ottaa huomioon erityisen tärkeät ja herkät luontokohteet sekä tärkeät ja vedenhankinnan kannalta potentiaaliset pohjavesialueet. Vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan vaarallisten kemikaalien määrän ja vaarallisuuden mukaan laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin. Vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saisi harjoittaa vain Turvalli-

suus- ja kemikaaliviraston luvalla, kun taas tällaisten kemikaalien vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin riittää ilmoitus pelastusviranomaiselle. Myös toiminnan merkittävistä muutoksista toiminnanharjoittajan tulee tehdä joko ilmoitus tai hakea lupa. Myös räjähteiden valmistus ja varastointi on lain mukaan luvanvaraista.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä

Vesienhoidon järjestämisen yleisenä tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vettä niin, ettei pintavesien ja pohjavesien tila heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä. Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sisältää säännökset vesien tilan luokittelusta, vesienhoidon suunnittelujärjestelmästä ja siihen liittyvistä viranomaisjärjestelyistä sekä vesienhoidon suunnittelussa asetettavista ympäristötavoitteista. Vesienhoidon suunnittelujärjestelmää täydentävät valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006), valtioneuvoston asetus vesiympäristölle haitallisista aineista ja valtioneuvoston asetus vesienhoitoalueista (1303/2004). Lailla vesienhoidon järjestämisestä saatettiin kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY vesipolitiikan puitteista, jäljempänä *vesipolitiikan puittdirektiivi*. Alun perin pelkästään vesienhoidosta annetun lain nimi muutettiin myöhemmin käsittämään myös merenhoidon järjestäminen täytäntönpantaessa kansallisesti meriympäristöpolitiikan puitteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY, jäljempänä *meristrategiadirektiivi*.

Vesipolitiikan puittdirektiivin edellyttämällä tavalla laissa säädetään vesienhoitoalueista, viranomaisten yhteistyöstä, kansainvälisestä yhteistyöstä, vesien tilaan vaikuttavien tekijöiden selvittämisestä, vesien tilan yleisistä tavoitteista, seurannasta, vesien ominaispiirteiden tarkastelusta, vesien luokittelusta, vesien hoidon suunnittelusta sekä kansalaisten ja eri tahojen osallistumisesta suunnitteluun. Direktiivin tarkoittamina suunnittelualueina Suomessa toimivat vesienhoitoalueet, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ympäristötavoitteet ja keinot niiden

saavuttamiseksi määritellään vesienhoitosuunnitelmassa ja siihen sisältyvässä toimenpideohjelmassa. Vesienhoitosuunnitelmat on tarkoitettu huomioon otettaviksi soveltuvilta osin erilaisessa päätöksenteossa, mutta ne eivät suoranaisesti vaikuta esimerkiksi ympäristönsuojelulain mukaisen luvan myöntämisedellytyksiin. Toiminnan harjoittajaa koskevat velvoitteet annetaan muussa lainsäädännössä, luvissa sekä kuntien ympäristönsuojelumääräyksissä. Lain 4 a luvussa säädetään vastaavasti merenhoidon järjestämisestä. Meristrategiadirektiivin vaatima meristrategia on laissa nimetty merenhoitosuunnitelmaksi.

Ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta annetuilla laeilla (1300/2004 ja 1301/2004) lakeihin lisättiin säännökset siitä, kuinka vesienhoitosuunnitelmat on otettava huomioon lupamenettelyssä. Ympäristönsuojelulain mukaisesta lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma on otettu huomioon lupaa myönnettäessä (52 §). Vesienhoitosuunnitelmien tavoitteet ja suunnittelukaudet tulee ottaa huomioon myös toistaiseksi voimassa olevan luvan tai määräaikaisen luvan tarkistamista koskevassa määräyksessä (55 § 2 momentti). Vesien- ja merenhoitosuunnitelmassa esitetyt seikat toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilasta ja käytöstä on otettava huomioon arvioitaessa luvan myöntämisen edellytyksenä olevaa mahdollista ympäristön pilaantumisen merkittävyyttä (50 § 2 momentti). Lisäksi ympäristönsuojelulain mukaisia toiminnan tarkkailumääräyksiä annettaessa on vesiin tai mereen kohdistuvien vaikutusten osalta huomioidava, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesien tai meriympäristön tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Toiminnan tarkkailutietoja voidaan käyttää lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoito- ja merenhoitosuunnitelman laadinnassa (ympäristönsuojelulaki 46 § 4 momentti). Kunta voi antaa ympäristönsuojelumääräyksiä vesien tilan parantamiseksi, jos vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen vesienhoitosuunnitelman mukaan määräykset olisivat tarpeellisia (19 § 2 momentti 7 kohta).

Vesipolitiikan puitedirektiivin edellyttämä vaarallisten aineiden eli niin sanottujen prioriteettiaineiden sääntelyjärjestelmä on pantu täytäntöön ympäristönsuojelulailla ja sen nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella vesiympäristölle haitallisista aineista. Tähän liittyen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tehtävän merkinnän sääntelyä on tarkennettu tietojen saamiseksi näiden aineiden käytöstä (65 § 2 momentti 2 kohta).

Valtioneuvosto hyväksyi 10 päivä joulukuuta 2009 vuoteen 2015 ulottuvat vesienhoitosuunnitelmat seitsemälle vesienhoitoalueelle, jotka kattavat koko Manner-Suomen. Suunnitelmien toteuttamiseksi valtioneuvosto teki myös periaatepäätöksen vesienhoidon valtakunnallisesta toteutusohjelmasta vuosille 2010—2015. Seuraavat vesienhoitosuunnitelmat on tarkoitus laatia vuosiksi 2016—2021.

Päästökauppalaki

Aiemmin voimassa olleella päästökauppalalla (683/2004) saatettiin kansallisesti voimaan kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, jäljempänä *päästökauppadirektiivi*, jolla pantiin täytäntöön vuonna 2005 alkanut EU:n päästökaupparjestelmä. Laissa säädettiin päästöoikeuksien jakoperusteita päästökauppakausille 2005—2007 ja 2008—2012, minkä lisäksi lakiin sisältyivät säännökset päästöoikeuksien jaosta, kirjaamisesta, siirroista ja palauttamisesta sekä päästökauppalain soveltamisalaan kuuluvilta laitoksilta edellytettävää kasvihuonekaasujen päästöluvasta ja päästöjen tarkkailusta.

Uusi päästökauppalaki (311/2011) korvasi vanhan lain vuonna 2011 ja sillä pantiin täytäntöön direktiivin 2009/29/EY edellyttämät muutokset. Lain tarkoituksena on edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Uudessa laissa säädetään keskeiset päästökauppadirektiivin päästöoikeuksien jakoa koskevat periaatteet kaudelle 2013—2020. Lain suurimmat muutokset koskevat päästöoikeuksien kokonaismäärän määrittämistä, päästöoike-

uksien ilmaisjaon osuuksia ja jakoperusteita eri toimialoilla sekä päästöoikeuksien huutokauppaa.

Lain soveltamisalaa laajennettiin ja täsmennettiin aikaisempaan lakiin verrattuna. Kasvihuonekaasujen päästöluvassa ei ole kyse hankkeen toteuttamiseen myönnettävästä luvasta, vaan se voidaan myöntää ainoastaan, jos toiminnalle on myönnetty ympäristönsuojelulainsäädännön mukainen lupa tai toimintaa voi muutoin harjoittaa ympäristönsuojelulainsäädännön nojalla, mistä asiasta päästökauppaviranomaiselle on toimitettava selvitys ennen luvan myöntämistä.

Lupamenettelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003). Toiminnan luvitukseen liittyvät kuuleminen, lausuntopyyntö ja tiedottaminen sekä ympäristövaikutusten arviointimenettely hoidetaan ympäristönsuojelulain mukaisen luvituksen yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn huomioon ottaminen ennen viranomaisen lupapäätöstä tapahtuu ympäristönsuojelulain kautta. Päästölupa voidaan myöntää, vaikka päätös ympäristönsuojelulain mukaisesta luvasta ei ole lainvoimainen. Päästöluvan myöntää päästökauppaviranomaisena toimiva Energiamarkkinavirasto.

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaille (1096/1996) pyritään muun muassa ylläpitämään luonnon monimuotoisuutta, vaalimaan luonnonkauneutta ja maisema-arvoja sekä tukemaan luonnonvarojen ja luontoympäristön kestävää käyttöä. Lailla on pantu täytäntöön neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta ja neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Lakiin sisältyy Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelemiseksi säännökset, jotka velvoittavat arvioimaan näitä alueita uhkaavien hankkeiden tai suunnitelmien ympäristövaikutukset sekä kieltävät viranomaisesta myöntämästä lupaa hankkeeseen, jos hanke tai suunnitelma heikentää merkittävästi verkostoon kuuluvan alueen suojeltavia luonnonarvoja.

Ympäristönsuojelulain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnon-

suojelulaisissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä on säädetty. Toiminta, joka todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, on ympäristönsuojelulain 30 §:n 4 momentin 3 kohdan nojalla rekisteröimisen sijasta aina luvanvaraista. Tällaista toimintaa koskevaan ympäristölupahakemukseen on liitettävä hankkeen tai suunnitelman kyseisiä luontoarvoja heikentävää vaikutusta koskeva arviointi.

Maa-aineslaki

Maa-aineslain (555/1981) keskeisenä tavoitteena on maa-ainesten ottaminen ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla siten, että ottamisalueiden maisema-arvot ja luonnonolosuhteet, kuten pohjavesien suojeleminen, turvataan. Maa-aineslain mukaisena lupaviranomaisena toimii kunnan määräämä viranomainen. Laissa tarkoitettuun aineiden ottamiseen on saatava lupa, lukuun ottamatta maa-ainesten ottoa omaa tavanomaista kotitarvekäyttöä varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen, jolloin käytön tulee liittyä rakentamiseen tai kulkuyhteyksien kunnossapitoon. Ottamispaikat on sijoitettava ja aineiden ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Lupaa haettaessa on muihin kuin laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan vähäisiin hankkeisiin liittyen esitettävä ottamissuunnitelma aineiden ottamisesta ja ympäristön hoitamisesta sekä, mikäli mahdollista, alueen myöhemmästä käyttämisestä.

Maa-ainesten ottamishanke saattaa tulla ympäristölupajärjestelmän piiriin, jos hankkeeseen liittyy louhintaa ja murskausta. Ympäristölupa on tarpeen irrotettuja maa-aineksia käsiteltäessä, koska tämä toiminta saattaa täyttää ympäristön pilaamisen tunnusmerkistön. Ympäristölupa on tarpeen kivistötoimintaa varten, joka ei kuulu maa-

aineslupasääntelyn piiriin (ympäristönsuojeluasetus 1 § 7 kohta). Lisäksi ympäristölupa tarvitaan malmin tai mineraalin rikastamiseen sekä kivenlouhimoa tai muuta maanrakennustoimintaan liittyvää kivenlouhintaa varten, kun kiviainesta käsitellään yhteensä vähintään 50 päivää. Edelleen ympäristölupa on tarpeen kiinteää tai tietylle alueelle sijoitettavaa murskaamoa varten, jos sen toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää.

Maa-aineslupan myöntäminen ei poista tarvetta arvioida toimintaa myös ympäristönsuojelulain maaperän tai pohjaveden pilaamiskieltojen tai luonnonsuojelulaista johtuvien kieltojen näkökulmasta. Silloinkin kun ympäristölupaa ei tarvita, toiminnan ympäristövaikutuksista saatetaan antaa maa-ainesluvassa määräyksiä. Muista ympäristövalvontajärjestelmistä poiketen muutoksenhaku on järjestetty maa-aineslain mukaisissa asioissa kunnallisvalituksen eikä hallintovalituksen varaan. Pohjavesialueella tapahtuva maa-ainesten ottaminen on osaltaan vesilain sääntelyn piirissä.

Terveydensuojelulaki

Terveydensuojelulain (763/1994) tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ehkäistä ennalta, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Lain yleisenä periaatteena on, että elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään, ja että toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntymisen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Sekä terveydensuojelulaissa että ympäristönsuojelulaissa terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä. Ympäristönsuojelulaissa ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan myös ihmisen toiminnasta johtuvan haittatekijän päästämistä tai jättämistä ympäristöön, jonka seurauksena aiheutuu muun muassa terveyshaittaa. Ympäristöluvan myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, ettei toiminnasta aiheudu terveyshaittaa ase-

tettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioiden.

Terveydensuojelulain mukaan esimerkiksi jätteiden säilyttäminen, kerääminen, kuljettaminen, käsittely ja hyödyntäminen sekä jäteveden johtaminen ja puhdistus on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Lisäksi viemäri siihen liittyvine puhdistus- ja muine laitteineen on suunniteltava, sijoitettava, rakennettava ja kunnossapidettava siten, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa. Lakiin sisältyy erityissäännökset myös muun muassa asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydellisistä vaatimuksista sekä hautausmaista ja hautaamisesta. Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle tietyistä laissa luetelluista toiminoista. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä työtilan, jonka käytöstä voi aiheutua terveyshaittaa, tai terveydellisiltä vaikutuksiltaan siihen rinnastettavan toiminnan sijoittamisesta asuinrakennukseen tai alueelle, jossa on asuinhuoneistoja, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Naapurussuhdelain mukaisten lupien tapaan terveydensuojelulain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa koskevat väitteet on ohjattu ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä ratkaistaviksi. Jos terveydensuojelulaissa tarkoitettu toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa ympäristönsuojelulain mukainen viranomainen noudattaen mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Merenkulun ympäristönsuojelulaki

Merenkulun ympäristönsuojelulain tarkoituksena on ehkäistä alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumista kieltämällä haitallisten aineiden päästäminen veteen ja ilmaan tai rajoittamalla näitä päästöjä sekä järjestää alusten tavanomaisesta toiminnasta peräisin olevien jätteiden vastaanotto satamissa. Lakiin on sisälly-

tetty ne aiemman alusjätelainsäädännön säännökset, jotka johtuvat Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten ja Euroopan yhteisön lainsäädännön velvoitteista alusten tavanomaisessa toiminnassa aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisessä, kun taas öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaa koskevat säännökset on sisällytetty öljyvahinkojen torjuntalakiin (1673/2009). Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetuista kelluvista alustoista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen sovelletaan ympäristönsuojelulakia ja jätelakia.

Ympäristönsuojeluasetuksen nojalla ympäristöluvanvaraisia ovat tietyt kauppamerenkulun käyttöön tarkoitetut satamat tai lastaus- tai purkulaiturit. Merenkulun ympäristönsuojelulaisissa alusjätedirektiivin perusteella tapahtuva sataman jätehuoltosuunnittelu on erotettu sataman ympäristölupamenettelystä. Sataman jätehuoltosuunnittelu ja suunnitelman täytäntöönpano perustuvat merenkulun ympäristönsuojelulakiin ja valtioneuvoston asetukseen merenkulun ympäristönsuojelusta (76/2010) eikä enää ympäristönsuojelulakiin. Satamaa koskevassa ympäristöluvassa ei enää anneta tarpeellisia määräyksiä sataman jätehuoltosuunnitelmasta, eikä sataman ympäristöluva enää miltään osalta ohjaa sataman jätehuoltosuunnitelman laatimista. Sataman ympäristöluvassa voidaan kuitenkin antaa määräyksiä sataman jätehuollosta, jos se on tarpeen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon järjestämiseksi. Sataman jätehuoltosuunnitelman painopiste on aluksista peräisin olevien jätteiden vastaanoton järjestämisessä, mutta sataman ympäristöluva kattaa myös sataman muun jätehuollon.

Sataman jätehuoltosuunnitelma koskee aluksista ja huviveneistä peräisin olevaa jätettä ja sen jätehuoltoa. Velvollisuuden piiriin kuuluvat kauppamerenkulkua palvelevat satamat, mukaan lukien teollisuussatamat, kalastussatamat ja muut ammattimaista merenkulkua palvelevat satamat, sekä tietynlaiset huvivenesatamat. Laissa säädetään myös sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyttävyydestä ja tarkistamisvelvollisuudesta. Vaikka sataman ympäristöluva ei enää ohjaa sataman jätehuoltosuunnitelman laatimista, satama on edelleen merkittävä ja hyväksytty sataman

jätehuoltosuunnitelma on edelleen ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja merkinnästä ja ilmoituksesta on lähetettävä tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

2.1.3 Luonnonarvoja koskeva sääntely

Luonnonarvojen säilyttämisen keskeiset säännökset sisältyvät luonnonsuojelulakiin. Luonnonsuojelulain ohella luonnonarvojen säilyttämistä tuetaan erityisesti maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella kaavoituksella, maa-aineslailla ja vesilailalla.

Luonnonsuojelulain tavoitteena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisemiarvojen vaaliminen sekä luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen. Lain keinot liittyvät luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaiden alueiden sekä lajien suojeluun. Lain säännökset rajoittavat ympäristöä muuttavaa toimintaa näiden kohteiden alueella tai joissakin tapauksissa myös kohteiden ulkopuolella, jos vaikutukset ulottuvat suojelukohteeseen. Luonnonarvoiltaan merkittävimmät kohteet on suojeltu luonnonsuojelualueina. Luonnonsuojelualueita voidaan perustaa sekä valtiolle että yksityiselle kuuluville maille. Luonnonsuojelulain 29 §:ssä lueteltuja luontotyyppi- esiintymiä suojellaan rajaamalla ne erillisellä päätöksellä. Luonnonsuojelulain 32 §:n mukaan voidaan lisäksi perustaa tietyn alueen luonnon- tai kulttuurimaiseman kauneuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi erityinen maisema-alue, jonka olennaisia piirteitä säilytetään.

Luontokohteiden suojelun lisäksi luonnonsuojelulaila suojellaan eliölajeja. Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähtämisaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjen tai siihen ehdotettujen alueiden osalta on kiellettyä merkittävästi heikentää alueen valinnan perusteina olevia luonnonarvoja. Viranomaisella ei saa myöntää lupaa

hankkeen toteuttamiseen tai hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää näitä luonnonarvoja.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa alueiden käytön suunnittelussa tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää muun ohella luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä ja luonnonvarojen säästeliästä käyttöä (5 §). Laadittavan kaavan tulee lain 9 §:n mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, joihin kuuluvat muun muassa luonnonolot. Maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (895/1999) säädetään, että kaavaa laadittaessa käytettävien selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmaan sekä kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin. Eriyisesti maakuntakaavassa tulee maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kiinnittää huomiota maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen, alueiden käytön ekologiseen kestävyteen, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön, maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Mainitut seikat on selvittävä ja otettava huomioon kuitenkin siinä laajuudessa kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää, joten yksityiskohtaiset selvitykset on laadittava vasta detaljikaavoituksessa. Luonnonarvot tulee ottaa huomioon myös muussa kaavoituksessa eli lain 39 §:n mukaisesti yleiskaavassa maiseman ja luonnonarvojen kautta sekä lain 54 §:n mukaisesti asemakaavassa niin, että luonnonympäristöä tulee vaalia sekä niin, että luontoon liittyviä erityisiä arvoja ei saa hävittää. Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:ssä säädetään lisäksi lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön erityisesti suhteesta luonnonsuojelulakiin.

Vesilaki ohjaa lähinnä vesien käyttöä ja rakentamista. Sen lupamenettelyssä sovelletaan intressivertailun periaatetta, jossa otetaan yhtenä tekijänä huomioon myös luonnonarvot. Vesilain mukainen lupa myönnetään lain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan, jos hankkeesta yksityisille ja yleisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Lupaa ei lain 3 luvun 4 §:n 2 kohdan mukaan saa myöntää, jos hanke muun ohella aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Vesilain 2 luvun 11 §:ssä säädetään lisäksi eräiden vesiluontotyyppien suojelusta.

Maa-aineslain tavoitteena on sen 1 a §:n mukaan aineiden otto ympäristön kestävää kehitystä tukevalla tavalla. Maa-aineslain lupaviranomaisena toimii kunnan määräämä viranomaisena. Laissa tarkoitettuja aineksia, eli kiveä, soraa, hiekkaa, savea tai multaa ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa. Kauniiden maisemien ja geologisten esiintymien lisäksi maa-aineslailla suojellaan myös biologista monimuotoisuutta. Esimerkiksi erikoisina luonnonesiintyminä pidetään myös sellaisia uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymiä, jotka eivät ole luonnonsuojelulain mukaisen suojelun piirissä.

Luonnonarvoja suojellaan myös muun muassa erämaalaila (62/1991) ja koskiensuojelulaila (35/1987) sekä metsälain (1093/1996) luontotyyppisuojelella.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa ei ole mahdollista huomioida toiminnan sijaintipaikan fyysisestä muuttamisesta aiheutuvaa luonnonarvojen heikentymistä muutoin kuin siltä osin, kuin luonnonarvojen suojelusta on säädetty luonnonsuojelulaissa tai vesilaisissa.

2.2 Käytäntö

2.2.1 Ympäristölupien määrä, käsittelyajat ja tuottavuus valtionhallinnossa

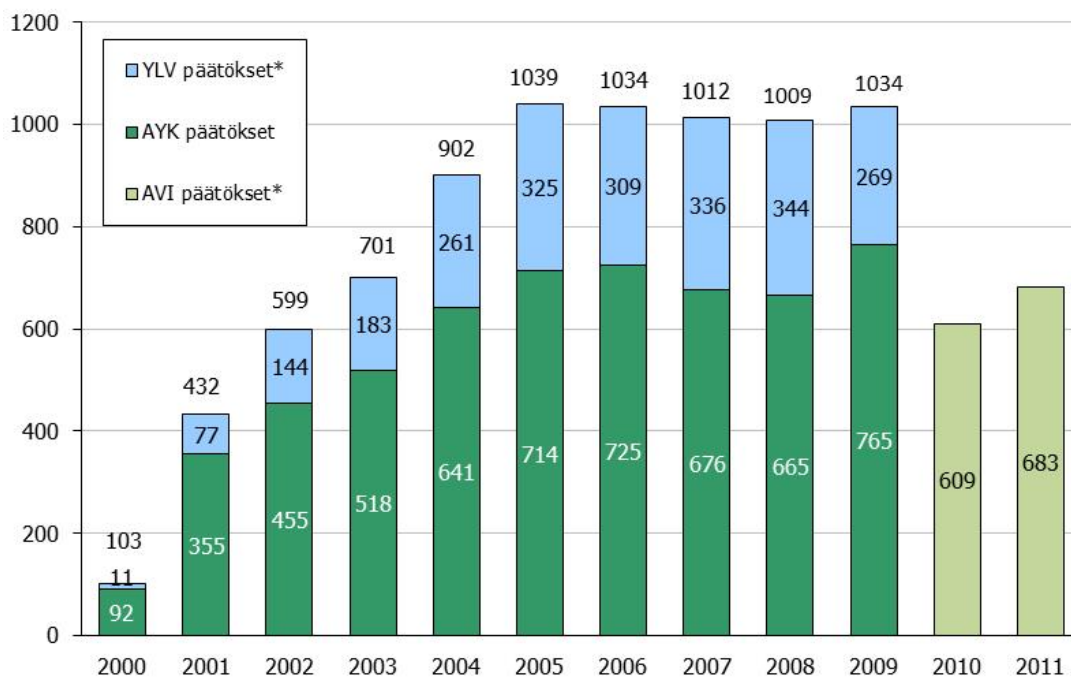
Määrät ja toimialat

Vuonna 2006 tehdyn arvion mukaan valtion lupaviranomaisten toimivaltaan kuuluvien luvanvaraisten toimintojen määrä on noin 6 200.

Valtion ympäristölupaviranomaisina toimivat vuosina 2000—2009 alueelliset ympäristökeskukset sekä ympäristölupavirastot ja vuodesta 2010 alkaen aluehallintovirastot. Ne antoivat vuosina 2000—2011 yhteensä 9 157 ympäristönsuojelulain mukaista lupapäätöstä (kuva 1).

Alueelliset ympäristökeskukset antoivat vuosina 2000—2009 yhteensä 5 606 päätöstä, mikä on vajaa kolme neljäsosaa kaikista ympäristölupapäätöksistä (71 %). Ympäristölupavirastot antoivat vastaavana aikana 2 259 päätöstä (29 %). Aluehallintovirastot myönsivät kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana yhteensä 1 292 ympäristölupaa (kuva 1).

Luvuissa on mukana koko toiminnan kattavan ympäristöluvan lisäksi myös muun muassa erilaiset luvan muuttamiseen, tarkistamiseen, selvitysten hyväksymiseen ja toiminnan lopettamiseen liittyvät päätökset sekä päätökset, joissa lupaa ei ole myönnetty. Tarkempi erittely erilaisista lupatyypeistä on esitetty jäljempänä.

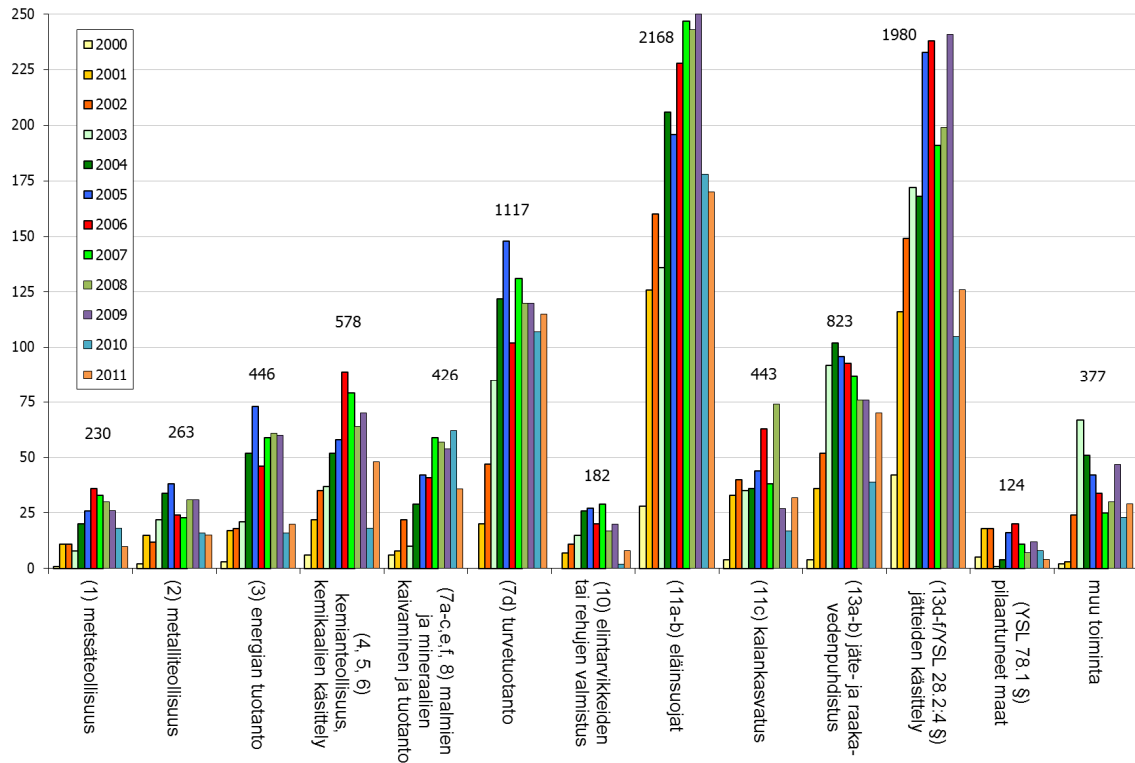

* luvut sisältävät myös ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaiset niin sanotut sekahankkeet

Kuva 1. Ympäristönsuojelulain mukaisten lupapäätösten jakautuminen alueellisten ympäristökeskusten (AYK), ympäristölupavirastojen (YLV) ja aluehallintovirastojen (AVI) kesken vuosina 2000–2011 (Suomen ympäristökeskus).

Eniten lupia myönnettiin eläinsuojille (yhtensä 2 168 lupaa), jätteiden käsittelytoiminnoille (1 980 lupaa) ja turvetuotannolle (1117

lupaa), jotka kattoivat yhteensä 57 prosenttia kaikista myönnetyistä luvista (kuva 2).

Kuva 2. Valtion ympäristölupaviranomaisten myöntämät, ympäristönsuojelulain mukaiset lupapäätökset toiminnan päätoimialan mukaan vuosina 2000–2011 (Suomen ympäristökeskus).

Valtion lupaviranomaisten välisen toimivaltajaon perusteella alueelliset ympäristökeskukset myönsivät ylivoimaisesti eniten lupia eläinsuojille (1 820 lupaa) sekä jätteiden hyödyntämis- ja käsittelytoiminnoille (1 696 lupaa) ympäristölupavirastojen myön-

täessä lupia erityisesti turvetuotantoon (895 lupaa) ja kalankasvatukseen (394 lupaa). Aluehallintovirastojen kahtena ensimmäisenä toimintavuonna eniten lupia annettiin eläinsuojille (348 lupaa) ja jätteiden käsittelyyn (231 lupaa) (taulukko 1).

Taulukko 1. Lupamäärät vuosina 2000–2011 päätoimialoittain ja viranomaisittain (Suomen ympäristökeskus).

Päätoimiala YSA 1 §:n mukaisesti	AYKt	YLVt	AVIt	Yhteensä
(1) Metsäteollisuus	110	92	28	230
(2) Metalliteollisuus	182	50	31	263
(3) Energian tuotanto	301	109	36	446
(4, 5, 6) Kemianteollisuus, kemikaalien käsittely ja varastointi	441	71	66	578
(7a-c,e,f ja 8) Malmien ja mineraalien kaivaminen ja tuotanto	123	205	98	426
(7d) Turvetuotanto	0	895	222	1 117
(9) Nahan tai tekstiilien tuotanto tai käsittely	34	0	2	36
(10) Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	164	8	10	182
(11a-b) Eläinsuojat	1 820	0	348	2 168
(11c) Kalankasvatus	0	394	49	443
(12) Liikenne	13	72	24	109
(13a-b) Jäte(ja pinta)vedenpuhdistamot	433	281	109	823
(13c) Jätteenpolttot	8	1	7	16
(13d-f, YSL 28.2:4) Jätteiden käsittely	1 696	53	231	1 980
(YSL 78.1 §) Pilaantuneet maat	102	10	12	124
Muu toiminta	179	18	19	213
Yhteensä	5 606	2 259	1 292	9 157

Lupatyypit

Tarkasteltaessa myönnettyjen lupien tyyppiä valtion lupaviranomaiset myönsivät vuosina 2005–2011 eniten lupia toiminnan olennaiselle muuttamiselle (taulukko 2). Niiden osuus kaikista päätöksistä oli neljäsosa. Toiseksi eniten (1 150 päätöstä, 18 prosenttia) annettiin päätöksiä sellaisille olemassa oleville toiminnoille, joille oli annettu määräaika ympäristönsuojelulain mukaisen luvan hakemiselle joko ympäristönsuojeluasetuksen 41–43 §:n mukaisesti tai asiasta oli

määrätty aiemman lainsäädännön mukaisessa luvassa. Myös uudelle toiminnalle myönnettiin runsaasti lupia (993 lupaa, 16 prosenttia) kaikista annetuista päätöksistä.

Luvan hakemisen tai myöntämisen peruste ei käynyt ilmi 12 prosentista päätöksistä. Näistä valtaosa oli sellaisia toimintoja, joiden toiminnanharjoittajan tuli hakea ympäristönsuojelulainsäädännön voimaansaattamista annettun lain mukaisesti ympäristönsuojelulain mukaista lupaa, mutta luvan hakemisvelvollisuutta ei ollut ilmaistu lupapäätöksessä.

Taulukko 2. Lupapäätösten tyypit luvan myöntämisperusteen mukaan viranomaisittain vuosina 2005–2011 (Suomen ympäristökeskus).

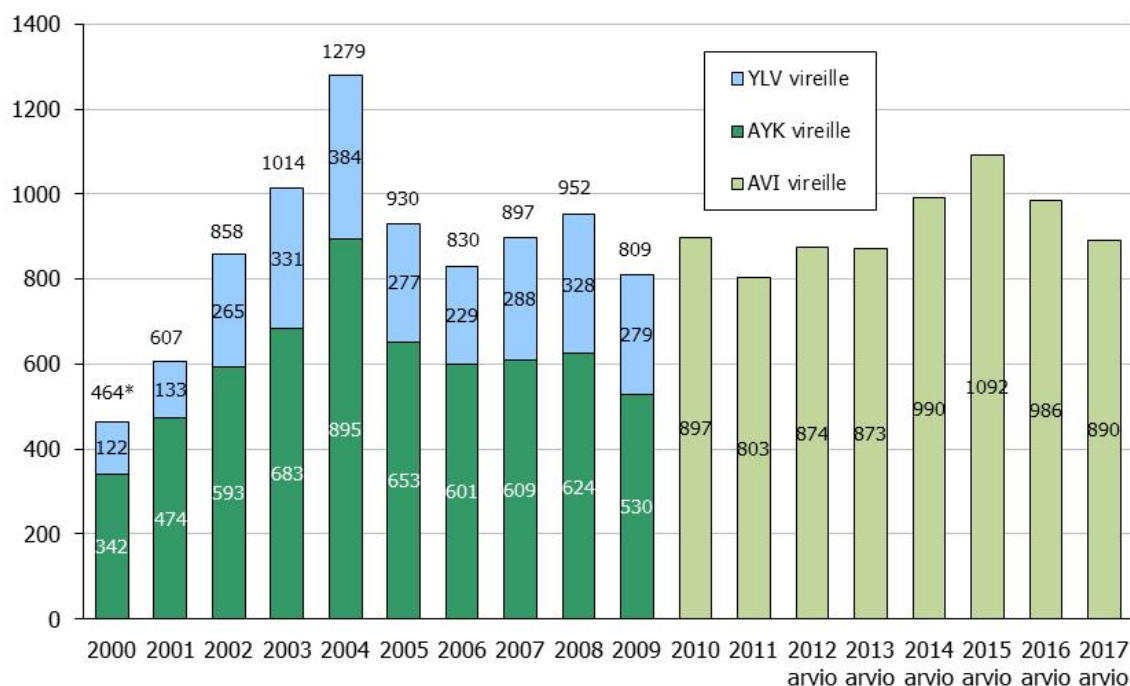
Lupapäätöksen tyyppi (luvan myöntämisen peruste)	AYK kpl	YLV kpl	AVI kpl	YHTEENSÄ kpl	Osuus kai- kista luvis- ta (%)
Uusi toiminta	521	260	212	993	15,5
Olemassa oleva toiminta, jolla määräaika luvanhaululle	543	520	87	1 150	17,9
Toiminnan olennainen muuttaminen (YSL 28.3 §)	1 223	68	395	1 686	26,3
Lupamääräysten tarkistaminen (YSL 55.2 §)	117	54	154	325	5,1
Luvan täydentäminen (YSL 55.3 §)	14	115	49	178	2,8
Luvan muuttaminen (YSL 58 §)	188	146	99	433	6,7
Toiminnan lopettaminen	42	27	22	91	1,4
Lupapäätösten rauettaminen	25	4	26	55	0,9
Toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta (ainoastaan YSL 101 §:n mukainen päätös)	24	12	14	50	0,8
Hakemus peruttu	156	47	78	281	4,4
Hakemus hylätty, jätetty käsittelemättä tai rauennut	29	32	26	87	1,3
VHaO:n/KHO:n uudelleen käsiteltäväksi palauttama (osittain tai kokonaan)	39	37	21	97	1,5
Lupaa ei myönnetty	33	35	46	114	1,8
Luvan hakemisen perustetta ei mainittu	529	182	57	768	12,0
Edellisten määrittelemättömät yhdistelmät	62	44	6	112	1,7
YHTEENSÄ	3 545	1 583	1 292	6 420	100,0

Lupahakemusten määrät

Alueellisissa ympäristökeskuksissa ja ympäristölupavirastoissa vireille tulleiden lupahakemusten määrät lisääntyivät tasaisesti ympäristönsuojelulain ensimmäiset viisi voimassaolovuotta 464 hakemuksesta 1 279 hakemukseen. Tämän jälkeen määrät ovat vaihdelleet noin 800 ja 950 hakemuksen välillä (kuva 3). Vuosien 2003 ja 2004 suuret hakemusmäärät johtuivat erityisesti ympäris-

tönsuojeluasetuksessa säädetystä tietyistä toimialoista koskeneesta velvoitteesta hakea ympäristönsuojelulain mukaista lupaa kyseisten vuosien aikana.

Arviot vuosina 2012–2017 vireille tulevista lupahakemusten määristä vaihtelevat vajaan 900 ja noin 1 100 hakemuksen välillä. Suurin osa, 57–62 prosenttia, vuosina 2014–2017 vireille tulevista hakemuksista koskee lupamääräysten tarkistamista ympäristönsuojelulain 55 §:n mukaisesti.

* luku sisältää myös kumotun ympäristölupamenettelylain mukaiset lupahakemukset tammi-helmikuulta 2000

Kuva 3. Valtion ympäristölupaviranomaisissa vireille tulleet ja arvio vireille tulevista ympäristölupahakemuksista vuosina 2000–2017 (Ympäristöministeriö).

Käsittelyajat

Ympäristölupien keskimääräiset käsittelyajat olivat valtion ympäristölupaviranomaisissa 9,2—14,8 kuukautta vuosina 2002—2011. Alueellisten ympäristökeskusten käsittelyajat olivat ympäristölupavirastoja lyhyemmät lukuun ottamatta vuotta 2009. Pisim-

millään keskimääräinen käsittelyaika oli alueellisissa ympäristökeskuksissa 13,9 kuukautta vuonna 2009 ja ympäristölupavirastoissa 17,6 kuukautta vuonna 2007. Aluehallintovirastojen käsittelyajat pitenevät ensimmäisen toimintavuoden 13 kuukaudesta vastaavaan 15 kuukauteen vuonna 2011 (taulukko 3).

Taulukko 3. Ympäristölupahakemusten keskimääräiset käsittelyajat (kk). Luvut eivät sisällä ympäristönsuojelulain mukaisia ilmoitusasioita, hallintopakkoasioita ja korvausasioita (Ympäristöministeriö).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AYkt	8,5	9,7	10,4	11,0	12,5	13,4	13,0	13,9	-	-
YLVt	11,5	10,5	13,1	15,7	17,2	17,6	13,6	13,6	-	-
AVIt	-	-	-	-	-	-	-	-	13,0	14,8
YHT.	9,2	9,9	11,2	12,4	14,0	14,8	13,2	13,8	13,0	14,8

Taulukossa 4 on esitetty käsittelyaikojen mediaanit eli keskimmäiset arvot eri lupatyypeille, jolloin erityisen pitkään vireillä olleet yksittäistapaukset eivät ainakaan merkittävästi vääristä käsittelyaikatietoja. Käsitteilyaikoihin on sisällytetty ainoastaan ne lupahakemukset, joista annettiin myönteinen päätös.

Edellisen ympäristöhallinnon aikana uudelle toiminnalle myönnettiin lupa alueellisissa ympäristökeskuksissa keskimäärin runsaassa puolessa vuodessa ja ympäristölupavirastoissa vajaassa vuodessa. Menettely oli nopein luonnollisesti luvan muuttamiseen liittyvissä hakemuksissa, joiden käsittelyyn käytettiin

tarkastelujaksolla noin kolmesta viiteen kuukautta. Toiminnan olennaista muuttamista harkittiin alueellisissa ympäristökeskuksissa noin puoli vuotta ja ympäristölupavirastoissa noin puolesta vuodesta jopa puoleentoista vuoteen. Lupamääräysten tarkistaminen puolestaan kesti vastaavasti 6,5—12 kuukautta ja 5,8—20,1 kuukautta.

Aluehallintovirastojen käsittelyajat ovat uusien lupien käsittelyssä vaihdelleet vajaasta vuodesta yhteen vuoteen. Luvan tai toiminnan muuttamistilanteissa aika on ollut noin puoli vuotta ja lupamääräysten tarkistamisessa noin vuosi.

Taulukko 4. Ympäristölupahakemusten käsittelyaikojen mediaanit kuukausina (keskimmäiset arvot) lupatyypeittäin vuosina 2005–2011. Luvuissa ovat mukana vain myönteiset päätökset (Suomen ympäristökeskus).

Viranomainen ja lupatyyppi, käsittelyaikojen mediaani (kk)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Alueelliset ympäristökeskukset							
Uusi toiminta	6,4	6,0	6,6	7,5	7,4	-	-
Luvan muuttaminen (YSL 58 §)	5,0	3,5	5,3	4,1	4,0	-	-
Toiminnan olennainen muuttaminen (YSL 28.3 §)	5,7	6,6	5,5	5,9	5,8	-	-
Lupamääräysten tarkistaminen (YSL 55.2 §)	6,5	10,9	11,4	12,0	11,8	-	-
Ympäristölupavirastot							
Uusi toiminta	10,8	11,8	9,7	10,8	10,7	-	-
Luvan muuttaminen (YSL 58 §)	3,6	2,7	2,9	3,7	4,5	-	-
Toiminnan olennainen muuttaminen (YSL 28.3 §)	14,7	17,7	9,4	5,0	10,4	-	-
Lupamääräysten tarkistaminen (YSL 55.2 §)	7,6*	5,8*	20,1	7,8	12,4	-	-
Aluehallintovirastot							
Uusi toiminta	-	-	-	-	-	9,9	12,5
Luvan muuttaminen (YSL 58 §)	-	-	-	-	-	6,1	6,7
Toiminnan olennainen muuttaminen (YSL 28.3 §)	-	-	-	-	-	6,3	8,5
Lupamääräysten tarkistaminen (YSL 55.2 §)	-	-	-	-	-	12,3	11,5

* sisältää ainoastaan 1–2 lupaa

Tuottavuus ja kustannukset

Lupaviranomaisten tuottavuus ratkaistuina lupapäätöksinä henkilötyövuotta kohti lasketuna esitetään taulukossa 5. Sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa että ympäristölupavirastoissa tuottavuus kasvoi vuosi vuodelta ollen niiden viimeisenä toimintavuotena 2009 ympäristökeskuksissa 14,1 lupaa ja ympäris-

tölupavirastoissa 10,6 lupaa henkilötyövuotta kohden. Aluehallintovirastojen ympäristölupastualueiden tuottavuus vuonna 2011 vastasi ympäristölupavirastojen vuoden 2009 tuottavuutta.

Henkilötyövuosi (htv) sisältää ympäristölupatehtävälle kirjatun työajan ja poissaolot jyvitettyinä. Se ei sisällä hallintoa tai muita yhteisiä palveluita.

Taulukko 5. Tuottavuus, ratkaistut ympäristöluvat/htv (Ympäristöministeriö).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AYKt	9,6	9,6	10,4	11,0	11,6	12,1	13,3	14,1	-	-
YLVt				7,8	7,6	8,7	10,5	10,6	-	-
AVIt	-	-	-	-	-	-	-	-	*	10,5
YHT.				9,7	10,0	10,5	12,0	12,7		10,5

*) Vuodelta 2010 talous- ja tuottavuustunnuslukujen erittelyjä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten asioiden kesken ei ole saatavilla. Aluehallintovirastojen työaikaseuranta oli käytössä vain lyhyen osan vuotta, joten lyhyen seurantajakson takia tiedot eivät välttämättä olisi täysin edustavia.

Lupakohtaiset kustannukset viranomaisittain on esitetty taulukossa 6. Alueellisissa ympäristökeskuksissa taloudellisuus kasvoi tuottavuuden suhteessa, mutta ympäristölupavirastoissa kustannukset lupapäätöstä kohden pysyivät käytännössä samalla tasolla lu-

kuun ottamatta vuotta 2008. Aluehallintovirastojen ympäristölupavastualueiden taloudellisuus sijoittui niiden toisena toimintavuonna edellisen ympäristöhallinnon viimeisen toimintavuoden puoliväliin.

Taulukko 6. Taloudellisuus, kustannukset euroa/ympäristöluparatkaisu (Ympäristöministeriö).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AYKt	7 134	7 691	7 614	7 469	7 124	6 854	6 908	6 648	-	-
YLVt				10 273	10 927	10 059	9 383	10 569	-	-
AVIt	-	-	-	-	-	-	-	-	*	8 718
YHT.				8 351	8 281	7 979	7 788	7 773		8 718

*) Vuodelta 2010 talous- ja tuottavuustunnuslukujen erittelyjä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten asioiden kesken ei ole saatavilla. Aluehallintovirastojen työaikaseuranta oli käytössä vain lyhyen osan vuotta, joten lyhyen seurantajakson takia tiedot eivät välttämättä olisi täysin edustavia.

Lupaviranomaisten maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on vaihdellut 32 ja 50 prosentin välillä (taulukko 7). Aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueiden tulot kattoivat vuonna 2011 38 prosenttia kustannuksista.

Taulukko 7. Taloudellisuus, maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus, tulot/kustannukset (Ympäristöministeriö).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AYkt	36 %	39 %	40 %	44 %	49 %	50 %	44 %	45 %	-	-
YLVt				32 %	47 %	45 %	38 %	35 %	-	-
AVIt	-	-	-	-	-	-	-	-	*	38 %
YHT.				39 %	48 %	48 %	42 %	41 %		38 %

*) Vuodelta 2010 talous- ja tuottavuustunnuslukujen erittelyjä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten asioiden kesken ei ole saatavilla. Aluehallintovirastojen työaikaseuranta oli käytössä vain lyhyen osan vuotta, joten lyhyen seurantajakson takia tiedot eivät välttämättä olisi täysin edustavia.

Ympäristöasioita koskevien päätösten määrä ja käsittelyajat kunnissa

Vuonna 2006 arvioitiin kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten toimivaltaan kuuluvien luvanvaraisten toimintojen määräksi 15 000—17 000.

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten antamista päätöksistä on Kuntaliiton keräämät tiedot vuosilta 2009—2012. Ympäristölupapäätöksiä annettiin tällöin vuosittain 500—600. Lisäksi annettiin muita taulukossa

8 ilmoitettuja päätöksiä vuosittain noin 3 600—4 200. Eniten annettiin nitraattiasetuksen mukaisia poikkeuksia, jätelain mukaisia päätöksiä sekä päätöksiä meluilmoituksen johdosta. On kuitenkin huomattava, että luvut kattavat ainoastaan 99 ympäristönsuojeluviranomaisen tekemät päätökset.

Kohtaan muu päätös merkityistä asioista suurimman osan muodostivat maa-aines- ja maisematyölupapäätökset sekä ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamispäätökset (taulukko 8).

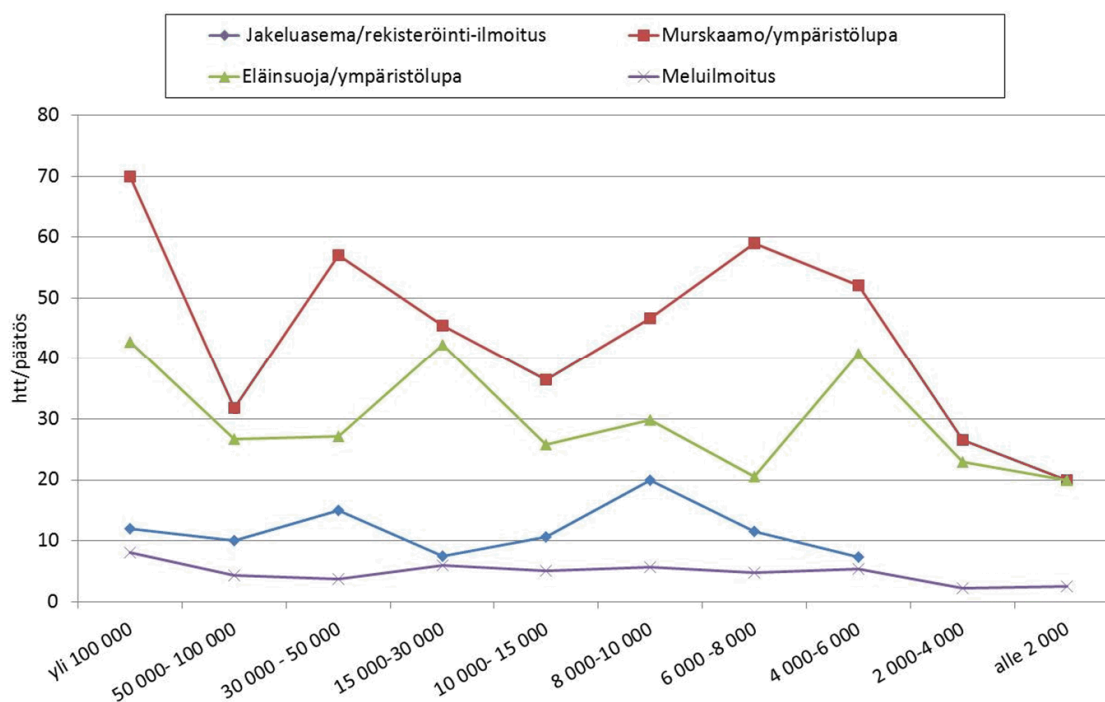
Taulukko 8. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten (n=99) tekemät lupa- ja ilmoituspäätökset vuosina 2009–2012 (Suomen Kuntaliitto).

Päätöstyyppi	2009	2010	2011	2012
Ympäristölupa	491	555	550	578
Meluilmoitus (YSL 60 §)	1 168	1 235	1 211	1 206
Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta (YSL 61 §)	6	10	10	8
Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta (YSL 62 §)	21	29	30	43
Rekisteröinti-ilmoitus	6	19	106	139
Valvontamääräyspäätös (YSL 84–85 §)	42	58	60	60
Nitraattiasetuksen 4 §:n mukainen poikkeamisilmoitus	1 127	940	967	994
Jätelain mukainen päätös	576	1 109	633	491
Vesilain mukainen päätös	79	47	60	45
Vesihuoltolain mukainen vapautuspäätös	288	369	377	658
Maasto- ja vesiliikennelain mukainen päätös	38	71	88	68
Muu päätös	244	309	283	334
Päätöksiä yhteensä	4 086	4 751	4 375	4 624

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työajasta noin 46 prosenttia käytetään ympäristönsuojelun erityistehtäviin, joita ovat lähinnä erillislakien mukaiset lupa- ja valvontaviranomaisen tehtävät, 24 prosenttia ympäristönsuojelun yleistehtäviin, joita ovat lähinnä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) 6 §:n 2—8 kohdan mukaiset tehtävät, 20 prosenttia työajasta

käytetään muihin tehtäviin ja 10 prosenttia yleishallintotehtäviin. Erityistehtäviin käytävästä ajasta puolet menee lupa-asioiden käsittelyyn.

Ympäristölupien käsittelyyn käytetty tehollinen työaika oli kysytyissä toiminnoissa keskimäärin 30 tunnista 65 tuntiin ja meluilmoituksissa viisi tuntia (kuva 4).

Kuva 4. Ympäristöluvan käsittelyyn keskimäärin tarvittava työaika henkilötyötunteina (htt) vuonna 2012 kunnan koon mukaan ryhmiteltyä (Suomen Kuntaliitto).

2.2.2 Valvonta

Ympäristölupien valvontaan kuuluvat valvontasuunnitelman ja -valvontaohjelman mukaisten määräaikaistarkastusten lisäksi muut, tilanteen edellyttämät tarkastukset, toiminnanharjoittajien kanssa käytävät neuvottelut, määräaikaishavaintien (vuosi- ja kuukausiraportit) tarkastukset ja lupahakemuksista annettavat lausunnot.

Valvontasuunnitelmat ja ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvara-alueen johtajien arviot ovat saatavilla ympäristöministeriön internet-sivustolta

(http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_ja_luvat/Luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/Ymparistolupa/Valvonta).

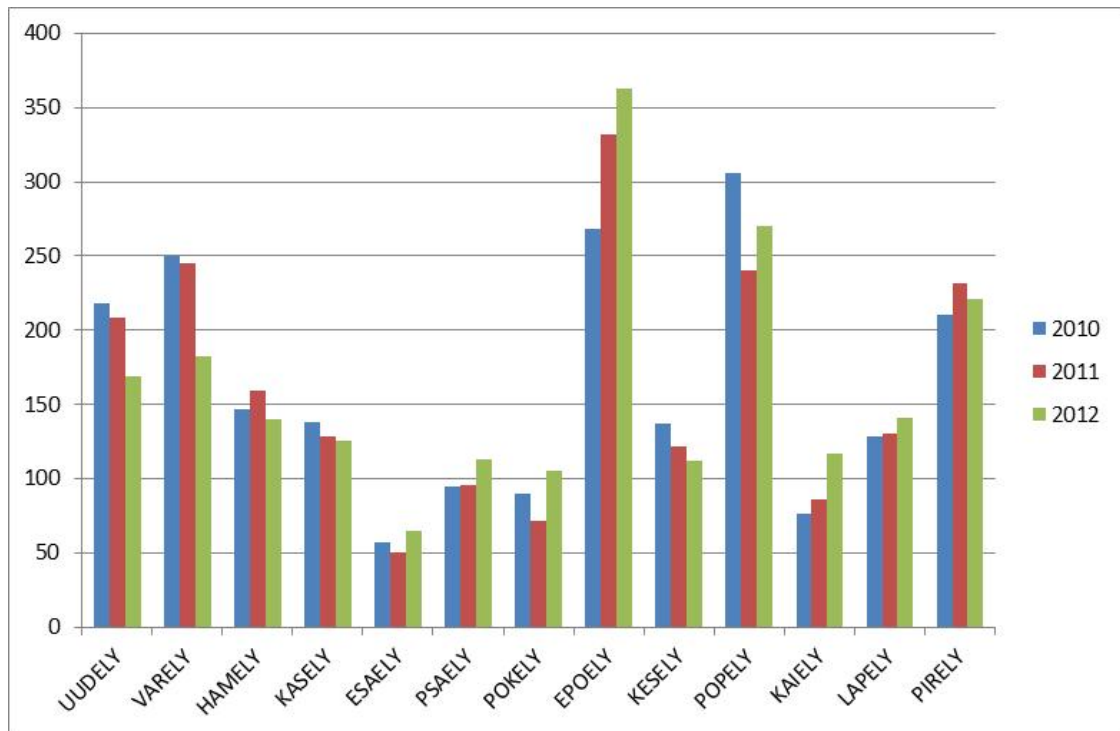
Kuvassa 5 esitetään ELY-keskusten tarkastukset kolmelta viime vuodelta. Tilastotietojen esittäminen neuvotteluista ja puhelinneuvotteluista ei ole perusteltua, koska niihin

käytetty työaika eroaa tarkastuksiin käytetystä työajasta huomattavasti.

Uudessa vuonna 2012 annetussa ympäristöministeriön valvontaohjeessa korostetaan valvonnan riskiperustaisuuden lisäämistä ja määrätietoista puuttumista luparikkomuksiin.

Vaikka valvonta on pystytty hoitamaan pääosin hyvin, kuva 5 osoittaa, että muutamassa ELY-keskuksessa ei ole pystytty enää vuonna 2012 suorittamaan valvontakäyntejä samassa määrin kuin aikaisemmin. Tarkastusten määrästä voidaan tehdä vain suuntaa-antavia johtopäätöksiä. Yhden jonkin toimialasta vastaavan tarkastajan pitkäaikainen poissaolo saattaa vähentää etenkin pienten ja keskisuurien laitosten tarkastuskäyntejä merkittävästi.

Tilanteen ennakoidaan huononevan vuonna 2013, jolloin jää paljon kokeneita valvojia eläkkeelle ja tämän vuoksi vuodesta 2014 tulee ympäristölupien valvonnassa erittäin haasteellinen.

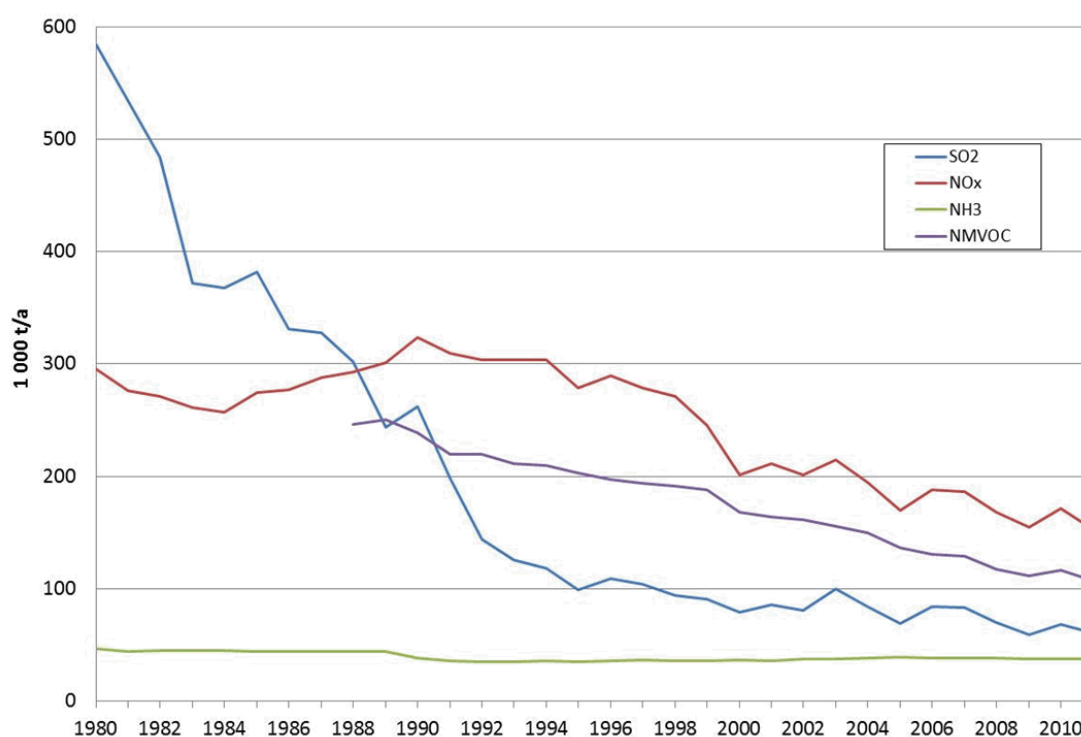

Kuva 5. Määräaikaistarkastuksia on tehty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa yhteensä 2 120 kpl vuonna 2010, 2 099 kpl vuonna 2011 ja 2 123 kpl vuonna 2012.

2.2.3 Päästöjen kehitys

Suomen vaikutuksiltaan suurimpien epäpuhtauksien kokonaispäästöt ilmaan ovat laskeneet melko tasaisesti vuodesta 1980. Eniten ovat vähentyneet rikkidioksidipäästöt, kun selluteollisuus siirtyi 1980-luvun alussa laajamittaisesti sulfittimenetelmästä sulfaattimenetelmän käyttöön. Ensimmäisten päästöohjearvojen myötä 1980-luvun lopulla otet-

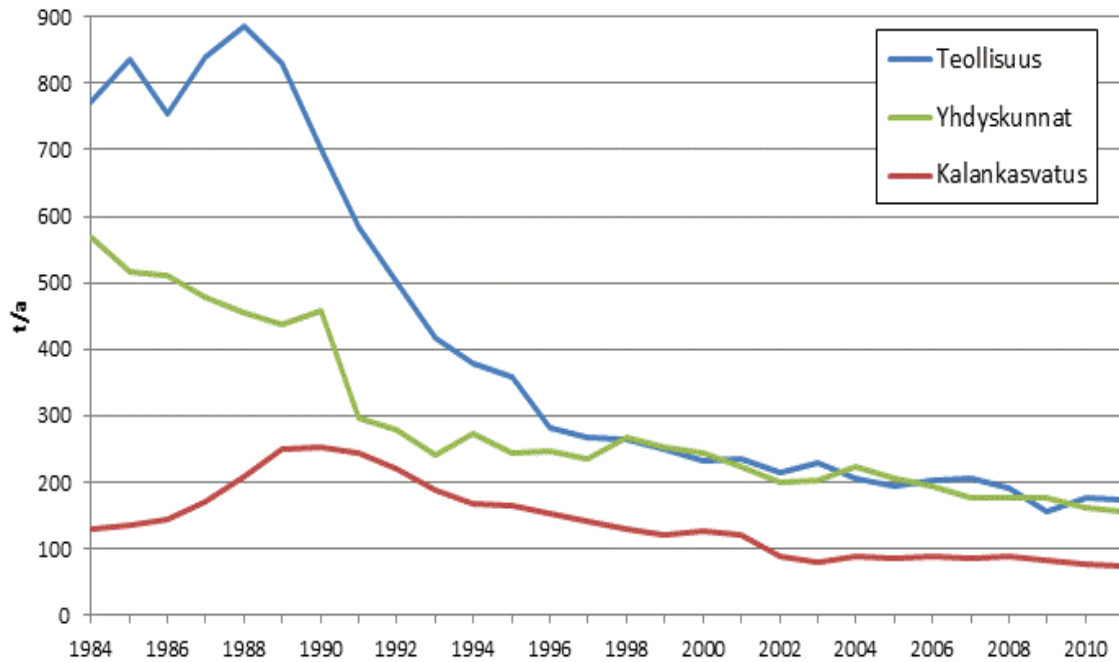
tiin käyttöön voimalaitosten rikinpoistolaitoksia ja alettiin polttaa vähemmän rikkiä sisältäviä kivihiili- ja öljyalaatuja. Typen oksidien päästöt kääntyivät laskuun 1990-luvun alussa muun muassa voimalaitosten poltto-tekniikan ja savukaasujen katalyyttisen käsittelyn kehittymisen seurauksena ja katalysaattorien tullessa pakollisiksi uusiin autoihin (kuva 6).

Kuva 6. Päästöt ilmaan (1 000 t/a) Suomessa vuosina 1980–2011 (Suomen ympäristökeskus).

Teollisuuden vesiin menevien päästöjen kehittymiseen ovat vaikuttaneet teollisuuden rakenteessa (toimialojen kehitys, tuotannon laadun ja määrän kehitys) tapahtuneet muutokset, teollisuuslaitoksissa tehdyt prosessi-

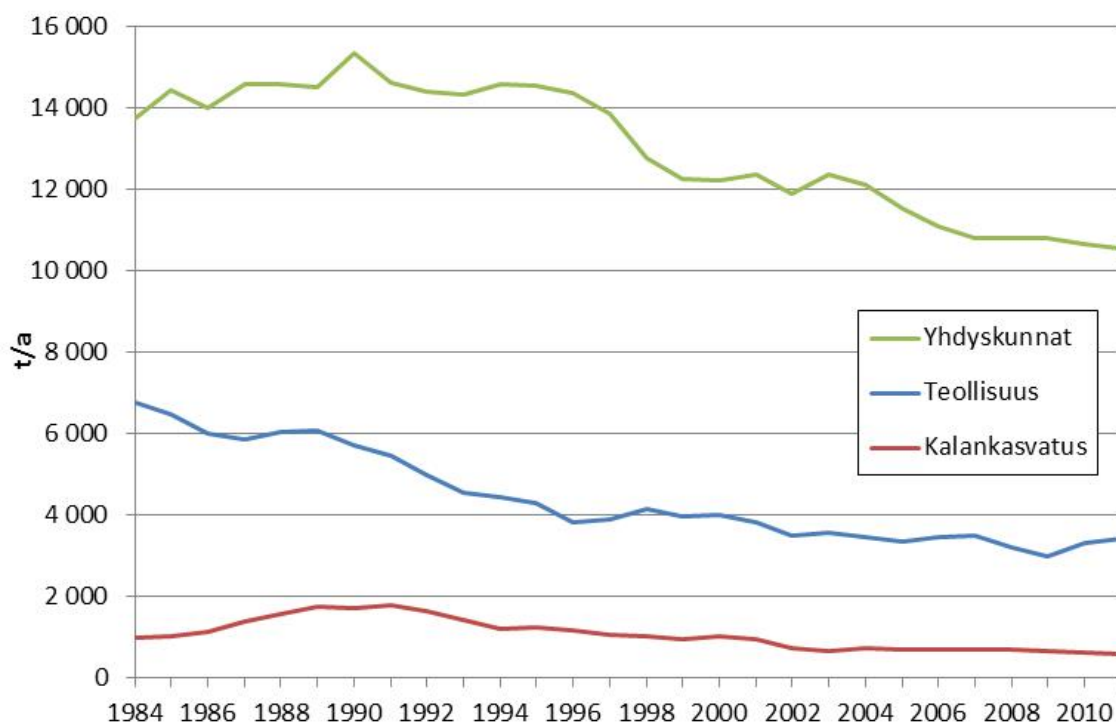
ja puhdistustekniset investoinnit sekä laitosten ajotapojen muutokset (kuvat 7 ja 8). Teollisuuden jätevesipäästöt ovat olleet vesilain mukaisessa lupamenettelyssä 1960-luvulta lähtien.

Kuva 7. Teollisuuden, yhdyskuntien ja kalankasvatuksen fosforipäästöt vesiin (t/a) Suomessa vuosina 1984–2011 (Suomen ympäristökeskus).

Teollisuuden fosfori- ja typpikuormitus alkoi laskea selvästi 1980-luvun lopulla. Tähän vaikuttivat sekä parannukset teollisuuden prosesseissa että jätevesien puhdistuksen selvä tehostuminen. Vuosina 1990–2010 suoraan vesistöjä kuormittavan teollisuuden fosforikuormitus väheni 75 prosenttia (kuva 7) ja typpikuormitus 42 prosenttia (kuva 8). Vuosina 2005–2010 fosforipäästöt pieneni-
vät yhä yhdeksän prosenttia, mutta typpi-
päästöt pysyivät ennallaan. Vuonna 2010 massa- ja paperiteollisuuden osuus fosfori-
kuormituksesta oli 86 prosenttia ja typpi-
kuormituksesta 73 prosenttia.

Yhdyskuntien fosforipäästöt vähenivät voimakkaasti 1980-luvulla. Yhdyskuntien fosforikuormitus on pienentynyt edelleen noin kolmanneksella 1990-luvun alun jälkeen fosforinpoiston tehostumisen seurauksena. Yhdyskuntien typenpoisto on tehostunut merkittävästi typpiherkillä vesialueilla 1990-luvun puolivälistä lähtien. Kalankasvatuksen fosfori- ja typpikuormitus on vähentynyt 1990-luvun alkuun verrattuna alle puoleen pääasiassa kalanrehujen kehittymisen ja tuotannon vähentymisen vuoksi (kuvat 7 ja 8).

Kuva 8. Teollisuuden, yhdyskuntien ja kalankasvatuksen typpipäästöt vesiin (t/a) Suomessa vuosina 1984–2011 (Suomen ympäristökeskus).

2.2.4 Turvetuotannon luonnonarvoja koskeva käytäntö lupaharkinnassa

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa ei ole mahdollista huomioida toiminnan sijaintipaikan fyysisestä muuttamisesta aiheutuvaa luonnonarvojen heikentymistä muutoin kuin siltä osin, kuin luonnonarvojen suojelusta on säädetty luonnonsuojelulaissa tai vesilaissa. Lupaviranomaiset joutuvat jo nykyään selvittämään, liittyykö lupahakemuksen kohteena olevaan alueeseen mainituilla laeilla suojeltuja kohteita. Toiminnan sijoituspaikan lainsäädännöllä suojellut luonnonarvot tulevat selvitetäväksi usein turvetuotantoa koskevien lupahakemusten käsittelyssä, sillä turvetuotantoalat saattavat olla laajoja ja turvetuotannon sijoittuminen on sidoksissa turvevarojen sijaintiin. Turvetuotantohankkeita koskevat lupapäätökset ovat hyvin yleisesti valitusten kohteina. Kansalaisten valitusperusteina ovat yleisimmin suunnitellun tuotantoalueen sijoittuminen merkittävien luonnonarvojen tai asutuksen läheisyyteen sekä toiminnan vesistövaikutukset. Koska muita kuin lainsäädännöllä suojeltuja luonnonarvoja ei voida ottaa huomioon toiminnan sijoittamista koskevassa lupaharkinnassa, seurauksena on ollut paikallisia ristiriitoja ja pitkiä muutoksenhakuja. Myös luvanhakijoiden kannalta tilanne on epätydyttävä, koska lainsäädännöstä ei voi johtaa täsmällisiä perusteita toiminnan sijaintipaikan valinnalle ja sitä koskevalle maanhankinnalle. Muutoksenhaku kuormittaa myös hallintotuomioistuimia.

Suomen luontotyyppien ensimmäinen uhanalaisuuden arviointi valmistui vuonna 2008. Arvioinnissa vähän yli puolet kaikista tarkastelluista luontotyypeistä arvioitiin uhanalaisiksi. Etelä-Suomessa uhanalaisten luontotyyppien osuus, 66 prosenttia, oli huomattavasti suurempi kuin Pohjois-Suomessa, jossa se oli 29 prosenttia. Koko maassa luontotyyppiryhmittäin tarkasteltuna perinnebiotooppien ja metsäisten luontotyyppien määrästä uhanalaisina on muita luontotyyppiryhmiä suurempi osuus. Arviointituloksen mukaan viimeisten 50 vuoden aikana tärkeimmiksi uhanalaistumiseen johtaneiksi syiksi osoittautuivat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, soiden ojitus, vesien

rehevöityminen ja likaantuminen sekä peltonraivaus ja vesirakentaminen.

Suomen eliölajiston uhanalaisuutta on arvioitu 1980-luvulta lähtien. Neljäs arviointi valmistui vuonna 2010. Se oli laajin toistaiseksi tehdyistä ja kattoi lähes puolet Suomen lajistosta. Arvioinnin mukaan lajien uhanalaistuminen on hieman hidastunut metsissä ja kulttuuriympäristöissä, kun taas soilla, vesissä, rannoilla, kallioilla ja tuntureilla se on huomattavasti kiihtynyt.

Suomen soiden ja turvemaiden pinta-ala on noin 9,3 miljoonaa hehtaaria. Valtaosa soista on maan pohjoisosia lukuun ottamatta ojitettu metsätalous- ja peltomaaksi. Metsätalouksikäytössä on 6,3 miljoonaa hehtaaria. Turvetuotannon piirissä on tällä hetkellä noin 70 000 hehtaaria soista ja turvemaista. Eri tavoin suojeltuja soita on yhteensä noin 1,2 miljoonaa hehtaaria, joista yli 80 prosenttia sijaitsee Lapissa ja Pohjanmaa-Kainuun alueella.

Suomen ympäristökeskuksen suopaikkatoineistojen mukaan Suomessa on jäljellä suojelualueiden ja Natura 2000 -verkoston alueiden ulkopuolella ojitamattomia laajoja suoalueita Etelä-Suomessa noin 5 000 hehtaaria, Länsi-Suomessa noin 25 000 hehtaaria ja Itä-Suomessa noin 13 000 hehtaaria. Pohjanmaan ja Kainuun alueilla alueita on noin 107 000 hehtaaria ja Lounais-Lapissa noin 37 000 hehtaaria.

Noin puolet Suomen suoluontotyypeistä on Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa vuonna 2008 arvioitu valtakunnallisesti uhanalaisiksi. Suotyypeistä eniten ovat uhanalaistuneet korpiset, lettoiset ja lähteiset tyypit. Ne ovat reheviä ja viljavaisia soita, joita on jo varhain raivattu pelloksi tai ojitettu metsänkasvatusta varten. Suoyhdistymätyypeistä kaikkein uhanalaisimpia ovat metsäkeitaat ja erityisesti Pohjanmaan ja Kainuun alueella esiintyvät keskiborealiset aapasuot. Soiden luontotyypit ovat uhanalaistuneet erityisen voimakkaasti etelästä Lapin lounaisosaan ja Kainuuseen ulottuvalla alueella. Tällä alueella myös suojellut suot ovat tyypillisesti pienempiä kuin Pohjois-Suomessa. Pohjanmaan ja Kainuun suoalueet ovat turvetuotannon kannalta potentiaalisesti merkittäviä.

Soiden lajiston uhanalaistuminen on kiihtynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Vuonna 2010 valmistuneen Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin mukaan soilla ensisijaisesti elävistä lajeista neljän tila todettiin parantuneeksi mutta 30 lajin tilanne on heikentynyt. Uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi on arvioitu 223 ensisijaisesti soilla ja 197 toissijaisesti soilla elävää lajia. Niistä suurin osa on sammalia, perhosia, putkilokasveja ja kaksisiipisiä. Myös suolinnuista monet aiemmin yleisetkin kahlaajat ja muut lajit ovat taantuneet voimakkaasti viime vuosina avosoiden kuivuessa ja kasvaessa umpeen.

Eräissä valtioneuvoston päätöksissä on asetettu tavoitteita, jotka liittyvät luonnonarvojen huomioon ottamiseen erityisesti suoluonnon osalta. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista annetun valtioneuvoston päätöksen (vahvistettu 30 päivänä marraskuuta 2000, tarkistettu 13 päivänä marraskuuta 2008) mukaan turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muutoin luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja, jolloin luonnontilaiset suot jäisivät turvetuotannon ulkopuolelle.

Turvetuotannon sijoittamista jo ojitetuille soille on ohjattu myös 19 päivänä maaliskuuta 1998 tehdyllä valtioneuvoston periaatepäätöksellä vesiensuojelun tavoitteista vuoteen 2005, 23 päivänä marraskuuta 2006 tehdyllä valtioneuvoston periaatepäätöksellä vesiensuojelun suuntaviivoista vuoteen 2015 sekä 10 päivänä joulukuuta 2009 tehdyllä valtioneuvoston päätöksellä vesienhoitosuunnitelmista ja 17 päivänä helmikuuta 2011 tehdyllä valtioneuvoston periaatepäätöksellä vesienhoidon toteutusohjelmasta 2010—2015.

Lisäksi valtioneuvosto teki 30 päivänä elokuuta 2012 valtioneuvoston periaatepäätöksen soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta. Valtioneuvoston linjauksilla kohdennetaan soita merkittävästi muuttava uusi maankäyttö ojitetuille tai luonnontilaltaan muuten merkittävästi muuttuneille soille ja turvemaille. Kohdentamiseen periaatepäätöksen mukaisesti käytetään apuna luonnontilaisuusasteikkoa ja siihen liittyviä käyttösuosituksia. Luonnontilaisuusasteikkoa hyödynnetään maakuntakaavatasoisessa maankäytön suunnittelussa. Periaatepäätöksen täytäntöönpanemiseksi ympäristöministeriö on asettanut työryhmän val-

mistelemaan soidensuojelun täydennysohjelmaa. Periaatepäätöksen mukaisesti vahvistetaan maakuntakaavoituksen ohjausvaikutuksia soiden käytön suunnittelussa. Lisäksi ympäristöministeriön on tarkoitus antaa ohje turvetuotantoalueiden käsittelystä maakuntakaavoituksessa.

Vaikka valtioneuvosto onkin tehnyt periaatepäätöksiä ja hyväksynyt strategioita, joissa on asetettu tavoitteeksi turvetuotannon kohdentaminen pois arvokkailta luonnontilaisilta soilta, ei näitä tavoitteita ole voitu käyttää oikeusharkinnan perusteena, vaan ne ovat selvitysaineistoa lupaharkinnassa. Erityisesti periaatepäätös soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta sisältää monia tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla on myönteinen vaikutus luonnonarvoille. Kestää kuitenkin vuosia kunnes periaatepäätöksen tavoitteet ja toimenpiteet on toimeenpantu ja ne ohjaavat lupamenettelyä. Näin ollen lainsäädäntömuutos turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvojen huomioon ottamiseksi on välttämätön.

2.3 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.3.1 Lainsäädäntö eräissä maissa

Ruotsi

Ruotsin laajaan ympäristökaareen (Miljöbalk, 1998:808) sisältyvät omiin lukuihinsa säännökset muun muassa kemiallisista tuotteista ja bioteknisistä organismeista, jätteistä ja tuottajavastuusta sekä eri ympäristöviranomaisten toimivallasta. Ympäristökaarta täydentävät useat asetukset, kuten vuonna 2011 uusittu asetus ympäristövalvonnasta (Miljö-tillsyns-förordning, SFS 2011:13) ja ympäristöröikkomusmaksuja koskeva asetus (Förordning om miljöstraffavgifter, SFS 1998:950).

Ympäristökaaren mukaisessa ympäristölupa-asiassa ensimmäisenä instanssina toimivaltainen taho on määräytynyt pääasiassa ympäristölle haitallisen toiminnan luonteen ja vaarallisuuden perusteella. Toiminnat on jaettu niiden vaarallisuusasteen mukaan kolmeen eri luokkaan (A, B, C). Ympäristökaa-

ren nojalla annettuun asetukseen ympäristölle vaarallisesta toiminnasta ja terveydensuojelusta (1998:899) sisältyy liitteenä luettelo, jossa laitokset on merkitty niiden luvanvaraisuuden mukaan kyseisillä kirjaintunnuksilla. Ennakovalvontajärjestelmä on ollut kolmiportainen siten, että kunnat ovat käsitelleet pienten toimintojen ilmoitukset (ns. C-toiminnat), lääninhallitus eli sen yhteydessä toimiva lupalautakunta (miljöprövningsdelegation) suppeammat luvat (B-toiminnat) ja alueelliset ympäristöoikeudet suuremmat luvat (A-toiminnat). Ympäristötuomioistuimen päätöksistä on valitettu ympäristöylioikeuteen ja sen päätöksistä on ollut tietyin edellytyksin jatkovalitusmahdollisuus korkeimpaan oikeuteen. Tämän lisäksi erittäin merkittäviin hankkeisiin on tarvittu maan hallituksen hyväksyntä.

Osana ympäristölupaviranomaisjärjestelmän kokonaisuudistusta asetettiin vuonna 2007 erityinen organisaatio- ja säännösmuutoksiin keskittynyt selvitysryhmä. Ympäristölupaviranomaisia koskeva organisaatiouudistus toteutettiin lainmuutospaketilla (Prop. 2009/10:215), jonka osana myös ympäristökaarta uudistettiin (2010:923). Uudistuksessa perustettiin viisi uutta tuomioistuinta eli maa- ja ympäristöoikeutta, joiden toimivaltaan kuuluvat aikaisemmin ympäristöoikeuksille kuuluneet asiat sekä pääosa aiemmin kaavoitus- ja rakennuslain nojalla hallinto-oikeuksille kuuluneista sekä pääosa aiemmin kiinteistöoikeuksille kuuluneista asioista. Ympäristöylioikeuden nimi muutettiin tässä yhteydessä vastaavasti maa- ja ympäristöylioikeudeksi.

Toisin kuin ympäristöprosessin uudistusta koskeneessa selvityksessä esitettiin, A-toimintoja koskevia lupia käsitteleväksi viranomaiseksi ei säädetty itsenäisiä hallintoviranomaisia, vaan niitä koskevat lupa-asiat jätettiin edelleen tuomioistuinten eli uusien maa- ja ympäristöoikeuksien käsiteltäviksi. Myöskään B-toimintoja koskevia lupia ei selvityksessä esitetyn mukaisesti siirretty itsenäisille hallintoviranomaisille, vaan ne keskitettiin tiettyjen lääninhallitusten yhteydessä toimiville ympäristöasiain jaostoille (miljöprövningsdelegation), kun aiemmin B-toimintoja koskevia lupa-asioita olivat käsitelleet kaikkien lääninhallitusten kyseiset ja-

ostot. Keskittämisellä pyritään kohti tehokkaampaa ja pätevämpää lupakäsittelyä. Ruotsissa on pyritty jo aiemmin tehostamaan ympäristölupaprosessia menettelyjä yksinkertaistamalla ja vähentämällä hallinnollista taakkaa (Prop. 2004/05:129).

Teollisuuspäästödirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskeva selvitys (SOU 2011:86) valmistui vuoden 2011 lopussa, minkä lisäksi Ruotsin ympäristövirasto laati erillisen ehdotuksen eräiden direktiivin osioiden (III—VI luku ja liitteet V—VIII) saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Ruotsin hallitus jätti lokakuussa 2012 asiaa koskevan esityksensä (Prop. 2012/13:35). Ympäristökaaren muuttamista koskeva lakiesitys hyväksyttiin joulukuussa 2012 ja se tuli voimaan 7 päivänä tammikuuta 2013. BAT-päätelmät saatetaan Ruotsissa jatkossa voimaan asetuksentasoisilla säännöksillä.

Ruotsissa ympäristövalvonta on ollut maksullista 1980-luvulta lähtien. Valvonnasta ja tarkastuksista vastaa joko lääninhallitus tai kunta. Lääninhallitukset hoitavat pääasiallisesti maksun suuruuden määrittelevän maksutarkastelun, antavat maksupäätöksen ja veloittavat valvontamaksut toiminnanharjoittajilta. Kunnan valvomisissa toiminnoissa kunnanvaltuusto päättää itsenäisesti maksuista ja voi myös päättää olla perimättä maksua. Vuonna 1989 Ruotsissa siirryttiin tuntiperusteisesta maksullisuusjärjestelmästä vuosimaksuperusteiseen järjestelmään. Vuosimaksullinen järjestelmä ei ole kuitenkaan saavuttanut taloudellista tavoitetta, vaan on käytönottonsa jälkeen kattanut noin 60—65 prosenttia valvonnan kuluista ja on siten ollut vuosittain 35—40 prosenttia alijäämäinen.

Ruotsin järjestelmässä perusmaksu kattaa toiminnan maksutarkastelun ja toiminnanharjoittajan neuvonnan tarkasteluvaiheessa. Valvontamaksu puolestaan käsittää viranomaisen tarkastukset sekä valvonnan ja neuvonnan myöhemmin. Ruotsin valvontamaksujärjestelmälle määriteltyjen kriteerien mukaan järjestelmän tulee olla muun muassa selkeä ja yksinkertainen sekä oikeudenmukainen aiheuttajaperiaatteen ja valvottavien yritysten välisen kilpailukyvyn kannalta. Järjestelmän aiheuttamien hallinnollisten kustannusten tulisi olla alhaisia sekä viranomaisille että valvottaville yrityksille, mutta sa-

malla valvontasuoritteiden kustannusten tulisi olla suhteessa viranomaisten todellisiin resurssikustannuksiin eli käytettyyn työaikaan. Toiminnanharjoittajien tulisi myös saada maksuista vastike viranomaiselta ja maksullisuusjärjestelmän tulisi kannustaa yrityksiä toimimaan lupamenettelyn mukaisesti.

Valvontamaksuja voidaan alentaa useilla perusteilla: lupatarkastelu vaatii vähemmän resursseja, toiminnanharjoittajan valvontatarpeet ovat tavallista pienemmät, useampia samaan toimialaan kuuluvia toimintoja on yhtenäistetty samoihin prosesseihin, toiminta on kausiluonteista, jolloin valvontatarvetta on vain osan vuodesta (tällöin tarpeen tulee olla suhteessa pienempi ja alennusta ei saa myöntää, mikäli esimerkiksi osan vuodesta toteutettavaa toimintaa valvotaan keskeytettyä useammin) tai jos tuotantoa on vähennetty tai toiminta on loppunut.

Suomalaisen ratkaisun tavoin Ruotsin ympäristökaaren 9 luku ja sen myötä ympäristölupa on lähtökohtaisesti sidottu päästön käsitteeseen, eivätkä toiminta-alueen luonnonarvot näin ollen ole kuuluneet 9 luvun suojan alaan. Ympäristön muuttamista koskevat säännökset sisältyvät ympäristökaaren 3 ja 4 lukuihin, ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään ympäristökaaren 6 luvussa sekä ympäristöluvasta ympäristölle vaarallisia toimintoja ja ympäristönsuojelua koskevassa 9 luvussa. Ympäristökaareen tehtyjen muutosten myötä 9 lukuun on otettu kuitenkin ympäristöä muuttavat soran, hiekan, moreenin ja kiven sekä turpeen ja ruokamullan ottamistoiminnat, ja näin ollen toiminta-alueen luonnonarvojen ympäristön muuttamisesta johtuva heikkeneminen on käytännössä osa lupaharkintaa. Tämä rikkoo perinteisen tarkan jaottelun, jossa nimenomaisesti päästötoimintoja käsitellään periaatteellisesti erillään maankäyttömuodon muutoksista aiheutuvista vaikutuksista. Maa-ainesten ja turpeen ottamista koskien löytyy ympäristökaaresta myös erityissäännöksiä.

Ympäristökaaren sijoittumissäännöksen (2 luvun 6 §) mukaan tulee toiminta tai toimipide sijoittaa käyttötarkoitukseen soveltuvaan paikkaan siten, että vaikutukset ihmisten terveyteen ja ympäristöön ovat mahdollisimman vähäisiä. Sijoituspaikan harkinta vaikuttaa ottamissäännöksiä koskevan halli-

tuksen esityksen mukaan olevan Suomen ympäristönsuojelulain 6 §:ää väljempää mahdollista suomalaista käytäntöä jonkin verran laajemman vaihtoehtoisten sijoittumipaikkojen arvioinnin.

Ympäristökaaren 2 luvun 6 §:n mukaan 3 luvun säännökset ovat sovellettavissa tapauksissa, jotka koskevat maankäytön muuttamista. Ympäristökaaren 3 luvun 1 §:n mukaan maa- tai vesialuetta tulee käyttää tarkoituksiin, jotka ovat alueelle kaikkein soveltuvimpia. Ympäristökaaren 3 luvun 2 §:n mukaan suuria, pääosiltaan koskemattomia maa- ja vesialueita tulee suojella alueen luonnetta muuttavalta toiminnalta. Ympäristökaaren 3 luvun 3 §:n mukaan vesi- ja maa-alueita, jotka ovat ekologisilta ominaisuuksiltaan erityisen herkkiä, tulee niin pitkälle kuin mahdollista suojella toimenpiteiltä, jotka voivat vahingoittaa luontoympäristöä.

Ympäristökaaren 3 luvun 6 § koskee alueita, joilla on merkitystä yleisen edun tai luonto- tai kulttuuriarvon vuoksi. Säännökset tulevat sovellettavaksi riippumatta siitä, onko ottaminen valtakunnan edun mukaista. Ympäristökaaren 3 luvun 1 § sisältää siis etuvertailuperiaatteen, jossa on tarkasteltava alueen säilyttämistä verrattuna hyödyntämistarkoitukseen pitkän aikavälin luonnonvaratalousnäkökulmasta. Näin ollen lyhytnäköinen taloudellinen etu ei voi syrjäyttää pitkäaikaista suojelutarvetta, joka on olennainen yleisen edun kannalta. Hallituksen esityksen mukaan hakemus voidaan hylätä ympäristökaaren 3 luvun 1 §:n mukaan, jos sijoituspaikka on korkeiden luonnonarvojen vuoksi soveltumaton. Hallituksen esityksen mukaan alueella voi olla merkitystä luonnonnsuojelun näkökulmasta esimerkiksi rikkaan linnuston, epätavallisen kasviston tai eri ominaisuuksien yhdistelmän vuoksi. Suomen lainsäädäntöön verrattuna on hyvä huomata, että ympäristökaaren 3 luku sisältää myös säännöksiä teollisen toiminnan sekä maa- ja metsätalouden toiminnan turvaamiseksi, ei pelkästään luontoa suojelevia säännöksiä.

Tanska

Tanskassa ympäristöhallinnossa keskeisessä roolissa on ympäristöministeriön alaisena hallintoviranomaisena toimiva Miljøstyrel-

sen, joka vastaa useiden sen toimialaan kuuluvien lakien ja asetusten toimeenpanosta. Ympäristölupa- ja valvonta-asiat ovat jakautuneet kuntien ja valtion ympäristöhallinnon vastuulle siten, että päävastuun kantavat kunnat (tarkemmin sanottuna kommunalbestyrrelsens vuoden 2007 kunnallishallinnon uudistuksen myötä). Osa ympäristölupapäätösoista ja päätösten valvonta on osoitettu vain tiettyjen alueellisten ympäristökeskusten vastuulle (Miljøcenter Odense, Miljøcenter Århus og Miljøcenter Roskilde).

Keskeinen ympäristönsuojelua koskeva yleislaki Tanskassa on lov om miljøbeskyttelse (Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, LBK nr 879, 26/06/2010), jota täydentävät ympäristöhallinnon määräykset. Lain 5 luvussa säädetään saastuttavasta, ympäristöluvan vaativasta toiminnasta. Lupavelvolliset laitokset on lueteltu lain 35 §:n mukaisesti erilliseen asetukseen (Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, BEK nr 486, 25/05/2012) sisältyvässä liitteessä. Lista sisältyy pääosa teollisuuden aloista, lukuun ottamatta toimialoja, joista on annettu erityismääräyksiä (LBK nr 879, 42 §). IPPC-direktiivi saatettiin kansallisesti voimaan Tanskassa kyseisellä lailla ja asetuksella. Direktiivin mukaan lupavelvolliset laitokset on merkitty asetuksen 1 liitteeseen i-kirjaintunnuksella, ja siten niitä koskevat muun muassa asetuksen 6 ja 8 lukujen mukaisesti omat säännöksensä yleisön osallistumisoikeuksista sekä luvan tarkistamisesta. IPPC-direktiivin mukaisesti ympäristönsuojelusäännöstö nojaa Tanskassa yhtenäisen lupajärjestelmän ja parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteisiin.

Teollisuuspäästödirektiivi on täytäntöön pantu Tanskassa osittain lain muutoksella (LOV 446, 23/05/2012) sekä useiden voimassa olevien asetusten muutoksilla ja kokonaan uusilla asetuksilla. Direktiivin täytäntöönpanon myötä lupavelvollisia laitoksia koskevan asetuksen liitteeseen 1 on koottu teollisuuspäästödirektiivin alaan kuuluvat toiminnat ja liitteeseen 2 muut lupavelvolliset toiminnat. Lisäksi liitteissä 3 ja 4 säädetään kyseisiä toimintoja koskevassa lupahakemuksessa toimitettavista tiedoista.

Vuoden 2004 asetuksen muutoksen yhteydessä toteutettiin ympäristölupajärjestelmän

keventämiseen tähtäävä uudistus, jonka yhteydessä suurin osa toiminnoista siirtyi säänneltäväksi edellä mainitun asetuksen 5 liitteen mukaisin vakioehdoin (standardvilkår). Lupavelvollisten toimintojen hyväksymistä koskevan asetuksen piiriin kuuluvat kuitenkin edelleen muun muassa IPPC-laitokset sekä YVA-direktiivin 1 liitteen nojalla YVA-velvolliset laitokset. Samassa yhteydessä vähennettiin merkittävästi ilmoitusvelvollisten toimialojen määrää (ks. Bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter). Uudistuksen johdosta lupavelvollisten toimintojen määrä on laskenut aiemmin yli 5 000 lupavelvollisesta toiminnasta käsittämään vain noin 1 600 toimintaa, eli jopa noin 80 prosenttia lupavelvollisista toiminnoista on siirtynyt kevennetyn menettelyn piiriin. Tämän lisäksi ympäristölupajärjestelmää pyritään jatkuvasti keventämään karsimalla asetuksen nojalla lupavelvollisten toimintojen määrää.

Osana jo vuonna 2000 käynnistettyä ympäristölupajärjestelmän keventämisen suunnittelua on toteutettu muun muassa niin sanottujen referenssilistojen laatiminen ympäristölupavelvollisia toimintoja sääntelevän asetuksen 2 liitteen toimintoja koskevan BAT-arvioinnin tueksi. Lisäksi niiden toimialojen määrää, joita koskevat melutilanteisiin liittyvät dokumentaatiovelvoitteet, on vähennetty. Ympäristöhallinnon antaman ohjeistuksen (Vejledning fra Miljøstyrelsens nr. 6, 2004: "Differentieret miljøtilsyn - prioritering af tilsynsindsatsen") mukaisesti lupien tarkastamisen tehostamiseksi tarkastukset on porrastettu kolmeen eri kategoriaan laitosten vaatiman tiheyden mukaisesti, mikä perustuu pääasiassa toimialojen aktiivisuuteen niiden ympäristönsuojelutoimissa. Keventämistoimien vaikutuksia koskeva arviointi julkaistiin syksyllä 2010.

Luvan myöntämisen jälkeen toiminnanharjoittaja on suojattu tietyn ajan, yleensä kahdeksan vuotta, lupaehtojen tarkastamiselta. IPPC-laitoksilla vastaava aika on ollut kymmenen vuotta. Myös muiden kuin lupavelvollisten laitosten toiminnalle voidaan asettaa ympäristönsuojelullisia ehtoja. Jätevesien laskemiselle tarvitaan erillinen lupa. Lupapäätöksestä valitetaan erilliseen muutoksenhakuelimeen (Natur- og Miljøklagenævnet).

Ympäristölupaa on ollut vuodesta 2010 lähtien mahdollista hakea sähköisesti internetissä.

Yhdistynyt kuningaskunta: Englanti ja Wales

IPPC-direktiivi implementoitiin Iso-Britanniassa päästöjen ehkäisyä ja hallintaa koskevalla lailla (Pollution Prevention and Control Act, PPC 1999). Nykyisin saasteiden ehkäisyä ja kontrollia sekä jätteidenkäsittelyä koskeva lupajärjestelmää koskevat säännökset sisältyvät Englannissa ja Walesissa yhtenäistä ympäristölupajärjestelmää koskevaan säädökseen (Environmental Permitting Regulations, EPR 2010).

Uuden, aiempaa selkeämmän ympäristölupajärjestelmän perustamisen ensimmäisessä vaiheessa luotiin silloisessa EPR 2007-säädöksessä yhtenäinen jätteenkäsittelyn luvitusta sekä päästöjen ehkäisyä ja hallintaa koskeva sääntelykokonaisuus, jolla korvattiin aiempi 41 eri säädökseen perustuva monimutkainen kokonaisuus. Lupajärjestelmän kehittämisen toisessa vaiheessa huhtikuussa 2010 voimaan tullessa EPR 2010-säädöksessä sääntely ulotettiin vielä seitsemään muuhun lupajärjestelmään, kuten vesien saastumista ja pohjavesialueita sekä radioaktiivisia aineita koskeviin lupiin. Sääntelyllä on toimeenpantu myös muun muassa kaivosjätettä ja luvituksen osalta paristoja koskevat EU-direktiivit. Tulevaisuudessa yhtenäiseen lupajärjestelmään on suunniteltu sisällytettävän myös säännökset vedenoton luvituksesta sekä ympäristöhallinnon (Environment Agency, EA) mahdollisuudesta asettaa siviilioikeudellisia sanktioita sen nykyisten toimeenpano-oikeuksien lisäksi.

EPR 2010-säädökseen sisältyvät yleiset säännökset ympäristöluvan tarvitsevista toiminnoista, luvan hakemisesta sekä lupa- ja rekisteröintimenettelystä. Ympäristölupasääntelyllä implementoituja direktiivejä tai muutoin tiettyjä menettelykokonaisuuksia vastaavat tarkemmat säännökset sisältyvät EPR 2010-säädöstä täydentäviin määräyskoelmiin (Schedules). Niissä on määritelty EPR 2010-säädöksen piiriin kuuluvat toiminnot ja laitokset joko tarkan luettelon muodossa tai viittaamalla kyseisiä toimintoja koskevan direktiivin merkityksellisiin säännöksiin. Teollisuuspäästädirektiivin sovelta-

misalan kannalta keskeisiä ovat muun muassa aiempaa IPPC-direktiiviä sekä teollisuuspäästädirektiiviin sisällytettyjä sektorikohtaisia direktiivejä, kuten liuottimia käyttäviä polttolaitoksia ja titaanidioksiditeollisuutta, koskevat määräyskokoelmat. Jos yksittäisen laitoksen toiminta kuuluu samanaikaisesti usean eri määräyskokoelman alaan, niitä kaikkia sovelletaan. Säädöstekniikkaa voidaan pitää joustavana, sillä tulevaisuudessa EPR 2010-säädöksen piiriin voidaan lisätä uusia toimintoja yksinkertaisesti liittämällä säädökseen uusia määräyskokoelmia. Lupajärjestelmän sääntelyä täydentävät lisäksi hallituksen sekä muun muassa EA-viraston ohjeistukset.

EPR 2010-säännöksissä yksilöidään, mitkä toiminnot vaativat ympäristöluvan ja mitkä niistä voidaan vapauttaa lupavelvollisuudesta, jolloin niitä voi koskea rekisteröintivaatimus. Luvan vaativia toimintoja (regulatory facilities) on seitsemän: tietyt pysyvät tekniset yksiköt, liikuteltavat laitokset, jätetoiminta, kaivosjätetoiminta, radioaktiivista ainetta sisältävä toiminta, veden saastumista aiheuttava toiminta ja pohjaveteen liittyvä toiminta. Jos toiminta ei vaadi lupaa, sitä kutsutaan vapautetuksi toiminnaksi (exempt facilities), joka yleensä vaatii rekisteröinnin, tai kyse on luvituksen ulkopuolelle jätetystä jätetoiminnasta (excluded waste operations). Viranomaistahoina lupaprosessissa toimivat EA-virasto sekä paikallisviranomaiset.

Ympäristölupajärjestelmää koskeva sääntely kuuluu hallituksen paremman sääntelyn ohjelmaan, jolla pyritään yksinkertaisempaan, kustannustehokkaampaan ja paremmin suhteellisuusperiaatetta toteuttavan sääntelyyn. Yhtenäisen lupajärjestelmän avulla luvitus on selkiytynyt ja tehostunut, mikä on vähentänyt eri toimijoiden hallinnollista taakkaa. Uusitun, yhtenäisen ympäristölupajärjestelmän myötä muun muassa lupaehtojen muuttaminen ja monia kohteita koskevien lupien hakeminen on helpottunut. Tarkoituksena on, että lupajärjestelmän tehostamiseksi EA-virasto perustaa joitakin lupia koskevan sähköisen rekisteröinti- ja hakemusjärjestelmän.

Teollisuuspäästädirektiivin implementoimiseksi Department for the Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA) yhdessä

EA-viraston ja Walesin hallinnon kanssa järjestivät vuonna 2012 kuulemiset säädösluonnoksista. Englannin ja Walesin osalta teollisuuspäästödirektiivi täytäntöönpannaan uudistamalla EPR 2010-säädös uudella EPR 2013-säädöksellä. Teollisuuspäästödirektiiviin yhdistettyjä sektoridirektiivejä koskevia, sääntelyä tarkentavia ohjausdokumenteja tullaan myös kehittämään ja päivittämään implementoinnin edetessä.

Saksa

Saksassa IPPC-direktiivi ja erityisesti sen ensimmäisen liitteen mukainen toimintolista on saatettu osaksi kansallista oikeutta muuttamalla liittovaltiotason sektorikohtaisia lakeja eli haitallisia ympäristövaikutuksia koskevaa säädöstä (Bundes-Immissionsschutzgesetz, BImSchG), vesiin kohdistuvia päästöjä koskevaa säädöstä (Wasserhaushaltgesetz, WHG) ja jätehuoltoa koskevaa säädöstä (Kreislaufwirtschafts- und Abfallgesetz, KrW-/AbfG) sekä asetuksia luvanvaraisista laitoksista ja lupamenettelystä. Luvanvaraiset, IPPC-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat laitokset on lueteltu tyhjentävästi immissiosuojalakia täytäntöönpanevan asetuksen liitteessä (Vierte Verordnung zur Durchführung des Bundes-Immissionsschutzgesetzes, 4. BImSchV). Toiminnat on jaettu luokituksiin, joiden mukaan niihin sovelletaan joko yksinkertaistettua tai raskaampaa lupamenettelyä.

Saksassa ympäristölupajärjestelmää ei ole yhtenäistetty siten, että vain yksi viranomainen vastaisi eri toiminta-alojen IPPC-direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten luvittamisesta. Ympäristöasioiden hallintoviranomaisten nimenomaiset yksiköt vastaavat erikseen esimerkiksi ilmaan, veteen tai maahan liittyvistä lupaehdoista. Eri lupaviranomaisten välinen IPPC-direktiivin vaatima koordinaatio on toteutettu eräiden lupamenettelyjen yhtenäistämistä koskevan säännöksen (BImSchG 13 §) sekä lupaviranomaisia koskevan yleisen yhteistoimintavelvollisuuden myötä (BImSchG 10 § 5 kohta). Lupaviranomaisina toimivat poliittisesti laajakantoisten hankkeiden osalta osavaltioiden ympäristöministeriöt (Landesumweltministerium) sekä alueelliset hallitukset, minkä li-

säksi kaupunkien ja kuntien viranomaiset voivat toimia konsultoitivina lupaprosessissa.

IPPC-direktiivin myötä parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimus on pantu täytäntöön Saksassa BImSchG 5 §:n 2 kohdalla, jonka mukaan luvanvaraisen laitoksen toiminnanharjoittajan velvoitteisiin kuuluu haitallisten ympäristövaikutusten ennaltaehkäisy erityisesti parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksen mukaisesti. Direktiivin täytäntöönpanon myötä jo aiemmin lakiin sisällynyttä teknisiin vaatimuksiin liittynyttä käsitettä (Stand der Technik) tarkennettiin vastaamaan sisällöltään IPPC-direktiivin BAT-käsitettä. Käsite on määritelty kaikissa kolmessa IPPC-direktiivin täytäntöönpaneavassa laissa ympäristön eri osa-alueiden kannalta yhtenäisen, integroidun suojelun näkökulmasta. Myös lupavelvollisuuden ulkopuolisia laitoksia koskee velvollisuus ehkäistä haitallisia ympäristövaikutuksia parhaan käyttökelpoisen tekniikan rajoissa (BImSchG 22 §).

Saksassa ei ole laadittu erillisiä kansallisia BAT:a kuvaavia asiakirjoja, vaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusta tarkentava sääntely on sisällytetty eri ympäristöaloja koskeviin teknisiin ohjeistuksiin (Technische Anleitung, TA). Omat ohjeistuksensa, joihin sisältyy myös kyseisen ympäristösektorin parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevat määräykset, on annettu liittyen ilman puhtauteen (TA Luft), ongelmajätteisiin (TA Abfall), kotitalousjätteen uudelleenkäyttöön, käsittelyyn tai hävittämiseen (TA Siedlungssabfall) sekä melupäästöihin (TA Lärm). Lisäksi vesipäästöihin liittyviä parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksia on tarkennettu jätevesien käsittelyä koskevan asetuksen liitteissä (Verordnung über Anforderungen an das Einleiten von Abwasser in Gewässer).

Ympäristölupaprosessiin kuuluvien menettelyiden laajuus määräytyy ensinnäkin sen mukaan, onko kyse uudesta luvasta vai laitoksen toiminnan tietyin edellytyksin merkitykselliseksi katsottavasta muutoksesta (BImSchG 16 §). Täytäntöönpanoasetuksessa 4. BImSchV luvanvaraiset laitokset on jaoteltu sen mukaan, kuuluvatko ne virallisen, yleisön osallistumiseen perustuvan eli säännönmukaisen vai yksinkertaistetun menette-

lyn (Vereinfachtes Verfahren, BImSchG 19 §) piiriin. Lupamenettelystä säädetään tarkemmin asetuksessa 9. BImSchV (Neunte Verordnung zur Durchführung des Bundes-Immissionschutzgesetzes). Lupajärjestelmässä voidaan pääsääntöisen ympäristöluvan (Genehmigung) lisäksi myöntää ennakkotieto (Vorbescheid, BImSchG 9 §), osalupa (Teilgenehmigung, BImSchG 8 §) tai ennen toiminnan aloittamista annettava etukäteinen lupa (Zulassung vorzeitigen Beginns, BImSchG 8 a §). Lupaviranomaisen päätöksenteolle on asetettu määräaika siten, että säännönmukaisessa menettelyssä ratkaisu lupaa-asiaassa on annettava seitsemässä kuukaudessa ja kevennyksessä menettelyssä aikaraja on kolme kuukautta (BImSchG 10 § 6a kohta). Tarvittavat tiedot sisältävän hakemuksen julkistamisen jälkeen seuraa mahdollisuus esittää vastalauseita sekä niitä koskeva neuvottelutilaisuus. Ympäristövaikutusten arviointia koskeva menettely liittyy osaksi ympäristölupaprosessia (9. BImSchV 4 e §). YVA-velvollisuuden vahvistaminen ajoittuu joko ennen hakemuksenjättämistä tai lupamenettelyn alkamisen jälkeen (UVP 3 a §).

Teollisuuspäästödirektiivin I, II ja VII luku on täytäntöönpantu Saksassa pääasiallisesti laintasoisilla säädösmuutoksilla (muun muassa BImSchG, WHG ja KrW-/AbfG) ja direktiivin muut luvut puolestaan useiden eri BImSchV-asetusten muutoksilla.

Luonnonarvoihin liittyvät kysymykset eivät perinteisesti ole Saksassa kuuluneet immisio-oikeudellisen harkinnan piiriin ja niitä koskevat kysymykset tulevat ratkaistavaksi luonnonsuojelulainsäädännön pohjalta. Saksan luonnonsuojelulaki (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, Bundesnaturschutzgesetz, BNatSchG) ei sisällä viittauksia immisiosuojelulakiin. Saksassa on päädytty Suomea yleisluontoisempaan luonnonsuojelulainsäädäntöön, sisältäen muun muassa luonnonsuojelulain BNatSchG 2 (1) §:ssä yleisen luonnonarvojen heikentämiskiellon. Myös lain 13 § sisältää yleisen heikentämiskiellon, jota on vielä täydennetty velvoitteella kompensoida luonnonarvojen evältettävissä oleva heikentäminen. Luonnonsuojelulaki sisältää myös esimerkiksi yleisiä metsänhoidollisia ja maataloudellisia toimintaperiaatteita, joilla tähdätään luontoympäris-

tön arvojen säilyttämiseen (5 §). Lain 14 §:ssä on määritelty ympäristön muuttamiseksi maaperän tilan tai elävän maakerroksen taikka maahan liittyvän pohjaveden pinnan tilan muuttaminen silloin, kun se vaikuttaa luonnontalouden suoritus- ja toimintakykyyn taikka olennaisesti muuttaa maisemaa. Ympäristön muuttamisen ehtona on 15 §:n mukaan vaihtoehtotarkastelu niin, että hanke tulee toteuttaa mahdollisimman vähäistä haittaa luonnonarvoille aiheuttaen. Aiheutetut haitat tulee kompensoida toimenpiteillä, jotka vastaavassa määrin korvaavat luonnontaloudelle tai maisemalle aiheutuvan menetyksen. Jos kompensatio ei ole mahdollista, tulee se suorittaa rahallisena korvauksena.

Hollanti

Hollannissa ympäristölupajärjestelmä perustuu 1 päivä lokakuuta 2010 voimaan tulleen lakiin (Wet algemene bepalingen van omgevingsrecht, Wabo), johon sisältyy yli 25 eri lupajärjestelmän yhtenäiset prosessuaaliset säännökset. Sääöksellä korvattiin aiemmin vaaditut erilliset luvat, muiden muassa rakennuslupa ja kaavoituksesta poikkeamiseen tarvittava lupa, yhdellä ympäristöluvalla (omgevingsvergunning). Yhtenäiseen lupajärjestelmään siirtymisen myötä nykyisin haetaan siis vain yhtä lupaa, minkä lisäksi myös aiemmin eri lupiin liittyneet lupaprosessi, muutoksenhakukeinot ja täytäntöönpano on yhtenäistetty.

Eri ympäristönsuojelun osa-alueita koskevat aineelliset säännökset sisältyvät edelleen erillisiin säädöksiin siten, että näistä säädöksistä kattavin on ympäristönsuojelun valvontaa koskeva säädös (Wet milieubeheer, WM), joka sisältää muun muassa kemikaalien käsittelyä ja varastointia, jätteenkäsittelyä, ympäristövaikutusten arviointia, ilmanlaatua sekä päästö-oikeuksien kauppaa koskevat säännökset. Vesien- ja maaperänsuojelua koskevat omat säännöksensä.

Ympäristönsuojelua koskevana lupaviranomaisena toimii pääasiallisesti paikallistasolla kunnallisviranomaisen lukuun ottamatta toimintoja, joihin liittyy alueellisia tai kansallisia intressejä, jolloin toimivaltaisia ovat maakunnalliset viranomaiset tai ympäristöministeriö. Yhden yhtenäisen lupajärjestel-

män ansiosta lupaprosessi on tehostunut ja yksinkertaistunut, ja sen myötä myös lupaprosessin aiheuttamat hallinnolliset kustannukset ovat vähentyneet. Hakijan kannalta yksi ainoa viranomainen on toimivaltainen myöntämään luvan, mikä edellyttää viranomaisten kesken koordinoitua Wabosäädöksen mukaisesti.

Teollisuustoiminnan laajuudesta riippuen kyseeseen voi tulla toiminnanharjoittajan kannalta ilmoitus- tai lupavelvollisuus. Laitokset on luokiteltu erillisessä asetuksessa (Activiteitenbesluit) kolmeen luokkaan (A, B, C). Suurin osa pienistä tai keskisuurista laitoksista voivat toimia ilman ympäristölupaa, vaikkakin osaa näistä laitoksista koskee ilmoitusvelvollisuus (B-kategoria). Yhtenäisestä ympäristölupajärjestelmästä johtuen ne saattavat harjoittaa kuitenkin jotakin yleistä ympäristölupasäännöksen alaan kuuluvaa toimintaa, kuten esimerkiksi rakentamista, minkä johdosta niiden on ilmoitusvelvollisuuden rinnalla haettava myös yleistä ympäristölupaa. Ympäristönluvan vaativiin toimintoihin (C-kategoria) kuuluvat aiemmin voimassa olleen IPPC-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat laitokset, ja ne on lueteltu direktiivin liitteessä I sekä ympäristölupa-asetuksen (Besluit Omgevingsrecht) liitteessä I.

IPPC-direktiivi saatettiin Hollannissa osaksi kansallista lainsäädäntöä ympäristönsuojelua koskevalla säädöksellä (Wet Milieubeheer) sekä lupia koskevalla asetuksella (Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer), minkä lisäksi direktiivin myötä muutettiin myös pintavesien saastumista koskevaa säädöstä (Wet vervuiling oppervlaktewateren). BREF-asiakirjat on saatettu osaksi olemassa olevia, ilmapäästöjä (Nederlandse Emissie Richtlijnen Lucht) ja vesien suojelua koskevia, erillisen kommission (Commissie Integraal Waterbeheer) antamia ohjeistuksia.

Teollisuuspäästädirektiivi on täytäntöönpantu Hollannissa laintasoisesti pääasiassa Wabo- ja WM-säädösten muutoksilla, joita täydentävät useiden alemmanasteisten säädösten muutokset.

Ympäristölupaa voi hakea joko sähköisesti (Omgevingsloket online) tai muutoin kirjallisesti. Sähköinen hakulomake liitteinen ohjautuu automaattisesti toimivaltaiselle viran-

omaiselle, joka puolestaan ohjeistaa hakijaa lupaprosessin jatkosta. Internetissä on mahdollista tehdä myös testi (Vergunningcheck), jonka avulla toiminnanharjoittaja voi selvittää, tarvitaanko hänen laitostaan varten ylipäätään ympäristölupaa.

2.3.2 Euroopan unioni

Teollisuuspäästädirektiivi

Vuoden 2011 alussa voimaan tulleeseen teollisuuspäästädirektiiviin yhdistettiin uudistettuina useita direktiivejä, joista keskeisin on teollisuuspäästädirektiivin I ja II luvuilla korvattu suuria ja keskisuuria teollisuuslaitoksia koskeva IPPC-direktiivi. Muut, teollisuuspäästädirektiivin III—VI lukuihin yhdistetyt ja samalla uudistetut direktiivit ovat tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2001/80/EY, LCP-direktiivi), jätteenpoltosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/76/EY), organisten liuottimien käytöstä tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien organisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annettu neuvoston direktiivi (1999/13/EY), titaanidioksiditeollisuuden jätteistä annettu neuvoston direktiivi (78/176/ETY), menettelytavoista titaanidioksiditeollisuuden jätteiden vaikutuksen alaisena olevien ympäristöjen valvomiseksi ja tarkkailemiseksi annettu neuvoston direktiivi (82/883/ETY) sekä menettelytavoista titaanidioksiditeollisuuden jätteiden aiheuttaman pilaantumisen vähentämistä ja mahdollista poistamista koskevien ohjelmien yhdenmukaistamiseksi annettu neuvoston direktiivi (92/112/ETY).

Teollisuuspäästädirektiivissä säädetään yleiset puitteet suurten ja keskisuurten teollisuustoimintojen sekä merkittävien jätteenkäsittelylaitosten ja eläinsuojien ympäristönsuojelulle sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaiset päästöraja-arvot ja muita toimialakohtaisia erityisvaatimuksia suurille polttolaitoksille, jätteenpolttolaitoksille, liuottimia käyttäville laitoksille ja titaanidioksiditeollisuudelle.

Keskeiset muutokset verrattuna aiemmin voimassa olleisiin direktiiveihin koskevat parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöä ja erityisesti sen täsmenämistä, että lupamääräyksissä määrättävät päästöraja-arvot on jatkossa valittava BAT-vertailuasiakirjojen BAT-päätelmien päästötasojen vaihteluväliltä. Lupamääräysten on muiltakin osin perustuttava BAT-päätelmiin, jos sellaiset on toimialalle hyväksytty. Lisäksi teollisuuspäästödirektiivissä tiukennetaan suurten polttolaitosten päästöraja-arvoja ja muita vaatimuksia, täsmennetään ja yhdenmukaistetaan muun muassa jätetoimintoja koskevia lupakynnyksiä jätedirektiivin kanssa, täsmennetään jätteenpolton soveltamisalaa sekä asetetaan maaperän suojelua koskien toiminnan alkamiseen liittyvä perustilaselvityksen laatimisvelvollisuus ja toiminnan päättymiseen liittyvät kunnostusvelvoitteet. Myös tarkkailua, valvontaa ja raportointia täsmennetään uusilla säännöksillä.

Kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumista koskevat säännökset pohjautuvat yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta annettuun direktiiviin 2003/35/EY. Kyseiseen direktiiviin verrattuna teollisuuspäästödirektiivissä täsmennetään kansalaisten tiedonsaantioikeuksia lupamennettelyn eri vaiheissa siten, että kansalaiset voisivat saada entistä enemmän tietoa lupapäätöksen perusteista koskien muun muassa BAT-vertailuasiakirjojen soveltamista, asettuja päästöraja-arvoja, mahdollisia parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikan soveltamiseen liittyviä poikkeuksia. Nykyiseen yhteisölainsäädäntöön verrattuna myös viranomaisten tekemän valvonnan suunnitelmallisuutta lisätään ja kansalaisten tiedonsaantioikeuksia täsmennetään koskemaan viranomaisvalvonnan tuloksia.

Teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaa (2 artikla) kuuluvat merkittäviä ympäristöhaittoja aiheuttavat teollisuustoiminnat kokonaan tai tiettyä kapasiteettia suuremmat teollisuuslaitokset. Polttolaitosten luvanvaraisuuskynnys on säilytetty 50 megawattina, mutta toimialan yksiköitä koske-

vat yhteenlaskusäännöt laskevat soveltamisen useissa tapauksissa 15 megawattiin. Muut muutokset koskevat vuorokausituotantonaan yli 600 m³ puulevyteollisuutta, puunkyllästystoimintaa, elintarvike- ja rehuteollisuutta sekä jäteveden käsittelyä varsinaisen toiminta-alueen ulkopuolisessa laitoksessa, joka ei kuulu yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun neuvoston direktiivin 91/27/ETY soveltamisalaa. Jätehuollon osalta soveltamisalaa ja käsitteitä on yhdenmukaistettu jätedirektiivin kanssa, minkä lisäksi luvanvaraisuus on laajennettu koskemaan myös jätteen esikäsittelyä polttoa tai rinnakkaispolttoa varten, kuonan ja tuhkan käsittelyä sekä metallijätteen paloittelua leikkurilla. Liuottimia käyttävistä laitoksista direktiivin soveltamisalaa kuuluvat myös luvanvaraisuuskynnysarvoa pienemmät laitokset, tosin luvanvaraisia laitoksia suppeampi-ne velvoitteineen.

Direktiivin 3 artiklaan on koottu pääosin muuttumattomina aiempien direktiivien määritelmät siten, että ainoastaan selvästi vain yhtä toimialaa koskevat määritelmät on jätetty kyseistä toimialaa koskevaan lukuun. Tämän lisäksi direktiivin määritelmiin on lisätty muun muassa BAT-päätelmiä, BAT-vertailuasiakirjaa, BAT-päästötasoja, uutta tekniikkaa, vaarallisia aineita, perustilaraporttia ja eri tarkastustyyppisiä koskevat määritelmät. Vaarallisia aineita koskeva määritelmä vastaa direktiiveissä 67/548/ETY ja 1999/45/EY vaarallisten aineiden luokituksista, pakkaamisesta ja merkinnöistä käytettyä määritelmää.

Teollisuuspäästödirektiivin keskeisin, kaikkia direktiivin soveltamisalaa kuuluvia laitoksia koskeva muutos koskee parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamista lupaharkinnassa ja sen määrittelyn sitomista BAT-vertailuasiakirjojen keskeisiin tuloksiin eli BAT-päätelmiin (3 artiklan 11 ja 12 luetelma-kohta). BAT-vertailuasiakirjat valmistellaan komission organisoimassa tietojen vaihdossa jäsenmaiden, teollisuuden ja ympäristöjärjestöjen välillä. BAT-päätelmistä tehtävät päätökset hyväksytään komitologiamenettelyssä (13 artikla).

Parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla tarkoitetaan tietyn toiminnan ja siinä käytettävien menetelmien tehokkainta ja edistyneintä

astetta, joka osoittaa sellaiset tekniset ja käytännölliset ominaisuudet, jotka soveltuvat käytännön pohjaksi raja-arvoille ja muille lupamääräyksille, joilla on tarkoitus estää, tai milloin se ei ole mahdollista, vähentää päästöjä ja vaikutuksia ympäristöön. Tekniikoilla tarkoitetaan sekä käytettyjä menetelmiä että laitoksen suunnittelua, rakennetta, ylläpitoa, käyttöä ja tapaa, jolla sen toiminta pysäytetään. Käyttökelpoisilla tekniikoilla tarkoitetaan menetelmiä, jotka on kehitetty sellaisessa mittakaavassa, että niiden käyttö kyseisellä teollisuuden alalla on mahdollista taloudellisesti ja teknisesti kannattavalla tavalla kustannukset ja hyöty huomioon ottaen, riippumatta siitä, ovatko nämä menetelmät kyseisessä jäsenvaltiossa käytössä tai tuotetaanko niitä siellä, kunhan kyseinen toiminnanharjoittaja voi käyttää niitä kohtuullisin ehdoin (3 artiklan 10 luetelmakohta).

Teollisuuspäästödirektiivin 4, 5, 14 ja 15 artiklassa säädetään lupavelvollisuudesta ja luvan myöntämistä koskevista edellytyksistä. Direktiivissä luvan myöntämisen keskeisenä edellytyksenä on edelleen parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) soveltaminen (artiklat 14 artiklan 3 kohta). Toimivaltaisen viranomaisen lupamääräyksissä vahvistamat päästöjen raja-arvot eivät saa ylittää parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan liittyviä, BAT-päätelmiin sisältyviä päästötasoja. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan määrätä tietyn tekniikan tai teknologian käyttämisestä (15 artiklan 2 ja 3 kohta). Luvan tulee sisältää päästöraja-arvot, vastaavat tunnusluvut tai tekniset toimenpiteet sekä muut tarvittavat määräykset tarkkailuvelvoitteineen ympäristöhaittojen vähentämiseksi yhdenmystyksi. Yhdenmetyllä tarkastelulla tarkoitetaan sitä, että lupaviranomainen arvioi yhtä aikaa ilmaan, veteen ja maaperään joutuvia päästöjä, jätteitä, energia- ja materiaalitehokkuutta sekä ympäristötoimien kustannustehokkuutta. Tällaisen tarkastelun tavoitteena on vähentää ympäristöhaittoja kokonaisuudessaan. Jos toimivaltaisen viranomaisen antaa lupamääräyksiä sellaisen parhaan käyttökelpoisen tekniikan perusteella, jota ei ole kuvattu asiainkuvauksissa BAT-päätelmissä, sen on muun muassa varmistettava, että tällaisessa tekniikassa saavutetaan päästötasojen osalta sellainen ympäristönsuojelun taso, joka vas-

taa BAT-päätelmissä kuvattua parasta käyttökelpoista tekniikkaa (14 artiklan 5 kohta).

Toimivaltaisen lupaviranomainen voi asettaa laitokselle BAT-päätelmissä esitettyjä parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan verrattuna lievempiä päästöraja-arvoja, kuitenkin ympäristölaatunormit huomioiden, vain siinä tapauksessa, että BAT-päätelmien mukaisten päästötasojen saavuttaminen johtaisi suhteettoman suuriin kustannuksiin ympäristöhyötyihin verrattuna kyseessä olevan laitoksen maantieteellisen sijainnin, sen teknisten ominaisuuksien tai paikallisten ympäristöolojen vuoksi (15 artiklan 4 kohdan 1 alakohta). Tällöinkään raja-arvot eivät saa ylittää direktiivissä säädettyjä toimialakohtaisia päästöraja-arvoja. Ympäristölaatunormien noudattamiseksi toimivaltaisen viranomaisen voi asettaa myös ankarampia lupamääräyksiä kuin ne, jotka voidaan saavuttaa parasta käyttökelpoista tekniikkaa käyttämällä, ja jäsenvaltiot voivat vahvistaa sääntöjä tällaisten tiukempien ehtojen asettamisesta (14 artiklan 4 kohta, 18 artikla). Toimivaltaisen viranomaisen voi myös sallia tilapäisesti, enintään yhdeksän kuukauden ajaksi, poikkeamisen parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta, kun kysymyksessä on uusien tekniikoiden testaus ja käyttö (15 artiklan 5 kohta).

Vaihtoehtona tai lisänä BAT-vertailuasiakirjojen ja BAT-päätelmien käytölle lupamääräyksiä harkittaessa jäsenvaltiot voivat hyväksyä jotakin kansallista toimialaa koskevia yleisesti sitovia sääntöjä (general binding rules), jotka koskevat kaikkia toiminnan aiheuttamia ympäristöhaittoja (3 artiklan 8 luetelmakohta, 6 ja 17 artikla). Näiden lupamääräysten asettamisessa käytettävien normien on perustuttava BAT-päätelmissä esitettyihin parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisiin päästötasoihin ja teknisiin tunnuslukuihin ja ne on päivitettävä parhaan tekniikan kehittymisen myötä.

Direktiivin 22 artiklassa säädetään laitoksen sulkemisesta johtuvista velvoitteista erityisesti maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyen. Toiminnanharjoittajan on laadittava perustilaselvitys ennen laitoksen toiminnan aloittamista, jos laitoksen toimintoihin liittyy merkityksellisten vaarallisten aineiden käyttö, tuotanto tai ympäristöön päästäminen. Tällöin on otettava huomioon myös mahdol-

linen laitoksen alueen maaperän tai pohjaveden pilaantuminen. Perustilaselvitystä hyödynnetään laitoksen toiminnan päättyessä lopullisesti sen arvioimiseksi, onko maaperän tai pohjaveden tila muuttunut toiminnan johdosta. Lisäksi 22 artiklan 3 kohdassa säädetään toiminnanharjoittajan velvoitteista toteuttaa tarvittavat toimet mahdollisen maaperän tai pohjaveden pilaantumisen johdosta alueen palauttamiseksi perustilaselvityksessä tarkoitettuun tilaan.

Teollisuuspäästödirektiivi sisältää säännökset toiminnanharjoittajan suorittamasta päästöjen, käytön ja ympäristövaikutusten tarkkailusta ja raportoinnista valvontaviranomaisille sekä viranomaisen suorittamasta valvonnasta ja raportoinnista komissiolle. Toiminnanharjoittajan tulee tarkkailla laitoksen toimintaa lupamääräysten mukaisesti ja raportoida lupamääräysten täyttymisestä säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa (14 artiklan 1 kohdan d alakohta) sekä ilmoittaa tapahtumista ja onnettomuuksista, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, heti niiden tapahduttua valvovalle viranomaiselle (7 artikla). Toimivaltainen viranomaisella määrittelee laitoksen alueella suoritettavan tarkkailun tiheyden laitoksen luvassa.

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön laitosten ympäristötarkastuksia koskeva järjestelmä ja varmistettava, että kaikki laitokset kuuluvat ympäristötarkastussuunnitelmaan kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla ja että suunnitelma päivitetään säännöllisesti. Toimivaltainen viranomaisella tulee valvoa laitoksen toimintaa suunnitelmallisesti ja säännöllisesti. Laitoskäynnit tulee tehdä vähintään kerran vuodessa tai riskiarvioinnin perusteella harvemmin, kuitenkin vähintään kerran kolmessa vuodessa (23 artikla). Sääntelyllä sisällytetään osaksi teollisuuspäästödirektiiviä Euroopan parlamentin ja Euroopan Unionin neuvoston suositus ympäristötarkastuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista (2001/331/EY), samalla näitä vaatimuksia täsmentäen. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että komission saataville saatetaan tiedot direktiivin täytäntöönpanosta, tiedot päästöistä ja muista ympäristövaikutuksista sekä tiedot päästöjen raja-arvoista, parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta sekä myönnettyistä poikkeuksista koskien

parhaaseen tekniikkaan perustuvia päästöraja-arvoja. Komissio vahvistaa komitologiamenettelyssä tarkemmin, mitä tietoja, missä muodossa ja miten usein jäsenvaltioiden tulee niitä toimittaa (72, 75 artikla).

Teollisuuspäästödirektiivin 21 artiklassa säädetään lupamääräysten tarkistamisesta ja tarpeen mukaan ajantasaistamisesta. Lupamääräykset on tarkistettava säännöllisesti, erityisesti silloin kun tekniikka mahdollistaa entistä alemmat päästöraja-arvot, kuitenkin aina viimeistään neljän vuoden kuluttua uusien toimialaa koskevien BAT-päätelmien hyväksymisestä, päästöjen lisääntyneen merkittävästi ja ympäristölaatumien niin vaatiessa.

Direktiivin 27 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on tarvittaessa kannustettava uusien, erityisesti BAT-vertailuasiakirjoissa määritettyjen tekniikoiden kehittämistä ja soveltamista. Uusilla tekniikoilla tarkoitetaan teollisuuden toimintaa koskevaa uutta tekniikkaa, jolla kaupallisesti kehitettynä voidaan joko nostaa yleistä ympäristönsuojelun tasoa tai saavuttaa vähintään sama ympäristönsuojelun taso ja suuremmat kustannussäästöt kuin jo olemassa olevalla parhaalla käytössä olevalla tekniikalla (3 artiklan 14 luetelmakohta).

Direktiivin 24 artiklassa säädetään kansalaisten oikeudesta muun muassa internetin välityksellä saada tietoja tehdyistä lupapäätöksistä, päätösten perusteluista ja valvontakäytien tuloksista sekä kansalaisten osallistumismahdollisuuksista lupamenettelyihin.

Teollisuuspäästödirektiivin III—VI luvuissa säädetään toimialakohtaisia erityisvaatimuksia suurille polttolaitoksille, jätteenpolttolaitoksille, liuottimia käyttäville teollisuuslaitoksille ja titaanidioksiditeollisuudelle. Direktiivin III luvun polttolaitoksia koskevissa erityissäännöksissä polttolaitosten päästöjen raja-arvoja on kiristetty sekä uusien että vanhojen laitosten osalta. Lisäksi joitakin keskeisiä määritelmiä, kuten polttolaitoskokonaisuuden käsitettä on täsmennetty, millä on vaikutusta direktiivin soveltamisalaan. Direktiivin III luku sisältää useita joustoelementtejä (muun muassa huippukuormalaitosten, polttoaineteholtaan alle 200 megawatin kaukolämpölaitosten ja käytöstä poistuvien laitosten erityiskohtelu), jotka käytännössä siir-

tävät direktiivin vaikutuksia monella vuodella.

Jätteenpolttoa koskevat vaatimukset on siirretty pääosin sellaisenaan teollisuuspäästödirektiivin IV lukuun. Direktiivissä kuitenkin täsmennetään säännösten soveltamisalaa aiempaan jätteenpolttodirektiiviin verrattuna kaasutetun jätteen osalta. Lisäksi jätettä käytäviä rinnakkaispolttolaitoksia koskevat vaatimukset ovat aikaisempaa ankarammat, mutta toisaalta joustoja päästöjen seurannassa ja mittauksissa on lisätty.

Teollisuuspäästödirektiivin liuottimia käytäviä laitoksia koskeva V luku on sisällöltään hyvin pitkälle aiemman direktiivin mukainen. Näiden säännösten myötä teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan on tullut suuri määrä pienen ja keskisuuren teollisuuden toimintoja.

Titaanidioksidilaitoksia koskevien nykyisten kolmen direktiivin säännökset on yhdistetty teollisuuspäästödirektiivin VI lukuun. Samalla näitä laitoksia koskevat säännökset on päivitetty vastaamaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevia vaatimuksia. Lisäksi titaanidioksiditeollisuuden tarkkailuvaatimuksia on selkiytetty ja modernisoitu.

Jätedirektiivi

Uudella jätedirektiivillä kumottiin aiempi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi jätteistä (2006/12/EY, kodifioitu toisinto), vaarallisista jätteistä annettu neuvoston direktiivi 91/689/ETY sekä jäteöljyhuollosta annettu neuvoston direktiivi 75/439/ETY. Jätedirektiivissä säädetään toimenpiteistä, joilla suojellaan ympäristöä ja ihmisten terveyttä ehkäisemällä tai vähentämällä jätteen syntymisen ja jätehuollon aiheuttamia haittavaikutuksia sekä vähentämällä materiaalien käytöstä aiheutuvia kokonaisvaikutuksia ja parantamalla tällaisen käytön tehokkuutta. Direktiivin mukaan jätteen hyödyntämisessä ja loppukäsittelyssä on turvattava ihmisen terveys ja suojeltava ympäristöä. Jätedirektiivi on saatettu kansallisesti voimaan uudella jätelailla.

Jätedirektiivissä säädetään viisiportaisesta etusijajärjestyksestä (jätehierarkia), jonka mukaan jätelainsäädännössä ja -politiikassa on noudatettava seuraavaa järjestystä: ehkäi-

seminen, valmistelu uudelleenkäyttöön, kierätyks, muu hyödyntäminen, loppukäsittely. Etusijajärjestyksestä voidaan kuitenkin poiketa silloin, kun se on elinkaariajattelun mukaisesti perusteltua tietyn jätteen syntymistä ja jätehuoltoa koskevien kokonaisvaikutusten tarkastelun perusteella. Jätedirektiivissä selvennetään jätteen määritelmää ja pyritään sitä kautta yhdenmukaistamaan jäsenmaiden jättepolitiikkaa. Direktiivin mukaan jätteen alkuperäisen tuottajan taikka nykyisen tai aiemman jätteen haltijan on aiheuttamisperiaatteen mukaisesti vastattava jätehuollon kustannuksista. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että jätteen alkuperäinen tuottaja tai muu jätteen haltija huolehtii jätteen käsittelystä tai antaa käsittelyn kauppiaan tai jätteenkäsittelytoimia suorittavan laitoksen tai yrityksen taikka julkisen jätteiden kerääjän tehtäväksi.

Jätedirektiivissä on säännökset jätettä käsittelevien laitosten tai yritysten luvista, poikkeuksista luvanvaraisuuteen, poikkeuksia koskevista edellytyksistä, toimijoiden rekisteröinnistä ja käsittelytoimien vähimmäisvaatimuksista. Jäsenvaltion myöntämä poikkeus luvanvaraisuudesta voi koskea laitoksen tai yrityksen oman vaarattoman jätteen loppukäsittelyä tuotantopaikalla taikka jätteen hyödyntämistä. Jätteenkeräysjärjestelmiin, joita ei pidetä yllä ammattimaisesti, ei direktiivin mukaan sovelleta rekisteröintiä koskevaa vaatimusta, koska niistä aiheutuu pienempi riski ja ne edistävät jätteen erilliskeräystä. Direktiivissä määritellään aiempaa tarkemmin jätehuollon suunnitteluvaihtoehtojen kattavuus ja sisältö, minkä lisäksi siihen sisältyy säännökset jätehuollon seurannasta ja valvonnasta sekä jäsenvaltioiden määrittelemistä seuraamuksista direktiivin rikkomisesta.

YVA-direktiivi

Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2011/92/EU, jäljempänä *YVA-direktiivi*, on kodifioitu aiempi direktiivi 85/337/ETY ja siihen tehdyt muutokset. Direktiivissä edellytetään ennakkollista ympäristövaikutusten arviointijärjestelmää sen liitteessä I mainituille laitoksille. Liitteessä II mainittujen laitosten ympäristövaikutukset

tulisi lähtökohtaisesti myös arvioida, jos jäsenvaltiot katsovat niiden sitä edellyttävän. YVA-direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön YVA-lailla ja -asetuksella. Niin sanotulla osallistumisoikeusdirektiivillä (2003/35/EY) muutettiin YVA-direktiiviä erityisesti yleisön osallistumisesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta koskevilta osin.

YVA-direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sellaisten hankkeiden, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, vaikutukset arvioidaan ja hankkeet saatetaan lupamenettelyyn. Hankkeella tarkoitetaan rakennustyön tai muun laitoksen tai suunnitelman toteuttamista sekä muuta luonnonympäristöön ja maisemaan kajoamista mukaan lukien maaperän luonnonvarojen hyödyntäminen. Arviointimenettelyn soveltamisalaa koskevassa direktiivin 4 artiklassa viitataan direktiivin liitteessä I lueteltuihin hankkeisiin, joiden osalta arviointi on tehtävä lähtökohtaisesti aina. Olemassa olevien toimintojen muutos- ja laajennushankkeet ovat myös arvioinnin piirissä, jos muutos tai laajennus (esimerkiksi kapasiteettilisäys) ylittää hankeluettelon raja-arvon. Hankeluettelon mukaisen arvioinnin lisäksi direktiivissä säädetään niin sanotusta harkinnanvaraisesta ympäristövaikutusten arviointivelvollisuudesta. Siinä jäsenvaltiot veloitetaan määrittämään direktiivin liitteessä II mainittujen hankkeiden arviointivelvollisuus. Se voi tapahtua tapauskohtaisesti taikka raja-arvojen tai muiden valintaperusteiden mukaisesti. Harkinnanvaraisesti arvioitavien hankkeiden osalta jäsenvaltioille on jätetty liikkumavaraa. Harkintaa rajoittaa direktiivin määritelmä, jonka mukaan direktiivin liitteessä III vahvistetut perusteet on otettava huomioon tutkittaessa hankkeita tapauskohtaisesti tai vahvistettaessa raja-arvoja tai valintaperusteita arviointivelvollisuuden määrittämiseksi.

Euroopan komissio on antanut 26 päivänä lokakuuta 2012 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi YVA-direktiivin muuttamisesta. Muutosehdotuksella on tarkoitus parantaa ympäristövaikutusten arvioinnin laatua ja kehittää ympäristövaikutusten arviointia vastaamaan paremmin muun muassa ilmastonmuutoksen ja

luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen aiheuttamiin haasteisiin. Ehdotuksella pyritään myös YVA-direktiivin ja muiden EU-lainsäädännön edellyttämien ympäristövaikutusten arviointia koskevien velvoitteiden parempaan yhteensovittamiseen ja menettelyiden yksinkertaistamiseen.

Osallistumisoikeusdirektiivi

Yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/35/EY, jäljempänä *osallistumisoikeusdirektiivi*, liittyy tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen (SopS 121—122/2004, jäljempänä *Århusin yleissopimus*) ratifiointiin Euroopan yhteisössä. Direktiivillä on mukautettu yhteisön lainsäädäntö Århusin yleissopimuksen vaatimuksiin siltä osin kuin sopimuksessa on määräyksiä yleisön osallistumis- ja muutoksenhakuoikeudesta. Direktiiviin sisältyy säännökset yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen, minkä lisäksi sillä muutettiin aiempaa YVA-direktiiviä (85/337/ETY) ja IPPC-direktiiviä (96/61/EY) muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta koskien. YVA-lainsäädännön osalta direktiivi on pantu täytäntöön YVA-lain muutoksella (458/2006) ja siihen liittyvällä valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006).

Osallistumisoikeusdirektiivin 2 artiklassa säädetään yleisön osallistumisesta direktiivin liitteessä I lueteltujen suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen. Luettelo käsittää kaikkiaan kuudessa yhteisön ympäristödirektiivissä säädettyt suunnitelmat ja ohjelmat, joista neljä koskee eri jätedirektiiveissä (75/442/ETY, 91/157/ETY, 91/689/ETY ja 94/62/EY) tarkoitettuja suunnitelmia tai ohjelmia. Lisäksi artiklaa sovelletaan vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta annetussa neuvoston direktiivissä 91/676/ETY ja ilmanlaa-

dun arvioinnista annetussa neuvoston direktiivissä 96/62/EY tarkoitettuihin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Osallistumisoikeusdirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisölle tiedotetaan ehdotuksista suunnitelmiksi tai ohjelmiksi ja että yleisöllä on oikeus esittää niistä mielipiteensä. Osallistumisen tulokset on otettava asianmukaisella tavalla huomioon ja hyväksytyistä suunnitelmista tai ohjelmista on tiedotettava yleisölle. Yleisöllä tarkoitetaan artiklassa yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä sekä näiden henkilöiden yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä. Kansallisesti on määriteltävä se yleisö, jolla on oikeus osallistua menettelyyn direktiivin tarkoittamissa asioissa. Direktiivin kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi erityisesti sen 2 artiklan osalta täydennettiin ympäristönsuojelulain 26 §:n 1 momentin säännöstä yleisön osallistumisesta eräiden ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun. Toisin kuin tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (2001/42/EY), osallistumisoikeusdirektiivin mukaisten suunnitelmien tai ohjelmien tarkoituksena ei pääsääntöisesti ole luoda puitteita hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille.

Vesipolitiikan puitedirektiivi ja meristrategiadirektiivi

Vesipolitiikan puitedirektiivin ensisijaisina tavoitteina mainitaan sen 1 artiklassa vesiekosysteemien ja niistä riippuvaisten maakekosysteemien ja kosteikkojen huononemisen estäminen, suojeleminen ja parantaminen, kestävän vedenkäytön edistäminen sekä tulvien ja kuivien kausien vaikutusten lieventäminen. Täyttämällä nämä ensisijaiset tavoitteet direktiivillä pyritään myös välillisesti vaikuttamaan vesivarojen laadullisesti ja määrällisesti riittävään saantiin, alue- ja merivesien suojeluun, asiaan liittyvien kansainvälisten sopimusten tavoitteiden saavuttamiseen sekä vaarallisten aineiden päästöjen asteittaiseen vähentämiseen.

Vesipolitiikan puitedirektiivin nojalla jäsenvaltioiden ja siten myös yhteisön kaikki

pinta- ja pohjavedet saatetaan yhdenmukaisen tarkastelun piiriin. Samalla asetetaan yleiseksi tavoitteeksi, ettei vesien tila heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä. Kokonaistarkastelua varten jäsenvaltioiden tulee muodostaa vesistöalueista koostuvia vesipiirejä. Vastaavasti valtioiden välisen rajan ylittävien vesien kokonaistarkastelun aikaansaamiseksi tulee muodostaa osallisten jäsenvaltioiden yhteisiä, kansainvälisiä vesienhoitoalueita. Keskeisessä asemassa ovat ympäristötavoitteet, joiden saavuttamiseksi tarkoitettut toimenpiteet kuvataan hoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmassa. Asiallisesti kysymys on jäsenvaltiota sitovista tavoitteista, joiden saavuttamista varten on luotava toimiva kontrollijärjestelmä. Ympäristötavoitteet kohdistuvat kolmeen ryhmään eli pintavesiin, pohjavesiin ja rekisteröitäviin suojelualueisiin, ja ne kohdennetaan hoitosuunnitelmassa yksilöitäviin vesimuodostumiin. Yhtenä tavoitteena pintavesien osalta on prioriteettiaineiden aiheuttaman pilaantumisen vähentäminen. Tätä varten komissio voi vahvistaa, mitä aineita on pidettävä prioriteettiaineina ja mitä ympäristönsuojelutoimia on tehtävä. Vaarallisiksi luokiteltujen prioriteettiaineiden päästöt tulee kokonaan lopettaa.

Puitedirektiivin tavoitteena on myös osaltaan turvata vesivarojen kestävä käyttö. Direktiivissä yhdistetään vesienkäytön määrällinen ohjaus vesien laadun sääntelyyn. Puitedirektiivi ei suoraan ratkaise erilaisten hankkeiden tai toimintojen sallittavuutta, vaan asettaa vesien tilalle tavoitteet ja vaatimukset. Suojelutavoite käsittää paitsi päästöjen vähentämisen myös vesivarojen turvaamiseksi tarpeellisten suojelumekanismien ylläpidon. Juomaveden laadun turvaaminen on yksi puitedirektiivin keskeisistä tavoitteista. Erityisten toimenpiteiden kohteena ovat vesimuodostumat, jotka on otettu tai jotka on tarkoitus ottaa juomavesikäyttöön. Vesipolitiikan puitedirektiivin eräänä tavoitteena on saattaa samaan asemaan piste- ja hajakuormituksesta vesiin kohdistuvat vaikutukset.

Direktiivin täytäntöönpanon muodollisia ohjauskeinoja ovat hoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma. Hoitosuunnitelma on yhteisön kannalta yhteenveto ja raportointiväline, johon sisältyvät vesien ominaisuudet ja

kuormitustekijät, seurantatiedot sekä tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi. Toimenpideohjelmasta tulee ilmetä hallinnolliset ja muut keinot, joilla ympäristötavoitteet on tarkoitus saavuttaa. Direktiivi ei edellytä ohjelmalta välitöntä sitovuutta tai ohjausvaikutusta, vaan lailla tai viranomaisen päätöksellä vahvistetut ympäristötavoitteita toteuttavat toimenpiteet voivat toteutua myös suoraan lainsäädännön välityksellä. Toimenpideohjelma ei velvoita yksityisiä toiminnanharjoittajia, vaan ainoastaan viranomaisia näiden päättäessä toimenpiteistä. Vaikutus päätöksentekoon on kuitenkin osoitettava säädösta-solla. Toimenpideohjelman ohella on laadittava vesien tilan seurantaohjelmia, jotka käsittelevät eri vesien tilan ja suojelun seurannan.

Direktiivi edellyttää, että vesien hyvä ekologinen ja kemiallinen tila saavutetaan vuoteen 2015 mennessä. Puitedirektiivi kumoaa asteittain aiemmat keskeisimmät vesiä koskevat aine- ja toimintakohtaiset direktiivit. Direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetulla lailla ja sen nojalla annetuilla valtioneuvoston asetuksilla vesienhoitoalueista ja vesienhoidon järjestämisestä.

Vuonna 2008 voimaan tulleen meristrategiadirektiivin tavoite on Euroopan merien hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan merialueilleen kansallisen meristrategian.

Ympäristölaatudirektiivi

Ympäristölaatunormeista vesipolitiikan alalla, neuvoston direktiivien 82/176/ETY, 83/513/ETY, 84/156/ETY, 84/491/ETY ja 86/280/ETY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/105/EY, jäljempänä *ympäristölaatudirektiivi*, täydentää vesipuitedirektiiviä ja siihen sovelletaan vesipuitedirektiivissä säädettyjä määritelmiä.

Ympäristölaatudirektiivissä asetetaan ympäristölaatunormit 41 aineelle tai aineryhmälle, jotka ovat vaarallisia (niin sanotut vaaralliset prioriteettiaineet) tai haitallisia (niin sanotut prioriteettiaineet ja tietyt muut pilaavat aineet) vesiympäristössä. Ympäris-

tönläatunormeja on sovellettava pintavesimuodostumiin sisämaassa ja rannikkovesissä. Asetetut ympäristölaatunormit määrittävät hyvän kemiallisen tilan pintavesimuodostumuissa. Selvitykset, mukaan luettuina niitä koskevat viitejaksot, on esitettävä vesienhoitosuunnitelmissa. Direktiivi mahdollistaa poikkeamisen ympäristölaatunormien noudattamisesta rajat ylittävän pilaantumisen eli niin sanotun kaukokulkeuman tapauksessa. Direktiivin mukaan yhden tai useamman aineen pitoisuudet voivat myös tietyin edellytyksin ylittää kyseisiä aineita koskevat ympäristölaatunormit päästölähteiden läheisyydessä, jos ylitys ei vaikuta siihen, että muu osa pintavesimuodostumasta on kyseisten normien mukainen. Tällaisissa tapauksissa voidaan määrittää sekoittumisvyöhykkeitä.

Ympäristölaatudirektiivi velvoittaa järjestämään sedimenttiin tai eliöstöön kerääntyvien tiettyjen aineiden seurannan kyseisten aineiden pitoisuuksien pitkäaikaisten muutossuuntien arvioimiseksi. Toteutettavin toimenpitein on varmistettava, että kyseisten aineiden pitoisuudet sedimentissä ja eliöstössä eivät nouse merkittävästi. Ympäristölaatudirektiivi velvoittaa vesipuitedirektiivin 5 ja 8 artiklan sekä asetuksen (EY) N:o 166/2006 mukaisesti kerättyjen tietojen ja muiden saatavilla olevien tietojen perusteella laatimaan selvityksen sekä mahdollisuuksien mukaan kartat prioriteettiaineiden ja tiettyjen pilaavien aineiden päästöistä ja häviöistä vesienhoitoalueittain, mukaan luettuna niiden pitoisuudet sedimenteissä ja eliöstössä.

Ympäristönsuojeluasetuksen 3 §:n mukaan on haettava ympäristönsuojelulain 29 §:n nojalla ympäristölupaa, jos toiminnassa päästetään vesiin tai vesihuoltolaitoksen viemäriin asetuksen liitteessä I mainittuja aineita. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos toiminnanharjoittaja voi osoittaa, että päästö sisältää niin vähäisen määrän kyseisiä aineita, ettei niiden päästämisestä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa eikä haittaa vesihuoltolaitoksen toiminnalle. Ainepäästöihin perustuva luvanvaraisuus poistuu. Vesipolitiikan puitedirektiivin siirtymäartiklan mukaan aikaisempien direktiivien noudattaminen päättyy vuoden 2013 lopussa. Lisäksi ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisten toimintojen tarkkailusuunnitelmissa (ympäristönsuojelulain 46 §:n

4 momentti) tulee huomioida vesiin joutuviin vaarallisten aineiden tarkkailuvaatimukset.

Ympäristölaatudirektiivi on toimeenpantu kansallisesti täydentämällä ja muuttamalla valtioneuvoston asetusta vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista. Lisäksi ympäristölaatudirektiivin toimeenpanemiseksi on tehty tarvittavia muutoksia valtioneuvoston asetukseen vesienhoidon järjestämisestä. Ympäristönsuojelulain 56 §:n nojalla on voitu soveltaa vaarallisten aineiden asetukseen sisältyviä, jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä luvan estämättä, tai luvan määräyksiä on voitu muuttaa lain 58 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Ympäristövastuudirektiivi

Ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY, jäljempänä *ympäristövastuudirektiivi*, velvoittaa jäsenvaltioita säätämään toimenpiteistä, joilla ympäristölle ja luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvat merkittävät vahingot ehkäistään ja korjataan sekä niistä periaatteista, joiden perusteella vastuu vakavien ympäristövahinkojen ehkäisemisestä ja korjaamisesta määräytyy. Ympäristövahingoilla tarkoitetaan suojeltaville lajeille ja luontotyypeille sekä vesille ja maaperälle aiheutuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Suojellut lajit ja luontotyypit on direktiivissä edelleen määritelty viittaamalla luonto- ja lintudirektiivin liitteissä lueteltuihin lajeihin ja luontotyyppeihin, joiden suotuisaa suojelun tasoa direktiivi pyrkii turvaamaan.

Direktiivin tarkoittaman ympäristövahingon tai sen välittömän uhan aiheuttaja on velvollinen joko itse estämään tai korjaamaan aiheuttamansa vahingon tai, jos viranomaisen toteuttaa tarpeelliset ehkäisemis- tai korjaamistoimenpiteet, vastaamaan näistä aiheutuneista kustannuksista (5, 6 ja 8 artiklat). Direktiiviä sovelletaan ympäristövahinkoihin, jotka ovat aiheutuneet liitteessä III lueteltujen ammatillisten toimintojen harjoittamisesta. Nämä ovat toimintoja, joilta edellytetään jokin yhteisön ympäristölainsäädännön mukainen lupa tai hyväksyntä. Sellaisia ovat esimerkiksi suuret teollisuuslaitokset,

jätteiden käsittely sekä vaarallisiin aineisiin, kasvinsuojeluaineisiin, biosidituotteisiin ja geneettisesti muunnettuihin organismeihin liittyvät toiminnot. Tällaisten toimintojen harjoittajat ovat ankarassa eli tuottamuksesta riippumattomassa vastuussa toiminnasta aiheutuvasta ympäristövahingosta. Suojelluille lajeille ja luontotyypeille aiheutetusta vahingosta vastaa kuitenkin jokainen ammatillista toimintaa harjoittava, joka on toiminut tuottamuksellisesti.

Ankaraan vastuuseen voidaan kansallisesti säätää lievennyksiä. Edellytyksenä on tällöin, että ympäristövahingon aiheuttanut päästö tai tapahtuma on kansallisen lain mukaisesti myönnetyn luvan sallima ja vastaa lupaehtoja tai vahinko on johtunut päästöstä tai toiminnasta, jota ei tapahtuma-aikaisen tiedon perusteella pidetty haitallisena (8 artiklan 4 kohta). Lisäksi toiminnanharjoittajan on osoitettava, ettei hän ole toiminut tuottamuksellisesti.

Direktiivissä on lisäksi säännökset kustannusvastuun jakautumisesta useiden vahingon aiheuttajien tai tuotteen valmistajan ja käyttäjän kesken (9 artikla), vastuun vanhentumisajasta (10 artikla), toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä (11 artikla), asianosaisten ja ympäristöjärjestöjen vireillepano- ja muutoksenhakuoikeudesta (12 ja 13 artikla), vakuutuksista ja muista vakuuksista (14 artikla) sekä jäsenvaltioiden yhteistyöstä yli rajojen ulottuvissa ympäristövahingoissa (15 artikla). Direktiivi on luonteeltaan minimidirektiivi, joten se ei estä kansallisesti pitämästä voimassa ankarampia säännöksiä ympäristövastuusta tai säätämästä direktiiviä ankarammasta vastuusta. Direktiivi on täytäntöönpantua lailla eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta (383/2009, jäljempänä *ympäristövastuulaki*). Kyseisen lain säätämisen yhteydessä ympäristönsuojelulakiin lisättiin säännökset toiminnanharjoittajan pilaantumisen torjuntavelvollisuudesta (5 §:n 2 momentti), joka kohdistuu direktiivin tarkoittamaan pinta- tai pohjavedelle ja maaperälle aiheutuneeseen tai välittömästi uhkaavan vahinkoon. Lisäksi ympäristönsuojelulakiin lisättiin säännökset viranomaisen velvollisuudesta määrätä toiminnanharjoittaja ryhtymään toimenpiteisiin vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaami-

seksi sekä tällaista vahinkoa koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta (84 a—84 c §).

Päästökauppadirektiivi

Päästökauppadirektiivin myötä käynnistyi vuoden 2005 alussa yhteisön sisäinen kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kauppajärjestelmä. Päästökauppadirektiivi luo yhteisön laajuiset markkinat päästöoikeuksille ja sen tarkoituksena on, että päästökauppajärjestelmään kuuluvien toimialojen päästöt pysyvät kansallisissa päästöoikeuksien jakosuunnitelmissa määritellyn kokonaispäästö määrän rajoissa.

Päästöoikeuksien jako perustuu vuosina 2005—2012 komission hyväksymään kansalliseen päästöoikeuksien jakosuunnitelmaan. Yksi päästöoikeus vastaa yhtä hiilidioksiditonnia. Kansallinen jakosuunnitelma laaditaan kausittain. Ensimmäinen kausi koski vuosia 2005—2007 ja toinen Kioton pöytäkirjan mukainen velvoitekausi vuosia 2008—2012. Komission hyväksynnän jälkeen jäsenvaltiot ovat myöntäneet päästöoikeudet kunkin laitoksen toiminnanharjoittajalle.

Päästökauppajärjestelmään kuuluvilla laitoksilla tulee olla toimivaltaisen viranomaisen myöntämä lupa kasvihuonekaasupäästöjen päästämiseksi ympäristöön. Lupaan liittyy päästöjen seuranta- ja raportointivelvollisuuksia sekä velvoite palauttaa vuosittain toimivaltaiselle viranomaiselle päästöoikeusmäärä, joka vastaa laitoksen edellisen kalenterivuoden päästöjä. Jos toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia vähemmän kuin todellisia päästöjä, sen on ostettava päästöoikeuksia markkinoilta. Jos taas toiminnanharjoittajalla on päästöoikeuksia enemmän kuin todellisia päästöjä, se voi myydä päästöoikeuksia tai säilyttää niitä tulevaa käyttöä varten.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/29/EY direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kauppaa koskevan yhteisön järjestelmän parantamiseksi ja laajentamiseksi tuli voimaan kesäkuussa 2009. Direktiivi koskee kahdeksaan vuoteen pidennettyä päästökauppakautta vuosina 2013—2020 ja myös vuoden 2020 jälkeistä aikaa. EU:n riippumaton 20 prosentin päästövähennystavoite vuoteen

2020 mennessä vuoden 1990 tasosta toimeenpannaan ja jaetaan EU:n päästökauppajärjestelmään kuuluvien laitosten eli päästökauppasektorin ja päästökauppasektorin ulkopuolisten päästölähteiden eli ei-päästökauppasektorin kesken. Päästökauppadirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin mukainen unionin tasoinen vähennystavoite päästökauppasektorille on 21 prosentin vähennys vuoden 2005 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Päästökaupan ulkopuolisia sektoreita koskeva vähennystavoite on EU-tasolla 10 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna. Päästökauppakaudelta 2008—2012 käyttämättä jääneet päästöoikeudet voidaan voimassaolevan direktiivin mukaisesti siirtää kaudelle 2013—2020. Lisäksi direktiivissä on säännöksiä hankemekanismin käytöstä kaudella 2013—2020. Päästökauppadirektiivin soveltamisala laajenee ja lisäksi siihen tehdään muita tarkistuksia koskien vuoden 2013 jälkeistä aikaa.

Päästökattodirektiivi

Tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisista päästörajoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY, jäljempänä *päästökattodirektiivi*, tuli voimaan 27 päivänä marraskuuta 2001. Direktiivi asettaa yhteisön alueella happamoitumista, rehevöitymistä ja otsonin muodostusta aiheuttaville kunkin jäsenvaltion päästöille enimmäismäärät, jotka eivät saa ylittyä vuodesta 2010 alkaen. Nämä niin sanotut päästökattot koskevat rikkidioksidia (SO₂), typen oksideja (NO_x), haihtuvia orgaanisia yhdisteitä (VOC, metaania lukuun ottamatta) ja ammoniakkia (NH₃).

Päästökattodirektiivin valmisteluvaiheessa laadittiin laskelmat päästöjen vähentämiseksi, että asetetut tavoitteet happamoitumisen ja alailmakehän otsonin osalta saavutetaan koko yhteisön alueella vuoteen 2010 mennessä. Lähtökohtana olivat arvio vuoden 1990 päästötasosta, tiedot olemassa olevista ja ehdotetuista yhteisön säädöksistä sekä kansalliset lainsäädännöt ja strategiat. Maa-kohtaisesti asetettujen päästökattojen tarkoituksena on saavuttaa yleisesti ottaen yhteisötasolle määritellyt happamoitumisen ja alailmakehän otsonin välitavoitteet sekä vähentää

maaperän rehevöitymistä, parantaa ilmanlaatua ja pienentää vesien ilmaperäistä ravinnekuormitusta sekä vähentää yhteisön alueella ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta ja kansalaisten altistumista ilman epäpuhtauksille. Jäsenvaltiot voivat valita kustannustehokkaimmat tavat täyttää päästökattodirektiivin velvoitteet. Direktiivin tavoitteena oli varmistaa, että vuoteen 2010 mennessä Euroopan yhteisön (EU-15) rikkidioksidipäästöt vähentyvät neljäsosaan, typenoksidipäästöt ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöt puolittuvat ja ammoniakkipäästöt vähentyvät lähes viidenneksen vuoden 1990 määriin verrattuna.

Päästökattodirektiivin 6 artiklan mukaan jäsenmaiden oli laadittava 1 päivään loka-kuuta 2002 mennessä kansallinen ohjelma päästöjen vähentämiseksi asteittain siten, että direktiivin liitteessä I mainitut päästökotot alitetaan vuoteen 2010 mennessä. Komissiolle toimitettavaan ohjelmaan oli sisällytettävä tiedot hyväksytyistä ja suunnitelluista politiikoista ja toimenpiteistä sekä määrälliset arviot niiden vaikutuksista päästöihin vuonna 2010.

Valtioneuvosto hyväksyi ympäristönsuojelulain 26 §:n nojalla yleisistunnossaan 26 päivä syyskuuta 2002 ohjelman päästökattodirektiivin toimeenpanemiseksi (Ilmansuojeluohjelma 2010). Ohjelman valmistelusta vastannut työryhmä katsoi, että Suomen velvoitteiden toimeenpanemiseksi riittäisivät jo toteutetut tai suunnitellut ilmansuojelua edistävät toimet. Tästä syystä direktiivin toimeenpanon edellyttämä Suomen kansallinen ohjelma perustuu pääosin kuvaukseen olemassa olevista ja aikaisemmin suunnitelluista toimenpiteistä sekä lähellä ohjelman valmistelua voimaan tulevan yhteisöainsäädännön täytäntöönpanosta. Ohjelma sisältää suunnitelman päästöjen vähentämiseksi energiantuotannossa, liikenteessä, maataloudessa ja teollisuudessa sekä toimet työkoneiden, huviveneiden ja pienpolton päästöjen vähentämiseksi.

Ohjelman toteutumista arvioidaan ympäristöministeriön laatiman yhteenvedon perusteella. Yhteenvedossa arvioidaan mahdollisuuksia täyttää päästökattodirektiivin mukaiset Suomen päästöjen vähentämisvelvoitteet ja esitetään mahdollisesti tarvittavat jatko-

toimet. Ympäristöministeriö voi tiedottaa seurannasta esimerkiksi seurantaryhmän kautta. Direktiivissä vaaditulla tavalla Euroopan komissiolle toimitettiin vuonna 2006 arviointiraportti päästökattodirektiivin täytäntöönpanon seurannasta ja direktiivin tarkoittaman kansallisen ohjelman mahdollisesta tarkistamisesta. Ympäristöministeriö laatiman raportin mukaan päästökehitys on ollut Suomessa riittävä direktiivin velvoitteiden saavuttamiseksi.

Muut EU:n säädökset ympäristönsuojelusta

Euroopan unionissa on voimassa myös useita muita ympäristönsuojelua, ilmanlaatua, ympäristömelua, yhdyskuntajätevesiä ja maatalouden ympäristönsuojelua koskevia direktiivejä sekä eräitä asetuksia otsonikerrosta heikentävistä aineista ja fluoratuista kasvihuonekaasuista.

2.4 Nykytilan arviointi

Viime vuosina on tapahtunut monia sellaisia muutoksia, jotka aiheuttavat tarpeen tarkastella ja muuttaa ympäristönsuojelulakia. Ympäristönsuojelulain voimassaolon aikana Euroopan unionin ympäristöä koskeva lainsäädäntö on kehittynyt merkittävästi. Monilta osin ympäristönsuojelulaki on keskeinen väline EU:n säädösten vaatimusten saattamiseksi kansalliseen lainsäädäntöön. Kansalliselle sääntelylle on jäänyt entistä vähemmän tilaa. Lain uudistamistarpeeseen vaikuttaneita syitä tarkastellaan ohessa yksityiskohtaisemmin.

Ympäristönsuojelulaki on ollut voimassa runsaat 13 vuotta. Lain ohjausjärjestelmän peruseriaatteita ovat ympäristönsuojelulain mukaisten toimintojen ympäristövaikutusten tarkastelu kokonaisuutena ja lupamääräysten asettaminen sellaiselle tasolle, joka on saavutettavissa parhaalla käyttökelpoisella teknikalla sekä laitospöytäisten teknisten ja paikallisten ympäristöolosuhteiden erityispiirteiden huomioonottaminen.

Lain toimivuutta ja vaikuttavuutta on ympäristöhallinnossa seurattu tiiviisti. Tehtyjen selvitysten mukaan nykyinen lupajärjestelmä on, alkuvaiheen siirtymäajan vaikeuksista

huolimatta, toiminut suhteellisen hyvin. Teollisuus päästödirektiiviä edeltävän, niin sanotun IPPC-direktiivin täytäntöönpano-aikataulun vuoksi sen soveltamisalaan kuuluvien laitosten (nykyään vähän alle 800 toimivaa laitosta) luvat edellytettiin käsiteltäväksi ympäristönsuojelulain vaatimusten mukaisesti 30 päivään lokakuuta 2007 mennessä. Myös ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulon jälkeen annetun lain mukaisten ilmoitusten käsittely ja tätä kautta lupakäsittelyyn siirtyneiden laitosten lupahakemukset kuormittivat hallintoa aikaisemmin. Valtion tuottavuusohjelman (nykyään valtion vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma) toteuttaminen vähentää lupaviranomaisen ja ympäristövalvonnan voimavaroja, mikä edellyttää toiminnan suuntaamista aikaisempaa tehokkaammin olennaisimpiin asioihin ja myös sen pohtimista, miten tätä suuntaamista voidaan tukea lainsäädännön keinoin.

Nykyisin valtion lupaviranomaisena toimivat aluehallintovirastot. Niihin virastoihin, joiden alueella on paljon luvanvaraisia toimintoja, on syntynyt käsittelyruuhkia. Ruuhkat on kuitenkin pystytty hoitamaan siten, etteivät käsittelyajat ole ainakaan uuden toiminnan osalta kohtuuttomasti pidentyneet. Lupaviranomaisten suuri määrä ennen aluehallintouudistusta aiheutti vaikeuksia taata samantyyppisten laitosten vertailukelpoiset ympäristönsuojeluvuorot erityisesti kunnissa, vaikka koulutusta uudesta lainsäädännöstä on järjestetty laajalti. Valtion lupaviranomaisissa siirtyminen neljän viranomaisen hallintoon aluehallintouudistuksen myötä on ollut omiaan jonkin verran vaikuttamaan päätöksiä yhtenäistävästi.

Suurin osa ympäristölupahakemuksista käsitellään kunnissa. Ympäristöministeriön ja Suomen Kuntaliiton selvitysten mukaan pienimmät kunnat (alle 10 000 asukasta) ovat olleet vaikeuksissa käsitellessään uuden ympäristölainsäädännön mukaan tehtäviä ympäristölupahakemuksia. Kuntien ympäristöhallinnon rakenteen vuoksi pieniltä kunnilta on usein puuttunut voimavaroja ja asiantuntemusta ympäristölupahakemusten laadukkaan käsittelyn varmistamiseksi. Kunnissa tapahtuva rakenteellinen kehitys ja kuntien tehostuva yhteistyö voi vaikuttaa myönteisesti siihen, miten kunnissa kyetään hyödyntämään

voimavaroja ja asiantuntemusta ympäristölupa-asioissa.

Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon uudistaminen ovatkin tärkeitä kehittämiskohteita hallinnon tuottavuuden, palvelukyvyyn ja vaikuttavuuden takaamiseksi. Valtion ympäristölupahallinnon kehittämisestä on tehty lukuisia selvityksiä. Myös Eduskunnan tilintarkastajat ovat kiinnittäneet huomiota lupahallinnon tehokkuuden kehittämiseen ja lupamääräysten yhtenäisyyteen (Valtion tilintarkastajien kertomus K 16/2005 vp). Viimeisin selvitys alueellisista ympäristöviranomaisista on joulukuussa 2012 valmistunut Riitta Rainion laatima selvitys Ympäristöhallinnon alueellisten ympäristötehtävien organisaatiovaihtoehtojen selvittäminen (Ympäristöministeriön raportteja 25/2012).

Lupajärjestelmän arvioinnissa ja kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota mahdollisiin järjestelmän keventämiseksi nostamalla luvanhakukynnystä, lisäämällä niin sanottua normiohjausta luvan sijasta, hyödyntämällä lupamenettelyä hallinnollisesti keveämpää ilmoitusjärjestelmää, mukaan lukien informatiiviset, rekisteröinnin kaltaiset ilmoitukset, sekä kehittämällä ja tehostamalla valvontaa. Lupajärjestelmän keventämiselle perustuslain ympäristöperusoikeus asettaa kuitenkin omat rajoituksensa. Hallinnon toiminnan kannalta tehokasta keventämistä voivat olla vain sellaiset toimet, joissa luvanvaraisuutta karsitaan poistamalla toimintoja luvanvaraisten laitosten luettelosta tai siirtämällä sellaisiin menettelyihin, joissa menettelyn päätteeksi ei tehdä hallintopäätöstä. Päätös menettelyissä on aina jo hallintolain yleisten periaatteidenkin mukaisesti noudatettava hyvän hallinnon periaatteita ja pääsääntöisesti muun muassa kuultava niitä, joiden oikeuksia asia koskee.

Vuonna 2010 toteutetulla ympäristönsuojelulain muutoksella eräissä lain soveltamisalaan kuuluvissa toiminnossa siirryttiin lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn, jossa ei tehdä päätöstä vaan toiminta kirjataan vastaista valvontaa varten viranomaisen rekisteriin. Näille toiminnolle säädettiin samanaikaisesti ympäristönsuojeluvuorot valtionneuvoston asetuksella, mikä käytännössä merkitsi luvan korvaantumista asetuksen vaatimuksilla. Uudistuksen arvioitiin yhte-

näistävän ja joissakin tapauksissa parantavan ympäristönsuojelun tasoa rekisteröinnin piirissä olevilla toimialoilla. Rekisteröintimenettelyä koskevien säännösten toimivuutta ja vaikuttavuutta on selvitetty erikseen.

Tässä hallituksen esityksessä on kuitenkin vain varsin rajoitetusti voitu ehdottaa muutoksia, jotka liittyvät lupa- tai muiden menettelyiden keventämiseen, koska ehdotuksen valmistelu on jouduttu toteuttamaan hyvin kiireisellä aikataululla teollisuuspäästödirektiivin saattamiseksi kansalliseen lainsäädäntöön.

Ympäristönsuojelulain toimeenpanon valvonnassa on todettu olevan puutteita. Tähän vaikuttavat erityisesti valvontavoimavarojen vähäisyys ja ongelmat hyödyntää valvonnan suunnitelmallisuutta. Ympäristönsuojelulain mukaisia valvonta- ja pakkokeinoja ei käytetä täysimääräisesti lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi, vaan valvonnassa on pyritty muun muassa neuvottelemalla, huomautuksin ja kehotuksin palauttamaan laillinen tila. Valvontaviranomaisilla on kuitenkin käytössä monipuolisia valvonta- ja pakkokeinoja, joilla voidaan oikea-aikaisesti ja tehokkaasti puuttua todettuihin laiminlyönteihin.

Valvonnassa on koettu ongelmaksi se, ettei voimavarojen turvaamiseksi voida periä maksuja suoritetuista valvontatoimista. Useilla vastaavilla hallinnonaloilla, erityisesti kunnissa, valvonnan maksullisuus on ollut jo pitkään käytössä. Tällöin on myös pelkona, että valvontaa ja sen voimavaroja kunnissa suunnataan erityisesti näille aloille, joilla maksuja voidaan periä. Valvonnan tehostaminen suunnitelmallisuuden, riskiperusteisuuden ja maksullisuuden kautta on tarpeen, jotta lainvastaisesta toiminnasta kiinni jäämisen riski olisi riittävän suuri. Jotta valvonnan maksullisuudella voidaan parantaa valvonnan tasoa, edellytyksenä on, että valvontamaksuista kertyneet varat voidaan käyttää valvonnan tehostamiseen vähentämättä valvontaan käytettävää muuta rahoitusta.

Ympäristönsuojelulain asetuksenantovaltuuksia on tarkasteltu ja täsmennetty uuden perustuslain mukaisiksi vain osittain vuoden 2000 jälkeen toteutettujen lainmuutosten yhteydessä. Ympäristönsuojelulakia on siksi tarpeen tarkastella kauttaaltaan sen varmis-

tamiseksi, että säädöshierarkia ja lain asetuksenantovaltuudet ovat perustuslain mukaisia.

Ympäristöluvanvaraisen toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja ei ole voitu nykyisin ottaa huomioon lupaharkinnassa, ellei luonnonarvoja ole suojeltu luonnonsuojelulain tai vesilain mukaan. Muutoin luonnonarvojen huomioonottaminen on ollut mahdollista vain, jos toiminnan päästöt vaikuttavat niihin. Tämän tulkinnan on omaksunut myös korkein hallinto-oikeus, joka on useissa turvetuotantoa koskevissa ratkaisuisa linjannut, että ympäristönsuojelulaki ei mahdollista toiminnan sijoitusalueen luonnonarvojen huomioon ottamista, jollei kysymys ole luonnonsuojelulain mukaan kohdennetusti suojelluista luonnonarvoista tai jollei oikeusvaikutteinen kaava ole luvan myöntämisen esteenä (esimerkiksi turvetuotantoa koskevat ratkaisut KHO 2005:27 ja KHO 2010:32).

Vaikka luonnonsuojelulaissa säädetään ja oikeusvaikutteisissa kaavoissa määrätään varsin kattavasti luonnonarvojen huomioon ottamisesta, tulee osa fyysistä ympäristöä muuttavista toiminnoista käsitellyksi ainoastaan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa, eivätkä toiminta-alueen fyysisestä muuttamisesta johtuvat vaikutukset tällöin tule arvioinnin kohteeksi. Käytännössä luonnonarvojen huomioon ottamisen vaikeus on tullut esille tavallisimmin ja vaikutuksiltaan laaja-alaisimmin soiden ottamisessa turvetuotantoon. Turvetuotantohankkeita koskevat lupapäätökset ovat hyvin yleisesti valitusten kohteina: aluehallintovirastoissa vuosina 2011—2012 tehdystä 160 turvetuotantopäätöksestä valitettiin noin 45 prosentissa tapauksista. Vaasan hallinto-oikeuden turvetuotantoa koskevista päätöksistä on valitettu noin 50 prosentissa tapauksista. Vuonna 2012 aluehallintovirastoissa oli vireillä noin 240 turvetuotantoa koskevaa asiaa, joista noin 180 on kokonaan tai osittain uusia alueita. Näistä noin 70 on sellaisia, jotka ovat luonnonarvojen perusteella merkityksellisiä. Aluehallintovirastoissa, Vaasan hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on vireillä noin 110 turvetuotantoasiaa, joissa on kyse luonnonarvoista.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristölupamenettelyssä ei pystytty riittävästi ottamaan huomioon turve-

tuotannon sijoituspaikan sellaisia valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäviä luonnonarvoja, joita ei ole muussa lainsäädännössä otettu huomioon. Koska toiminnan sijoituspaikan fyysisestä muuttamisesta aiheutuvia haittoja ei voida ottaa lupamenettelyssä kokonaisvaltaisesti huomioon, kohdistuu harkinta toiminnan sijoituspaikan osalta vain yksittäisiin muussa lainsäädännössä suojeltuihin luonnonarvoihin. Tämä on johtanut siihen, että lupamenettelyn aikana esitetään entistä useammin uusia tietoja yksittäisten lajien esiintymisestä tai sen mahdollisuudesta toiminnan sijoituspaikaksi suunnitellulla alueella, mikä on puolestaan johtanut selvitys- ja inventointikierteeseen sekä lupapäätösten ja muutoksenhakujen merkittävään viivästy-miseen sekä huonoon ennakoitavuuteen. Tilanne rasittaa merkittävästi niin luvanhakijoita kuin hallintoviranomaisiaakin. Lisäksi turvetuotantohankkeiden pitkäkestoiset valitukset viivästyttävät hankkeiden toteuttamista ja kuormittavat myös Vaasan hallinto-oikeutta ja korkeinta hallinto-oikeutta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa ympäristönsuojelulaki vastaamaan niitä muutoksia, joita teollisuuspäästödirektiivin voimaansaattaminen edellyttää. Uudistuksen tavoitteena on myös turvata ympäristöarvot, torjua ilmastomuutosta sekä edistää jätteen synnyn ehkäisyä ja parantaa lupa- ja ilmoitusjärjestelmän toimivuutta sekä mahdollistaa luonnonarvojen entistä parempi huomioon ottaminen turvetuotantoa koskevassa ympäristölupaharkinnassa. Säännösten aineellisen tarkistamisen ohella lainsäädännön systematiikkaa ja hierarkkista rakennetta on tarpeen uudistaa vastamaan tarkasti perustuslain vaatimuksia. Uudistuksessa huolehditaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta. Sääntelyä ja lain rakennetta pyritään myös selkiyttämään ja ymmärrettävyyttä parantamaan.

3.1.1 Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanon tavoitteet

Ehdotuksella saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä teollisuuspäästödirektiivi, jonka tavoitteena on vähentää teollisuuden aiheuttamia ympäristö- ja terveyshaittoja tehostamalla ja yhdenmukaistamalla teollisuuden ympäristönsuojeluvaatimuksia. Direktiivillä pyritään vähentämään ympäristöhaittoja ja vaikutuksia ympäristöön, eli päästöjä, jätteitä, vedenkulutusta sekä energian ja materiaalien kulutusta, yhdennetysti. Tähän pyritään käyttämällä parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan sääntelyä on teollisuuspäästödirektiivissä täsmennetty huomattavasti verrattuna aikaisempaan Euroopan unionin lainsäädäntöön. Lisäksi sääntely on oikeudellisesti sitovasti sidottu parhaan käyttökelpoisen tekniikan vertailuasiakirjoihin ja niiden päätelmiin. Päätelmät laaditaan komission täytäntönnäpönpäätöksinä ja ne ovat jäsenvaltioita suoraan velvoittavaa säännöstöä. Niiden erillistä kansalliseen lainsäädäntöön siirtämistä ei toteuteta. Ympäristöministeriölle tulisi velvollisuus tiedottaa komission täytäntönnäpönpäätöksistä.

Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanolla pyritään edistämään uuden tekniikan syntyä ja käyttöä sekä tasapuolistamaan eri alueilla sijaitsevien toiminnanharjoittajien kilpailutilannetta mahdollisimman yhtenäisten vaatimusten avulla.

Direktiivillä pyritään myös parantamaan kansalaisten tiedonsaantia lupamenettelyjen ja valvonnan eri vaiheista sähköisen tiedonvälityksen avulla.

3.1.2 Lupamenettelyn uudistaminen

Uudistuksen valmistelun yhteydessä on keskusteltu laajemmin mahdollisuudesta kehittää ympäristönsuojelulakia ja sen päätöksentekoa ja selvitetty asiaa. Uudistusta edeltävässä valmistelussa on havaittu kehittämis-kohteita.

Valtioneuvosto hyväksyi 12 päivänä tammi-kuuta 2009 periaatepäätöksen toimintaohjelmaksi yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosina 2009—2012. Lisäksi hallitus on linjannut kannanotossaan 28 päi-

vänä helmikuuta 2013, että se sitoutuu päätöksissään loppuvaalikauden aikana välttämään teollisuudelle aiheutuvien kustannusten tai sääntelytaakan lisäämistä ja olemassa olevaa sääntelytaakkaa tarkastellaan. Ehdotuksessa tarkastellaan lupien käsittelyn tehostamista, mikä liittyy yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen.

Valtion tuloksellisuus- ja vaikuttavuusohjelman toimeenpano edellyttää sekä aluehallintovirastojen että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan tehostamista ja menettelyiden kehittämistä. Myös kuntien ympäristölupa- ja rekisteröintimenettelyjen sekä valvontatoimien edellytyksiä tulisi parantaa. Voimavaroja tulisi keskittää ja kohdentaa oikein. Tämä edellyttää tehtävien priorisointia sekä uusien menettelytapojen, kuten sähköisen asioinnin käyttöönottoa ja viime kädessä luvanvaraisten toimintojen hyväksymis- ja valvontamenettelyjen yksinkertaistamista ja tehostamista.

Suomessa, toisin kuin useimmissa muissa EU-maissa, luvanvaraisuus koskee melko vähäisiäkin ympäristöhaittoja aiheuttavia toimintoja. Lisäksi Suomessa lupaharkintasäännökset koskevat periaatteessa samalla tavoin kaikkia luvanvaraisia toimintoja riippumatta siitä, onko toiminta luvanvarainen teollisuuspäästödirektiivin tai esimerkiksi naapurussuhdelain 17 §:n perusteella. Näin lupaharkintasäännökset näyttävät melko raskailta, vaikka soveltamiskäytännössä toimintojen lupaharkinta on luonnollisesti erilainen toimintojen luonteen ja koon vuoksi. Lupamenettelyn keventämishanke, joka toteutettiin vuoden 2010 aikana siirtämällä eräitä toimintoja (pienet polttolaitokset, nestemäisten polttoainoiden jakeluasemat sekä asfaltiasemat) lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn, on vähentänyt luvanvaraisia toimintoja. Näille toimialoille on samalla valmisteltu yksityiskohtaiset valtioneuvoston asetukset toimintojen ympäristönsuojeluvaihtimuksista. Näissä laitoksissa valvonta kohdistuu asetusten noudattamisen valvontaan.

Ympäristöministeriö on teettänyt selvityksen muutosten tosiasiallisista vaikutuksista ja hyödyistä viranomaisille ja toiminnanharjoittajille. Selvityksen mukaan rekisteröintimenettely on vähentänyt hallinnollista työtä ja kustannuksia uusien laitosten osalta. Jälki-

valvonta on lisääntynyt, mutta ei menettelyn vaan pääasiassa tiukentuneiden vaatimusten takia. Koska kuitenkin asetuksia ja rekisteröintimenettelyä on sovellettu vasta pieneen osaan toimintoja, ei voida tehdä varmoja johtopäätöksiä uudistuksen vaikutuksesta laitosten todelliseen ympäristönsuojelun tasoon, yhdenmukaistumiseen tai asetusten vaatimusten noudattamiseen eri toimialoilla. Selvityksen johtopäätöksissä todetaan kuitenkin, että tähän mennessä saatujen kokemusten perusteella ympäristönsuojeluvaihtimuksia koskevien asetusten valmistelua ja rekisteröintiin siirtymistä voidaan harkita myös muiden toimintojen osalta.

Ympäristönsuojelulain uudistamisessa on edelleen harkittu mahdollisuuksia luvanvaraisuuden kynnyksen korottamiseen tietyissä tilanteissa. Merkittävässä määrin tällaisia ehdotuksia ei kuitenkaan voida esittää jo siitä syystä, että teollisuuspäästödirektiivin ohella myös monet muut sekä jätealan että vesien- suojelun EU-direktiivit edellyttävät niiden soveltamisalaan kuuluvien toimintojen ennakkollista lupaa. Perustuslain ympäristöperusoikeuden säännös takaa kansalaisille osallistumisoikeuden ympäristön käyttöä koskevasa päätöksenteossa, mikä on usein perusteltua järjestää lupamenettelyssä. Lupamenettelyllä voidaan myös järjestää tehokas ja riittävä menettely, jolla suojataan haitankärsijöiden omaisuutta perustuslain omaisuuden suojan kannalta. Tavoitteena uudistuksessa on kuitenkin selkeyttää säännöksiä siten, että lupamääräysten tarkistamishakemusten käsittely tehostuisi toimintojen muutostilanteissa.

Uudistuksessa ei puututa valtion ja kuntien väliseen toimivallanjakoon. Erikseen selvitetään mahdollisuuksia kunnan ja valtion lupaviranomaisten toimivaltajaon muuttamiseen ja rekisteröintimenettelyn käyttämiseen esimerkiksi eläinsuojissa. Ehdotuksessa kunnat kuitenkin saisivat mahdollisuuden hakea ympäristöministeriöltä lupa-asioiden käsittelyn siirtoa aluehallintovirastolta kunnalle. Siirto voisi koskea sellaisia toimintoja, jotka eivät kuulu teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat, ympäristön pilaantumisen vaaran kannalta merkityksellisimmät toiminnat jätettäisiin aluehallintoviraston käsiteltäväksi. Näin voitaisiin tehokkaammin turvata myös näihin

laitoksiin liittyvien tietojen toimittamisvelvollisuus komissiolle. Jos toimintoja siirretään jatkossa luvan piiristä rekisteröintimenettelyyn, tämä saattaa merkitä muutoksia valtion ja kunnan viranomaisten väliseen toimivallanjakoon. Joka tapauksessa rekisteröintimenettelyn kohdistuessa erityisesti pieneköihin toimintoihin sen laajentaminen vaikuttaa eniten kunnissa tehtävään työhön.

Valtion aluehallinnon uudistuksen yhteydessä valtion lupatehtävät koottiin aluehallintovirastoihin. Niistä neljässä on ympäristölupavastuualue. Nämä käsittelevät samalla myös vesilain mukaiset lupa-asiat. Valvontatehtävät kuuluvat ELY-keskuksille. Tähän valtion viranomaisten väliseen työnjakoon ei tässä uudistuksessa ehdoteta muutoksia.

Tästä hallituksen esityksestä erillisenä hankkeena ympäristöministeriössä valmistellaan lupien sähköistä käsittelyä toiminnan tuloksellisuuden parantamiseksi. Sähköisen asioinnin ja asiain käsittelyn käyttöönotto sekä valtio- että kuntatasolla vähentäisivät niin luvanhakijan kuin julkishallinnonkin kustannuksia. Myös lupakäsittelyä edeltävän hakemuksen valmisteluvaiheen tarkasteluun ja lupamääräysten selkeään, kohdennettuun sisältöön on voimavarojen käytön tehostamiseksi ja informaatioarvon parantamiseksi tarpeellista kiinnittää entistä enemmän huomiota. Myös hakemusohjeistuksen ja mallilupien laatimisella ja sähköisen käsittelyjärjestelmän avulla voidaan parantaa päätösten laatua ja yhtenäisyyttä.

3.1.3 Valvonnan tehostaminen

Ehdotuksen tavoitteena on ympäristönsuojelun valvonnan tehostaminen lisäämällä suunnitelmallisuutta ja riskiperusteisuutta. Riskinarvioinnin tavoitteena on valvonnan suuntaaminen sinne, missä se ympäristön pilaantumisen vaaran vuoksi olisi kulloinkin perustelluinta. Suunnitelmallisuuden tavoitteena on nykyistä tasalaatuisempi ja yhdenmukaisempi valvonta.

Uudistuksessa on valvonnan maksullisuuden toteuttamisen kautta tavoitteena myös valvonnan voimavarojen vahvistaminen sekä valtion valvontaviranomaisissa eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa että kunnissa. Valtion valvontaviranomaisten valvon-

ta säädettäisiin maksullisuuden piiriin hyvin laajasti ja kattavasti eli maksullista olisi suunnitelmallinen valvonta, rikkomusepäilyjen valvonta ja hallintopakon käyttöön liittyvä valvonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnasta rikkomusepäilyjen valvonta ei kuuluisi maksullisuuden piiriin. Valvonnasta kertyvät maksutulot käytettäisiin valtiolla täysimääräisesti valvonnan voimavarojen lisäämiseen, koska valvonnan voimavarat ovat vähentyneet ja ilman lisätoimia ne vähenevät edelleen. Valtion maksupolitiikassa yleistavoitteena on pyrkimys kustannusvastaavuuteen.

3.1.4 Perustuslain parempi huomioon ottaminen

Ympäristönsuojelulain kannalta keskeisimmät perustuslain säännökset ovat 20 §:n mukainen ympäristöperusoikeus ja siihen liittyvä osallistumisoikeus, 21 §:n mukainen oikeusturvaa koskeva perusoikeus sekä perustuslain 80 §:n säännös asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Luvanvaraisuutta ja lupamenettelyä koskevien säännösten osalta merkityksellinen on perustuslain 18 §:n 1 momentin mukainen elinkeinovapauden periaate, jonka mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Uudistuksessa pidetään huolta kansalaisten osallistumisoikeuksien turvaamisesta sekä oikeusturvasta. Samoin siinä turvataan elinkeinovapautta koskevan perusoikeussäännöksen näkökulmasta asianmukaiset luvanvaraisuutta ja lupamenettelyä koskevat säännökset. Tätä ilmentää luvanvaraisten laitosten luettelon siirto nykyisestä valtioneuvoston asetuksesta ehdotettavaan uuteen ympäristönsuojelulakiin.

Uudistuksessa perustuslainmukaisuuteen liittyvät tavoitteet koskevat erityisesti ympäristönsuojelulain asetuksenantovaltuuksia ja niihin liittyviä lain perussäännöksiä. Näitä on aikaisemmin tehtyjen lainmuutosten yhteydessä tarkasteltu ja täsmennetty vain osittain uuden perustuslain mukaisiksi. Ympäristönsuojelulainsäädäntöä on siksi tarpeen tarkastella kokonaisuudessaan sen varmistamiseksi, että säädöshierarkia sekä lain perussäännök-

set ja niistä johdettavat asetuksenantovaltuudet ovat perustuslain mukaisia.

3.1.5 Lain rakenteen kehittäminen

Perustuslakivaliokunta on ympäristönsuojelulain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (HE 100/2009 vp) antamassaan lausunnossa katsonut, että ympäristönsuojelulaki on kokonaisuutena hyvin vaikeaselkoinen. Erityisesti useat lain sisäiset pykäläviittaukset ovat omiaan hankaloittamaan lain luettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Lain rakenne ja systematiikka tulisikin vastaisuudessa uudistaa kokonaisuudessaan. Ympäristönsuojelulain 18 ja 103 §:n muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (HE 179/2010 vp) antamassaan lausunnossa valiokunta (PeVL 44/2010 vp) toistaa kriittisen näkemyksensä ympäristönsuojelulain selkeydestä.

Ympäristönsuojelulain rakenne on muuttunut lukuisten muutosten myötä sekavaksi ja sirpaleiseksi. Useat eri direktiivien kansallisesta täytäntöönpanosta aiheutuneet muutokset eivät lain kokonaisuuden kannalta ole tarkoituksenmukaisessa asiayhteydessä. Myöskään toimintojen hyväksymismenettelyihin liittyvät säännökset (lupa, rekisteröinti) eivät enää muodosta selkeää kokonaisuutta. Lain erityisiä säännöksiä koskevaan 15 lukuun on kertynyt laaja kokonaisuus hyvin erityyppisiä säännöksiä. Säännöksiä uudelleen ryhmittelemällä lain kokonaisuutta ja rakennetta pyritään parantamaan.

3.1.6 Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvot

Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvojen huomioon ottamista koskevan säännöksen tavoitteena on edistää suoluonnon monimuotoisuuden säilymistä ja hidastaa soiden lajiston uhanalaistumista. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa luonnonarvojen entistä parempi ja kattavampi huomioon ottaminen turvetuotantoa koskevassa ympäristölupamenettelyssä, menettelyn sujuvoittaminen ja päätösten parempi ennakoitavuus. Esityksen mukaan edellä mainitut tavoitteet toteutuisivat, jos lupamenettelyssä voitaisiin suorittaa arviointi niin, että siinä otettaisiin

huomioon kaikki turvetuotannon sijoituspaikan luonnon monimuotoisuuden kannalta valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävät luonnonarvot. Sijoituspaikan luonnonarvojen huomioon ottaminen ei olisi rajattu yksittäisten suojeltujen lajien löytymiseen, kuten on tilanne voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Tämän seurauksena lupamenettelyn ennakoitavuus paranisi huomattavasti. Koska lupamenettely perustuisi alusta alkaen toiminnan todellisten vaikutusten kattavaan arvioon, parantaisi tämä myös osaltaan lupapäätösten ennakoitavuutta.

Valmistelussa on selvitetty eri sääntelyvaihtoehtoja luonnonarvojen paremmaksi huomioon ottamiseksi. Esillä on ollut sekä kokonaisvaltaisesti luonnonarvoja huomioon ottava ympäristönsuojelulaki -vaihtoehto että turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvoja koskevat ympäristönsuojelulaki, vesilaki ja maa-aineslaki -vaihtoehdot. Myös vaihtoehtoa, jonka mukaan ongelman ratkaisemiseksi ei tehtäisi lainsäädännöllisiä muutoksia, on arvioitu. Esityksessä on päädytty siihen, että ongelman, sääntelyvajeen, ratkaisemiseksi tarvitaan lainsäädännön muutos. Vaikka turvetuotantoa ja suoluontoa koskeekin useita valtioneuvoston hyväksymiä periaatepäätöksiä ja ohjelmia, ei lupaharkinta voi pohjautua niihin.

Valmistelussa on selvitystyön ja saadun palutteen perusteella päädytty ympäristönsuojelulaki -vaihtoehtoon. Edellä mainituista lakivaihtoehdoista muut kuin ympäristönsuojelulaki lisäisivät monissa tapauksissa toiminnanharjoittajan hallinnollista taakkaa, sillä ympäristölupamenettelyssä tulisi sovellettavaksi entistä enemmän säädöksiä. Jos luonnonarvojen huomioon ottaminen turvetuotantohankkeissa sisällytetään ympäristönsuojelulakiin, ei lupamenettelyprosessi muutu nykyisestä menettelystä. Koska ympäristönsuojelulain mukaisista toiminnoista nimenomaan turvetuotannon osalta sijoituspaikan luonnonarvojen huomioon ottamiseen liittyvä sääntelyvaje on tullut ilmi oikeuskäytännön kautta, on perusteltua rajata säännös koskemaan yksinomaan turvetuotannon sijoittamista. Säännös toteuttaa osaltaan soita ja turvemaita koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen tavoitteita suuntaamalla käytän-

nössä turvetuotantoa jo ojitetuille tai muutoin luonnontilansa menettäneille soille.

3.2 Keskeiset ehdotukset

3.2.1 Yleiset velvollisuudet ja niihin liittyvät asetuksenantovaltuudet

Toiminnanharjoittajia koskevista yleisistä velvollisuuksista ja periaatteista säädettäisiin lain 2 luvussa. Velvollisuuksista säädettäisiin täsmällisemmin kuin voimassa olevassa laissa. Ne myös muodostaisivat riittävät perussäännökset valtioneuvoston asetuksella annettaville ympäristönsuojelun yksityiskohtaisemmille vaatimuksille, kuten päästövähennysvelvoitteille ja vähennysvaatimuksia koskeville keinoille. Lain 2 luvun säännösehdoitukset koskevat selvilläolovelvollisuutta ja asiantuntemusta, toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemistä, kemikaaleja koskevia huolehtimisvelvollisuuksia, pilaantumisen välitöntä torjuntavelvollisuutta, sijoituspaikan valintaa, sekä maaperän ja pohjaveden pilaamiskieltoa.

Kun toiminnanharjoittajat tunnistavat toiminnassaan ja lupahakemuksissaan aikaisempaa paremmin selvilläolovastuunsa ja velvollisuutensa toimia ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä kirjaavat yksityiskohtaisemmin sen, miten tarvittaessa korjaavat toimintansa lain mukaiseksi, on mahdollista pitkällä ajanjaksolla yksinkertaistaa ympäristölupapäätöstä.

3.2.2 Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpääntö ja lupaa ja lupamenettelyä koskevat ehdotukset

Teollisuuspäästödirektiivin aiheuttama keskeisin muutos ympäristönsuojelulakiin on parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevan sääntelyn täsmäntäminen. Nykyisiä vaatimuksia huomattavasti yksityiskohtaisemmat säännökset parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta ja määrittelystä muuttavat pääasiassa lupaharkintaa (lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi, paras käyttökelpoinen tekniikka lupamääräysten perusteena ja siitä poikkeaminen, tarkkailu, luvan tarkistaminen, toiminnan lopettaminen), mutta

myös valvontaa, lupahakemuksesta ja lupapäätöksestä tiedottamista sekä lupapäätöstä koskevia ympäristönsuojelulain pykälää.

Käytännössä teollisuuspäästödirektiivi sitoo parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisen sitä koskevien vertailuasiakirjojen keskeisiin tuloksiin: parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmiin. Päätelmien päästötasot eli sallitut päästöraja-arvojen vaihteluvälit ovat sitovasti oikeudellisesti velvoittavia tiettyin poikkeamismahdollisuuksin. Näitä ovat laitoksen maantieteellinen sijainti ja paikalliset ympäristöolot sekä laitoksen tekniset ominaisuudet, kuten laitoksen ikä, josta esimerkkinä käytöstä lähiaikoina poistuva laitos. Päätelmien päästöraja-arvojen ylärajasta voidaan poiketa vain silloin, kun arviointi osoittaa, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisen kustannukset olisivat suuremmat kuin saavutettavat ympäristöhyödyt. Teollisuuspäästödirektiivin toimialakohtaisia vähimmäispäästörajoja ei saa kuitenkaan ylittää. Jos päätelmiä tai päästöraja-arvojen vaihteluvälejä ei ole vahvistettu komission täytäntöönpanopäätöksessä, paras käyttökelpoinen tekniikka arvioidaan jo nykyisin käytössä olevien parhaan käyttökelpoisen tekniikan kriteerien ja muun saatavilla olevan toimialan parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevan aineiston avulla.

Sallitut päästöraja-arvojen vaihteluvälit ja muut päätelmät rajoittavat lupaviranomaisen tapauskohtaista lupaharkintaa, mutta samalla ne lisäävät ympäristölupapäätösten yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta. Päästöraja-arvojen vaihteluvälien sitovuus muuttaa parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamista, koska ne väistämättä koskevat vain jotakin tiettyä päästöä tiettyyn ympäristön osaan ja siten vaikuttavat mahdollisuuteen ottaa huomioon päästöjä ja vaikutuksia kokonaisuutena.

Teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan kuuluvia laitoksia koskeva parasta käyttökelpoista tekniikka koskeva sääntely ehdotetaan koottavaksi omaksi säännöskokoukseen lain 7 lukuun.

Lupien tarkistamismenettelyitä koskevia säännöksiä selkiytetään ja samalla lisätään lakiin mahdollisuus yksinkertaiseen menettelyyn tilanteissa, joissa on kysymys lähinnä luvan teknisestä muuttamisesta. Tällöin lu-

paviranomainen antaa lausuman luvan ajan-
tasaisuudesta varsinaisesti muuttamatta lu-
paa.

Toisin kuin nykyään, jolloin luvanvaraisista laitoksista säädetään voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:ssä, luvanvaraisista laitoksista ehdotetaan säädettäväksi uudessa ympäristönsuojelulaisissa. Luettelot luvanvaraisista ja rekisteröitävistä laitoksista ehdotetaan sisällytettäväksi lain liitteisiin. Luetteloissa ei ole laajoja muutoksia suhteessa voimassa oleviin luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen luetteloihin. Laitosluetteloon ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi kaikki turvetuotantoalueet kokoluokasta riippumatta. Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävistä laitoksista osa niistä, jotka eivät ole teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan piirissä, ehdotetaan siirrettäväksi rekisteröintimenettelyyn. Maatalouden eläinsuojien osalta on meneillään selvitystyö, voidaanko osa eläinsuojista siirtää lupamenettelystä rekisteröinnin piiriin. Tämä merkitsisi samalla uuden valtioneuvoston asetuksen säätämistä kyseisen toimialan ympäristönsuojeluvälikäytöksille.

Kunnat saisivat mahdollisuuden hakea ympäristöministeriöltä lupa-asoiden toimivallan siirtoa aluehallintovirastolta kunnalle niiden laitosten osalta, jotka eivät kuulu teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan tai joita ei ole erityisesti suljettu pois siirron piiristä. Tällöin erityisesti ne kunnat tai kuntien yhteenliittymät, joilla on voimavaroja ja asiantuntemusta, voisivat hakea tällaista siirtoa. Menettely on ollut mahdollista jo voimassa olevassa laissa pilaantuneiden maa-alueiden ilmoitusten käsittelyssä.

Energian käytön tehokkuus pyritään varmistamaan osana ympäristölupaharkintaa ja valvontaa teollisuuspäästödirektiivin mukaisesti. Direktiivilaitoksen toiminnanharjoittajalla tulisi olla käytössä menettelyt ja energian käyttöä kuvaavat tunnusluvut, joilla hyvä energiahallinta voidaan varmistaa.

3.2.3 Valvontaa koskevat ehdotukset

Valvonta järjestettäisiin kuten nykyisinkin eli lakia valvoisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Viranomaisten tehtävät

ja toimivalta säilyisivät, sillä nykyjärjestelmä on ollut tältä osin toimiva. Uutuutena laissa säädettäisiin valvonnan järjestämisen yleisistä periaatteista, valvontasuunnitelmista ja -ohjelmista sekä riskinarvioinnista valvonnan perusteena.

Valvontasäännöksissä toteutettaisiin teollisuuspäästödirektiivin valvontaa koskevat uudet velvoitteet. Näistä keskeisimmät liittyvät valvontasuunnitelmiin, määräaikaistarkastuksia koskeviin ohjelmiin, riskinarviointiin valvonnan perusteena sekä toiminnanharjoittajan ja viranomaisten aktiivisiin toimimisvelvoitteisiin onnettomuus-, häiriö- ja rikkomustilanteissa. Direktiivin valvontasäännökset on suunnattu ennen kaikkea viranomaisille. Niissä asetetaan valvonnan järjestämistä ohjaavia yleisiä velvoitteita. Luonteensa vuoksi velvoitteet soveltuvat myös muiden kuin teollisuuspäästödirektiivissä mainittujen toimintojen valvontaan, joten ne koskisivat valvontaa siitä riippumatta, onko toiminta direktiivissä mainittua vai ei.

Ehdotus sisältää säännökset valvontamaksujen käyttöönotosta. Eduskunta on edellyttänyt, "että hallitus ennakkovalvonnan keventämishankkeessaan ryhtyy toimenpiteisiin ympäristönsuojelun jälkivalvonnan tehostamiseksi selvittämällä valvontamaksun käyttöönottamista ja jälkivalvonnan sisällöllistä kehittämistä" (EV 6/2010, Hallituksen esitys laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, 100/2009). Valvontamaksut otettaisiin käyttöön valvonnan voimavarojen turvaamiseksi. Jotta tavoite saavutettaisiin, tulisi maksutulot myös tosiasiallisesti ohjata valvonnan käyttöön sen voimavarojen turvaamiseksi ja joissain tapauksissa jopa lisäämiseksi vähentämättä muuta valvonnan rahoitusta. Lain säännöksellä luodaan mahdollisuus uuden rahoituslähteen muodossa, mutta viime kädessä maksujen suuntaaminen valvontaan olisi valtion ja kuntien budjettivarojen käyttöä koskevien päätösten varassa.

Maksullisuuden piiriin kuuluisivat valvontaohjelman mukainen säännöllinen laitosvalvonta tarkastuksineen ja määräaikaistarkastuksineen samoin kuin hallintopakomenettelyihin liittyvät tarkastukset. Viranomainen voisi peria maksun enintään suoritteiden keskimääräisen omakustannushinnan mukaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-

keskusten maksuista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja kuntien maksuista kuntien taksapäätöksissä.

3.2.4 Maaperän ja pohjaveden suojelua koskevat ehdotukset

Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpano tarkoittaa maaperän ja pohjaveden suojelussa muutoksia voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin verrattuna. Toiminnanharjoittajan on laadittava perustilaselvitys, jos laitoksen toimintoihin liittyy maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen vaaraa aiheuttavien merkityksellisten vaarallisten aineiden käyttöä, tuotantoa tai ympäristöön päästämistä. Perustilaselvitystä käytetään laitoksen toiminnan päättyessä arvioitaessa maaperän ja pohjaveden tilaa ja tarvetta sen puhdistamiseksi. Toiminnan lopettamista ja tarkkailua koskevia säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi. Tarkkailua edellytetään riskin arviointiin perustuen määräväleihin.

Teollisuuspäästödirektiivin edellyttämien muutosten lisäksi ehdotetaan muutoksia myös muihin pilaantuneita alueita koskeviin pykäliin, kuten erityisesti maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevaa ilmoitusmenettelyä ja sen käyttöä koskeviin pykäliin. Pohjavesien suojelun ja pohjavesialueita koskevan sääntelyn osalta lakia täsmennettäisiin erityisesti suhteessa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiseen pohjavesiä koskevaan sääntelyyn.

3.2.5 Suuria polttolaitoksia koskevat ehdotukset

Teollisuuspäästödirektiivi aiheuttaa lukuisia muutoksia suurien polttolaitoksia koskevaan sääntelyyn. Suuria polttolaitoksia koskevassa luvussa säädettäisiin polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten suurimmista sallituista päästöraja-arvoista sekä muista päästöjen rajoittamista koskevista velvoitteista. Luvussa pantaisiin osaltaan täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin III luvun ja liitteen V suurien polttolaitoksia koskevat vaatimukset. Tarkemmat säännökset vaatimuksista annettaisiin edelleen valtioneuvoston asetuksella.

Suuren polttolaitoksen ympäristöluvassa on annettava päästöjen raja-arvot teollisuuspäästödirektiivin 30 artiklan 1—4 kohdan mukaisesti kuitenkin siten, että lupamääräysten on ensisijaisesti perustuttava parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskeviin päätelmiin lain 7 luvussa tarkemmin säädetyllä tavalla.

Suuren polttolaitoksen polttoainetehto laskettaisiin polttolaitoksen polttoainetehon yhteenlaskemissääntöjen mukaisesti. Kaikki vähintään 15 megawatin energiantuotantoyksiköt (kattilat, kaasuturbiinit, kaasumootorit), joiden savukaasut johdetaan yhdestä tai useammasta savuhormista koostuvaan yhteiseen piippuun ja joiden yhteen laskettu polttoainetehto on vähintään 50 megawattia, laskettaisiin yhteen ja tällaista kokonaisuutta pidettäisiin yhtenä polttolaitoksena.

Teollisuuspäästödirektiivin III luvussa on mahdollistettu suurille polttolaitoksille eräitä joustavuuselementtejä, joista säädettäisiin laissa ja tarkentaen valtioneuvoston asetuksessa.

3.2.6 Lain rakenteen muutosehdotukset

Ympäristönsuojelulain nykyinen lukurakenne on edelleen pääasiallisesti käyttökelpoinen lähtökohta lain rakenteeksi. Keskeisen osan laista muodostavat säännökset, jotka liittyvät lupamenettelyyn ja lupaharkintaan ja näin on jatkossakin. Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanoa tarkoittavat, erityisesti lupasäännöksiin kohdistuvat ja parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi omana kokonaisuutenaan lain 7 lukuun ja samalla pyritään huolehtimaan lain johdonmukaisuudesta. Voimassa olevan lain 4—9 lukuja vastaavia lupaa koskevia lukuja 4—8 pyritään myös selkeyttämään ehdotuksessa. Keskeisimmät toimet tässä suhteessa ovat luvanvaraisten laitosten ja rekisteröitävien laitosten luetteloiden laatiminen toisistaan riippumattomiksi ja erillisiksi kahdeksi luetteloksi samoin kuin se, että rekisteröintimenettelystä ehdotetaan itsenäistä luvasta riippumatonta menettelyä. Lupien eri muuttamis- ja tarkistamismenettelyitä koskevat säännökset ehdotetaan koottavaksi samaan lukuun, mikä myös selkeyttää lain rakennetta.

Lain rakennetta parantaa merkittävästi myös se, että ympäristön tilaa, talousjätevevsiensä käsittelyä haja-asutusalueilla ja otsonikerroksen suojelua koskevat säännöskokonaisuudet erotetaan omiksi selkeiksi kokonaisuuksikseen. Tähän liittyy myös nykyisen, erinäisiä säännöksiä koskevan laajan luvun purkamisen nykyistä johdonmukaisemmiksi osakokonaisuuksiksi.

3.2.7 Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvot

Ehdotuksessa esitetään ympäristönsuojelulakiin sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan turvetuotanto on sijoitettava niin, että siitä ei aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Ehdotus mahdollistaisi ympäristölupaharkinnassa pilaantumisen ohella myös toiminta-alueen fyysisestä muuttamisesta luonnonarvoihin aiheutuvien vaikutusten kattavan huomioon ottamisen. Säännös mahdollistaisi kuitenkin luvan myöntämisen, jos toiminnan sijoittaminen ei vaarantaisi säännöksessä tarkoitettujen luonnonarvojen säilymistä kyseessä olevassa maan osassa tai säännös estäisi yleisen edun kannalta tärkeän toiminnan toteutumisen, jos luvan myöntämiseen ei muutoin olisi estettä.

Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvoja koskevaa säännöstä ei sovellettaisi, jos luonnonarvot on lupaharkinnan kannalta riittävästi tutkittu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa. Tällä pyritään välttämään alueen luonnonarvojen kaksinkertainen selvittäminen.

3.2.8 Saamelaisten oikeudet

Suomi on liittynyt kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 7—8/1976, jäljempänä *KP-sopimus*) ja sopimuksen määräykset on saatettu kansallisesti voimaan. Yleissopimuksen 27 artiklan mukaan valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää

omaa kieltään. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitea on mainittua artiklaa koskevissa ratkaisuissaan kiinnittänyt huomiota saamelaisten oikeuteen nauttia omasta kulttuuristaan muiden ryhmänsä jäsenten kanssa. Saamelaisten kulttuurin harjoittamisen muodoksi on tunnustettu erityisesti poronhoito, kalastus ja metsästys.

Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään.

Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 6 §:n mukaan saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia tehtäviinsä kuuluvissa asioissa kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä. Saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n mukaan viranomaiset neuvottelevat saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. Nämä voivat koskea muun muassa yhdyskuntasuunnittelua, valtionmaan, suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoitoa, käyttöä, vuokrausta ja luovutusta, kaivoskivennäisten valtausta ja kaivospiirin perustamista tarkoittavia lupahakemuksia tai muuta vastaavaa saamelaisten kieleen, kulttuuriin tai heidän asemaansa alkuperäiskansana vaikuttavaa asiaa. Neuvotteluvaikeuksien täyttämiseksi asianomaisen viranomaisen on varattava saamelaiskäräjille tilaisuus tulla kuulluksi ja neuvotella asiasta.

Lupaharkintaa koskevassa ympäristönsuojelulain luvussa säädettäisiin erityisistä luvan myöntämisen edellytyksistä saamelaisten kotiseutualueella ja kolta-alueella.

3.2.9 Tehostamistoimet

Esityksen valmistelussa ei ole ollut pääasiallisena tavoitteena valmistella ympäristölupamenettelyä keventäviä toimia. Kuitenkin hallinnon toimien keventämis- ja tehostamiskäytäntö on mukana useissa ehdotuksissa, joita esityksessä on. Tehostamistoimet kohdistuvat suoraan tai epäsuorasti myös toi-

minnanharjoittajiin ja näiden tapaan asioida viranomaisten kanssa.

Esityksessä ehdotetaan lähes poikkeuksetta teollisuuspäästädirektiivin edellyttämien muutosten soveltamista vain niihin laitoksiin, jotka kuuluvat teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan. Eräitä direktiivistä tulevia yleisiä valvontaan liittyviä säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin myös muutoin valvonnan alla. Direktiivin soveltamisalan mukaisia laitoksia on Suomessa noin 900, kun muita luvanvaraisia toimintoja on noin 21 000. On huomattava, että osa toiminnoista on luvanvaraisia myös muun EU:n lainsäädännön vaatimusten vuoksi, kuten jätedirektiivin perusteella.

Lupahakemusten sähköisen käsittelyn järjestäminen on keskeinen keino tehostaa lupakäsittelyä. Sähköisen lupakäsittelyn kehittäminen valtion hallinnossa on varsin pitkällä ja se on tulossa käyttöön vuoden 2013 aikana. Esityksessä tähän varaudutaan siten, että valtion lupaviranomaisissa lupa-asioissa hakemukset vaaditaan sähköisesti. Kunnille ei samaa velvoitetta asetettaisi mutta se olisi mahdollista esityksen mukaan myös kunnissa. Valtion lupaviranomaisten tulisi julkaista lupahakemuksia koskevat kuulutukset myös tietoverkkosivuillaan, mikä on omiaan parantamaan tiedottamista ja kansalaisten osallistumisoikeuksien toteutumista. Sähköistä tiedottamista pyritään edistämään esityksessä myös muin tavoin. Myös lupapäätöksestä olisi aluehallintovirastossa tiedotettava sähköisesti.

Myös lupamääräyksiä koskevissa pykälissä on ehdotuksia, joilla tavoitellaan lupakäsittelyn tehostamista. Lupamääräyksiä selvitysvelvollisuuksista pyritään rajaamaan aikaisempaa täsmällisemmin lain tasolla. Tällä pyritään jännevöttämään luvan käsittelyä siten, että liian laajat ja jopa perusteettomat selvitysvelvollisuudet eivät kuormittaisi toiminnanharjoittajia ja lupa- ja valvontaviranomaisten päätöksentekoa ja siten pitkittäisi lupa-asian vireillä oloa viranomaisessa. Lisäksi lupamääräysten tarkistamissäännöstä muutettaisiin siten, että vaatimus lupamääräysten tarkistamiseen harkittaisiin aikaisempaa tapauskohtaisemmin tarpeeseen perustuen.

Esityksessä ehdotetaan myös uutta säännöstä luvan selventämisestä, joka koskisi toiminnan vähäisiä muutoksia. Myös muita lupien muutostilanteita koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että muutoshakemuksen käsittely olisi oikeasuhtainen muutoksen luonteeseen verrattuna. Teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten lupien muutokset ehdotetaan pääsääntöisesti tapahtuvaksi parhaan käytökelpoisen tekniikan päätelmien hyväksymisen myötä. Komission hyväksymät päätelmät edellyttävät lupien tarkistamista ja sen varmistamista, että laitosten toiminta on päätelmien mukaista neljässä vuodessa päätelmien julkaisemisen jälkeen. Ehdotettavilla säännöksillä pyritään estämään kaksinkertaiset velvoitteet lupien tarkistamiseen direktiivin mukaisissa laitoksissa.

Tavoitteena ehdotuksessa on kohdistaa lupamenettely muutostilanteissa olennaisiin asioihin ja rajata nykyistä harkintavaltaa, joka on tarpeettomasti johtanut liian laajaan ja aikaa vievään käsittelyyn.

Luvanvaraisten laitosten luetteloon ei tässä esityksessä ehdoteta merkittäviä muutoksia. Eräitä toimintoja erityisesti elintarviketeollisuudessa ehdotetaan kokonaan poistettavaksi luvanvaraisuudesta. Samoin eräissä toiminnoissa ehdotetaan luvanvaraisuuskynnystä nostettavaksi.

Hallinnon toiminnan tehostamiseen ja hallinnon asiantuntemuksen tehokkaaseen käyttöön pyrkii ehdotus, jonka mukaan ympäristöministeriö voisi kunnan hakemuksesta laissa säädetyillä edellytyksillä siirtää muiden kuin direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten lupakäsittelyn toimivallan aluehallintovirastosta kuntaan. Siirto ei kuitenkaan voisi koskea laitoksia laissa erikseen luetelluilla toimialoilla, joiden on katsottu edellyttävän valtion lupaviranomaisen käsittelyä.

Hallinnon johdonmukaista toimintaa tavoitellaan ehdotuksessa, jossa lupapäätösten muutoksenhakutilanteissa tarvittava kuulemismenettely ehdotetaan siirrettäväksi lupaviranomaiselta Vaasan hallinto-oikeudelle. Ympäristöasioissa muutoksenhakumenettely vastaisi siten jatkossa normaalia hallintolainkäyttölain menettelyä, jolloin prosessijohto muutoksenhakuvaiheessa olisi jatkuvasti hallinto-oikeudella.

Valvonnan suunnitelmallisuuden lisäämisellä pyritään myös tehostamaan valvontaviranomaisen toimia. Samaan tähtää esitykseen sisältyvä valvontatoimien priorisointimahdollisuus samoin kuin otantaan perustuvien valvontamenetelmien käyttöönotto muiden kuin direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten valvonnassa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpanon vaikutukset

4.1.1 Yleistä

Teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan kuuluu noin 890 laitosta päätoimin-

tana ja niiden sivutoiminna, joita on noin 130. Suomessa ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä toimintoja, jotka eivät sisälly teollisuuspäästödirektiivin piiriin, ovat kaivos-toiminta, turvetuotanto sekä suuret nautakarjatalousyksiköt ja kalankasvatustilat. Uudistuksen myötä direktiivin soveltamisalaan on lisätty laaja joukko jätetoimintoja, osa polttoaineteholtaan alle 50 megawatin polttolaitoksista, rehujen tuotanto ja muutamia muita toimintoja. Taulukossa kuvataan aikaisemman IPPC-direktiivin ja uuden teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalassa olevia toimintoja ja niiden lukumääriä.

Taulukko 9. IPPC-direktiivin mukaisten toimintojen määrä keväällä 2011 ja arvio teollisuuspäästödirektiivin mukaisten toimintojen määristä.

Teollisuuspäästödirektiivin liitteen I mukainen luokka ja toiminta	IPPC päätoiminta	IPPC muu toiminta	IED päätoiminta	IED muu toiminta
1. Energia-alan teollisuus				
1.1. Polttolaitokset	126	9	122 ¹	27 ²
1.2. Kaasun- ja öljynjalostus	2	-	2	-
1.3. Koksen tuotanto	-	1	-	1
1.4.a) Hiilen kaasutus tai nesteytys	-	-	-	-
1.4.b) Muiden polttoaineiden kaasutus tai nesteytys	-	-	-	-
2. Metallien tuotanto ja jalostus				
2.1. Malmien pasutus ja sintraus	-	1	-	2
2.2. Raudan tai teräksen tuotanto	3	-	4	-
2.3. Rautametallien jalostus	9	1	8	1
2.3.a) Rautametallien kuumavalssaus	ks. 2.3.	ks. 2.3.	ks. 2.3.	ks. 2.3.
2.3.b) Rautametallien takomo	ks. 2.3.	ks. 2.3.	ks. 2.3.	ks. 2.3.
2.3.c) Rautametallien suojakäsittely sulalla metallilla	ks. 2.3.	ks. 2.3.	ks. 2.3.	ks. 2.3.
2.4. Rautametallivalimo	11	-	11	-
2.5. Muiden kuin rautametallien jalostus	11	3	11	3
2.5.a) Muiden kuin rautametallien tuotanto	ks. 2.5.	ks. 2.5.	ks. 2.5.	ks. 2.5.
2.5.b) Muiden kuin rautametallien sulatto ja valimo	ks. 2.5.	ks. 2.5.	ks. 2.5.	ks. 2.5.
2.6. Metallien tai muovien pintakäsittely	49	4	49	4
3. Mineraaliteollisuus				
3.1. Sementin, kalkin ja magnesiumoksidin tuotanto	7	1	7	1
3.1.a) Sementin tuotanto	ks. 3.1.	ks. 3.1.	ks. 3.1.	ks. 3.1.
3.1.b) Kalkin tuotanto	ks. 3.1.	ks. 3.1.	ks. 3.1.	ks. 3.1.
3.1.c) Magnesiumoksidin tuotanto	-	-	-	-

Teollisuuspäästödirektiivin liitteen I mukainen luokka ja toiminta	IPPC pää-toiminta	IPPC muu toiminta	IED pää-toiminta	IED muu toiminta
3.2. Asbestin valmistus	-	-	-	-
3.3. Lasin valmistus	4	-	4	-
3.4. Mineraalien sulatus	7	-	7	-
3.5. Keraamisten tuotteiden valmistus	5	-	5	-
4. Kemian teollisuus				
4.1. Orgaanisen kemian teollisuus	35	2	35	2
4.2. Epäorgaanisen kemian teollisuus	21	4	21	4
4.3. Lannoitteiden valmistus	1	1	1	1
4.4. Kasvinsuojeluaineiden ja biosidien valmistus	-	-	10	-
4.5. Farmaseuttisten tuotteiden valmistus	5	-	15	-
4.6. Räjähdeiden tuotanto	3	-	3	-
5. Jätehuolto				
5.1. Vaarallisten jätteiden loppukäsittely tai hyödyntäminen	14	3	14	3
5.2. Jätteenpoltto- ja rinnakkaispolttolaitokset	3	1	9 ³	1 ³
5.3. Vaarattomien jätteiden loppukäsittely tai hyödyntäminen	15	1	15 ⁴	1 ⁴
5.4. Kaatopaikat	85	19	85	19
5.5. Vaarallisen jätteen väliaikainen varastointi (kap.> 50 t)	-	-	67 ⁵	55 ⁵
5.6. Vaarallisen jätteen maanalainen varastointi	-	-	-	-
6. Muu toiminta				
6.1. Massa- ja paperiteollisuus	39	-	39	-
6.1.a) Massan valmistus	ks. 6.1.	ks. 6.1.	ks. 6.1.	ks. 6.1.
6.1.b) Paperin tai kartongin valmistus	ks. 6.1.	ks. 6.1.	ks. 6.1.	ks. 6.1.
6.1.c) Puulevyjen valmistus	-	-	-	-
6.2. Tekstiilikuitujen tai tekstiilien esikäsittely tai värjäys	-	-	-	-
6.3. Nahanparkitus	-	-	-	-
6.4.a) Teurastamot	10	-	10	-
6.4.b) Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	12	1	27	1
6.4.c) Maidon käsittely ja jalostus	13	-	13	-
6.5. Ruhojen tai eläinperäisen jätteen käsittely	18	2	18	2
6.6.a) Siipikarjan kasvatus	142	-	142	-
6.6.b) Tuotantosikojen kasvatus	65	-	65	-
6.6.c) Emakoiden kasvatus	27	-	27	-
6.7. Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	24	-	24	-
6.8. Hiilen tai elektrografiitin tuotanto	-	-	-	-
6.9. IED-laitoksista tulevan CO ₂ :n talteenotto	-	-	-	-
6.10. Puun suojaus kemikaaleilla	-	-	8	-
6.11. Erillinen jätevedenpuhdistamo IED-laitoksen jätevesille	-	-	10	-
YHTEENSÄ	766	54	888	128

¹ Sisältää 14 jätteen rinnakkaispolttolaitosta (ainakin yhdellä kattilalla lupa rinnakkaispoltoon).

² Sisältää kuusi jätteen rinnakkaispolttolaitosta (ainakin yhdellä kattilalla lupa rinnakkaispoltoon).

³ Ainoastaan jätteenpolttolaitokset, joiden on arvioitu olevan toiminnassa 2013. Rinnakkaispolttolaitokset on esitetty luokassa 1.1.

⁴ Hyvin vaikea arvioida toimintojen 5.3. ja 5.4. välistä jakautumista.

⁵ Kattaa ne toiminnot, joissa vaarallisen jätteen vuosittainen varastointimäärä ylittää 50 t. Kapasiteettiin perustuvaa tietoa ei ollut saatavilla, minkä vuoksi direktiivin sanamuodon mukaisen toimintojen määrä lienee huomattavasti pienempi.

Teollisuuspäästädirektiivi yhtenäistää ja tiukentaa ympäristönsuojelun kannalta merkittävistä suurista ja keskisuurista teollisista toiminnoista ja energian tuotannosta aiheutuvien päästöjen ja muiden ympäristöhaittojen hallintaa. Toimintoja koskevat vähimmäisvaatimukset päästöjen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi, energian ja raaka-aineiden käytön tehostamiseksi sekä onnettomuuksien ja häiriötilanteiden hallitsemiseksi määrittyvät pitkälti toimialakohtaisissa teollisuuspäästädirektiivin nojalla valmisteltavissa ja hyväksyttävissä parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmissä eli BAT-päätelmissä. Laitokset voivat ottaa käyttöön BAT-päätelmiä pidemmälle meneviä toimenpiteitä energian ja raaka-aineiden käytön sekä päästöjen ja jätteiden vähentämisen hallinnassa ja esimerkiksi ympäristölähtöisessä tuotepolitiikassaan. BAT-päätelmät laaditaan kaikille direktiivin toimialoille ja niiden vaatimuksia tarkistetaan noin kymmenen vuoden välein.

BAT-päätelmät laaditaan komission organisoimassa BAT-tietojenvaihdossa, johon jäsenmaat osallistuvat. Tietojen vaihdon tuloksena syntyvät BAT-vertailuasiakirjat ja BAT-päätelmät. Suomen osallistuminen BAT-vertailuasiakirjojen ja BAT-päätelmien valmisteluun on merkittävä vaikuttamiskeino etenkin Suomelle keskeisten toimialojen vaatimusten osalta ja kansallisesta näkökulmasta tärkeiden asioiden sisällyttämiseksi BAT-päätelmiin. BAT-päätelmien valmistelua voi ja on tarkoitus käyttää myös uusien teknisten ratkaisujen synnyn edistämiseen. Tehokas vaikuttaminen näiden asiakirjojen sisältöön vaatii asiantuntemusta ja riittäviä voimavaroja.

4.1.2 Taloudelliset vaikutukset

Teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanolla on taloudellisia vaikutuksia yritysten talouteen ja kansantalouteen. Direktiivin vaatimusten odotetaan tasapuolistavan yritysten kilpailuolosuhteita EU:n alueella, koska lupamääräysten perusteena ovat jatkossa komission täytäntöönpanopäätöksinä julkaistavat oikeudellisesti sitovat BAT-päätelmät. BAT-päätelmien merkittävä asema lupamääräysten perusteena lisää ympäristölupapäätösten sisältöjen ennakoitavuutta. Toisaalta rajoittaessaan tapauskohtaista harkintaa BAT-päätelmien sitovuuden lisääminen voi lisätä kustannuksia vanhoille laitoksille.

Direktiivin täytäntöönpano merkitsee toiminnanharjoittajille investointeja, mutta niiden arviointi on hankalaa, koska eri toimialoja koskevat uudet vaatimukset realisoituvat sitä mukaa, kun toimialalle julkaistaan BAT-päätelmät eli vaatimukset eivät ole vielä tiedossa. Muutamille toimialoille tulevia investointitarpeita on kuitenkin jo pystytty arvioimaan. Suurimmat investointitarpeet koskevat suuria polttolaitoksia, koska niitä koskevat BAT-päätelmien lisäksi toimialakohtaiset teollisuuspäästädirektiivin liitteen päästörajarvovaatimukset. Energiateollisuuden ja metsäteollisuuden laskelmien mukaan energiantuotantolaitoksille on tulossa direktiivin mahdollistamat joustot huomioon ottaen noin 765 miljoonan euron investointikustannukset. Näitä kustannuksia aiheuttavat lainsäädäntömuutokset on jo toteutettu ympäristönsuojelulain muutoksella (560/2012) ja sen ja teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpanoon liittyvällä valtioneuvoston asetuksella polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta.

Merkittäviä investointitarpeita voi tiukentuvien päästövaatimusten vuoksi aiheutua pidemmällä aikavälillä (yli 10 vuotta) myös muille toimialoille kuten massa- ja paperiteollisuudelle sekä metallinvalmistukselle ja kemian teollisuudelle. Massa- ja paperiteollisuudelle koituvia täsmällisiä kustannuksia on vaikea arvioida, mutta metsäteollisuuden arvion mukaan esimerkiksi selluntuotannon tyyppien oksidien päästöjen vähentäminen aiheuttaisi noin 45 miljoonan investointikustannukset ja lähes 6 miljoonan euron vuotuiset käyttökustannukset.

Myönteisiä taloudellisia vaikutuksia kansantalouteen voi syntyä uusien innovaatioiden kehittämisen ja suomalaisen puhtaan teknologian viennin lisääntymisen kautta, mutta vaikutuksen suuruutta on vaikea arvioida. Ympäristön tilan parantumisesta aiheutuvia kustannussäästöjä tai tuottoja erityisesti väestön sairastuvuuden vähenemisenä ja virkistyskäyttämömahdollisuuksien parantumisena voi myös jossain määrin syntyä. Hyödyt syntyvät merkittävältä osin Suomen ulkopuolella tapahtuvasta teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanoon sisältyvästä ilman epäpuhtauksien päästöjen vähentämisestä.

4.1.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanon vaikutuksia valtion viranomaistoimintaan arvioitiin haastattelujen (kolme aluehallintovirastoa ja kolme elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta), Suomen ympäristökeskuksessa tehdyn asiantuntija-arvion ja ympäristöministeriön johdolla tehdyn valmistelun yhteydessä kertyneen tiedon ja aineiston perusteella. Myös lausuntokierroksen palautetta käytettiin arvioinnin tekemisessä.

Lupaviranomaiset ja muutoksenhakutuomioistuimet sekä valvonnasta vastaavat ELY-keskukset joutuvat kouluttautumaan ympäristönsuojelulain uudistuksiin myös direktiivin täytäntöönpanon osalta. Erityisesti tämä koskee BAT-päätelmien käyttöä, niiden sisältöä ja sisältöön vaikuttamista EU:n BAT-prosessissa, jossa nämä asiakirjat valmistellaan. Luvituksesta ja valvonnasta vastaavien viranomaisten on osallistuttava nykyistä tehokkaammin BAT-

vertailuasiakirjojen valmistelutyöhön. BAT-valmisteluprosessin avulla voidaan paitsi edesauttaa käyttökelpoisten BAT-päätelmien syntyä myös edistää yleisesti uusien teknologioiden käyttöönottoa ja erityisesti kansallisia intressejä aihealueella. Tämän arvioidaan vaativan jonkin verran nykyistä enemmän voimavaroja. Samoin BAT-päätelmiin liittyvien poikkeusten soveltaminen ja linjaaminen vaatii viranomaisten ohjeistamista ja kouluttamista. Tämä työ tehdään ympäristöministeriön johdolla, mutta tiiviissä yhteistyössä aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

Lupahakemusaineistojen vieminen tietoverkkoon edellyttää sähköisten asianhallintajärjestelmien kehittämistä ja ylläpitoa. Sähköisen asioinnin mahdollisuuksien parantumisessa ympäristöministeriön edellä kohdassa 3.1.2 mainitun hankkeen ehdotusten perusteella arvioidaan asianosaisten ja kansalaisten muistutusten ja mielipiteiden hieman lisääntyvän, mikä vastaavasti lisää viranomaistyötä. Toisaalta muistutusten ja mielipiteiden toimittaminen sähköisesti tehostaa niiden käsittelyä aluehallintovirastoissa.

Lupapäätösten kirjoittaminen siten, että niissä on otettu huomioon BAT-päätelmien vaatimukset ja kuvattu poikkeusten perustelut, edellyttää alkuvaiheessa lupaviranomaisten kouluttautumista. Lupapäätökseen tulee monissa tapauksissa uutena kohtana myös maaperän ja pohjavesien tilaa koskevan perustilaselvityksen tekeminen. Lupapäätösten määräksiin sisältyvien muuttujien ja muiden vaatimusten määrä kasvaa nykyisestä. Lupakäsittelyn tueksi tarvitaan laatia mallilupapäätöksiä ja muuta ohjeistusta.

Teollisuuspäästädirektiivin täytäntöön saattamisen odotetaan aiheuttavan käsittelyruuhkia sekä valvontaviranomaisissa että erityisesti lupaviranomaisissa. Käsittelyruuhkat syntyvät sen myötä, että yhtäältä suurten polttolaitosten luvat on tarkistettava sekä uusien säännösten että päätelmien myötä ja toisaalta muiden direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten luvat on uusittava sitä mukaa kun uusia päätelmiä hyväksytään. Käsittelyruuhkia voi syntyä etenkin silloin, jos uusia BAT-päätelmiä julkaistaan lyhyellä aikavälillä usealle toimialalle. Lupamääräykset

on tarkastettava neljän vuoden kuluessa BAT-päätelmien julkaisemisesta.

Käsittelyruuhkien voidaan odottaa koskevan ainakin suuria polttolaitoksia ja jätehuollon uusia toimintoja väestökeskittymissä ja teollisuuspaikkakunnilla. Suurten polttolaitosten päästöraja-arvot kiristyvät ilman teollisuuspäästödirektiivin joustomahdollisuuksien käyttöä direktiivin aikataulun mukaan 1 päivä tammikuuta 2016 lukien, mikä vaatii olemassa olevien laitosten lupamääräysten tarkistamisen lähivuosina. Suuria polttolaitoksia koskevat BAT-päätelmät valmistunevat ja julkaistaneen vuonna 2014, mikä myös johtaa lupamääräysten tarkistamiseen viimeistään vuonna 2018. Lupamääräysten tarkistamismenettelyä direktiivin päästöraja-arvojen noudattamiseksi ja luvan muuttamista tulevien BAT-päätelmien soveltamiseksi saattaa olla vaikea yhdistää kaikissa polttolaitoksissa.

Kaiken kaikkiaan teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpano lisää alkuvaiheessa työ määrää johtuen entistä työlämmästä lupakäsittelystä ja aiempaa tiiviimmistä BAT-vertailuasiakirjojen valmisteluun osallistumisesta. Lisääntyneeseen työvoiman tarpeeseen on aluehallintovirastoissa varauduttava hallinnon sisäisillä voimavarasiirroilla.

Aluehallintovirastojen ympäristölupavastualueilla tehtävän työn määrää vähentää jossain määrin se, että esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi muutoksenhakuihin liittyvä kuulemismenettely aluehallintovirastoista Vaasan hallinto-oikeuteen, mikä vastaa samaa käytäntöä, jota muissakin muutoshauissa noudatetaan. Vaasan hallinto-oikeudessa tämän siirron puolestaan arvioidaan vaativan 2–3 henkilötyövuoden lisäyksen ympäristönsuojelulain mukaisten muutoshakujen käsittelyyn.

Teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan toimintojen valvontaan joudutaan osoittamaan lisävoimavaroja. Teollisuuspäästödirektiivin mukaiset valvontaa ja ympäristötarkastuksia koskevat velvoitteet edellyttävät laitosten valvontaluokitusten tarkistamista.

Lisääntyvä julkisuus, tiedottaminen ja uudistusten täytäntöönpano kasvattavat todennäköisesti yhteydenottoja valvojiin ELY-keskuksissa ja kunnissa, mikä lisää voimavarojen tarvetta. Ympäristövalvontaa joudutaan

jo nykyisin priorisoimaan ELY-keskusten rajallisten voimavarojen vuoksi ja joidenkin laitosten tarkastuskäynneistä joudutaan tinkimään. Viranomaisarvion mukaan ilman lisävoimavaroja riskiluokaltaan pienimpiin teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan laitoksiin (muun muassa eläinsuojat ja jätetoiminnat) ei todennäköisesti pystytä tekemään tarkastuskäyntejä direktiivin edellyttämällä tavalla kolmen vuoden välein.

Lisäksi direktiivin soveltamisalaan kuuluvien toimintojen valvonta saattaa jatkossa heikentyä, jos valvonnan voimavarat säilyvät nykyisellään, sillä entistä suurempi osuus valvonnan voimavaroista on jatkossa kohdennettava teollisuuspäästödirektiivin mukaisten laitosten määräaikaistarkastuksiin. Lisäksi tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja on hakenut BAT-päätelmistä poikkeamista, valvoja saattaa joutua käyttämään enemmän työaikaa lupaviranomaiselle laitoksen toiminnasta annettavaan kertomuksiin.

Laitosten, jotka eivät kuulu teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan, tarkastamisessa voidaan käyttää riittävää satunnaisotantaa. Tämä voi vähentää ympäristön kannalta vähän haittaa aiheuttavien laitosten tarkastamista.

4.1.4 Vaikutukset toiminnanharjoittajiin

Toiminnanharjoittaja on vastuussa siitä, että lupahakemukset ja tarkkailusuunnitelmat tehdään teollisuuspäästödirektiivin ja BAT-päätelmien vaatimusten mukaisesti. Tämä edellyttää toiminnanharjoittajien ja konsulttien perehtymistä uusiin vaatimuksiin ja koulutautumista.

BAT-päätelmät aiheuttavat tiukennuksia sallittuihin päästötasoihin, mikä lisää kustannuksia toiminnanharjoittajille. Vaikutuksia toiminnanharjoittajiin on tarkasteltu myös luvussa 4.1.2. Lisäkustannuksia voi aiheutua myös maaperän ja pohjaveden tilaa koskevan perustilaselvityksen tekemisestä ja luvan tarkistuksen nopeutumisesta uusien BAT-päätelmien aiheuttaessa lupatarkistuksen. Toiminnanharjoittajan tulee myös kehittää tarkkailua ja tietojen toimittamista niin, että se vastaa BAT-päätelmissä asetettuja vaatimuksia. Lisäksi tarkkailtavien muuttujien

määrä todennäköisesti lisääntyy, mistä voi aiheutua lisäkustannuksia.

Toiminnanharjoittajien edustajien on myös tarpeen ja hyödyllistä osallistua BAT-vertailuasiakirjojen ja BAT-päätelmien valmistelutyöhön. BAT-päätelmät vaikuttavat yritysten kilpailukykyyn, joten vaikuttaminen niiden sisältöön ja niiden tunteminen jo varhaisesta valmisteluvaiheesta alkaen on tärkeää. BAT-valmisteluprosessissa mukana oleminen auttaa myös investointien ajoituksen suunnittelussa.

4.1.5 Toimialakohtaisia vaikutuksia

Polttolaitokset

Teollisuuspäästädirektiivin suuria polttolaitoksia koskeva toimeenpano vähentää rikki-dioksidin päästöjä yhteensä 8200 tonnia verrattuna vuoden 2010 päästöihin. Vastaavat vuotuiset päästövähennykset typen oksideille ovat 9 500 tonnia ja hiukkasille 360 tonnia. Direktiivin mukaisten päästöraja-arvojen noudattaminen vaatii polttolaitoksilta merkittäviä toimia. Näitä voisivat olla siirtyminen vaihtoehtoihin puhtaampiin polttoaineisiin, investoinnit puhdistustekniikoihin tai nykyisten puhdistustekniikoiden toiminnan tehostaminen. Direktiivi sisältää lisäksi useita joustoja, joita käyttämällä osa laitoksista jää osittain velvoitteiden ulkopuolelle tai velvoitteet tulevat voimaan vasta siirtymäajan jälkeen. Joustoja on kansallisen siirtymäsuunnitelman lisäksi laitoksille, joiden käyttöaika on vähemmän kuin 17 500 tuntia vuoteen 2023 mennessä sekä laitoksille, joiden käyttöaika on vähemmän kuin 1500 tuntia vuodessa viiden vuoden liukuvana keskiarvona. Polttoaineteholtaan alle 200 megawatin kaukolämpölaitoksilla on lisäksi siirtymäaika.

Massa- ja paperiteollisuus

Massa- ja paperiteollisuuden BAT-päätelmien päästötasot muuttunevat jossain määrin nykyisistä BAT-vaatimuksista tiukempaan suuntaan. BAT-periaatteen mukaisesti on saavutettava hyvä ympäristönsuojelun taso kokonaisuutena. Tällöin arvioidaan myös kyseisten päästövähennystoimenpiteiden aiheuttamat ympäristövaikutukset koko-

naisuudessaan. Massa- ja paperiteollisuuden BAT-päätelmät sisältävät sekä BAT-päästötasoja että hyvien tekniikoiden ja menetelmien kuvauksia.

Teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanon vaikutus Suomen metsäteollisuuden ympäristönsuojelun tasoon kokonaisuutena seuraavan kymmenen vuoden aikana jäänee melko vähäiseksi, sillä BAT-vertailuasiakirjassa kuvatut tekniikat ovat Suomessa jo pitkälti käytössä eikä merkittävää päästötasojen pienentämistä kokonaisuutena ole näköpiirissä. Esimerkiksi vuonna 2006 Suomen metsäteollisuudessa BAT-päästötaaso toteutui typen oksidien ilmaan menevien päästöjen osalta 33 prosentissa laitoksista ja muiden ilmaan menevien päästöjen osalta 67–100 prosentissa laitoksista. Selluntuotannon ilmaan menevien typenoksidien päästöjen vähentämisen metsäteollisuus arvioi maksavan 45 miljoonaa euroa ja käyttökustannusten olevan noin kuusi miljoonaa euroa vuodessa.

Teollisuuspäästädirektiivin ohella metsäteollisuuden vesistökuormituksen hallintaan vaikuttavat vesipuitedirektiivin ja ympäristölaatudirektiivin vaatimukset. Teollisuuspäästädirektiivin mukainen tarkkailu- ja ohjausjärjestelmien tehostuminen voi kuitenkin osaltaan tuottaa päästövähennyksiä muun muassa häiriötilanteiden entistä paremman hallinnan kautta.

Rautametallien tuotanto

Rauta- ja terästeollisuuden BAT-päätelmien ei arvioida aiheuttavan merkittäviä muutoksia toimialan laitosten toimintaan Suomessa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Toimialan lähivuosien päästötasojen sekä muiden ympäristönäkökohtien odotetaan olevan pääosin toimialan BAT-päätelmien mukaisia, kun otetaan huomioon tehtaille joka tapauksessa suunnitellut uudistamistoimenpiteet. BAT-päätelmien aiheuttamia yksittäisiä pienempiä muutostarpeita voivat olla jatkuvien päästömittausten lisääntyminen ja vuorokausittaisten raja-arvojen lisääntyminen käyttö lupamääräyksissä. Pitkän aikavälin BAT-päätelmien vaikutukset laitosten päästöihin ovat kuitenkin vielä epävarmoja.

Sikojen ja siipikarjan suuret tuotantoyksiköt

Sikojen ja siipikarjan suuria tuotantoyksiköitä käsittelevät BAT-päätelmät painottuvat ammoniakki- ja hajupäästöjä vähentäviin tekniikoihin ja käytäntöihin. Jos tuotantomäärät Suomessa pysyvät suunnilleen ennallaan, ja ammoniakkipäästöjä vähentävä tekniikka tulee kaikille kotieläintiloille, myös nautakarjatiloilta, jotka tällä hetkellä eivät kuulu teollisuuspäästödirektiivin eivätkä BAT-vertailuasiakirjan kattamiin tuotantomuotoihin, vakiokäytännöksi, voidaan maatalouden ammoniakkipäästöjä vähentää suhteellisen edullisesti jopa muutamia kymmeniä prosentteja. Tästä teollisuuspäästödirektiivin vaikutuksen voidaan arvioida olevan karkeasti noin puolet. Samalla tiukentuvat tilakohtaiset päästövähennysvelvoitteet jouduttavat entisestään kotieläinyksikkökoon kasvua, koska suuremmissa yksiköissä ympäristötekniikan käyttöönotto on yleensä suhteellisesti edullisempaa pieniin yksiköihin verrattuna.

4.1.6 Ympäristövaikutukset

BAT-päätelmien toimeenpano vaikuttaa myönteisesti ympäristöön, ihmisten terveyteen ja viihtyisyyteen lähinnä ilmaan ja vesiin menevien päästöjen vähentyessä sekä energia- ja materiaalihokkuuden kasvaessa. Ympäristövaikutukset riippuvat kuitenkin merkittävästi BAT-päätelmissä hyväksytyistä päästö- ja kulutustasoista sekä kansallisesti käyttöönotetuista poikkeuksista. Ympäristöhyötyjä saadaan tulevana vuosikymmeninä asteittain BAT-päätelmiä uusittaessa. Osa ympäristövaikutuksista on paikallisia (esimerkiksi vesien tilan parantuminen, ilmanlaadun parantuminen) ja osa alueellisia (esimerkiksi pienhiukkasten ja alailmakehän otsonin muodostuminen, happamoituminen). Lisäksi hyötyjä voidaan saada jätteiden entistä paremmasta hallinnasta. Kasvihuonekaasupäästöihin teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanolla saattaa olla sivuvaikutuksia esimerkiksi prosessi- ja puhdistustekniikoiden valintojen kautta.

Muiden kuin teollisuuspäästödirektiivin piiriin kuuluvien laitosten valvonnan mahdollinen heikentyminen, kun käytössä olevat

voimavarat ohjataan direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten valvontaan, saattaa kasvattaa pilaantumisen riskiä pienten laitosten ympäristössä.

Suomen ympäristökeskuksen laskelmien mukaan direktiivin vaikutukset polttolaitosten päästöihin olisivat typen oksideille 9 500 tonnia, rikkidioksidille 8 200 tonnia ja hiukkasille 360 tonnia vuodessa, vastaten 5,7 prosenttia, 12,3 prosenttia ja 0,8 prosenttia vuoden 2010 kokonaispäästöistä Suomessa. Ympäristöhyödyt näistä vähennyksistä jäävät melko vähäisiksi kaukokulkeuman suuren merkityksen takia. Aiempien suomalaisten happamoittavien laskeumien mallilaskelmien perusteella kriittisen kuorman ylittävien ekosysteemien pinta-alassa (noin kolme prosenttia kokonaispinta-alasta) vähenemä voisi olla joitakin prosentteja, jos Suomen omat päästöt vähenevät yllä esitettyjen mukaisesti. Hiukkasten osalta vaikutukset väestön altistumiseen ovat hyvin vähäisiä, koska päästövaikutukset ovat suhteellisen pieniä ja voimalaitospäästöt vapautuvat korkeista piipuisista. Aiempien mallilaskelmien perusteella arvioiden voimalaitosten 360 tonnin päästöjen vähenemä tarkoittaisi noin 3 ng/m³ alenemaa väestöaltistuksessa koko Suomen väestölle laskettuna, vastaten noin 0,003 prosentin alenemaa ei-tapaturmaisessa taustakuolleisuudessa.

Ehdotetut päästöraja-arvot eivät vaikuta merkittävästi ilman laatuun Suomessa, sillä useimmissa Suomen suurimmissa polttolaitoksissa on jo käytössä tehokkaat puhdistuslaitteistot. Lisäksi ilman laatu on meillä jo lähtötilanteessa parempi ja epäpuhtauksien aiheuttama sairastavuus on vähäisempää kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpano koko EU:n alueella pienentää kaukokulkeumaa ja ilmansaasteiden laskeumaa Suomessa. Näistä ei ole kuitenkaan määrällisiä arvioita.

Vesien tilaa teollisuuspäästödirektiivin mukaisilla toimenpiteillä voidaan hieman parantaa massa- ja paperiteollisuuden sekä metalliteollisuuden kuormittamalla vesialueilla seuraavan kymmenvuotisjakson aikana. Vesien tilan parantaminen teollisuuspäästödirektiivin mukaisilla toimilla on osa vesien hoidon suunnittelussa määritettyjen pintavesien tilaa koskevien tavoitteiden saavutta-

mista. Kokonaisuutena teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanon vaikutukset Suomen pintavesien tilaan jäävät kuitenkin melko vähäisiksi, sillä valtaosa vesien kuormituksesta on peräisin teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan ulkopuolisista toiminnoista.

Perustilaselvitystä ja toiminnan lopettamista koskevat vaatimukset voivat parantaa maaperän ja pohjavesien tilaa erityisesti joillakin vanhoilla teollisuusalueilla.

4.1.7 Vaikutukset innovaatiotoimintaan

Sääntely-ympäristö on yksi innovaatioiden syntyyn vaikuttava osatekijä ja teollisuuspäästödirektiivin kansallinen toimeenpano yksi sääntely-ympäristön osatekijä. Sääntely-ympäristö voi vaikuttaa seuraavilla tavoilla:

a) vaikutukset innovaatioiden syntyyn eli kannusteseen kehittää osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä tuotteita Suomessa ja

b) lisäkannuste jo olemassa olevien innovaatioiden levittämiseen eli esimerkiksi suomalaisten teknologiayritysten tuotteiden kasvava kysyntä teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanon seurauksena.

Näistä Suomessa tapahtuva toimeenpano vaikuttaa ensisijaisesti tavalla a, mutta teollisuuspäästödirektiivin Suomeen kohdistuvien innovaatiovaikutusten kannalta tapa b saattaa silti olla merkittävämpi. Voidaan arvioida, että BAT-päätelmien sitovuuden lisääminen kaventaa lupaviranomaisen harkintavaltaa lupapäätöksissä. Sääntely toisin sanoen muuttuu vaativampaan ja erityisesti ennakoitavampaan suuntaan. Tämä merkitsisi kannustetta kehittää innovaatioita, joilla jonkin säänneltävän osa-alueen päästöjä pystytään vähentämään. Ennakoitavuutta heikentää kuitenkin epäselvyys siitä, minkä verran poikkeuksia jatkossa myönnetään luvissa. BAT-päätelmien perusteella tiukkenevat päästövaatimukset luovat kysyntää kehittyneille tekniikoille EU:n aluetta laajemmin, koska muun muassa rahoittajat usein edellyttävät kyseisen ympäristövaatimustason saavuttamista. BAT-vertailuasiakirjat ovat myös globaalisti arvioiden perusteellisimmin valmisteltu vertailuaineisto puhtaille, käytännössä toimintakykyisiksi osoittautuneille tekniikoille. Tällä perusteella teollisuuspäästödirektiivi

voi luoda uutta kysyntää suomalaiselle kehittyneelle ja innovatiiviselle tekniikalle.

4.1.8 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Uusien tekniikoiden kysyntä ja käyttöönotto saattavat synnyttää uusia työpaikkoja, mutta toisaalta BAT-päätelmien kiristyneet päästömääräykset voivat aiheuttaa työpaikkojen menetyksiä vanhojen laitosten ennakoitua aikaisemman lopettamisen myötä. Teollisuuspäästödirektiivin aiheuttamat sosiaaliset ja terveydelliset vaikutukset liittyvät pääasiassa ilmanlaadun ja muun ympäristön tilan lievään parantumiseen. Vesien virkistyskäyttömahdollisuudet voivat joillakin alueilla parantua veteen johdettavien päästöjen pienentyessä.

Teollisuuspäästödirektiivin toimeenpano parantaa kansalaisten mahdollisuutta saada tietoa muun muassa sähköisten tietojärjestelmien välityksellä lupapäätöksistä, päätösten perusteluista, mahdollisista parhaan käytökelpoisen tekniikan soveltamiseen liittyvistä poikkeuksista ja valvontakäyntien tuloksista sekä tietoa toimista, jotka toiminnanharjoittaja on toteuttanut toiminnan lopullisesti päättyessä.

4.2 Valvonnan kehittämisen ja maksullisuuden vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Valvonnan kehittämisellä nykyistä suunnitelmallisemmaksi pyritään tehostamaan valvontavoimavarojen käyttöä ja kohdistamaan niiden käyttöä ympäristönsuojelun kannalta oikeisiin kohteisiin. Viranomaisten olisi laadittava valvontasuunnitelmia ja -ohjelmia ja pidettävä ne ajan tasalla. Valvontasuunnitelmat ja -ohjelmat tehtäisiin virkatyönä. Tehtävän ei arvioida lisäävän ELY-keskusten työmäärää, koska ympäristönsuojelulain 95 §:n ja ympäristöministeriön valvontaohjeen mukaan valtion ympäristönsuojeluviranomaiset tekevät valvontasuunnitelmat ja -ohjelmat jo nyt. Tosin ELY-keskuksissa suunnitelmien ja ohjelmien laatimisperusteet ja sisältövaatimukset muuttuisivat jonkin verran nykyisestä. Suunnitelman ja ohjelman laatimisen arvioidaan vievän ensimmäisenä vuonna yh-

teensä 3—20 henkilötyöpäivää kussakin viranomaisessa. Valvonnan perusteena oleva laitoskohtainen riskianalyysi, tarkastusotannan suunnittelu ja toteuttaminen sekä laitosten luetteloiden ja otannan vaatimat mahdolliset tietojärjestelmämuutokset veisivät myös työaikaa ja rahaa, varsinkin käyttöönoton ensimmäisenä vuonna. Kunnille valvontasuunnitelman ja -ohjelman tekeminen olisi uusi lakisääteinen tehtävä. Osa kunnista tekee valvontasuunnitelman ja -ohjelman jo nykyään. Kunnissa, joissa on vähän valvottavia laitoksia, valvontasuunnitelma ja -ohjelma olisivat yksinkertaisia asiakirjoja. Suunnitelmallisuus tehostaisi valvontatoimintaa siinä määrin, että työmäärän ei arvioida kunnissa kasvavan.

Riskinarviointia korostamalla valvontaa voidaan kohdentaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan ja missä vaikutukset ympäristön suojelemiseksi ovat tehokkaimpia. Riskinarviointilla ja otannalla suunnitelman mukaisen tarkastuskäytien lukumäärää voidaan määrittää hallitusti ilman, että ympäristönsuojelun taso kärsii. Nämä keinot lisäisivät toiminnan kustannustehokkuutta, kun tehokkuutta ajatellaan ympäristön pilaantumisen riskin vähentämisen kautta. Tarkastuksiin tarvittavia voimavaroja arvioidessa on myös otettava huomioon, että suunnitelman mukaisten tarkastusten lisäksi valvojat joutuvat arvioimaan toiminnanharjoittajien ilmoituksia ja kansalaisten yhteydenottoja ja tekemään näiden perusteella myös tarkastuksia. Nämä on yleensä pyritty hoitamaan joutuisasti ja tämä vähentää suunnitelman mukaisiin tarkastuksiin käytettävissä olevia henkilöstövoimavaroja.

Valvontaa voitaisiin lisätä valvontamaksujen käyttöönotolla, mikä mahdollistaisi lisähenkilöiden palkkaamisen jos valvontamaksuilla kerätyt rahat käytetään valvonnan hyväksi. Toisaalta, jos viranomaiset eivät saa valvontamaksujen laskutusta varten uusia voimavaroja, on mahdollista, että varsinaiseen valvontatehtävään on käytettävissä aiempaa vähemmän työaikaa, koska laskutuksen hoitaminen vie osan valvojien ajasta. Esimerkiksi Helsingin kaupungin tekemän selvityksen mukaan noin 30 prosenttia terveyskeskumaksuista saaduista tuloista kului hallinnollisiin kuluihin.

Laskutusta varten olisi luotava menettelyt ja seurantajärjestelmät, laadittava asiakirjapohjat ja ohjeet, teetetävä tarvittavat muutokset tietojärjestelmiin, muutettava henkilöstön työnkuvia tai palkattava uutta henkilöstöä sekä perehdytettävä henkilöstö uuteen tehtävään. Maksuista olisi tehtävä etukäteen myös asiaankuuluvat hallinnolliset päätökset. Laskujen maksamista olisi seurattava ja maksamattomien laskujen perinnästä huolehdittava. Maksujen oikeellisuutta ja kohtuullistamista koskevat vaatimukset olisi käsiteltävä ja ratkaistava. Näihin muutoksiin olisi varattava budjetissa tarvittavat rahat. Valvontamaksujen kerääminen olisi uusi tehtävä sekä ELY-keskuksissa että kunnissa.

4.2.2 Vaikutukset toiminnanharjoittajiin

Valvonnan suunnitelmallisuus tukisi toiminnanharjoittajan tavoitteita hoitaa ympäristöasiat hallitusti ja kustannustehokkaasti. Valvonta on tähän mennessä ollut toiminnanharjoittajalle maksutonta. Ehdotuksen mukaan valvontamaksuja alettaisiin periä säännöllisestä valvonnasta, eli lähinnä määräaikaistarkastuksista ja toiminnanharjoittajan määräajoin viranomaiselle lähettämien selvitysten ja luvan edellyttämien kertomusten läpikäynnistä sekä hallintopakoon liittyvistä tarkastuksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa myös säännöllisen valvonnan ulkopuoliset tarkastukset olisivat maksullisuuden piirissä.

Toiminnanharjoittaja pystyisi vaikuttamaan valvontamaksuihin jonkin verran. Määräaikaistarkastusten tiheys perustuisi viranomaisen suunnitelmaan ja suunnitelman laatimisen perusteena olisivat toiminnan ympäristöriskit. Se kuinka toiminnanharjoittaja täyttää ympäristöluvan vaatimukset, olisi yksi tekijä riskinarvioinnissa. Tarkkailukertomusten ja muiden määrävällein viranomaisille toimitettavien selvitysten määrä perustuisi puolestaan lainsäädäntöön tai ympäristöluvan päästöjen ja ympäristön tilan seurantaan ja tietojen toimittamista koskeviin lupamääräyksiin. Se, kuinka toiminnanharjoittaja täyttää luvan vaatimukset, ei juuri vaikuta viranomaisille toimitettavien määrämuotoisten tietojen määrään.

Ympäristönsuojelulain rikkomiseen liittyvistä tarkastuksista voitaisiin myös periä maksu. Tämä maksu voisi kohdistua muihin kuin lupavelvollisiin ja rekisteröitäviin toimintoihin. Maksun periminen edellyttäisi hallintopakkoasian vireilläoloa. Maksu olisi useimmiten vältettävissä niin, että toiminnanharjoittaja korjaa toimintansa lain mukaisesti saatuaan viranomaiselta huomautuksen, jolloin asia ei etene hallintopakkomennettelyyn asti.

Säännöllinen maksullinen valvonta lisäisi toiminnanharjoittajan taloudellista taakkaa ja mahdollisesti myös hallinnollista taakkaa. Toiminnanharjoittajan kuluja lisäisivät välillisesti tarkastuskäynneille osallistuminen ja välittömästi valvontamaksut. Jos tarkastusten määrä laitoksella ei lisääntyisi nykyiseen nähden, eivät välilliset kustannukset tarkastukseen osallistumisesta myöskään kasvaisi nykyisestä.

4.2.3 Valvontamaksujen määräytyminen

Valvontamaksujen suuruutta ei päätettäisi laissa vaan alemmanasteisissa säännöksissä ja taksapäätöksissä, joten maksujen suuruutta on vaikea arvioida täsmällisesti etukäteen. Maksuluokkien ja maksuperusteiden tarkempi määrittely jäisi maksuasetuksen ja kunnissa taksapäätösten varaan. Niiden valmistelun yhteydessä tulevat arvioitaviksi mahdolliset maksujen alennusperusteet ja eri vaihtoehtojen merkitys yhdenvertaisuuden kannalta. Kuntien maksut poikkeaisivat todennäköisesti samallakin toimialalla jonkin verran toisistaan, sillä kukin kunta päättää maksuista itsenäisesti. ELY-keskusten maksut olisivat koko maassa yhteneväiset, mutta valitut maksuperusteet voisivat niissäkin johtaa erisuuruisiin maksuihin: tuntilaskutus ja tarkastukseen käytettävän matka-ajan laskeminen osaksi tarkastuksen kestoa nostaisi kaukana sijaitsevien toimintojen valvontamaksuja suhteessa viranomaisen lähellä oleviin. Etukäteen kiinteästi määritellyssä tarkastusmaksussa vastaavaa ongelmaa ei olisi, mutta sen haasteena olisi puolestaan toimialojen ja toimintojen ryhmittely omiin maksuluokkiinsa. Mitä useampia ryhmiä olisi ja mitä yksityiskohtaisemmin ne olisi luokiteltu esimerkiksi toimialan ja kokoluokan mukaan, sitä

todennäköisemmin maksu vastaisi suoritteen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Toisaalta oikeanlainen ryhmittely onnistuu vain, jos sen tekijöillä on käytettävissä riittävästi tietoa eri laitosten tyypillisestä tarkastuksesta ja siihen käytettävästä ajasta.

Valvontamaksu määräytyisi laitoksen koon mukaisesti ja se voitaisiin periä valvontaohjelman mukaisesta määräaikaistarkastuksesta sekä kuukausi- ja vuosiraporttien tarkastuksesta ja niihin liittyvistä lisätietojen pyytämisestä ja neuvotteluista. Iso laitos (esimerkiksi sellutehdas) on tarkastettava kerran vuodessa. Tähän vuositarkastukseen kuluu aikaa 3—5 henkilötyöpäivää. Tämän lisäksi laitoksen kuukausi- ja vuosiraporttien tarkastukseen kuluu 5 henkilötyöpäivää ja neuvotteluihin kaksi henkilötyöpäivää. Yhteensä ison laitoksen valvontasuunnitelman mukaisiin tarkastustoimiin kuluu 10—12 henkilötyöpäivää vuodessa. Vastaavasti pienen laitoksen (esimerkiksi pienehkö karjasuoja) määräaikaistarkastukseen kuluu 0,5 henkilötyöpäivää ja tarkastuskertomuksen kirjoittamiseen 0,5 henkilötyöpäivää. Tässä laskelmassa maksun perusteena on käytetty 100 euron tuntihintaa, jota on maksuperustelain 6 §:n mukaisesti pienennetty 50 prosenttia ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä. Näillä laskentaperusteilla ison laitoksen määräaikaistarkastuksen kustannukseksi saadaan 1800 euroa, raporttien tarkastamisen samoin 1800 euroa ja neuvottelujen kustannukseksi 700 euroa eli yhteensä 4 300 euroa, kun määräaikaistarkastus tehdään kerran vuodessa. Pienen laitoksen kustannuksiksi saadaan vastaavasti 350 euroa. Pienet laitokset tarkastetaan kerran lupakaudessa eli kerran 5—10 vuodessa, jolloin vuosikustannukseksi tulee alimmillaan keskimäärin 40 euroa ja ylimmillään keskimäärin 70 euroa. Jos pieniä laitoksia velvoitetaan toimittamaan vuosiraportit, niiden tarkastus lisää kustannuksia 180 euroa/vuosi.

Ympäristövalvonnan maksullisuutta koskevassa selvityksessä (Ympäristövalvonnan maksullisuuden vaikuttavuusarviointi, YMr 20/2012) arvioidaan, että valvontamaksujen kustannusvaikutus tulisi suurempien yritysten kannalta olemaan vähäinen ja kyse olisi niiden osalta lähinnä periaatteellisesta seikasta. Sen sijaan pienempien yritysten kannalta

kyse saattaisi olla jossain määrin merkittävämmästä kustannuksesta. Jos maksullisuus toteutetaan, pitävät toiminnanharjoittajien edustajat maksutulojen kohdentamista valvontaan ensiarvoisen tärkeänä maksullisuuden hyväksyttävyyden kannalta.

4.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen

Julkisessa taloudessa valvonnan maksullisuus merkitsisi toisaalta uutta rahoituslähdetä, toisaalta uutta kustannuserää. Järjestelmän hallinnolliset kustannukset vievät osan niistä hyödyistä, joita maksuja keräämällä taloudellisesti saavutetaan. Tällaiset hallinnointikustannukset voivat olla korkeat, esimerkiksi Helsingin kaupungin selvitys terveystalouksmaksujen keräämisestä vuodelta 2012 osoitti, että noin 30 prosenttia maksutuotoista käytettiin keräämisestä syntyviin hallinnollisiin kuluihin. Toisaalta, maksujen käyttöönotto lisäisi kuitenkin valtion ja kuntien rahoituspohjaa ja toisi näille sitä kautta lisätuloja, jos vastaavaa vähennystä ei tehtäisi verotuksessa.

Maksullisuuden käyttöönoton vaikutuksia julkiseen talouteen on vaikea arvioida, koska täsmällisiä tietoja valvontatoimien määrästä tai maksujärjestelmän kustannuksista ja sillä saatavista tuloista ei vielä ole. Jos kussakin ELY-keskuksessa (13 kpl) tehtäisiin vuosittain 100 määräaikaistarkastusta ja tarkastuksen hinta olisi 700 euroa, syntyisi tarkastuksista valtiolle noin miljoonan euron tulo. Jos tästä vähennettäisiin tarkastusten laskutuksen ja muiden järjestelmästä johtuvien kustannusten osuus 30 prosentin mukaan, olisi nettotulo 700 000 euroa edellyttäen, että muuta rahoitusta ei samalla vähennettäisi. Tällä summalla voitaisiin palkata 10 uutta tarkastajaa, eli hieman alle yksi henkilö ELY-keskusta kohden.

Toiminnanharjoittajien määräaikaistarkastusten läpikäymisen tulot voidaan arvioida vastaavalla tavalla. Jos kunkin ELY-keskuksen valvoman lupavelvollisen laitoksen (yhteensä 6 000 kpl) olisi toimitettava yksi raportti vuodessa ja raportin läpikäymisen hinta olisi 350 euroa, syntyisi valvonnasta noin 1,4 miljoonan euron nettotulo. Summalla voitaisiin palkata ELY-keskuksiin 20 tarkastajaa.

Jotta edellä esitetyillä henkilöstölaskelmilla olisi merkitystä, tulisi maksutuloista syntyvä rahoitus ohjata ELY-keskusten ympäristö- ja vastuualueiden käyttöön täysimääräisesti muuta rahoitusta vähentämättä. Jos rahat ohjataan tosiasiallisesti toisaalle tai jos lisähenkilöstön palkkaaminen ei ole mahdollista henkilöstöpolitiikan vähennystavoitteiden vuoksi, on maksullisuuden käyttöönoton vaikutus ympäristövalvonnalle negatiivinen: maksuista jää vastuualueelle vain laskutuksen hallinnollinen kustannus.

Vastaavia arvioita on kuntien osalta vielä vaikeampi tehdä, sillä tarkastettavien toimintojen lukumäärä ja tarkastusmäärät vaihtelevat kunnittain suuresti kuntien erilaisen koon ja elinkeinorakenteen vuoksi. Kunnat valvovat arviolta 16 000 lupavelvollista ja rekisteröitävää toimintaa. Jos kunnassa tehtäisiin 10 tarkastusta vuodessa ja valvontaraportteja tarkastettaisiin 10 päivää vuodessa, olisi tulo 350 euron päivähinnalla vuodessa 7 000 euroa. Jos tarkastuksia tehtäisiin ja raportteja käytäisiin läpi yhteensä 100 päivänä vuodessa, olisi tulo 35 000 euroa. Maksutulojen ohjaaminen kuntien ympäristövalvonnan käyttöön on, kuten valtiollakin, edellytys sille, että maksutulot vaikuttavat valvonnan määrään.

Hallintopakkomennettelyihin liittyviä tarkastuksia lienee joitakin kymmeniä vuosittain, joten niiden perusteella kertyvät maksutulot eivät olisi kovinkaan merkittävä tulo-lähde. Toisaalta, toiminnanharjoittajakohtaisesti maksut voisivat olla merkittäviä, jos samassa hallintopakkoasiassa olisi tehtävä useampia tarkastuksia ja muutoinkin selvitetävä asiaa perusteellisesti.

Maksutulojen käyttöönoton jälkeenkin suurin osa sekä kuntien että ELY-keskusten ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan menoista olisi edelleen katettava verotuloilla, sillä lupavelvollisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastukset ja raporttien läpikäyminen muodostavat vain osan valvontaviranomaisen koko työmäärästä.

4.2.5 Ympäristövaikutukset

Ympäristövalvonnan suunnitelmallisuuden lisääminen voisi välillisesti parantaa ympäristönsuojelun tasoa niissä kunnissa, joissa

suunnittelujärjestelmää ei vielä ole käytössä, koska valvonta perustuisi riskinarviointiin ja olisi suunniteltava tiettyjen minimiehtojen mukaisesti.

Maksullisuuden käyttöönoton ei oleteta vaikuttavan merkittävästi ympäristönsuojelun tasoon. Jos valvontamaksut kohdennetaan valvonnan voimavaroihin muuta rahoitusta vähentämättä, voidaan valvonnan määrää ja laatua kuitenkin parantaa ja tämä voi välillisesti parantaa osaltaan ympäristölupien noudattamista ja sitä kautta ympäristönsuojelun tasoa. Jos maksut eivät johda lisäpanostuksiin valvontayksikössä, lisää maksullisuus hallinnollisia tehtäviä varsinaisten valvontatehtävien kustannuksella. Tällä voisi olla kielteisiä ympäristövaikutuksia. Kielteisiä vaikutuksia voi olla myös sillä, että monet toiminnanharjoittajat eivät pidä valvontamaksuja hyväksyttävänä. Tämä saattaa vaikuttaa kielteisesti toiminnanharjoittajien yhteydenottoihin ja vuoropuheluun valvontaviranomaisten kanssa. Toisaalta, se voi lisätä myös toiminnanharjoittajien odotuksia valvonnan laadun suhteen.

4.2.6 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Viranomaisten laatimat valvontasuunnitelmat olisivat julkisia asiakirjoja, ellei tiedon antaminen vaarantaisi tarkastuksen tai valvonnan tarkoituksen toteutumista viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) 24 §:n 1 momentin 15 kohdassa kuvatulla tavalla. Yleisöllä ja haitankärsijöillä olisi aiempaa paremmat mahdollisuudet tutustua valvonnan lähtökohtiin ja painopisteisiin. Valvontamaksujen käyttöönoton myötä valvonta lisääntyisi, jos tulot kohdennettaisiin valvonnan voimavaroihin niitä lisäten. Nämä tekijät voisivat yhdessä lisätä luottamusta valvontaan samoin kuin valvottavan toiminnan ympäristöasioiden hallintaan sekä vähentää ihmisten huolia toimintojen vaikutuksista itseensä ja elinympäristöönsä. Suunnitelmallisen valvonnan lakisäateisyys lisäisi jossain määrin valvonnan tasapuolisuutta, jos oletetaan, että suunnitelmallisuus johtaisi nykyisten valvontakäytäntöjen erojen tasoittumiseen muun muassa yhtenäisen ohjeistuksen ja

malliasiakirjojen vuoksi. Suunnitelmat lisääisivät myös valvonnan ennakoitavuutta.

4.3 Turvetuotannon sijoituspaikan luonnonarvoja koskevan säännöksen vaikutukset

4.3.1 Taloudelliset vaikutukset

Lain 13 §:n soveltamisalan kohdistaminen turvetuotantoon rajoittaa säädöksen taloudelliset, kuten muutkin vaikutukset kohdistumaan turvetuotantoon ja siihen liittyviin toimintoihin.

Tällä hetkellä nimenomaan turvetuotannon ympäristölupien käsittelyajat ovat selvästi muita aluehallintovirastojen luvittamia toimintoja pidemmät. Vuonna 2012 aluehallintovirastojen ratkaisemien ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika oli noin 15 kuukautta kun käsittelyaika turvetuotannon ympäristöluvissa oli noin 21 kuukautta. Pisimmillään lupakäsittely oli kestänyt useita vuosia. Vastaava tilanne näyttää jatkuvan myös kuluvana vuonna. Lisäksi turvetuotannon ympäristöluvut ovat hyvin valitusherkkiä, mikä edelleen viivästyttää lainvoimaisen päätöksen saantia.

Ehdotettavan 13 §:n on tarkoitus parantaa lupaharkinnan ennakoitua ja nopeuttaa turvetuotannon ympäristölupaprosesseja. Säännös mahdollistaisi sen, että jo hakuprosessin alkuvaiheessa pystytään muodostamaan kokonaiskuva sijoituspaikan valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävistä luonnonarvoista, sen sijaan että jouduttaisiin nykyiseen tapaan etenemään luonnonsuojelulain lajisuojelun kautta, jolloin lupa- ja valitusprosessin eri vaiheissa voidaan esittää väitteitä sijaintipaikalla esiintyvistä lajeista.

Lupamenettelyä voidaan myös jouhevoittaa hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen mukaisesti hyödyntämällä mahdollisuutta viranomaisten ja toiminnanharjoittajan etukäteisneuvottelusta ennen kuin lupahakemus jätetään. Näin edistetään sitä, että lupahakemus on mahdollisimman laadukas ja sen laadinnassa on voitu hyödyntää eri viranomaisten hallussa olevia tietoja mm. alueen luontoselvityksistä.

Pykälää ei sen perustelujen nojalla sovelletaisi, jos turvetuotantohanke sijoittuu valtio-

neuvoston 30 päivänä elokuuta 2012 soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta tekemän periaatepäätöksen mukaisen luonnontilaisuusluokituksen luokkien 0—2 suolle. Pykälän soveltaminen rajattaisiin pykälän perustelujen mukaan luonnontilaisille tai luonnontilaisten kaltaisille luokkien 3—5 soille. Pykälä luonnonarvojen huomioon ottamisesta mahdollistaisi kuitenkin poikkeamisen ja turvetuotannon sijoittamisen myös luokan 3 suolle, jos luonnonarvojen säilyminen kyseisessä maan osassa ei vaarantuisi tai jos säännöksen soveltaminen estäisi yleisen edun kannalta tärkeän toiminnan toteutumisen. Tällainen yleinen etu voisi liittyä huoltovarmuuteen tai alueelliseen energiahuoltoon.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että säännöksen taloudelliset vaikutukset tulisivat olemaan positiiviset johtuen siitä että lupahakemusten käsittely valtaosin nopeutuisi. On ennakoitavissa, että vuositasolla muutama lupahakemus tulisi hylätyksi nimenomaan tämän säännöksen perusteella, jos hakemus kohdistuu soille, joilla on valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäviä luonnonarvoja. Näiden soiden osalta tulee myöhemmin arvioitavaksi mahdollisuus niiden sisällyttämisestä parhaillaan valmisteltavana olevaan soidensuojelun täydennysohjelmaan. Tämä osaltaan toimeenpanee valtioneuvoston periaatepäätöstä turvetuotannon ohjaamisesta luonnontilaisilta soilta jo ojitetuille soille ja täsmentää lupaharkinnan ennakoitavuutta.

Jos luonnonarvot on otettu huomioon maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa, ei säännöstä myöskään sovellettaisi.

Ympäristöministeriö tulee ohjaamaan säännöksen yhdenmukaista soveltamista ja seuraa säännöksen täytäntöönpanoa kuten lupaprosessien sujuvoitumista ja tavoiteltujen myönteisten taloudellisten vaikutusten saavuttamista. Käytännön työn tueksi ympäristöministeriö laatii ohjeita yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa kuten esim. uudistaa ohjeistuksen turvetuotantoalueen lupahakemuksen luontoselvityksistä.

Ehdotettu säännös ei koske jo lupakäsittelyssä olevia ympäristölupahakemuksia vaan kohdistuu uuden lain voimaan tulon jälkeen

jätettäviin lupahakemuksiin, mikä lisäksi rajoittaa säännöksen vaikutuksia.

Ehdotettu säännös ei muuta energia- ja ilmastostrategiassa sovittuja turpeen energiakäytön tavoitteita. Ehdotetun sääntelyn jälkeenkkin turveteollisuus voi hankkia ja saada tuotantoon jo ojitettuja soita, jotta energia- ja ilmastostrategia ja huoltovarmuus voidaan toteuttaa.

Teknologian tutkimuskeskus VTT:n vuonna 2009 tekemän selvityksen mukaan vuonna 2020 energiaturpeen tuotantopinta-alaa tarvitaan runsaat 70 000 hehtaaria. Kun otetaan huomioon tuotannosta poistuva pinta-ala 37 000 hehtaaria, uutta energiaturpeen tuotantoalaa tarvitaan kaikkiaan noin 50 000 hehtaaria. Uuden tuotantoalan vuosittainen tarve on VTT:n selvityksen mukaan näin ollen 4 500 hehtaaria. Arvio perustuu maakuntien turpeen käyttöarvioon, jossa on lisäksi otettu huomioon turpeen kuljetus maakuntien välillä. Kaikkiaan uutta energia- ja ympäristöturpeiden turvetuotantoalaa tarvitaan VTT:n arvion mukaan yhteensä 58 000 hehtaaria vuoteen 2020 mennessä.

Geologian tutkimuskeskus on tehnyt alustavia arvioita, joiden mukaan Etelä-, Itä- ja Länsi-Suomessa noin 15 000—20 000 hehtaaria metsätaloudellisesti kannattamattomista, ojitetuista soista voisi soveltua turvetuotantoon. Pohjoisessa Suomessa metsätaloudellisesti kannattamattomia, turvetuotantoon soveltuvia alueita on alustavan arvion mukaan noin 50 000—70 000 hehtaaria, mutta suurimman osan niistä arvioidaan olevan kaukana käyttöpaikoista ja vaikeasti hyödynnettävissä.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan seuraavan 10—20 vuoden aikana kun nykyistä voimalaitoskantaa on käytössä, turvetta tarvitaan lämmityskaudella vähintään 11—13 terawattituntia, koska se ei ole korvattavissa esimerkiksi metsähakkeella tai muulla uusiutuvalle polttoaineella. Lisäksi on turvattava kohtuullinen noin 6—8 terawattitunnin yli-voimavara turvevarasto sääriskien tasaamiseksi.

Suolunnon virkistyskäytöllä on matkailuelinkeinon alalla taloudellisia ja työllistäviä vaikutuksia.

4.3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotus ei muuttaisi viranomaisten toimivaltasuhteita tai valtion ja kuntien työnjakoa. Koska turvetuotannon ympäristöluvut kuuluvat yksinomaan aluehallintoviraston toimivaltaan, ei uudistus toisi lisää velvoitteita kunnille. Lupamenettely ja muutoksenhaku säilyisivät ennallaan, vaikkakin luonnonarvot saisivat suuremman painoarvon turvetuotantoa koskevassa lupaharkinnassa.

Pykälä koskisi aluehallintovirastojen toimivaltaan kuuluvia turvetuotannon ympäristölupia. Uudistus sujuvoittaisi ympäristölupamenettelyä niissä tilanteissa, joissa toiminnan sijoituspaikalla olisi valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäviä luonnonarvoja. Näiden luonnonarvojen huomioon ottaminen tapahtuisi kokonaisvaltaisesti lupaprosessin aikana.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskille ei ehdotuksen myötä tulisi uusia tehtäviä, sillä ympäristölupahakemuksista annettavissa lausunnoissa ne ottavat jo tällä hetkellä kantaa lainsäädännöllä suojeltuja luonnonarvoja koskevien selvitysten riittävyteen. Lausunnoissaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyödyntää luonnonarvoista tehtyjä valtakunnallisia ja alueellisia inventointeja sekä tietokantoja.

Uudistuksella ei ole vaikutuksia maakunnanliittojen tehtäviin, sillä se ei luo maakunnanliitoille velvoitteita maakuntakaavojen laadinnan yhteydessä tehtäville luonnonarvoselvityksille.

4.3.3 Ympäristövaikutukset

Säännös vaikuttaisi myönteisesti suoluonnon monimuotoisuuteen erityisesti luonnoltaan arvokkaihin alueisiin ja kohteisiin sekä eläin- ja kasvilajeihin ja niiden elinympäristöihin. Säännöksellä olisi myönteisiä vaikutuksia erityisesti valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisille lajeille ja luontotyypeille.

4.3.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotus vaikuttaisi erityisesti turvetuotantoa harjoittaviin yrityksiin sekä välillisesti myös muihin turvealan toimijoihin.

Ehdotus ei lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa, koska ympäristölupamenettely ei muuttuisi vaan pikemminkin sujuvoituisi. Myöskään vaatimukset lupamenettelyssä vaadittavista selvityksistä eivät merkittävästi muuttuisi. Lupahakemuksen yhteydessä jo nykyisinkin tehtävästä luontoselvityksestä saataisiin usein riittävät tiedot 13 §:n mukaisen lupaharkinnan pohjaksi.

Suunnitteilla oleva soiden luonnontilaisuusluokitus ja maakuntakaavoituksen yhteydessä tapahtuvat luontoinventoinnit voivat auttaa yrityksiä sijoituspaikkaharkinnassa, ja maakunnalliset selvitykset saattavat myös vähentää yritysten selvitystaakkaa.

Säännöksen täytäntöönpanon tueksi tulisi viranomaisten laatia ohjeistusta luvanhakijoiden ja täytäntöönpanoviranomaisten käyttöön yhdenmukaisen soveltamiskäytännön turvaamiseksi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Ympäristönsuojelulain uudistaminen aloitettiin vuonna 2010, jolloin ympäristöministeriö asetti ympäristöhallinnon sisäisen lainsäädäntöhankkeen, joka valmisteli ympäristönsuojelulain uudistamista koskevan ehdotuksen linjaukset ja siihen liittyvän säädöskoosteen (hankkeen muistio 12.5.2011). Hankkeessa valmisteltiin myös alustavat ehdotukset teollisuus päästödirektiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Hankkeen aikana kuultiin eri tahoja ja siinä valmistuneesta muistiosta pyydettiin lausunnot.

Ympäristöministeriö asetti marraskuussa 2011 ympäristönsuojelulain ja -asetuksen sekä eräiden muiden säädösten uudistamista valmistelevan hankkeen. Hankkeen oli valmisteltava ympäristönsuojelulain uudistaminen ottaen huomioon hallitusohjelman ympäristönsuojelulain ja -asetuksen kokonaisuudistukselle asettamat tavoitteet, aikaisempi valmistelutyö selvityksineen, erityisesti ympäristöministeriön lainsäädäntöhankkeen muistio liitteineen ympäristönsuojelulain uudistamisen linjauksista sekä ympäristönsuojelun valvonnan kehittämistyöryhmän (VALSU) ehdotukset valvonnan kehittämiseksi.

seksi ja yhtenäistämiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

Hanke työsti ehdotusta projekteihin jakautuneena. Hankkeen aikana järjestettiin neljä laajaa kuulemistilaisuutta eri aihekokonaisuuksista. Lisäksi projektit teettivät työnsä tueksi useita selvityksiä, jotka ovat saatavilla sähköisessä muodossa ympäristöministeriön internetsivustolta (www.ym.fi/yслуudistus).

Hankkeessa valmisteltu ehdotus hallituksen esitykseksi valmistui 15 päivänä marraskuuta 2012. Hanke ehdotti uuden ympäristönsuojelulain säätämistä korvaamaan vuonna 2000 voimaan tullut ympäristönsuojelulaki. Ehdotukseen sisältyi neljän eri tahon eriaviä mielipiteitä.

Hankkeen ehdotuksesta pyydettiin lausunnot yli sadalta taholta. Lausuntopalautteen pohjalta hallituksen esitys viimeisteltiin ympäristöministeriössä tarpeen mukaan muita viranomaisia, asiantuntijoita ja edunvalvontajärjestöjä kuullen.

Hallituksen esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 20 päivänä elokuuta 2013.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausunnonantajat

Ympäristönsuojelulain uudistamista valmistelevalle hankkeen ehdotuksesta uudeksi ympäristönsuojelulaksi annettiin 120 lausuntoa. Lausunnoista koottu tiivistelmä on saatavissa sähköisessä muodossa ympäristöministeriön internet-sivustolta (www.ym.fi/yслуudistus).

Lausunnon antoivat oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, sisäasiainministeriön rajavartiolaitos, puolustusministeriö, puolustusministeriön pääesikunta, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, ympäristöministeriön hallintoyksikkö, ympäristöministeriön rakennetun ympäristön osasto, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Ilmatieteen laitos, korkein hallinto-oikeus, Kuluttajavirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi, Metsähallitus, Museovirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvi-

ra, Suomen ympäristökeskus, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Vaasan hallinto-oikeus, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Joensuun kaupunki, Keuruun kaupunki, Kuopion kaupunki, Lappeenranta kaupunki, Oulun kaupunki, Saarijärven kaupunki, Tampereen kaupunki, Turun kaupunki, Vantaan kaupunki, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Hämeen liitto, Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Kymenlaakson liitto, Pirkanmaan liitto, Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Savon liitto, Satakuntaliitto, Uudenmaan liitto, Varsinais-Suomen liitto, Itä-Suomen yliopisto, Ammattiliitto Pro ry, Bioenergia ry, BirdLife Suomi ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Elintarviketeollisuusliitto ry, Energiateollisuus ry, Finavia Oyj, Fingrid Oyj, Helsingin yliopisto, Kaivannais-teollisuus ry, Kalatalouden Keskusliitto, Kangasalan Luonto ry, Kemianteollisuus ry, Koneyrittäjien liitto ry, Luonto-Liitto ry, Länsi-Suomen luontoarvohdistus Koppelo ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Metsäteollisuus ry, Motiva Oy, Neste Oil Oyj, Oulun Energia, Paikallisvoima ry, Rakennusteollisuus RT ry ja INFRA ry, Rautaruukki Oyj, saamelaiskäräjät, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Ampumaurheiluliitto ry, Suomen Asianajajaliitto ry, Suomen Kalankasvattajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen Moottoriliitto ry ja AKK-Motorsport ry, Suomen Turkiseläin-

ten Kasvattajain Liitto ry, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto ry, Suomen vesilaitosyhdistys ry, Suomen ympäristöoikeustieteen seura ry, Suomen Yrittäjät, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Teknologiaeollisuus ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Turveruukki Oy, Valio Oy sekä Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto ry, Vapo Oy, WWF Suomi, Ympäristö- ja terveystieteiden tekniset ry, Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry, Ympäristövakuutuskeskus, Ympäristöyritysten Liitto, Öljyalan Keskusliitto ry sekä eräät yksityishenkilöt.

Yleisiä huomautuksia

Lausunnonantajat pitivät yleisesti ympäristönsuojelulain kokonaisuudistusta tarpeellisenä ja nykyistä lainsäädäntöä sekä sen soveltamista selkeyttävänä. Ehdotettua lain rakennetta pidettiin pääsääntöisesti melko selkeänä, mutta myös päinvastaisia näkemyksiä esitettiin muun muassa lukuisten direktiivi- ja sisäisten viittausten takia. Lainsäädännön kehittymistä yhä monimutkaisemmaksi ja tulkinnanvaraisemmaksi pidettiin uhkana. Useassa lausunnossa katsottiin, että näin kiireellisellä aikataululla tässä vaiheessa olisi pitänyt tehdä ainoastaan teollisuuspäästädirektiivin edellyttämät muutokset lainsäädäntöön ja pohtia muita muutoksia tarkemmin. Erityisen kriittisesti suhtauduttiin luonnonarvojen sekä energia- ja materiaalihokkuuden liittämiseen ympäristönsuojelulakiin. Lupamenettelyn epäiltiin yleisesti muuttuvan lähinnä teollisuuspäästädirektiivin uusien vaatimusten takia nykyistä raskaammaksi sekä toiminnanharjoittajille että viranomaisille uudistamisen päinvastaisista tavoitteista huolimatta.

Yksityiskohtaisia huomautuksia

Lausunnoissa pidettiin hyvänä, että lain soveltamisala selvennetään koskemaan kaikkea toimintaa, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Kemikaalilainsäädännön soveltamisen tarkempaa rajausta suositeltiin pohdittavaksi, jotta siitä ei tulisi liian laaja. Jatkovalmistelussa lain linkittämistä kemikaali-

lainsäädäntöön on edelleen tarkennettu ja pyritty välttämään liian laajaa viittausta.

Ehdotettuja asetuksenantovaltuuksia pidettiin varsin laajoina ja yleisluontoisina sekä mahdollisesti ongelmallisena perustuslain kannalta. Jatkovalmistelussa eräitä asetuksenantovaltuuksia on edelleen täsmennetty samoin kuin on täsmennetty niihin liittyviä perussäännöksiä. Samoin on arvioitu kriittisesti eräitä valtuussäännöksiä sekä huolehdittu siitä, että kaikkiin valtuuksiin liittyy lain tasoinen sääntely. Ympäristölainsäädännön luonteen vuoksi asetuksenantovaltuudet ovat usein tyypillisesti varsin laajoja eikä tältä ilmiöltä ole välttytty tässäkään esityksessä.

Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja koskevan yleisen säännöksen sisällyttäminen ympäristönsuojelulakiin sai lausunnonantajien keskuudessa ristiriitaisen vastaanoton. Osa tahoista piti ehdotusta tervetulleena ja merkittävänä parannuksena lakiin, jotta uudella säännöksellä voitaisiin ottaa nykyistä laajemmin huomioon arvokkaat luonnonarvot toiminnan sijoituspaikalla. Toisaalta useassa lausunnossa ehdotuksen katsottiin tekevän ympäristönsuojelulain ja luonnonnsuojelulain keskinäisen suhteen epäselväksi eikä sitä siten tulisi sisällyttää ympäristönsuojelulakiin, vaan laki tulisi säilyttää päästö- ja pilaantumisperusteisena lakina. Kriittisten näkökantojen mukaan luonnonarvon merkittävyyden arviointikriteerit ovat lisäksi tulkinnanvaraisia ja epäselviä, mikä vaarantaisi oikeusvarmuuden ja lupakäytännön ennustettavuuden. Ympäristölupien käsittelyaikojen pelätään pidentyvän entisestään luonnon- ja maisema-arvoihin liittyvien selvitysten takia. Kunnan toimivaltaan kuuluvien ympäristölupien jättämistä pykälän soveltamisalan ulkopuolelle ei monissa lausunnoissa pidetty perusteltuna. Maakuntakaavan laadinnan yhteydessä tehtäviä luonnonarvoselvityksiä ei pidetty yleisesti riittävinä ympäristölupamenettelyn tarpeisiin. Huolta kannettiin myös maanomistajien ja toiminnanharjoittajien oikeusturvasta. Osa lausunnonantajista katsoi valtioneuvoston elokuussa 2012 soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta tekemän periaatepäätöksen turvaavan riittävästi soiden luonnonarvot.

Jatkovalmistelussa pykälän soveltamisala on rajoitettu koskemaan yksinomaan turve-

tuotannon sijoittamista, minkä johdosta säännöksen soveltamisala on täsmennytyt. Koska turvetuotannon ympäristöluvut käsitellään yksinomaan aluehallinto-virastoissa, rajautuivat tätä kautta kuntien ympäristölupaviranomaiset säännöksen täytäntöönpanon ulkopuolelle. Luonnonarvojen merkittävyyden kriteerejä on täsmennetty siten, että kauneus- ja maisema-arvot on poistettu kriteereistä. Myös säännöksen soveltamista sijaintipaikan ulkopuoliseen ympäristöön on supistettu. Säännökseen on myös lisätty mahdollisuus poiketa tietyillä kriteereillä ehdottomasta luvanmyöntämisestä.

Ehdotettua toiminnanharjoittajan ennalta-arvautumisvelvollisuutta pidettiin lausunnoissa periaatteessa perusteltuna, mutta sen todettiin olevan ainakin osittain päällekkäinen muun lainsäädännön velvoitteiden kanssa. Erillisen suunnitelman laatiminen katsottiin tarpeelliseksi ainoastaan silloin, jos valvontaviranomaisen arvion perusteella ennalta-arvautumista ei ole otettu toiminnassa muuten huomioon. Jatkovalmistelussa säännöksen mahdollinen päällekkäisyys muun lainsäädännön kanssa on poistettu ehdottamalla säädettäväksi siten, että suunnitelma laaditaan vain siltä osin kuin sitä ei ole tehty jo muun säännöksessä mainitun lainsäädännön pohjalta. Suunnitelman laajuus määräytyy toiminnan luonteen perusteella, mistä syystä yksittäistapauksellista päätöksentekoa ei hallinnon toimia kuormittavana ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Säännöstä rajoitettiin koskemaan aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvia toimintoja ja lisäksi eläinsuojat poistettiin sen piiristä kokonaan.

Vähiten vaaraa aiheuttavan kemikaalin tai menetelmän valintavelvollisuuden katsottiin olevan jo nykyisin lähes itsestäänselvyys, mutta kirjattaessa ympäristönsuojelulakiin veloitteen katsottiin johtavan ristiriitaisiin määräyksiin ja hämärtävän eri lakien ja yhteisötason sääntelyn välisiä suhteita. Säännös on säilytetty esityksessä yhtäältä kemikaalilainsäädäntöä täydentävänä ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen vuoksi ja toisaalta teollisuuspäästädirektiivin velvoitetta toimeenpanevana.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että samalla toiminta-alueella olevan lupavelvollisen ja rekisteröitävän toiminnan yh-

teisvaikutusten tarkastelu ja valvonta on hallinnollisesti hankalaa, jos valvonta jakautuu kahdelle eri viranomaiselle. Asiaan liittyen ehdotettiin, että edellä mainitussa tapauksessa rekisteröinti voitaisiin tehdä valtion viranomaiselle, jolloin alueen kaikki toiminnat olisivat myös valtion valvomina. Jatkovalmistelussa säännöstä muutettiin siten, että yhtä toimintakokonaisuutta valvoo yksi ja sama viranomainen.

Lakiluonnoksessa ehdotettua lupatoimivallan siirtoa valtiolta kunnille nykyistä laajemmin arvosteltiin useissa lausunnoissa. Toimivallan siirron katsottiin voivan olla korkeintaan harvinainen poikkeus, mieluiten nykyisen lain mukaisena. Monissa lausunnoissa asiaa pidettiin kielteisenä kuntien niukkojen voimavarojen ja puutteellisen asiantuntemuksen takia sekä siksi, että siirto saattaisi lisätä epätietoisuutta toimivaltaisesta lupa- ja valvontaviranomaisesta. Jatkovalmistelussa säännös on säilytetty, mutta säännöksen soveltamisalaa on rajattu lisäämällä siihen useita toimintoja, joiden lupakäsittelyä ei voida siirtää valtion lupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Lupatoimivallan siirron ankarien perusteiden on katsottu osaltaan vastaavan esitettyyn arvosteluun.

Sähköisten viestintätapojen hyödyntämistä lupahakemuksesta tiedottamiseen sekä kannatettiin että vastustettiin. Vaatimus koko lupahakemuksen julkaisemisesta sähköisesti kyseenalaistettiin, sillä esimerkiksi jonkin liitteen puuttuminen olisi menettelyvirhe. Vaatimus saattaisi johtaa myös lisävoimavarojen tarpeisiin lupaviranomaisessa. Jatkovalmistelussa säännöstä muutettiin siten, että lupahakemusta liitteineen ei tarvitse julkaista kokonaisuudessaan ja julkaisemisesta harkittaessa voidaan ottaa huomioon viranomaisten voimavarat.

Ehdotettua säännöstä energia- ja materiaalituhokkuudesta lähinnä vastustettiin. Sitä kannattavissa lausunnoissa todettiin, että asiaa koskevat määräykset liittyisivät välillisesti pilaantumisen ehkäisemiseen ja uusi säännös selventäisi nykyisen lain tulkintaa. Kielteisesti tai varauksellisesti asiasta lausuneiden tahojen mukaan kummastakaan asiasta ei tulisi määrätä ympäristöluvassa, vaan ne voidaan ottaa huomioon asiaa koskevien direk-

tiivien ja vapaaehtoisten ohjelmien toimeenpanon yhteydessä. Säännös aiheuttaisi myös turhaa hallinnollista taakkaa ja antaisi ympäristöviranomaisille liikaa harkinnanvaraa. Osaprosessien energia- ja materiaalitiedot saattavat olla liikesalaisuuksia, mikä aiheuttaisi ongelmia lupamääräysten määrittämiseksi. Jatkovalmistelussa pykälän soveltamisala rajattiin koskemaan vain energiatehokkuutta ja direktiivilaitoksia. Myös säännöksen perusteella annettavien lupamääräysten alaa rajattiin.

Lupamääräysten tarkistaminen määräajoin tulisi olla lausuntojen mukaan pääsääntö ja tarkistamisen tulisi koskea myös direktiivin soveltamisalaan kuuluvia laitoksia muulloinkin kuin vain päätelmien julkaisemisen jälkeen. Myös ehdotuksen mukainen tarkistamiskäytäntö sai kannatusta. Jatkovalmistelussa direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten lupien tarkistaminen on edelleen sidottu ensisijaisesti päätelmien julkaisemiseen, mutta lupaviranomainen voisi tarpeen mukaan asettaa muunkin määräajan luvan tarkistamiselle.

Hallintomenettelyyn liittyviä ehdotuksia pidettiin pääsääntöisesti hyvinä. Kriittikkä esitettiin kuulemisen supistamisesta, joka lausuntojen mukaan ei välttämättä olisi perustuslain ja Århusin osallistumisoikeutta koskevien säännösten tavoitteiden mukaista. Jatkovalmistelussa hallintomenettelyä koskevia säännöksiä edelleen tarkennettiin ja kuulemisvelvollisuutta laajennettiin.

Uutta ehdotusta ääniympäristön laadusta ja laatutavoitteista pidettiin sekavana ja huonosti määriteltynä. Jos se pidetään mukana jatkovalmistelussakin, säännöstä tulisi tarkentaa tarkoituksen ja käyttötilanteiden osalta. Jatkovalmistelussa on kiinnitetty erityistä huomiota säännöksen sisältöön ja sen muotoiluun. Samoin säännöksen perustelut on kirjoitettu laajasti uudestaan. Säännös on todettu välttämättömäksi siihen liittyvän asetuk-senantovaltuuden vuoksi.

Itsekriminointisuoja koskevan ehdotuksen katsottiin useissa lausunnoissa vaarantavan ja rajoittavan valvontaviranomaisen toimintamahdollisuuksia. Säännöstä puolustavissa kannanotoissa ehdotettiin sen tarkentamista koskemaan luonnollisten henkilöiden lisäksi myös oikeushenkilöitä. Säännös on muotoiltu lausuntopalautteen jälkeen kokonaan uudelleen. Uudessa muotoilussa on selkeytetty, keiden hallinnon toimijoiden toimiin säännös kohdistuu. Säännös koskee edelleen vain luonnollisia henkilöitä, jotka ovat itsekriminointisuojan piirissä.

Valvonnan järjestämisen tulisi lausuntojen mukaan perustua toiminnan ympäristö- ja terveystarpeisiin, ja valvonnan tulisi olla riippumatonta ja puolueetonta. Useissa viranomaislausunnoissa tuotiin esille, että hallintolain tarkastusmenettely ei sovellu kaikilta osin tämän lain mukaisesti valvonnallisiin tarkastuksiin. Viranomaisten yhteistyöstä ja toimivaltuuksista toivottiin täsmällisempää sääntelyä. Jatkovalmistelussa tarkastusmenettelystä ja valvontaviranomaisten toimivaltuudesta on säädetty täsmällisemmin ottaen huomioon valvonnan erityispiirteet.

Valvonnan maksullisuutta puolustettiin erityisesti sillä edellytyksellä, että perityt maksut kohdistettaisiin valvontatoimeen. Maksullisten valvontatoimien tarkkaa määrittämistä ja maksujen oikeudenmukaisuutta pidettiin tärkeinä toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun takia. Osassa lausuntoja katsottiin, että valvonnan tulisi säilyä jatkossakin maksuttomana. Aiheettoman valvontapyyntöön tekijältä pitäisi voida periä maksu toiminnanharjoittajan sijaan. Maksujen perimisen epäiltiin myös lisäävän hallinnollista taakkaa. Jatkovalmistelussa valvonta on säilytetty varsin kattavasti maksullisuuden piirissä. Koh-tuullisuus on otettu huomioon siinä, että pienyritysten ja kotitalouksien valvontamaksuille säädettäisiin prosentuaalinen maksukatto. Lisäksi ilmeisen aiheettomien vireillepanojen käsittelystä olisi mahdollista periä maksu vireillepanijalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ympäristönsuojelulaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Lain tarkoituksena on vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain tavoitetta. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin tiivistettäväksi ja ryhmiteltäväksi uudelleen siten, että toisiinsa asiallisesti liittyvät kohdat yhdistettäisiin.

Pykälän 1 kohta olisi samansuuntainen teollisuuspäästädirektiivin 1 artiklan 2 kohdan kanssa. Direktiiviä mukaillen 1 kohtaan lisättäisiin maininta päästöjen, ei vain pilaantumisen, ehkäisemisestä ja vähentämisestä. Tavoite vastaisi myös tiettyjen erityisten toimialojen, kuten suuret polttolaitokset, liuottimia käyttävät laitokset ja jätteenpoltto, ympäristönsuojelun vaatimuksia. Näillä toimialoilla on erityisenä tavoitteena laitosten päästöjen rajoittaminen yhtäältä lain ja toisaalta lain nojalla annettujen valtioneuvoston asetusten kautta. Kuten teollisuuspäästädirektiivin tavoitteena on, myös laissa tavoiteltaisiin ympäristön kaikkien osien, ilma, vesi ja maaperä, suojelemista. Kohtaan lisättäisiin maininnat pilaantumisesta aiheutuvien haittojen sekä ympäristövahinkojen torjumisesta.

Pykälän 2 kohdan ilmaisemaan kestävä kehityksen periaatteeseen, joka viittaa siihen, että uusiutumattomia luonnonvaroja on kulutettava säästeliäästi tulevien sukupolvien tarpeet huomioiden, uusiutuvia luonnonvaroja on hyödynnettävä suhteessa luonnon uudistumiskykyyn ja energiankäytössä on pyrittävä tehokkuuteen, yhdistettäisiin tavoite tukea muutoinkin kestävä kehitystä ja torjua ilmastomuutosta. Pykälän 3 kohdan mukaisella luonnonvarojen kestävällä käytöllä ja siihen kytkeytyvällä jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämisellä viitattaisiin erityisesti lain kanssa rinnan sovellettavan jätelain tavoitteisiin ja velvoitteisiin. Jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämisen tavoitteen ohella ehkäistäisiin jätteiden haitallisia vai-

kutuksia silloin, kun jätteitä kuitenkin syntyy. Pykälän 4 kohta viittaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien hankkeiden kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja vaikutusten arviointiin sekä siihen, että lailla pyritään estämään haitallisten ympäristövaikutusten siirtyminen ympäristön yhdestä osasta toiseen. Pykälän 5 kohta heijastaa Suomen perustuslain (731/1999) 20 §:n mukaista velvollisuutta turvata kansalaisten osallistumismahdollisuus ympäristöä koskevassa päätöksenteossa.

Pykälä ohjaisi lain muiden säännösten tulkintaa. Säännöksiä olisi sovellettava siten, että turvataan lain tarkoituksen toteutumista.

2 §. *Soveltamisala.* Lain soveltamisala säilyisi lähtökohtaisesti voimassa olevan lain mukaisena. Soveltamisalaa täsmennettäisiin nykyistä käytännön soveltamista vastaavaksi siten, että soveltamisalassa ilmaistaisiin paitsi teollinen toiminta, myös kaikki muu toiminta, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Soveltamisala kattaa paitsi luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja myös muita sellaisia toimintoja, joille ei ole haettava lupaa tai joita ei ole rekisteröitävä, kuten esimerkiksi puun pienpolton, haja-asutuksen jätevesien käsittelyn ja johtamisen sekä vesistöjen hajakuormitusta aiheuttavan toiminnan laajemminkin. Teolliset toiminnat voivat kuulua teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan tai olla sääntelyltään pelkästään kansallisia.

Lain soveltamisala määriteltäisiin pykälässä positiivisesti siten, että se kattaa kaiken toiminnan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista ja toiminnan, jossa syntyy tai käsitellään jätettä.

Voimassa olevassa laissa yleistä luvanvaraisuutta koskeva 28 §:n 1 momentti ja lain soveltamisala on kirjoitettu analogisesti siten, että voi syntyä epäselvyys, sovelletaanko lakia myös muuhun kuin luvanvaraiseen – ja osin ilmoituksenvaraiseen – toimintaan. Lähes koko lain keinovalikoima on rakennettu lupa- ja rekisteröintijärjestelmän – ja vähäisessä määrin ilmoitusjärjestelmän – varaan.

Kuitenkin esimerkiksi voimassa olevan lain 85 § osoittaa, että lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut rajata lain soveltamisalaa vain luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevaksi. Lain soveltamisalan on oltava siten muotoiltu, että on selvää, että lakia sovelletaan kaikkeen toimintaan, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista, eikä vain toimintaan, joka on lain mukaisten hyväksyntä- ja muiden menettelyiden kohteena.

Pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin viittaus kansainvälisiin merensuojelusopimuksiin ja Suomen ja Ruotsin väliseen rajajokisopimukseen (SopS 91/2010), joka ei uudistettuna enää rajoita ympäristönsuojelulain soveltamista sopimuksen soveltamisalueella samaan tapaan kuin aikaisempi sopimus. Uudesta rajajokisopimuksesta seuraa lupamennettelyyn tiettyjä lisävaatimuksia, esimerkiksi kuulemiselle ja asiakirjojen kääntämiselle, mutta luvan myöntämisen perusteet tulevat aiemmasta poiketen ympäristönsuojelulaista.

3 §. *Soveltamisalan rajaus.* Pykälässä säädetäisiin lain soveltamisalan rajauksista vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa laissa. Viittaus Suomen ja Ruotsin väliseen rajajokisopimukseen siirrettäisiin 2 §:n soveltamisalaa koskevan säännöksen yhteyteen, koska sopimuksen soveltaminen on muuttunut sopimuksen uudistamisen myötä.

4 §. *Soveltaminen puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa.* Pykälässä säädetäisiin lain soveltamisesta puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toimintaan. Lähtökohtaisesti lakia sovellettaisiin puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toimintaan. Sitä ei kuitenkaan sovellettaisi sellaiseen toimintaan, jossa lain soveltaminen vaarantaisi valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden. Lakia ei myöskään sovellettaisi erityisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuihin eikä muihin valtakunnan keskeisten turvallisuusetujen valvontaan liittyviin aineisiin ja kalustoon. Lakia voitaisiin soveltaa näihin myös osittain. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisesta puolustusvoimiin ja rajavartiolaitokseen. Nykyisin asiasta säädetään ympäristönsuojeluasetuksen 4 b §:ssä.

5 §. *Määritelmät.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi ensimmäiseksi määritelmäksi uusi päästön määritelmä. Määritelmällä pannaan

täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 4 kohdan päästön määritelmä. Määritelmällä ei ole tarkoitus muuttaa kokonaisuutta, joka muodostuu päästön, päästöraja-arvon ja ympäristön pilaantumisen määritelmien kokonaisuudesta, niiden suhteista toisiinsa sekä soveltamisesta.

Kohdan 2 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain ympäristön pilaantumisen määritelmää kuitenkin siten muutettuna, että määritelmässä hyödynnetään edellisen kohdan määritelmää päästölle. Määritelmällä pannaan täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 2 kohdan pilaamisen määritelmä.

Kohdan 3 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan määritelmää. Määritelmällä pannaan täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 3 kohdan laitoksen määritelmä. Direktiivin mukaan laitoksella tarkoitetaan toimintaa, joka mahdollisesti vaikuttaa päästöihin ja pilaantumiseen. Laitoksen määrittely on tuottanut hallinto- ja oikeuskäytännössä ongelmia. Laitoksen toimintaan luetaan kuuluvaksi siihen kiinteästi liittyvät toiminnot eikä tarkastelu rajaudu pelkästään esimerkiksi luvanvaraisen toiminnan määritelmän mukaiseen toimintaan, vaan toimintaan kuuluvat myös erilaiset laitoksen osa- ja aputoiminnot, kuten esimerkiksi energiantuotantoyksiköt, polttoainoiden jakelupisteet, varastot ja lastaustoiminnot. Osa- ja aputoiminnoilta edellytetään kuitenkin kohtuullista läheisyyttä.

Kohdan 4 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain terveystaitan määritelmää.

Kohdan 5 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain päästöraja-arvon määritelmää. Määritelmällä pannaan täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 5 kohdan päästöraja-arvon määritelmä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi ympäristölaatuvaatimuksen määritelmä, kohta 6. Määritelmällä pannaan täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 6 kohdan ympäristölaatuunormin määritelmä. Ympäristölaatuunormin käsite on jo vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä, joka myös perustuu suoraan EU-lainsäädäntöön. Maini-

tussa asetuksessa ympäristölaatu­normilla tarkoitetaan sellaista vesi­ympäristölle vaarallisen ja haitallisen aineen pitoisuutta pintavedessä, sedimentissä tai eliöstössä, jota ei saa ihmisen terveyden tai ympäristön suojelemiseksi ylittää. Ilmanlaadusta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä, joka sek­in perustuu EU-lainsäädäntöön, määritellään raja­arvo tieteellisin perustein terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi vahvistetuksi ilman epäpuhtauden pitoisuudeksi, joka on alitettava määräajassa ja jota ei saa ylittää kyseisen määräajan jälkeen. Ympäristölaatuvaatimus tarkoittaa siten eri direktiiveissä suunnilleen samaa asiaa, mutta direktiivien sanamuodot poikkeavat toisistaan ja siksi ympäristölaatuvaatimuksen yksityiskohtaisemmat määrittelyt voivat poiketa ympäristönsuojelun sektorista toiseen.

Kohdan 7 määritelmä vastaa pääosin nykyistä parhaan käyttökelpoisen tekniikan määritelmää, mutta sitä on täsmennetty vastaamaan teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 10 kohdan parhaan käytettävissä olevan tekniikan määritelmää. Tämän mukaisesti uudistetun määritelmän mukaan parhaaseen käytökelpoiseen tekniikkaan sisältyvät myös toiminnan lopettamistavat ja tekniikan tulee olla sellaista, että sitä voidaan käyttää lupamääräysten perustana.

Kohdan 8 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain toiminnanharjoittajan määritelmää. Määritelmällä pannaan täyt­­töön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 15 kohdan toiminnanharjoittajan määritelmä.

Kohdan 9 määritelmä vastaa nykyisen vesilain vesistön määritelmää. Pienvedet (norot, ojat ja lähteet) ovat määritelmän ulkopuolella samalla tavalla kuin vesilaissakin. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin vesilain 4 §:ää vastaavasti aluevesien ja talous­­vyöhykkeen rinnastamisesta vesistöihin.

Pykälän 1 momentin 10 kohtaan ehdote­taan lisättäväksi uusi maaperän määritelmä, jolla täsmennettäisiin maaperän pilaamiskiel­lon ja puhdistamisvelvollisuuden sovelta­misalaa. Maaperän määritelmän lähtökohtana on teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 21 kohdan määritelmä, jonka taustalla on puolestaan ollut EU:n komission laatiman maaperädirektiiviehdotuksen määritelmä. Määritelmän sanamuotoa on jossain määrin

kie­l­l­l­i­s­e­sti täsmennetty suhteessa direktiivin määritelmään.

Pohjaveden määritelmä kohdassa 11 vastaa vesilain 1 luvun 3 §:n 7 kohdassa esitettyä pohjaveden määritelmää. Laissa vesien­hoidon ja merenhoidon järjestämisestä pohjaveden määritelmä perustuu vesipolitiikan pui­tedirektiiviin ja on jonkin verran suppeampi kuin ympäristönsuojelulaissa, sillä se kattaa vain kyllästyneessä vyöhykkeessä olevan veden. Teollisuuspäästödirektiivissä (3 artiklan 20 kohta) viitataan pohjaveden osalta vesipolitiikan puitedirektiiviin, mutta ympäristönsuojelulain määritelmää ei ole kuitenkaan katsottu tarpeelliseksi muuttaa, sillä nykyinen määritelmä kattaa myös direktiivin tarkoittaman pohjaveden. Määritelmää täsmen­nettäisiin kuitenkin vastaamaan uutta maape­r­än määritelmää.

Pohjavesialue määriteltäisiin kohdassa 12. Pohjavesialueiden luokittelua on tarkasteltu ympäristöministeriön asettamassa pohjavesi­työryhmässä (Pohjavesien suojeluun liittyvän sääntelyn kehittämistä valmistelevan työryhmän raportti 17.12.2012). Ryhmässä on osallistuttu myös pohjavesialueen määritelmän muotoiluun. Pohjavesialueella tarkoitetaisiin sellaista geologisin perustein rajatta­vissa olevaa aluetta, jolla sijaitseva huokoi­nen tai läpäisevä, veden kyllästämä maa- tai kallioperämuodostuma mahdollistaa merkit­­tä­vän pohjaveden virtauksen tai pohjave­denoton. Vesienhoidon ja merenhoidon jär­jestämisestä annetussa laissa tarkoitetut mer­kittävät pohjavesimuodostumat sijaitsevat kyseisissä geologisissa muodostumissa muo­dostaen hydraulisesti mahdollisimman yhtenäisen vesimassan (vrt. vesienhoitolaki 2 § 5 kohta). Pienempiä pohjavesiesiintymiä, joihin puolestaan viitataan vesilaissa (VL 1:3, 8 kohta), voi olla myös pohjavesialueiden ulkopuolella. Pohjavesialue koostuu yleensä hyvin vettä läpäisevästä muodostu­misalueesta ja sitä kokonaan tai osittain ym­päröivästä reunavyöhykkeestä. Pohjavesialueet voidaan luokitella niiden vedenhankin­taan soveltuvuuden ja käytön tai muun suoje­lutarpeen mukaan eri luokkiin. Luokittelun perusteista ja siihen liittyvästä menettelystä on tarkoitus säätää nykyistä täsmällisemmin laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjes­tämisestä. Luokittelulla olisi kuitenkin jatkos-

sakin kiinteä yhteys pohjaveden pilaamiskielossa tehtyyn erotteluun tärkeiden tai muiden vedenhankintakäyttöön soveltuvien pohjavesialueiden ja muiden pohjavesialueiden välillä.

Kohdassa 13 määriteltäisiin jätevesi. Määritelmä säilyisi siinä muodossa, jossa se on ollut vesilain uudistuksesta lähtien. Koska jäteveden määritelmä on kytkeyty pois johdettavasta vedestä aiheutuvaan pilaantumisen vaaraan, kattaisi se myös tietyiltä alueilta johdettavat hulevedet ja suotovedet silloin, kun niistä voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Ympäristönsuojelulain säännökset jätevesien johtamisesta ja käsittelystä voisivat siten joissain tilanteissa tulla sovellettaviksi myös hulevesiin. Ympäristöluvanvaraisten toimintojen osalta hulevesien johtaminen voi olla myös luvassa käsiteltävä asia ja eiluvanvaraisten toimintojen osalta se taas voi jossain erityistilanteessa edellyttää lain soveltamista ja esimerkiksi nykyisen 84 §:n mukaisten määräysten antamista. Pääsääntöisesti rakennettujen alueiden hulevesien hallinnasta säädettäisiin kuitenkin vesihuoltolaissa (119/2001) ja maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Kohdassa 14 määriteltäisiin uusi tekniikka. Sillä tarkoitettaisiin teollisuuden tekniikkaa, jolla voidaan saavuttaa parempi ympäristönsuojelun taso tai sama taso pienemmin kustannuksin kuin parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla voidaan saavuttaa. Määritelmällä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 14 kohta.

Kohdassa 15 määriteltäisiin kaatopaikka lain tasoisella säännöksellä. Tähän liittyisi pykälän 3 momentin mukainen asetuksenantovaltuus antaa kaatopaikan määrittelystä tarkempia säännöksiä.

2 luku. Yleiset velvollisuudet, periaatteet ja kiellot

6 §. Selvilläolovelvollisuus. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 5 §:n 1 momenttia. Toiminnanharjoittajalla on selvilläolovelvollisuus toiminnan ympäristövaikutuksista, riskeistä ja ympäristövaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Selvilläolovelvollisuus on osa huolellisuusperiaatetta ja se koskisi laajasti toiminnan ympäristövaikutuksia, jotka aiheutuvat päästöistä taikka kemikaalien tai

muiden aineiden käytöstä, käsittelystä tai säilytyksestä toiminnassa, ja näihin liittyviä riskejä sekä riskien hallintaa ja vaikutusten vähentämismahdollisuuksia.

Ympäristölupajärjestelmän kannalta selvilläolovelvollisuus merkitsee käytännössä velvollisuutta seurata päästöjen vaikutuksia ympäristön tilaan ja erilaisia tarkkailu- ja mittausvelvoitteita. Selvilläolovelvollisuus ei kuitenkaan velvoita toiminnanharjoittajaa tuotamaan yleistä ympäristötietoa, joka ei ole erityisesti tarpeen toiminnan vaikutusten selvittämiseksi. Selvilläolovelvollisuutta konkretisoivat tiedot, jotka toiminnanharjoittajan on hankittava luvanmyöntämisedellytysten täyttämiseksi luvan hakemisen yhteydessä tai toimitettava valvontaviranomaiselle valvonnan.

7 §. Velvollisuus ehkäistä ja rajoittaa ympäristön pilaantumista. Pykälässä säädettäisiin tämän lain soveltamisalaan kuuluvien kaikkien toimintojen harjoittajien keskeisimmästä perusvelvollisuudesta ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Pykälässä säädetyt velvollisuudet muodostaisivat osaltaan perustan 9 §:ssä ehdotettaville asetustenantovaltuuksille.

Velvollisuus ehkäistä ennakolta toiminnan haitalliset ympäristövaikutukset tai rajoittaa ne mahdollisimman vähäisiksi pohjautuisi voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin mukaiseen ennaltaehkäisyyn ja haittojen minimoinnin periaatteeseen. Voimassa olevasta laista poiketen periaatteesta säädettäisiin velvoittavammassa muodossa, koska sääntelyyn osin nojaisi ehdotettavan 9 §:n mukainen valtuus asetuksenantoon. Lisäksi pykälään lisättäisiin säännös, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön tai viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi. Keinoina viimeksi mainitun velvollisuuden toteuttamiseksi olisivat erityisesti lupa- ja rekisteröintimenettely sekä valtioneuvoston asetukset.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 5 §:n 3 momenttia jätelain osalta. Momenttiin lisättäisiin viittaus velvollisuuteen noudattaa kemikaalilain ja Euroopan unionin kemikaaliasetusten aineiden turvallista käyttöä koskevia yleisiä periaatteita ja velvoitteita ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi. Näitä ase-

tuksia ovat erityisesti kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 (REACH-asetus), biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012 (biosidiasetus), pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004 (POP-asetus) ja metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008 (vientikieltoasetus).

Pykälän 2 momentin säännös olisi muistutus paitsi toiminnanharjoittajalle myös sekä lupaviranomaiselle että valvontaviranomaiselle velvollisuudesta noudattaa tiettyjä jätelaissa sekä kemikaalilaissa ja EU:n kemikaalilainsäädännössä säädettyjä velvoitteita. Kemikaalien osalta viitattaisiin erityisesti turvallista käyttöä koskeviin velvoitteisiin sekä käyttöolosuhteita koskeviin lupiin ja rajoituksiin. Turvallinen käyttö kattaa kemikaalilainsäädännön mukaan paitsi käytön myös esimerkiksi säilytyksen, varastoinnin ja sekoittamisen muodostaman kokonaisuuden. Se liittyisi kemikaalien osalta niin sanottuun olosuhdevalvontaan.

8 §. *Luvanvaraisesta ja rekisteröitävästä toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen.* Pykälässä säädettäisiin velvoitteista, jotka kohdistuvat luvanvaraisiin ja rekisteröitäviin toimintoihin. Sen 1 ja 2 kohdissa säädettäisiin velvoitteista, jotka perustuvat teollisuuspäästädirektiivin 11 artiklaan. Velvoitteet ovat siten yleisiä, että on perusteltua säätää ne koskemaan myös muita luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitosten ohella.

Parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla, jota velvoitettaisiin käyttämään, tarkoitetaan niitä tekniikoita, menetelmiä, prosesseja, järjestelmiä ja muita toimintatapoja, joiden mukaan toimittaessa toiminta aiheuttaa kustannukset huomioon ottaen mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja. Paras käyttökelpoinen tekniikka sisältää sekä yksittäiset laitteet että kokonaiset toimintaa koskevat ja ohjaavat järjestelmät sekä sen, kuinka niitä käytetään. Se sisältää veden, materiaalien ja muiden raaka-aineiden tehokkaan käytön, energian tehokkaan tuotannon ja käytön sekä jätteiden ja päästöjen määrän ja laadun haitallisuuden minimoinnin. Paras käyttökelpoinen tekniikka sisältää yleensä lukuarvoja päästömäärille ja kulutukselle. Kulutustasot voi olla määriteltä esimerkiksi yksiköissä: kWh/t tuotetta, litraa vettä/tonnia tuotetta, tonnia raaka-ainetta/tonnia tuotetta, tonnia jätettä/ tonnia tuotetta. Myös ympäristö- tai muut vastaavat hallintajärjestelmät, joilla pyritään toiminnan hallittavuuteen, ovat osa parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Sellaista parasta käyttökelpoista tekniikkaa, joka ei sisällä lukuarvoina ilmaistuja päästö- tai kulutusmääriä, voidaan kutsua myös ympäristön kannalta parhaiksi käytännöiksi.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin toiminnanharjoittajiin kohdistuvasta yleisestä velvollisuudesta tarkkailla toiminnan päästöjä ja niiden vaikutuksia samoin kuin velvollisuudesta, että niistä sekä jätteistä, raaka- ja polttoaineista sekä kemikaaleista toimitetaan viranomaiselle tietoja. Tietoja tarvitaan paitsi toimintojen valvonnassa myös erilaisten Suomea sitovien kansainvälisten tietojen toimittamista koskevien velvoitteiden täyttämiseksi.

Pykälän 4 kohdassa säädettäisiin toiminnanharjoittajien velvollisuudesta huolehtia riittävästä asiantuntemuksesta. Vaatimus koskisi vain luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin 9 §:n nojalla antaa tarkempia säännöksiä eri toimintoissa vaadittavasta asiantuntemuksesta.

9 §. *Valtioneuvoston asetukset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.* Pykälässä säädettäisiin keskeisimmistä asetuksenantovaltuuksista säännellä tarkemmin ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toiminto-

jen päästöjä ja niiden ehkäisemistä. Näitä koskevat perussäännökset sisältyisivät ehdotettavaan 7 ja 8 §:ään. Säännös olisi perusteiltaan ja sisällöltään voimassa olevan ympäristönsuojelulain 11 §:n kaltainen. Säännökseen tehtäisiin eräitä sanamuotoja koskevia tarkennuksia ja säännöksestä poistettaisiin erillismainintoina melua ja maatalouden nitraattipäästöjä koskevat asetuksenantovaltuudet. Melupäästöjä ja maatalouden päästöjä koskevat valtioneuvoston asetukset voitaisiin jatkossa antaa yleisten 1 ja 2 momentin mukaisten valtuuksien nojalla. Tarve maatalouden ilmaan menevien ammoniakkipäästöjen vähentämiseen voi syntyä paitsi nitraattidirektiivin myös vuoden 1979 kaukokulkeutumisopimukseen liitetyn happamoitumisen, rehevöitymisen ja alailmakehän otsonin vähentämistä koskevan pöytäkirjan (*Göteborgin monivaikutuspöytäkirja*) uudistamisen ja päästökattodirektiivin mahdollisesti tulevan uudistamisen myötä.

Päästötietoja koskevaa tiedonantovelvollisuutta voitaisiin tarkentaa pykälän 4 kohdan nojalla. Kemikaaleja, raaka- ja polttoaineita sekä jätteitä koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ehdotetaan vastaavasti nimenomaisesti asetuksenantovaltuutta 5 kohtaan.

Ympäristön laadusta kuten ilmanlaadusta, pintavesien laadusta ja meluun liittyvistä kysymyksistä säädettäisiin 15 luvussa, joka sisältäisi myös ympäristön laatuun liittyvät valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet.

10 §. *Valtioneuvoston asetukset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi eräissä toiminnoissa.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaisista valtioneuvoston asetuksenantovaltuuksista, jotka koskisivat 2 momentissa säädettyjä toimintoja. Valtuudet kohdistuisivat toimialoihin, joilla laitoksia on suhteellisen paljon ja toiminnat ovat suhteellisen samankaltaisia ja siten yleisillä säännöksillä säänneltävissä. Lisäyksenä toimialaluetteloon esitetään yhdyskuntajätevesien käsittelyä ja johtamista. Pykälän luettelo valtioneuvoston valtuuden sisällöstä olisi yksityiskohtainen ja tarkkaan rajattu. Maataloutta koskeva asetuksenantovaltuus kattaisi myös puutarhatuotannon.

Pykälä täydentäisi edeltävän 9 §:n sääntelyä soveltamisalan toimialojen osalta, koska asetuksissa voitaisiin säätää yksityiskohtai-

semmin vaatimuksista, jotka kohdistuvat toiminnan luonteeseen ja sen järjestämiseen sekä toiminnan teknisiin yksityiskohtiin. Tavanomaisesti on tulkittu, että ympäristönsuojelulain nojalla annettavien valtioneuvoston asetusten lähtökohtainen sisältö ovat päästöraja-arvoja koskevat vaatimukset ja niitä täydentävät tekniset vaatimukset.

11 §. *Sijoituspaikan valinta.* Säännös vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan lain 6 §:ä kuitenkin eräin osin täsmennettynä ja täydennettynä. Voimassa olevan lain 6 §:n säännös on luonteeltaan osin tavoitteellinen ja luvan myöntämisen edellytyksissä on tarkemmin säädetty myös sijaintiin liittyvistä tekijöistä. Sijoittumisen yleisissä edellytyksissä huomioon otettavissa seikoissa määriteltäisiin nykyistä täsmällisemmin hyvälle sijoituspaikalle tunnusomaisia tekijöitä ja säädettäisiin nykyistä selkeämmin, että arviointi suoritettaisiin toiminnan ja ympäristön luonteen keskinäisenä vertailuna. Sijoituspaikan valinnassa on arvioitava riittävällä tavalla ympäristön olot, kuten esimerkiksi haitoille altistuvien henkilöiden määrä, alueen nykyinen kuormitustaso ja alueen luonnon sietokyky. Keskeisenä terveyshaitan arviointikriteerinä on ympäristön laatu, ja sille määritellyt tavoitetasot. Alueella sijaitsevat erityisen herkäät kohteet kuten koulut, päiväkodit ja sairaalat voivat vaikuttaa toiminnan hyväksyttävyyteen. Erityisesti toiminnasta aiheutuva melu asettaa erityisvaatimuksia sijoituspaikan lähiympäristölle. Riittävää suojaetäisyyttä voivat edellyttää myös toiminnasta aiheutuva onnettomuusriski ja pitkäaikaisen altistumisen aiheuttama terveyshaitan vaara.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan toiminnan luonteella ja pilaantumisen todennäköisyydellä on merkitystä sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa. Arvioinnissa huomioitavia tekijöitä voivat olla myös muun muassa toiminnan kesto, ajankohta ja toiminnasta aiheutuvien haittojen merkittävyys.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan huomioon olisikin otettava toiminnan vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle. Vaikutusalueen herkkyyteen liittyvinä seikkoina otettaisiin huomioon esimerkiksi alueen maaperään, kasvillisuuteen ja pohjavesiolosuhteisiin liittyvät ominaispiirteet.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa korostetaan sijoituspaikan soveltuvuutta ihmisen elinympäristöön kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Huomioitavia seikkoja olisivat sijoituspaikan soveltuvuus elinympäristön terveellisyyden ja viihtyisyyden kannalta.

Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan tulisi ottaa huomioon myös sijoituspaikan ja sitä ympäröivän vaikutusalueen toteutunut käyttötarkoitus ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus. Herkkiä alueiden käyttötarkoituksia ovat erityisesti asuin-, suojelu- ja virkistysalueet sekä oppilaitosten, hoitolaitosten ja majoituspalveluiden alueet. Tarkastelussa huomioitaisiin paitsi kyseisten alueiden toteutunut, myös tuleva ja kaavan niille mahdollistama käyttötarkoitus. Oikeusvaikutteisilla kaavoilla tarkoitettaisiin maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueella voimassa olevaa maakuntakaavaa, oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa. Alueen käyttötarkoitus osoitetaan kaavassa kaavamerkinnällä ja mahdollisilla kaavamääräyksillä.

Myös muut mahdolliset sijoituspaikat alueella huomioitaisiin 2 momentin 5 kohdan mukaan kuten nykyisen 6 §:n 3 kohdan mukaan.

12 §. Oikeusvaikutteinen kaava toiminnan sijoittamisessa. Pykälässä säädettäisiin sitovasti oikeusvaikutteisten kaavojen merkityksestä luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan sijoittamisessa. Toimintoja ei saisi sijoittaa asemakaavan vastaisesti tai siten, että muun oikeusvaikutteisen kaavan toteuttaminen vaikeutuu.

Säännös vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 42 §:n 2 momentin ensimmäisen lauseen säännöstä luvanvaraisten toimintojen ja asemakaavan välisestä suhteesta ja rekisteröitävien toimintojen osalta 30 §:n 1 momentin toista lausetta. Voimassa olevan maakuntakaavan ja oikeusvaikutteisen yleiskaavan vaikutus lupaharkinnassa mainittaisiin nyt säännöksessä aiemman vain perusteluissa olleen maininnan sijaan. Kaavat vaikuttaisivat toiminnan sijoittamiseen siten, että sijoittaminen ei saisi vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Säännös olisi velvoittava ja sitä olisi noudatettava lupaharkinnassa ja sijoitettaessa rekisteröitäviä toimintoja. Erillistä viittausta säännöksen noudattamiseen ei asianomaisissa luvuissa tarvittaisi. Lupaharkinnan perusteita koskevan 48 §:n mukaan ympäristölupa myönnetään, jos toiminta muun muassa täyttää tämän lain vaatimukset. Tämä yleinen viittaus kattaa viittauksen myös 12 §:n velvoittavuuteen.

Asemakaava osoittaa yksityiskohtaisesti alueen käytön järjestämisen, rakentamisen ja kehittämisen. Toiminnan sijoittaminen asemakaavan vastaisesti ei olisi mahdollista. Kaavan mukaisena pidettäisiin myös hanketta, jolle on myönnetty poikkeaminen asemakaavasta. Alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. Tällöin on otettava huomioon maakunta- ja yleiskaavan esittämistä johtuva ohjausvaikutuksen yleispiirteisyys. Yleispiirteisten kaavojen ohjausvaikutus vaihtelisi maankäyttömuodoittain. Esimerkiksi virkistyskäyttöä ja luonnonsuojelua koskeva käyttötarkoitus yleensä estäisi toiminnan sijoittamisen tällaiselle alueelle. Sen sijaan esimerkiksi maa- ja metsätalouteen osoitetulle alueelle aluevarauksen pääkäyttötarkoituksen yhteyteen soveltuvan toiminnan sijoittaminen olisi mahdollista. Toiminnan sijoittamisen arviointi suhteessa kaavaan edellyttäisi tarvittaessa lausunnon hankkimista kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta, kaavoituksesta vastaavalta kunnan viranomaiselta ja maakuntakaavan osalta maakunnan liitolta.

13 §. Turvetuotannon sijoittaminen. Pykälässä säädettäisiin turvetuotantoa koskevan ympäristöluvan epäämisperusteesta. Pykälän 1 momentin mukaan turvetuotannon sijoittamisesta ei saisi aiheutua toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Luonnonarvoilla tarkoitettaisiin Suomen lajin ja luontotyyppien uhanalaisuusselvityksissä uhanalaisiksi arvioituja lajeja ja luontotyyppisiä. Niiden esiintyminen toiminnan suunnitellulla sijoituspaikalla voisi muodostaa toiminnan sijoittamisestaan, jos esiintymän arvioidaisiin olevan valtakunnallisesti tai

alueellisesti merkittävä. Tarkoitus on, että luonnonarvot voitaisiin turvetuotannon sijoituspaikalla huomioida vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan lain 42 §:n ja lakiehdotuksen 49 §:n mukaan arvioitaessa toiminnan luvanmyöntämisedellytyksiä toiminnasta aiheutuvien päästöjen osalta. Sellaisten luonnonarvojen, jotka on suojeltu luonnonsuojelulain tai vesilain eräitä vesiluontotyyppiä koskevien säännösten nojalla, suojelussa noudatettaisiin pykälän sijaan luonnonsuojelulain tai vesilain asianomaisia säännöksiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tarkemmin seikoista, joita luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa otettaisiin huomioon. Huomioon olisi otettava sijoituspaikalla esiintyvien lajien tai luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys tai laajuus. Luonnonarvon merkittävyys tarkoittaisi käytännössä, että sijoituspaikalla olisi lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusselvityksissä uhanalaisiksi arvioitujen eliölaajien tai luontotyyppien tai luontotyyppiyhdistelmien esiintymiä. Alueellisesti merkittävän luonnonarvon osalta merkitystä annettaisiin lajin tai luontotyyppin alueelliselle uhanalaisuudelle. Lajien osalta alueellista uhanalaisuutta tarkastellaan metsäkasvillisuusvyöhykkeittäin (hemiboreaalin, eteläboreaalin, keskiboreaalin ja pohjoisboreaalin vyöhyke lohkoineen). Luontotyyppien osalta alueellista uhanalaisuutta tarkastellaan erikseen Etelä- ja Pohjois-Suomessa. Esimerkiksi Etelä-Suomessa uhanalainen laji tai luontotyyppi ei välttämättä aina täytä valtakunnallisesti tarkasteltuna uhanalaisuuden kriteereitä. Toisaalta esimerkiksi kaikki valtakunnallisesti uhanalaiset luontotyypit eivät ole uhanalaisia Pohjois-Suomessa. Paikallisesti merkittävät luonnonarvot jäisivät säännöksen soveltamisen ulkopuolelle. Lisäksi luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa otettaisiin huomioon laji-esiintymän laajuus, runsaus tai elinvoimaisuus sekä luontotyyppiesiintymän osalta vastaavasti sen laajuus ja luonnontilaisuus.

Säännöksen tarkoitus on estää turvetuotannon sijoittaminen paikalle, joka luonnonarvojensa kannalta on kokonaisuutena arvioiden valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä. Laissa tarkoitettu merkittävä luonnonarvo tarkoittaisi käytännössä pääsääntöisesti use-

amman kuin yhden uhanalaisen lajin tai luontotyyppin esiintymistä toiminnan suunnitellulla sijoituspaikalla. Kaikkein uhanalaisimpien (äärimmäisen uhanalaiset ja erittäin uhanalaiset) luontotyyppien ja lajien osalta myös yksittäinen merkittävä esiintymä voisi muodostaa sijoituspaikkaesteen.

Säännös on tarkoitettu sovellettavaksi valtioneuvoston 30.8.2012 tehdyssä periaatepäätöksessä soiden ja turvemaiden kestävästä ja vastuullisesta käytöstä ja suojelusta määrittelyjen, soiden luonnontilaisuuteen liittyvien suuntaviivojen sekä kansallisen energia- ja ilmastostrategian (Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 20 päivänä maaliskuuta 2013; VNS 2/2013 vp) turvetuotannon kohdentamista koskevien linjausten kanssa yhteensopivalla tavalla. Valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun 0—2 luokan soiden osalta säännös ei tulisi sovellettavaksi.

Säännös tulisi sovellettavaksi, kun kyse on valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun mukaisesta 3—5 luokan suosta. Tavallisesti 1 momentissa tarkoitettuja merkittäviä luonnonarvoja esiintyy tällaisilla luonnontilaisilla tai luonnontilaisen kaltaisilla soilla.

Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa huomioon voitaisiin ottaa myös sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnalle, kun kyse on valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun mukaisesta 3—5 luokan suosta. Tämän perusteella voitaisiin kiinnittää huomiota turvetuotantohankkeen sijoittamisen sellaiseen merkitykseen ulkopuoliselle luonnolle ja sen toiminnalle, joka ei tule ennakkovalvonnassa huomioon otetuksi ympäristönsuojelulain pilaantumista ehkäisevien säännösten tai vesilain perusteella.

Sijoituspaikan valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävillä luonnonarvoilla voisi olla merkitystä sen ulkopuoliselle luonnolle esimerkiksi sijoituspaikan läheisyydessä pesivän uhanalaisen lajin kannalta. Lisäksi sijoituspaikan luonnonarvojen merkittävyyttä voisi lisätä sijoituspaikan sijainti yhden tai useamman suojellun tai muuten monimuotoisuudeltaan merkittävän alueen välittömässä läheisyydessä tai osana samaa suokokonai-

suutta, jos on erityistä merkitystä tällaisen alueen suojeluarvojen kannalta. Arvioitaessa sijoituspaikan luonnonarvojen merkitystä sijoituspaikan ulkopuolisen luonnon toiminnalle voitaisiin ottaa huomioon myös samalla valuma-alueella sijoituspaikan läheisyydessä esiintyvä luonnonarvoiltaan valtakunnallisesti merkittävä muu suoalue, lähteikkö, joki- ja purolaakso tai muu vesitaloudesta ja topografiasta riippuvainen elinympäristö ja sen toimivuus.

Pykälän 1 momentti sisältäisi myös valtuutussäännöksen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää luonnonarvon merkittävyyden arvioinnissa huomioon otettavista seikoista.

Pykälän 2 momentin mukaan turvetuotanto voitaisiin 1 momentin estämättä sijoittaa, jos sijoittaminen ei vaarantaisi 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen säilymistä kysymyksessä olevassa maan osassa tai 1 momentin soveltaminen estäisi yleisen edun kannalta tärkeän toiminnan toteutumisen eikä luvan myöntämiseen muutoin olisi estettä. Momentissa tarkoitettua poikkeusta voitaisiin soveltaa valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun mukaisesti 3 luokan soihin. Maan osalla tarkoitettaisiin luonnonarvon säilymistä kannalta kulloinkin tarkoituksenmukaista tarkastelu- aluetta, joka voisi olla esimerkiksi maakunnan alue. Edellä 1 momentissa tarkoitettua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävät luonnonarvot eivät jakaudu tasaisesti maan eri osiin, minkä vuoksi turvetuotantohanke ei sen aiheuttamasta luonnonarvon turmeltumisesta huolimatta välttämättä vaarantaisi luonnonarvojen säilymistä kysymyksessä olevassa maan osassa. Momentissa tarkoitettua yleisen edun kannalta tärkeää toimintaa voisi palvella esimerkiksi turvetuotantohanke, joka olisi alueellisen energiahuollon tai huoltovarmuuden kannalta tärkeä.

Pykälän 3 momentti koskee pykälän suhdetta kaavoitukseen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arvioitiin perustuen edistää muun muassa luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä. Eri kaavatasojen sisältövaatimuksiin kuuluvat mm. maiseman, luonnonarvo-

jen ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (2000 ja 2008) sisältyvät mm. kansallista kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat tavoitteet. Kaavojen tulee lain mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaava- alueen luonto- ja maisema-arvot on kaavaa laadittaessa selvitettävä niin, että voidaan arvioida, täytyvätkö kaavan sisältövaatimukset.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan kaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset. Maakuntakaavaa laadittaessa on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Ympäristöministeriön on jätettävä maakuntakaava kokonaan tai osittain vahvistamatta, jollei kaava täytä sille laissa asetettuja vaatimuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan tätä pykälää ei sovellettaisi, jos pykälän 1 momentissa tarkoitettua luonnonarvot on otettu huomioon maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa voimassa olevassa kaavassa sille osoitetulle alueelle. Tavoitteena on välttää saman alueen luonnonarvojen selvittämistä ja arviointia kahdessa eri menettelyssä. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi, että alueen käyttötarkoitus ja raja-alue on kaavassa osoitettu riittävän yksiselitteisesti.

Jos alue on voimassa olevassa maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa osoitettu turpeenottoalueeksi, ei sijoittumisen edellytyksiä lähtökohtaisesti arvioidaisi lupamenettelyssä 1 momentin mukaisesti. Jos lupamenettelyssä kuitenkin käy selvästi ilmi, että luonnonarvoja ei kaavan laatimiskohdan tai yleispiirteisen ohjaustavoitteen vuoksi ole otettu huomioon kaavassa, olisi sijoittumisen edellytykset arvioitava 1 momentin mukaisesti. Lupaviranomaisen

olisi päätöksessään perusteltava miksi arviointiin on päädytty.

14 §. Pilaantumisen torjuntavelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin pilaantumisen torjuntavelvollisuudesta. Voimassa olevassa laissa velvollisuus on 5 §:n 2 momentissa. Pykälän ensimmäiseen lauseeseen lisättäisiin mainita vaarasta, mikä perustuu teollisuuspäästödirektiivin 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaan. Pykälään lisättäisiin velvollisuus toiminnanharjoittajalle ryhtyä viipymättä toimiin, jos tämä on havainnut, että toiminta ei täytä sille säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia. Pykälän toisella lauseella pantaisiin osaltaan täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 8 artiklan 2 kohdan b alakohta.

15 §. Ennaltavaraautumisvelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajaa koskeva velvoite ryhtyä ennakollisiin toimiin onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi. Säännös ennaltavaraautumisesta ja valtion lupaviranomaisen luvittamien toimintojen varautumissuunnitelmasta konkretisoisi osaltaan varovaisuus- ja huolellisuusperiaatetta, josta säädettäisiin 20 §:ssä. Varautumissuunnitelman sisällöstä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Suunnitelman sisältö, laajuus ja tarkkuustaso määräytyisivät toiminnan luonteen perusteella. Jos toiminnan kuvaus ja siihen liittyvä arvio toiminnan vaikutuksista ja riskeistä osoittaa, että varsinaista ennaltavaraautumissuunnitelmaa ei tarvita, tällöin riittää toiminnan kuvaus, joka muutoinkin tarvitaan lupahakemuksessa ja kuvaukseen perustuva toteamus suunnitelman tarpeettomuudesta. Varautumissuunnitelmaa ei tarvitse laatia, jos valvontaviranomainen arvioi, että toiminta, sen vaikutukset ja riskit eivät edellytä suunnitelman laatimista. Varautumissuunnitelmaa ei myöskään tarvitsisi tehdä siltä osin kuin vastaava suunnitelma on laadittu kemikaaliturvallisuuslain, pelastuslain (379/2011), kaivoslain (621/2011) tai muun lain nojalla eikä eläinsuojan toiminnasta.

Kemikaaliturvallisuuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä, jotka koskevat vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden teollista käsittelyä ja varastointia, on velvoitteita, jotka koskevat näiden laitosten varautumista

onnettomuuksien ehkäisemiseen. Laitoksissa otetaan kokonaisvaltaisesti, järjestelmällisesti ja tavoitteellisesti huomioon onnettomuuksien ehkäiseminen ja niiden seurausten rajoittaminen toiminnan suunnittelussa, johtamisessa ja toimintatavoissa. Tavoitteena on ollut, että näin saadaan aiempaa tehokkaammalla tavalla kunkin laitoksen toimintaan ja siellä esiintyviin tunnistettuihin riskeihin perustuva onnettomuuksien ehkäisytoiminta osaksi laitosten normaalia toimintaa. Näin varmistuu parhaiten, että kussakin tapauksessa tehokkaimmista turvallisuustoimenpiteistä huolehditaan jatkuvasti tuotantolaitoksella. Suurimmat onnettomuuspotentiaalit omaaville tuotantolaitoksille tämä on merkinnyt turvallisuusjohtamisjärjestelmän laatimista ja toimintaa sen mukaisesti. Pienempiä laitoksia koskevat säännökset ovat edellyttäneet toimintaperiaatteiden ja niiden edellyttämien toimintatapojen määrittelyä toiminnan vaara-potentiaaliin suhteutetulla tasolla. Suuronnettomuusvaarallisten laitosten osalta on Euroopan yhteisön Seveso II-direktiivi edellyttänyt tätä vuodesta 1999 lähtien.

Vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista riittää kemikaaliturvallisuuslain mukaan pelkkä ilmoitus pelastustoimelle, eikä siitä tarvitse tehdä sisäistä pelastussuunnitelmaa. Laajamittainen teollinen käsittely ja varastointi edellyttävät joko toimintaperiaateasiakirjan laatimista tai turvallisuusselvityksen laatimista Tukesille.

Kemikaaliturvallisuuslain 28 §:n nojalla toiminnanharjoittajan on laadittava sisäinen pelastussuunnitelma ja toimitettava se Tukesille keskuksen riittävän ajoissa ennen toiminnan aloittamista. Pelastussuunnitelmassa muun muassa varaudutaan onnettomuuden jälkien korjaamiseen ja ympäristön puhdistamiseen.

Pelastuslain 48 §:n mukaa erityistä vaaraa aiheuttaville kohteilla on laadittava ulkoinen pelastussuunnitelma, jonka laatii pelastuslaitos yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa. Velvoite koskee muun muassa kemikaaliturvallisuuslain 30 §:n 1 momentissa tai 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuotantolaitosta, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia turvallisuusselvitys sekä voimassa olevan ympäristönsuojelulain 45 a §:n

2 momentissa tarkoitettua kaivannaisjätteen jätealuetta.

Kaivoslain 115 §:n mukaan kaivostoiminnan harjoittajan tulee laatia kaivostoimintaa varten kaivoksen sisäinen pelastussuunnitelma. Sen sisällöstä säädetään mainitun pykälän 2 momentissa, jonka mukaan suunnitelmassa on muun muassa esitettävä ennakoitavat vaaratilanteet ja onnettomuudet sekä niiden mahdolliset vaikutukset sekä toimenpiteet vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä niistä aiheutuvien seurausten rajoittamiseksi.

16 §. Maaperän pilaamiskielto. Maaperän ja pohjaveden pilaamiskielto otetaan ympäristölupaa edellyttävien toimintojen osalta huomioon lupamenettelyssä ja lupamääräyksiä asetettaessa. Ympäristölupaa ei voida myöntää, jos toiminnasta aiheutuu pilaamiskielloissa tarkoitettu seuraus, jota ei lupamääräyksin ja niiden perusteella toteutettavilla riskinhallintatoimilla voida estää. Pilaamiskielto ovat voimassa myönnetystä ympäristöluvasta huolimatta. Toimintaan myönnetty lupa ei siten anna oikeutta kiellon vastaiseen menettelyyn, vaikka viranomaisella ei olisikaan erikseen kieltänyt maaperän tai pohjaveden pilaamista taikka lupapäätöksen noudattaminen käytännössä johtaisi maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen.

Maaperän pilaamiskielto vastaa sisällöltään aikaisempaa ympäristönsuojelulain 7 §:n säännöstä ja myös sitä edeltänyttä jätelain maaperän saastuttamiskieltoa. Säännöksen mukaan maaperän laatua ei saa huonontaa jättämällä tai päästämällä sinne jätettä tai muuta ainetta, joka voi vaarantaa tai haitata ihmisen terveyttä tai ympäristöä, vähentää viihtyisyyttä tai muuten loukata yksityistä tai yleistä etua. Säännöksessä viitataan vaaraan tai haittaan vastaavasti kuin useissa muissakin lain säännöksissä. Haitalla tarkoitetaan toiminnan ei-toivottuja vaikutuksia siten kuin ympäristön pilaantumisen määritelmässä edellä 5 §:n yhteydessä on kuvattu. Vaaralla puolestaan viitataan haitan esiintymisen mahdollisuuteen tai merkitykselliseen riskiin vastaavasti kuin esimerkiksi ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan määritelmässä.

Maaperän pilaamiskieltoon sisältyvät viittaukset organismeihin ja mikro-

organismeihin ehdotetaan korvattavaksi kielellisesti selkeämmällä ilmaisulla ”eliöt”, joka kattaisi tässä myös pieneliöt kuten bakteerit ja mikrobit sekä virukset.

17 §. Pohjaveden pilaamiskielto. Pohjaveden pilaamiskielto on pohjavesien suojelun kannalta keskeinen säännös, joka ehdotetaan säilytettäväksi pääosin ennallaan. Pilaamiskielto kattaisi siten jatkossakin laajasti erilaiset pohjaveden laatuun vaikuttavat toimenpiteet niin pohjavesialueilla kuin niiden ulkopuolella. Pilaamiskieltoon lisättäisiin aineen ja energian lisäksi nimenomainen viittaus myös pieneliöihin vastaavasti kuin maaperän pilaamiskiellossa. Mikrobit ovat käytännössä eräitä pohjaveden vaarallisimpia pilaajia, ja niiden päästäminen pohjaveteen on tähänkin asti katsottu kuuluvaksi pilaamiskieltoon piiriin.

Pohjavedellä tarkoitettaisiin 1 luvun 5 §:n määritelmän mukaisesti maa- tai kallioperässä olevaa vettä. Oikeuskäytännössä on joissain tilanteissa noussut esiin kysymys maaperän pilaamiskieltoon soveltamisesta kallioperään, mutta käytännössä kallioperän pilaantuminen tarkoittaa yleensä nimenomaan kallioperän ruhjeisiin varastoituneen pohjaveden pilaantumista, joka kuuluisi pohjaveden pilaamiskieltoon piiriin. Koska määritelmä kattaisi kaiken maa- tai kallioperässä olevan veden, koskisi pilaamiskielto soveltuvin osin myös tekopohjavettä. Pohjaveden määrään vaikuttavien toimenpiteiden sallittavuudesta ja luvanvaraisuudesta samoin kuin veden imeyttämistä maahan tekopohjaveden tekemiseksi säädetään vesilaissa.

Säännöksen 1 kohdassa tarkoitetuilla pohjavesialueilla pohjaveden laadun olennainen huonontuminen on kielletty riippumatta sen vaikutuksista yleiseen tai yksityiseen etuun. Säännöksen sanamuotoa on muutettu siltä osin kuin se on ollut tarpeen vanhahtavan kielen nykyaikaistamiseksi eli voimassa olevan lain käydä-verbi on korvattu viittauksella pohjaveden laadun muutokseen. Lisäksi sanamuotoa yhdenmukaistettaisiin ympäristön pilaantumisen määritelmää ja maaperän pilaamiskieltoa koskevien säännösten kanssa siltä osin kun kyse on terveysvaaran ja -haitan käsitteistä. Terveysvaaran rinnalle pykälään nostettaisiin siten myös terveyshaitta. Säännökseen lisättäisiin myös nimenomainen

viittaus ympäristölle aiheutuvaan vaaraan ja haittaan. Viittauksella tarkoitettaisiin muun muassa mahdollisia vaikutuksia pohjaveden purkuvesistöihin tai pohjavedestä riippuvaisiin luontotyyppeihin kuten lähteisiin. Tämän näkökulman voi katsoa sisältyneen jo aikaisemmin momentin 3 kohdassa mainittuihin yleisiin etuihin. Säännöksen selventämistä on tältä osin pidetty kuitenkin tarpeellisena, sillä EU:n vesialan direktiiveissä edellytetään pohjavesistä riippuvaisten maa- ja pintavesiekosysteemien huomioon ottamista arvioitaessa pohjaveden tilaa ja mahdollista pilaantumista.

Näiden momentin 1 kohdassa mainittujen pohjavesialueiden on katsottu käytännössä tarkoittavan ympäristöhallinnon kartoittamia vedenhankinnalle tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita (eli niin sanottuja I ja II luokan pohjavesialueita). Pohjavesialueiden luokittelu ei kuitenkaan suoraan perustu lain säännöksiin. Pohjavesialueiden luokittelun ja rajauksen sekä suojeleusuunnitelmien laatimisen kehittäminen on ollut tarkasteltavana ympäristöministeriön asettamassa erillisessä työryhmässä.

Pilaamiskielto kattaa toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden myös edellä mainittujen pohjavesialueiden ulkopuolella. Ehdotetussa 1 momentin 2 kohdassa tähän nykyisen lain 8 §:n 1 momentin 2 kohtaa vastaavaan säännökseen lisättäisiin myös terveysvaaran lisäksi nimenomainen viittaus ympäristölle aiheutuvaan vaaraan vastaavasti kuin momentin 1 kohdassa. Lisäksi pilaamiskiellossa viitattaisiin 1 momentin 3 kohdassa voimassa olevan lain tapaan yleisesti pohjaveden laadun muutoksesta aiheutuviin yleisen tai yksityisen edun loukkauksiin. Tämä 3 kohdan viittaus pohjaveden laadun muutoksiin on siten laajempi kuin 1 ja 2 kohta, että se kattaa myös omalla kiinteistöllä sijaitsevat pohjavedet.

Pilaamiskielto kattaa nykyisen 8 §:n 2 momentin mukaan myös asetuksella erikseen säädetyt toimenpiteet sekä asetuksella kielletyn ympäristölle tai terveydelle vaarallisten aineiden päästämisen pohjaveteen. Näiden aineiden osalta päästökielto on siten lähtökohtaisesti voimassa riippumatta siitä, aiheutuuko päästöstä 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia. Tällaisen pykälässä tarkoite-

tun asetuksen on tullut perustua Euroopan yhteisön direktiiviin. Valtuutuksen nojalla on säädetty valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista, joka perustuu pohjavesidirektiivin (2006/118/EY) säännöksiin. Asetuksen 4 a §:ään sisältyy tiettyjen aineiden päästökielto pohjaveteen. Säännöksen mukaan pohjaveteen ei saa päästää joko suoraan tai välillisesti asetuksen liitteessä 1 E mainittuja vaarallisia aineita tai liitteessä mainittuja aineryhmiin kuuluvia aineita. Asetuksen antovaltuutta koskeva säännös ehdotetaan 2 momentissa säilytettäväksi pääosin nykyisessä laajuudessaan, mutta viittaus Euroopan yhteisön direktiiveihin ehdotetaan poistettavaksi.

18 §. *Merta koskevat erityiset kiellot.* Pykälässä säädettäisiin merta koskevista erityisistä kielloista voimassa olevan lain 9 §:ää vastaavasti.

19 §. *Kemikaalien käyttöä koskevat erityiset velvollisuudet.* Pykälässä säädettäisiin kemikaaleja koskevista velvollisuuksista, jotka liittyisivät kemikaalien käyttöön. Säännös täydentäisi toiminnanharjoittajaa velvoittavia yleisiä säännöksiä, joista säädetään kemikaalilain 17 §:ssä ja korostaisi huolellisuutta ja varovaisuutta kemikaalien käyttöön, käsittelyyn, säilytykseen, varastointiin ja sekoitukseen liittyvissä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan olosuhteissa. Säännöksen tavoitteena on myös ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä torjua ympäristövahinkoja lain tarkoituksen mukaisesti. Myös kemikaaliturvallisuuslain 8 ja 9 §:ssä säädetään kemikaalien valintavelvollisuudesta ja huolehtimisvelvollisuudesta kemikaalilakia täydentävästi. Ehdotettu säännös tulisi käytännössä noudatettavaksi lupamenettelyssä ja rekisteröintimenettelyissä sekä näiden toimintojen valvonnassa.

Valintavelvollisuutta koskevan säännöksen lainsäädännöllistä tarvetta perustelevat erityisesti teollisuuspäästädirektiivin liitteessä III säädetyt parhaan käyttökelpoisen tekniikan määrittelyperusteet, joista yhtenä mainitaan mahdollisimman vaarattomien aineiden käyttö. Teollisuuspäästädirektiivin 58 artiklassa säädetään lisäksi eräiden syöpää aiheuttavien, perimää vaurioittavien tai lisääntymiselle vaaralliseksi luokiteltujen aineiden korvaamisesta vähemmän haitallisilla aineilla.

Ympäristöluvan määräyksissä ei nykyisin kukaan ole poikkeuksellista velvoittaa toiminnanharjoittaja mahdollisuuksien mukaan selvittämään mahdollisuudet siirtyä haittottomampiin kemikaaleihin. Ehdotetulla säännöksellä luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittaja velvoitettaisiin silloin, kun se kohtuudella on mahdollista, valitsemaan käytettävissä olevista vaihtoehdoista se kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Pykälän 3 momentissa korostetaan, että myös muussa lainsäädännössä säädetään kemikaalien käsittelyn turvallisuudesta ja tuotteiden turvallisuudesta ja mainitaan esimerkkinä kemikaaliturvallisuus- ja kuluttajaturvallisuuslait (920/2011).

20 §. Yleiset periaatteet ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa. Pykälässä säilytettäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohdan mukaiset periaatteet. Velvollisuus ennaltaehkäisyyn ja haittojen minimointiin sekä paras käyttökelpoinen tekniikkaa ehdotetaan siirrettäväksi 7 ja 8 §:n säännöksiin toimintaa koskevista velvollisuuksista.

Lähtökohtaisesti paras käytäntö on osa parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja otetaan huomioon sitä määriteltäessä. Ympäristön kannalta parhaaksi käytännöksi voidaan kuitenkin kutsua sellaista parasta käyttökelpoista tekniikkaa, joka ei sisällä lukuarvoina ilmaistuja päästö- tai kulutusmääriä. Tällä voi olla joissakin tapauksissa myös itsenäistä roolia, mikä puoltaa periaatteen säilyttämistä laissa erillisenä. Parhaan käytännön periaatetta voidaan soveltaa myös hajapäästöjen torjunnassa.

3 luku. Viranomaiset ja niiden tehtävät

21 §. Valtion viranomaiset. Pykälä vastaisi pääasialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 20 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan lain yleinen johto-, ohjaus- ja kehittämistoimivalta kuuluisi ympäristöministeriölle. Ministeriö seuraisi ja ohjaisi lain soveltamista sekä edistäisi lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyttä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtion valvontaviranomainen ohjaisi ja edistäisi laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan,

valvoisi säännösten ja määräysten noudattamista sekä käyttäisi osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puolesta ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa. Valtion valvontaviranomainen antaisi lausuntoja lupahakemuksista ja hakisi tarvittaessa muutosta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tai valtion ympäristölupaviranomaisen tekemistä lupapäätöksistä ympäristönsuojeluedun turvaamiseksi. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain aluehallintoviranomaisia koskevan 23 §:n 3 momentin mukaisesti myös tähän pykälään lisättäisiin säännös valtion valvontaviranomaisen velvollisuudesta tukea kunnan ympäristönsuojeluviranomaista toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtion ympäristölupaviranomaisen yleisestä roolista lupaviranomaisena. Aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksessa aluehallintovirastoista (906/2009, 3 §) sekä ympäristöministeriön asetuksessa ympäristölupavastualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin ja niiden toimialueiden laajentamisesta (984/2009, 1 ja 2 §) säädetään tarkemmin ympäristölupavastualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin sekä niiden toimialueista. Valtion ympäristölupaviranomainen tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Suomen ympäristökeskuksen tehtävistä. Momentin ensimmäisen lause vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 20 §:n 3 momenttia, jonka mukaan Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 sekä tietyistä fluoraatuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Momenttiin lisättäisiin viittaus ehdotettavaan 209 §:n 2 momentin mukaiseen Suomen ympäristökeskuksen hyväksyntätehtävään, joka liittyy eräiden veteen liittyvien mittausten ja tutkimusten laadunvarmistamiseen. Voimassa olevan ympäristönsuojelusetuksen 33 §:n 1 kohtaa vastaavalla tavalla 4 momentissa säädettäisiin lisäksi Suomen ympäristökeskuksen parhaan käyttökelpoisen

tekniikan seuraamista ja siitä tiedottamista koskevasta tehtävästä. Suomen ympäristökeskuksen muusta toiminnasta, kuten tutkimusten ja selvitysten laatimisesta sekä asiantuntijapalveluiden tuottamisesta säädetään Suomen ympäristökeskuksesta annetussa laissa (1069/2009).

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja laikoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2004/42/EY perustuvasta toimivaltaisen viranomaisen tehtävästä.

22 §. *Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 21 §:ää.

Kunnan lupa- ja valvontaviranomainen olisi kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukainen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa säädetään tarkemmin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisesta ja yleisesti ympäristönsuojelun hallinnon järjestämisestä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toiminnassa noudatetaan lisäksi, mitä kuntalaissa (365/1995) säädetään. Muista kuin lupa- ja valvontatehtävien kuulumisesta kunnalle säädettäisiin laissa erikseen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käyttäisi osaltaan valtion valvontaviranomaisten ohella itsenäisesti yleistä ympäristönsuojelun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa.

Pykälän 2 momentin mukaan toimitellaan voisi edelleen siirtää tehtävien hoidon tai päätösvaltaansa alaiselleen viranhaltijalle kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa ja kuntalaissa säädetyllä tavalla. Toimivaltaa ei voida siirtää viranhaltijalle asiaansa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä. Viranhaltijaan sovellettaisiin vastaavia säännöksiä kuin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen.

23 §. *Yleiset valvontaviranomaiset.* Pykälään koottaisiin voimassa olevan lain 22 §:n 1 ja 4 momentti eräin muutoksin.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin kaikki yleiset valvontaviranomaiset, joita ovat valti-

on valvontaviranomaisina toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1539/2011) on säädetty tarkemmin ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen sijoittumisesta eri keskuksiin sekä niiden toimialueista.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen lain 22 §:n 4 momenttia siten, että siinä viitattaisiin aikaisemman EY:n tilatukiasetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumonneeseen asetukseen (EY) N:o 73/2009. Nykyisin EY:n tilatukiasetuksessa tarkoitetut, ympäristönsuojelulain soveltamisalaan kuuluvat vaatimukset perustuvat asetuksen täytäntöönpanemiseksi annetun täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten sekä ympäristöön liittyvien lakisääteisten hoitovaatimusten valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (636/2007) 3 luvun mukaisiin säädöksiin. Aluehallintouudistuksen yhteydessä (HE 161/2009 vp) asetuksen valvonta siirtyi aiemmalta työvoima- ja elinkeinokeskuksetta nykyisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten hoidettavaksi, minkä lisäksi valvontaan osallistuvat myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 22 §:n 4 momenttiin verrattuna laajemmin valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen välisestä tiedonvaihdosta. Momentissa säädettäisiin ilman kytkentää pelkästään edellä 3 momentissa tarkoitettuun valvontaan ylipäätään valtion valvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa valvonnassa havaitsemistaan puutteista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle näiden viranomaisten toimivaltaan tämän lain nojalla kuuluvia mahdollisia toimenpiteitä varten. Vastaava ilmoitusvelvollisuus koskisi myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisia, jotka siis ilmoittaisivat valvonnassaan havaitsemistaan puutteista valtion valvontaviranomaiselle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin erikseen valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella valvonnasta ja valvontaviranomaisten yhteistoiminnasta.

24 §. *Muut valvontaviranomaiset.* Pykälä vastaisi pääasialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 22 §:n 2 ja 3 momenttia, joista

ensimmäinen jaettaisiin selkeyden vuoksi tässä pykälässä useampaan momenttiin. Pykälässä säädetään eräiden erityisviranomaisen toimivallasta ympäristönsuojelulain nojalla tapahtuvassa valvonnassa, minkä lisäksi edellisen pykälän mukaisesti lain yleisvalvonta kuuluu aina siinä tarkoitetuille valvontaviranomaisille eli kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille sekä valtion valvontaviranomaiselle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 22 §:n 2 momentin viimeistä virkettä vastaavalla tavalla direktiivin 2004/42/EY täytäntöönpanemiseksi annetun haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöjen rajoittamisesta eräissä maaleissa ja lakoissa käytettävistä liuottimista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisten valvontatehtävien hoidosta. Turvatekniikan keskuksen muuttamista Turvallisuus- ja kemikaalivirastoksi koskevan lainmuutoksen (1264/2010) yhteydessä nämä tehtävät siirrettiin kyseiselle uudelle virastolle. Se huolehtisi kyseisistä valvontatehtävistä yhdessä lain yleisten valvontaviranomaisten kanssa. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi 183 §:ssä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena eräisiin 17 luvun ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseen liittyvissä hallintopakkoasioissa.

Pykälän 2 momentin mukaan 217 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen asetuksen valvontaan osallistuvat uudessa kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset. Valtioneuvosto on antanut asetuksen ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä, jonka 8 §:ssä säädetään kyseisistä valvontaviranomaisista. Momentissa säädettäisiin myös otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsittelevien pätevyyden osoittamista koskevan 17 luvun nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen valvonnasta, johon yleisten valvontaviranomaisten lisäksi osallistuvat kunnan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset sekä elintarvikevalvontaviranomaiset kukin omalla toimialallaan.

Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta säädetään nykyisin val-

tioneuvoston asetuksessa. Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden valvonnan säilyttäminen kunnallisilla viranomaisilla olisi edelleen perusteltua. Kunnan terveydensuojelu- ja elintarvikevalvontaviranomaiset tekevät esimerkiksi rakennusten ilmavaihtoon ja elintarvikkeiden kylmäsäilytykseen liittyviä valvontatehtäviä asianomaisen lain säädännön perusteella. Samalla tarkastuksella on tarkoituksenmukaista tarkastaa myös ilmastointi- ja kylmlaitteiden huoltotarrat ja huolto- ja tarkastuspöytäkirjat. Valvontaan liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista säädettäisiin voimassa olevan lain 87 §:ää vastaavassa 183 §:ssä. Momentissa tarkoitettujen kunnan viranomaisten mahdollisuudesta periä maksu 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamiseksi suoritettavasta valvonnasta säädettäisiin erikseen terveydensuojelulaissa, elintarvikelaissa (23/2006) ja kuluttajaturvallisuuslaissa.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan lain 22 §:n 3 momenttia. Sen mukaan myös tulli ja rajavartiolaitos osallistuvat toimialallaan ympäristönsuojelulain säännösten valvontaan.

25 §. *Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 24 §:n 1 momentin mukaisesti tiettyjen valtion viranomaisten ja tutkimuslaitosten mahdollisuudesta toimia tämän lain mukaisina asiantuntijaviranomaisina tai -laitoksina. Kuten voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 32 §:ssä säädetään, tällaisia asiantuntijaviranomaisia ja -laitoksia olisivat edelleen Suomen ympäristökeskus, Metsäntutkimuslaitos, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Elintarviketurvallisuusvirasto, Ilmatieteen laitos, Teknologian tutkimuskeskus VTT, Geologian tutkimuskeskus sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kukin toimialallaan. Lisäksi ympäristöministeriö voisi määrätä tällaisen asiantuntijalaitoksen toimimaan ympäristöalan kansallisena vertailulaboratoriona. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista viranomaisista ja laitoksista sekä niiden tehtävistä.

26 §. *Viranomaiset ja laitokset tyyppihyväksynnässä.* Voimassa olevan lain 24 §:n

2 ja 3 momentti siirrettäisiin sisällöltään muuttumattomina ehdotettavaan 26 §:ään.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 217 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tyyppi-
hyväksyntää suorittavista viranomaisista, joita ovat Liikenteen turvallisuusvirasto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Asia-
ta säädetään tarkemmin nykyisen lain 13 §:n 2 momentin nojalla annetussa polttomootto-
reiden pakokaasu- ja hiukkaspäästöjen rajoit-
tamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Liikenteen turvallisuusvirasto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus voivat käyttää apunaan valtioneuvoston asetuksen 3 §:n mukaisesti ympäristöministeriön nimeämää tyyppihyväksyntään liittyvää tarkastuslaitosta tai muun ETA-maan työkoneiden päästödirektiivin (97/68/EY) vastaavaan tehtävään nimeämää järjestöä tai elintä. Valtioneuvoston asetuksen 4 §:n mukaan ympäristöministeriö nimeää lisäksi tekniset tutkimuslaitokset, joita tarvitaan asetuksen mukaisina testauslaboratorioina.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 24 §:n 3 momentin mukaisesti ympäristöministeriön mahdollisuudesta nimetä ehdotetun 217 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tyyppihyväksyntätehtävää varten 25 §:ssä tarkoitettu taikka muu vastaava laitos tai taho sekä niistä edellytyksistä, joilla tällainen laitos voi toimia asiantuntijalaitoksena. Laitosten toimintaan kohdistuvista vaatimuksista säädetään nykyisen ympäristönsuojeluasetuksen 35 §:ssä. Ne liittyvät vaatimukseen laitosten puolueettomuudesta ja vastuuvakuutuksesta niiden toiminnasta aiheutuvien vahinkojen varalta. Momentissa säädettäisiin myös voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 35 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla laitoksen mahdollisuudesta käyttää kyseisessä toiminnassa ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja. Laitoksen on tällöin huolehdittava, että myös tällainen ulkopuolinen palvelun suorittaja täyttää momentin mukaiset vaatimukset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erikseen ministeriön mahdollisuudesta peruuttaa 2 momentissa tarkoitettu nimeäminen, jos laitos ei täytä sille säädettyjä vaatimuksia.

Koska edellä 2 momentissa tarkoitettua laitoksen toiminnassa on kyse perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisesta hallintoteh-

tävästä, myös yksityiset toiminnanharjoittajat tällaisia tehtäviä hoitaessaan toimivat pykälän 4 momentin mukaisesti virkavastuun alaisena, mukaan lukien rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu. Heidän on lisäksi näissä tehtävissä noudatettava yleisiä hallinto-oikeudellisia säädöksiä, joita ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003), hallintolaki (434/2003), kielilaki (423/2003) sekä saamen kielilaki (1086/2003).

4 luku. Ympäristöluvan tarve ja lupaviranomaisten toimivalta

27 §. Yleinen luvanvaraisuus. Pykälässä säädettäisiin toiminnoista, jotka edellyttävät ympäristölupaa. Se vastaisi voimassa olevan lain 28 §:ää kuitenkin niin, että 1 momentissa viitattaisiin asetuksen sijaan lain liitteeseen, jossa olisi luvanvaraisten laitosten luettelo. Voimassa olevan lain 28 §:n 2 momentista siirrettäisiin liitteessä olevaan luvanvaraisten toimintojen luetteloon myös jätteen käsittelyä (4 kohta) sekä öljyn ja kaasun etsintäporausta ja esiintymän hyväksikäyttöä (5 kohta) koskevat kohdat.

Nykyisen ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n luettelo ympäristöluvanvaraisista toiminnoista siirrettäisiin ympäristönsuojelulain liitteeksi 1. Liitteen taulukossa 1 luettelaisiin teollisuuspäästödirektiivin liitteessä I luettellut, direktiivin soveltamisalaan kuuluvat toiminnot ja taulukossa 2 muut luvanvaraiset toiminnot. Samalla luvanvaraisten toimintojen luetteloa tarkistettaisiin.

Laitosluettelon muut luvanvaraiset toiminnot olisivat siten määriteltyjä, että ylempi lupakynnys vastaisi direktiivin liitteen I lupakynnyksen alarajaa. Samalla eräiden pienimpien toimintojen luvanvaraisuus poistettaisiin nostamalla lupakynnystä. Luettelosta kokonaan poistettaviksi toiminnoiksi esitetään leipomoita, keksitehtaita ja tupakkatehtaita. Lisäksi ovi- ja ikkunatehtaat poistettaisiin nimikkeinä luettelosta, mutta kyseiset toiminnot saattaisivat joissakin tapauksissa olla luvanvaraisia niissä käytettävän orgaanisten luottimien määrän perusteella.

Niiden toimintojen, joiden lupakynnystä nostettaisiin, ympäristövaikutukset olisivat niin vähäisiä, että lupamenettelystä voitaisiin luopua vaarantamatta ympäristönsuojelun tasoa. Lupakynnyksen nostaminen kohdistettaisiin nykyisen ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin tarkoittaman laitoslue- telon toimintoihin. Kokonaan poistettavien toimintojen ympäristövaikutukset ovat vähäisiä ja niitä on lukumääräisesti melko vähän koko maassa, tupakkatehtaita ei enää lainkaan.

Elintarviketeollisuudessa tarkistettaisiin lupakynnyksiä, jotta lupamenettelystä poistuisivat pienet ympäristövaikutuksiltaan haitattomat toiminnot. Kalaa tai kalastustuotteita käsittelevän tai jalostavan laitoksen ja panimon lupakynnystä laskettaisiin, koska näiden toimintojen jätevesikuormitus on merkittävä.

Merkittävimpänä muutoksena olisi pinta- alaltaan alle kymmenen hehtaarin turvetuo- tantoalueiden ja niihin liittyvien ojitusten siirtyminen luvanvaraisuuden piiriin niiden aiheuttamien ympäristöhaittojen sääntelemi- seksi. Turpeen pienimuotoinen kotitarveotto olisi edelleen mahdollista ilman ympäristölu- paa, jos toimintaa ei katsottaisi ammattimai- seksi. Luvanvaraisuuden piiriin ehdotetaan myös mineraaliöljytuotteita vähintään 10 000 tonnia vuodessa valmistavia tehtaita.

Ehdotetussa laitoslue telossa olisi uusia lu- pakynnyksiä eräille toiminnoille, joilla niitä ei aikaisemmin ole ollut. Lupakynnys sel- keyttäisi ja yhdenmukaistaisi luvanvaraisu- den tulkintaa. Vain lupakynnyksen ylittäviltä toiminnoilta edellytettäisiin lupaa. Asetta- malla lupakynnys lupamenettelystä poistuisi- vat pienimmät ja ympäristövaikutuksiltaan haitattomimmat toiminnot. Lupakynnyksen asettaminen vähentäisi erityisesti kunnissa käsiteltävien lupa-asioiden määrää.

Luvanvaraisuuden tulkintaa selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin tarkistamalla joidenkin toimialojen prosessikuvauksia paremmin te- ollisuus päästödirektiivin sisältöä vastaaviksi. Merkittävä osa ehdotuksista koskisi luvanva- raisuuden täsmennyksiä ja toimintojen uudelle- en jaotteluja. Täsmennykset yhdenmukais- taisivat ja selkeyttäisivät luvanvaraisuuden tulkintaa ja parantaisivat luvanhakijoiden ta- sapuolista kohtelua.

Joitakin nykyisen laitoslue telon sellaisia kohtia, joissa on lueteltu useampia toimintoja yhdessä, ehdotettaisiin jaettavaksi erillisiksi alakohdiksi. Erilliset alakohdat selkeyttäisi- vät ja helpottaisivat luvanvaraisuuden hah- mottamista. Toimialoittaisille alakohdille on annettu kirjaintunnukset siten, että taulukoi- den 1 ja 2 toiminnot vastaavat toisiaan niissä tapauksissa, joissa toiminta voi olla kapasiteetista riippuen luvanvarainen jomman- kumman taulukon perusteella.

Laitoslue telon ilmaisuissa on pyritty nou- dattamaan mahdollisuuksien mukaan yleis- kielen ilmaisuja. Toiminnalta edellytetään yleisesti pysyvyyttä ja laitosmaisuu- ta tai muuten riittävää kokoa sekä pilaantumisva- aran todennäköisyyttä. Tämän vuoksi määrit- telyssä käytetään mahdollisuuksien mukaan kapasiteettirajoja tai termejä laitos tai tehdas. Pieniä käsityöpajoja ei pidetä laitoksina tai tehtaina.

Laitokseen luetaan kuuluvaksi siihen kiin- teästi liittyvät toiminnot. Jos samalla laitos- alueella on useampia saman toiminnan yksi- köitä, niiden kapasiteetit lasketaan yhteen määritettäessä luvanvaraisuuden perustetta joko taulukon 1 tai 2 mukaisesti. Toiminta ei rajoitu ahtaasti pelkästään luvanvaraisen toi- minnan määritelmän mukaiseen toimintaan, vaan myös erilaisiin osa- ja aputoimintoihin. Esimerkiksi ei-luvanvarainen energiantuotan- toyksikkö, jakelupiste, varastointi tai lastaus- toiminta on osa luvanvaraista laitokokonai- suutta. Osatoiminnoilta edellytetään kohtuul- lista läheisyyttä, joten esimerkiksi useiden ki- lometrien päässä oleva tukkien lastausalue ei olisi osa sahan toimintaa. Osatoimintojen omistussuhteilla ei ole merkitystä laitoksen määrittelyn kannalta.

Laitoslue teloon ehdotetut toimialoja kos- kevat poistot vähentäisivät luvanvaraisten laitosten määrää yhteensä arviolta 10–20 laitosta. Uudet kapasiteettikynnykset vähen- täisivät luvanvaraisia laitoksia arviolta enin- tään muutamia kymmeniä. Vähennykset kohdistuisivat nykyisen ympäristönsuojelu- asetuksen 5 ja 7 §:n toimivaltajaon mukaises- ti lähinnä kunnan lupaviranomaisen toimival- taan kuuluviin laitoksiin.

Luvanvaraisten laitosten lue teloon lisättä- väksi ehdotettujen toimintojen ja lupakyn- nyksen laskun seurauksena lisääntyvien lai-

tosten määräksi arvioidaan 200—250. Näistä noin 90 prosenttia olisi alle 10 hehtaarin turvetuotantoalueita ja loput lähinnä elintarvikkeja rehuteollisuuden yksiköitä. Turvetuotantoalueet kuuluisivat valtion lupaviranomaisen toimivaltaan, mutta elintarvike- ja rehuteollisuuden toimivalta-asia ratkaistaan valtioneuvoston asetusta laadittaessa. Teollisuuspäästödirektiivin liitteen I jätteiden käsittelyn soveltamisalaan tehtyjen muutosten seurauksena monet olemassa olevat, ympäristövaikutuksiltaan vähäisetkin jätteenkäsittelytoiminnot tulisivat direktiivin soveltamisalan piiriin. Näiden toimintojen määriä ei ole voitu arvioida. Nämä toiminnot ovat kuitenkin jo aiemmin olleet luvanvaraisia kansallisesti.

Merkittävin myönteinen parannus ympäristönsuojelun tasoon seuraisi pienten turvetuotantoalueiden luvanvaraisuudesta, sillä se parantaisi mahdollisuuksia niistä aiheutuvien haitallisten ympäristö- ja luontovaikutusten torjumiseen ja vähentämiseen. Luvanvaraisuus saattaisi myös vähentää pienten turvetuotantoalojen perustamista. Muuten lupakynnysten tarkistamisen vaikutukset ympäristönsuojeluun olisivat vähäiset, koska lupamenettelyn ulkopuolelle siirrettäisiin vain sellaisia laitoksia, joiden ympäristövaikutukset nykytiedon mukaan ovat vähäisiä.

Ehdotettujen muutosten julkistaloudellisten ja yritystaloudellisten vaikutusten ei arvioida olevan merkittäviä, sillä muutokset kohdistuisivat lähinnä pienten turvetuotantoalojen lupien hakemiseen ja käsittelemiseen.

28 §. *Luvanvaraisuus pohjavesialueilla.* Pykälä koskisi toiminnan luvanvaraisuutta pohjavesialueella. Säännös olisi osittain sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 2 momentti.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin liitteen 2 mukaisten rekisteröitävien jakeluasemien, asfalttiasemien ja pienten polttolaitosten luvanvaraisuudesta pohjavesialueella. Luvanvaraisuuden määrittelyyn ei sisältyisi pilaantumisriskin arviointia, vaan toimintaan olisi aina haettava lupa, jos sitä harjoitettaisiin pykälässä tarkoitettulla pohjavesialueella. Pohjavesialue määriteltäisiin 5 §:ssä. Vastava luvanvaraisuusperuste on voimassa olevan ympäristönsuojelulain 30 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnoista, jotka ovat luvanvaraisia, jos ne si-

jaitsevat pohjavesialueella ja jos niistä voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Lupaa edellyttäisivät tällä perusteella ensinnäkin sellaiset vähäiset toiminnot, jotka eivät kapasiteettirajojen tai toiminnan laajuutta kuvaavien rajausten vuoksi ole luvanvaraisia tai rekisteröitäviä. Kyse olisi liitteen 1 mukaisista laitostyypeistä, jotka on pienuutensa vuoksi rajattu luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Lisäksi säännös koskisi sellaisia rekisteröitäviä toimintoja vähäisempiä toimintoja, jotka on rajattu rekisteröinnin ulkopuolelle. Toiseksi säännös koskisi liitteen 2 mukaisia kemiallisia pesuloita. Momentin sääntely vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 2 momenttia.

29 §. *Luvanvaraisen toiminnan olennainen muuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta hakea ympäristölupaa, jos toiminta muuttuisi olennaisesti.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momenttia. Se kattaisi teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 9 kohdan määritelmän, jonka mukaan olennaisella muutoksella tarkoitetaan laitoksen luonteen tai toiminnan muutosta tai laitoksen laajennusta, josta saattaa aiheutua merkittäviä ihmisten terveyteen tai ympäristöön kohdistuvia haittavaikutuksia. Säännös kattaisi myös teollisuuspäästödirektiivin 20 artiklan 3 kohdan, jonka mukaan laitoksen luonteen tai toiminnan muutoksia tai laajennuksia pidetään olennaisina, jos pelkästään niiden johdosta saavutetaan liitteessä I vahvistetut kapasiteettia koskevat raja-arvot. Uutena kohtana momentissa säädettäisiin nimenomaisesti, että laitoksen muuttaminen direktiivilaitokseksi edellyttäisi luvan hakemista. Toiminnan ympäristövaikutukset eivät ehkä lisääntyisi, mutta toiminta olisi luonteensa muutoksen vuoksi osittain eri normiston alainen. Muutosta koskevassa lupaharkinnassa sovellettaisiin direktiivilaitoksia koskevia säännöksiä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin olennaisen muutoksen määritelmää koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Asetuksenantovaltuutta käytettäisiin tarvittaessa teollisuuspäästödirektiivin täytäntöön panemiseksi. Direktiivissä on säännöksiä muun muassa suurten polttolaitosten, jätteenpolttolaitosten ja haihtuvia or-

gaanisia liuottimia käyttävien laitosten olen- naisista muutoksista ja niiden perusteista.

30 §. *Rekisteröitävän toiminnan luvan- varaisuus.* Pykälässä säädettäisiin liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän toiminnan luvan- varaisuudesta. Asiallisesti säännös sisältäisi luvanvaraisuutta koskevan poikkeuksen. Lu- paa ei tarvittaisi sellaiselle luvanvaraisen lai- toksen osalle, joka voitaisiin rekisteröidä. Säännös olisi voimassa olevaan lakiin näh- den uusi. Toimintaa pidetään luvanvaraisen laitoksen osatoimintana silloin, kun se liittyy laitoksen perustamiseen tai käyttämiseen sit- ten kuin 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa sääde- tään. Kyseisessä lainkohdassa määritellään *ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta* ja se määrittää samalla toiminnan luvanvaraisuuden piirin. Luvanvaraiseen toimintaan kuuluu, paitsi laitoksen perusta- minen ja käyttäminen, myös laitokseen tekni- sesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvä toi- minta.

Pykälän 1 momentissa 1 kohdassa säadet- täisiin, että toiminta edellyttää ympäristölu- paa, jos se on osa direktiivilaitoksen toimin- ta. Vaatimus luvanvaraisuudesta perustuu teollisuuspäästödirektiivin 3 ja 4 artiklaan. Direktiivin 4 artiklassa säädetään, että laitos- ta ei saa käyttää ilman lupaa. Direktiivin 3 artiklan luetelmakohdassa 3 määritellään lai- tos. Sillä tarkoitetaan kiinteää teknistä koko- naisuutta, jossa suoritetaan yhtä tai useampaa direktiivin liitteissä mainittua toimintaa sekä mitä tahansa niihin suoranaisesti liittyvää samassa paikassa tapahtuvaa toimintaa, joka on teknisesti niihin sidoksissa ja joka mah- dollisesti vaikuttaa päästöihin ja pilaantumi- seen.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäi- siin, että ympäristöluupa on oltava, jos toi- minnasta saattaa aiheutua 27 §:n 2 momen- tissa tarkoitettu seuraus. Lain 27 §:n 2 mo- mentissa ovat vesistön ja pienten vesien pi- laantumiseen sekä kohtuuttomaan naapu- ruushaittaan liittyvät luvanvaraisuusperus- teet. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säadet- täisiin luvanvaraisuudesta 28 §:n perusteella. Lain 28 §:ssä on säännös luvanvaraisuudesta, kun toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohja- vesialueelle. Sääntely vastaa tältä osin voi- massa olevaa lakia.

Nämä 1 momentin 1—3 kohtien mukaiset luvanvaraisuusperusteet olisivat voimassa kaikissa tilanteissa. Perusteen lauetessa siir- ryttäisiin aina lupamenettelyyn, vaikka toi- minta kuuluisi muutoin rekisteröinnin piiriin.

Uudistuksen myötä esimerkiksi asfalt- tiaseman toiminta ei muuttuisi luvanvarai- seksi yksinomaan sen vuoksi, että se sijaitisi samalla kiinteistöllä lupavelvollisen murs- kaamon kanssa ja hyödyntäisi murskaamon tuotteita asfaltin raaka-aineena. Lupamenet- telystä voitaisiin luopua, koska rekisteröitä- vien toimintojen ympäristönsuojeluvaati- muksista säädetään kattavasti valtioneuvos- ton asetuksin. Asetuksen piiriin kuuluvalla toiminnalle ei ole tarpeen antaa erikseen lu- pamääräyksiä, sillä asetuksen yksityiskohtai- set velvoitteet käytännössä korvaavat lupa- määräykset. Jos asetuksessa säädettyä tiu- kempia lupamääräyksiä olisi tarpeen antaa esimerkiksi kohtuuttoman naapuruushaitan vuoksi, olisi toiminta luvanvaraista, sillä sa- malla laukeaisi tähän vaikutukseen perustuva luvantarvekynnys (27 §:n 2 momentti).

Pykälän 2 momentissa olisi informatiivinen viittaus 116 §:ään, jossa säädetään ilmoitus- velvollisuudesta toiminnan rekisteröintiä var- ten.

31 §. *Poikkeus luvanvaraisuudesta toimin- nan koeluonteisuuden perusteella.* Pykälässä säädettäisiin koetoimintaa koskevasta poi- keuksesta luvanvaraisuuteen. Sen mukaan lyhytaikainen koetoiminta ei edellyttäisi ympäristöluupa. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 30 §:ää, eroten siitä kuitenkin niin, että rekisteröintimenettelyn käyttöönnoton yhtey- dessä vuonna 2010 pykälään tehdyt rekiste- röintiä koskevat muutokset poistettaisiin, koska rekisteröitävästä toiminnasta säädettäi- siin jäljempänä erikseen. Pykälään lisättäisiin uuden tekniikan käsite, jolloin ilmoitusme- nettelyä voitaisiin käyttää uuden tekniikan lyhytaikaiseen testaamiseen. Uusi tekniikka on määritelty lain 5 §:ssä. Pykälän 1 momentin loppuun lisättäisiin informatiivi- nen viittaus koetoimintaa koskevaan ilmoi- tusvelvollisuuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilan- teista, joissa koetoiminta olisi kuitenkin aina luvanvaraista. Siinä viitattaisiin 27 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin yleisiin luvan- varaisuusperusteisiin ja säännös vastaisi siten

aiempaa, ennen vuoden 2010 rekisteröintiä koskevien muutosten voimaantuloa vällinnutta sääntelyä.

32 §. Poikkeus eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuudesta. Pykälässä säädetäisiin poikkeuksista eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuuteen ja se vastaisi suurimmaksi osaksi voimassa olevan lain 30 a §:ää. Koska jätteen käsittelyä koskeva luvanvaraisuusperuste olisi ehdotuksen mukaan lain liitteessä, viitattaisiin liitteessä olevaan jätteen käsittelyä koskevaan 13 kohtaan.

Ensimmäisen momentin 2 kohtaan lisättäisiin sakokaivolietteen rinnalle umpisäiliöliete, jota myös voitaisiin hyödyntää lannoitevalmistelain (539/2006) mukaisesti, kun se käsitellään haitattomaksi esimerkiksi kalkkistabiloinnilla.

Pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen sanajärjestystä muutettaisiin nykyiseen verrattuna, jotta syntypaikkaa koskeva vaatimus liittyisi selvästi vain jätteen loppukäsittelyyn, ei hyödyntämiseen. Luvan raukeamista koskevaa viittausta muutettaisiin nykyiseen nähden niin, että se koskisi myös jätelain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta. Lupa raukeaisi, kun toimintaa koskeva valtioneuvoston asetus tulisi sovellettavaksi. Viranomaisen rekisteröisi toiminnan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään 116 §:n 2 momentin mukaisesti.

33 §. Poikkeus luvanvaraisuudesta puolustusvoimien toiminnoissa. Pykälässä säädetäisiin puolustusvoimien tilapäisiä toimintoja koskevista poikkeuksista vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 4 b §:n 1 momentissa. Säännös siirrettäisiin lakiin, koska poikkeukset ovat helpommin hahmotettavissa, kun ne on koottu yhteen toimintojen luvanvaraisuutta koskevaan lain lukuun.

34 §. Toimivaltainen lupaviranomainen. Pykälässä säädetäisiin valtion ympäristölupaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen välisestä toimivaltajaosta ympäristölupa-asioissa. Säännös vastaisi suurimmaksi osaksi voimassa olevan lain 31 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin valtion ympäristölupaviranomaisen toimivallasta samoin kuin voimassa olevassa laissa. Pi-

laantuneiden maiden puhdistamista koskeva kohta kuitenkin poistettaisiin, koska toiminta ei olisi enää yleisesti luvanvaraista. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallasta lupasioissa voimassa olevan lain 31 §:n 2 momentin mukaisesti. Sille kuuluisivat nykyiseen tapaan kaikki muut kuin edellä valtion ympäristölupaviranomaiselle määrättyt lupaasiat. Kunnissa ratkaistaisiin muun muassa pohjavesialueille sijoitettavia toimintoja koskevat lakiehdotuksen 28 §:n mukaiset lupaasiat.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle lähtökohtaisesti säädetty lupatoimivalta siirtyisi pykälän 2 momentin mukaan valtion lupaviranomaiselle, jos toiminta sijaitaisi usean ympäristönsuojeluviranomaisen toimialueella. Säännös olisi sama kuin voimassa olevan lain 34 §:n 3 momentti. Jos kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät järjestetään kuntien yhteistoimintana, voitaneen sijoittumista tulkita kyseisen yhteistoiminta-alueen rajojen mukaisesti. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä hoitava viranomainen voisi siten ratkaista luvan, vaikka toiminta sijoittuisi useamman kunnan alueelle yhteistoiminta-alueen sisällä.

Ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 2 momentista siirrettäisiin pykälän 2 momenttiin säännös sotilaskäyttöön tarkoitettujen toimintojen ympäristölupien ratkaisutoimivallasta. Kyse on tilanteista, joissa luvanvaraisen toiminnan harjoittaja olisi puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos ja toiminta liittyy näiden tahojen lakisääteiseen sotilaalliseen toimintaan ja tehtäviin. Toimivalta olisi näissä tilanteissa valtion lupaviranomaisella, vaikka lupatoimivalta muutoin kuuluisi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Samoin 2 momentissa säädetäisiin, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle muutoin kuuluva lupatoimivalta siirtyisi valtion lupaviranomaiselle, jos toiminta sisältäisi 133 §:ssä tarkoitettua pilaantuneen maan tai pohjaveden puhdistamista. Tällöin esimerkiksi naapurushaittaperusteella luvanvaraiseksi tulkittava toiminta tai muun luvanvaraisen toiminnan yhteydessä tapahtuva puhdistaminen tulisi valtion lupaviranomaisen ratkaistavaksi osana toiminnan lupa-asiaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen säi-

lyisi kuitenkin toimivaltaisena viranomaisena, jos pilaantuneiden maiden puhdistamista koskevat ilmoitukset käsiteltäisiin kunnassa 138 §:n nojalla tehdyn toimivallan siirron vuoksi.

Valtion lupaviranomainen olisi 3 momentin mukaan toimivaltainen lupaviranomainen, kun toimintoihin on haettava lupaa siten kuin 41 §:ssä säädetään ja kun yhdenkin toiminnan lupa-asian ratkaisu kuuluu valtion viranomaisen toimivaltaan. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 31 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan, että valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset valtion lupaviranomaisen ratkaisuvallasta kuuluvista 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista toiminnoista. Asetuksessa olisi lueteltu toimialoittain kapasiteettirajat ja muut kynnykset, joiden perusteella ratkaisutoimivalta kuuluisi valtion lupaviranomaiselle. Mainitun 1 momentin 1 ja 2 kohtaa olisi sovellettava yhdessä asetuksen kanssa, sillä niihin perustuva lupatoimivalta säänneltäisiin asetuksessa tyhjentävästi.

35 §. Lupaviranomaisen toiminnan muutuksessa. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisesta lupaviranomaisesta toiminnan muutostilanteesta. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 32 §.

36 §. Lupa-asian siirtäminen. Pykälässä säädettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta yksittäistapauksessa siirtää lupa-asia valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 33 §:ää.

Pykälän 1 momentin vesistön pilaantumista koskeva kohta olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukainen.

Pykälän 2 momentissa toistettaisiin voimassa olevan lain 33 §:n mukaiset perusteet, joiden nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi yksittäistapauksessa siirtää päätösvaltaansa kuuluvan asian valtion lupaviranomaisen ratkaistavaksi. Tarpeellisen asiantuntemuksen saamista koskeva kohta olisi voimassa olevan lain mukainen. Sen sijaan lupa-asian siirtämistä muusta erityisestä syystä täsmennettäisiin. Yksittäisiä asioita on siirretty vain harvoin aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Syy asian siirtämiseen on ollut esimerkiksi toiminnan läheinen yhteys alue-

hallintoviraston toimivaltaan kuuluvan laitoksen toimintaan. Tällöin käsittelyn siirtäminen aluehallintovirastoon on voitu arvioida tarkoituksenmukaiseksi, vaikka toimintojen yhteys ei olisi ollut sillä tavalla kiinteä, että lupa-asia olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 31 §:n 3 momentin nojalla kuulunut aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Ehdotuksen mukaan siirtäminen olisi mahdollista, jos se olisi tarkoituksenmukaista toiminnan sijaintiin tai luonteeseen liittyvän syyn vuoksi.

37 §. Lupaviranomaisen alueellinen toimivalta. Pykälässä säädettäisiin lupaviranomaisten alueellisesta toimivallasta. Säännös olisi pääpiirteissään samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 34 §.

Pykälän 1 momentin tekstiä tarkennettaisiin siten, että voimassa olevan lain 34 §:ssä oleva alueen käyttämistä koskeva rajausta poistettaisiin. Asiallisesti kohta ei muuttuisi. Jos toiminta sijaitsee useamman valtion lupaviranomaisen toimialueella, hakemuksen ratkaisee se viranomainen, jonka alueella merkittävin osa päästöjä aiheuttavasta toiminnasta sijaitsee.

Pykälän 2 momentissa olisi nykyistä vastaava säännös kalatalousmääräysten tarkistamisesta.

Voimassa olevan lain 34 §:n 3 momentin säännös lupatoimivallan siirtymisestä kunnilta valtiolle, kun toiminta sijaitsee usean kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alueella, olisi ehdotetussa 34 §:ssä, jonne se sopii sisältönsä puolesta paremmin kuin tähän pykälään.

38 §. Toimivallan siirto lupa-asiassa valtion ympäristölupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Säännös olisi uusi ja sen nojalla kunta voisi hakemuksesta saada käsiteltäväkseen sellaisia ympäristöluvanvaraisia toimintoja, jotka käsittelee lähtökohtaisesti valtion ympäristölupaviranomainen. Säännös vastaa toimivallan siirtoa kunnalle pilaantuneiden maa-alueiden ilmoitusten käsittelyssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin menettelystä toimivaltaa siirrettäessä. Ympäristöministeriö ratkaisisi asian kunnan hakemuksesta, kuultuaan ensin asianomaista valtion ympäristölupaviranomaista ja valvontaviranomaista. Siirto ei voisi koskea pykälässä

erikseen lueteltujen toimialojen toimintoja, kuten esimerkiksi turvetuotantoa ja kaivoksia. Se ei voisi myöskään koskea teollisuus- päästödirektiivin soveltamisalaan kuuluvia laitoksia. Toimivalta voitaisiin rajoittaa vain joidenkin toimialojen laitoksiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimivallan siirtämisen edellytyksistä. Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle olisi ensinnäkin, että siirtoa hakevan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella olisi riittävä asiantuntemus tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi siirron tulisi parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako ympäristönsuojelulain lupaviranomaisten kesken. Toimivalta voitaisiin siirtää määrääjäksi tai toistaiseksi.

Lupa-asia käsitellään 1 ja 2 momentin mukaan loppuun alkuperäisessä vireilletulopalkassa, vaikka asiaryhmää koskeva lupatoimivalta siirtyisi asian käsittelyn aikana toiselle viranomaiselle.

5 luku. Lupamenettely

39 §. Lupahakemus. Pykälässä säädettäisiin lupahakemuksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä. Pykälä vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan ympäristönsuojelulain 35 §:n 1—3 momenttia ja ympäristönsuojeluasetuksen 8 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lupahakemus on jätettävä kirjallisesti. Lupaviranomainen voisi tarvittaessa pyytää hakemusasiakirjoista lisäkappaleita, jos se olisi tarpeen kuuluttamisen tai lausuntojen pyytämisen vuoksi. Lisäksi hakemus valtion viranomaiselle olisi tehtävä sähköisesti. Tämä uusi vaatimus sähköisestä toimittamisesta olisi tarpeen, koska ehdotuksen 44 §:n mukaan hakemustietoja olisi pantava kuulutusajaksi internetiin, asianosaisten ja yleisön saataville. Lisäksi ympäristölupien käsittelyjärjestelmän sähköistäminen edellyttää tietojen saamista sähköisessä muodossa. Lupaviranomainen voisi kuitenkin yksittäistapauksessa sallia, että asiakirja jätetään vain paperisena.

Pykälän 2 momentti koskee hakemukseen liitettäviä tietoja. Säännös olisi sama kuin voimassa olevan lain 35 §:n 2 ja 3 momentti. Tarkemmat säännökset hakemukseen liitettä-

vistä tiedoista ja liitteistä olisivat nykyiseen tapaan asetuksessa.

Pykälän 3 momentissa olisivat voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 8 §:n mukaiset vaatimukset hakemuksen laatijan riittävästä asiantuntemuksesta ja hakemuksessa käytettyjen tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi tarpeellisista tiedoista.

Pykälän 4 momentissa olisi hakemuksen sisältöä ja toimittamista koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää muun muassa toiminnanharjoittajan velvollisuudesta tehdä hakemus sähköisesti.

40 §. Hakemuksen täydentäminen. Pykälässä säädettäisiin vesilain 11 luvun 5 §:n tapaan tilanteesta, jossa hakemusasiakirjojen havaitaan olevan puutteelliset. Säännös olisi ympäristönsuojelulaissa uusi.

Hakijalle olisi 1 momentin mukaan varattava tilaisuus hakemuksen täydentämiseen määrääjässä uhalla, että asia voidaan jättää tutkimatta. Säännös koskisi hakemusasiakirjojen lisäksi muuta asian ratkaisemiseksi tarpeellista selvitystä.

Hakemuksen täydentämistä koskevassa pyynnössä on hallintolain 22 §:n mukaisesti yksilöitävä, miltä osin hakemusta on täydennettävä. Hallintolain 33 §:n mukaisesti selvityksen esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika. Asianosaiselle on lisäksi ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista. Määräaikaa voidaan asianosaisten pyynnöstä pidentää, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan uhkana hakemuksen täydentämisen tai lisäselvityksen antamisen laiminlyönnille on asian jättäminen tutkimatta. Tämä soveltuisi tavallisiin tilanteisiin, joissa hakemuksen tekijän intressissä on jatkaa menettelyä ja saada asia ratkaistuksi. Niissä tilanteissa, joissa hakijalla ei ole omakohtaista intressiä asian ratkaisemiseksi, ei hakemuksen tutkimatta jättämisen uhka ole riittävä. Tällainen tilanne voisi tulla eteen esimerkiksi lupamääräysten tarkistamisen tai luvan muuttamisen yhteydessä. Tällaisia tilanteita varten pykälän 2 momentissa olisi säännös, jonka mukaan hakija voidaan velvoittaa täydentämään hakemusta tai hankkimaan lisäselvitystä uhalla,

että tämä tehdään hakijan kustannuksella. Pykälän 2 momentin säännöstä voitaisiin soveltaa silloin, kun asian ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta tai muu painava syy edellyttää poikkeuksellisen uhan käyttämistä. Säännöksen tarkoittama muu painava syy voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa hakija on hallintopakkotoimia käyttäen velvoitettu hakemaan lupaa. Tällaisessa tilanteessa hakijalla itsellään ei välttämättä ole intressiä jatkaa prosessia, minkä vuoksi 1 momentin mukainen uhka ei välttämättä toimi.

41 §. Luvan hakeminen samalla toiminta-alueella sijaitseville toiminnoille. Pykälässä säädettäisiin samalla toiminta-alueella sijaitsevien toimintojen lupamenettelyiden yhteensovittamisesta samoin kuin voimassa olevan lain 35 §:n 4 momentissa. Kohta koskee samalla toiminta-alueella sijaitsevia, erikseen luvanvaraisia toimintoja. Lupien hakeminen samanaikaisesti voi olla tarpeen, kun toimintoilla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä.

42 §. Lausunnot. Pykälässä säädettäisiin ympäristölupahakemuksesta pyydettävistä viranomaislausunnoista ja tarpeellisen selvityksen hankkimisesta. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 36 §:ää. Siihen lisättäisiin kuitenkin lausunnon pyytäminen saamelaiskäräjiltä ja kolttien kyläkokoukselta, jos toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä saamelaisten kotiseutualueella tai koltta-alueella, sekä lausunnon pyytämistä koskeva asetuksenantovaltuus. Samoin lisättäisiin lausunnon pyytäminen toiminnan sijaintikunnan terveydensuojeluviranomaiselta.

Tarkemmat säännökset lausuntojen pyytämisestä annettaisiin nykyiseen tapaan asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin velvollisuudesta pyytää lausunto patoturvallisuusviranomaiselta, kaivosviranomaiselta sekä turvallisuus- ja kemikaaliviranomaiselta, jos toiminta koskee jätepatoja, kaivostoimintaa tai vaarallisten kemikaalien laajamittaista käsittelyä ja varastointia.

43 §. Muistutukset ja mielipiteet. Pykälässä säädettäisiin asianosaisten kuulemisesta ja yleisön oikeudesta ilmaista mielipiteensä lupasiassa. Säännös olisi muuten samansisäl-

töinen kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 37 §, mutta uudessa 3 momentissa olisi voimassa olevan lain 38 §:ää vastaava kuulemista koskeva viittaus hallintolakiin.

44 §. Lupahakemuksesta tiedottaminen. Pykälässä säädettäisiin lupahakemuksesta tiedottamisesta yleisölle ja asianosaisille.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 38 §:ää vastaavasti lupahakemuksesta kuuluttamisesta kuntien ilmoitustauluilla ja sanomalehti-ilmoituksin sekä vireilläolosta ilmoittamisesta erikseen niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Velvollisuutta kuuluttaa hakemuksesta lupaviranomaisen ilmoitustaululla ei nykyisestä poiketen säädettäisi, koska hakemuksen vireilläolosta ilmoitettaisiin jatkossa myös internetissä, jolloin yleisö saisi eri tavoin tietoa vireillä olevista lupa-asioista. Kuuluttaminen lupaviranomaisen ilmoitustaululla ei siten olisi enää tarpeen.

Uutena vaatimuksena ehdotettaisiin kuulutuksen (1 momentti) ja lupahakemuksen tietojen (2 momentti) julkaisemisesta internetissä, viranomaisen tietoverkkosivuilla. Teollisuuspäästödirektiivin liitteen IV kohdan 1 mukaan yleisölle on ilmoitettava lupahakemuksesta mahdollisuuksien mukaan myös sähköisin viestimin. Uudella vaatimuksella toimeenpantaisiin kyseinen teollisuuspäästödirektiivin kohta. Velvollisuus kuulutuksen sähköiseen tiedottamiseen säädettäisiin koskemaan kuitenkin kaikkia luvanvaraisia toimintoja, ei vain teollisuuspäästödirektiivin alaan kuuluvia. Kuulutusta koskeva tiedottamisvelvollisuus internetissä koskisi siten muun muassa kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia. Kuulutus ei saa sisältää salassa pidettäviä tietoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi kuulutuksessa mahdollisesti olevien henkilötietojen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa. Kuulutuksessa ilmoitetaan yleensä toiminnanharjoittajan nimi ja hankkeen sijainti. Kuulutuksessa on tarpeen ilmoittaa nämä tiedot, jotta asia tulee riittävästi yksilöidysti ja jotta asianosaiset ja yleisö voisivat arvioida toiminnan vaikutuksia sen sijaintipaikan ympäristöön. Jos toiminnanharjoittaja on yksityishenkilö, nimi on myös henkilötieto. Toiminnan sijaintipaikka voi olla sama kuin henkilön asuinpaikka ja siten henkilö koske-

va tunnistetieto. Näiden henkilötietojen näkymisestä verkossa julkaistavassa kuulutuksessa ehdotetaan sen sallivaa säännöstä ympäristönsuojelulakiin, säännös olisi erityissäännös julkisuuslain 16 §:n 3 momenttiin nähden. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään viranomaisen henkilörekisterin henkilötietoja sisältävän tiedon luovuttamistavasta ja luovuttamisen edellytyksistä. Säännöksen mukaan tiedon saa luovuttaa, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Kun tieto luovutetaan internetin kautta, viranomainen ei voi varmistua luovutuksensaajan oikeudesta henkilötiedon käyttämiseen, koska tieto on kenen tahansa internetin käyttäjän saatavissa. Jotta kuulutus voisi sisältää tiedottamisen kannalta olennaisen tiedon toiminnan sijaintipaikasta silloinkin, kun sijaintipaikka on henkilöä koskeva tunnistetieto, on asiasta tarpeen säätää julkisuuslain edellä mainitusta kohdasta poikkeavalla tavalla.

Kuulutus olisi annettava erikseen tiedoksi niille, joita asia erityisesti koskee. Voimassa olevaa säännöstä täsmennettäisiin vastaamaan nykyistä aluehallintovirastojen käytäntöä, jonka mukaan asianosaisille lähetetään kopio kuulutuksesta. Jos asianosainen olisi ilmaissut halukkuutensa sähköiseen asiointiin, voitaisiin kuulutus lähettää sähköisesti sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lupahakemuksen nähtävillä pidosta. Lupahakemus olisi nykyiseen tapaan pidettävä nähtävillä kuulutusajan niissä kunnissa, joiden alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät. Lisäksi uutena vaatimuksena lupahakemuksen tietoja olisi julkaistava internetissä nykyistä laajemmin, jos asia käsiteltäisiin valtion ympäristölupaviranomaisessa.

Internetissä olisi julkaistava hakemuksen liitteenä toimitettu yleisötiivistelmä ja mahdollisuuksien mukaan muita lupahakemuksen keskeisiä osia. Hakemuksen keskeisillä osilla tarkoitettaisiin hankkeen päästöjen ja ympäristövaikutusten arvioimisen kannalta tärkeitä tietoja. Näitä tietoja voisi olla hakemuslomakkeessa tai -kirjelmässä ja hakemuksen liitteissä.

Tietoja olisi vietävä internetsivuille mahdollisuuksien mukaan. Ilmaisuuksien mukaan antaisi laajahkon harkintavallan asiassa. Tietojen viemisen tulisi yleensä onnistua helposti ja kustannustehokkaasti, jotta se olisi käytännössä mahdollista. Paperilla toimitettuja tietoja ei tästä syystä olisi yleensä tarpeen viedä verkkoon.

Salassa pidettävien tietojen vieminen julkiseen tietoverkkoon on julkisuuslain säännökset huomioon ottaen ilman asianomaisen suostumusta kiellettyä. Salassa pidettävät tiedot on siten aina poistettava asiakirjasta ennen internetjulkaisua. Asiakirja olisi jätettävä julkaisematta, jollei yksittäisiä salassa pidettäviä tietoja voitaisi poistaa.

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten mahdollisuudet käyttää internetiä tehokkaana tiedotuskanavana vaihtelevat kunnittain. Näin ollen kuntien viranomaisille ehdotetaan tässä vaiheessa velvollisuutta tiedottaa hakemuksista internetissä vain, jos se on mahdollista. Velvollisuus olisi siten lievempi kuin valtion lupaviranomaisilla.

Hakemusasiakirjat voivat sisältää toiminnanharjoittajaa koskevia henkilö- ja osoitetietoja tai salassa pidettäviä tietoja. Kun asiakirjoja julkaistaan netissä, on huolehdittava henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen asianmukaisesta poistamisesta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että julkaistavat hakemusasiakirjat voisivat kuitenkin sisältää samat toiminnanharjoittajaa ja toiminnan sijaintipaikkaa koskevat tiedot, jotka ilmoitetaan kuulutuksessa. Edellytyksenä olisi, että hakemuksia ei pidetä internetissä pidempään kuin se on tarpeen tehokkaan tiedottamisen vuoksi. Hakemuksia ei yleensä pidetä internetissä vuosia, vaan ne poistetaan viimeistään silloin, kun lupapäätös asiasta annetaan. Kuntien toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat pidetään internetissä yleensä niin kauan kun se on kunnan tiedottamisen kannalta tarpeen. Jos pöytäkirjat tai muut kokousasiakirjat sisältävät henkilötietoja, niitä on Kuntaliiton suosituksen mukaan syytä pitää verkkosivuilla vain tehokkaan tiedottamisen vaatiman rajoitetun ajan ja on suositeltavaa poistaa ne viimeistään vuoden kuluttua niiden julkaisemisesta.

Pykälän 3 momentissa olisi voimassa olevaa lakia vastaava viittaus vesilakiin koskien

tiedoksiantoa yhteisalueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle.

Pykälän 4 momentissa olisi tiedottamista koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella huolehdittaisiin muun muassa teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 1 ja 4 kohdan ja direktiivin liitteessä IV olevien 1 ja 5 kohdan yksityiskohtaisemmasta täytäntöönpanosta. Kohdat koskevat yleisön osallistumista lupamenettelyyn ja päätöksentekoon.

45 §. Sähköisen tiedonsaannin edistäminen. Pykälässä säädettäisiin asianosaisten ja muiden mahdollisuudesta saada pyynnöstä sähköinen ilmoitus tietyllä alueella vireille tulevista ympäristölupahakemuksista. Säännöksellä edistettäisiin oikeutta ympäristötiedon saamiseen.

Pykälän mukainen järjestely olisi mahdollinen uuden sähköisen lupia koskevan tietojärjestelmän käyttöönoton myötä. Pynnön voisi tehdä suoraan tietojärjestelmään. Vastuu yhteystietojen ajan tasalla pitämisestä ja tietopyynnön rajaamisesta olisi pyynnön tekijällä. Järjestelmää voisi käyttää kuka tahansa eli henkilö, järjestö tai viranomainen, jolle olisi tärkeää saada tieto tietyllä alueella vireille tulevista hakemuksista. Pynnön tekeminen ja alueen rajaaminen määräytyisivät tarkemmin järjestelmän ominaisuuksien perusteella. Lupaviranomaisilla voisi olla käytössä myös muita vastaavia järjestelmiä, esimerkiksi kunnan omia järjestelmiä. Säännös ei asettaisi viranomaiselle ehdotonta velvollisuutta järjestää tiedonsaantia pykälässä kuvattulla tavalla, vaan ainoastaan velvollisuuden käyttää tällaista järjestelmää, jos se olisi olemassa ja viranomaisen käytössä.

46 §. Eri toimintojen lupien samanaikainen käsittely. Pykälä koskisi eri toimintojen yhteisvaikutusten huomioon ottamista ympäristölupaharkinnassa ja lupa-asioden käsittelyssä. Säännös vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 40 §:ää. Pykälän 2 momentin vaatimukseen ratkaista hakemukset samanaikaisesti lisättäisiin sana tarvittaessa. Lupaviranomainen voisi harkita, ovatko eri hakemuksilla vireille pannut asiat sen luonteisia, että ne olisi tarpeen ratkaista samanaikaisesti.

47 §. Vesilain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely.

Pykälä koskisi vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupien yhteiskäsittelyä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 39 §:ää. Pykälään lisättäisiin ympäristölupahakemusten ja -päätösten sähköistä tiedottamista koskeva vaatimus. Vaikka asia käsiteltäisiin muutoin vesilain menettelysäännösten mukaisesti, yhteiskäsittelyn piiriin kuuluva hakemus olisi jätettävä sähköisesti (39 §) ja hakemuksesta olisi tiedotettava (44 §) ja päätös olisi julkaistava internetissä (85 §). Sähköistä tiedottamista koskeva laajennus on tarpeen teollisuuspäästödirektiivin sisältyvien osallistumisoikeuksien täytäntöönpanemiseksi. Direktiivin 24 artiklan 2 kohdan mukaan lupapäätös on saatettava yleisön saataville muun muassa internetin välityksellä. Direktiivin liitteessä IV puolestaan edellytetään, että yleisölle on ilmoitettava, mahdollisuuksien mukaan myös sähköisin viestimin, vireillä olevasta lupahakemuksesta, yleisön osallistumista koskevista menettelyistä ja eräistä muista tiedoista päätöksenteon varhaisessa vaiheessa. Vaatimus sähköisestä tiedottamisesta koskisi kaikkia aluehallintovirastoissa käsiteltäviä ympäristölupa-asioita, riippumatta siitä, onko laitos teollisuuspäästödirektiivin tarkoittama laitos vai ei.

6 luku. Lupaharkinta ja lupamääräykset

48 §. Lupaharkinnan perusteet. Pykälässä säädettäisiin lupaharkinnan perusteista ja se vastaisi suurimmaksi osaksi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 41 §:ää. Pykälän 1 ja 2 momentin paikat vaihtuisivat nykyisestä ja 1 momentissa säädettäisiin jatkossa, että annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet on otettava huomioon, nykyisen ”on tutkittava” -ilmaisun sijaan. Uusi ilmaisutapa on tarpeen teollisuuspäästödirektiivin liitteen IV täsmällisen toimeenpanon vuoksi. Nykyisen 3 momentin informatiivinen viittaus merenkulun ympäristönsuojelulakiin poistettaisiin, sillä lakien välisestä suhteesta on säädetty tämän lain soveltamisalapykälässä.

Pykälän uudessa 4 momentissa määritettäisiin olennaista muutosta koskeva lupaharkinnan ala. Harkinta kattaisi kaikki ne toiminnan osat, joihin muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristövaikutukset ja -riskit, joita muutos voi aiheuttaa. Muutosta koskeva lupapäätös si-

sältäisi paitsi toiminnan uutta tai muuttuvaa osaa koskevat määräykset, myös sellaiset olemassa olevaa toimintaa koskevat uudet määräykset, jotka ovat ympäristöön kohdistuvien vaikutusten ja riskien muutosten vuoksi välttämättömiä. Harkinnassa olisi otettava huomioon myös mahdolliset muutunutta toimintaa koskevat erityiset säännökset. Jos esimerkiksi tietyn kapasiteettirajan ylittyminen toiminnassa on säädetty tiukemman päästöraja-arvon soveltamisen ehdoksi, on tämä otettava lupaharkinnassa huomioon. Jos laitoksesta tulisi muutoksen myötä direktiivilaitos, olisi laitokselle annettava direktiivilaitosta koskevat tarpeelliset lupamääräykset. Tämä tarkoittaisi, että koko toiminnan lupamääräykset olisi tarvittaessa tarkistettava direktiivilaitoksia koskevien vaatimusten mukaisiksi. Olennaista muutosta koskeva lupaharkinta perustuisi 49 §:ssä säädetyn mukaisesti siihen, että toiminnasta ei muutoksen jälkeenkään aiheutuisi yksin tai yhdessä muiden toimintojen kanssa merkittävää ympäristön pilaantumista tai muita pykälässä kiellettyjä seurauksia. Tämän momentin mukaisessa lupaharkinnassa tulee tarkastella toimintaa vain siinä laajuudessa kuin se on tarpeen muutoksen vaikutusten arvioimiseksi luvan myöntämisen edellytysten ja lupamääräysten asettamisen kannalta.

Neljännellä momentilla toimeenpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin 20 artiklan 2 kohdan toinen alakohta. Sen mukaan direktiivissä tarkoitettua olennaista muutosta koskevan lupahakemuksen ja päätöksen on katettava ne laitoksen osat ja lupahakemusta koskevat tiedot, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa.

49 §. Luvan myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädetäisiin ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 42 §:ssä. Pykälässä olisi nykyisen kaltainen luettelo luvan myöntämisen edellytyksistä. Luettelon kohdan kaksi sanamuotoa muutettaisiin nykyisestä. Kielto aiheuttaa terveystahaitta tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa vaihdettaisiin ilmaisuun terveystahaitta tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta. Kohdan sisältö ei muuttuisi, vaan uusi muoto vastaisi paremmin sitä edeltävän terveystahaitan käsitettä, molempien ollessa ympäristön

pilaantumisen määritelmässä tarkoitettuja seurauksia. Voimassa olevan 42 §:n 2 momentin kohta, jonka mukaan toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti, poistettaisiin tästä, koska asiasta säädetäisiin jatkossa lain 2 luvussa. Voimassa olevan lain 42 §:n 3 momentin vaatimus jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan pätevyydestä jätettäisiin niin ikään pois tästä, koska vastaava vaatimus olisi lain 8 §:ssä.

Pykälän uudessa 6 kohdassa säädetäisiin luvan myöntämisen esteistä saamelaisen kotiseutualueella ja kolttala-alueella. Voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin ei sisälly nimenomaista säännöstä saamelaisille kuuluvien oikeuksien huomioon ottamisesta ympäristölupamenettelyssä. Oikeudet voitaisiin mahdollisesti ottaa huomioon nykyisinkin, ympäristönsuojelulain pilaantumisen määritelmän perusteella, sillä oikeuksien loukkamista voitaneen pitää määritelmässä tarkoitettuna muuna yleisen tai yksityisen edun loukkauksena. Asiasta on kuitenkin tarpeen säätää nykyistä yksityiskohtaisemmin. Saamelaisen kotiseutualueella toteutettavalla tai sinne vaikutuksensa ulottavalla toiminnalla saattaa olla saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia.

Ehdotettavan säännöksen mukaan ympäristöluvan myöntämisen estettä tarkoittava tilanne syntyisi, jos toiminta heikentäisi saamelaisen kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Lupaa ei myöskään saisi myöntää, jos sen mukainen toiminta heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja kolttala-alueella. Luontaiselinkeinolla tarkoitetaan kolttalaissa pienimuotoista maataloutta ja erikoismaataloutta sekä kalastusta, metsästystä ja porotaloutta samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä.

Saamelaisilla alkuperäiskansana on perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tällä perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisen kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen

ja metsästyksen harjoittamista. Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin perusteella saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean mukaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (*KP-sopimus*) 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen siten, että saamelaisten elinkeinon, kuten poronhoidon, taloudellinen kannattavuus säilyy.

Ehdotettava säännös takaa sekä perustuslaista että KP-sopimuksesta johtuvien aineellisten velvoitteiden toteutumisen. Säännöksen sisältämät olennaisuusvaatimukset asettavat melko korkean kynnyksen saamelaisten oikeuksien huomioon ottamiselle luvan myöntämisen esteitä arvioitaessa. Näitä olennaisuuskriteereitä on tulkittava ja sovellettava perusoikeusmyönteisellä tavalla ja ottaen huomioon Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö. Perustuslakivaliokunta on kaivoslakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja koskevasta hallituksen esityksestä (HE 273/2009) antamassaan lausunnossa (PeVL 32/2010 vp) ottanut esille tämän lähtökohdan kaivoslain vastaavan säännöksen soveltamisessa.

50 §. Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskeva poikkeus luvan myöntämisen edellytyksistä. Pykälässä säädettäisiin puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskevista poikkeuksista luvan myöntämisedellytyksiin. Pykälä olisi osittain uusi. Se olisi tarpeen, koska säännöksessä tarkoitettu näiden tahojen harjoittama toiminta poikkeaa muusta yhteiskunnassa harjoitettavasta toiminnasta eikä sitä ole aina mahdollista järjestää ilman ympäristöhaittoja. Erityissääntelyn puuttuessa toiminnan edellytysten turvaamiseksi ehdotetaan säännöstä, jolla luvan myöntämisen edellytyksistä voidaan rajoitetusti poiketa, jos muuta vaihtoehtoa ei kohtuudella ole olemassa. Tällaisestakaan toiminnasta ei saisi ehdotuksen mukaan aiheutua merkittävää terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista ja toiminnan aiheuttamat

haitat ympäristölle tai terveydelle on ehkäistävä mahdollisuuksien mukaan.

Erityissäännös mahdollistaisi puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien toteuttamisen. Sitä sovellettaisiin vain, jos toimintaa ei voitaisi muutoin järjestää tämän lain mukaisesti. Pykälässä säädetyissä poikkeustapauksissa ympäristölupaharkinnassa voitaisiin ottaa huomioon maanpuolustukseen liittyvä yleinen etu, ympäristönsuojeluun liittyvän yleisen edun lisäksi. Poikkeuksen soveltamista koskeva harkinta olisi luonteeltaan oikeusharkintaa.

Pykälän 1 momentti olisi uusi. Säännös koskee puolustusvoimien raskaiden aseiden tai räjähteiden käyttöä ja Rajavartiolaitoksen vastaavaa toimintaa. Sen soveltamistilanteet koskisivat erityisesti puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 c kohdan mukaisen sotilaskoulutuksen antamista ja Rajavartiolaitoksen vastaavaa toimintaa. Poikkeaminen edellyttäisi, ettei toimintaa, eli raskaiden aseiden tai räjähteiden käyttöä, voisi muulla alueella järjestää vähäisemmin ympäristöhaitoin. Vaihtoehtoisesti poikkeaminen olisi hyväksyttävä vain, jos tässä pykälässä tarkoitettun toiminnan päämäärää ei voitaisi riittävällä tavalla saavuttaa muuttamalla toiminnan toteuttamistapaa kyseisellä alueella. Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen olisi lupahakemuksessaan selvitettävä poikkeamisen edellytysten olemassaolo. Poikkeamisen soveltamistilanteisakin toiminnan olisi täytettävä luvan myöntämisen edellytykset muilta osin ja myös ympäristönsuojelulain yleiset velvollisuudet ja periaatteet 4 §:ssä säädetyin mukaisesti.

Pykälän 1 momentissa olisivat poikkeuksen alaa edelleen rajaavat lupamääräysten antamista ohjaavat erityissäännökset, joita sovellettaisiin, jos toiminnalta edellytettäisiin ympäristölupaa ja jos säännöksen soveltaminen lupaharkinnassa olisi tarpeen. Melun osalta korostuisi yöaikaisen melun välttäminen. Melun torjumiseksi annettaisiin normaaliin tapaan melun vähentämistä, torjuntaa ja tarkkailua sekä melutapahtumiin liittyvää tiedottamista koskevat määräykset. Määräyksiä annettaessa olisi huolehdittava siitä, että toiminnasta ei aiheudu merkittävää ympäristön pilaantumista melun muodossa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että melusta ei saisi aiheu-

tua merkittävää haittaa terveydelle tai sen uhkaa. Vastaavasti pilaamiskiellot (16—18 §) koskevat puolustusvoimien toimintaa normaaliin tapaan ja vain tämän säännöksen soveltamistilanteissa kielloista voitaisiin vähäisessä määrin poiketa itse ampuma-alueella, jos se olisi välttämätöntä. Raskaiden aseiden ammusten tai räjäytysten haitta-aineet eivät saisi poikkeusta sovellettaessaan aiheuttaa merkittävää pilaantumista tai sen vaaraa. Haitallisten aineiden kulkeutuminen ampuma-alueen ulkopuolelle olisi estettävä, jos siitä voisi aiheutua pilaamiskieltojen vastainen seuraus. Tältä osin lupaharkinta perustuisi 49 §:n yleiseen säännökseen. Haitallisten aineiden kulkeutumisen riskiä alueen ulkopuolelle voitaisiin hallita muun muassa asianmukaisin tarkkailua koskevin lupamääräyksin.

Pykälän 2 momentissa olisi sotilasilmailua koskeva poikkeamissäännös, joka on voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 4 b §:ssä. Pykälässä viitattaisiin jatkossa myös Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi tarpeelliseen ilmailuun. Tällä tarkoitettaisiin raja- ja aluevalvontaan, meripelastus- ja muuhun pelastustoimintaan sekä rikosentorjuntaan liittyviä Rajavartiolaitoksen lakisääteisiä tehtäviä, joista olisi säädetty tarkemmin rajavartiolaissa (578/2005) ja meripelastuslaissa (1145/2001).

Toiminnan haittoja arvioitaessa ei huomioitaisi puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisia Suomen sotilaalliseen puolustamiseen liittyviä a ja b alakohtien tehtäviä eikä muiden viranomaisten tukemiseen liittyviä 2 kohdan tarkoittamia tehtäviä. Jälkimmäisessä on kysymys ensisijaisesti sellaisista puolustusvoimien tehtävistä, joilla on tai voi olla välitön vaikutus alueellisen koskemattomuuden valvonnalle ja turvaamiselle sekä ihmishenkien ja elinympäristön turvaamiselle. Se sisältää myös avun antamisen toiselle valtiolle terrori-iskun, luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman johdosta. Säännös vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 4 b §:ää kuitenkin niin, että soveltamisalaan kuuluisivat myös edellä mainittu avun antaminen toiselle valtiolle samoin kuin Rajavartiolaitoksen ilmailu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ympäristöluvan lupamääräysten kohdistamisesta erikseen sotilas- ja siviili-ilmailuun ja asianomaisille vastuutahoille.

51 §. *Eräiden suunnitelmien ja ohjelmien vaikutus.* Pykälässä säädettäisiin eräiden suunnitelmien ja ohjelmien huomioon ottamisesta luvanvaraisessa toiminnassa. Pykälän sanamuotoa selvennettäisiin, mutta se vastaisi edelleen voimassa olevan ympäristönsuojelulain 50 §:ää. Viittaus voimassa olevan lain 26 §:n nojalla säännellyissä valtakunnallisissa suunnitelmissa ja ohjelmissa oleviin sitoviin velvoitteisiin poistettaisiin. Voimassa olevan lain 26 §:n nojalla on voitu antaa sitovia velvoitteita, mutta sitä vastaavaa 204 §:ää ei ole enää ajateltu käytettävän sitovien velvoitteiden antamiseen. Sen vuoksi tässä pykälässä ei enää olisi tarpeen viitata niihin.

52 §. *Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi.* Pykälässä säädettäisiin pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavista lupamääräyksistä ja se vastaisi suurimmaksi osaksi voimassa olevan lain 43 §:ää.

Pykälän 1 momentin luetteloon lisättäisiin uutena maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemistä koskevat määräykset. Pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavat lupamääräykset ovat tähänkin asti voineet sisältää määräyksiä maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi, mutta teollisuus- ja päästödirektiivin 14 artiklan täsmälliseksi täytäntöön panemiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen viittaus tällaisiin määräyksiin.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan nojalla ei voitaisi määrätä nykyiseen tapaan lupaviranomaiselle toimitettavasta selvityksestä, sillä tästä ehdotetaan säädettäväksi 54 §:ssä.

Voimassa olevan lain 43 §:n suuria polttolaitoksia koskeva 4 momentti poistettaisiin tarpeettomana ja 5 momentti siirtyisi tämän luvun 55 §:ksi.

53 §. *Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointi.* Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointia koskeva säännös siirrettäisiin ympäristönsuojeluasetuksen 37 §:stä lakiin, koska direktiivilaitosten lupaharkintaa koskevassa 7 luvussa viitataan säännökseen. Samalla säännökseen tehtäisiin eräitä sanamuotoja koskevia tarkennuksia. Säännöksellä

toimeenpantaisiin teollisuus päästödirektiivin liite III.

54 §. Erityistä selvitystä koskeva määräys. Pykälä vastaisi pitkälti voimassa olevan lain 43 §:n 1 momentin 5 kohtaa pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi annettavista määräyksistä. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin mahdollisuudesta määrätä toiminnanharjoittaja tekemään erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi, jos päästöistä, jätteistä tai toiminnan vaikutuksista ei ole voitu toimittaa tietoja lupaharkintaa varten.

Yleisenä edellytyksenä selvitystä koskevalle määräykselle olisi, että selvitystä tarvittaisiin toiminnan vaikutusten selvittämiseksi. Selvitysvelvollisuutta ei voitaisi antaa yleisen ympäristötiedon tuottamiseksi tai yleisen selvityksen pitäisi liittyä luvanvaraiseen toimintaan. Lupaviranomaisen tulisi suhteellisuusperiaatteen mukaisesti arvioida selvityksen tarpeellisuus ja sen tekemisestä aiheutuvat kustannukset toiminnanharjoittajalle. Määräyksestä tulisi selvästi käydä ilmi viranomaiselle toimitettavaksi vaadittu tieto.

Käytännössä määräys voisi koskea tietyn ympäristövaikutuksen, esimerkiksi hajun tai melun, tarkempaa selvittämistä toiminnan jo alettua. Määräys saattaa olla tarpeen myös toiminnassa syntyneiden jätteiden laadun selvittämiseksi.

Selvitys toimitettaisiin lupaviranomaiselle. Tämä voisi saadun selvityksen perusteella täsmentää voimassa olevan luvan niitä lupamääräyksiä, joiden tarkentamisen vuoksi selvitysvelvollisuus on annettu. Lupamääräysten muuttamisesta näissä tilanteissa säädetäisiin jäljempänä 90 §:ssä. Lupamääräyksiä voitaisiin selvityksen perusteella muuttaa sekä lievempään että ankarampaan suuntaan riippuen lupamääräyksen luonteesta ja sisällöstä sekä selvityksen tarkoituksesta ja tuloksesta. Selvitysvelvollisuutta ei voitaisi käyttää, jos selvitetävän tiedon on oltava lupaviranomaisen käytettävissä etukäteen, luvan myöntämisen edellytysten harkitsemiseksi tai keskeisten lupamääräysten antamiseksi.

Selvitysmääräys poikkeaisi tarkkailumääräyksestä siten, että se annettaisiin tietyn, ennalta epävarmana pidetyn asian täsmällisemmäksi selvittämiseksi. Se tähtäisi lupa-

määräyksen muuttamiseen tai ainakin sen harkitsemiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan luvassa on määrättävä ajankohta, johon mennessä selvitys olisi toimitettava lupaviranomaiselle. Selvityksen tekemiselle olisi annettava riittävästi aikaa. Momentissa olisi lisäksi viittaus säännös luvan täsmentämistä koskevaan 90 §:ään.

55 §. Kasvihuonekaasupäästöjä koskevat määräykset. Pykälä koskisi kieltoa antaa kasvihuonekaasupäästöille päästöraja-arvoja silloin, kun toiminta on päästökauppalaan alaan kuuluvaa. Säännös vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 43 §:n 5 momenttia.

56 §. Hiilidioksidin talteenottoa koskevat määräykset. Säännös koskisi hiilidioksidin talteenottamista ja varastointia koskevan lain (416/2012) eräiden säännösten soveltamista ympäristölupaharkinnassa ja se olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 45 b §.

57 §. Kalatalousmääräykset. Pykälä koskee kalatalousvelvoitteita ja -maksuja ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 44 §:ää. Oikaisuvaatimusta koskeva säännös siirrettäisiin kuitenkin muutoksenhakua koskevaan lukuun.

58 §. Jäte- ja jätehuoltomääräykset. Pykälässä säädettäisiin jätteistä ja jätehuollosta annettavista määräyksistä voimassa olevan ympäristönsuojelulain 45 §:n tapaan.

59 §. Jätteen käsittelytoiminnan vakuus. Pykälässä säädettäisiin jätteenkäsittelytoiminnan vakuudesta samalla tavalla kuin voimassa olevan lain 43 a §:ssä.

60 §. Vakuuden määrä. Vakuuden määrää koskevaan 60 §:ään tehtäisiin voimassa olevan lain 43 b §:n sanamuotoon nähden tarkennuksia, joilla ei kuitenkaan muutettaisi säännöksen asiallista sisältöä. Pykälässä mainittaisiin nykyisestä poiketen erikseen suotovesien ja kaasujen käsittely 1 momentissa sekä kaivannaisjätteen jätealue ja jälkihoidon kustannukset 2 momentissa.

61 §. Vakuuden asettaminen ja voimassaolo. Pykälässä säädettäisiin vakuuden asettamisesta ja voimassaolosta ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 43 c §:ää.

62 §. Seuranta- ja tarkkailumääräykset. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan seuranta- ja tarkkailumääräyksistä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 1—2 momenttia. Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin, että laitosten tarkkailutiedot ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot toimitettaisiin valvontaviranomaiselle säännöllisesti ja direktiivilaitosten osalta vähintään kerran vuodessa. Pykälällä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan 1 kohdan d alakohta, jonka mukaan viranomaisille on toimitettava vuosittain laitoksen lupaehtojen noudattamista varten tarpeelliset tiedot. Muiden laitosten osalta tietojen toimittamisen aikaväli määrättäisiin tarvittaessa ympäristöluvassa.

63 §. Määräys yhteistarkkailusta. Pykälä koskisi toiminnanharjoittajan tarkkailuvelvoitteiden toteuttamista osana yhteistarkkailua tai alueella tehtävää seurantaa. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 3 momenttia kuitenkin niin, että muun kuin lupaviranomaisen mahdollisuudesta määrätä tarkkailusta säädettäisiin erikseen seuraavassa pykälässä.

64 §. Suunnitelma seurannasta ja tarkkailusta. Pykälä koskisi seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa. Sitä vastaavat säännökset ovat voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 3, 4 ja 5 momentissa. Suunnitelman voisi hyväksyä lupaviranomainen tai valvonta- tai kalatalousviranomainen, sen mukaan kuin luvassa määrätään. Pykälän 2 momentissa olisivat suunnitelman hyväksymistä koskevat menettelysäännökset. Säännös suunnitelmaa koskevasta oikaisuvaatimusmenettelystä olisi muutoksenhakua koskevassa 19 luvussa.

65 §. Tarkkailumääräysten muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin seuranta- ja tarkkailumääräysten muuttamisesta luvan tai suunnitelman lainvoimaisuudesta huolimatta. Vastaava säännös on voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 5 momentissa. Asian käsittelevä viranomainen ilmaistaisiin ehdotetussa pykälässä nykyistä täsmällisemmin. Päätökseen voisi vaatia oikaisua tai hakea muutosta siten kuin siitä säädetään muutoksenhakua koskevassa luvussa.

66 §. Maaperän ja pohjaveden suojelua koskevat määräykset. Lakiin ehdotetaan lisät-

täväksi teollisuuspäästödirektiivin 14 ja 16 artiklan vaatimusten täyttämiseksi uusi säännös maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyvää tarkkailua koskevista lupamääräyksistä. Edellä ehdotetun pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavia lupamääräyksiä koskevan 52 §:n uuden 2 kohdan perusteella lupaviranomaisen tulisi antaa tarpeelliset määräykset maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemisestä. Nämä lupamääräykset annettaisiin kuten nykyisinkin tapauskohtaiseen riskinarviointiin perustuen. Määräykset voisivat siten edelleenkin koskea esimerkiksi maaperän ja pohjaveden suojaamiseksi toteutettavia eristäviä rakenteita. Ehdotetun 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulee huolehtia tällaisten rakenteiden ylläpidosta, huollosta ja tarkastuksista. Luvassa olisi annettava näitä toimia koskevat tarpeelliset määräykset. Näin varmistettaisiin, että pilaantumisen ehkäisemiseksi edellytetyt toimet toteutetaan siten, että niiden tavoite toteutuu.

Lisäksi 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulisi tarpeen mukaan huolehtia säännöllisestä maaperän ja pohjaveden tarkkailusta, jolla varmistettaisiin, että maaperän ja pohjaveden suojelemiseksi annetut lupamääräykset ovat olleet riittäviä. Tarkkailun osalta tulisi ottaa huomioon laitosalueella olevat maaperän ja pohjaveden pilaantumisriskin kannalta merkitykselliset vaaralliset aineet, joihin viitataan jäljempänä myös perustilaselvityksen laatimisvelvollisuutta koskevan säännöksen yhteydessä. Teollisuuspäästödirektiivissä on määritelty vaarallinen aine (3 artiklan 18 kohta), ja tämä määritelmä kattaa laajasti erilaisia EU:n asetuksen mukaisesti vaaralliseksi luokiteltuja aineita. Koska käytännössä tunnetaan myös sellaisia vaarallisia aineita, joiden luokittelu on vielä kesken, ei vaarallisen aineen käsitettä ympäristönsuojelulaissa ole haluttu kytkeä suoraan tähän direktiivin määritelmään. Perustilaselvityksen yhteydessä käytettyä merkityksellisen vaarallisen aineen määritelmää direktiiviin ei kuitenkaan suoraan sisälly. Merkityksellisiin vaarallisiin aineisiin viitataan myös lupaehtoja koskevassa 14 artiklassa (1 e kohta), jossa käsitettä on jonkin verran avattu. Ehdotettu 2 momentti perustuu merkityksellisten vaarallisten aineiden määritelmän osal-

ta 14 artiklan muotoiluun. Merkityksellisiä vaarallisia aineita ei kuitenkaan direktiivin säännökset huomioon ottaen ole mahdollista laissa rajata tätä täsmällisemmin, vaan merkityksellisiä vaarallisia aineita voisivat siten olla kaikki laitosalueella olevat vaaralliset aineet, joista voi aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Ehdotetun 2 momentin mukainen tarkkailuvuorot asetettaisiin maaperän ja pohjaveden pilaantumisiin perustuvan arvioinnin perusteella. Vastaavasti myös tarkkailun aikaväli määriteltäisiin riskiperusteisesti. Momentissa edellytettäisiin näin ollen aina riskiperusteista arviointia, minkä vuoksi lakiin ei olisi tarpeen kirjata teollisuuspäästödirektiivin tarkkailun aikaväliä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Riskiperusteisessa arvioinnissa voitaisiin päätyä myös siihen, että tarkkailumääräysten antaminen ei ole tarpeen. Direktiivin mukaisen järjestelmällisen pilaantumisen arvioinnin suorittamisesta ei ole vielä olemassa tarkempaa ohjeistusta. Pilaamisen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon toiminnan luonne eli miten merkityksellisiä vaarallisia aineita maaperään ja pohjaveden laitosalueella voi päästä, aineiden fyysis-kemialliset ja toksiset ominaisuudet, alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet, alueen ja sen lähiympäristön maankäyttö ja mahdolliset erityistoiminnat, kiinteistöjen rajat ja omistussuhteet, sijainti suhteessa pohjavesialueisiin, vedenottamoihin, yksityiskaivoihin ja herkkiin luontokohteisiin, sekä muut aineiden kulkeutumiseen, niille altistumiseen ja pilaantumisiin mahdollisesti vaikuttavat kohdekohtaiset tekijät.

67 §. Määräykset viemäriin johdettavista jätevesistä. Pykälässä säädettäisiin jätevesien esikäsittelyä koskevista lupamääräyksistä niissä tilanteissa, joissa teollisuusjätevedettä johdetaan yhdyskunnan jätevedenpuhdistamolle, ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 47 §:ää. Säännöksen sanamuotoa tarkennettaisiin niin, että siinä tuotaisiin esille jätevedenpuhdistamon toimintakyvyn turvaaminen erityisenä syynä määräyksen antamiselle. Säännös ja 47 §:n nojalla säädetyt ympäristönsuojeluasetuksen 36 ja 36 a § ovat tarpeen yhdyskuntajätevesidirektiivin 91/271/ETY täytäntöönpanemiseksi. Jatkossa asetuksenantovaltuus olisi lain 2 lu-

vussa, muiden päästöjen rajoittamista koskevien asetuksenantovaltuuksien yhteydessä.

68 §. Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella. Pykälässä säädettäisiin jätevesien johtamista koskevista lupamääräyksistä ja se olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 48 §.

69 §. Määräykset viemäriputkesta. Pykälässä säädettäisiin viemäriputkea koskevista lupamääräyksistä ja se olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 49 §.

70 §. Lupamääräyksen ja valtioneuvoston asetuksen suhde. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa ympäristölupaharkinnassa voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksessa yksilöityä ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimusta ankarampi lupamääräys. Pykälä vastaisi tältä osin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 51 §:ää.

Voimassa olevan 51 §:n vesien suojelemista koskeva 3 kohta ehdotetaan poistettavaksi, koska 2 kohdan viittaus ympäristön laatuvaatimuksiin kattaa myös vesille asetetut laatuvaatimukset. Myös 1 kohdan viittaus luvan myöntämisen edellytyksiin tarkoittaa, että ehdotetun 51 §:n mukaisesti vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma tulee ottaa huomioon pilaantumisen merkittävyttä ja siten myös luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa.

Ehdotuksen 3 kohdassa ei nykyisen lain 51 §:n 4 kohdasta poiketen enää vaadittaisi, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamisesta olisi säädetty Euroopan unionin säädöksen täytäntöön panemiseksi annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimus tarkoittaa, että toiminnassa käytetään teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia menetelmiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Vaatimusta on lain 8 §:n vuoksi noudatettava sekä direktiivilaitoksen että muun luvanvaraisen laitoksen toiminnassa. Jos asetuksessa asetettua vähimmäisvaatimusta suorituskäytännössä tekniikka on olemassa ja jos tekniikan käyttöönoton kustannukset suhteessa sillä saavutettavaan ympäristöhyötyyn olisivat kohtuulliset, sen käyttöä voitaisiin vaatia lupamääräyksissä 52 §:n 2 momentin mukaisesti. Viittaus Euroopan unionin säännöksiin olisi tarpeen poistaa, jotta parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusta voitaisiin nou-

dattaa täysimääräisesti kaikessa lupaharkinnassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luvan jälkeen voimaan tulevan valtioneuvoston asetuksen noudattamisesta lupamääräysten esittämättä. Säännös vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 56 §:ää. Asetuksessa olisi tarvittaessa säädettävä veloitteiden voimaantuloa koskevista riittävästä siirtymäajoista, koska tähän säännökseen ei sisältyisi siirtymäaikasääntelyä.

71 §. Määräys lupamääräysten tarkistamiseksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentin tapaan, että luvassa voidaan määrätä lupamääräysten tarkistamisesta ja että päätöksessä on tällöin määrättävä, mihin mennessä hakemus on tehtävä ja mitä selvityksiä tuolloin on esitettävä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ympäristöluvan tarkistamismääräyksen antamisesta. Voimassa olevassa laissa asiaa on ohjattu melko väljästi: tarkistamista koskeva määräys annetaan, ellei tällaista määräystä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Käytännössä määrätty tarkistamisväli ovat olleet valtion lupaviranomaisten myöntämässä luvissa keskimäärin noin yhdeksän vuotta. Ne ovat kuitenkin vaihdelleet tapauskohtaisesti, noin vuodesta aina 17 vuoteen. Nyt ehdotettavassa säännöksessä tarkennettaisiin tarkistamisen tarpeellisuutta ja aikaväliä koskevan harkinnan perusteita nykyiseen verrattuna. Harkinnassa olisi arvioitava toiminnan laajuutta ja merkittävyyttä sekä toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja niiden vaikutuksia. Tarkistamisen tarpeellisuus, laajuus ja määräaika ratkaistaisiin tapauskohtaisen arvioinnin avulla. Tarkistamisen tarvetta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon, mitä muualla tässä laissa säädetään mahdollisuudesta muuttaa lainvoimaista lupaa tai lupamääräyksiä, vaikka tästä ei olisi erillistä mainintaa säännöksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi vesienhoitosuunnitelmien, merenhoitosuunnitelman ja niiden toimenpideohjelmien huomioon ottamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin direktiivilaitosten lupien tarkistamiseen. Direktiivi-

laitoksen lupamääräyksiä ei määrättäisi tarkistettavaksi yleensä tämän pykälän nojalla, vaan sitä koskeva erityissäännös olisi lain 80 §:ssä. Tarkistaminen sidottaisiin 80 §:ssä BAT-päätelmien voimaantuloon. Määräys direktiivilaitoksen lupamääräysten tarkistamisesta voitaisiin kuitenkin antaa tämän säännöksen nojalla, jos BAT-päätelmien voimaantuloon kytkettyä tarkistamista ei tehtäisikään ennalta arvioidussa aikataulussa. Määräyksellä voitaisiin muun muassa varmistaa, että lupamääräykset joka tapauksessa tarkistetaan säännöllisesti, vaikka BAT-päätelmiä ei uusittaisi suunnitellussa kahdeksan vuoden rytmissä. Tällaisen määräyksen antaminen olisi lupaviranomaisen harkinnassa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lupamääräysten tarkistamista koskevasta menettelystä viittaamalla ympäristöluvan hakemista ja eräiden hakemusasioiden käsittelyä koskeviin pykäliin.

7 luku. Direktiivilaitoksen lupaharkinta

72 §. Parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevat määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin luvun keskeiset parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan liittyvät käsitteet, eli vertailuasiakirja, päätelmät ja päästötasot. Ne vastaisivat teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 11–13 kohtien määritelmiä. Direktiivin käsitteet paras käytettävissä oleva tekniikka (10 kohta) ja uusi tekniikka (11 kohta) määriteltäisiin lain 5 §:ssä.

73 §. Luvun soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin luvun soveltamisalasta. Luvun säännöksiä sovellettaisiin direktiivilaitoksen lupaharkinnassa, sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään. Luvussa täsmennettäisiin käytännössä sitä lupaharkinnan osaa, joka koskee parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmien (BAT-päätelmät) noudattamista. Lisäksi luvussa säädettäisiin energiankäytön tehokkuutta koskevista määräyksistä ja luvun viimeisessä pykälässä olisivat perustilaselvitystä koskevat säännökset. Muutoin direktiivilaitoksen lupaharkinta ja annettavat lupamääräykset perustuisivat lain 6 lukuun. Toiminnan täytyy siten täyttää luvan myöntämisen edellytykset (49 §) ja muut tämän lain

vaatimukset (48 §). Näillä yleisillä vaatimuksilla on merkitystä teollisuuspäästödirektiivin 15 artiklan 4 kohdan 3 ja 4 alakohtien sekä 18 artiklan toimeenpanon kannalta.

Pykälän toisessa virkkeessä olisi lukua koskeva soveltamisalapoikkeus koskien uusien tuotteiden ja prosessien tutkimusta, kehittämistä ja kokeilua. Tällainen toiminta on rajattu teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle, eivätkä direktiivin nojalla annettavat BAT-päätelmät koske sitä. Päätelmiä ei siksi ole tarkoituksenmukaista soveltaa tällaisissa tilanteissa sitovana perusteena, vaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusta voidaan arvioida mahdollisessa tutkimusta, kehittämistä tai kokeilua koskevassa lupaharkinnassa vapaammin.

74 §. *Energian käytön tehokkuutta koskevat määräykset.* Pykälässä säädetään energian käytön tehokkuutta ja sen parantamista koskevista direktiivilaitoksen lupamääräyksistä ehdotettavan lain 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden tarkemmaksi toteuttamiseksi.

Teollisuuspäästödirektiivin 11 artiklan mukaan toiminnanharjoittajan perusvelvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että laitosta käytetään siten, että sen energiankäyttö on tehokasta. Direktiivin 14 artiklan mukaan ympäristölupaan on sisällytettävä tarpeelliset lupamääräykset sen varmistamiseksi, että laitos toimii 11 artiklan mukaisten perusvelvoitteiden mukaisesti. Näihin perusvelvoitteisiin kuuluu myös energian tehokas käyttö. Energian tehokkaalla käytöllä tarkoitetaan myös sen tehokasta tuotantoa ja hankintaa. Direktiivin 11 artiklan velvollisuus ehdotetaan täytäntönpantavaksi uuden ympäristönsuojelulain 8 §:llä. Lupamääräyksiä koskeva säännös täydentäisi ja konkretisoisi lain yleistä velvollisuutta.

Teollisuuspäästödirektiivin 11 artiklan mukainen perusvelvoite käyttää laitosta siten, että energiankäyttö on tehokasta, sisältyy myös teollisuuspäästödirektiivillä kumottavaan, aikaisempaan IPPC-direktiivin 3 artiklaan. Direktiivin velvoitetta ei ole kuitenkaan pantu täytäntöön kansallisesti. Tämä on todettu Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 2011:12. Sen mukaan IPPC-direktiivin 3 artiklan 1 kohdan d alakohta huomioon ottaen toimivaltaisen viranomaisen on voitava var-

mistua siitä, että laitosta käytetään siten, että energian käyttö on tehokasta, vaikkakaan nimenomaista lupamääräystä tästä ei edellytetä. Kansallisen oikeuden tulkitseminen EU-oikeusmyönteisesti edellyttää, että kansallisessa oikeudessa on normi, jota voidaan soveltaa direktiivimääräyksen mukaisesti. Nyt ehdotettavalla 74 §:llä säädetään tämä puuttuva kansallinen normi, jotta direktiiviä voidaan soveltaa niin kuin on tarkoitettu.

Velvoite energian tehokkaasta käytöstä sisältyy myös parhaan käyttökelpoisen tekniikan käytön velvoitteeseen. Teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan ja ehdotettavan 74 §:n mukaan lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan ja teollisuuspäästödirektiivin mukaisten laitosten ollessa kyseessä erityisesti BAT-vertailuasiakirjoista johdettuihin BAT-päätelmiin. Nämä päätelmät sisältävät myös toiminnan energian käytön tehokkuutta koskevia päätelmiä. Toimialakohtaisten BAT-päätelmien lisäksi energian käytön tehokkuuden sisältöä käsitellään horisontaalisessa BAT-vertailuasiakirjassa. Vertailuasiakirjasta on julkaistu Suomen ympäristösarjassa 51/2008 suomenkielinen soveltamisopas Teollisuuden energiatehokkuus.

Energian käytön tehokkuutta säädellään myös energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (2012/27/EU, jäljempänä *energiatehokkuusdirektiivi*), joka tuli voimaan 4 päivänä joulukuuta 2013. Energiatehokkuusdirektiivi asettaa jäsenvaltioille sitovia energian käytön tehokkuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimuksia ovat muun muassa suurten yritysten energiakatselmukset ja polttoaineteholtaan yli 20 megawatin laitosten ylijäämälämmön hyödyntämismahdollisuuksien sekä sähkön ja lämmön yhteistuotantomahdollisuuksien selvittäminen.

Energiatehokkuusdirektiivi on saatettava kansalliseen lainsäädäntöön viimeistään 5 päivänä kesäkuuta 2014. Se edellyttää uusia toimia energiatehokkuuden huomioonottamiseksi, kuten energiatehokkuusvelvoitejärjestelmän tai vaikuttavuudeltaan vastaavien toimien käyttöönottoa, riippumattomien

viranomaisten valvomia pakollisia energia-katselmuksia suurille yrityksille sekä ohjelmia, joilla kannustetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä teettämään energiakatselmuksia ja toteuttamaan näiden katselmusten suositukset. Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa hyödynnetään jo laaja-alaisessa käytössä olevia energiategokkuussopimuksia ja samalla tarkastellaan energiategokkuustoimia ja velvoitteita myös sopimustoimintaan kuulumattomille.

Energian tehokasta käyttöä koskevat lupamääräykset voivat olla erilaisia sen mukaan, mikä on toiminnanharjoittajan energiahallinnan tila ja laitoksen koko. Jos toiminnanharjoittaja ja luvittava toiminta ovat liittyneet elinkeinoelämän energiategokkuussopimukseen, joka sisältää energiankäytön hallintajärjestelmän, energian käytön hallinta on yleensä hyvällä tasolla. Jos toiminnanharjoittaja ei ole liittynyt energiategokkuussopimukseen, sen on selvitettävä energian tehokas käyttö ja seurannan tunnusluvut muulla tavoin.

Uutta toimintaa käynnistettäessä ja olemassa olevaa toimintaa olennaisesti muutettaessa tulee toiminnanharjoittajan osoittaa lupahakemuksessaan, että laitos on suunniteltu siten, että ympäristön pilaantumisen ehkäisy on otettu kokonaisvaltaisesti huomioon. Käytännössä tämä tarkoittaa myös sitä, että kone-, laite- ja järjestelmävalinnat on tehty parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti ottaen huomioon toiminnan energiategokkuus suunnitellun toiminnan elinkaaren aikana.

Käytännössä ympäristölupamenettely on ainoa menettely, jossa energian käytön tehokkuutta koskevia velvoitteita voidaan asettaa ennen toiminnan alkua. Niillä voidaan vaikuttaa energian käytön tehokkuuteen pitkälle tulevaisuuteen. Laskettaessa energian käytön tehokkuusinvestointien toteuttamiskelpoisuutta onkin mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon koko elinkaaren aikaiset vaikutukset. Energiategokkuussopimuksilla voidaan myöhemmin, tähän asti tosin vapaaehtoisuuteen perustuen, tukea organisaatioiden energian käytön tehokkuutta parantavia toimia.

Energian käytön tehokkuutta koskevilla ympäristölupamääräyksillä voidaan täydentää elinkeinoelämän vapaaehtoisia energiategokkuussopimusjärjestelmää ja kattaa myös ne direktiivilaitokset, jotka ovat jättäytyneet sopimusten ulkopuolelle.

Ympäristöluvan avulla laitokset voidaan ohjata ottamaan energian tehokas käyttö huomioon toiminoissaan. Lupamääräyksiä ei olisikaan tarpeen antaa, jos toiminnanharjoittaja on liittynyt elinkeinoelämän energiategokkuussopimuksen tai muuhun vastaavaan vapaaehtoiseen järjestelyyn, jonka energianhallintajärjestelmässä toiminnanharjoittaja määrittelee energian käytön tehokkuuden tunnusluvut ja sitoutuu energiategokkuuden jatkuvaan parantamiseen.

75 §. Päätelmien soveltaminen ympäristölupaharkinnassa. Pykälässä säädetäisiin BAT-päätelmien soveltamisesta direktiivilaitoksen ympäristölupaharkinnassa. Niitä olisi noudatettava parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamisen varmistamiseksi. Lupaharkinnassa olisi sovellettava myös muita parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevia tämän lain vaatimuksia kuten 52 §:n velvollisuutta ehkäistä ja rajoittaa päästöjä käyttämällä parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja kieltoa määrätä käyttämään tiettyä yhtä tekniikkaa.

BAT-päätelmien tekniikkakuvaukset eivät useinkaan vastaa tai kata sellaisenaan laitoksen koko toimintaa. Päätelmissä on voitu kuvata osa vaihtoehtoisista, alalla käytössä olevista tekniikoista. Tekniikat ovat sidoksissa laitoksen prosesseihin, eikä kuvauksissa ole välttämättä otettu huomioon erilaisia prosessikokonaisuuksia ja tekniikoiden käyttökelpoisuutta niissä. Päätelmien edellyttämä ympäristönsuojelun taso voidaan tällaisessa laitoksessa saavuttaa BAT-päätelmistä poikkeavalla tavalla, kuten päästöä estävällä tai muulla vaihtoehtoisella tavalla, joka ympäristövaikutuksiltaan vastaa samaa tasoa. Tämän vuoksi lupaviranomaisen on lupaharkinnassaan jatkossakin arvioitava laitoksen toimintaa ja parasta käyttökelpoista tekniikkaa kokonaisvaltaisesti ja myös muiden perusteiden kuin päätelmien avulla. Päätelmiä on kuitenkin käytettävä aina kun päätelmät ovat sovellettavissa ottaen huomioon laitoksella käytössä oleva tekniikka, laitoksen toiminta ja tuotantomenetelmät sekä päätelmien sisältö.

Pykälän 1 momentin mukaan direktiivilaitoksen päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten olisi perustuttava BAT-päätelmiin. Laitoksen päästöraja-arvot olisi määrättävä niin, että BAT-päätelmissä olevat päästötasot eivät ylittyisi. Tällä tarkoitettaisiin päätelmissä kuvattuja enimmäispäästötasoja.

Päästötasoja olisi noudatettava, kun laitos toimii normaaleissa toimintaolosuhteissa. Toiminnan käynnistämiseen, huoltoihin, vahinkoihin, väliaikaiseen toiminnan pysäyttämiseen ja lopulliseen toiminnan lakkauttamiseen liittyvät tilanteet eivät olisi tässä tarkoitettuja normaaleja toimintaolosuhteita.

BAT-päätelmiin voi sisältyä joustoja tai vaihtoehtoja, jotka olisivat lupaharkinnan lähtökohtana. Jos esimerkiksi päätelmissä olisi esitetty vaihtoehtoisia päästötasoja tai tarkkailutapoja, lupamääräyksissä olisi edellytettävä yleensä vain jommankumman vaihtoehdon käyttämistä, ei molempien.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa kaikkia parhaan käyttökelpoisen tekniikan arvioimiseksi tarpeellisia tietoja tai lupaharkintaan liittyviä päästötasoja ei olisi kuvattu BAT-päätelmissä. Lupamääräykset olisi tällöin annettava muulla perusteella, niin että toiminnassa saavutetaan vastaava ympäristönsuojelun taso kuin silloin, jos laitoksella olisi käytössä päätelmissä kuvattua parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Paras käyttökelpoinen tekniikka olisi päästöraja-arvojen määräämistä varten arvioitava 53 §:n perusteiden mukaisesti. Näiden perusteiden avulla lupaviranomainen arvioisi tapauskohtaisesti, onko laitoksella käytössä oleva tekniikka parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja mitkä ovat kyseisen tekniikan BAT-päästötasot. BAT-päätelmien soveltuvuus edellyttäisi siten tapauskohtaista harkintaa. Jos päätelmissä ilmoitetut päästötasot eivät tekniikan erillaisuuden vuoksi soveltuisi harkinnan perusteeksi, lupamääräyksiin huolehdittaisiin muulla tavoin vastaavan ympäristönsuojelun tason saavuttamisesta.

Pykälän 1 ja 2 momenteilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan 5 kohta ja 16 artiklan 1 kohta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa laitoksen toiminnan osaa tai tuotantomenetelmää tai niiden kaikkia ympäris-

tövaikutuksia ei ole käsitelty BAT-päätelmissä. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusta arvioidaan näissä tilanteissa ehdotetun 53 §:n mukaisen parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointiperusteiden nojalla. Toiminnanharjoittajaa olisi kuultava tämän momentin nojalla annettavista lupamääräyksistä, jos ne poikkeaisivat olennaisesti siitä, mitä hakija on hakemuksessaan esittänyt. Kuulemisella taataan toiminnanharjoittajan ja lupaviranomaisen välinen vuoropuhelu tilanteessa, jossa toimintaa tai tuotantomenetelmää taikka niiden ympäristövaikutuksia ei ole kuvattu päätelmissä ja lupaviranomainen arvioi parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisen, päästöraja-arvot ja tarkkailun muulla perusteella. Kuuleminen olisi tarpeetonta, jos määräykset olisivat hakemuksessa esitetyn mukaiset, eli silloin kun viranomaisen ja toiminnanharjoittajan näkemykset parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta ja päästöraja-arvoista ja muista tekniikkaa koskevista lupamääräyksistä olisivat olennaisin osin yhteneväiset. Jos hakemusta täydennettäisiin kuulemismenettelyn vuoksi, lupaviranomaisen tulisi harkita uutta lupahakemuksesta kuuluttamista tai kuulemista, vastaavin perustein kuin muutoinkin, kun hakemusta täydennetään lausunto- ja kuulemiskierroksen jälkeen. Momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan 6 kohta.

76 §. Sovellettavat päätelmät. Päätelmät tulevat voimaan kun komissio on 13 artiklan mukaista menettelyä noudattaen hyväksynyt ne. Päätöksenteon jälkeen komissio asettaa vertailuasiakirjan julkisesti saataville ja varmistaa, että se asetetaan saataville Euroopan unionin kaikilla virallisilla kielillä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asian vireilläolon aikana voimaan tulevien päätelmien asemasta lupaharkinnassa. Teollisuuspäästödirektiivissä ei nimenomaisesti säädetä hakemuksen vireilläolon aikana hyväksytyjen BAT-päätelmien soveltamisesta. Useimmiten uusien säädösten voimaantulo sidotaan lain siirtymäsäännöksiin asian vireilläoloon niin, että asia ratkaistaan vireilletulon hetkellä voimassa olevien säännösten mukaisesti. Myös hakemusasiakirjojen kuulutushetkeä on käytetty sovellettavien säännösten valintakriteerinä ympäristölainsäädännössä. BAT-päätelmissä

itsessään ei ole niiden voimaantuloa koskevia siirtymäsäännöksiä, joten siitä on oikeusvarmuuden periaate huomioon ottaen tarpeen säätää kansallisesti. Esityksessä ehdotetaan, että vireilletulon jälkeen voimaan tulleita päätelmiä sovelletaan vain, jos se on hakijan kannalta kohtuullista ottaen huomioon ehdotetussa säännöksessä tarkemmin mainitut perusteet. Vireilletulon jälkeen voimaan tulleiden päätelmien soveltaminen voisi olla kohtuutonta esimerkiksi silloin, jos lupahakemusta olisi sen vuoksi täydennettävä, hakemus olisi kuuluttava uudestaan ja asian käsittely pitkittyisi huomattavasti. Toisaalta, päätelmät voitaisiin ottaa harkinnassa huomioon, jos se ei johtaisi menettelyn pitkittymiseen ja soveltaminen olisi hakijalle muutoinkin kohtuullista. Hakija voisi hakemuksessaan ilmoittaa noudattavansa uusia päätelmiä, jolloin niitä sovellettaisiin lupaharkinnassa. Usein tilanne on sellainen, että BAT-päätelmien sisältö on tiedossa jo hyvän aikaa ennen kuin komissio hyväksyy ne virallisesti ja tällöin niiden huomioon ottaminen lupahakemuksessa ja -harkinnassa voi olla käytännöllistä myös toiminnanharjoittajan kannalta. Päästötasojen noudattamiselle voitaisiin kohtuullisuuden varmistamiseksi asettaa myös siirtymäaikoja, jotka olisivat tarvittaessa pidempiä kuin neljä vuotta päätelmien julkaisemisesta. Hakijan kannalta tämä voisi olla parempi vaihtoehto kuin lupamääräysten tarkistaminen uusien päätelmien mukaisiksi uudessa menettelyssä, neljän vuoden kuluessa päätelmien voimaantulosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin IPPC-direktiivin 17 artiklassa tarkoitettujen vertailuasiakirjojen voimassaolosta ennen kuin teollisuuspäästödirektiivin nojalla tehty vastaavat päätökset korvaavat ne. IPPC-direktiivi ei varsinaisesti sisällä säännöksiä komission päätöksenteosta, mutta komissio on käytännössä hyväksynyt tiedonvaihdon perusteella vertailuasiakirjoja, joihin on sisältynyt myös BAT-päätelmiä vastaava osa. Vanhojen vertailuasiakirjojen BAT-päätelmiä vastaavaa osaa käytettäisiin lupaharkinnassa, mutta niissä esitetyt päästötasot eivät kuitenkaan olisi sitovia päästöraja-arvoja määrättäessä eikä silloin myöskään olisi tarvetta antaa niistä poikkeuksia. Mo-

mentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan 7 kohta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ympäristöministeriön velvollisuudesta tiedottaa päätelmistä tietoverkkosivuillaan.

77 §. Päästöraja-arvojen määrääminen. Pykälässä säädettäisiin päästöraja-arvojen määrittämisestä sekä niiden ja päästötasojen vertailtavuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan vertailuolosuhteiden sekä muiden vertailun kannalta olennaisten tekijöiden olisi oltava luvassa samat kuin päätelmissä. Tämä on tarpeen, jotta päästöjen pysymistä päästötasojen mukaisissa rajoissa voitaisiin valvoa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuitenkin, että raja-arvot, ajanjaksot ja vertailuolosuhteet voitaisiin tarvittaessa määrätä päätelmistä poikkeavalla tavalla, jos se olisi päästöjen tai tarkkailun luonteen vuoksi tarpeen. Tällöin olisi kuitenkin voitava varmistaa, että samalla noudatetaan BAT-päätelmien mukaisia päästötasoja. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että päästö- ja muut tarkkailutiedot kerättäisiin sellaisessa muodossa, että niitä voitaisiin verrata BAT-päätelmien päästötasoihin. Lisäksi momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta toimittaa vähintään kerran vuodessa valvontaviranomaiselle yhteenveto päästöjen tarkkailutuloksista vertailukelpoisessa muodossa. Tästä määrättäisiin tarkemmin ympäristöluvassa. Momentin säännökset olisivat ehdotetun 62 §:n yleisiä tarkkailuvelvoitteita täydentäviä vaatimuksia, joita sovellettaisiin vain direktiivilaitoksissa.

Tämän lain nojalla annettavassa asetuksessa olisi tarpeen direktiivin täytäntöön panemiseksi säätää valvontaviranomaisen velvollisuudesta arvioida päästötarkkailun tuloksia kerran vuodessa ja verrata niitä päätelmien päästötasoihin. Momentilla ja asetuksella pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 15 artiklan 3 kohdan 1 alakohdan b alakohta ja toinen alakohta sekä 14 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohta.

78 §. Päästötasoja lievemmat raja-arvot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa BAT-päästötasoista ja määrätä lievemmistä päästöraja-arvoista, jos päästötasojen noudattamista koskeva vaatimus olisi yksittäistapauksessa kohtuuton. Säännöksen mukaan harkinta koskisi vain

75 §:n 1 momentin nojalla määrättäviä päästöraja-arvoja. Tästä seuraisi, että menettely koskisi vain BAT-päästötasoista poikkeamista eikä liittyisi muihin ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiin.

Päästötasoja lievempien raja-arvojen määrittämisen edellytyksenä on, että päästötasojen noudattaminen johtaisi kohtuuttoman korkeisiin kustannuksiin verrattuna saavutettaviin ympäristöhyötyihin. Kyse on kokonaisuuskannasta, jossa eri tekijöitä verrataan keskenään lopputulokseen pääsemiseksi.

Lähtökohtaisesti paras käyttökelpoinen tekniikka on, määritelmänsä mukaisesti, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista, joten päätelmissä kuvatun tekniikan aiheuttamia kustannuksia ei sinänsä voitaisi pitää toimialalla yleisesti kohtuuttomina. Olemassa olevilla laitoksilla uuden tekniikan käyttöönoton aiheuttamat kustannukset saattaisivat kuitenkin olla kohtuuttomat sen vuoksi, että tekniikan asentaminen vanhoihin rakenteisiin ja prosesseihin on yleensä vaikeampaa ja kalliimpaa kuin käyttöönotto uudella laitoksella. Toisaalta, olemassa olevalla laitoksella kustannuksia voitaisiin joissakin tapauksissa kohtuullistaa ajoittamalla uuden tekniikan käyttöönotto laitoksen uudistamisen tai peruskorjauksen yhteyteen.

Saavutettavissa olevat ympäristöhyödyt tarkoittavat niitä hyötyjä, jotka saavutettaisiin ympäristön pilaantumisen estymisenä, jos laitoksella noudatettaisiin päätelmien päästötasoja poikkeuksen sallimien lievempien päästöraja-arvojen sijaan.

Kustannuksia ja ympäristöhyötyjä olisi verrattava keskenään. Ympäristöhyödyn tai kustannuksen pienuus tai suuruus sinänsä ei ratkaisisi sitä, voidaanko poikkeus myöntää vai ei. Kysymys olisi aina vertailusta.

Harkinnassa otettaisiin säännöksen mukaan huomioon laitoksen maantieteellinen sijainti ja sen tekniset ominaisuudet sekä paikalliset ympäristöolot. Maantieteellisellä sijainnilla on merkitystä, kun arvioidaan laitoksen päästöjen vaikutusta paikallisiin ympäristöoloihin. Laitoksen päästöillä voi olla isompi tai pienempi paikallinen merkitys, päästöjen määrän, päästöpaikan, päästöjen luonteen ja paikallisen ympäristön sietokyvyn mukaan. Laitoksen tekniset ominaisuudet vaikuttavat siihen, millaisin kustannuksin paras käyttö-

kelpoinen tekniikka voidaan ottaa käyttöön laitoksella. Paikallisten ympäristöolojen arviointi edellyttää tietoa ympäristön laadusta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Jos suuri osa alueen ympäristökuormituksesta tulisi kyseiseltä laitokselta, poikkeuksen vaikutus päästöihin voisi olla merkittävä. Jos paikallinen ympäristökuormitus syntyy suurimmaksi osaksi muusta syystä, esimerkiksi kaukokulkeumasta tai liikenteestä, ei kyseisen laitoksen päästöillä olisi niin suurta merkitystä. Euroopan komissio voi selkeyttää ohjeiden avulla perusteita, jotka on otettava huomioon poikkeuksen soveltamisessa (15 artiklan 4 kohdan viides alakohta).

Pykälässä ei säädettäisi poikkeusta koskevan määräajan asettamisesta, mutta määräajan käyttäminen voisi olla perusteltua niissä ehdotetun 81 §:n mukaisissa tilanteissa, joissa päästötasojen soveltaminen neljän vuoden ajassa BAT-päätelmien julkaisemisesta olisi kohtuutonta tai käytännössä mahdotonta esimerkiksi lupamenettelyn keston tai ajankohdan vuoksi. Päästötasojen noudattamiseen voisi olla tarpeen myöntää lisäaikaa myös, jos se olisi tarpeen laitoksen investointien tai huoltoseisokin suunnitellun ajankohdan, parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoon liittyvän käytännön vaikeuden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Mahdollisen määräaikaisen poikkeuksen pituus olisi ratkaistava pykälän yleisten poikkeusperusteiden mukaisesti. Poikkeuksen mahdollistamaa kustannussäästöä verrattaisiin niihin ympäristöhyötyihin, jotka viivästyksen vuoksi menetettäisiin.

Poikkeusperusteet täytyisivät lyhytaikaisessa poikkeuksessa helpommin kuin pitkäaikaisessa. Poikkeuksen käyttäminen lyhytaikaisesti olisi perusteltua, jos sen mukanaan tuomat kustannussäästöt olisivat merkittävät suhteessa menetettyyn ympäristöhyötyyn. Tällainen tilanne olisi käsillä muun muassa, jos toiminnanharjoittaja saisi saadun lisäajan turvin riittävästi aikaa tekniikan hankkimiseen ja rakentamiseen. Viranomaisen voisi hakijan aloitteesta tai oma-aloitteisestikin hyödyntää poikkeusperustetta, jos direktiivin vuoksi noudatettavaa neljän vuoden määräaikaa olisi jatkettava esimerkiksi juuri tekniikan käyttöönoton vaatiman ajan vuoksi.

Toiminnanharjoittajan olisi esitettävä hakemalleen poikkeukselle perusteet lupamennettelyssä. Lupaviranomaisen olisi päätöksen perusteluissa ilmoitettava syy lievempien raja-arvojen käyttämiseksi. Pykälässä säädetyn lisäksi valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin tarkemmin poikkeusta koskevista hakemuksen tiedoista ja lupaviranomaisen velvollisuudesta arvioida ja perustella erikseen poikkeaminen ja lievempien raja-arvojen antaminen.

Pykälän 1 momentin lopussa olisi todettu, että poikkeus ei kuitenkaan saa johtaa sitovien päästöraja-arvojen ylittymiseen, aiheuttaa ympäristöluvan myöntämisen edellytysten vastaista seurausta tai vaarantaa ympäristölaatuvaatimuksen toteutumista. Laatuvaatimuksen toteutumista koskevassa harkinnassa arvioidaisiin laitoksen päästöjen osuutta ja vaikutusta paikallisiin ympäristöoloihin, vastaavasti kuin poikkeusta koskevassa suhteellisuusharkinnassa.

Poikkeusperusteiden tulkinnassa otettaisiin huomioon teollisuuspäästödirektiivin johdanto-osan perustelukappaleet 16 ja 22. Johdannon 16 perustelukappaleen mukaan jos parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan liittyvien päästötasojen soveltaminen johtaisi suhteettoman suuriin kustannuksiin ympäristöhyötyihin verrattuna, toimivaltaisten viranomaisten olisi tiettyjen erityisolosuhteiden huomioon ottamiseksi voitava vahvistaa kyseisistä tasoista poikkeavia päästöjen raja-arvoja. Poikkeamien olisi perustuttava arviointiin, jossa otetaan huomioon tarkkaan määritellyt perusteet. Tässä direktiivissä vahvistettuja päästöjen raja-arvoja ei saisi ylittää. Merkittävää pilaantumista ei saisi kuitenkaan missään tapauksessa aiheuttaa ja korkea ympäristön suojelun taso olisi kaiken kaikkiaan saavutettava. Johdannon 22 perustelukappaleen mukaan tietyissä tapauksissa, joissa lupaehojen tarkistamisen ja ajan tasalle saattamisen yhteydessä käy ilmi, että uuden parhaan käytettävissä olevan tekniikan käyttöönottoaminen saattaa edellyttää pidempää ajanjaksoa kuin neljää vuotta BAT-päätelmiä koskevan päätöksen julkaisemisen jälkeen, toimivaltaiset viranomaiset voivat asettaa lupaehdoissa pidemmän ajanjakson, jos se on perusteltua tässä direktiivissä vahvistettujen kriteereiden perusteella.

Pykälän 1 momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 15 artiklan 4 kohdan alakohdat 1—4.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeusta koskevasta uudelleenarvonnasta. Poikkeus tulisi harkita uudelleen, kun lupamääräyksiä tarkistetaan BAT-päätelmien julkaisemisen vuoksi tai kun lupaa muutetaan 89 §:n 1, 3 tai 6 kohdan perusteella ja muutos liittyy poikkeuksen alaan. Mainitut 89 §:n kohdat kattavat teollisuuspäästödirektiivissä mainitut muutosperusteet, jotka koskevat ennakkoimattoman merkittävän pilaantumisen rajoittamista, toiminnan turvallisuuden hallinnan parantamista, parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja uusien ympäristölaatuvaatimien huomioon ottamista. Momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 15 artiklan 4 kohdan viimeinen alakohta.

79 §. Tilapäinen poikkeus parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksesta. Pykälässä säädettäisiin parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevista tilapäisistä poikkeuksista uuden tekniikan testausta varten.

Toiminnanharjoittaja voisi hakea yhdeksän kuukauden ajaksi poikkeusta parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksista uuden tekniikan testausta varten. Poikkeus voitaisiin myöntää osana vireillä olevaa ympäristölupa-asiaa tai koetoimintaa koskevassa erillismennettelyssä, jota koskevat menettelysäännökset ovat ehdotuksen 12 luvussa. Poikkeus koskisi parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusta laaja-alaisesti. Se ei kuitenkaan oikeuttaisi poikkeamaan muista tämän lain vaatimuksista, kuten toiminnan lupavelvollisuudesta, luvan myöntämisen muista kuin parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan liittyvistä edellytyksistä tai valtioneuvoston asetuksiin perustuvista päästöraja-arvoista.

Pykälällä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 15 artiklan 5 kohta.

80 §. Luvan tarkistaminen uusien päätelmien vuoksi. Pykälässä säädettäisiin direktiivilaitosten ympäristölupien tarkistamisesta laitoksen pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien päivittämisen vuoksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ympäristölupa on tarkistettava, jos toiminta ei täyttäisi BAT-päätelmien tai ympäristönsuojelulain vaatimuksia. Harkinnassa otettaisiin huomi-

oon tarkasteluhetkellä voimassa olevat päätelmät ja säädökset. Huomioon olisi siten otettava laitoksen pääasiallista toimintaa koskevien päätelmien lisäksi kaikki uudet tai ajan tasalle saatetut BAT-päätelmät, joita sovelletaan laitokseen ja jotka komissio on hyväksynyt sen jälkeen, kun lupa myönnettiin tai sitä viimeksi tarkistettiin.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin päätelmien julkaisemiseen liittyvästä valvonnallisesta menettelystä. Toiminnanharjoittajan olisi annettava laitosta valvovalle viranomaiselle selvitys siitä, täyttääkö laitos uusien päätelmien ja ympäristönsuojelulain nojalla annettujen säädösten vaatimukset. Selvitys olisi annettava kuuden kuukauden kuluessa päätelmien julkaisemisesta, ellei viranomaisen myöntäisi selvityksen tekemiselle pyynnöstä lisäaikaa. Valvontaviranomainen arvioisi, täyttyvätkö päätelmien ja lainsäädännön vaatimukset voimassa olevassa luvassa vai pitääkö määräyksiä muuttaa. Jos lupamääräyksiä ei olisi tarpeen muuttaa, valvontaviranomainen toteaisi tämän ja antaisi arvionsa toiminnanharjoittajalle ja valvonnallinen menettely päättyisi tähän. Jos lupaa olisi uusien päätelmien tai säännösten vuoksi tarpeen muuttaa tai jos luvassa olisi myönnetty 78 §:n mukainen poikkeus, joka olisi vielä voimassa, valvontaviranomainen määräisi laitoksen hakemaan luvan tarkistamista. Jos poikkeuksen voimassaolo päättyisi luvan määräraysten mukaisesti ennen kuin uusia päätelmiä on noudatettava, ei lupaa olisi tarpeen määrätä sen vuoksi tarkistettavaksi. Hakemuksen jättämiselle olisi annettava vähintään kuusi kuukautta aikaa. Näin pyrittäisiin varmistamaan, että aikaa hakemuksen tekemiseen on riittävästi.

Viranomaisen voisi määrätä kaikki alueen toiminnanharjoittajat jättämään hakemuksensa yhtä aikaa tai vaiheistaa hakemusten jättämisen viranomaisten työtilanteen ja toiminnanharjoittajien tilanteen mukaan. Toiminnanharjoittajien erilainen tilanne voisi esimerkiksi liittyä laitosten luvissa määrättyjen lupamääräysten tarkistamisajankohtiin. Pykälän 3 momentin lopussa selvennettäisiin, että valvontaviranomainen voisi antaa tarkistamista koskevan määrärauksen, vaikka selvityksen tekeminen olisi laiminlyöty.

Pykälän 4 momentissa olisi 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten sisältöä koskeva asetuksenantovaltuus. Asetuksessa olisi tarpeen säätää toiminnanharjoittajan velvollisuudesta liittää selvitykseen tarvittaessa päästötarkkailun tulokset ja muut tiedot, joiden avulla laitoksen toimintaa voidaan verrata parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan ja sitä koskeviin päästötasoihin. Säännös olisi tarpeen teollisuuspäästödirektiivin 21 artiklan 2 kohdan toimeenpanemiseksi.

81 §. Tarkistamismenettely. Pykälässä säädettäisiin luvan tarkistamisesta. Kaikki laitosta koskevat lupamääräykset olisi käytävä läpi ja kaikki uudet vaatimukset, sekä kansalliset että Euroopan unionin lainsäädännön mukaiset, olisi otettava harkinnassa huomioon. Huomioon otettavista seikoista säädettäisiin pykälän 1 momentissa viittaamalla 80 §:n 1 momentin perusteisiin ja 78 §:n edellytyksiin. Lupamääräykset voisivat muuttua muutoinkin kuin vain pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi uudet, ympäristönsuojelulain perusteella annetut ympäristölaatuvaatimukset olisi otettava tarkastelussa huomioon. Toisaalta, lupaan on tehtävä vain tarpeelliset muutokset. Toimivat lupamääräykset voidaan jättää entiselleen.

Direktiivilaitoksen luvan säännöllinen tarkistaminen tapahtuisi jatkossa BAT-päätelmien uusimisen tahdissa, eikä luvassa annettaisi enää automaattisesti muuta määrää aikaa lupamääräysten tarkistamiselle. Tällä pyritään välttämään kahden eri rytmiä noudattavan hallinnollisesti raskaan tarkistamismenettelyn automaattinen vireilletulo. Vastapainoksi valvontaviranomaisen ja lupaviranomaisen olisi jatkossa entistään aktiivisemmin käytettävä lain harkinnanvaraisia menettelyitä lupien ja lupamääräysten muuttamiseksi, jos siihen on tarve. Näitä ovat esimerkiksi selvitysvelvollisuuteen perustuva lupamääräyksen tarkistaminen (90 §) ja luvan muuttaminen valvontaviranomaisen, yleistä etua ajavan viranomaisen, haitankärsijän ja jatkossa myös ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelua taikka asuin ympäristön viihtyisyyttä edistävän järjestön aloitteesta (89 §). Lisäksi olisi tarpeen säätää valvontaviranomaisen nykyistä aktiivisemmasta vel-

vollisuudesta seurata ja panna tarvittaessa vi-
reille luvan muuttamista koskeva asia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi
nimenomaisesti tarkistamisen ajankohtaan
liittyvästä poikkeamistarpeesta. Jos lupamää-
räysten tarkistamisen yhteydessä käy ilmi, et-
tä parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyt-
tönottaminen edellyttää pidempää ajanjak-
soa kuin neljä vuotta, lupamääräyksissä voi-
taisiin perustellusta syystä antaa lisäaikaa
tekniikan käyttöönotolle. Pidennystä neljän
vuoden määräaikaan pyydetäisiin 78 §:n
mukaisilla perusteilla. Muun muassa laitok-
sen huolto- ja investointisykli voisi olla pe-
ruste jatkaa määräaikaa. Tällöin lupamäärä-
yksissä voitaisiin edellyttää päästötasojen
noudattamista esimerkiksi viiden tai seitse-
män vuoden päästä BAT-päätelmien julkai-
semisesta, koska aiempi ajankohta johtaisi
suhteettoman korkeisiin kustannuksiin ver-
rattuna saavutettaviin ympäristöhyötyihin.
Poikkeus olisi aina perusteltava 78 §:n perus-
teiden mukaisesti.

Toiminnanharjoittajaa ei voitaisi 2 momen-
tin mukaan velvoittaa noudattamaan pääasi-
allista toimintaa koskevien BAT-päätelmien
päästötasoja ennen kuin neljä vuotta on kulu-
nut päätelmien julkaisemisesta. Säännös on
tarpeen neljän vuoden siirtymäajan takaami-
seksi myös sellaisille laitoksille, jotka hake-
vat luvan tarkistamista heti päätelmien jul-
kaisemisen jälkeen. Jos hakija on hakemuk-
sessaan ilmoittanut noudattavansa aiempaa
ajankohtaa, voidaan lupamääräykset antaa
hakemuksen mukaisina. Neljän vuoden mää-
räaika koskee vain BAT-päätelmien noudat-
tamisen vuoksi annettavia päästöraja-arvoja.
Jos tiukempien päästöraja-arvojen asettami-
nen on tarpeen luvan muiden myöntä-
misedellytysten täyttämiseksi, niitä voidaan
antaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että
asia olisi ratkaistava kiireellisenä. Asian jou-
tuista käsittely olisi tarpeen, jotta ratkaisu saa-
taisiin ennen teollisuuspäästödirektiivin
21 artiklan 3 kohdassa asetettua neljän vu-
oden määräaikaa, joka alkaa BAT-päätelmien
julkaisemisesta. Pykälän 3 momentissa olisi-
vat lisäksi tarkistamista koskevat muut me-
nettelysäännökset. Hakemukseen sovelletai-
siin, mitä 39 §:ssä säädetään ympäristölupa-
hakemuksesta. Hakemuksessa olisi esitettävä

kaikki harkintaa varten tarvittavat tiedot. Vi-
ranomainen noudattaisi tarkistamisessa
96 §:n menettelyä, eli soveltuvien osin nor-
maalia lupamenettelyä. Hakemuksesta olisi
tiedotettava ja kuultava ja päätös olisi perus-
teltava ja annettava tiedoksi muun muassa in-
ternetissä, noudattaen tämän lain asianomai-
sia säännöksiä.

Pykälän 4 momentissa olisi 80 ja 81 §:n
tarkistamismenettelyä koskeva asetuksenan-
tovaltuus. Asetuksessa voitaisiin säätää arvi-
ointimenettelyä koskevista enimmäiskäsitte-
lyajoista ja muista menettelyvaatimuksista.
Sääntely olisi tarpeen BAT-päätelmien voi-
maan saattamiselle teollisuuspäästödirektiiv-
issä asetetun neljän vuoden määräajan täy-
töntöön panemiseksi. Asetuksella olisi sää-
dettävä myös viranomaisten velvollisuudesta
merkitä tekemänsä ratkaisut ympäristönsuo-
jelman tietojärjestelmään, jotta päätöksiä kos-
kevan tiedon välittäminen komissiolle voitai-
siin järjestää sujuvasti.

Lain 80 ja 81 §:llä toimeenpantaisiin teolli-
suuspäästödirektiivin 21 artiklan 3 kohta.

82 §. *Maaperän ja pohjaveden perusti-
laselvitys.* Teollisuuspäästödirektiivi edellyt-
tää maaperän ja pohjaveden tilaa koskevan
perustilaselvityksen laatimista sellaisten lu-
vanvaraisten toimintojen lupamenettelyn yh-
teydessä, joihin voi liittyä maaperän tai poh-
javeden pilaantumisen vaara. Perustilaselvi-
tys tarvitaan, jos laitoksen toimintoihin liittyy
merkityksellisten vaarallisten aineiden käyt-
tö, tuotanto tai ympäristöön päästäminen ja
ottaen huomioon mahdollisuuden laitoksen
alueen maaperän tai pohjaveden pilaantumi-
seen. Merkityksellisen vaarallisen aineen
määritelmää on käsitelty edellä maaperän ja
pohjaveden suojeluun liittyviä tarkkailumää-
räyksiä koskevan 66 §:n yhteydessä.

Perustilaselvitys kattaisi 2 momentin mu-
kaan maaperän ja pohjaveden tilaa koskevia
tietoja merkityksellisten vaarallisten aineiden
osalta. Perustilaselvityksen määritelmä sisäl-
tyy teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 19
kohtaan. Maaperän ja pohjaveden tila on kä-
sitteenä yleisesti jossain määrin laajempi
kuin ympäristönsuojelulaissa yleisesti käytet-
ty laatu. Pohjaveden tilalla tarkoitetaan tässä
yhteydessä ensisijaisesti vesipolitiikan puite-
direktiivin mukaista pohjaveden kemiallista
tilaa eikä perustilaselvitys siten kattaisi poh-

javeden määrälliseen tilaan kohdistuvia vaikutuksia.

Toiminnanharjoittajan on laadittava perustilaselvitys ja toimitettava se viranomaiselle joko ennen laitoksen toiminnan käynnistämistä tai ennen laitoksen luvan saattamista ajan tasalle ensimmäisen kerran ympäristönsuojelulain voimaantulon jälkeen. Näistä luvan tarkistamiseen liittyvä tilanne on käytännössä yleisempi. Säännöksen tarkoittamia direktiivilaitoksia on nykyisin noin 900, joista perustilavaatimus voisi merkityksellisten vaarallisten aineiden käytön, varastoinnin tai tuottamisen kautta liittyä arviolta puoleen.

Maaperän pilaantumista on käytännössä voinut tapahtua jo ennen perustilan määrittämistä. Perustilaselvityksessä voi siten selvittää myös sellainen maaperän tai pohjaveden pilaantuminen tai pilaantumisen leviämiski, johon on tarpeen puuttua välittömästi. Tältä osin sovellettaisiin tarvittaessa pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevia 14 luvun säännöksiä. Koska ehdotetun 14 luvun säännökset vastaisivat puhdistamisvelvollisuuden osalta voimassa olevan lain 12 lukua, ei puhdistamisvelvollisuuden laajuuteen siten ehdotettaisi perustilaselvitystä koskevan sääntelyn vuoksi muutoksia.

Maaperän tilan arvioinnissa perustilaselvitystä laadittaessa voidaan tukeutua valtioneuvoston asetukseen maaperän pilaantumisen ja puhdistustarpeen arvioinnista. Asetuksessa esitetään pilaantumisen ja puhdistamistarpeen arvioinnin perusteet. Asetuksen liitteessä on esitetty maaperän haitallisten aineiden pitoisuuksien kynnys- ja ohjearvot. Perustilaselvityksen pohjaveden tilaa koskevassa arvioinnissa voidaan puolestaan käyttää apuna vesienhoidon suunnittelun yhteydessä tehtävää pohjaveden tilan arviointia ja arviointiperusteita.

Perustilaselvityksen kohteena ovat ne aiheet, jotka voivat aiheuttaa pilaantumista alueella. Perustilaselvityksen tulee kuvata riittäväällä tarkkuudella maaperän ja pohjaveden tilaa perustilaselvityksen laatimisen ajankohtana. Selvitys voi perustua joko uusiin mittauksiin tai olemassa olevaan tietoon. Kummassakin tapauksessa selvityksen tulee perustua riittävään ja edustavaan näytteenot-

toon, jolla saadaan kattava kuva maaperän ja pohjaveden tilasta.

Pykälään sisältyisi valtuussäännös, jonka nojalla asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin perustilaselvityksen sisällöstä. Komission on tarkoitus antaa ohjeet perustilaselvityksen sisällöstä.

8 luku. Lupapäätös

83 §. Lupapäätöksen sisältö. Pykälä koskisi lupapäätöksen sisältöä ja sen kaksi ensimmäistä momenttia vastaisivat asiallisesti voimassa olevan ympäristönsuojelulain 52 §:ää.

Päätöksen sisältöä ja perusteluvollisuutta koskevat yleiset vaatimukset ilmaistaisiin viittaamalla hallintolakiin. Ensimmäiseen momenttiin lisättäisiin selvyuden vuoksi, että muistutusten ja lausuntojen lisäksi myös mielipiteissä yksilöityihin vaatimuksiin on vastattava lupapäätöksessä. Kohta lisättäisiin teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdan c alakohdan täsmälliseksi toimeenpanemiseksi.

Pykälän 3 momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 4 artiklan 3 kohta, joka edellyttää kunkin toiminnanharjoittajan vastualueen määrittelyä yhteisessä luvassa. Säännös koskisi direktiivilaitosten lisäksi muitakin luvanvaraisia toimintoja.

Pykälän 4 momentissa olisi lupapäätöksen sisältöä koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin nykyiseen tapaan kattavasti lupapäätöksen tarkemmasta sisällöstä. Asetuksella olisi säädettävä myös teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa lueteltujen tietojen kirjaamisesta lupapäätökseen. Kohdan mukaan päätöksessä on ilmoitettava laitoksen toimintaan liittyvien parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevien vertailuasiakirjojen nimet, lupamääräysten suhde parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan ja siihen liittyviin päästötasoihin sekä erityiset syyt ehdotetussa 78 §:ssä tarkoitetun poikkeuksen myöntämiselle.

84 §. Lupapäätöksen antaminen. Pykälässä säädettäisiin lupapäätöksen antamisesta julkipanon jälkeen vastaavasti kuin voimassa olevan lain 53 §:ssä. Julkipanoilmoituksessa ilmoitettavia tietoja täsmennettäisiin. Ilmoi-

tuksesta olisi käytävä ilmi, missä ja mihin ajankohtaan asti päätös pidetään yleisön nähtävillä. Lupapäätöksen saattamisesta yleisön saataville on säädetty teollisuuspäätösdirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa ja täsmentäminen liittyisi kohdan täytäntöönpanoon.

85 §. Lupapäätöksestä tiedottaminen. Pykälä koskisi lupapäätöksestä tiedottamista ja sen kaksi ensimmäistä momenttia vastaisivat voimassa olevan lain 54 §:ää ja ympäristönsuojelusetuksen 23 §:n ensimmäistä momenttia.

Uusi 3 momentti sisältäisi valtion lupaviranomaista koskevan velvollisuuden julkaista lupapäätös viranomaisen internetsivuilla. Kunnan viranomaisen olisi julkaistava lupapäätös internetissä mahdollisuuksien mukaan. Päätöksen julkaiseminen jäisi kunnan harkittavaksi, koska kaikilla kunnilla ei vielä ole mahdollisuutta viedä päätöksiä tehokkaasti internetsivuilleen.

Momentilla toimeenpantaisiin teollisuuspäätösdirektiivin 24 artiklan 2 kohdan a alakohta. Sen mukaan päätöksen sisältö, mukaan lukien jäljennös luvasta ja myöhemmät ajan tasalle saattamiset, on saatettava yleisön saataville muun muassa internetin välityksellä. Saman artiklan 4 kohdan mukaan tiedottamista koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vain, jollei ympäristötiedon julkista saatavuutta koskevan direktiivin 2003/4/EY salassapitoa ja henkilötietojen luovuttamista koskevista säädettyistä rajoituksista muuta johdu. Salassa pidettävien tietojen luovuttamista säännellään julkisuuslaissa ja henkilötietojen käsittelyä julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erikseen, että internetsivuilla julkaistavassa päätöksessä voitaisiin ilmaista tiedot toiminnan sijaintipaikasta. Vaikka kyseinen tieto voi olla yksityishenkilöä koskeva tunnistetieto, on tiedon ilmoittaminen luvan yhteydessä tarpeen. Yleisöllä ja asianosaisilla täytyy olla tieto toiminnan sijainnista, jotta he voivat arvioida lupapäätöksen sisältöä ja toiminnan ympäristövaikutuksia. Koska lupapäätöksiä pidetään saatavilla internetissä pitkään, on muiden kuin välttämättömien henkilötietojen julkaisemista vältettävä. Toiminnanharjoittajan nimen ja yhteystietojen julkaiseminen,

kun kyseessä on yksityishenkilö, ei yleensä olisi tarpeen.

86 §. Sähköisen tiedonsaannin edistäminen. Pykälässä säädettäisiin asianosaisten ja muiden mahdollisuudesta saada pyynnöstä sähköinen ilmoitus tietyllä alueella tehdyistä ympäristölupapäätöksistä. Säännös vastaisi 45 §:ää, jossa on säädetty vastaavasta tiedonsaantimahdollisuudesta lupa-asian vireille tullessa.

9 luku. Luvan voimassaolo ja muuttaminen sekä toiminnan lopettaminen

87 §. Luvan voimassaolo. Luvan voimassaolosta ja määräaikaaisuudesta säädettäisiin ehdotuksen 87 §:ssä vastaavasti kuin siitä säädetään voimassa olevan lain 52 ja 55 §:n 1 momenteissa.

88 §. Luvan raukeaminen. Pykälässä säädettäisiin luvan raukeamisesta samoin kuin voimassa olevan lain 57 §:ssä. Pykälän 1 momentin ensimmäisen alakohdan nykyisin käytetty ilmaisu pysyvä keskeyttäminen vaihdettaisiin toiminnan lopettamiseksi, josta siinä asiallisesti ottaen on kysymys. Momentin kolmanteen alakohtaan, joka koskee luvan raukeamista lupamääräysten tarkistamishakemuksen laiminlyönnin vuoksi, lisättäisiin viittaus BAT-päätelmien vuoksi tehtävään tarkistamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asian käsittelyssä noudatettavista säännöksistä viittaamalla 96 §:ään. Vireillepano-oikeutta koskeva kohta ei muuttuisi nykyisestä.

89 §. Luvan muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan muuttamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 58 §:ssä. Mahdollisten vireillepanijoiden luetteloon lisättäisiin 186 §:ssä tarkoitettu yhdistys tai säätiö. Lisäyksellä vahvistettaisiin ympäristönsuojelua ja asuin-ympäristön viihtyisyyttä edistävien järjestöjen oikeuksia vireillepanoon.

Pykälän 1 momentin 5 kohtaa täsmennettäisiin nykyisestä. Olosuhteiden sijaan puhutaisiin toiminnan ulkopuolisista olosuhteista, joka kuvaa paremmin sitä, mitä sanamuodolla on voimassa olevan lain perusteluiden mukaan tarkoitettu. Lupaa voitaisiin muuttaa,

jos se olisi tarpeen olosuhdemuutoksen vuoksi.

Samoin muutettaisiin 1 momentin 6 kohtaa, joka vastaa voimassa olevan lain 58 §:n 1 momentin 5 kohtaa kansainvälisten velvoitteiden täytäntöön panemiseksi tarpeellisista lupamuutoksista. Kansainvälisten velvoitteiden lisäksi luvan muutostarve voisi syntyä kansallisista lähtökohdista annetun ympäristönlaatuvaatimuksen tai muun vastaavan vaatimuksen täyttämiseksi. Säädöksissä olevien vaatimusten olisi oltava riittävän yksilöityjä, jotta ne voisivat olla luvan muutosperusteena. Uudet säännökset otetaan yleensä huomioon lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä. Koska lupamääräysten tarkistaminen ei ole kaikkien toimintojen kohdalla pakollista ja koska direktiivilaitosten lupien tarkistamisvelvollisuus ehdotetaan kytkettäväksi ensisijaisesti BAT-päätelmien päivitykseen, olisi vaatimusten muuttuminen tarpeen lisätä luvan muuttamista koskeviin harkintaperusteisiin nykyistä laajemmin. Käytännössä suuri osa uusista kansallisista ympäristönlaatuvaatimuksista perustuu kansainvälisiin velvoitteisiin, mukaan lukien Euroopan unionin säädökset, joten asiallisesti säännöksen soveltamisalan ei arvioida juuri laajenevan nykyisestä.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus 39 §:n hakemusta koskevaan säännökseen. Luvanhaltijan olisi jätettävä muutoshakemuksensa lupaviranomaiselle 39 §:n lupahakemusta koskevan menettelyn mukaisesti. Lisäksi momentissa viitattaisiin 96 §:n menettelysäännökseen.

90 §. Luvan muuttaminen erityisen selvityksen perusteella. Pykälässä säädettäisiin lupaviranomaisen oikeudesta täydentää lupaa 54 §:n nojalla saamansa selvityksen perusteella. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 55 §:n 3 momenttia, jonka mukaan lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 43 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen selvityksen perusteella. Asian käsittelyssä noudatettaisiin lain 96 §:ää.

91 §. Määräajan pidentäminen. Pykälässä säädettäisiin lupamääräyksen määräajan pidentämisestä vastaavasti kuin voimassa olevan lain 115 §:ssä.

Määräystä voitaisiin käyttää myös direktiivilaitoksen määräysten tarkistamisen ajankohtaa koskevan lupamääräyksen muuttamiseen, jos tarkistamisen ajankohta on tarpeen sovittaa yhteen BAT-päätelmiin liittyvän tarkistamisvelvoitteen kanssa. Pykälään lisättäisiin tätä koskeva peruste.

92 §. Luvan selventäminen. Uudessa pykälässä säädettäisiin luvassa olevien tietojen ajan tasalle saattamisesta. Tässä pykälässä tarkoitettut muutokset olisivat vähäisiä, siten että luparatkaisun asiallinen sisältö ei muuttuisi. Luvan tiedot voisi olla tarpeen saattaa ajan tasalle esimerkiksi silloin, kun toiminnanharjoittaja on vaihtunut tai kun lupapäätöstä olisi tarpeen selventää toiminnassa tapahtuneiden vähäisten muutosten vuoksi taikka toimintaa suoraan sitovien säädösten muuttumisen vuoksi. Jos luvan selventäminen olisi tarpeen, lupaviranomainen antaisi toiminnanharjoittajan tai valvontaviranomaisen pyynnöstä asiasta kirjallisen lausuman. Kaikkia pieniä muutoksia ei olisi tarpeen käyttää lupaviranomaisessa, sillä yleensä riittää, että toiminnanharjoittajalla ja valvojalla on ajantasainen tieto tapahtuneista muutoksista.

93 §. Luvan peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan peruuttamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 59 §:ssä. Pykälän 1 momentin toista kohtaa tarkennettaisiin voimassa olevaan lakiin nähden niin, että lupa voitaisiin peruuttaa vain, jos lupamääräysten toistuvasta rikkomisesta voisi aiheutua 49 §:ssä tarkoitettu kielletty seuraus. Lain 49 §:ssä säädetään ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä.

94 §. Toiminnan lopettaminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnan lopettamisesta ja sen jälkeisistä velvoitteista ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 90 §:ää. Mainitun 90 §:n 4 momenttia vastaavaa säännöstä rekisteröidyn toiminnan lopettamista koskevan suunnitelman toimittamisesta valvontaviranomaiselle ei kuitenkaan tarvittaisi, sillä vastaavasta velvollisuudesta säädetään toimialakohtaisesti niitä koskevissa valtioneuvoston asetuksissa, jotka annetaan lain 10 §:n nojalla.

95 §. Maaperää ja pohjavettä koskevat toimet direktiivilaitoksen toiminnan päättyessä.

sä. Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta pilaantuneen alueen puhdistamiseen direktiivilaitoksen toiminnan lopettamisen yhteydessä. Toiminnan lopettamisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä ympäristölupaan perustuneen toiminnan lopettamista. Edellytyksenä säännöksen soveltamiselle ei siten olisi kaiken teollisen tai tuotannollisen toiminnan lopettaminen alueella.

Lain 14 luvusta erillinen perustilan palauttamista koskeva säännös on katsottu tarpeelliseksi teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpanemiseksi. Direktiivin 11 artiklan mukaan yleisperiaatteena on, että toiminnan loputtua alue saatetaan 22 artiklassa määritettyyn tyydyttävään tilaan. Pilaantuneen alueen puhdistamisvelvollisuus kytkeytyy siis direktiivissä perustilaselvityksessä tarkasteltuun maaperän ja pohjaveden tilaan. Direktiivin 22 artiklan 3 kohdan mukaan toiminnanharjoittajan on palautettava alue perustilaan, jos laitoksen toiminta on aiheuttanut merkityksellisten vaarallisten aineiden aiheuttamaa maaperän tai pohjaveden huomattavaa pilaantumista perustilaselvityksessä vahvistettuun perustilaan verrattuna.

Käytännössä toiminnanharjoittajan olisi ensin toimitettava valtion valvontaviranomaiselle arvio maaperän ja pohjaveden tilasta suhteessa perustilaan sekä mahdollisista perustilan palauttamiseksi tarvittavista toimista. Arviossa olisi erityisesti tarkasteltava 66 §:ssä tarkoitettuja merkityksellisiä vaarallisia aineita. Valtion valvontaviranomaisen sijaan toiminnanharjoittaja toimittaisi arvion kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos toimivalta perustilan palauttamista koskevissa asioissa olisi siirretty 4 momentin mukaisesti. Toimivallan siirto olisi mahdollista vastaavalla tavalla kuin siirrettäessä toimivalta pilaantunutta maaperää ja pohjavettä koskevissa 14 luvussa tarkoitetuissa asioissa. Perustilan palauttamista koskevien asioiden siirtäminen ratkaistavaksi samassa viranomaisessa kuin 14 luvun mukaiset puhdistamistoimia koskevat asiat helpottaisi menettelyjen yhteensovittamista.

Viranomaisen tekisi toiminnanharjoittajan toimittaman arvion pohjalta päätöksen siitä, edellytetäänkö toiminnanharjoittajalta toimenpiteitä perustilan palauttamiseksi. Lisäksi

päätöksessä annettaisiin tarvittavat määräykset alueen puhdistamisesta, jos maaperän tai pohjaveden tila toiminnan seurauksena eroaisi huomattavasti perustilasta. Toimien tekninen toteutettavuus voitaisiin ottaa huomioon. Määräykset voisivat koskea esimerkiksi pilaavien aineiden poistamista, vähentämistä, leviämisen estämistä tai hallitsemista sekä maa-aineksen hyödyntämistä. Perustilan palauttamista koskeva viranomaisen päätös annettaisiin julkipanon jälkeen, ja siitä tiedotettaisiin 84 §:n ja 85 §:n mukaisesti.

Alue voi olla jo pilaantunut, kun luvanvarainen toiminta alueella aloitetaan. Tällöin alueen perustila on pilaantunut ja siitä voi aiheutua terveys- tai ympäristöriski. Myös jos perustilaselvitys on tehty luvan tarkistamisen yhteydessä, voi olla, että toiminnasta on jo ehtinyt aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Perustilaan puhdistaminen toiminnan lopettamisvaiheessa ei näissä tapauksissa riitä poistamaan terveys- tai ympäristöriskiä. Jos perustilaa ei ole selvitetty tai alueesta perustilassa voisi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, alueen pilaantuneisuus olisi arvioitava ja pilaantunut alue olisi puhdistettava siten kuin 14 luvussa säädetään. Tämä tarkoittaisi nykykäytännön mukaista riskiperusteista puhdistamista.

Jo nyt on toiminnan lopettamistilanteissa voitu soveltaa voimassa olevan lain 12 luvun säännöksiä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta. Tämä sääntely täyttää myös teollisuuspäästödirektiivin 22 artiklan 4 kohdan vaatimukset niissä tilanteissa, joissa perustilaselvitystä ei ole ollut tarpeen laatia. Maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan yhtenä arvioinnissa huomioon otettavana tekijänä on pilaantuneeksi epäillyn alueen ja sen ympäristön tai pohjaveden nykyinen ja suunniteltu käyttö-tarkoitus. Maaperän pilaantuneisuutta voidaan arvioida eri tavoin luvanvaraisen toiminnan ollessa käynnissä kuin silloin, kun toiminta lopetetaan ja alueelle mahdollisesti suunnitellaan muuta käyttöä. Maankäyttötarkoitus voi vaikuttaa merkittävästi siihen, mihin tilaan maaperä on puhdistettava. Pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnissa on asetuksen mukaan otettava huomioon sekä nykyinen että suunniteltu tuleva käyttö.

Esimerkiksi muutettaessa vanhaa teollisuusaluetta asuinkäyttöön on mahdollista katsoa, että myös maankäytön muutoksesta hyötyvän tulisi vastata osaltaan asuinkäytön aiheuttamasta lisäkunnostustarpeesta. Lainsäädännössä ei ole nimenomaisesti tällaisia tilanteita silmällä pitäen määritelty, kuka vastaa kustannuksista. Pohjaveden pilaantuneisuuden arvioinnissa alueen käyttötarkoituksella ei ole vastaavaa merkitystä.

Teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 3 a kohta edellyttää, että toiminnanharjoittajan toteuttamista 22 artiklan mukaisista toimista tiedotetaan internetsivuilla. Internettiedottamista koskeva säännös sisällytettäisiin 95 §:n kolmanteen momenttiin.

96 §. Hallintomenettely eräissä asioissa. Uudessa pykälässä säädettäisiin eräistä ympäristölupaa koskevista hallintomenettelyistä. Pykälä koskisi tarkkailusuunnitelman antamista (64 §) ja tarkkailumääräysten muuttamista (65 §) sekä niitä koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelyä (192 §). Se koskisi myös lupamääräysten tarkistamista (71, 81 ja 90 §), luvan raukeamista (88 ja 231 §), luvan muuttamista (89 §) ja sen peruuttamista (93 §) sekä lupamääräyksen määräajan pidentämistä (91 §). Lisäksi sitä sovellettaisiin toiminnan lopettamista koskevien määräysten antamiseen (94 §).

Pykälän 1 momentissa olisi lueteltu asian valmisteluvaiheen ja päätöksenteon minimivaatimukset erityisesti yleistä etua valvovien tahojen ja asianosaisten kannalta. Momentissa olisi toistettu 5 luvun lupamenettelyä ja 8 luvun lupapäätöstä koskevista menettelyvaatimuksista ne, joita olisi aina sovellettava.

Ensimmäisen momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että hakemuksen täydentämisestä on voimassa, mitä 40 §:ssä säädetään. Puutteellista hakemusta koskeva sääntely on tarpeen ulottaa myös luvan muutostilanteita koskeviin hakemusmenettelyihin.

Ensimmäisen momentin 2 kohdan mukaan valvontaviranomaisilta ja muilta yleistä etua valvovilta tahoilta olisi pyydettävä lausunto, jos se on tarpeen asian riittäväksi selvittämiseksi tai lausunnonantajan edustaman yleisen edun vuoksi. Vähänkään merkittävimmissä muutoksissa valtion lupaviranomaisen olisi pyydettävä laitosta valvovalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto, jot-

ta sillä olisi käytettävissään ajantasaiset tiedot laitoksen toiminnasta.

Ensimmäisen momentin 3 kohdassa säädettäisiin asianosaisten kuulemisesta. Asianosaisten piiri määräytyisi vireillä olevan muutoksen asiasisällön, ei alkuperäisen luvan asianosaispiirin mukaan.

Ensimmäisen momentin 4 kohdassa olisi tiedottamista koskeva säännös. Hakemuksesta olisi tiedotettava asianosaisille vastaavasti kuin ympäristölupahakemuksesta 44 §:n mukaan. Tiedottaminen tapahtuisi kuuluttamalla asiasta asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla ja internetissä ja tarpeen mukaan sanomalehdessä. Lisäksi lupaa koskeva kuulutus olisi annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Jos asia on kuitenkin merkitykseltään vähäinen tai asian laatu sellainen, että tieto hakemuksesta voidaan antaa asianosaisille muulla tehokkaalla tavalla, ei tiedottaminen sitä laajemmin olisi tarpeen. Vastaava harkintaperuste on muun muassa vesilain 11 luvun 10 §:ssä, joka koskee tiedottamista vesilain mukaisista lupahakemuksista.

Ensimmäisen momentin 5 kohdassa säädettäisiin päätöksen sisällöstä viittaamalla 83 §:ään. Päätöksen muodolliset sisältövaatimukset ovat samat kuin normaalissa lupapäätöksessä.

Ensimmäisen momentin 6 kohdassa säädettäisiin päätöksen antamisesta julkipanon jälkeen. Samoin julkipanomenettely olisi aina samanlainen, riippumatta päätöksen sisällöstä.

Ensimmäisen momentin 7 ja 8 kohdissa säädettäisiin päätöksestä tiedottamisesta. Päätös on toimitettava hakijalle, valvontaviranomaiselle ja yleistä etua valvovalle viranomaiselle. Lupamuutoksista olisi aina tarpeen lähettää tieto näille tahoille. Lisäksi tieto päätöksestä olisi toimitettava erikseen niille, jotka ovat kuulemisvaiheessa muistuttaneet asiassa tai ilmaisseet mielipiteensä tai jotka ovat erikseen pyytäneet tietoa päätöksen antamisesta. Tiedottamiseen käytettäisiin lisäksi ilmoitustaulua, verkkosivuja ja sanomalehteä. Vastaavasti kuin hakemuksen vireilläolovaiheessa, tiedottaminen voisi olla suppeampaa, jos asian laatu sen sallii ja jos tieto asianosaisille voidaan antaa muulla sopivalla tavalla.

Pykälän 2 momentissa olisivat tiedottamista koskevat vaatimukset niissä asioissa, joissa yleisön ja järjestöjen osallistumisoikeudet olisi erityisesti turvattava. Ehdotuksen mukaan tiedottaminen tapahtuisi tällöin samoin kuin täysimittaisessa ympäristölupamenettelyssä. Kohdassa olisivat erillisen seuranta- ja tarkkailusuunnitelman hyväksyminen (64 §), tarkkailumääräysten olennainen muuttaminen (65 §), poikkeuksen myöntäminen päästö-tasoista (78 §), luvan ja lupamääräysten tarkistamismenettely (71 ja 81 §) ja luvan muuttaminen laitoksen aiheuttaman pilaantumisen vuoksi (89 §:n 1 momentin 1 kohta). Säännös on tarpeen myös teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanon vuoksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asian menettelyharkintaa ohjaavista perusteista. Menettely sovitettaisiin asian luonteeseen niin, että asianosaisten ja yleisön oikeudet osallistua päätöksentekoon tulisivat asianmukaisesti turvatuiksi.

Menettelypykälää sovellettaisiin esimerkiksi, kun tarkkailumääräyksiin haetaan 65 §:n perusteella muutosta ehdottamalla kahden viikon välein suoritettavien mittaus-ten sijaan kerran kuussa tapahtuvia mittauksia. Tällainen muutos voitaisiin yleensä käsitellä pyytämällä vain valvontaviranomaisten lausunnot. Edellytyksenä olisi, että mittaus-tiheys olisi edelleen riittävä ja mittaus ei vai-kuttaisi kenenkään oikeuteen tai etuun sanot-tavasti. Asianosaisten kuuleminen olisi täl-löin ilmeisen tarpeetonta eikä muutos olisi niin olennainen, että siitä olisi kuulutettava. Vastaavia muutoksia olisivat yleensä myös vähäiset näytteenottoaikojen muutokset, määrittymenetelmien tarkistukset tai muut vastaavat pienet muutokset. Vaikutuksiltaan vähäisissä luvan muutostilanteissa voitaisiin kuulla häiriölle altistuvien kohteiden asuk-kaita erikseen, jos henkilöt olisivat tiedossa eikä hakemuksesta tiedottamiseen tietover-kossa tai sanomalehdessä olisi erityistä syytä. Toisaalta, laajakantoiset ja moniin lupamää-räyksiin olennaisesti vaikuttavat muutokset olisivat sellaisia, että menettelyssä olisi nou-datettava lupahakemusta ja -päätöstä koske-via menettelysäännöksiä täysimittaisesti. Myös lupaviranomaisen tieto siitä, että jon-kin lupamääräyksen muuttaminen herättäisi perustellusti mielenkiintoa tai ristiriitaisia

näkemyksiä taikka että toiminta sijaitsisi Natura- tai luonnonsuojelualueen läheisyydessä tarkoittaisi laajemman menettelyn harkitse-mista, jos muutoksella olisi kytkentä näihin tahoihin tai kohteisiin.

10 luku. Eräitä toimialoja koskevat sää-nökset

97 §. Soveltamisala. Suuriin polttolaitok-siin sovellettaisiin lain muiden säännösten li-säksi tämän luvun asianomaisia pykäläiä. Suu-ria polttolaitoksia koskevan luvun ensimmäi-seen pykälään sisältyisi luvun soveltamisalaa koskeva säännös. Säännös perustuisi teolli-suuspäästädirektiivin 28 artiklaan, jossa sää-detään direktiivin suuria polttolaitoksia kos-kevan III luvun soveltamisalasta. Pykälän 1 momentti vastaisi teollisuuspäästädirektii-vin 28 artiklan ensimmäistä kohtaa, johon si-sältyvää soveltamisalasäännöstä käytetään tässä luvussa suuren polttolaitoksen määri-telmänä. Suurena polttolaitoksena pidetään siis tässä luvussa kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta käyttävään poltto-laitosta, jonka polttoainetehto on vähintään 50 megawattia.

Pykälän 2 momentissa puolestaan säadet-täisiin direktiivin 28 artiklan toisen kohdan mukaisista soveltamisalan rajauksista. Luvun soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin muun muassa kemianteollisuuden reaktorit, esinei-den kuivaukseen tai lämmitykseen taikka ai-neiden muuhun käsittelyyn kaasua tuottavat laitokset, savukaasujen puhdistamiseen polt-tamalla suunnitellut eräät jälkipolttolaitokset, rikkivetyä rikiksi muuntavat laitteet, kok-saamot sekä laitokset, jotka polttavat muita nestemäisiä tai kiinteitä jätteitä kuin biomas-saksi luokiteltuja jätteitä. Momentissa säadet-täisiin lisäksi suurten polttolaitosten päästö-jen rajoittamista annetun valtioneuvoston asetusta vastaavalla tavalla, että lukua ei so-vellettaisi laitokseen, jossa tutkitaan, kehite-tään tai testataan diesel-, kaasu- tai monipolt-toainemoottoreita.

98 §. Polttolaitoksen polttoainetehon yh-teenlaskemissäännöt. Pykälällä täytäntöön-pantaisiin teollisuuspäästädirektiivin 29 ar-tikla.

Ehdotetulla 98 §:llä täsmennettäisiin osal-taan 97 §:ssä tarkoitettua suuren polttolaitok-

sen käsitettä siten, että 97 §:ssä tarkoitettua kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta käyttävänä ja polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosta määriteltäessä olisi huomioitava tämän pykälän mukaiset säännökset polttolaitoksen polttoainetehon yhteenlaskemisesta. Suuria polttolaitoksia koskevan sääntelyn soveltamisala laajeni aiempaan sääntelyyn verrattuna nykyisen suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamista koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisen polttolaitoksen polttoainetehoa koskevan yhteenlaskemissäännön perusteella. Soveltamisalaa ovat aiemmin kuuluneet vain sellaiset polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitokset, joissa on ollut ainakin yksi vähintään 50 megawatin kattila tai kaasuturbiini. Uusien laitosten kohdalla lupaviranomaiset ovat tehneet harkintaa polttolaitoskokonaisuuden soveltamisesta marraskuun 27 päivän 2002 jälkeen luvan saaneiden laitosten kohdalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos kahden tai useamman erillisen teknisen laitteen, kattilan, kaasuturbiinin tai polttomoottorin (*energiantuotantoyksikkö*) savukaasut poistetaan yhteisen yhdestä tai useammasta savuhormista koostuvan piipun kautta, niiden yhdistelmää pidetään yhtenä polttolaitoksena ja niiden kapasiteetit on laskettava yhteen määritettäessä kokonaispolttolaitoksen polttoainetehoa. Momentissa huomioitaisiin myös teollisuuspäästödirektiivin 29 artiklan 3 kohta. Sen mukaisesti tämän luvun soveltamisalaa kuuluvaan suureen polttolaitokseen laskettaisiin mukaan kaikki polttoaineteholtaan vähintään 15 megawatin energiantuotantoyksiköt, joiden savukaasut johdetaan yhteiseen piippuun. Tämä muutos on tuonut suuria polttolaitoksia koskevan sääntelyn soveltamisalaaan joukon laitoskombinaatteja, joita ei ole aiemmin näin säännelty.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin polttolaitoksen yhteenlaskemissäännöistä siinä tapauksessa, että ympäristölupaviranomaisen harkinnan mukaan kahden erilliseksi rakennettavan energiantuotantoyksikön savukaasut voitaisiin tekniset ja taloudelliset tekijät huomioon ottaen poistaa yhteisen piipun kautta. Jos lupaviranomainen on nykyisten säännösten mukaan tehnyt harkinnan siitä, ettei kahden erillisen energiantuotantoyksi-

kön tai laitoksen kombinaatio ole polttolaitoskokonaisuus, niin tässä momentissa tarkoitettujen uuden yhteenlaskemissäännön eivätkä muuttaisi asiaa eikä tilannetta olisi tarpeen harkita uudelleen. Harkinnan voidaan ajatella käytännössä kohdistuvan energiantuotantoyksiköihin, joille lupa myönnettäisiin lain voimaantulon jälkeen tai joiden ympäristölupahakemus kuulutettaisiin mainittuna päivänä tai sen jälkeen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä erityistapauksesta, että samaan polttolaitokseen muutoin 1 momentin perusteella kuuluvat energiantuotantoyksiköt, joiden savukaasut poistetaan yhteisen piipun kautta, ovat eri toiminnanharjoittajien hallinnassa. Tällaisten energiantuotantoyksiköiden muodostamaa yhdistelmää ei katsottaisi yhdeksi polttolaitokseksi, jos yksiköt ovat olleet eri toiminnanharjoittajien hallinnassa ja otettu käyttöön viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994. Kahden eri toiminnanharjoittajan omistuksessa olevia energiantuotantoyksiköitä, joiden savukaasut poistetaan yhteisen piipun kautta, koskeva tilanne on tullut jo käytännössä esiin eräiden laitosten osalta.

Koska 1 momentissa tarkoitettu yhteenlaskemissäännöstä muutoin seuraisi, että kahden eri toiminnanharjoittajan omistuksessa olevan voimalaitoksen ympäristölupamääräykset riippuisivat toisistaan ja toisen laitoksen käyttö vaikuttaisi toisen laitoksen käyttömahdollisuuksiin edellyttäen samalla laitosten välistä, muun muassa sähkömarkkinoita koskevan sääntelyn kannalta ongelmallista tietojen vaihtoa, olisi tällaisten laitosten katsottava kuuluvan 1 momentin yhteenlaskemissäännön ulkopuolelle. Säännöksessä laitosten käyttöönotolle asetetun aikarajan taustalla on se seikka, että koska sen soveltamisalan piiriin kuuluvat laitokset on tullut ottaa käyttöön ennen Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa, ei niiden toiminnanharjoittajien katsota voineen ennakoita laitosten käyttöönoton jälkeen niihin myöhemmin sovellettaviksi tulevia, yhteisöläisäädännöstä johtuvia polttolaitosten yhteenlaskemissääntöjä. Tällaisten laitosten ympäristöluvut käsiteltäisiin kuitenkin jatkossakin 41 §:n mukaisesti siten, että laitosten on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella.

99 §. *Menettely poikkeuksellisissa tilanteissa.* Pykälässä säädettäisiin menettelystä energiantuotantoyksikön savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana sekä sellaisista suurissa polttolaitoksissa ilmenevistä poikkeuksellisista tilanteista, jotka johtuvat polttoaineen saatavuuden häiriöistä. Pykälällä täytäntöönpanntaisiin lain tasoisesti teollisuuspäästödirektiivin 30 artiklan 5 ja 6 kohta sekä 37 artikla, minkä lisäksi tarkemmat säännökset sisältyisivät suuria polttolaitoksia koskevaan valtioneuvoston asetukseen. Tällä hetkellä poikkeuksellisista tilanteista säädetään nykyisen ympäristönsuojelulain 64 a §:ssä sekä yksityiskohtaisesti suuria polttolaitoksia koskevaan valtioneuvoston asetuksen 3 luvussa.

Pykälän 1 momentti vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain 64 a §:n 1 momenttia. Pykälässä tarkoitettua laitoksen toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava välittömästi valtion valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle energiantuotantoyksikön puhdistinlaitteiden häiriöistä ja rikkoutumisista sekä häiriöistä polttoaineen saatavuudessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta muuttaa tai rajoittaa laitoksen toimintaa energiantuotantoyksikön savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa valtioneuvoston asetuksen tasoista sääntelyä, ja asiasta säädettäisiin jatkossakin yksityiskohtaisesti suuria polttolaitoksia koskevassa valtioneuvoston asetuksessa. Laitoksen lupaan on 52 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti sisällytettävä tarpeelliset määräykset tällaisista laitoksen häiriöistä ja poikkeuksellisia tilanteita koskevista toimista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtion valvontaviranomaisen mahdollisuudesta myöntää toiminnanharjoittajalle polttoaineen saatavuudessa ilmenneen häiriön vuoksi oikeuden poiketa rajoitetuksi ajaksi asetettujen päästöraja-arvojen noudattamisesta tai oikeuden käyttää energiantuotantoyksikössä muuta kuin siinä pääasiallisesti käytettyä polttoainetta. Tällainen poikkeus voisi koskea vähärikkistä polttoainetta käyttävää energiantuotantoyksikköä sekä kaasumaista polttoainetta käyttävää energiantuotantoyk-

sikköä. Teollisuuspäästödirektiivin 30 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan ja 6 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on ilmoitettava viipymättä komissiolle tämän momentin nojalla myönnettyistä poikkeuksista.

Pykälän 4 momentin mukaan myös edellä 1 momentissa mainituissa poikkeuksellisissa tilanteissa tarvittavat määräykset antaisi valtion valvontaviranomainen. Se voisi antaa poikkeuksellisista tilanteista määräyksiä taikka kieltää tai keskeyttää laitoksen toiminnan, jos se olisi tarpeen teollisuuspäästödirektiivin III luvun ja liitteen V vaatimusten täytäntöönpanemiseksi. Momentissa säädetäisiin myös valtion valvontaviranomaisen päätöksen antamisessa noudatettavasta menettelystä. Päätös annetaan julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava käyttäen samaa menettelyä kuin ympäristölupapäätöksen antamisessa ja tiedottamisessa muutoinkin.

Pykälän 5 momentissa viitattaisiin muissa kuin tässä pykälässä tarkoitetuissa poikkeuksellisissa tilanteissa noudatettavan menettelyn osalta lain 12 lukuun.

Pykälän 6 momenttiin sisältyisi valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuudesta, laitoksen toiminnan rajoittamisesta savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana sekä 3 momentissa tarkoitettujen poikkeusten myöntämisen edellytyksenä olevista ajallisista rajoituksista.

100 §. *Hiilidioksidin talteenotto.* Säännöksellä täytäntöönpanntaisiin teollisuuspäästödirektiivin 36 artikla. Nykyisin hiilidioksidin talteenottoa suurissa polttolaitoksissa koskevista lupamääräyksistä säädetään suuria polttolaitoksia koskevan valtioneuvoston asetuksen 20 §:ssä. Velvollisuudesta liittää lupahakemukseen talteenottoa koskeva selvitys säädetään puolestaan nykyisen ympäristönsuojelulasetuksen 10 §:n 2 momentissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että nimelliseltä sähköntuotantoteholtaan vähintään 300 megawatin polttolaitoksen, jonka toiminnan aloittamiseksi myönnetään 26 päivän kesäkuuta 2009 jälkeen, ympäristöluvassa on määrättävä, että laitosalueella varataan sopiva tila hiilidioksidin talteenotto- ja paineistuslaitteistolle, jos edellytykset talteenotolle ovat olemassa. Lupaviranomainen suo-

rittaa asiaa koskevan harkinnan toiminnanharjoittajan lupahakemuksen yhteydessä jättämässä selvityksessä esitettyjen tai muutoin lupaharkinnassa esiin tulleiden tietojen perusteella. Varsinaista hiilidioksidin talteenottoa koskevassa ympäristöluvassa annettavista määräyksistä säädetään erikseen 56 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seikoista, jotka toiminnanharjoittajan on 1 momentissa tarkoitettussa selvityksessä arvioitava. Selvityksestä on käytävä ilmi, onko laitosalueella käytettävissä hiilidioksidin talteenottamiseksi sopivia varastointipaikkoja, ovatko hiilidioksidin talteenottamiseksi tarkoitettut siirtolaitteistot teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa sekä onko hiilidioksidin talteenoton jälkiasentaminen teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Toiminnanharjoittajan toimittamasta selvityksestä on nykyisin säädetty lupahakemukseen liitettäviä tietoja koskevassa ympäristönsuojeluasetuksen 10 §:n 2 momentissa.

101 §. *Valtioneuvoston päätös kansallises-ta siirtymäsuunnitelmasta suurten polttolaitosten päästöjen vähentämiseksi.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 110 a §:ää. Lain 110 a—110 f § lisättiin lainmuutoksella 560/2012 ja niillä pantiin täytäntöön lain tasoisesti teollisuuspäästädirektiivin 32 artikla suurien polttolaitoksia koskevasta kansallisesta siirtymäsuunnitelmasta. Lain säännöksiä täydennettiin asetuksen muutoksella, ja säännökset sisältyvät suurien polttolaitoksia koskevan valtioneuvoston asetuksen 12—14 §:ään.

Pykälän viittaukset teollisuuspäästädirektiivin korvattaisiin 1 ja 2 momentissa viittauksella 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyihin päästöraja-arvoihin. Lisäksi 2 momentissa direktiivi- viittaus korvattaisiin viittauksella ehdotettavan lain nojalla annettaviin lupamääräyksiin, joita valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen on viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2020 noudatettava. Tällöinkin vähimmäisvaatimuksena ovat 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyt päästö- raja-arvot.

102 §. *Valtioneuvoston päätöksen sovelta- misalaan kuuluvat laitokset.* Pykälä vastaisi asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 110 b §:ää ja siihen ehdotetaan tehtäväksi lä-

hinnä pykäläviittauksia koskevia muokkauksia siten, että viittaukset teollisuuspäästädi- rektiiviin voidaan 1 ja 4 momentissa korvata viittauksilla tämän luvun soveltamisalaa koskevaan sääntelyyn. Lisäksi nykyinen 110 b §:n 2 momentti ehdotetaan korvattavaksi viittauksella 98 §:n 1 momenttiin, sillä kyseinen polttolaitosten polttoainetehon yh- teenlaskemista koskeva teollisuuspäästädi- rektiivin 29 artikla ehdotetaan täytäntöönpan- tavaksi kokonaan erillisenä lain tasoisena säännöksenään. Myös pykälän 3 momentin muotoilua ehdotetaan muokattavaksi hieman voimassa olevan lain 110 b §:n 3 momenttiin nähden momentin johdantokappaleen sekä sen 1 ja 2 kohtien yhdistämisen osalta.

103 §. *Valtioneuvoston päätöksessä tarkoi- tetun laitoksen päästöraja-arvot ja päätöksen suhde ympäristölupaan.* Pykälä vastaisi voi- massa olevan lain 110 c §:ää siten, että siihen tehtäisiin tarvittavat pykäläviittauksia ja py- kälän 2 momentin viimeisen virkkeen osalta lain hieman muuttuneita sanontatapoja kos- kevat muutokset.

104 §. *Valtioneuvoston päätöksen valmiste- lu.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 110 d §:ää. Nykyiseen säännökseen nähden pykälän 1 ja 3 momentista poistettaisiin jo ohitettuja mää- räaikoja koskevat säännökset, jotka koskivat hakemuksen toimittamista viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2012 ja suunnitelman toi- mittamista Euroopan komissiolle viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2013.

Lisäksi pykälän 1 momentin direktiivi- viittaus korvattaisiin viittauksella 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa sää- dettyihin päästöraja-arvoihin ja pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lakiehdotuksen uu- teen pykälänumerointiin liittyvä muutos.

105 §. *Valtioneuvoston päätöksessä tarkoi- tetun laitoksen toiminnasta toimitettavat tie- dot ja päätöksen noudattamisen seuranta.* Pykälä vastaisi asialliselta sisällöltään voi- massa olevan lain 110 e §:ää.

Sen 1 momentissa säädettäisiin edelleen laitoksia koskevasta tietojentoimittamisvel- vollisuudesta kuitenkin siten, että direktiivi- viittaus ehdotetaan korvattavaksi viittauksel- la suurien polttolaitoksia koskevaan valtio- neuvoston asetukseen. Vuosittain kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja valtion valvontaviranomaiselle ympäristönsuojelun

tietojärjestelmään tallennettavaksi toimitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksen säännöksessä, jolla on täytäntöönpantu teollisuus päästödirektiivin 72 artiklan 3 kohdan toinen alakohta ja 4 kohdan b alakohta. Jäsenmaiden on 101 §:n 3 momentissa tarkoitettujen komission täytäntöönpanosääntöjen mukaisesti toimitettava tiedot edelleen komissiolle vuosittain 12 kuukauden kuluessa.

Voimassa olevan lain 110 e §:n 2 momentin säännös olennaista muutosta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ehdotetaan säilytettävän pykälän 2 momentissa ennallaan siten, että momentista poistettaisiin nykyistä 81 §:n 1 momenttia koskeva pykäläviittaus.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan säilyvän ennallaan nykyiseen 110 e §:n 4 momenttiin nähden kuitenkin sillä lisäyksellä, että ympäristöministeriön olisi 3 momentissa tarkoitettun yhteenvedon lisäksi mahdollista arvioida myös muiden tietojen perusteella, ylittyvätkö tai ovatko päästöjen enimmäismäärät vaarassa ylittyä. Tällaiset muut tiedot voisivat liittyä lähinnä 2 momentissa tarkoitettuun ilmoitusvelvollisuuteen laitoksessa tehtävästä olennaisesta muutoksesta, josta valvontaviranomaisen on ilmoitettava 3 momentin mukaisesti välittömästi ympäristöministeriölle.

106 §. Valtioneuvoston päätöksen muuttaminen. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 110 f §:ää siten, että siihen tehtäisiin tarvittavat lain uuteen pykälänumerointiin liittyvät muutokset. Lisäksi 2 momentin viittaus teollisuus päästödirektiiviin korvattaisiin viittauksella 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyihin päästöraja-arvoihin.

107 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin jätteenpolttolaitoksia ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksia koskevan erityissäännösten soveltamisalasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jätteenpolttolaitoksia ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksia koskevan sääntelyn soveltamisalan rajauksista, jotka vastaavat nykyisen jätteenpolttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen ja teollisuus päästödirektiivin 42 artiklan mukaista soveltamisalan rajausta.

108 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt jätteenpolttolaitoksen ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksen käsitteet. Määritelmät vastaisivat jätteenpolttamisesta

annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 ja 5 kohdan mukaisia määritelmiä.

Pykälän 2 ja 3 momentissa tarkennettaisiin 1 momentissa tarkoitettuja määritelmiä siten kuin valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 kohdan jälkimmäisessä osassa ja 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin edelleen tarkemmin laitoksiin kuuluvista yksiköistä, laitteista, rakenteista ja muista niihin rinnastettavista seikoista, joilla tarkennettaisiin laitosten määritelmiä.

109 §. Polttoainetehon yhteenlaskemissääntö jätteen rinnakkaispolttolaitoksessa. Pykälässä säädettäisiin 98 §:n 1 momentin mukaisen polttolaitoksen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön soveltamisesta myös jätteen rinnakkaispolttolaitokseen. Jätteen rinnakkaispolttolaitosten päästöraja-arvoja koskevat erityissäännökset sisältyvät jätteenpolttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 3 olevaan 3 kohtaan.

110 §. Toiminta poikkeuksellisissa tilanteissa. Pykälässä säädettäisiin jätteenpolttolaitoksia ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksia koskevasta laitoksen toiminnan rajoittamisvelvoitteesta puhdistinlaitteiden häiriöiden aikana. Laitoksen toimintaa on tällöin rajoitettava tai se on keskeytettävä mahdollisimman nopeasti, kunnes tavanomainen toiminta voi jatkua. Säännös vastaisi jätteenpolttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 27 §:n 2 momenttia, mistä se ehdotetaan nyt siirrettäväksi lakiin.

Pykälän 2 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin edelleen yksityiskohtaisesti poikkeuksellisten käyttöolosuhteiden aikana noudatettavasta menettelystä jätteenpolttolaitoksessa ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksessa.

111 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin kaivannaistoiminnan jätehuoltosäännöksiä koskevan erityissäännösten soveltamisalasta.

112 §. Määritelmät. Pykälässä ehdotetaan määriteltäviksi eräät kaivannaistoimintaa koskevat käsitteet.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin kaivannaistoiminnan käsitteen lisäksi kaivannaisjätteen, tällaisen jätteen jätealueen ja suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen käsitteet, jotka si-

sältyvät voimassa olevan lain 45 a §:ään. Lisäksi momentissa määriteltäisiin rikastuksen käsite.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 45 a §:n 2 momentin loppuosan mukaisesti valtuudesta säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin kaivannaisjätteen jätealueen määrittelystä sekä jätealueesta aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran arvioinnista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kaivannais toiminnan, kaivannaisjätteen ja rikastuksen määrittelyistä.

113 §. *Kaivannaisjätettä koskevat määräykset.* Pykälä vastaisi eräin edelliseen pykälään kotoista määritelmistä johtuvin muokkauksin voimassa olevan lain 45 a §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti kaivannaisjätettä ja sitä koskevaa jätehuoltosuunnitelmaa koskevista määräyksistä, jotka on annettava toiminnan ympäristöluvassa tai sitä koskevan ilmoituksen johdosta annettavassa päätöksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kaivannaisjätteen jätealueen luvassa annettavista määräyksistä.

114 §. *Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 103 a §:ää siten, että sen 1 momentissa käytettäisiin 112 §:ssä määriteltyä kaivannais toiminnan käsitettä ja 4 momentissa jätteen käsittelyä koskevan käsitteen sijasta käytettäisiin uuden jätelain mukaista käsitettä ”jätteen loppukäsittely”.

115 §. *Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat kaivannaisjätteen jätealueet.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 103 b §:ää.

11 luku. Toiminnan rekisteröinti

116 §. *Ilmoitus toiminnasta rekisteröintiä varten.* Pykälässä säädettäisiin toiminnan rekisteröinnistä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröintiä koskevat ympäristönsuojelulain säännökset uudistuisivat, koska rekisteröivät toiminnat olisi lueteltu jatkossa lain liitteessä, jätteen käsittelyä koskevaa rekisteröintiä lukuun ottamatta. Voimassa olevan lain 30 §:ssä on säädetty rekisteröinnin edellytyksistä. Ympäristölupaa ei lähtökohtaisesti tarvita toimintaan, jonka ympäris-

tönsuojeluvaatimukset on säädetty valtioneuvoston asetuksella. Asiallisesti sääntely säilyisi nykyisen kaltaisena, sillä edelleenkin rekisteröintimenettelyyn siirtymisen käytännön edellytyksenä olisi toimintaa koskevan asetuksen olemassaolo. Rekisteröitävien toimintojen alaa ei ole tarkoitus muuttaa lain uudistamisen yhteydessä, vaan liitteeseen koottaisiin rekisteröinnin piirissä tällä hetkellä olevat toiminnat. Näitä olisivat jakeluasemat, asfalttiasemat, pienet polttolaitokset ja eräät orgaanisia liuottimia käyttävät laitokset (niin sanotut VOC-laitokset). Rekisteröitäviä jätteenkäsittelytoimintoja ei lueteltaisi liitteessä, koska niiden rekisteröintivelvollisuus perustuisi edelleen olemassa olevaan järjestelmään, jossa lähtökohtaisesti luvanvarainen toiminta siirtyy rekisteröinnin piiriin, jos toiminnan ympäristönsuojeluvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdat ehdotetaan poistettaviksi. Näistä 2 kohdassa säädetään, että muusta kuin luvanvaraisesta toiminnasta on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tietojärjestelmään rekisteröintiä varten, jos toiminnassa käytetään valtioneuvoston asetuksessa säädettyä haitallista ainetta. Momentin 3 kohdassa edellytetään vastaavaa ilmoitusta, jos toiminnasta voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa ja toiminnan päästöjen ehkäisemisen vähimmäistasosta tai muusta ympäristönsuojeluvaatimusten vähimmäistasosta on säädetty valtioneuvoston asetuksella. Säännöksiä ei jatkossa tarvittaisi, koska VOC-laitoksista, joiden rekisteröintivelvollisuus on perustunut kyseisiin kohtiin, säädettäisiin tämän pykälän 1 momentissa. Mainitun 65 §:n 2 momentin 2 kohtaa on sovellettu myös säädettäessä valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista, jonka 10 §:n nojalla valvontaviranomainen voi pyytää toiminnanharjoittajalta eräiden torjunta-aineiden käyttöä koskevia tietoja tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Kyse ei kuitenkaan ole varsinaisesta rekisteröintimenettelystä, vaan tietojen antamisesta ja kirjaamisesta valvonnan tarpeisiin.

Samoin voimassa olevan lain 65 §:n 4 ja 5 momentit ehdotetaan jätettäväksi pois laakiehdotuksesta. Pykälän 4 momentti koskee

sataman jätehuoltosuunnitelmaa. Momentti on tarpeeton, koska sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä ja päätöksen noudattamisesta säädetään nykyään merenkulun ympäristönsuojelulaisissa. Momentissa säädetty viranomaisen velvollisuus lähettää tieto jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle voitaisiin tarvittaessa lisätä merenkulun ympäristönsuojeluasetukseen. Voimassa olevan lain 65 §:n 5 momentissa säädetään, että rekisteröidyn toiminnan on täytettävä valtioneuvoston asetuksessa säädetty tai 26 §:n mukaisessa suunnitelmassa asetetut vaatimukset. Kohdasta voidaan poistaa, koska asetuksessa säädettyjä vaatimuksia on noudatettava suoraan asetuksen perusteella ja koska voimassa olevan lain 26 §:ää vastaavan 204 §:n nojalla ei enää olisi mahdollista asettaa toiminnanharjoittajaa sitovia velvoitteita. Samoin 5 momentissa oleva velvollisuus antaa valvontaviranomaiselle toiminnan seurantaan varten tarpeelliset tiedot poistettaisiin tästä säännöksestä, koska tietojen antamisesta säädetään lain 2 luvussa ja myös rekisteröitäviä toimintoja koskeissa valtioneuvoston asetuksissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toimintojen rekisteröinnistä. Liitteen 2 mukaiset toiminnat rekisteröitäisiin tekemällä niistä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Näitä toimintoja olisivat jakeluasemat, asfalttiasemat ja pienet polttolaitokset sekä liitteessä tarkemmin luetellut VOC-laitokset. Säännös noudattaisi voimassa olevaa 30 §:ää. Toimivaltainen viranomainen kuitenkin vaihtuisi VOC-laitosten osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseksi.

Voimassa olevan lain 30 §:n 2 momentti ympäristöluvan raukeamisesta asetuksen voimaan tullessa voitaisiin poistaa, koska jatkossa toiminnat olisivat rekisteröitäviä suoraan lain nojalla. Olemassa oleviin rekisteröintiasetuksiin liittyvät lupien raukeamista koskevat siirtymäsäännökset olisivat ehdotetun lain siirtymäsäännöksissä. Mahdollisia uusia rekisteröitäviä toimintoja koskevat siirtymäsäännökset annettaisiin rekisteröintivelvollisuuden perustavan lakimuutoksen yhteydessä. Momentin lopussa todettaisiin informatiivisesti, että rekisteröitävien toimintojen erityisistä ympäristönsuojeluvaatimuksis-

ta säädettäisiin 10 §:n nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla.

Pykälän 2 momentti koskisi jätteenkäsittelyn rekisteröintiä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 2 momentin 1 kohtaa ja 6 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ilmoituksen käsittelevästä viranomaisesta tietyissä erityistapauksissa. Voimassa olevassa ympäristönsuojelulaisissa ei ole vastaavaa säännöstä. Tarve on tullut esille valmisteltaessa rekisteröintisäännöksiä jäteasfaltin käytöstä asfalttiasemilla. Jos asfalttiasemalla käytetään jäteasfalttia, on toiminta sekä 1 momentin mukaista että tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua toimintaa, josta olisi ilman säännöstä tehtävä ilmoitus kummallekin valvontaviranomaiselle. Momentissa säädettäisiin, että ilmoitus tehtäisiin näissä tapauksissa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä toiminnasta, johon on haettava ympäristölupaa. Jos esimerkiksi asfalttiaseman tai jakeluaseman toiminnasta aiheutuisi vesistön tai pienen veden pilaantumista tai naapurussuhdelain mukaista kohtuutonta rasitusta, olisi lupaa haettava lain 27 §:n mukaisesti. Voimassa olevan lain 65 §:ssä oleva, yksinomaan rekisteröitäviä toimintoja koskeva luvanvaraisuusperuste liittyen luonnonsuojelulain 65 §:ään jätettäisiin pois. Natura-arvioinnin tekeminen on luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan tehtävä aina, kun siinä tarkoitettut edellytykset täyttyvät, riippumatta hankkeen luvanvaraisuudesta. Luonnonsuojelulain 65 §:n 3 momentissa säädetään puolestaan ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen velvollisuudesta valvoa arvioinnin suorittamista ja ilmoittaa hankkeesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Natura-arviointia valvottaisiin osaksi myös muiden lakien mukaisissa lupamenettelyissä, muun muassa rakennus- ja toimenpideluvan yhteydessä. Monet rekisteröitävät toiminnat vaativat myös rakennus- tai toimenpideluvan. Näillä perusteilla ehdotetaan, että luonnonsuojelulain 65 §:ään kytketystä erityisestä luvanvaraisuusperusteesta rekisteröitävissä toiminnoissa luovuttaisiin. Velvollisuudesta

hakea ympäristölupaa toiminnan sijoituessa pohjavesialueelle säädettäisiin ehdotetussa 28 §:ssä. Lisäksi 4 momentissa säädettäisiin, että ilmoitusta ei tarvitse tehdä koeluonteisesta toiminnasta.

Liitteessä 2 lueteltaisiin toiminnot, joiden ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksilla ja jotka rekisteröitäisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröitäviä toimintoja olisivat yhteenlasketulta polttoaineteholtaan vähintään viiden mutta alle 50 megawatin kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta käyttävät laitokset, joissa jokaisen kiinteää polttoainetta käyttävän energiantuotantoyksikön polttoainetehto on alle 20 megawattia, asfaltiasemat, nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat sekä tietyt orgaanisia liuottimia käyttävät toiminnot. Silloin kun polttoaineteholtaan alle 50 megawatin laitoksessa on vähintään 20 megawatin kiinteää polttoainetta käyttävä energiantuotantoyksikkö, laitoksen on haettava ympäristölupa 27 §:n mukaisesti.

117 §. *Rekisteröinti-ilmoituksen sisältö ja viranomaisen ilmoitus rekisteröinnistä.* Pykälässä säädettäisiin rekisteröinti-ilmoituksen sisällöstä ja viranomaisen rekisteröintiä koskevasta ilmoituksesta toiminnanharjoittajalle samalla tavalla kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 3 momentissa. Viranomaisen on annettava tieto toiminnan rekisteröinnistä viipymättä ilmoituksen tekijälle. Säännökseen lisättäisiin nykyiseen nähden sana viipymättä, jotta toiminnanharjoittaja saisi asiasta tiedon heti rekisteröinnin tapahtuttua.

12 luku. Ilmoitusmenettelyt

118 §. *Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta.* Esitystä valmisteltaessa harkittiin nykyisen lain 60 §:ssä tarkoitetun meluilmoituksen poistamista ympäristönsuojelulaista. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta saadussa palautteessa se on kuitenkin koettu toimivaksi työkaluksi. Kunnallisilla ympäristönsuojelumääräyksillä ei ole mahdollista korvata meluilmoitusmenettelyä kokonaisuudessaan tilanteiden tapauskohtaisuuden vuoksi. Lyhytaikaiseen toimintaan ei myöskään voida tehokkaasti puuttua valvonnan keinoin, ja siksi on tärkeää voida rajoit-

taa lyhytaikaista, pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa edeltäkäsien. Meluilmoituksen poistaminen myös todennäköisesti lisäisi kuntalaisilta ympäristönsuojeluviranomaisille tulevia yhteydenottoja.

Edellä todetuin perustein lakiin on syytä edelleenkin sisällyttää asiasisällöltään pääosin nykyistä 60 §:ää vastaava säännös melua ja tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilapäistä ja erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavaa toimintaa koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Säännös vastaisi nykyisen lain 60 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista. Säännös vastaisi nykyisen lain 60 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin määräajasta ilmoituksen tekemiselle. Nykyisen lain 60 §:n 3 momenttiin verrattuna uutta säännöksen asiasisällössä olisi erillinen maininta valtion viranomaiselle tehtävän ilmoituksen määräajasta. Tämä selkeyttävä maininta olisi tarpeen sellaisia tilanteita varten, joissa meluilmoituksen perusteena oleva tapahtuma järjestetään usean kunnan alueella ja jokaisen kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä on määrätty eri aika ilmoituksen tekemiselle.

Käytännössä meluilmoitusten osalta ongelmaksi ovat muodostuneet tilanteet, joissa ilmoitusvelvolliset eivät noudata nykyisen lain 60 §:n 3 momentissa asetettua 30 vuorokauden määräaikaa ilmoituksen tekemiselle. Nykyisin meluilmoitus tehdään usein myöhässä, jopa vain muutamaa päivää ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista. Tämä vaikeuttaa tai kokonaan estää asianosaisten kuulemisen ilmoituksen vireilläolosta. Päätöksen laatimiselle mahdollisine toimintaa koskevina määräyksineen jää hyvin lyhyt aika, ja pahimmillaan toiminta on aloitettu ennen kuin päätös on ehditty antaa tai siitä on ehditty tiedottaa. Tällöin myöskään haitankärsijät eivät ole saaneet hyvissä ajoin tietoa melua tai tärinää aiheuttavasta toiminnasta. Näiden ongelmien poistamiseksi pykälän 4 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi nykyisen lain 60 §:ään verrattuna täysin uusi säännös toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista koske-

vasta nimenomaisesta määräajasta. Säännöksen tavoitteena on, että toiminnanharjoittajat tekisivät ilmoituksen ajoissa ja että ilmoituksen käsittelevälle viranomaisille jäisi tosiasiallisesti aikaa käsitellä ilmoitus ja tiedottaa antamastaan päätöksestä ennen toiminnan aloittamista. Säännös antaisi viranomaiselle mahdollisuuden sallia ehdotetun 122 §:n nojalla ilmoituksen johdosta tekemässään päätöksessä toimenpiteeseen ryhtymisen tai toiminnan aloittamisen ennen kuin ilmoituksen tekemisestä olisi kulunut 30 päivää tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätty tätä lyhyempi aika. Tähän ratkaisuun vaikuttaisi kulloinkin kyseessä olevan toimenpiteen tai toiminnan luonne, ajankohta ja melulle altistuvien kohteiden läheisyys.

Pykälän 5 momentti sisältäisi asetuksenantoaltuuden.

119 §. Koeluonteinen toiminta. Pykälä koskisi ilmoituksen tekemistä ennen koeluonteisen toiminnan aloittamisesta ja se vastaisi voimassa olevan lain 61 §:ää.

120 §. Poikkeuksellinen tilanne muussa kuin luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa. Pykälän 1 momentti vastaisi lähtökohtaisesti voimassa olevan lain 62 §:ää sellaisten toimintojen osalta, jotka eivät ole luvanvaraisia tai rekisteröitäviä. Toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava poikkeuksellisesti tilanteesta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka käsitelisi ilmoituksen 121 §:n mukaisesti ja antaisi ilmoituksesta päätöksen 122 §:n mukaisesti. Pykälän sanamuotoja kuitenkin täsmennettäisiin sekä niiden tilanteiden luonnehtimiseksi, joissa säännöstä sovellettaisiin, että myös niiden seuraamusten luonnehtimiseksi, joilta tilanteissa edellytettäisiin syntyvän. Pykälässä korostuisi aikaisempaa enemmän tilanteen ennakoimattomuus ja riippumattomuus toiminnanharjoittajan omista toimista. Lisäksi viitattaisiin tavanomaisesta poikkeaviin toimiin jätehuollossa.

121 §. Kuuleminen. Pykälä koskisi vireilölosta ilmoittamista ja kuulemista ilmoitusmenettelyissä ja se vastaisi voimassa olevan lain 63 §:ää.

122 §. Ilmoituksen käsittely. Pykälä koskisi 118—120 §:n mukaisen ilmoituksen käsitteilyä ja siitä tehtävää päätöstä ja se olisi näiltä osin sama kuin voimassa olevan lain 64 §.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 118—120 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä, tekemisestä ja käsittelystä sekä päätöksen sisällöstä.

123 §. Poikkeuksellinen tilanne luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa. Pykälässä säädettäisiin poikkeuksellisista tilanteista, jotka tapahtuisivat luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa. Pykälän soveltamisala rajautuisi onnettomuuksiin ja ennakoimattomiin tuotantohäiriöihin, rakennelman tai laitteen purkamiseen tai muuhun näihin rinnastettavaan toiminnasta riippumattomaan yllättävään ja poikkeukselliseen tilanteeseen. Lisäksi tilanteissa olisi odotettavissa joko ympäristöluvan tai säännösten vastainen tilanne tai välitön ja ilmeinen ympäristön pilaantumisen vaara tai tavanomaisesta poikkeavia välttämättömiä toimia jätehuollossa. Tällöin toiminnanharjoittajan olisi viipymättä ilmoitettava asiasta joko kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai valtion valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan edellytetään toimittavan viranomaiselle myös suunnitelman päästöjen ja jätteiden sekä pilaantumisen rajoittamiseksi.

Viranomaisen olisi tehtävä asiassa päätös ja annettava tarpeelliset määräykset tilanteen palauttamiseksi lain sekä muiden säännösten ja määräysten mukaiseksi. Tilanteessa vaadittaville toimille olisi myös asetettava määräaika. Myös väliaikaisia määräyksiä poikkeuksellisessa tilanteessa voitaisiin käyttää. Päätöstä tehtäessä ja määräyksiä annettaessa noudatettaisiin 18 luvussa säädettyjä hallintopakkoa koskevia säännöksiä sekä maaperän ja pohjaveden puhdistamisen osalta 14 luvun säännöksiä. Vesistön merkittävää pilaantumista tai luontovahingon korjaamista koskeviin määräyksiin sovellettaisiin, mitä 176 §:ssä säädetään.

Voimassa olevan lain 62 ja 64 §:n muodostama kokonaisuus on mahdollistanut erilaiset tulkinnat ja soveltamiskäytäntö on ollut kirjavaa. Tästä on seurannut eriarvoista kohtelua eri alueilla. Erilainen tulkinta on johtanut tilanteeseen, jossa 62 ja 64 §:ää on joissakin tapauksissa käytetty luvasta poikkeamisen sisällöllisenä ja menettelyllisenä säännöksenä yli sen, mihin säännöksiä on niiden soveltamisala huomioon ottaen suunniteltu käytettäväksi. Ehdotettavalla muutoksella on tarkoi-

tus selkeyttää säännösten soveltamista, mistä syystä voimassa olevien pykälien soveltamisalat on jaettu kahtia eri pykäliin: yhtäältä luvanvaraiset ja rekisteröitävät ja toisaalta muut toiminnat, joissa poikkeuksellinen tilanne voi johtaa ympäristön pilaantumisen vaaraan. Tulkinta- ja soveltamisongelmiin on kiinnitetty huomiota selvityksessä, jossa ympäristöministeriön toimeksiannosta on selvitetty Talvivaaran kaivoksen ympäristöongelmia ja viranomaisen toimintaa niiden valvonnassa (Turpeinen ja Rainio, Talvivaaraselvitys, ympäristöministeriön raportteja 2/2013).

Ehdotettavassa pykälässä säädettäisiin myös, että poikkeuksellisessa tilanteessa menettely olisi sama kuin hallintopakossa. Tavoite poikkeuksellisissa tilanteissa on sama kuin hallintopakossakin eli lain ja luvan mukaisen tilan palauttaminen määräajassa, joka toiminnanharjoittajalle asetetaan. Sekä määräysten sisältöä että niille varattavaa määräaikaa asetettaessa olisi noudatettava muun muassa hallinnon suhteellisuus- ja kohtuullisuusperiaatteita.

13 luku. Korvaukset

124 §. Sovellettavat säännökset. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 11 luvussa (66—74 §) säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994, jäljempänä *ympäristövahinkolaki*) soveltamisesta ympäristönsuojelulain nojalla laillisesti aiheutettujen vahinkojen korvaamiseen sekä vesistön pilaantumisesta johtuvien vahinkojen korvausmenettelystä. Nämä säännökset ehdotetaan säilytettäväksi pääosin ennallaan ja sisällytettäväksi uuden lain 13 lukuun.

Luvun vesistön pilaantumista koskevia säännöksiä sovellettaisiin 2 momentin mukaan myös vesistöä pienempiin pintavesiin.

125 §. Korvauksista päättäminen lupasian yhteydessä. Ehdotettu 125 § vastaisi voimassa olevan lain 67 §:ä. Vesistön pilaantumista koskevaan korvausasiaan sovellettaisiin siis muista ympäristövahingoista poiketen ympäristönsuojelulain 13 luvun ja lukuun sisältyvien viittaussäännösten kautta myös osin vesilain korvauksia koskevan 13 luvun säännöksiä. Pintavesien pilaantumiseen liittyvät vahingot käsiteltäisiin siis edelleen

muista vahingoista poiketen virallisperiaatteen mukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan lupapäätöksen yhteydessä, kuten vesilain mukaisista hankkeista aiheutuvat vahingot yleisemminkin. Ympäristönsuojelulain 11 lukuun tehtiin vesilain uudistuksen yhteydessä vain välttämättömät tekniset muutokset esimerkiksi viittaussäännöksiin.

126 §. Korvauksista päättäminen erikseen. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 68 §:ä eräin lainsäädäntöteknisin muutoksin. Säännöksen 2 momentin sanamuotoa muutettaisiin kuitenkin vastaamaan vesilain 11 luvun 18 §:n 3 momenttia, jossa säädetään vastaavasti korvauskysymyksen siirtämisestä erikseen ratkaistavaksi.

127 §. Vakuuden asettaminen, 128 §. Muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisu korvausasian käsittelemisestä, 129 §. Ennen lupasian ratkaisua aiheutuneen vahingon korvaaminen, 130 §. Ennakoimattoman vahingon korvaaminen, 131 §. Korvausasian käsittely kärjäoikeudessa ja 132 §. Vesilain soveltaminen korvausasian käsittelyyn. Ehdotetut säännökset vastaisivat voimassa olevan lain 69—74 §:ä. Niihin tehtäisiin eräitä lainsäädäntöteknisiä muutoksia.

14 luku. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen

133 §. Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuus. Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvastuuta koskeva sääntely ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellään. Teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät uudet perustilan palauttamiseen liittyvät vastuusäännökset sisällytettäisiin erikseen ehdotettavan lain 95 §:ään. Direktiivin perustilaselvitystä koskevat säännökset voivat joissain tilanteissa laukaista tämän luvun mukaista puhdistamisvastuuta koskevan tarkastelun joko jo perustilaselvitystä tehtäessä tai toiminnan päättyessä. Käytännössä vastuusäännösten soveltaminen edellyttää lisäksi aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön huomioon ottamista varsin pitkältä ajalta, sillä vahinkotilanteissa joudutaan usein tarkastelemaan myös alueella aikaisemmin aiheutunutta pilaantumista.

Pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamisvastuu kuuluu ensisijaisesti pi-

laantumisen aiheuttajalle siten kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 75 §:ssä säädetään. Momentin viittaus terveydelle tai ympäristölle aiheutuvaan vaaraan tai haittaan ehdotetaan muotoiltavaksi vastaavasti kuin maaperän ja pohjaveden pilaamiskielloissa.

Käytännössä puhdistamisvastuu koostuu velvollisuudesta toteuttaa erilaisia puhdistamistoimia. Puhdistamisvelvollisuus merkitsee maaperän ja pohjaveden saattamista sellaiseksi, ettei siitä voi aiheutua terveyshaittaa tai haittaa taikka vaaraa ympäristölle. Puhdistamisvastuun laajuus voi erityisesti maaperän puhdistamisen osalta käytännössä vaihdella eri kohteissa, sillä tarpeelliset puhdistamistoimet arvioidaan suhteessa kyseisen kohteen nykyiseen ja suunniteltuun käyttötarkoitukseen.

Pilaantuneen maaperän puhdistamisvastuu kuuluu toissijaisesti pilaantuneen alueen kiinteistön haltijalle. Edellytyksenä toissijaisen vastuun syntymiselle on, että pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai ei tavoiteta, taikka tätä ei saada täyttämään velvollisuuttaan. Lisäksi edellytetään, että pilaantuminen on tapahtunut haltijan suostumuksella tai tämä on tiennyt, taikka tämän olisi tullut tietää alueen olleen pilaantunut sen hankkiessaan. Pilaantuneen pohjaveden toissijainen puhdistamisvastuu kuuluu sille kiinteistön haltijalle, jonka kiinteistöltä pilaantuminen on aiheutunut. Pohjaveden puhdistamisesta ei siten vastaa sellaisen kiinteistön haltija, jonka alueelta pilaantumista ei ole aiheutettu tai aiheutunut. Muutoin vastuun syntyminen edellyttää samoja perusteita kuin pilaantuneen alueen kiinteistön haltijalta edellytetään. Alueen haltija voisi lisäksi vapautua vastuustaan, jos puhdistamisvelvollisuus on ilmeisesti kohtuuton. Tällöin vastuu puhdistamisesta siirtyy maaperän osalta kunnalle. Kunnalle ei kuitenkaan 3 momentin nojalla voi syntyä vastuuta pilaantuneen pohjaveden puhdistamisesta.

134 §. Velvollisuus ilmoittaa pilaantumisen vaarasta. Pykälässä säädettäisiin maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen liittyvästä ilmoittamisvelvollisuudesta vastaavasti kuin voimassa olevan lain 76 §:ssä. Ilmoittamisvelvollisuus kohdistuu siihen, jonka toiminnasta päästö maaperään tai pohjaveteen on aiheutunut. Kyse olisi edelleen ensisijaisesti

lain valvontaa palvelevasta ilmoituksesta, jonka käsittely ei edellyttäisi valvontaviranomaiselta päätöstä. Säännökseen lisättäisiin viittaus jätteisiin ja muihin aineisiin, jotta se vastaisi paremmin maaperän pilaamiskiellon muotoilua. Käytännössä pykälässä tarkoitettut aineet ovat kattaneet myös jätteiden sijoittamisen maaperään.

135 §. Selvitysvelvollisuus ja puhdistamistarpeen arviointi. Pykälässä säädettäisiin pilaantuneeseen alueeseen liittyvästä selvitysvelvollisuudesta ja puhdistamistarpeen arvioinnista pääosin vastaavasti kuin voimassa olevan lain 77 §:ssä. Selvitysvelvollisuus kohdistuisi alueeseen, jolla maaperän tai pohjaveden epäillään olevan pilaantunut. Edellytyksenä säännöksen soveltamiselle ei siten olisi jatkossakaan, että pilaantumisesta on jo olemassa varmuus, vaan tieto pilaantuneisuudesta saadaan nimenomaan selvityksen avulla.

Ehdotetussa 1 momentissa lähtökohtana on nykyistä selvemmin, että pilaantuneen alueen puhdistamisesta vastuussa olevan tulee omaaloitteisesti selvittää pilaantuneen alueen laajuutta ja puhdistamistarvetta. Säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että näin tehtyjen selvitysten tulokset tulisi toimittaa tiedoksi valtion valvontaviranomaiselle. Viranomaisen on tärkeää saada tieto tehdyistä selvityksistä niiden tuloksista riippumatta. Tietojen toimittamisvelvollisuus koskisi siten myös niitä tilanteita, joissa selvitysten perusteella päädyttäisiinkin toteamaan, että alue ei ole pilaantunut eikä velvollisuutta alueen puhdistamiseen 133 §:n mukaisesti ole syntynyt.

Valvontaviranomaiselle 2 momentissa ehdotettu mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä selvitysvelvollisuuden sisällöstä vastaisi voimassa olevan lain 77 §:ä. Määräys on tarkoitettu käytettäväksi lähinnä vain niissä tilanteissa, joissa alueen puhdistamisesta vastuussa oleva ei huolehdi selvitysvelvollisuudesta omaaloitteisesti. Säännöstä täsmennettäisiin tämän valvontaviranomaisen määräys-toimivallan toissijaisuuden korostamiseksi. Myös ehdotettavan 175 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla valvontaviranomaisella on mahdollisuus määrätä toiminnanharjoittaja riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua ai-

hetta epäillä sen aiheuttavan tämän lain vastaista pilaantumista. Toiminnanharjoittajaan kohdistuvasta yleisestä selvilläolovelvollisuudesta poiketen 2 momentissa tarkoitettu määräys voisi kohdistua kuitenkin myös muuhun puhdistamisesta vastuussa olevaan tahoon kuten maanomistajaan tai kuntaan. Koska kunnalle ei 133 §:n 3 momentin mukaisesti voisi syntyä toissijaista vastuuta pohjaveden puhdistamisesta, ei kuntaa voitaisi tällaisessa tilanteessa myöskään velvoittaa selvittämään pohjaveden pilaantumista.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 77 §:n 2 momenttia.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 14 §:ään sisältyvä asetuksenantovaltuus ehdotetaan osittain siirrettäväksi selvitysvelvollisuutta ja puhdistamistarpeen arviointia koskevan säännöksen yhteyteen uudeksi 4 momentiksi. Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantumisen ja puhdistustarpeen arvioinnista on annettu juuri tämän valtuussäännöksen nojalla.

136 §. *Päätös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta.* Pykälässä säädettäisiin pilaantuneen alueen puhdistamisesta osin vastaavasti kuin voimassa olevan lain 78 §:ssä. Säännös on koskenut vain maaperän puhdistamista, mutta se ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös pohjavettä ja puhdistamisen yhteydessä kaivetun, haitta-aineita sisältävän maa-aineksen hyödyntämistä kaivualueella. Käytännössä maaperän ja pohjaveden pilaantuminen liittyvät usein kiinteästi yhteen ja jo nyt maaperän puhdistamista koskevissa päätöksissä on voitu antaa määräyksiä myös pohjaveden puhdistamiseen liittyen. Myös puhdistamisen aikana kaivettujen, haitta-aineita sisältävien maa-ainesten hyödyntäminen kaivualueella suunnitellaan jo nykyisin usein osana puhdistamishanketta, ja hyödyntämisen edellytykset määritellään suunnitelmissa ja puhdistamista koskevassa päätöksessä.

Pilaantuneen maan puhdistamiseen ja käsittelyyn tarvitaan voimassa olevan ympäristönsuojelulain 78 §:n mukaan tilanteesta riippuen joko ympäristölupa tai ilmoitus. Ilmoitusmenettelyn käytön edellytyksinä on voimassa olevan lain mukaan, että pilaantuneen alueen laajuus ja pilaantumisen aste on riittävästi selvitetty, puhdistamisesta noudatetaan

yleisesti käytössä olevaa ja hyväksyttävää menetelmää eikä puhdistamisesta aiheudu ympäristön muuta pilaantumista.

Ilmoitusmenettelystä on käytännössä muodostunut pääsääntö pilaantuneen maaperän puhdistamisen osalta toisin kuin säännökseen on kirjoitettu. Ilmoituksia käsitellään noin 300 vuodessa, kun lupia on vain muutama. Laissa säädetty menettely tulisi saattaa vastaamaan käytäntöä. Puhdistaminen ei lähtökohtaisesti ole pysyvää toimintaa, mistä syystä ilmoitusmenettelyn säätämistä pääsäännöksi voidaan pitää perusteltuna. Lisäksi puhdistamisella on suora kytkeä valvontaan ja maaperän tilan tietojärjestelmän ylläpitoon sekä hallintopakon käyttämiseen, minkä takia valtion valvontaviranomaisten rooli pilaantuneiden alueiden puhdistamiseen liittyvissä asioissa on hyvin keskeinen. Pykälän ensimmäiseen momenttiin sisältynyt vaatimus pilaantuneiden maa-ainesten käsittelyyn tarvittavasta luvasta ehdotetaan siten poistettavaksi. Jos maaperän ja pohjaveden puhdistaminen kuitenkin 4 luvun yleisten luvantarvetta koskevien säännösten perusteella edellyttää ympäristölupaa, ei puhdistaminen pelkän ilmoituksen perusteella olisi edelleenkaan mahdollista.

Valtion valvontaviranomaisen tulee myös tarvittaessa ohjata ilmoituksen tehnyt toiminnanharjoittaja tai alueen haltija hakemaan lupaa, jos lupa on esimerkiksi ympäristönsuojelulain 27 §:ssä ja eräistä naapurisuhteista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettujen ympäristövaikutusten tai vesilain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen pohjaveden tilaan tai antoisuuteen kohdistuvien vaikutusten vuoksi tarpeen. Pilaantuneen maan puhdistamiseen voi liittyä myös muita ympäristönsuojelulain hyväksymismenettelyitä: puhdistamisesta syntyvän jätteen ammattimainen hyödyntäminen vaatii aina ympäristöluvan ja pilaantuneen maan puhdistaminen voi poikkeustapauksessa edellyttää myös muita lain mukaisia ilmoituksia, kuten koetoimintaa tai poikkeustilanteita koskevaa ilmoitusta. Pilaantuneiden maiden käsittelylaitokset ja loppusijoituspaikat ovat aina ympäristöluvanvaraisia.

Myös ilmoitusmenettelyssä tulee muille asianosaisille kuten esimerkiksi naapureille tarvittaessa varata tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Ympäristönsuojeluasetuksessa

ilmoituksen tekemiselle säädetty 30 vuorokauden määräaika ei näissä tilanteissa riitä ilmoituksen käsittelyyn, minkä vuoksi määräaika ehdotetaan pidennettäväksi 45 vuorokautteen. Säännös määräajasta nostettaisiin samalla asetuksen 25 §:stä lakiin. Kiireellisissä tapauksissa ilmoitukset tulisi jatkossakin pyrkiä käsittelemään mahdollisimman nopeasti.

Säännöksessä tarkoitettussa puhdistamisessa on ensisijaisesti kyse kertaluonteisesta pilaantuneen kiinteistön tai sen osan puhdistamisesta joko paikan päällä tai viemällä käsiteltäväksi paikkaan, jossa vastaanottajalla on erillinen ympäristölupa pilaantuneen maan edelleen käsittelyyn taikka pilaantuneen maan aineksen hyödyntämiseen.

Teollisuuspäästödirektiivin 22 artiklassa pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamiseksi katsotaan kaikki toimet, joiden tarkoituksena on vaarallisten aineiden poistaminen, hallinta, leviämisen estäminen tai vähentäminen. Vastaava lista puhdistamiseen sisältyvistä toimenpiteistä ehdotetaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi lisättäväksi myös pykälän 2 momenttiin.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi asetuksenantovaltuus, joka koskisi ilmoituksen ja päätöksen tarkempaa sisältöä. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 14 §:ään sisältyvä asetuksenantovaltuus ehdotetaan osittain siirrettäväksi tämän säännöksen yhteyteen pilaantuneen maan aineksen käsittelyn ja eristämisen, puhdistamisen teknisten vaatimusten sekä tarkkailun ja valvonnan osalta. Viittaus puhdistusmenetelmiin ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi valtuussäännöksestä.

137 §. Puhdistamisesta määrääminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta määrätä pilaantunut alue puhdistettavaksi, jos puhdistamisesta vastuussa oleva toiminnanharjoittaja, alueen haltija tai kunta ei ryhdy tarvittaviin puhdistamist toimiin. Puhdistamisesta määrättäessä noudatetaan, mitä valvonnasta ja hallintopakosta säädetään lain 18 luvussa.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin myös viittaus ympäristövastuulakiin. Kyseisellä lailla täytäntöön pantu ympäristövastuudirektiivi kattaa sekä maaperän että pohjaveden merkittävän pilaantumisen. Direktiivin liit-

teen II säännökset korjaavista toimenpiteistä eivät kuitenkaan koske maaperän pilaantumista, vaan ne kattavat ainoastaan muut direktiivin tarkoittamat vahinkotilanteet. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 84 a §:ssä säädetään määräysten antamisesta vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi ja viitataan tältä osin edellä mainittuun ympäristövastuulakiin. Myös pohjaveden merkittävän pilaantumisen osalta olisi tarpeen lisätä lakiin viittaus ympäristövastuulakiin direktiivin täytäntöönpanon turvaamiseksi.

138 §. Toimivallan siirto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Voimassa olevan lain 80 §:ään perustuva toimivallan siirto valtion viranomaiselta kunnalle pilaantuneita maita koskevissa asioissa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös pohjavettä, sillä maaperän ja pohjaveden puhdistaminen liittyvät usein kiinteästi toisiinsa. Toimivalta on toistaiseksi siirretty kolme kertaa Helsingin kaupungin ympäristölautakunnalle ja kerran Turun kaupungin kaavoitus- ja ympäristölautakunnalle. Toimivallan siirrosta on hyviä kokemuksia, mikä puoltaa myös säännöksen soveltamisalan laajentamista.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toimivallan siirtämisen edellytyksistä voimassa olevaa lakia täsmällisemmin. Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle olisi ensinnäkin, että siirtoa hakevan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella olisi riittävä asiantuntemus tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi siirron tulisi parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada alueellisesti tasapainoinen työnjako ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisten kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivalta voitaisiin siirtää määräajan lisäksi myös toistaiseksi. Päätöstä voitaisiin myös muuttaa, jos siirtämisen edellytykset eivät enää täyty.

139 §. Selontekovelvollisuus maa-alueen luovutuksen yhteydessä. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 104 §:n mukainen selontekovelvollisuus pilaantuneesta alueesta ehdotetaan siirrettäväksi osaksi pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevaa 14 lukua. Velvollisuuteen ei liity vaatimusta uusien maaperätutkimusten tai muun uuden tiedon hankkimisesta, mutta sen voidaan katsoa kattavan tiedot alueella mahdol-

lisesti tehdyistä tutkimuksista tai puhdistustoimenpiteistä. Selontekovelvollisuus kattaa myös tiedot alueella harjoitetusta toiminnasta siltä osin, kuin se on saattanut aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Selontekovelvollisuutta olisi syytä tulkita siten laajasti, että uusi omistaja saisi tiedon esimerkiksi kaikista maaperään sijoitetuista jätteistä, vaikka niiden ei senhetkisen arvion mukaan olisikaan syytä olettaa aiheuttavan maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Velvollisuutta ei käytännössä tunneta riittävän yleisesti eikä sitä ilmeisesti oteta kaikissa omistajanvaihdostilanteissa huomioon. Kiinteistön kauppaan liittyviin vastuukysymyksiin sovelletaan yleisesti maakaaren (540/1995) säännöksiä. Ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus kytkeytyy osittain edellä 135 §:n kohdalla esitettyyn velvollisuuteen selvittää pilaantuneen alueen laajuus ja puhdistamistarve. Maa-alueen luovuttajan tai vuokraajan selontekovelvollisuus ei kuitenkaan edellyttäisi tietojen toimittamista viranomaiselle.

15 luku. Ympäristön tila

Nykyisen lain 2 luvun yleisissä asetuk-senantovaltuuksissa on useita valtuussään-nöksiä, joiden osalta lakiin ei sisälly perus-tuslain 80 §:n edellyttämiä riittävän täsmälli-siä ja tarkkarajaisia perussäännöksiä valtuu-tuksen tarkoitamista asioista. Tähän liittyen nykyisen lain 2 lukuun sisältyvä ympäristön laatuun liittyvä valtuutussäännös siirrettäisiin loogisemmalle paikalle ympäristön tilaa kos-kevaan lukuun ja sitä täydennettäisiin pinta-vesien laatua, ilmanlaatua ja ääniympäristön laatua koskevilla perussäännöksillä. Näin sääntely saatettaisiin vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Luvussa tarkoitetut ympäristölaatuvaati-mukset määriteltäisiin ehdotetussa 5 §:ssä. Määritelmän mukaan ympäristölaatuvaati-muksella tarkoitettaisiin Euroopan unionin lainsäädännössä tai kansallisesti säädettyä yksilöityä ympäristön tilan vähimmäisvaati-musta. Ympäristölaatuvaatimuksia voisivat olla esimerkiksi raja-arvot ja kynnysarvot.

Raja-arvot ovat sitovia normeja, joiden ylittäminen on kielletty. Ne vaikuttavat lupa-harkinnassa muun muassa sitä kautta, että ra-

ja-arvojen ylittymistä voidaan käyttää luvan myöntämisen esteenä. Raja-arvoja voidaan myös käyttää lupamääräyksiä päästöjä mi-toitettaessa. Lupaharkinnassa voitaisiin ny-kyiseen tapaan antaa myös ympäristölaatu-vaatimukseen sisältyvää raja-arvoa ankaram-pi lupamääräys lakiehdotuksen 70§:ssä sää-detyillä perusteilla.

Kynnysarvoista käytetään myös nimitystä varoituskyynnys. Ne määrittävät sen tason, jonka ylittyessä lyhytaikainenkin altistumi-nen vaarantaa ihmisten terveyttä ja joka tästä syystä asettaa viranomaiselle välittömiä toi-mintavelvollisuuksia.

Luvussa tarkoitetut ympäristölaatuvaait-teen voisivat olla esimerkiksi ohjearvoja ja tavoitearvoja.

Ohjearvot ovat luonnontieteelliseen tai epi-demiologiseen tietoon perustuvia laatuvaait-teen, joiden ylittäminen on todettu haitalli-seksi väestön terveydelle ja ympäristölle.

Tavoitearvoilla tarkoitetaan pitoisuutta tai kuormitusta, joka on vahvistettu ihmisen ter-veyden ja ympäristön vahingoittumisen es-tämiseksi ja joka on saavutettava määrätyn ajan kuluessa.

140 §. Pintavesien laatu. Luvun johdanto-kappaleessa kuvattu perustuslakiin liittyvä tausta huomioon ottaen, pykälän 1 momentti sisältäisi lakiin nykyisin kirjaamattoman yleisesti muotoillun perussäännöksen pinta-vesien laadusta. Säännöksen toteuttamiseksi tarvittaisiin pykälän 2 momentissa tarkoitetuja ympäristölaatuvaatimuksia, joiden avulla vallitsevaa pintavesien laatua voidaan arvioida.

Lähtökohtana olisi, että ehdotettu 1 mo-mentti ja sen toteuttamiseksi asetetut ympä-ristölaatuvaatimukset tulisi ottaa huomioon kaikessa toiminnassa, jossa pintavesien laa-tuun voidaan vaikuttaa. Erityisesti tämä kos-kisi vesien tilan luokittelua vesienhoidon suunnittelua varten sekä ympäristön pilaan-tumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koske-vien lupamääräysten antamista ehdotetun ympäristönsuojelulain nojalla.

Ehdotetun 1 momentin mukaan pintavesien laadun kannalta merkityksellistä olisi vaaral-isten ja haitallisten aineiden pitoisuuksista aiheutuva terveyshaitta sekä merkittävä muu ympäristön pilaantuminen tai sen vaara. Säännöksessä tarkoitettua terveyshaittaa ja

merkittävää muuta ympäristön pilaantumisesta aiheutuvaa seurausta tai sen vaaraa on selostettu yksityiskohtaisesti ehdotetun ääniympäristön laatua koskevan 142 §:n perusteluissa.

Pykälän 2 momentti sisältäisi nykyisen lain 2 lukuun perustuvan asetuksenantovaltuuden, jota olisi perustuslain edellyttämällä tavalla muotoiltu täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi. Valtuutussäännöksen tarkoittamat ympäristönlaatuvaatimukset sisältyvät nykyisen ympäristönsuojelulain sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista. Kyseisessä valtioneuvoston asetuksessa säädetään vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti vahvistettujen niin sanottujen prioriteettiaineiden sekä kansallisessa menettelyssä määriteltyjen haitallisten aineiden ympäristönlaatusuoriteista. Ympäristönlaatusuorite on ilmaistu valtioneuvoston asetuksen liitteissä aineen pitoisuutena pintavedessä, sedimentissä tai eliöstössä. Ympäristönlaatusuorite on valtioneuvoston asetuksessa asetettu yhteensä lähes 50 vaaralliselle tai haitalliselle aineelle. Valtioneuvoston asetuksella on säädetty myös mahdollisuudesta tietyissä tilanteissa poiketa ympäristönlaatusuoriteista vastaavasti kuin EU:n direktiiveissä. Nämä poikkeukset huomioitaisiin ehdotetun asetuksenantovaltuuden muotoilussa. Asetuksenantovaltuus kattaisi myös mahdollisiin uusiin EU-säädöksiin sisältyvien vastaavien poikkeussäännösten kansallisen toimeenpanon.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin informatiivisuuden vuoksi vesien ekologista ja kemiallista tilaa koskevien ympäristötavoitteiden osalta lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä. Kyseisen lain mukaan pintaveden luokka perustuu ekologiseen ja kemialliseen tilaan sen mukaan, kumpi niistä on huonompi. Pintaveden kemiallinen tila on lain mukaan hyvä, jos se täyttää ehdotetun 2 momentin perusteluissa mainitussa valtioneuvoston asetuksessa säädetty ympäristölaatusuorite. Ehdotetussa momentissa tarkoitettujen ympäristötavoitteiden huomioon ottamisesta ympäristönsuojelulakia sovellettaessa säädettäisiin nykyiseen tapaan luvan

myöntämisen edellytyksiä ja lupamääräysten antamista koskevien säännösten yhteydessä.

141 §. Ilmanlaatu. Luvun johdantokappaleessa kuvattu perustuslakiin liittyvä tausta huomioon ottaen pykälän 1 momentti sisältäisi lakiin nykyisin kirjaamattoman yleisesti muotoillun perussäännöksen ilmanlaadusta. Säännöksen toteuttamiseksi tarvittaisiin pykälän 2 momentissa tarkoitettuja ympäristönlaatuvaatimuksia ja -tavoitteita, joiden avulla vallitsevaa ilmanlaatua voidaan arvioida.

Lähtökohtana olisi, että ehdotettu 1 momentti ja sen toteuttamiseksi asetetut ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet tulisi ottaa huomioon kaikessa toiminnassa, jossa ilmanlaatuun voidaan vaikuttaa. Näin ollen pykälä ohjaisi esimerkiksi lain nojalla suoritettavaa ympäristön tilan seuranta ja lain täytäntöönpanoon liittyvää valvontaa. Ohjausvaikutus koskisi myös toiminnanharjoittajia jo toimintojen suunnitteluvaiheessa sekä osana lakiehdotuksen 6 §:ssä tarkoitettua selvitysovelvollisuutta.

Edellä todetun perusteella tarkoitus ei ole, että yksittäistä toimintaa koskeva lupahakemus voitaisiin hylätä pelkästään ehdotetun 1 momentin nojalla. Sen sijaan ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettuja ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet voitaisiin nykyiseen tapaan ottaa huomioon lupaharkinnassa toiminnasta aiheutuvien päästöjen mitoitusperusteena.

Säännöksen mukaan ilmanlaadun kannalta merkityksellistä olisi vaarallisista tai haitallisista aineista tai yhdisteistä aiheutuva terveyshaitta sekä merkittävä muu ympäristön pilaantuminen tai sen vaara. Säännöksessä tarkoitettua terveyshaittaa ja merkittävää muuta ympäristön pilaantumisesta aiheutuvaa seurausta tai sen vaaraa on selostettu yksityiskohtaisesti ehdotetun ääniympäristön laatua koskevan 142 §:n perusteluissa.

Pykälän 2 momentti sisältäisi nykyisen lain 2 lukuun perustuvan asetuksenantovaltuuden, jota olisi perustuslain edellyttämällä tavalla muotoiltu täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi. Valtuutussäännöksen tarkoittamat ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet sisältyvät valtioneuvoston asetukseen ilmanlaadusta, valtioneuvoston asetukseen ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkelistä ja polysyklisistä aromaattisista

hiilivedyistä sekä valtioneuvoston päätökseen ilmanlaadun ohjearvoista ja rikkilaskeuman tavoitearvoista (480/1996). Esimerkkejä ympäristönlaatuvaatimuksista ovat pitoisuuksien raja-arvot, kriittiset kuormitukset ja pienhiukkasten (PM_{2,5}) pitoisuuskatto. Asetuksenantovaltuudessa mainitulle laskeumalle ei toistaiseksi ole sitovia raja-arvoja. Esimerkkejä ympäristönlaatuvaatiteista ovat tavoitearvot, pitkän ajan tavoitteet ja pienhiukkasten (PM_{2,5}) altistumisen vähentämistavoite sekä ilmanlaadun ohjearvot ja laskeuman tavoitearvo rikille. Pykälän 2 momentin asetusantovaltuutus kattaisi myös mahdollisiin uusiin EU-säädöksiin sisältyvien ilmanlaadun ympäristönlaatuvaatimuksia ja -tavoitteita koskevien poikkeusten kansallisen toimeenpanon.

142 §. Ääniympäristön laatu. Luvun johdantokappaleessa kuvattu perustuslakiin liittyvä tausta huomioon ottaen pykälän 1 momentti sisältäisi lakiin nykyisin kirjaamattoman yleisesti muotoillun perussäännöksen ääniympäristön laadusta. Säännöksen toteuttamiseksi tarvittaisiin pykälän 2 momentissa tarkoitettuja laatuvaatimuksia ja -tavoitteita, joiden avulla vallitsevaa ääniympäristön laatua voidaan arvioida.

Ehdotetun 1 momentin asiasisältö perustuisi lakiehdotuksen tarkoitusta koskevaan pykälään sekä valtioneuvoston vuonna 2006 meluntorjunnasta antaman periaatepäätöksen päämääriin ja tavoitteisiin terveellisestä viihtyisästä ja vähämeluisesta elinympäristöstä.

Säännöksessä ääniympäristöllä eli akustisella ympäristöllä tarkoitettaisiin elinympäristön kuultavia (kuulolla aistittavia) ympäristöolosuhteita. Käsitettä ”ääniympäristö” ei aikaisemmin ole käytetty lainsäädännössä, mutta sitä käytetään kuitenkin laajasti sekä ympäristön että sisätilojen kuultavista olosuhteista puhuttaessa. Säännöksessä ”ääniympäristön laatu” on käsitteenä meluntorjuntaa laajempi, sillä se voi sisältää esimerkiksi kulttuurimaisemien, erityisten luontokohteiden, sekä melulle herkkien toimintojen, kuten koulujen, päiväkotien ja sairaaloiden ääniolosuhteiden tarkoituksenmukaisemman huomioon.

Lähtökohtana olisi, että ehdotettu 1 momentti ja sen toteuttamiseksi asetetut ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet tulisi ot-

taa huomioon kaikessa toiminnassa, jossa ääniympäristön laatuun voidaan vaikuttaa. Näin ollen pykälä ohjaisi esimerkiksi lain nojalla suoritettavaa ympäristön tilan seuranta ja lain täytäntöönpanoon liittyvää valvontaa. Ohjausvaikutus koskisi myös toiminnanharjoittajia jo toimintojen suunnitteluvaiheessa sekä osana lakiehdotuksen 6 §:ssä tarkoitettua selvilläolovelvollisuutta. Ohjausvaikutukseen liittyen pykälän tavoitteena olisi myös lisätä ennakoinnista syntyvää kustannustehokkuutta ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ja maankäytön suunnittelussa.

Edellä todetun perusteella tarkoitus ei ole, että yksittäistä toimintaa koskeva lupahakemus voitaisiin hylätä pelkästään ehdotetun 1 momentin nojalla. Sen sijaan ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettujen ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet voitaisiin nykyiseen tapaan ottaa huomioon lupaharkinnassa toiminnasta aiheutuvien melupäästöjen mitoitusperusteena.

Säännöksen mukaan ääniympäristön laadun kannalta merkityksellistä olisi vaarallisesta tai haitallisesta äänestä (*melu*) aiheutuva terveyshaitta sekä merkittävä muu ympäristön pilaantumisesta aiheutuva seuraus tai sen vaara. Säännöksessä tarkoitettu terveyshaitta olisi määritelty lakiehdotuksen 5 §:ssä. Terveyshaitan käsite kattaa sekä konkreettisen haitan että terveyshaitan mahdollisuuden eli terveysriskin.

Säännöksessä tarkoitettuun vaaralliseen äänen (*melu*) liittyisi merkittävä väestötason riski, joka ilmenee erityisesti maailman terveysjärjestön WHO:n toteamina lisääntyneinä sydän- ja verisuonitauteina, unihäiriöinä ja ympäristömelun kielteisyyden vaikutusvaatena ihmisen altistuessa tietyn melulähteen tuottamalle ja tietyn äänenvoimakkuuden ylittävälle melulle.

Säännöksessä tarkoitettu merkittävä muu ympäristön pilaantumisesta aiheutuva seuraus olisi määritelty lakiehdotuksen 5 §:ssä. Ehdotetun säännöksen soveltamiskynnyksenä tältä osin olisi pilaantumisen merkittävyys. Nykyiseen lakiin perustuva lakiehdotuksen 5 §:ään sisältyvä määritelmä on kattava ja sitä on tulkittu myös oikeuskäytännössä. Määritelmän mukaan ympäristön pilaantumisenä pidetään myös ympäristön yleisen viihtyvyy-

den vähentymistä. Viihtyvyyden vähentyminen on ympäristömelun yleinen haittavaikutus. Viihtyvyyttä arvioidaan yleisen edun kannalta, eivätkä yksittäiset viihtyvyyden loukkaukset täytä viihtyvyyden vähenemisen kriteereitä.

Ääniympäristön laatua voidaan arvioida meluksi koetun äänen voimakkuuden ja keskon avulla, sekä sen taajuusominaisuuksien perusteella. Ääniympäristön laatua voidaan myös suunnitella perustuen melulähdekohtaisiin väestövasteisiin.

Ääniympäristön laatuun voidaan vaikuttaa rajoittamalla melupäästöjä sekä yhdyskuntaja liikennesuunnittelulla.

Pykälän 2 momentti sisältäisi nykyisen lain 2 lukuun perustuvan asetuksenantovaltuuden, jota olisi perustuslain edellyttämällä tavalla muotoiltu täsmällisemmäksi ja tarkkarajaisemmaksi. Asetuksenantovaltuuden muotoilu perustuisi siihen, että melun haittavaikutukset, joihin ääniympäristön laatuvaatimuksilla ja -tavoitteilla pyritään vaikuttamaan, ovat melulähde- ja aluekohtaisia. Valtuutusäänön kohdistumisella melulähdetyyppiin tarkoitettaisiin melutason (immissio) ja melupäästön (emissio) lisäksi myös melulähdetyyppin muita haittavaikutuksia aiheuttavien ääniominaisuuksien huomioimista sääntelyssä. Aluekohtaisuudella tarkoitettaisiin erilaisten ääniympäristön laatuvaatimusten ja -tavoitteiden kohdentumista esimerkiksi teollisuus- ja virkistysalueisiin.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja ympäristönlaatuvaatimuksia sisältyy nykyisen lain nojalla annettuihin toimialakohtaisiin valtioneuvoston asetuksiin. Näitä ovat valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista, valtioneuvoston asetus nestemäisten polttoaineiden jakelusemien ympäristönsuojeluvaatimuksista, valtioneuvoston asetus asfalttiasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista sekä valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja ympäristönlaatuvaatimuksia sisältyy esimerkiksi säädöksiin, jotka on annettu meluntorjuntalain (382/1987) nojalla ja jotka jäivät voimaan, kun meluntorjuntalaki kumoutui nykyisen ympäristönsuojelulain tullessa voimaan vuonna 2000. Tällaisia säädöksiä ovat valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992) ja valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista (53/1997).

Nykyinen lainsäädäntö ei sisällä moottoriurheiluratoja koskevia melutason ohjearvoja. Näin ollen tuomioistuimet ovat soveltaneet moottoriurheiluratojen ympäristölupamääräyksiä annettaessa osin Ruotsin vastavia ohjearvoja. Lisäksi kansainväliseen käytäntöön perustuen on toivottu, että muillekin melulähdetyypeille annettaisiin kansallisia ohjearvoja. Nämä puutteet ja uudistustarpeet on tiedostettu ehdotusta valmisteltaessa ja ne tullaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon, kun sääntelyä tulevaisuudessa uudistetaan.

143 §. Ympäristön tilan seuranta. Pykälän ensimmäinen ja toinen momentti sekä kolmas momentti vastaisivat asiasisällöltään nykyisen ympäristönsuojelulain 25 §:ää.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden, joka olisi sisällöltään laajempi kuin nykyisen lain 25 §:n 3 momentin valtuussäännös.

Pykälän 5 momentissa viitattaisiin vesien tilan seurannan osalta lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä. Laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä säädetään pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren tilan seurannasta ja niihin liittyvistä eri viranomaisten tehtävistä sekä seurantaohjelmien laatimisesta. ELY-keskuksen tehtävänä on kullakin vesienhoitoalueella järjestää vesien seuranta ja laatia vesien seurantaohjelma. Itämeren tilan seurantaohjelman osalta vastuu ohjelman valmistelusta on Suomen ympäristökeskuksella ja ELY-keskukset osallistuvat tähän työhön omilla toimialueillaan. Vesien ja meren tilan seurantaan liittyvistä tehtävistä vastaavat kuitenkin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain nojalla ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen lisäksi myös muun muassa Ilmatieteen laitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ja Metsähallitus. Lisäksi seurantaohjelmia laadittaessa otetaan soveltuvin osin huomioon toiminnan harjoittajalle muun lain kuten erityisesti ympäristönsuojelulain nojalla kuuluva tarkkailu.

144 §. Ilmanlaadun turvaaminen. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 §:ä. Pykälän 1 momentista kuitenkin poistettaisiin sanat ”mahdollisuuksien mukaan” velvoittavan säännöksen asiasisältöön soveltumattomina. Lisäksi pykälään tehtäisiin ehdotettuun ilmanlaatua koskevaan 141 §:ään liittyvä terminologinen muutos siten, että ”mitä ilman epäpuhtauksista säädetään tämän lain nojalla” muutettaisiin kuumalumaan ” 141 §:ssä tarkoitettujen ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet”. Viittaus 145 ja 146 §:n mukaisesti suunnitelmien laatimisvelvollisuuksiin poistettaisiin tarpeettomana.

145 §. Ilmansuojelusuunnitelma. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 a §:ä. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin kuitenkin terminologinen muutos siten, että ”tämän lain nojalla” korvattaisiin muotoilulla ”141 §:n nojalla”. Nimenomaisen säännösviittauksen tarkoituksena olisi korostaa toisiinsa liittyvien säännösten muodostamaa kokonaisuutta ja samalla selkeyttää ehdotettuun 141 §:ään sisältyvän asetuksenantovaltuuden merkitystä ympäristön tilaa koskevaan lukuun sisältyvässä sääntelyssä. Lisäksi pykälän 2 momentissa ilman epäpuhtauksille herkkien väestöryhmien suojelemiseen liittyvien toimien osalta säännöksen muotoilua muutettaisiin hieman velvoittavampaan muotoon siten, että säännös vastaisi nykyistä paremmin ilmanlaatudirektiivin ilmaisuja.

146 §. Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 b §:ä. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin kuitenkin terminologinen muutos siten, että ”tämän lain nojalla” korvattaisiin muotoilulla ”141 §:n nojalla”. Nimenomaisen säännösviittauksen tarkoitusta on selostettu ilmansuojelusuunnitelmaa koskevan 145 §:n perusteluissa.

147 §. Suunnitelmien laatimismenettely ja tietojen antaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä yksityiskohtaisemmin ilmansuojelusuunnitelman laatimiseen liittyvistä aikatauluista.

Voimassa olevan lain 102 c §:n 1 momentin mukaan ilmansuojelusuunnitelma on laadittava 18 kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona raja-arvo on ylittynyt tai sen ylittymisen vaara on havaittu. Tämän säännöksen loppuun ehdotetaan lisät-

täväksi sanat ”ensimmäisen kerran”. Lisäyksellä täydennettäisiin ilmanlaatudirektiivin täytäntöönpanoa.

Voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna täysin uutta pykälän asiasisällössä olisivat säännökset uuden ilmansuojelusuunnitelman laatimisaikatauluista tilanteissa, jossa edellisen ilmansuojelusuunnitelman voimassaolokausi on päättymässä tai jo päättynyt. Näiden uusien säännösten voitaisiin katsoa toteuttavan ilmanlaatudirektiivin tarkoitusta.

Kun edellisen ilmansuojelusuunnitelman voimassaolokausi on päättymässä, tulisi uusi ilmansuojelusuunnitelma laatia heti edellisen ilmansuojelusuunnitelman jatkoksi.

Kun edellinen ilmansuojelusuunnitelman voimassaolokausi on jo päättynyt, tulisi uusi ilmansuojelusuunnitelma laatia viipymättä. Säännöksen tavoitteena olisi pitää raja-arvon ylittyminen mahdollisimman lyhyenä. Ehdotettua uuden ilmansuojelusuunnitelman laatimisaikataulua ei voida pitää kohtuuttomana kun otetaan huomioon se, että kunta on jo kertaalleen laatinut ilmansuojelusuunnitelman ja se, että kunnan on joka tapauksessa turvattava hyvä ilmanlaatu alueellaan (voimassa olevan lain 102 §:n 1 momentti ja ehdotetun lain 144 §:n 1 momentti).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman laatimisaikataulusta. Säännöksen asiasisältö vastaisi voimassa olevan lain 102 c §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin suunnitelmien laatimiseen liittyvistä kuulemis- ja lausunnotmenettelyistä. Voimassa olevassa laissa vastaavasta asiasta on säädetty 102 c §:n 2 momentissa. Mainittuun säännökseen verrattuna uutta olisi se, että lain 186 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle lisättäisiin tilaisuus lausua mielipiteensä suunnitelmia valmisteltaessa. Lisäyksellä ilmanlaadun turvaamiseen liittyvien suunnitelmien laatimismenettelyä saatettaisiin rekisteröityjen yhdistysten ja säätiöiden osalta osallistumisoikeuden osalta vastaamaan meluntorjuntaan liittyvien suunnitelmien laatimismenettelyä (voimassa olevan lain 25 b §:n 3 momentti ja ehdotetun lain 152 §:n 3 momentti).

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevan lain 102 c §:n 3 momenttia.

Pykälän 5 momentti vastaisi voimassa olevan lain 102 c §:n 4 momenttia.

148 §. *Hiekoituksesta ja suolauksesta aiheutuvat raja-arvojen ylitykset.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 d §:ää. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin kuitenkin terminologinen muutos siten, että ”tämän lain nojalla” korvattaisiin muotoilulla ”141 §:n nojalla”. Nimenomaisen säännösviittauksen tarkoitusta on selostettu ilmansuojelusuunnitelmaa koskevan 145 §:n perusteluissa. Lisäksi momentin asiasisällöstä poistettaisiin säännöksen sisällön selkeyttämiseksi raja-arvojen ylittymisen syyhyn liittyvä sana ”ilmeisesti”.

Euroopan komissio on julkaissut ohjeet hiekoituksen ja suolauksen aiheuttaman kuormituksen huomioimisesta ilmanlaadun arvioinnissa: Commission staff working paper establishing guidelines from the resuspension of particulates following winter sanding or salting of roads under Directive 2008/50/Ec on ambient air quality and cleaner air for Europe; SEC(2011) 207 final.

149 §. *Typidioksidin raja-arvoihin liittyvän määräjän pidentäminen.* Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin nykyisen ympäristönsuojelulain 102 e §:ää. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin kuitenkin terminologinen muutos siten, että ”tämän lain nojalla” korvattaisiin muotoilulla ”141 §:n nojalla”. Nimenomaisen säännösviittauksen tarkoitusta on selostettu ilmansuojelusuunnitelmaa koskevan 145 §:n perusteluissa. Lisäksi nykyisen lain 102 e §:n 2 momentti poistettaisiin säännöksen asiasisällöstä tarpeettomana, koska siinä mainittu hakemuksen tekemiseen liittyvä määräaika on jo umpeutunut, eikä uusia hakemuksia voi enää tehdä. Tähän samaan asiaan liittyen myös nykyisen lain 102 e §:n valtuussäännös poistettaisiin säännöksen asiasisällöstä tarpeettomana. Koko pykälää ei kuitenkaan selkeyden vuoksi poistettaisi, koska sen nojalla on annettu jäljempänä selostettu Helsingin kaupunkia koskeva päätös.

Helsingin kaupunki toimitti edellä mainitussa nykyisen lain 102 e §:n 2 momentissa tarkoitettuun määräpäivään mennessä poikkeushakemuksen ympäristöministeriölle ja ministeriö toimitti hakemuksen Euroopan komission arvioitavaksi. Euroopan komission kanta asiassa on ilmaistu asiakirjassa ”Ko-

mission päätös C (2012) 4771 lopullinen, annettu 12.7.2012, Suomen tasavallan ilmoituksesta, joka koskee typidioksidin vuosiraja-arvon saavuttamiseksi asetetun määräjän lykkäämistä ilmanlaatualueella FI0014 (Helsinki) ”. Kyseinen asiakirja on saatavissa oheisesta linkistä (http://ec.europa.eu/environment/air/quality/legislation/time_extensions.htm.)

Euroopan komission asiassa antaman kannan perusteella ympäristöministeriö on 9 päivänä lokakuuta vuonna 2012 antamallaan päätöksellä (YM14/44/2011) myöntänyt pykälän tarkoittaman määräjän pidentämisen Helsingin kaupungille.

150 §. *Ääniympäristön laadun edistäminen.* Nykyisessä ympäristönsuojelulaisissa vallitsee epäsuhta ilmansuojelua ja meluntorjuntaa koskevien kuntiin kohdistettujen veloitteiden välillä, koska lakiin sisältyy erillinen säännös vain ilmalaadun turvaamisen osalta. Kuitenkin Maailman terveysjärjestö, Euroopan komissio ja komission tutkimuskeskus (JRC) sekä Euroopan ympäristökeskus (EEA) ovat esittäneet tutkimustuloksiin perustuen, että ympäristömelu on ilmansaasteiden jälkeen toiseksi suurin väestötason terveyshaitta Euroopassa. Näin ollen lakiin lisättäisiin asiasisällöltään ehdotettuun 142 §:ään liittyvä säännös, jonka mukaan kuntien tulisi edistää ääniympäristön laadun toteutumista alueellaan. Säännöksen lisääminen lakiin olisi perusteltua myös siitä syystä, että ääniympäristön laadun turvaamisessa paikalliset toimet ovat keskeisessä asemassa. Säännöksen tavoitteena olisi tehostaa ympäristön tilan seuranta kunnissa ääniympäristön laadun osalta. Käytännössä säännöksen toteuttaminen saattaisi vaatia esimerkiksi meluselvitysten (vallitseva melutilanne ja sen parantamista edistävät toimet) laatimista.

Säännöksen muotoilussa olisi hyödynnetty jo kumottuun meluntorjuntalakiin sisältynyttä kuntien tehtäviä koskenutta pykälää (5§).

151 §. *Meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 25 a §:ää. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selvyden vuoksi maininta, että meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma on laadittava ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiv-

vin 2002/49/EY 8 artiklassa säädettyssä määräajassa.

152 §. *Meluselvitysten ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmien laatimismenettely.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 25 b §:n 1—3 momentteja. Pykälän 3 momentissa tarkoitettua asetuksen antajaksi täsmennettäisiin kuitenkin valtioneuvosto. Nykyisen pykälän 4 momentti erotettaisiin omaksi pykäläkseen.

153 §. *Tietojen antaminen meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista.* Pykälän asiasisältö perustuisi pääosin nykyisen ympäristönsuojelulain 25 b §:n 4 momenttiin. Velvollisuutta lähettää meluselvitys ja meluntorjuntaohjelma tiedoksi tietyille tahoille selkeytettäisiin sanonnaltaan. Tähän muutokseen liittyen vastuutahoilla tarkoitettaisiin niitä tahoja, joiden lain 152 §:n 1 momentin mukaan tulee laatia meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma.

16 luku. Jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla

Lukuun koottaisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 3 a luvun säännökset täydennettynä 103 c §:n jätevesien johtamista koskevalla sääntelyllä. Luvun nimi ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä ei viitattaisi ainoastaan talousjätevesien käsittelyyn, sillä 155 §:n mukainen jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus samoin kuin jätevesien johtamista koskeva 158 § kattaisivat myös muiden jätevesien käsittelyn ja johtamisen.

154 §. *Talousjätevesien käsittelyyn liittyvät määritelmät.* Talousjätevesien käsittelyä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla koskevat ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen säännökset uudistuivat kokonaisuudessaan maaliskuussa 2011. Tällöin tuli voimaan ympäristönsuojelulain uusi 3 a luku ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (jäljempänä *hajajätevesiasetus*). Muutoksena aiempaan sääntelyyn verrattuna oli muun muassa aikaisemmin asetukseen sisältyneiden määritelmien nostaminen lain tasolle, jotta uusi luku muodosti itsenäisen koko-

naisuuden tarvittavine käsitteineen. Määritelmät ovat pääasiassa samansisältöiset kuin aikaisempaan vuoden 2003 asetukseen sisältyneet määritelmät. Kuormitusluku on laissa määritelty yleisesti ja siihen liittyvistä lukuarvoista on säädetty tarkemmin hajajätevesiasetuksen 2 §:ssä.

155 §. *Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus.* Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus on sisältynyt vuodesta 2000 lähtien ympäristönsuojelulain 103 §:ään, mistä se vuonna 2011 siirrettiin uuteen talousjätevesiä koskevaan 3 a lukuun. Pykälän 1 momentti koskisi muista luvun säännöksistä poiketen kuitenkin yleisesti jätevesien käsittelyä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla silloin kun toimintaan ei tarvita ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Se koskisi siten myös sellaisten jätevesien käsittelyä, joita ei 154 §:n määritelmän mukaan voida pitää talousjätevesinä eli jotka eivät ominaisuuksiltaan tai koostumukseltaan vastaa asumisessa syntyvää jätevettä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleisesti velvollisuudesta käsitellä talousjätevedet ennen niiden johtamista maahan, vesistöön tai niin sanottuihin pienvesiin. Säännös mahdollistaisi vähäisten talousjätevesien johtamisen puhdistamatta maahan, jos niistä ei aiheutuisi ympäristön pilaantumisen vaaraa.

156 §. *Jätevesien käsittelyjärjestelmä.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan 27 c §:n tavoin velvollisuudesta huolehtia siitä, että kiinteistöllä on jätevesien käsittelyjärjestelmä, järjestelmältä vaadittavista ominaisuuksista, järjestelmän suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevista määräyksistä sekä laissa ja sen nojalla asetetun tavoitetaso suhteesta alueisiin, joilla sovelletaan kunnallisia ympäristönsuojelumääräyksiä jätevesien puhdistamisesta.

157 §. *Talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen.* Pykälä sisältäisi voimassa olevaa 27 d §:ää vastaavat säännökset siitä, millä edellytyksillä 156 §:n nojalla säädettyistä vaatimuksista voidaan poiketa. Sääntelyn peruslähtökohtana on 156 §:n nojalla edellytettyjen toimien kustannusten kohtuullisuus. Kohtuuttomuutta arvioitaisiin edelleen paitsi kiinteistön olosuhteiden myös kiinteistön haltijan kannalta ottaen huomioon edellytettyjen toimien korkeat kustannukset tai tek-

ninen vaativuus yhdessä kiinteistön haltijan korkean iän tai muun vastaavan erityisen tekijän, pitkäaikaisen työttömyyden tai sairauden kanssa. Myös kiinteistön sijainti alueella, jonne on tarkoitus ulottaa viemäriverkosto, olisi peruste poiketa käsittelyä koskevista vaatimuksista.

158 §. Jäteveden johtaminen toisen alueella. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 103 c §:ää. Uuden vesilain säätämisen yhteydessä jätevesien johtamista koskevat säännökset siirrettiin kokonaisuudessaan ympäristönsuojelulakiin ja lakiin lisättiin myös uusi 103 c § jäteveden johtamisesta toisen alueella. Poiketen muista luvun säännöksistä, jäteveden johtamista toisen alueella koskevia säännöksiä voitaisiin 3 momentin mukaan soveltaa myös luvanvaraisessa toiminnassa. Käytännössä säännöksen tyyppillinen soveltamistilanne usein liittyisi kuitenkin 155 §:n mukaisesti johdettaviin kiinteistökohtaisiin jätevesiin, mistä syystä säännös ehdotetaan siirrettäväksi samaan yhteyteen muiden kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyä koskevien säännösten kanssa.

17 luku. Otsonikerrosta heikentävät aineet ja fluoratut kasvihuonekaasut

159 §. Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 a §:n 1 momenttia. Se koskisi sekä otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 että tietyistä fluoraatuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 mukaisia aineita käsittelevän tai niitä sisältävien laitteita tai järjestelmiä asentavan, kunnossapitävän, huoltavan tai niiden jätehuoltoa suorittavan henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyysvaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 a §:n 2 momentin tapaan 1 momentissa mainittujen EY-asetusten veloitteiden mukaisesta henkilön pätevyyden osoittamisesta. Lisäksi momentissa säädettäisiin siitä, miten

henkilöstön tulee osoittaa pätevyytensä jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla ja sammutuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaittealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla, sekä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön pätevyyden osoittamisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 2 momentissa tarkoitettun riittävän asiantuntevan tahon henkilöstön vastuusta säännöksessä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan. Henkilöstö toimisi tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan virkavastuulla.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 a §:n 4 momenttia. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai Suomen ympäristökeskus ovat toimivaltaisia viranomaisia siinä tapauksessa, että ilmenee tarve peruuttaa sen antaman hyväksyntä järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimisi alalla tai muusta syystä ei enää täyttäisi hyväksymisen edellytyksiä.

Pykälän 5 momentiksi lisättäisiin asetuksenantovaltuutus, joka vastaa voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 d §:n 1 kohtaa.

160 §. Pätevyyden osoittaminen muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 f §:ää. Siinä säädettäisiin tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan EY-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa edellytetystä henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta siten, että henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyys voitaisiin osoittaa myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyllä pätevyystodistuksella.

161 §. Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet. Pykälän 1 momentti vastaisi pääosin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 b §:ää. Siinä säädettäisiin vastuuhenkilön nimeämisestä ja toiminnassa tarvittavista laitteista. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta annetun valtioneuvoston asetuksen vastuuhenkilön tehtäviä koskevan 8 §:n säännökset siten, että vastuuhenkilön tehtävistä ei enää säädettäisi erikseen erillisessä pykälässään valtioneuvoston asetukses-

sa. Sana "pääasiallinen" ehdotetaan korvattavaksi yksiselitteisemmällä sanalla "päätoiminen".

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 b §:n viimeisen lauseen mukaisesti huoltotyön edellyttämistä laitteista ja välineistä. Lisäksi momentissa säädettäisiin luvussa tarkoitettussa asennus-, kunnossapito- ja huoltotoiminnassa sekä jätehuollossa tarvittavia laitteita ja välineitä koskevasta asetuksenantovaltuudesta, joka vastaa voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 d §:n 3 kohta.

162 §. Pätevyyden todentaminen. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 c §:ää eräin 1 ja 2 momenttia koskein ilmaisullisin muutoksin. Lisäksi voimassa olevan lain 108 c §:n 4 momentin mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi edelleen mahdollisuus periä maksu 1 ja 2 momentissa tarkoitettua hakemusten käsittelystä ja pätevyystodistusten antamisesta ehdotettavan 205 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 108 d §:n 2 kohdan mukaisesta asetuksenantovaltuudesta.

163 §. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden sekä sammutuslaitteistojen tarkastukset. Tarkastuksia koskevan sääntelyn lain tasoiseksi perussäännökseksi ehdotetaan uutta pykälää siten, että osa otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta annetun valtioneuvoston asetuksen 12 §:n sääntelystä siirrettäisiin lakiin. Pykälän 3 momentiksi lisättäisiin asetuksenantovaltuutus tarkastuksista, tarkastusvälistä sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

164 §. Viranomaisen rekisteri. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 108 e §:n mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston velvollisuudesta pitää rekisteriä ilmoituksen tehneistä toiminnanharjoittajista, vastuuhenkilöistä ja pätevyystodistuksista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi poistaa henkilön tai toiminnanharjoittajan rekisteristä toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä tai sen liiketoiminnan loppuessa taikka jos pätevyystodistus on peruutettu 162 §:n nojalla. Rekisterin pitämi-

sessä noudatettaisiin henkilötietolain (523/1999). säännöksiä. Rekisteristä voitaisiin antaa tietoja yleisölle noudattaen mitä julkisuuslaissa säädetään.

165 §. Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista. Pykälällä ehdotetaan lisättäväksi lakiin säännös toiminnanharjoittajan velvollisuudesta toimittaa Suomen ympäristökeskukselle tiedot tietyistä Euroopan unionin kasvihuonekaasujen seurantarjestelmiä koskevassa sääntelyssä ja F-kaasuasetuksessa tarkoitettujen aineiden käytöstä, maahantuonnista, viennistä ja hävityksestä. F-kaasuasetuksen liitteen 1 mukaisten aineiden lisäksi velvoite kohdistuisi yhteisön kasvihuonekaasujen seurantarjestelmästä ja Kioton pöytäkirjan täytäntöönpanosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 280/2004/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin aineisiin. Kyseisessä päätöksen säännöksessä määrätään tietyistä jäsenvaltioiden vuosittaisen raportointivelvollisuuden piiriin kuuluvista aineista.

Pykälässä tarkoitettua niin sanotun seurantarjestelmäpäätöksen mukaisesti jäsenmaat raportoivat komissiolle kasvihuonekaasupäästöt, nielut ja ilmastopolitiikan muun toimenpanon. Tilastokeskus raportoi fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöistä Euroopan komissiolle ja YK:n ilmastopöytäkirjan sihteeristölle vuosittain. Suomen ympäristökeskus tuottaa fluorattujen kasvihuonekaasujen päästötiedot kasvihuonekaasuinventaation Suomen vastuuyksikölle Tilastokeskukselle. Ongelmana on aiemmin ollut se, että tietojen toimittaminen on ollut toiminnanharjoittajille vapaaehtoista ja siten kyselyillä kerätty tietopohja ei ole ollut riittävän hyvä. Nyt ehdotettava sitova, pyynnöstä tapahtuva tietojentomittamisvelvoite parantaisi raportoinnin kattavuutta ja laatua.

Pykälässä tarkoitettua ilmoitusvelvollisuuden kohteena olevat tahot luettelaisiin pykälässä yksityiskohtaisesti sen vuoksi, että nämä tahot eroavat hieman muualla tässä luvussa viitatussa 159 §:n 1 momentin mukaisen toiminnanharjoittajan määritelmästä.

Pykälän 2 momenttiin kirjattaisiin mahdollisuus antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella tämän pykälän mukaisesti toimitettavista tiedoista ja tietojen kerästävästä.

166 §. Viranomaisen ilmoitusvelvollisuus. Valvontaa koskeva otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n 2 momentin säännös ehdotetaan siirrettäväksi lakiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos valvonnassa havaitaan, että pätevyysvaatimuksia on rikottu, olisi valvontaviranomaisen ilmoitettava asiasta suoraan niitä valvovalle Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Pätevyysvaatimuksista säädetään 159—162 §:ssä ja niiden nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksen säännöksissä. Kyseinen valvontatehtävä ehdotetaan siis siirrettäväksi Suomen ympäristökeskukselta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, minkä lisäksi tätä ilmoitusta edeltävä, voimassa olevan asetuksen mukainen ilmoitusvelvollisuus toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ehdotetaan poistettavaksi. Kyseisten pätevyysvaatimuksia koskevien valvontatehtävien siirtämistä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle puoltaa se seikka, että ne täydentävät viraston nykyistä rekisteröintitehtävää ja vastaavat sisällöltään muiden virastolle kuuluvien asennus- ja huoltoliikkeiden valvontatehtäviä. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivallasta hallintopakon käyttämiseen kyseisten pätevyysvaatimusten valvonnassa säädettäisiin 183 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa valtioneuvoston asetuksen 13 §:n 2 momentin jälkimmäistä osaa vastaavalla tavalla valvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa ehdotetun 163 §:n mukaisen tai sen nojalla säädetyn velvollisuuden laiminlyönnistä asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

18 luku. Valvonta ja hallintopakko

167 §. Valvonnan järjestäminen. Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin valvonnan järjestämisen periaatteista. Säännös koskisi kaikkia valvontaviranomaisia. Tavoiteluonteisena pykälästä ei seuraisi yksityiskohtaisia toimintavelvoitteita viranomaisille, vaan nämä ottaisivat säännöksen huomioon valvon-

taa järjestäessään, esimerkiksi laatiessaan valvontasuunnitelmaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvonnan laadusta ja säännöllisyydestä sekä valvonnan järjestämisen perustumisesta riskinarviointiin. Laatu liittyy kaikkeen valvontaan. Mittaukset, tarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja hyvin. Säännöllinen valvonta perustuisi valvontasuunnitelmiin ja -ohjelmiin, joiden avulla määriteltäisiin muun muassa määräaikaistarkastusten tiheys eri laitoksissa. Valvontaa tehostaisi sen kohdistaminen riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Ympäristöriskillä tarkoitettaisiin tässä ympäristön pilaantumiseen liittyviä riskejä, jotka katkaisivat myös päästöistä aiheutuvat terveysriskit. Tehokkuus- ja laatuavoitteeseen pyritäisiin myös valvonnan priorisoinnilla, tehtävien hoitoa koskevien olosuhteiden niin vaatiessa. Olosuhteet liittyvät joko viranomaiseen tai toimintaympäristöön ja ne voivat olla ajallisesti pitkäkestoisia tai tietyn hetken tilanteita. Tietyn hetken tilanteesta on kyse esimerkiksi silloin, kun viranomaisen on valittava, missä järjestyksessä hoidetaan äkilliset valvontatapahtumat, jos kaikkia ei voida hoitaa heti. Pidemmän aikavälin olosuhteesta on kyse, kun tarkastellaan viranomaisten käytettävissä olevia voimavaroja. Valvontatehtävät on järjestettävä käytettävissä olevien voimavarojen mukaan niin, että valvonnan laatu ja tehokkuus ovat mahdollisimman hyviä. Valvontatehtävien järjestäminen ja voimavarojen osoittaminen valvontaan on ennen kaikkea valvontaorganisaation johdon tehtävä. Välineinä tässä ovat muun muassa valvontasuunnitelmat ja -ohjelmat sekä hallinnon sisäiset ohjeet, päätökset voimavaroista ja työn organisointi. Pykälä ei oikeuttaisi jättämään valvontaviranomaiselle kuuluvia tehtäviä kokonaan hoitamatta, vaan ainoastaan asettamaan ne tarvittaessa tärkeysjärjestykseen.

Pykälän 2 momentissa olisi valvonnan järjestämisen tarkempaa sääntelyä koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valvonnan laadusta ja tehokkuudesta.

Pykälällä toteutettaisiin teollisuuspäästödirektiivin mukaista ympäristötarkastusjärjestelmää, joka viranomaisten on otettava käyttöön teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan mukaisesti. Direktiivilaitoksia on valvottava säännöllisesti ja suunnitelmallisesti riskinarviointiin perustuen.

168 §. Säännöllinen valvonta. Pykälä olisi uusi ja sillä pantaisiin toimeen teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan ympäristötarkastussuunnitelmat ja rutiiniluonteisia ympäristötarkastuksia koskevat ohjelmat. Säännöksen ala olisi kuitenkin direktiivissä tarkoitettua laajempi: Suunnitelmat kattaisivat valvonnan järjestämisen viranomaisen toimialueella yleisesti, ohjelmien piiriin kuuluisivat kaikki luvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot

Pykälä koskisi säännöllisen valvonnan järjestämistä valtion valvontaviranomaisessa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Valtion valvontaviranomaisissa valvontasuunnitelmia on aiemmin laadittu voimassa olevan ympäristönsuojelulain 95 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen 29 §:n perusteella, mutta kunnissa tehtävä olisi lakisääteisenä uusi. Käytännössä monissa kunnissa on tehty valvontatoimintaa tukevia suunnitelmia jo nykyisinkin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontasuunnitelmasta. Suunnitelmaan koottaisiin tietoa alueen ympäristöoloista ja merkittävimmistä pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista. Lisäksi siinä kuvattaisiin viranomaisen voimavarat ja valvontakeinot, valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvontaviranomaisten keskinäinen yhteistyö ja työnjako yleisellä tasolla. Valvontaviranomaisilla tarkoitettaisiin tässä ympäristönsuojelulain mukaisia valvontaviranomaisia, mutta suunnitelmassa voitaisiin tarvittaessa kuvata yhteistyötä muidenkin toimintaa valvovien viranomaisten kanssa. Lisäksi suunnitelmassa olisi selostettava, miten siinä kuvattuun valvontakokonaisuuteen on päädytty sekä mitä perusteita tarkastuskohteiden valinnassa ja valvonnan tason määrittelyssä on käytetty. Suunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, jossa otettaisiin huomioon teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan vaatimukset. Suunnitelman laajuus, esitysta-

pa ja tarkempi sisältö olisivat viranomaisen harkittavissa. Tiiviimmillään suunnitelma voisi olla muutaman sivun mittainen kuvaus viranomaisen valvonnan lähtökohdista ja periaatteista.

Valvontasuunnitelmaa olisi tarkistettava säännöllisesti. Kun olot alueella muuttuvat riittävästi, on suunnitelmakin uusittava. Laisa ei asetettaisi määrävuosittaista uusimisvelvoitetta, koska tilanteet voivat olla erilaisia eri alueilla eikä suunnitelmien tarkistamistarve näin ollen olisi kaikkialla sama.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräaikaistarkastuksista ja muusta säännöllisestä valvonnasta. Valvontaviranomaisen olisi valvottava säännöllisesti ympäristöluvan saaneita ja rekisteröityjä toimintoja. Keskeisin säännöllisen valvonnan keino olisivat määräaikaistarkastukset, joilla tarkoitetaan valvontakäyntejä laitoksessa. Muita säännöllisen valvonnan keinoja olisi sellaisten selvitysten ja mittaustulosten läpikäyminen, joita toiminnanharjoittaja toimittaisi valvontaviranomaiselle lupamääräysten tai asetusten velvoittamana.

Määräaikaistarkastusten olisi perustuttava riskinarviointiin. Mitä suuremman riskin toiminta aiheuttaisi ympäristölle, sitä tiiviimmin sitä olisi valvottava. Riskinarvioinnin ensimmäinen vaihe on toimialakohtaisten riskien tunnistaminen. Toisessa vaiheessa tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Riskien arvioinnista annettaisiin tarkemat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Muiden kuin direktiivilaitosten määräaikaistarkastukset voitaisiin suunnitella riittävän edustavaan vuosittaiseen valintaan perustuen. Tällaisen otantamenettelyn käyttöönotto olisi viranomaisen harkittavissa. Otantaan voitaisiin turvautua esimerkiksi silloin, kun laitosten säännöllisiin tarkastuksiin on vain niukasti henkilökuntaa ja tarkastusten halutaan silti kattavan joka vuosi mahdollisimman suuren perusjoukon. Otanta voidaan tehdä riskiperusteisesti, painottaen otannan laatimisessa tiettyjä ennalta tiedettyjä riskitekijöitä, tai puhtaana satunnaisotantana. Otantaryhmät voivat olla toimialaryhmiä, riskiperusteisesti valikoituja ryhmiä tai muita ennakolta määriteltäviä ryhmiä.

Pykälän 3 momentissa on direktiivilaitosten määräaikaistarkastuksia koskeva erityis-

säännös. Määräaikaistarkastuksia on tehtävä yhdestä kolmeen vuoden välein, laitosten riskitasosta riippuen. Valvontaviranomaisella olisi harkintavaltaa sen suhteen, mitkä laitokset kuuluisivat suuririskisimpiin, yhden vuoden välein tarkastettaviin ja mitkä voitaisiin tarkastaa harvemmin, kahden tai kolmen vuoden välein. Harkinnan on perustuttava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviin ja muihin mahdollisiin riskinarviointin perusteisiin. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 4 kohdan toinen alakohta.

Pykälän 3 momentin toinen virke koskisi ylimääräisen tarkastuksen tekemistä direktiivilaitoksella. Se olisi tarpeen teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 4 kohdan 3 alakohdan täytäntöön panemiseksi. Sana ylimääräinen kuvaisi sitä, että tarkastusta ei ole merkitty etukäteen valvontaohjelmaan, vaan se tehdään valvonnassa havaitun huomattavan rikkomuksen vuoksi. Laajasti ottaen ylimääräinen tarkastus olisi säännöllisen valvontajärjestelmän piiriin kuuluva tarkastus, mutta sen perusteena ei kuitenkaan olisi teoreettinen riskinarviointi vaan todellisuudessa havaittu huomattava luparikkomus. Rikkomuksen huomattavuutta olisi arvioitava tapauskohtaisesti. Huomattavuutta on verrattava rikotun määräyksen merkitykseen ja luonteeseen, rikkomuksen suuruuteen, laatuun ja korjattavuuteen sekä oloihin, joissa rikkomus syntyi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valvontaohjelmasta. Valvontaohjelmaan kirjattaisiin 2 ja 3 momentin mukaiset laitoskohtaiset määräaikaistarkastukset ja muut säännölliset valvontatoimenpiteet.

Teollisuuspäästödirektiivissä on asetettu vaatimuksia laitosten tarkastustiheyden määrittelylle. Vaatimukset pantaisiin täytäntöön valtioneuvoston asetuksella ja ne olisivat valvontasuunnitelmaa ja -ohjelmaa laadittaessa huomioon otettavia ehdottomia minimivaatimuksia. Direktiivin mukaan riskinarviointin on otettava huomioon ainakin laitoksen vaikutukset ihmisten terveyteen ja ympäristöön, lupaehtojen noudattaminen ja toiminnanharjoittajan osallistuminen unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään. Riskinarviointin olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon myös muut

ympäristöasioiden hallintajärjestelmät. Lisäksi ohjelmassa voisi olla tarpeen ottaa huomioon muiden viranomaisten suorittama valvonta, ainakin silloin kuin valvonnan kohde on osittain tai kokonaan päällekkäinen ympäristölupavalvonnan kanssa. Esimerkiksi maataloustukivalvonnassa valvotaan eläinmääriä, peltopinta-aloja ja -lannoitusta, eläinsuojien, lantavarastojen ja jaloittelualueiden kuntoa ja sijaintia sekä lannan käsittelyn tapoja pohjaveden pilaantumisvaaran ehkäisemiseksi. Eläinsuojan rakenteiden asianmukaisuutta valvotaan puolestaan rakennuslupamenettelyn ja maatalouden investointitukien valvonnan yhteydessä. Valtioneuvoston asetuksessa olisi tarkoitus säätää päällekkäisen valvonnan huomioon ottamisesta ohjelmaa laadittaessa.

Valvontaohjelmaan kirjattaisiin kaikki ne toiminnot, jotka ovat ohjelman laativan viranomaisen valvontavastuun piirissä. Valvontavastuusta säädettäisiin jäljempänä 189 §:ssä. Ohjelmassa kuvattaisiin myös valvontatoimet, joita olisivat lähinnä määräaikaistarkastukset mahdollisine jatkotarkastuksineen ja toiminnanharjoittajan toimittamien seurantaraporttien läpikäynti.

Valvontaohjelman perusteista ja minimivaatimuksista säädettäisiin lain lisäksi valtioneuvoston asetuksessa, mutta muutoin ohjelman laajuus, esitystapa ja sisältö olisivat viranomaisen harkittavissa. Täytäntöönpanon tueksi ympäristöministeriö valmistelee ohjeistusta valvontaohjelman laatimisesta ja siihen liittyvästä riskinarviointista. Valtion valvontaviranomaisten osalta keskeiset periaatteet esitetään myös ministeriön laatimassa valvontaohjeessa, joka päivitetään ympäristönsuojelulain voimaantulon yhteydessä.

Valvontaohjelma on pidettävä olennaisilta osiltaan jatkuvasti ajan tasalla. Esimerkiksi uudet ja poistuvat luvanvaraiset toiminnot olisi päivitettävä ohjelmaan.

Pykälän 5 momentissa olisi säännöllistä valvontaa koskeva asetuksenantovaltuus. Valvontaa voidaan ohjata tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja ympäristöministeriön ohjeilla sekä valtion viranomaisten osalta ministeriön tulohajauksella. Ympäristönsuojeluasioissa ei ole keskushallintoviranomaista, jonka tehtäväksi suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittami-

nen voitaisiin antaa, joten se tapahtuisi ensisijaisesti alue- ja paikallishallinnon valvontaviranomaisten yhteistyönä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä suunnitelmien ja ohjelmien laatimisesta, kuten aikatauluista, tiedottamisesta, tallentamisesta ja päivittämisestä, sekä niiden sisällöstä, kuten otannan ja riskinarvioinnin perusteista. Asetuksella olisi huolehdittava teollisuuspäästädirektiivin 23 artiklan 3 ja 4 kohdan yksityiskohtaisten vaatimusten täyttymisestä.

Pykälä korvaisi asiallisesti voimassa olevan ympäristönsuojelulain 95 §:n. Samalla 95 §:n kohta ympäristöministeriön oikeudesta antaa yleisiä ohjeita jätettäisiin tarpeettomana pois. Ministeriö voi laissa säädetyn tehtävänsä alalla antaa ohjeita ilman laissa olevaa erillistä valtuutustakin.

169 §. Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa. Pykälä olisi uusi ja sillä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin 23 artiklan 5 kohta. Pykälä koskisi säännöllisen valvonnan ulkopuolisia tilanteita. Jos valvoja perustellusti epäilee, että ympäristöä uhkaa merkittävä pilaantuminen tai että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa, on asia selvitettävä tekemällä tarkastus tai ryhtymällä muihin tilanteen edellyttämiin valvontatoimenpiteisiin. Uhkaava tilanne voi tulla viranomaisen tietoon eri tavoin, joista pykäläehdotuksessa mainitaan haittailmoitukset, onnettomuudet ja rikkomukset. Viranomaisen on käsiteltävä vireille tullut asia hallintolain 23 §:n mukaan ilman aiheetonta viivytystä.

Pykälä vastaa lähinnä voimassa olevaa ympäristönsuojeluasetuksen 29 §:ää, jossa määrätään tarkastusten tekemisestä. Ehdotuksessa luovuttaisiin voimassa olevan asetuksen tapauskohtaisesta luettelosta ja tarkastamisvelvollisuus kytkettäisiin epäilyyn merkittävästä pilaantumisesta.

Tarkastus olisi tehtävä siitä riippumatta, onko laitos valvontaohjelman mukaisessa tarkastusvuorossa. Jos pilaantumisepäilyyn ja valvontaohjelmaan perustuvat tarkastukset sattuvat ajallisesti yksiin, ne voidaan yhdistää. Jos laitoksen ympäristölupa on viranomaiskäsitelyssä, tulisi tarkastus ajoittaa mahdollisuuksien mukaan niin, että sen tulokset olisivat lupaviranomaisen käytettävissä

ennen asian ratkaisemista. Valvontaviranomaisen olisi käytännössä selvitettävä, onko laitosta koskeva lupa-asia vireillä ja tiedotettava lupaviranomaiselle tarkastuksesta ja sen tuloksista.

170 §. Ilmoitus toiminnan muutoksista ja luvanhaltijan vaihtumisesta. Pykälässä säädetäisiin toiminnanharjoittajan ilmoituksista toiminnan ja luvanhaltijan muuttuessa. Se vastaisi pitkälti voimassa olevan lain 81 §:ää ja ympäristönsuojeluasetuksen 30 §:ää. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin 8 ja 20 artiklan ilmoitusvelvollisuudet, joiden mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viranomaiselle toisaalta lupaehtojen rikkomisesta (8 artikla) ja toisaalta kaikista laitoksessa suunnitteilla olevista muutoksista tai laitoksen laajennuksista, joilla voi olla ympäristövaikutuksia (20 artikla).

Säännös koskisi luvanvaraisia toimintoja. Valvonnan kannalta on tärkeää, että muutoksista ilmoitetaan viranomaiselle silloinkin, kun kysymys ei ole sellaisesta muutoksesta, että se 29 §:n mukaan edellyttäisi lupapäätöksen muuttamista. Viranomaisen on tärkeä saada tieto erilaisista tapahtumista laitoksella, jos niillä voi olla vaikutuksia ympäristöön tai luvan noudattamiseen. Valvonnallisten ilmoitusten tekemisestä on usein määrätty myös ympäristöluvassa. Tämän pykälän säännöksiä olisi noudatettava siitä riippumatta, onko ympäristöluvassa asiasta lupamääräyksiä vai ei.

Toiminnan aloittamisesta olisi ilmoitettava etukäteen erikseen, jos aloittamisajankohta ei käy ilmi lupahakemuksesta tai -päätöksestä tai jos aloitusajankohta muuttuu etukäteen ilmoitetusta. Viranomainen tarvitsee tiedon, jotta se voi aloittaa toiminnan valvonnan oikea-aikaisesti. Ilmoituksella on merkitystä myös jätteen käsittelyssä vaaditun vakuuden valvomiseksi, sillä vakuus on asetettava ennen toiminnan aloittamista.

Toiminnan pitkäaikaisesta keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta olisi tehtävä ilmoitus. Nykyisen lain ilmaisu "pysyvä keskeyttäminen" vaihdettaisiin "toiminnan lopettamiseksi", josta siinä asiallisesti ottaen on ollut kysymys.

Toiminnan muutoksista ja muista tapahtumista olisi ilmoitettava, jos niillä voisi olla

vaikutusta ympäristön pilaantumiseen tai luvan noudattamiseen. Vastaava kohta on nykyisin ympäristönsuojelulain 81 §:ssä, jota on täsmennetty voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 30 §:ssä. Asetuksen mukaan ilmoitus on tehtävä toimintaa koskevista sellaisista muutoksista ja tavanomaisesta toiminnasta poikkeavista tapahtumista ja onnettomuuksista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristöön tai luvan noudattamiseen. Ehdotuksessa nykyiset lain ja asetuksen kohdat yhdistettäisiin eikä ilmoituskynnystä ole tarkoitus muuttaa nykyisestä.

Valvonnallinen ilmoitus olisi tehtävä ennen kaikkea pilaantumisen riskiä lisäävistä muutoksista. Myös ympäristön pilaantumisen riskiä vähentävistä muutoksista kannattaa ilmoittaa, jotta valvonta voidaan näissäkin tilanteissa sopeuttaa uuteen, pienempään riskiin.

Viranomainen ei tekisi saamansa ilmoituksen johdosta päätöstä. Jos muutos tai tapahtuma näyttäisi täyttävän luvan muuttamisen edellytykset tai jos tapahtuma olisi lain 123 §:n mukainen, viranomaisen olisi huomautettava asiasta ilmoittajalle ja kehoitettava tätä tekemään asianmukainen hakemus tai ilmoitus.

Pykälän 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan vaihtumisesta olisi ilmoitettava valvontaviranomaiselle, kuten tälläkin hetkellä.

Pykälän 3 momentissa säädetään viranomaisesta, jolle ilmoitus on tehtävä. Säännös siirrettäisiin valtioneuvoston asetuksesta lain tasolle. Ilmoitus tehdään joko kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai valtion valvontaviranomaiselle sen mukaan, mikä viranomainen myöntää toiminnan ympäristöluvan.

171 §. Tarkkailu toisen alueella. Pykälässä säädettäisiin oikeudesta tarkkailuun toisen alueella ja se vastaisi voimassa olevan lain 82 §:ää. Voimassa olevan lain perusteluissa pykälän mukaista tilannetta on kuvattu muun muassa seuraavasti: Viranomainen voisi antaa toiminnanharjoittajalle oikeuden toimintansa ympäristövaikutusten selvittämiseen toisen alueella. Toiminnanharjoittaja voisi aina myös sopia tarkkailusta alueen haltijan kanssa. Pykälä tarkoittaisi esimerkiksi jatkuvatoimisen mittarin asettamista tai bioindi-

kaattorin sijoittamista toisen hallitsemalle alueelle. Toimenpiteestä ei saisi aiheutua sannottavaa haittaa. Siitä ei voitaisi määrätä korvauksia. Oikeuden myöntäminen ei myöskään oikeuttaisi aiheuttamaan vahinkoa.

Joustavuuden lisäämiseksi ehdotettaisiin, että oikeuden antamista koskeva asia voidaan käsitellä valtion valvontaviranomaisen lisäksi lupaviranomaisessa luvan myöntämisen yhteydessä. Toimivaltainen viranomainen olisi tällöin joko valtion ympäristölupaviranomainen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lupaviranomaisen olisi hankittava tarpeellinen selvitys oikeuden myöntämisen edellytysten täyttymisestä ja kuultava asianosaisia lupakäsittelyn aikana tässä pykälässä säädetyn mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa olisi voimassa olevan lain mukainen säännös alueen omistajan tai haltijan kuulemisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkkailun järjestämisestä. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa. Tarkkailun sisältö ja rajat kuvattaisiin lain tasolla nykyistä tarkemmin. Tarkkailua ei saisi järjestää niin, että tarkkailtavalla alueella olevien henkilöiden kotirauha tai yksityisyyden suoja vaarantuisi. Vaatimus olisi otettava huomioon sekä oikeuden myöntämistä koskevassa harkinnassa että tarkkailua suoritettaessa.

172 §. Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Pykälässä säädettäisiin viranomaisien tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista ja se vastaisi pitkälti voimassa olevan lain 83 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan tiedonsaanti- ja tarkastustoimivalta annettaisiin valvontaja lupaviranomaiselle ja tyyppihyväksyntätehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Voimassa olevan lain laajempaa ilmaisua "tämän lain mukainen viranomainen" ei enää käytettäisi, koska toimivaltasäännökset liittyvät julkisen vallan käyttöön ja toimivalta on siten rajoitettava sellaisille tahoille, joiden tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää näiden oikeuksien käyttömahdollisuutta. Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset eivät näin ollen kuuluisi enää pykälän soveltamisalaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaiselle tulisi vaadittaessa luovuttaa tietoja lain salassapitosäännösten estämättä. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia, kuitenkin niin, että viittaus julkisuuslakiin pois-

tettaisiin. Tietojen salassapitoa koskevat säännökset ovat pääasiassa julkisuuslaissa, mutta salassapidosta voidaan säätää myös muissa laeissa. Rajaus julkisuuslain mukaisiin salassapitoperusteisiin rajoittaisi turhaan säännöksen soveltamisalaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin nykyiseen tapaan oikeudesta liikkua toisen alueella ja 5 kohdassa oikeudesta päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan. Momentin 4 kohdan mukaan viranomaisella olisi oikeus tehdä mittauksia ja ottaa näytteitä ja ääni- tai kuvatalenteita. Mittaukset ja näytteidenotto voisivat olla lähinnä ympäristön laadun seurantaa, päästöjen tarkkailua sekä aineiden ja tuotteiden ominaisuuksien selvittämistä. Momentin 6 kohdan mukaan viranomaisella olisi oikeus suorittaa tarkkailua, mikä voisi tapahtua esimerkiksi päästömittauksin laitoksella.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin selvyuden vuoksi maininta viranomaisen oikeudesta tallenteiden, eli ääninäytteiden, valokuvien ja videoiden, ottamiseen paikan päällä. Valvoja voisi tarvita tallenteita paitsi päästön todentamiseksi myös muistinsa tueksi tai esitettäväksi päätöksen tekevälle viranomaiselle. Tallenteet olisivat myös toiminnanharjoittajan saatavilla, osana tapauksen asiakirja-aineistoa. Tallenteet olisivat julkisuuslain 5 §:n mukaisia asiakirjoja, joten lain salassapitosäännökset ja muut asiakirjojen käsittelyä koskevat säännökset koskisivat niitä.

Viranomaisen oikeus tehdä tarkastuksia siirrettäisiin momentissa omaksi 7 kohdaksi. Sana tarkastus kuvaa sitä, että viranomaisella käy itse paikalla hankkimassa selvitystä, eikä selvitä asiaa yksinomaan kirjallisen aineiston perusteella. Selvyuden vuoksi laissa ilmaistaisiin nykyistä täsmällisemmin, että viranomaisella voi tarkastusta tehdessään käyttää kaikkia luetelmakohtien 1–6 mukaisia keinoja. Tarkastusoikeutta tarvittaisiin esimerkiksi määräaikaistarkastusten tekemiseen.

Käytännössä viranomaiset määräävät palveluksessaan olevan viranhaltijan tai virkamiehen suorittamaan pykälän mukaisia tehtäviä. Viranomaisen roolissa tehtävän voi suorittaa myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva toimielin, vaikka sen

jäsenet eivät olekaan virkasuhteessa vaan kunnan luottamushenkilön asemassa.

Pykälän 2 momentissa olisi kotirauhan suoja koskeva säännös, joka on tarpeen perustuslain 10 §:n 1 momentin vuoksi. Kotirauhan suojan tähden pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa ei saisi tehdä tarkastusta ilman laissa olevaa erityissäännöstä. Kotirauhan piiriin eivät tässä pykälässä kuuluisi asunnon pihapiiri tai muuhun kuin asumiseen käytettävät tilat, sillä valtiosääntöoikeudellinen kotirauhan piiri määritellään eri tavoin kuin kotirauha rikoslaissa. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyyn tilaan saa mennä vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi. Voimassa olevassa laissa oleva informatiivinen viittaus terveydensuojelulakiin jätettäisiin ehdotuksesta pois.

Tarkastettavan paikan haltijan tai tarkastettavan tuotteen haltijan olisi 3 momentin mukaan vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmässään olevat tallenteensa, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Ehdotuksen mukaan tarkastuksen tekijällä olisi oikeus saada jäljennöksiä asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista. Hallintolain säännökset ja yleisimmin hallinnon yleiset periaatteet rajaavat viranomaisen toimintaa näissä tilanteissa. Jäljenteiden ottaminen on rajattava tarkastuksen kannalta olennaisiin asiakirjoihin tai tallenteisiin. Tarkastuksen kohteelle olisi ilmoitettava, mitä asiakirjoja on kopioitu. Pykälän 3 momenttia vastaava säännös on myös jätelaissa.

173 §. Avustajan käyttäminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaista avustavan henkilön tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta.

Tarkkailuun liittyviä käytännön tehtäviä, kuten esimerkiksi erilaisten mittausten tekemistä ja näytteiden ottamista, on annettu muidenkin kuin virkasuhteessa olevien hoitettavaksi. Kyse on varsinaista valvontaa suorittavan tahon avustamisesta, eikä näiden tehtävien hoitamiseen liity itsenäistä ratkaisovaltaa. Tarkoituksena on sallia avustavien henkilöiden liikkuminen toisen alueella ja säännöksessä mainittujen muiden tehtävien suorittaminen.

Säännöstä tarkennettaisiin verrattuna voimassa olevan lain 83 §:n 2 momenttiin. Ensinnäkin henkilöllä olisi 1 momentin mukaan oltava tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys. Viranomaisen on arvioitava henkilön pätevyyttä suoritettavan tehtävän mukaan. Jos avustaja kerää viranomaisen puolesta näytteitä, pätevä henkilö osaa kerätä näytteet niin, että tulokset ovat edustavia ja luotettavia. Pätevyyttä voidaan arvioida tarkastelemalla henkilön koulutusta ja kokemusta. Pätevyys voidaan varmistaa perehdyttämällä henkilö tehtävään ja valvomalla riittävästi työn tekemistä.

Pykälän 2 momentti turvaisi kotirauhan suojaa. Avustaja ei saa mennä pysyväisluonteeseen asumiseen käytettävään tilaan yksinään, vaan vain virkasuhteessa olevan henkilön tai viranomaiskokoontumisessa läsnä olevan toimielimen kanssa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin avustavan henkilön rikos- ja vahingonkorvaus oikeudellisesta vastuusta hänen suorittaessaan tämän pykälän mukaisia julkisia hallintotehtäviä. Lisäksi avustajaan sovelletaan hallinnon yleislakeja, eli hallintolakia, kielilakia, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia ja julkisuuslakia (621/1999) suoraan niiden soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla.

174 §. Tarkastusmenettely. Pykälässä säädettäisiin valvontatoimintaan liittyvästä tarkastusmenettelystä. Säännös on ympäristönsuojelulaissa uusi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että määräaikaistarkastuksella ja muulla valvonnallisella tarkastuksella olisi noudatettava hallintolakia. Siinä viitattaisiin hallintolain 39 §:ään, joka koskee tarkastuksesta ilmoittamista, tarkastuksen suorittamista ja tarkastuskertomuksen tekemistä. Hallintolain säännöksen sisältöä ei toistettaisi ympäristönsuojelulaissa. Hallintolain esitöiden mukaan 39 § koskee sellaista viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa tarkastusta, jonka suorittaminen on tarpeen tietyn hallintoasian selvittämiseksi tai päätöksen edellytysten toteuttamiseksi. Säännös ei sen sijaan koske esitöiden mukaan viranomaisen toimivaltaan kuuluvia valvontatyyppejä tarkastuksia. Jako asian selvittämistä varten tehtävään ja valvontatyypiseen tarkastukseen on ympäristönsuojelulain so-

veltamisen yhteydessä ollut epäselvä. Viittauksella hallintolakiin halutaan aiempaa selkeämmin säätää siitä, että hallintolain 39 §:n menettelysääntöjä on pääosin sovellettava myös valvontatyyppeihin tarkastuksiin, näistä keskeisimpinä määräaikaistarkastukset.

Asian selvittämistä varten tehtävällä tarkastuksella hankitaan tietoa vireillä olevan hallintoasian yksityiskohtaiseksi ja totuudenkaiseksi selvittämiseksi. Valvonnallinen tarkastus tehdään puolestaan toiminnan lainmukaisuuden valvomiseksi, eikä sen tekeminen edellytä hallintopäätöksen tekemiseen tähtävään hallintoasian vireilläoloa.

Kaikki maastokäynnit tai käynnit paikan päällä eivät ole luonteeltaan edellä kuvatun kaltaisia tarkastuksia. Tarkastuksesta ei esimerkiksi liene kyse, kun valvoja yleisöilmoituksen perusteella käy paikan päällä havainnoimassa, onko ojassa nähty aine ympäristölle vaarallista tai onko jollain alueella havaittu haju tai savu ympäristölle haitallista. Näiden ensi käden havaintojen jälkeen viranomainen voi ryhtyä selvittämään asiaa perusteellisemmin ja tehdä muun muassa valvonnallisen tarkastuksen sen selvittämiseksi, onko lakia rikottu.

Tarkastuksesta on hallintolain 39 §:n 1 momentin mukaan ilmoitettava asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen toteuttamista. Lisäksi hallintolain 39 §:n 1 momentissa säädetään asianosaisen oikeudesta olla läsnä tarkastuksella, esittää mielipiteitä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista ja saada tietoa tarkastuksen tavoitteista, suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Hallintolain 39 §:n 2 momentin mukaan tarkastuksesta on viipymättä laadittava kirjallinen tarkastuskertomus, joka on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valvonnallisen tarkastuksen yhteydessä hallintolain 39 §:n tarkoittamana asianosaisena pidettäisiin vain tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa. Yleensä juuri toiminnanharjoittaja olisi hallintolain 39 §:ssä tarkoit-

tu välittömän asianosaisen asemassa oleva taho. Ympäristönsuojelulain tavanomaista laajemman asianosaikäsitteen ja vireillepano- ja osallistumisoikeuksien vuoksi tarkastukselle osallistumaan oikeutetuista tahoista olisi tarpeen säätää selvyyden vuoksi erikseen. Ei olisi tarkoituksenmukaista, että kaikki ympäristölupa-asian asianosaiksi kuuluvat kutsuttaisiin mukaan määräaikaistarkastukselle tai muulle valvonnalliselle tarkastukselle, joka tehdään osana valvontatoimintaa. Jos tarkastus sen sijaan tehtäisiin vireillä olevan hallintoasian selvittämiseksi, esimerkiksi naapurushaitan vuoksi vireille pannun hallintopakkoasian ratkaisemiseksi, haittaa kärsivä vireillepanija olisi yleensä kutsuttava tarkastukselle asianosaisena ja hänen asianosaisasemaan perustuvat oikeutensa olisi muutoinkin turvattava hallintolain 39 §:n mukaisesti. Asianosaisen asemaa ja oikeutta olla läsnä tarkastuksella olisi tulkittava perusoikeusmyönteisesti.

Hallintolain 39 §:ää sovellettaisiin myös silloin, jos tarkastuksen kohteelle ei voitaisi ilmoittaa tulevasta tarkastuksesta vaarantamatta tarkastuksen tarkoitusta. Yllätystarkastuksia on toisinaan tarpeen tehdä epäiltäessä toiminnanharjoittajaa lainvastaisesta toiminnasta. Näissä tapauksissa tarkastuksesta ei voida sen tarkoitusta vaarantamatta ilmoittaa hyvissä ajoin etukäteen valvottavalle, mutta muuten asianosaisten oikeusturvan takeista on huolehdittava hallintolain 39 §:n menettelysäännöksiä noudattaen. Näissäkin tilanteissa toiminnanharjoittajaan olisi pyrittävä olemaan yhteydessä vaikka puhelimitse muutama tunti ennen tarkastusta, jotta hän saisi tilaisuuden tulla itse paikan päälle tai lähettää edustajansa. Mietittäessä rajanvetoa tarkastuksen ja muun valvontakäynnin välillä, on pidettävä mielessä asianosaisten oikeusturvatarpeet ja tarkastuksen tavoite sekä tarkastuksella tehtyjen havaintojen hyödyntäminen asian jatkokäsittelyssä.

Hallintolain 39 § edellyttää tarkastuskertomuksen tekemistä. Jos tarkastuskertomukseen on välttämätöntä kirjata salassa pidettäviä tietoja, ne on useimmiten hyvä kirjata erilliseen liitteeseen. Tällöin niiden asianmukainen hallinnointi ja julkisuuslain periaatteiden toteuttaminen on käytännössä helpompaa.

Pykälän 2 momentissa olisi tarkastusta koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tätä pykälää ja hallintolain 39 §:ää tarkentavia säännöksiä tarkastuksesta. Asetuksenantovaltaa käytettäisiin muun muassa teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 6 kohdan tiedoksiantovaatimusten täyttämiseksi. Siinä edellytetään, että kunkin laitospöytäkirjan jälkeen laaditaan tarkastusraportti, jossa selvitetään, noudatetaanko laitoksella lupaehtoja ja todetaan, tarvitaanko lisätoimia. Lisäksi 6 kohdassa säädetään raportin tiedoksiannosta ja vaadittujen lisätoimien valvonnasta.

175 §. *Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen määräyksistä ja kielloista oikeudenvastaisen tilan oikaisemiseksi. Säännös olisi sama kuin voimassa olevan lain 84 §. Ensimmäisen momentin 1 ja 2 kohta yhdistettäisiin kuitenkin yhdeksi kohdaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Pykälän 3 ja 4 momentti eivät muuttuisi nykyisestä. Kolmannessa momentissa säädettäisiin määräyksen antamisesta vesilain 14 luvun mukaisesti, kun kyseessä on yhteiskäsittelyn piiriin kuuluva lupa-asia. Neljännessä momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 84 §:n 4 momenttia vastaavasti, että lain 11 ja 20 §:n mukaisia yleisiä periaatteita ei voitaisi panna täytäntöön hallintopakkomääräyksellä. Periaatteilla olisi kuitenkin merkitystä tulkintaelementteinä määräyksiä annettaessa ja mitoitettaessa.

176 §. *Määräys vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi, 177 §.* *Vesistön pilaantumisen merkittävyyden arviointi ja 178 §.* *Ilmoitus vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta.* Ehdotuksen 176—178 § koskisivat merkittävää vesistön pilaantumista ja luontovahinkoa. Säännökset ovat samat kuin voimassa olevan lain 84 a—c §, jotka lisättiin ympäristönsuojelulakiin ympäristövastuudirektiivin toimeenpanon yhteydessä. Säännöksissä tarkoitettujen merkittävien ympäristövahinkojen osalta kunnan viranomaisilla ei

tähänkään asti ole ollut toimivaltaa. Lisäksi 177 §:n viittausta vesien- ja merenhoitosuunnitelmiin tarkennettaisiin nykyisestä.

179 §. *Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen toimista lainvastaisen menettelyn johdosta. Pykälä olisi ympäristönsuojelulaissa uusi. Säännös vastaisi vesilain 14 luvun 2 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hallintopakkoasian vireillepanosta. Jos ympäristönsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen olisi asian laatu huomioon ottaen kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely ja ryhdyttävä toimiin 175 ja 176 §:ssä tarkoitettua hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Keskeiset vaatimukset luvanvaraiselle toiminnalle ilmenevät lupamääräyksistä. Osa vaatimuksista ilmenee lupahakemuksesta, sillä toiminnanharjoittaja on hakemuksessaan kuvannut, millaista toimintaa se harjoittaa ja millaisia päästöjä toiminnasta syntyy. Lupahakemuskin siis rajaa sallitun toiminnan alaa, koska lupa voi koskea vain hakemuksessa kuvattua toimintaa. Toiminnalle asetetut vaatimukset voivat ilmetä myös yleisesti sitovista alakohtaisista säännöistä, kuten valtioneuvoston toimialakohtaisista asetuksista, joita noudatetaan luvanvaraisten toimintojen lisäksi rekisteröidyissä toiminnoissa. Lupien tehokas valvonta edellyttää käytännössä, että lupahakemukset ja -päätökset on tehty hyvin ja että ne ovat riittävän yksiselitteisiä ja selkeitä.

Kun aiheutuu lainvastainen tilanne, toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä välittömästi korjaaviin toimiin ja ilmoitettava asiasta valvontaviranomaiselle. Viranomaisen olisi valvottava tilannetta aktiivisesti ja käytettävä tarvittaessa kehotuksia ja hallintopakkoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta valvoa kehotuksen ja hallintopakkoasiassa annetun määräyksen tai kiellon noudattamista.

Pykälällä pantaisiin täytäntöön teollisuus- päästäödirektiivin 8 artiklan 2 kohdan c alakohta ja 23 artiklan 6 kohdan kolmannen alakohdan viranomaisvelvoitteet. Pykälä koskisi teollisuus- päästäödirektiivissä mainittu-

jen laitosten valvonnan lisäksi muutakin tämän lain mukaista valvontaa.

180 §. *Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 85 § kuitenkin niin muutettuna, että määräyksen sisällöstä säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Täsmennys on tarpeen määräyksen luonteen hahmottamiseksi ja tarkemmaksi rajaamiseksi lain tasolla.

181 §. *Toiminnan keskeyttäminen.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 86 §:ää toiminnan keskeyttämisestä. Sanamuotoa tarkennettaisiin teollisuus- päästäödirektiivin 8 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan velvoitteiden täsmällisen toimeenpanon vuoksi. Ympäristön pilaantumisen tai terveyden vaara johtaisi keskeyttämiseen, jos odotettavissa oleva seuraus olisi välitön ja vakava. Ympäristölle aiheutuvien haittojen olisi oltava huomattavia, jotta keskeyttämiseen voitaisiin tämän säännöksen nojalla ryhtyä. Toiminnan lainvastaisuus ei olisi tämän pykälän soveltamisen edellytyksenä. Toiminnan keskeyttäminen on poikkeuksellinen toimenpide, joka voisi tulla kysymykseen vain harvoin. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti koko toimintaa ei voitaisi keskeyttää, jos keskeyttäminen olisi rajattavissa haittoja aiheuttavaan toiminnan osaan. Toisaalta viranomaisen ei tarvitsisi jäädä odottamaan toiminnanharjoittajan toimenpiteitä, jos terveyshaitta tai ympäristön pilaantumisen uhka olisi niin välitön ja vakava, että viivytyksellä olisi yleisen edun vastainen.

Pykälän 2 momentin säännökset kuulemisesta ja keskeyttämismenettelystä ovat samat kuin voimassa olevassa laissa. Ennen keskeyttämistä on aina tarpeen olla yhteydessä toiminnanharjoittajaan, vaikka kirjallista kuulemistä ei ehdittäisikään toimittamaan. Toiminnanharjoittajan tulisi voida olla läsnä keskeyttämistoimenpiteen aikana paitsi oikeusturvaväyistä myös siksi, että voisi antaa tarpeellisia tietoja toimenpiteen suorittamisesta ja mahdollisista vaikutuksista. Laajamittaisia teollisia prosesseja ei voida yleensä keskeyttää yksinkertaisesti, vaan keskeyttäminen on käytännössä tehtävä hallitulla tavalla muun muassa hallitsemattomien ympäristövaikutusten estämiseksi.

Pykälän 3 momentissa olisi nykyiseen lakiin nähden uusi säännös viranomais- välistä toimivalta- jaosta tämän pykälän sovel-

tamisessa. Luvan saaneen toiminnan keskeyttäisi valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jos se myöntää luvan.

182 §. *Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan väliaikainen määräys.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa 89 §:ää viranhaltijan väliaikaisesta määräyksestä. Säännöksen otsikkoa ja tekstiä selkeytettäisiin niin, että se ilmaisisi paremmin sen käyttöalan eli kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan poikkeuksellisen oikeuden kiiretilanteessa käyttää hallintopakkoa. Oikeus hallintopakon käyttöön on määrätty vain toimieliimen toimivaltaan kuuluvaksi ja delegointikiellon alaiseksi, kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain 7 §:ssä säädetyn mukaisesti. Tällä säännöksellä poikettaisiin delegointikiellosta, jolloin toimivaltaa voitaisiin siirtää viranhaltijalle kiiretilanteiden hoitamiseksi.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin, että viranhaltijan väliaikainen määräys tai kiello on voimassa niin kauan, kunnes kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tehnyt asiassa päätöksensä. Toimieliimen päätös voi olla määräyksen tai kiellon voimassa pitävä, sitä muuttava tai sen purkava tapauksen luonteen ja kiellon ja päätösten välisenä aikana tapahtuvan asian kehittymisen mukaan. Toimieliimen päätös koskee sitä, onko viranhaltijan suorittama keskeyttäminen, joka on välittömän hallintopakon käyttöä, vielä voimassa. Toimielin voisi lähinnä todeta, ovatko keskeyttämisen edellytykset vielä olemassa ja jos ovat, vahvistaa keskeyttämisen. Lisäksi olisi päätettävä, mitä toimia toiminnanharjoittajan on tehtävä toiminnan jatkamiseksi. Jos olosuhteet ovat muuttuneet niin, että keskeyttäminen voidaan purkaa, toimielin toteaisi puolestaan tämän.

183 §. *Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskevat kiellot ja määräykset.* Pykälä koskisi kemikaaleihin, laitteisiin ja koneisiin kohdistuvia kiello- tai velvoittamispäätöksiä. Sen 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevan lain 87 §:n 1 ja 2 momenttia.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään muutoin voimassa olevan lain 87 §:n 3 momenttia, mutta eräät Suomen ympäristökes-

kukselle nykyisin kuuluvat hallintopakkotehtävät siirtyisivät ehdotettavan 166 §:n 1 momentin johdosta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltaan. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi jatkossa mahdollisuus päättää momentissa tarkoitettusta kiellosta tai velvoitteesta, kun kyse on 159—162 §:n sekä niiden nojalla annettujen säännösten mukaisen velvoitteiden laiminlyönnistä. Kyseiset säännökset koskevat otsonikerrosta heikentävien aineiden ja fluorattujen kasvihuonekaasujen käsittelyssä noudatettavia pätevyysvaatimuksia. Muilta osin 17 luvun nojalla annettua valtioneuvoston asetuksen noudattamisen rikkomista koskevasta kiellosta tai määräyksestä päättäisi Suomen ympäristökeskus.

184 §. *Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 88 §:ää hallintopakkomääräykseen liitettävästä uhasta. Pykälän 1 momentin loppuun lisättäisiin nykyiseen lakiin nähden uusi kohta, jonka mukaan uhkaa ei saisi asettaa suoraan 180 §:n nojalla annetun määräyksen tehosteeksi. Mainitun pykälän nojalla annettava määräys ei ole hallintopakon käyttämistä vaan yksittäisen määräyksen antamista tilanteessa, jossa toimintaa on tarpeen säädellä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ei ole tarkoituksenmukaista tehostaa uhalla tällaista toimintamääräystä, jolla vasta luodaan yksityiskohtainen, lain tavoitteita konkreetisoiva velvoite. Kun 180 §:n mukainen määräys on annettu, sen noudattamista valvottaisiin ehdotettujen 175, 179 ja 184 §:ien nojalla.

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja se koskisi niin sanottua itsekriminointisuojaaja. Kyseisen periaatteen mukaan kenelläkään ei ole velvollisuutta myötävaikuttaa oman syyllisyytensä selvittämiseen rikosprosessissa. Sellaisia tietoja, jotka viranomaisen on saanut määräyksellä, jonka tehosteena on sakon uhka, ei saa käyttää tietoja antaneen henkilön syyllisyyden osoittamiseksi rikosprosessissa. Periaatetta koskeva säännös otettaisiin lakiin sen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön myötä korostuneen aseman vuoksi. Itsekriminointisuojaaja koskeva eurooppalainen ja kotimainen oikeuskäytäntö kehittynee edelleen ja saattaa vaikuttaa periaatteen tulkintaan tulevaisuudessa. Suojan kaikki ulottuvuudet eivät näin ollen kävisi

välttämättä ilmi lain tekstistä, vaan rikosasioita käsittelevät tuomioistuimet ja muut tahot ottaisivat periaatteen huomioon itsenäisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä ei saisi luonnollisen henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi käyttää hänen tässä laissa säädetyn tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jos ne on saatu asettamalla hänelle sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi. Säännös olisi suunnattu esitutkintaviranomaiselle, syyttäjälle ja tuomioistuimelle, joten sitä ei sovellettaisi itse valvontatoiminnassa. Kiellon noudattamista esitutkinnassa, syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä valvoisivat niistä vastuussa olevat tahot.

Säännös ei estäisi valvontaviranomaista tekemästä esitutkintapyyntöä 190 §:n nojalla tai etenemästä omassa hallintopakkoprosessissaan. Valvoja voi esimerkiksi tarvittaessa pyytää sakon uhalla tietoja, joita se tarvitsee epäillessään lupamääräysten rikkomista.

185 §. Kuuleminen. Pykälä koskisi kuulemista ennen määräyksen antamista ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 91 §.

186 §. Vireillepano-oikeus. Pykälä koskee viranomaisaloitteisiin menettelyihin liittyvää vireillepano-oikeutta ja se vastaisi voimassa olevan lain 92 §:ää. Pykälään lisättäisiin saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen oikeus vireillepanoon, jos haitalliset vaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella tai koltta-alueella.

187 §. Virka-apu. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 93 §:ää. Poliisin ja rajavartiolaitoksen virka-apu perustuu suoraan poliisilakiin ja rajavartiolakiin, joihin säännöksessä viitattaisiin. Tullilaissa ei ole vastaavaa virka-apusäännöstä, joten sen virka-avusta olisi säädettävä tässä erikseen. Momenttiin lisättäisiin viittaus pelastusviranomaisen virka-apuun, koska pelastusviranomaiset ovat lain soveltamisalaa ajatellen keskeisiä yhteistyöviranomaisia.

Poliisilain mukaan poliisin on annettava virka-apua viranomaiselle laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Estämisestä on kysymys myös niissä tapauksissa, joissa estäminen ei ole vielä alkanut, mutta on perus-

teltua syytä epäillä sen tulevan tapahtumaan. Vuoden 2014 alussa voimaan tulevan poliisilain (872/2011) esitöiden mukaan säännös vastaa aikaisempaa poliisilakia. Poliisilakia koskevan hallituksen esityksen (HE 57/1994) perusteluiden mukaan virka-avun saamisen edellytyksenä olisi, että virkatoimen tai muun laillisen oikeuden toteuttamista kohtaa este, jonka poistamiseen tarvitaan poliisin toimivaltuuksia. Tällainen este voi olla fyysinen vastarinta taikka rakenne, jonka murtaminen edellyttää voimakeinojen käyttöä, kuten lukittu ovi, ikkuna, asiakirjojen säilytyskaappi tai muu sellainen este, jota joudutaan vahingoittamaan toimenpiteen suorittamiseksi. Ilman poliisiakin viranomaisella on oikeus mahdollisesta kieltoaulusta tai suullisesti esitetystä kiellosta huolimatta päästä toimen suorittamispaikkaan ja tällöin tarvittaessa avata lukitsematta olevia ovia, portteja tai vastaavia rakenteita. Heillä on myös oikeus siirtää kulkuesteenä olevia esineitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tämän lain mukaisten valvontaviranomaisten velvollisuudesta antaa toisilleen virka-apua. Säännös olisi uusi. Säännöksellä korostettaisiin, että viranomaiset voisivat toimia joustavasti toistensa apuna. Valtion valvontaviranomainen voisi pyytää esimerkiksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaista tekemään puolestaan tarkastuskäynnin, jos laitos sijaisi kaukana sen toimipisteestä ja tarkastus olisi tarpeen tehdä nopeasti. Näin on voitu toimia tähänkin asti rinnakkaisen toimivallan vuoksi, mutta virka-apusäännös loisi menettelylle täsmällisemmän oikeudellisen perustan.

188 §. Toiminta rikosasiassa. Pykälä koskisi valvontaviranomaisen velvollisuutta tehdä esitutkintapyyntö poliisille ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 94 §.

189 §. Valvontaviranomaisten vastuunjako- luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnassa. Pykälä koskisi kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten ja valtion valvontaviranomaisten eräiden valvontatehtävien jakamista. Näiden viranomaisten tähän lakiin perustuva valvontatoimivalta on lähtökohtaisesti rinnakkaista. Valvontatehtävät olisi kuitenkin tarpeen jakaa eräiden tehtävien osalta, jotta vältettäisiin tehtävien päällekkäisyys ja jotta säännökseen sisältyvä oma-

aloitteinen, aktiivinen toimimisvelvollisuus kuuluisi selkeästi tietyn viranomaisen vastuulle. Säännös olisi voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin nähden uusi.

Pykälän 1 momentin mukaan vastuu luvanvaraisen toiminnan 168 ja 169 §:n mukaisesta valvonnasta kuuluisi valtion valvontaviranomaiselle, jos toiminnan ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen. Valvonta kuuluisi vastaavasti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos se myöntää toiminnan ympäristöluvan. Jos toimintaa koskeva viimeisin ympäristölupa koskisi toiminnan muutosta, määräytyisi valvontatoimivalta muutoksen käsittelevän lupaviranomaisen toimivallan mukaan. Käytännössä valvontatoimivalta olisi tarkoituksenmukaista siirtää vasta, kun muutoslupaa ryhdyttäisiin noudattamaan toiminnassa. Jos esimerkiksi muutoshakemus olisi hylätty tai siihen haettaisiin muutosta ja toimintaa jatkettaisiin entisen luvan mukaisena, ei valvontaviranomainenkaan vaihtuisi. Pykälässä tarkoitettavat valvontatehtävät olisivat luvanvaraisia toimintoja koskeva säännöllisen valvonnan järjestäminen valvontasuunnitelmiseen ja -ohjelmiseen (168 §) sekä toiminnan tarkastaminen onnettomuus-, häirtä- ja rikkomustilanteissa (169 §).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rekisteröitäviä toimintoja koskevien 168 ja 169 §:n mukaisten valvontatehtävien jakamisesta. Valvontavastuut olisivat pitkälti nykykäytännön mukaiset. Vastuu valvonnasta kuuluisi momentin mukaan yleensä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Myös haihtuvia orgaanisia liuottimia käyttävän laitoksen toimintaa valvoisi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, vaikka ilmoitus rekisteröimistä varten olisi aikanaan tehty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Rekisteröitävää toimintaa valvoisi valtion valvontaviranomainen, jos toiminta olisi yksinomaan jätteen käsittelyä. Tästä on säädetty momentissa toteamalla, että vastuu 116 §:n 2 momentin nojalla rekisteröitävän toiminnan valvonnasta on valtion valvontaviranomaisella.

Lisäksi momentissa olisi säännös rekisteröitävän ja luvanvaraisen toiminnan valvonnan yhdistämisestä silloin, kun luvanvarainen ja rekisteröitävä toiminta sijaitsisivat samalla alueella. Säännöksen tavoitteena olisi jouta-

voittaa valvonnan järjestämistä. Samaan kokonaisuuteen kuuluvien toimintojen valvonta olisi useimmiten tehokkainta ja tarkoituksenmukaisinta hoitaa yhtenä kokonaisuutena, yhden valvontaviranomaisen toimesta, vaikka toiminnan aloittamista koskeva menettely olisi ollut kaksijakoinen. Valvonnan yhdistäminen olisi myös toiminnanharjoittajan edun mukaista, kun samalla vältettäisiin useat valvontakäynnit ja -maksut ja kun valvova viranomainen olisi aina sama. Jos toimintoja valvoisi jo lähtökohtaisesti yksi ja sama viranomainen, voitaisiin valvontojen yhdistäminen tehdä varsin vapaamuotoisesti. Jos rekisteröitävän toiminnan valvontaviranomainen puolestaan vaihtuisi, olisi valvonnan siirrosta tehtävä päätös. Sen tekisi valvonnasta luopuva viranomainen. Käytännössä viranomaisten olisi tarpeen sopia siirrosta etukäteen ja toiminnanharjoittajaa olisi kuultava ennen päätöksen tekemistä. Päätöksen tekemisen ajankohta voisi vaihdella tilanteesta riippuen, siitä ei säädettäisi erikseen. Päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakuoikeus ei olisi tarpeen, koska kyse on valvonnan järjestämisestä, ei varsinaisesta asianosaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin kohdistuvasta asiaratkaisusta.

Pykälä koskisi lain kahden keskeisen valvontaviranomaisen keskinäistä vastuunjakoa tilanteissa, joissa säännökset edellyttäisivät valvojalta nimenomaisia aktiivisia toimenpiteitä. Säännöksellä ei olisi tarkoitus rajoittaa siinä kuvattua laajemmin näiden lain 23 §:ssä nimettyjen yleisten valvontaviranomaisten tehtäviä tai toimivaltuuksia. Valvontaviranomaisilla olisi edelleen rinnakkainen valvontatoimivalta ja osin rinnakkaiset tehtävät. Valvontaviranomaisten oikeus tarkkailla ympäristöä, tehdä tarkastuksia tai puuttua lainvastaisiin tilanteisiin olisi edelleen tässä pykälässä kuvattua laajempi.

Ne tilanteet, joissa toisen valvontaviranomaisen toimivaltaa julkisen vallan käyttöön on haluttu nimenomaisesti rajata, ilmenisivät kyseisistä toimivaltaa koskevista säännöksistä. Näitä rajoituksia olisi muun muassa hallintopakkomääräyksen antamista (175 §), vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi annetun määräyksen antamista (176 §) ja toiminnan keskeyttämisestä (181 §) koskevissa pykälissä.

Tällä pykälällä ei olisi myöskään tarkoitus rajata lain 24 §:ssä nimettyjen muiden valvontaviranomaisten toimivaltaa suorittaa niille säädettyjä valvontatehtäviä esimerkiksi ympäristöluvan saaneissa laitoksessa.

19 luku. Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

190 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin tämän lain nojalla annettujen päätösten muutoksenhausta. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 96 §:ää. Valitusasiakirjat toimitettaisiin kuitenkin päätöksen tehneen viranomaisen sijaan Vaasan hallinto-oikeudelle, jolloin muutoksenhakulukuun tehtäisiin uutta menettelytapaa koskevat tarpeelliset muutokset. Pykälän 2 momentin säännös Suomen ympäristökeskuksen päätöstä koskevasta muutoksenhausta Vaasan hallinto-oikeuteen poistettaisiin turhana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhakukiellosta koskien 189 §:ssä tarkoitettua päätöstä valvontatoimivallan siirtämisestä yksittäistapauksessa. Säännöstä maksujen muutoksenhakutiestä muutettaisiin siten, että maksuun haettaisiin muutosta samassa järjestyksessä kuin pääasiaan silloinkin, kun muutoksenhaun ensi vaiheena on oikaisuvaatimus. Maksuun tyytymätön tekisi siten ensin oikaisuvaatimuksen siten kuin oikaisuvaatimuksen tekemisestä on säädetty pääasiassa.

Pykälän 4 momentti koskisi muutoksenhakua kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä ja taksaa koskeviin päätöksiin. Momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että taksa voisi koskea myös muita tämän lain mukaisia asioita kuin ympäristölupa-asioita. Pykälän 5 momentissa olisi nykyistä lakia vastaava säännös muutoksenhausta Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen.

191 §. Valitusoikeus. Pykälässä säädettäisiin valitusoikeudesta lähes samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 97 §:ssä. Pykälän ensimmäiseen momenttiin lisättäisiin saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen oikeus hakea muutosta sellaiseen ympäristölupapäätökseen, joka koskee saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan tai kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia

harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja elinkeinoja. Valitusoikeus olisi tarpeen, jotta saamelaiset ja kolttat voisivat valvoa etuaan, kun ympäristölupa-asiassa on kyse heidän oikeuksiaan koskevien luvanmyöntämissesteiden tulkinnasta ja soveltamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen oikeudesta valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla Vaasan hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen. Viranomaisten muutoksenhakuoikeuksia laajennettaisiin jonkin verran nykyisestä. Voimassa olevan lain mukaan valvontaviranomainen voi hakea muutosta yleisen ympäristönsuojelun edun vuoksi, jos Vaasan hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen. Viranomaisen muutoksenhakutarve voisi johtua myös muusta perustellusta syystä, esimerkiksi siitä syystä, että viranomaisten välinen toimivaltajako lupa-asioissa tai myönnetyn ympäristöluvan lupamääräys olisi epäselvä. Momenttiin lisättäisiin tällaista muuta perusteltua syytä koskeva valitusperuste.

192 §. Oikaisuvaatimus tarkkailusuunnitelmaa ja tarkkailumääräysten muuttamista koskevasta päätöksestä. Pykälässä säädettäisiin tarkkailusuunnitelmaa ja tarkkailumääräysten muuttamista koskevasta oikaisuvaatimusmenettelystä vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 6 momentissa. Oikaisuvaatimusta koskeva säännös siirrettäisiin tänne muutoksenhakua koskevaan lukuun.

193 §. Oikaisuvaatimus kalatalousasioita koskevasta päätöksestä. Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmaa ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaa koskevaan päätökseen vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 44 §:ssä. Kalatalousmääräyksiä antamisesta ympäristölupamenettelyssä vesilain 3 luvun säännöksiä soveltaen säädettäisiin ehdotuksen 57 §:ssä. Oikaisuvaatimusta koskeva säännös siirrettäisiin tänne muutoksenhakua koskevaan lukuun.

194 §. Oikaisuvaatimus direktiivilaitoksen luvan tarkistamisvelvollisuutta koskevasta päätöksestä. Pykälässä säädettäisiin toimin-

nanharjoittajan mahdollisuudesta hakea oikaisua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen, jolla se velvoitetaan hakemaan luvan tarkistamista BAT-päätelmien päivittämisen vuoksi. Menettely olisi uusi. Valtion ympäristölupaviranomainen voisi oikaisuvaatimusten kautta vaikuttaa tarkistamista koskevan säännöksen yhdenmukaiseen soveltamiseen valvonta- ja lupaviranomaisessa. Valtion ympäristölupaviranomaisella on itsenäinen tulkintavelvollisuus samaa säännöstä koskien, kun direktiivilaitoksen ympäristölupa menettelyn seuraavassa vaiheessa tarkistetaan. Oikaisuvaatimuksen ohjaaminen lupaviranomaiseen on siten tarkoituksenmukaista. Lupaviranomainen käsittelee muitakin oikaisuvaatimusasioita, joten menettely olisi sille sinänsä tuttu.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen ei saisi hakea erikseen muutosta. Muutoksenhaku olisi mahdollista luvan tarkistamista koskevan päätöksen muutoksenhaun yhteydessä. Muutoksenhaun siirtäminen myöhäisempään vaiheeseen olisi tarpeen, koska lupamääräykset on teollisuuspäästödirektiivin mukaan tarkistettava ja tarpeen mukaan saatettava ajan tasalle neljässä vuodessa laitoksen pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien julkaisemisesta eikä luvan tarkistaminen kokonaisuudessaan saisi kestää liian kauan.

Muutosta tai oikaisua ei voisi hakea valvontaviranomaisen kannanottoon siitä, että lupamääräyksiä ei ole tarpeen tarkistaa. Kyse olisi valvontatoiminnassa tehdystä ratkaisusta, johon ei liittyisi hallintopäätöstä. Vastavia ratkaisuja tehdään esimerkiksi rekisteröintimenettelyä koskevassa valvonnassa, jossa viranomainen tarkastaa toiminnanharjoittajan aloittamisilmoituksen ja rekisteröi toiminnan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tällaiseen viranomaisen valvontatoimeen ei liity muutoksenhakuoikeutta.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovellettaisiin hallintolain yleisiä, vuonna 2010 säädettyjä oikaisuvaatimusta koskevia säännöksiä. Hallintolain mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta (49 c §). Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle.

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon haetaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan. (49 d §) Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä (49 e §). Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltämis- tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta (49 f §).

195 §. Muutoksenhaku eräissä tapauksissa. Pykälässä säädettäisiin tyyppihyväksyntään, pätevyystodistukseen, tarkastuslaitoksen päätökseen, pätevyyden arviointiin ja todistuksen antamiseen liittyvästä oikaisuvaatimuksesta tai muutoksenhakuoikeudesta samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 97 a §:ssä. Oikaisuvaatimusaika olisi kuitenkin nykyisen 14 päivän sijaan 30 päivää, kuten muissakin hallintolain mukaisissa oikaisuvaatimusmenettelyissä.

196 §. Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta. Pykälässä säädettäisiin tiedottamisesta ja kuulemisesta ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta. Pykälässä otettaisiin huomioon valituksen toimituspaikkaa koskeva muutos siten, että menettelystä huolehtisi jatkossa muutoksenhakuviranomainen. Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevien valitusten johdosta voidaan prosessinjohtollisista syistä hoitaa hallinto-oikeudesta käsin. Säännöksen tehtäisiin hallinto-oikeuden harkintavaltaa lisäävät muutokset.

Asianosaisen kuulemisen tarve on tapauskohtainen. Hallinto-oikeuden harkintavaltaa on tarpeen lisätä siltä osin, keitä asianosaisia on valitusten johdosta perusteltua kuulla. Kansalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen päätöksenteossa toteutetaan hallintomenettelyvaiheessa. Hallinnon ja oikeuslaitoksen välisen eron tulee kuitenkin näkyä hallinto-oikeuden muutoksenhakumenettelyssä. Kansalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen ei voi enää tuomioistuinvaiheessa toteutua samalla tavoin kuin hallinnossa. Säilyttääkseen puhevaltansa asianosaisen on valitettava lupaviranomaisen päätöksestä. Jo nykyisen ympäristönsuojelulain 98 §:n mukaisen kuulemismenettelyn merkitys on käytännössä vähäinen niiden

naapureiden osalta, jotka eivät ole valittaneet. Muiden naapureiden vastineissaan esittämät vaatimukset jätetään valitusajan jälkeen tehtyinä tutkimatta. Haitankärsijän tai viranomaisen valituksesta on tarpeen kuulla vain toiminnanharjoittajaa, päätöksen tehnyttä viranomaista ja valvontaviranomaista. Vain toiminnanharjoittajan valituksesta on tarpeen antaa kuuluttamalla tieto ja varata tilaisuus vastineen antamiseen kaikille valitusoikeuden omaaville haitankärsijöille ja valvontaviranomaisille. Kuulemisen laajuus tulee jättää harkinnanvaraiseksi niissä tilanteissa, joissa kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta. Menettely ei vaaranna tai heikennä asianosaisten oikeusturvaa.

197 §. *Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa.* Pykälässä säädettäisiin menettelystä muutoksenhakutuomioistuimessa samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 99 §:ssä.

Pykälän viides momentti olisi uusi. Siinä säädettäisiin muutoksenhakutuomioistuimen velvollisuudesta toimittaa sähköisesti tietoja lupa- ja valvontaviranomaisten päätösten muutoksista ja päätösten lainvoimaisuudesta. Säännös olisi tarpeen lain 223 §:ssä säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi. Hallintoviranomaisen olisi sen mukaan tallennettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tietoja niistä Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä, jotka liittyvät niiden tekemiin, käytännössä muutoksenhaun kohteena olleisiin hallintopäätöksiin. Tietojen tarkemmasta toimittamistavasta voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella. Säännös olisi tarpeen myös teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdan a alakohdan täsmälliseksi toimeenpanemiseksi. Sen mukaan ympäristölupapäätöksen sisältö, mukaan lukien luvan myöhemmät ajan tasalle saattamiset, on saatettava yleisön saataville muun muassa internetin välityksellä. Tavoitteena on, että tiedot vietäisiin internetiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmän avulla.

198 §. *Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus,* **199 §.** *Luvanvaraisen toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta,* **200 §.** *Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta.* Pykälät vastaisivat voimassa olevan ympäristönsuojelulain 100 ja 101 §:ää. Nykyisen 101 §:n kaksi ensimmäistä mo-

menttia olisivat ehdotetussa 199 §:ssä ja kolmas momentti ehdotetussa 200 §:ssä.

201 §. *Täytäntöönpanoasian käsittely muutoksenhakutuomioistuimessa.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 101 a §:ää. Voimassa olevan 101 a §:n 3 momentin ensimmäinen virke hallintolainkäyttölain 6 luvun soveltamisen rajoittamisesta poistettaisiin turhana, sillä se on hallintolainkäyttölain 3 § huomiioon ottaen tarpeeton.

20 luku. Erinäiset säännökset

202 §. *Kunnan ympäristönsuojelumääräykset.* Pykälä vastaisi pääsääntöisesti voimassa olevan ympäristönsuojelulain 19 §:ää. Siitä poiketen pykälässä säädettäisiin ympäristönsuojelumääräysten antajaksi kunta, jolloin määräysten antaja määrittyisi kuntalain ja kunnan hallinnollisten määräysten perusteella.

203 §. *Menettely kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä annettaessa.* Pykälässä säädettäisiin menettelystä kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä valmisteltaessa. Se vastaisi lähtökohtaisesti voimassa olevan lain 19 §:n 4 momenttia. Siihen kuitenkin lisättäisiin velvollisuus tiedottaa määräysten valmistelusta ja hyväksytyistä määräyksistä sähköisesti kunnan tietoverkkosivuilla. Vaikutusmahdollisuuksien varaamiseen sovellettaisiin hallintolain 41 §:ä.

204 §. *Valtakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 26 §:ä.

205 §. *Maksut.* Pykälässä säädettäisiin viranomaisten tähän lakiin perustuvien suoritteiden käsittelymaksuista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta. Säännöksen alussa olisi informatiivinen viittaus valtion maksuperustelakiin. Lupien, ilmoitusten ja muiden asioiden käsittelystä valtion lupa- tai valvontaviranomaisessa voitaisiin periä maksu suoraan maksuperustelain nojalla. Myös Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeus periä maksu 162 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta ilmoitusten ja hakemusten käsittelystä sekä pätevyystodistusten antamisesta perustuisi maksuperustelakiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtion valvontaviranomaisen valvonnasta perittävis-

tä maksuista. Valvonnasta voitaisiin periä maksu ensinnäkin, jos valvonta perustuisi valtion valvontaviranomaisen laatimaan valvontaohjelmaan. Säännös valvontaohjelmasta ja sen sisällöstä olisi 168 §:ssä. Valvontaohjelmassa kuvattaisiin ne säännöllisen valvonnan keinot, joita viranomainen käyttäisi valvoessaan valvontavastuulle kuuluvia luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja. Maksuja kerättäisiin valvontaohjelman mukaisen suunnitelmallisen valvonnan suoritteista, kuten määräaikaistarkastuksista tai lupamääräyksiin perustuvien vuosiraporttien läpikäynnistä. Toiseksi momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta periä maksu sellaisesta valvontaohjelmaan kuulumattomasta tarkastuksesta, joka on tarpeen 169 §:n nojalla. Mainitussa pykälässä säädetään tarkastuksen tekemisestä kun onnettomuuden, haittailmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Kolmanneksi maksu voitaisiin periä tarkastuksesta, joka olisi tarpeen hallintopakkoasiassa annetun kiellon tai määräyksen tai toiminnan keskeyttämisen noudattamisen valvomiseksi. Valvontamaksu perittäisiin tarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen kohteena olevan toiminnan harjoittajalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelymaksuista. Ensimmäisessä kohdassa todettaisiin nykyisen maksusäännöksen tapaan, että maksu voitaisiin periä tämän lain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä. Kuntien kohdalla säännös on tarpeen, koska kunnille ei ole olemassa yleistä maksuperustelakia. Toiseksi, maksu voisi perustua kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen laatimaan valvontaohjelmaan. Maksu siihen sisältyvistä säännöllisen valvonnan toimenpiteistä voitaisiin periä, vastaavasti kuin valtiolla, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvien rekisteröitävien ja luvanvaraisten toimintojen valvonnasta. Kolmanneksi, maksu voitaisiin periä hallintopakkoasiassa annetun kiellon, määräyksen tai keskeyttämisen valvomiseksi, säännös vastaisi tältäkin osin valtion viranomaisen maksusäännöstä. Pykälässä ei ehdoteta sää-

dettäväksi kunnalle oikeutta periä maksua 169 §:n nojalla tehtävästä tarkastuksesta. Rajausta tehtäessä on otettu huomioon kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten lukumäärä ja kuntien mahdollisuus päättää itsenäisesti maksuistaan samoin kuin erot kuntien voimavaroissa ja asiantuntemuksessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kunnalle perittävien maksujen perusteista. Maksu voisi vastata enintään suoritteiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Tarkemmin maksun perusteista säädettäisiin kunnan hyväksymässä taksassa.

Pykälän 4 momentissa olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 105 §:n 2 momenttia vastaava säännös viranomaisten, haittaa kärsivien asianosaisten tai muiden aloitteesta vireillepannun asian käsittelymaksusta. Momentissa otettaisiin huomioon tämän pykälän uudet säännökset valvonnan mahdollisuudesta. Maksua ei momentissa ehdotetun mukaan perittäisi viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisten aloitteesta vireillepannun asian käsittelystä, ellei 1 tai 2 momentista muuta johdu. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisten vaatimuksesta vireillepannun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa olisi pidettävä ilmeisen perusteettomana. Sääntely olisi tältä osin voimassa olevan lain mukainen.

Pykälän 5 momentissa olisi viittaussäännös verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

206 §. Pienten yritysten ja kotitalouksien valvonnasta perittävä maksu. Pykälässä säädettäisiin pieniä yrityksiä ja kotitalouksia koskevien valvontamaksujen kohtuullistamisesta. Maksujen perusteet olisi näissä tapauksissa määrättävä niin, että ne olisivat kohtuullisia ottaen huomioon toiminnan koko ja luonne. Voimassa olevan ympäristölupia koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaiset ympäristölupamaksut vastaavat enintään puolta aiheutuvista kokonaiskustannuksista. Lupamaksua koskeva alennusperuste on maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukainen. Sen mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi suoritteiden omakustannusarvoa alempana muun muassa, jos siihen on ympäristönsuojeluun liittyvä perusteltu syy.

Tavoitteena on, että pieniltä yrityksiltä ja kotitalouksilta kustannuksia ei perittäisi täysimääräisenä, vaan maksu suhteutettaisiin toiminnan laajuuteen ja luonteeseen. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi, että kustannuksista perittäisiin pieniltä yrityksiltä ja kotitalouksilta enintään noin puolet silloinkin, kun maksut muutoin ovat täysikatteisia. Tarkemmin asiasta päätettäisiin kuntien hyväksymissä taksoissa. Tämä merkitsee poikkeusta kunnallisten maksujen perusteisiin, joilla pyritään täysikatteisuuteen ja siihen, että kaikkia toimijoita kohdellaan lähtökohtaisesti samojen periaatteiden mukaan. Poikkeus on tässä tapauksessa perusteltu, koska kysymys on toistuvasta maksusta, jonka kustannusvaikutus pienille yrityksille ja kotitalouksille voi yksittäistapauksissa muodostua kohtuuttomaksi.

Säännös kohtuullistamisesta olisi tarpeen, koska ympäristönsuojelulain valvontamaksut otettaisiin tämän lain myötä ensimmäisen kerran käyttöön ja maksua olisi tarkoituksenmukaista kohtuullistaa pienten yritysten ja kotitalouksien kohdalla. Momentti koskisi sekä kuntien että valtion valvontaviranomaisten perimiä, tämän lain mukaisia valvontamaksuja. Ympäristöministeriön asetuksella annettaisiin tarvittaessa tarkemmat säännökset pienten yritysten määrittelemisestä ja maksun kohtuullisuudesta erikokoisissa ja -luonteisissa toiminnoissa. Pienten yritysten määrittelyssä noudatettaisiin asetusta annettaessa soveltuvin osin Euroopan komission suositusta (2003/361/EY) mikroyritysten määritelmästä kuitenkin niin, että suosituksessa käytetyt henkilöstömäärät ja rahamääräiset kynnyksarvot voidaan määrätä toisinkin, jos se on lupaa ja rekisteröintiä edellyttävien yritysten toimintakenttä ja kynnyksarvoja koskevien tietojen saatavuus huomioon ottaen perusteltua.

207 §. Todistajan kuuleminen. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 106 §:ää.

208 §. Kulujen korvaaminen korvausasiassa. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 107 §:ää kuitenkin siten sanamuodollisesti muutettuna, että oikeusavun saajan vastapuolen korvausvelvollisuuteen sovelletaan, mitä oikeusapulaissa (257/2002) säädetään.

209 §. Mittausten ja tutkimusten laadunvarmistus. Pykälän 1 momentti sisältäisi voimassa olevan lain 108 §:n 1 momenttia vastaavan yleisen säännöksen mittausten ja tutkimusten tekemisestä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. Säännös koskisi kaikkia lain ja sen nojalla annettujen asetusten ja niiden mukaisesti tehtyjen päätösten edellyttämiä mittauksia, testauksia, selvityksiä ja tutkimuksia. Tyypillisesti kyse olisi toiminnanharjoittajille asetetuista tarkkailuvelvoitteista (velvoitetarkkailu) tai toiminnanharjoittajilta edellytetyistä kertaluonteisista selvityksistä. Säännös ei siis koskisi toiminnanharjoittajan omaaloitteisesti tekemää muuta tarkkailua tai omavalvontaa. Säännöstä sovellettaisiin myös eri viranomaisille asetettuun ympäristön tilan seurantavelvollisuuteen liittyviin mittauksiin, testauksiin, selvityksiin ja tutkimuksiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevaan lakiin verrattuna uutta säännöstä lain täytäntöönpanon edellyttämien pinta- ja pohjaveden sekä ympäristöön johdettavan jäteveden laatuun, sedimenttiin tai vesieliöstöön liittyvien mittausten, testausten, selvitysten ja tutkimusten tekemisestä. Nämä lain täytäntöönpanon edellyttämät mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset voisi tehdä vain säännöksen mukaisesti hyväksytyt toimijat. Käytännössä tällaisia mittauksia ja tutkimuksia tekevät muun muassa erilaiset yksityiset ja julkiset tutkimuslaitokset ja laboratoriot, vesiensuojeluyhdistykset ja konsulttiyritykset. Vaatimus koskisi lakiin tai sen nojalla annettuihin viranomaisten päätöksiin perustuvia vesiin liittyviä selvityksiä eli tyypillisesti luvanvaraiseen toimintaan liittyvää velvoitetarkkailua, mutta ei muuta toiminnanharjoittajan omaa tarkkailua. Pykälässä säädettäisiin yleisistä edellytyksistä toimijan hyväksymiselle. Hyväksymisen edellytykset liittyisivät toimijan teknisiin toimintaedellytyksiin ja laatujärjestelmään sekä henkilökunnan pätevyyteen ja koulutukseen. Säännöksessä teknisillä toimintaedellytyksillä tarkoitettaisiin selvitysten ja mittausten tekemiseen käytettäviä varusteita, tiloja ja välineistöä. Laatujärjestelmällä tässä yhteydessä tarkoitettaisiin tarvittavien organisaatorakenteiden, menettelyjen ja prosessien sekä re-

surssien muodostamaa kokonaisuutta. Tämän laatujärjestelmän tulisi olla kirjallinen eli riittävällä tavalla dokumentoitu, ja sen tulisi sisältää laitoksen tekemien selvitysten ja tutkimusten tulosten luotettavuuden kannalta riittävät laadunvarmistustoimenpiteet.

Myös jo akkreditoitujen toimijoiden osalta tulisi ennen julkiseen luetteloon merkitsemistä selvittää, että niiden pätevyysalue on oikea, ja että muut hyväksymisen edellytykset täyttyvät. Akkreditoitujen toimijoiden hyväksymisen edellytysten tarkastaminen olisi ennalta arvioiden kuitenkin työmäärältään vähäisempi kuin muiden toimijoiden.

Tarkemmin hyväksymisestä ja sen edellytyksistä olisi tarkoitus säätää 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella. Tällainen valtioneuvoston asetus korvaisi vuodelta 1962 peräisin olevan asetuksen julkisen valvonnan alaisista vesitutkimuslaitoksista (325/1962). Toimijat hyväksyisi Suomen ympäristökeskus, joka toimii tälläkin hetkellä ympäristöalan kansallisena vertailulaboratoriona. Suomen ympäristökeskus hyväksyy myös edellä mainitun vuoden 1962 asetuksen mukaisesti vesitutkimuslaitoksia julkisen valvonnan alaisiksi laitoksiksi. Hyväksymishakemuksen käsittelystä perittävistä maksuista säädetään siten jo ympäristöministeriön asetuksessa Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1141/2009). Laissa ei kuitenkaan ole säädetty velvollisuudesta hakea tällaista hyväksyntää. Pykälässä esitetty toimijoiden hyväksyminen merkitsisi siten tältä osin Suomen ympäristökeskukselle uutta lain tasolla säädettyä julkisen vallan käyttöön liittyvää viranomaistehtävää.

Ehdotetun säännöksen mukaan Suomen ympäristökeskus merkitsisi hyväksytyin toimijan yhteystiedot ja pätevyysalueen julkiseen luetteloon määräajaksi. Hyväksytyin toimijan pätevyys voisi siten koskea vain osaa 2 momentissa tarkoitetuista mittauksista, testauksista, selvityksistä ja tutkimuksista. Suomen ympäristökeskuksen hyväksymistä koskevaan päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta siten kuin 19 luvussa säädetään. Lain 21 luvussa säädettäisiin hyväksymiseen liittyvistä siirtymäajoista.

Ehdotettuun 2 momenttiin liittyä myös parhaillaan käynnissä oleva selvitys Suomen ympäristökeskuksen laboratoriotoimintojen

tehtävien ja roolin kehittämisestä. Selvityksen perusteella voi olla tarpeen arvioida myös sen mahdollisia vaikutuksia Suomen ympäristökeskukselle 2 momentissa ehdotettuihin tehtäviin.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännöksen, jolla täydennettäisiin ilmanlaatudirektiivin täytäntöönpanoa nimeämällä Ilmatieteen laitos kansalliseksi tahoksi, joka huolehtisi ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 3 artiklan ensimmäisen alakohdan b luetelmakohdan mukaisesta ilmanlaadun mittausjärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden ja I liitteen c osion mukaisesta mittaustulosten tarkastamisesta. Kyseiset tehtävät liittyisivät asiasisältönsä puolesta paremmin ehdotetun pykälän yhteyteen kuin ehdotettuun viranomaisia ja niiden tehtäviä koskevaan 3 lukuun.

Ehdotetussa säännöksessä tarkoitetut ilmanlaatudirektiivin vaatimukset on kansallisesti toimeenpantu pääosin ilmanlaadusta annetulla valtioneuvoston asetuksella, jäljempänä *ilmanlaatuasetus*. Ilmanlaatuasetus sisältää esimerkiksi säännökset ilmanlaadun ympäristölaatuvaatimuksista ja -tavoitteista, ilmanlaadun seuranta-alueista, ilmanlaadun mittauksista ja muista arviointimenetelmistä. Ilmanlaatuasetuksessa on myös yksityiskohtaisesti säädetty niistä tiedoista, jotka ilmanlaadun mittaajien tulee toimittaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Ehdotetun säännöksen nojalla Ilmatieteen laitos tarkastaisi ilmanlaatuasetukseen perustuen seuranta-aluekohtaisesti tiedot ilmanlaadun mittausverkoista, -asemista ja -laitteista, näytteenotto- ja analyysimenetelmistä sekä mittaustuloksista, mukaan lukien mittausten laatua koskevat tiedot. Tarkastaminen tehtäisiin pääosin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään toimitettujen tietojen perusteella.

Ilmanlaatudirektiivi edellyttää, että Suomi toimittaa Euroopan Unionille vuosittain riittävät seuranta-aluekohtaiset tiedot siitä, täytävätkö säännöksen tarkoittamat ilmanlaadun mittausjärjestelmät ja mittaustulokset kyseisen direktiivin vaatimukset. Säännökseen sisältyvä vaatimus vuosittain laadittavasta ja ympäristöministeriölle toimitettavasta kirjallisesta arviosta olisi siten tarpeen ilmanlaatu-

direktiivissä säädetyn jäsenvelvollisuuden täyttämiseksi.

Asetuksenantovaltuus ehdotetussa 4 momentissa vastaisi pääosin voimassa olevan lain 108 §:n 2 momenttia, kuitenkin sillä muutoksella, että asetusten antajana olisi valtioneuvosto. Valtuutukseen sisällytettäisiin myös mahdollisuus antaa tarkempia säännöksiä näytteenotosta ja laskentamenetelmistä siinä jo mainittujen mittausten, testausten, selvitysten ja tutkimusten lisäksi. Valtuutuksen sanamuotoa täydennettäisiin siten, että sen nojalla (4 momentin 2 kohta) voitaisiin esimerkiksi säätää vaatimus, jonka mukaan ehdotetun pykälän soveltamisalaan kuuluvat selvitykset ja tutkimukset tekisi riippumaton asiantuntija sellaisilla toimialoilla, joilla EU-lainsäädäntö sitä edellyttäisi. Tällaisesta riippumattomuusvaatimuksesta säädetään muun muassa kaivannaisjätedirektiivissä (2006/21/EY) sekä kaatopaikkadirektiivissä (1999/31/EY) ja sen nojalla annetussa neuvoston päätöksessä (2003/33/EY). Lisäksi valtuutusta täsmennettäisiin koskemaan 2 momentissa tarkoitettujen toimijoiden hyväksymisen edellytyksiä ja hyväksymisen voimaantuloa sekä toimijoista pidettävään julkiseen luetteloon merkittäviä tietoja.

210 §. *Salassapitovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään nykyisen ympäristönsuojelulain 109 §:ää.

211 §. *Valtion rajat ylittävät vaikutukset.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 110 §:ää.

212 §. *Menettely valtion rajat ylittävien vaikutusten huomioonottamiseksi.* Ehdotettu pykälä on uusi, ja sillä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 26 artikla sekä täydennettäisiin kaivannaisjätedirektiivin täytäntöönpanoa 16 artiklan 2 kohdan osalta.

Pykälän 3 momenttiin sisältyvää vaatimusta ei sisälly kaivannaisjätedirektiiviin. Tältä osin ehdotuksessa olisi kyse teollisuuspäästödirektiivin vaatimusten kansallisesta laajentamisesta, jotta säännöksen asiasisältö muodostaisi loogisemman kokonaisuuden osana kansallista lainsäädäntöä.

213 §. *Yhteistoteutuksesta päättäminen.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 111 §:ää.

214 §. *Kuuleminen ja tiedottaminen yhteistoteutuksesta.* Pykälän ensimmäinen ja kolmas momentti vastaisivat nykyisen ympäristönsuojelulain 112 §:ää. Toiseen momenttiin lisättäisiin määräys siitä, että kuulutus on julkaistava myös ympäristöministeriön tietoverkkosivuilla. Tällä pyritään lisäämään kansalaisten todellista mahdollisuutta saada tieto hakemuksesta ja halutessaan esittää siitä mielipiteensä.

215 §. *Yhteistoteutuspäätöksen muuttaminen ja peruuttaminen.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 113 §:ää.

216 §. *Polttoaineita sekä eräitä kemikaaleja ja tuotteita koskevat kiellot ja rajoitukset.* Pykälään sisällytettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 15 §:n mukainen säännös aineita, valmisteita ja tuotteita koskevista valtioneuvoston asetuksista. Valtuussäännöstä täydennettäisiin tarvittavalla lain perussäännöksellä. Sen mukaan polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan aineen, valmisteiden tai tuotteen valmistus, markkinoille saattaminen, vienti tai käyttö voitaisiin kieltää tai sitä rajoittaa taikka asettaa sille ehtoja, jos käytöstä syntyy päästöjä, joista voidaan perustellusti arvioida aiheutuvan terveyshaittaa tai muuta ympäristön pilaantumisen vaaraa. Asiasta voitaisiin säätää yksityiskohteisemmin valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain nojalla on annettu useita valtioneuvoston asetuksia pykälässä tarkoitetuista aineista ja valmisteista. Näitä ovat muun muassa valtioneuvoston asetus moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista, valtioneuvoston asetus raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuöljyn rikkipitoisuudesta, valtioneuvoston päätös kivihiilen rikkipitoisuudesta (888/1987) ja valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta.

217 §. *Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkonoiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojeluvollisuudet.* Perussäännös ajoneuvojen tarpeettoman joutokäynnin kiellosta muualla kuin tieliikenne-

lainsäädännössä tarkoitettulla tiellä lisättäisiin pykälän 1 momenttiin. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä lähinnä lyhyistä aikarajoista, jolloin joutokäynti olisi sallittua sekä niistä erityisajoneuvoista, joille niiden toiminnan luonteen vuoksi joutokäynti olisi sallittua. Nykyään joutokäynnistä säädetään moottorikäyttöisten ajoneuvojen joutokäynnin rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Tielikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä joutokäynnistä säädetään ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (1257/1992) 5 §:ssä (muut. 1243/2002).

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin yleinen velvollisuus suunnitella, huoltaa ja pitää kunnossa työkoneet ja laitteet siten, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Lisäksi säädettäisiin, että jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti odottaa aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön tai rajoittaa niitä taikka asettaa niille ehtoja. Tähän perussäännökseen liitettäisiin momentin 1 ja 2 kohdaksi voimassa olevan lain 13 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 2 momenttia vastaavat asetuksenantovaltuudet, jotka koskevat työkoneita ja laitteita. Työkoneiden pakokaasupäästöjen rajoittamisesta säädetään nykyään polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukaspäästöjen rajoittamisesta annetussa asetuksessa ja melupäästöjen rajoittamisesta ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

218 §. Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksissa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaisesti ympäristöministeriölle mahdollisuus myöntää yksittäistapauksellisia poikkeuksia valtioneuvoston asetuksista. Eräisiin EU:n direktiiveihin sisältyy mahdollisuus yksittäistapauksessa hakea tietyin edellytyksin poikkeusta direktiivissä säädetystä. Poikkeamisen edellytyksiä säännöksessä täydennettäisiin eräisiin nykyisiin valtioneuvoston asetuksiin sisällytetyillä poikkeamisedellytyksillä. Säännökset ovat raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuoiljyn rikkipitoisuudesta

annetun valtioneuvoston asetuksen 7 § ja moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 17 a §:n mukaisesta poikkeuksen myöntämisestä eräissä tapauksissa. Toimivalta olisi turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ja sen taustalla olisi organisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja laikoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/42/EY.

219 §. Asetusten valmistelu. Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston asetusten valmisteluun liittyvästä kuulemismenettelystä. Vastava säännös on voimassa olevan lain 10 §:n 3 momentissa.

220 §. Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevat erityissäännökset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 g §:ää.

221 §. Elohopeaa koskevat erityissäännökset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 h §:ää.

222 §. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä. Voimassa olevassa ympäristönsuojelulaissa ympäristönsuojelun tietojärjestelmää koskevat säännökset ovat hajallaan. Keskeisin näistä säännöksistä on lain 27 §, jossa säädetään tietojärjestelmään liittyvistä ylläpitovastuista, tietojärjestelmän pääasiallisesta tietosisällöstä ja siihen liittyvistä tallennusvastuista sekä tietojen luovuttamisesta. Muut ympäristönsuojelulakiin sisällytetyt tietojärjestelmään liittyvät säännökset lähinnä täydentävät 27 §:ssä säädettyä tietosisältöä. Lisäksi säännöksiä tietojärjestelmään talletettavista tiedoista on vesilaissa, jätelaisissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa ja niiden nojalla annetuissa säännöksissä.

Voimassa olevaan lakiin sisältyvää ympäristönsuojelun tietojärjestelmää koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin siten, että ympäristönsuojelulain nojalla tietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevat yksityiskohtaiset säännökset erotettaisiin omaksi pykäläkseen. Samalla sääntelyä täydennettäisiin vastaa-

maan niitä vaatimuksia, joita tietojärjestelmistä säätämiseksi nykyisin on asetettu.

Ehdotettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmää koskevaan 222 §:ään otettaisiin vain ne säännökset, jotka ovat tarpeen viranomaisten asiakirjojen julkisuutta ja henkilötietojen suojaa koskevien yleislakien säännösten lisäksi tai sijasta.

Pykälän 1 momentin alku sisältäisi informatiivisen ja yleisesti muotoillun säännöksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmän tietosisällöstä. Koska tietojärjestelmä sisältäisi myös henkilötietoja, otettaisiin 1 momenttiin henkilötietolain edellyttämä säännös tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ensinnäkin ympäristönsuojelun tietojärjestelmän rakenteesta. Säännöksen mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmä muodostuisi eri viranomaisten sekä asiantuntija- ja tutkimuslaitosten ylläpitämiin tietojärjestelmiin, rekistereihin ja tiedostoihin talletetuista tiedoista. Säännöksen asiasisältö perustuisi nykyisin hajallaan eri säädöksissä oleviin ympäristönsuojelun tietojärjestelmää koskeviin säännöksiin. Näiden säännösten ja niiden soveltamiskäytännön perusteella pykälän 2 momentissa tarkoitettuja ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kuuluvia tietoja sisältyy seuraaviin tietojärjestelmiin, rekistereihin ja tiedostoihin:

- ympäristöhallinnon asianhallintajärjestelmä
- valvonta- ja kuormitustietojärjestelmä
- maaperän tilan tietojärjestelmä
- meluntorjunnan tietojärjestelmä
- ilmanlaatuosio
- ilmapäästötietojärjestelmä
- tuottajavastuurekisteri
- jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskeva rekisteri
- jätehuoltorekisteri
- käytöstä poistettujen kaivannaisjätteen jätealueiden tiedosto
- vesipäästörekisteri

Pykälän 2 momentti sisältäisi myös viitautussäännöksen niihin säädöksiin ja säännöksiin, joissa säädetään yksityiskohtaisesti tietojärjestelmään talletettavista tiedoista. On huomattava, että ympäristönsuojelun tietojärjestelmään vesilain 21 §:n nojalla siirtyneeseen vesipäästörekisteriin kuuluvan vesikir-

jan tietoja ei kokonaisuudessaan ole talletettu järjestelmään digitaalisesti. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmän tietosisältö koostuisi siten nykyiseen tapaan sekä paperimuotoisista että digitaalisista aineistoista

Pykälän 2 momenttiin otettavan nimenomaisen tietojen tallettamistapaa koskevan säännöksen tarkoituksena olisi selventää, että esimerkiksi kuntien omiin tietojärjestelmiin talletetut 2 momentissa mainituissa säädöksissä tarkoitettut tiedot voidaan saattaa osaksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmää teknisen käyttöyhteyden avulla.

Pykälän 3 momentti liittyisi henkilötietolakiin sisältäen säännöksen tietojärjestelmän rekisterinpitäjistä. Rekisterinpitäjiä olisi useita, kuten ylläpitäjiäkin. Kukin rekisterinpitäjä vastaisi oman tietojärjestelmän, rekisterin tai tiedoston osalta henkilötietolaissa rekisterinpitäjälle asetetuista vaatimuksista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sekä tietojärjestelmän eri ylläpitäjien että kunnan eri viranomaisten oikeudesta saada ympäristönsuojelun tietojärjestelmän tietoja maksutta ja salassapitosäännösten estämättä lakiin perustuvien tehtäviensä hoitamiseksi. Tietojärjestelmän eri ylläpitäjien osalta säännöksen asiasisältö perustuisi voimassa olevan lain perusteluihin (HE 84/1999 vp), joiden mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmä on ympäristöhallinnon yhteiskäytössä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen osalta säännös vastaisi voimassa olevan lain 27 §:n 3 momenttia. Muiden kunnan viranomaisten osalta sääntely olisi uutta ja vastaisi sekä nykyisiä käytäntöjä että tarpeita.

Pykälän 5 momentti sisältäisi säännöksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään sisältyvien tietojen antamisesta. Säännös sisältäisi julkisuuslakiin verrattuna täydentävää sääntelyä. Säännös olisi tarpeen, koska julkisuuslain säännökset tietojen antamisesta eivät välttämättä ole riittävät, jos kyse on esimerkiksi ehdotetussa 4 momentissa tarkoitettujen viranomaistehtävien hoitamiseksi tarvittavista sähköisessä muodossa tehtävistä isoista tiedonsiirroista. Kaiken kaikkiaan säännöksen sanamuoto mahdollistaisi sen, että ehdotetun 4 momentin mukainen oikeus saada tietojärjestelmän tietoja maksutta ja salassapitosäännösten estämättä toteutettaisiin tarpeen mukaan tunnistautumista vaativana tietojen

vapaana haku- ja selausoikeutena. Lisäksi säännös saattaisi olla tarpeen luovutettaessa tietoja julkisuuslaissa tarkoitetun tietoaineistojen tuottamista koskevan pyynnön perusteella.

Pykälän 6 momentti sisältäisi säännöksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmän kehittämisvastuusta. Säännöksellä luotaisiin oikeudellinen perusta ympäristönsuojelun tietojärjestelmän eri ylläpitäjien väliselle säännölliselle yhteistyölle tietojärjestelmän tietosisällön ja toiminnallisuuden kehittämiseksi. Toiminnallisuuden kehittäminen tarkoittaisi erityisesti tietojärjestelmän tietojen hyödynnettävyyden parantamista.

223 §. *Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallennettavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallettavista ympäristönsuojelulain mukaisista tiedoista ja niiden tallettamisesta vastuussa olevista tahoista.

Voimassa olevassa ympäristönsuojelulaissa tietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevat säännökset ovat hajallaan. Näiden säännösten kokoaminen yhteen pykälään selkeyttäisi sääntelyä.

Voimassaolevaan sääntelyyn verrattuna tietojen tallettamisesta vastuussa olevista tahoista säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin. Voimassa olevasta sääntelystä poiketen tietojen tallettamisvastuu ei kuitenkaan olisi samansisältöinen valtion ympäristölupa- ja valvontaviranomaisille ja kunnille. Tämä liittyisi erityisesti siihen, että kuntien järjestelmiin sisältyvien tietojen saattamiseen osaksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmää liittyy useita teknisiä ja taloudellisia haasteita.

Pykälän 1—3 momenteissa säädetty velvollisuus tallettaa tiedot Vaasan hallinto-oikeuden ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä olisi kokonaan uusi. Säännöksen tavoitteena olisi, että yhteen paikkaan koottujen tietojen avulla saataisiin ajantasainen kuva lain nojalla myönnettyjen päätösten lainvoimaisuudesta ja päätöksiin mahdollisesti tehdyistä muutoksista. Vaasan hallinto-oikeuden ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätöstietojen tallettamisvastuun toteuttamiseen liittyisi ehdotettuun 197 §:ään sisältyvä valtuussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarpeellisia säännöksiä muutoksenhakuviranomaisen

velvollisuudesta toimittaa lupaviranomaiselle sähköisesti tietoja lupa-päätökseen tehdyistä muutoksista ja päätöksen lainvoimaisuudesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka valtion ympäristölupaviranomaisten tulisi tallettaa tietojärjestelmään. Valtion ympäristölupaviranomaisten antamien päätösten osalta säännöksen asiasisältö perustuisi voimassa olevan lain 27 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka valtion valvontaviranomaisten tulisi tallettaa tietojärjestelmään.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa valtion valvontaviranomaisten antamien päätösten osalta säännöksen asiasisältö perustuisi voimassa olevan lain 27 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Pykälän 2 momentin 2 kohta perustuisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin 2 kohtaan ja 27 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädetty talletusvelvoite olisi uusi. Kyseiset tiedot edistäisivät lain valvonnan toteuttamista. Säännöksen tarkoittamia valvontatoimia koskevia tietoja olisivat esimerkiksi huomautukset ja varoitukset. Kyse olisi siten varsinaisia hallintopakkopäätöksiä edeltävistä keveämmistä valvontatoimista.

Pykälän 2 momentin 4 kohta perustuisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 110 e §:n sääntelyyn.

Pykälän 2 momentin 5 kohta perustuisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 25 b §:n sääntelyyn.

Pykälän 2 momentin 6 kohdassa säädetty talletusvelvoite olisi uusi. Kyseiset tiedot edistäisivät lain valvonnan toteuttamista.

Pykälän 2 momentin 7 kohdassa säädetty talletusvelvoite perustuisi asiasisällöltään voimassa olevan lain 27 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohtiin. Säännöksen tarkoittamia tietoja olisivat nykyiseen käytäntöön perustuen esimerkiksi tiedot toiminnassa käytetyistä raaka-aineista (mukaan lukien kemikaalit) ja polttoaineista, tiedot toiminnasta aiheutuvista päästöistä ilmaan, veteen ja maaperään sekä tiedot toiminnassa syntyvistä jätteistä.

Pykälän 3 momentti koskisi tietoja, jotka kuntien tai kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten tulisi tallettaa tietojärjestelmään.

Pykälän 3 momentin 1 kohdassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten antamia päätöksiä koskeva talletusvelvoite olisi tarkoituksella muotoiltu suppeammaksi kuin voimassa olevan lain 27 §:n 1 momentin 1 kohta. Säännöksessä ”lupa- ja valvontatehtäviin liittyvät päätökset” tarkoittaisi ympäristölupapäätöksiä sekä esimerkiksi luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvontaan liittyviä hallintopakkoapäätöksiä. Säännöksen tarkoittamien kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten päätösten saattaminen osaksi tietojärjestelmää mahdollistaisi esimerkiksi sen, että tietojärjestelmän tietojen perusteella saataisiin tarvittaessa ajantasainen kokonaiskuva sekä valtion että kuntien luvittamista toiminnoista ja lain mukaiseen valvontaan liittyvästä päätöksenteosta.

Pykälän 3 momentin 2 kohta perustuisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin 2 kohtaan ja 27 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 3 momentin 3 kohdassa säädetty talletusvelvoite olisi uusi. Talletusvelvoitteen lisäys perustuisi siihen, että säännöksen tarkoittamat suunnitelmat liittyvät voimassa olevan ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin ympäristön tilan seurantatietoihin.

Pykälän 3 momentin 4 kohta perustuisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 25 b §:n sääntelyyn.

Pykälän 3 momentin 5 kohdassa säädetty talletusvelvoite perustuisi asiasisällöltään voimassa olevan lain 27 §:n 1 momentin 3 ja 6 kohtiin. Säännöksen tarkoittamia tietoja olisivat nykyiseen käytäntöön perustuen esimerkiksi tiedot toiminnassa käytetyistä raaka-aineista (mukaan lukien kemikaalit) ja polttoaineista, tiedot toiminnasta aiheutuvista päästöistä ilmaan, veteen ja maaperään sekä tiedot toiminnassa syntyvistä jätteistä.

Pykälän 4 momentti koskisi tietoja, joiden osalta talletusvastuu ei aina kohdistuisi samaan tahoon.

Pykälän 5 momentti koskisi tietoja, joita tallettaisivat useat eri tahot. Voimassa olevassa laissa ympäristön tilan seurantatietojen tallettamisesta tietojärjestelmään säädetään ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin 5 kohdassa. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettujen viranomaisten sekä asiantuntija- ja

tutkimuslaitosten ympäristön tilan seurantaan liittyvä toimivalta perustuisi nykyiseen tapaan lainsäädäntöön. Nykyisen käytännön mukaan myös hallinnon ulkopuoliset tahot tuottavat ja tallettavat ympäristön tilan seurantatietoja ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Käytäntö perustuu pääsääntöisesti hallinnon ulkopuolisten tahojen kanssa tehtyihin sopimuksiin. Tämän vuoksi momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan seurantatietoja voivat tallettaa myös viranomaisten sekä asiantuntija- ja tutkimuslaitosten ”hyväksymät muut tahot”.

Pykälän 6 momentti mahdollistaisi sen, että tarpeen mukaan kuntien ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten tallettavaksi säädetty tiedot saatettaisiin osaksi tietojärjestelmää siten, että ne toimitetaan valvontaviranomaiselle, joka tallettaisi ne tietojärjestelmään. Säännöksessä käytetty termi ”toimittaa” perustuisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 27 §:n 3 momenttiin.

224 §. Rikoslain rangaistussäännökset. Pykälässä olisi viittaussäännös rikoslain ympäristörikoksia koskevaan lukuun ja se vastaisi voimassa olevan lain 116 §:n 1 momenttia.

225 §. Ympäristönsuojelulain rikkominen. Pykälässä olisivat rikoslain säännöksiä täydentävät sakonuhkaiset rangaistussäännökset. Momentin rakenne ja sisältö säilyisivät pääosin voimassa olevan lain 116 §:n 2 momentin mukaisina, mutta säännöksen sisältöä täydennettäisiin kuitenkin nykyistä täsmällisemmällä pykäläviittauksilla.

Pykälän 1 momentin ensimmäisessä kohdassa olisi säädetty rangaistavaksi erityyppisiä ilmoitusvelvollisuuksia koskevat laiminlyönnit. Luettelossa olisivat poikkeuksellisia tilanteita suurissa polttolaitoksissa koskeva ilmoitus (99 §), rekisteröinti-ilmoitus (116 §) meluilmoitus (118 §), koeluonteista toimintaa koskeva ilmoitus (119 §), ilmoitus poikkeuksellisista tilanteista (120 ja 123 §) sekä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskeva ilmoitus (136 §). Lisäksi rangaistavaksi säädettäisiin vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta sekä niiden välittömästä uhasta tehtävän ilmoituksen laiminlyönti (178 §). Ympäristöluvan hakemisen laiminlyönnistä ei edelleenkään säädettäisi ympäristönsuojelulaissa, koska sitä koskeva rangaistussäännös on ri-

koslaissa. Rikoslain 48 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan ympäristörikkomuksesta tuomitaan se, joka laiminlyö ympäristönsuojelulaissa tarkoitetun velvollisuuden haakea ympäristölupaa.

Momentin 2 kohta koskisi ympäristönsuojelulain nojalla annettujen määräysten rikkomista. Se koskisi muun muassa tilanteita, joissa toiminnanharjoittaja laiminlyö ympäristöluvun lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa. Lisäksi se koskisi määräyksiä, jotka annettaisiin direktiivilaitoksen luvan tarkistamisesta (80 §:n 3 momentti), toiminnan lopettamisen yhteydessä (94 §:n 3 momentti), perustilaan palauttamiseksi tarvittavista toimista (95 §:n 1 momentti), savukaasujen puhdistuslaitteen häiriötilanteen tai polttoaineen saatavuudessa ilmenneen häiriön vuoksi (99 §) taikka pilaantuneen maaperän puhdistamisesta (136 §). Lain 122 §:n päätöksiin perustuvia määräyksiä ei mainitaisi tässä pykälässä, sillä niissä annettujen määräysten rikkominen on säädetty rangaistavaksi rikoslaissa. Ympäristörikkomuksesta tuomitaan rikoslain 48 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo ympäristönsuojelulain 64 §:n nojalla annettuja määräyksiä. Säännös koskee meluilmoitusta, koeluonteista toimintaa ja poikkeuksellisia tilanteita koskevaa ilmoitusta.

Tässä laissa ei olisi säädetty rangaistavaksi 18 luvussa olevien, valvontaan liittyvien hallintopakkomääräysten rikkomista. Lain 175 ja 176 §:n nojalla annettavat määräykset koskevat rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista, kun lakia tai sen nojalla annettua asetusta tai määräystä on rikottu. Lain 184 §:n mukaan viranomaisen on yleensä tehostettava antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Kun vakavimmat laiminlyönnit on kriminalisoitu suoraan, viittaamalla kyseisiin sisältönsäönöksiin, ei laiminlyöntien korjaamista koskevia hallintopakkomääräyksiä olisi tarpeen erikseen kriminalisoida. Lisäksi on otettava huomioon, että rikoslaissa ympäristön turmeleminen on kvalifioitu törkeäksi muun muassa silloin, kun 48 luvun 1 §:ssä tarkoitettu ympäristön turmeleminen tehdään viran-

omaisen määräyksestä tai kiellosta huolimatta, eli esimerkiksi vastoin hallintopakkomääräystä.

Momentin 3 kohta koskisi maaperän, pohjaveden ja meren pilaamiskieltojen rikkomista. Lisäksi siinä olisi säädetty eräiden tämän lain nojalla annettujen asetusten rikkomisen rangaistavuudesta. Kohta olisi vastaava kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 116 §:n 5 kohdan alku.

Momentin 4 kohdassa olisi kriminalisoitu nykyiseen tapaan lupavelvollisen toiminnan lopettamisen jälkeisten velvollisuuksien rikkominen (94 §). Viittaukset kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaan (114 §) ja suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaan kaivannaisjätteen jätealueeseen (115 §) säilyisivät voimassa olevan lain mukaisina. Edelleen rangaistavia olisivat myös maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuutta (133 §) ja niiden pilaantumista koskevaa ilmoitusvelvollisuutta (134 §) koskevat laiminlyönnit sekä kiinteistön luovuttajan selontekovelvollisuuden laiminlyönti (139 §). Kohtaan lisättäisiin myös viittaus jätevesien yleiseen puhdistamisvelvollisuuteen (155 §), jonka rikkominen säädetäisiin rangaistavaksi. Puhdistamisvelvollisuuden laiminlyönti oli kriminalisoitu ennen kuin sitä koskeva säännös siirrettiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 103 §:stä 27 b §:ään, jolloin kriminalisointisäännöksen viittaus jäi päivittämättä. Samoin perustein momentin 3 kohtaan, jossa säädetäisiin rangaistavaksi eräiden tämän lain nojalla annettujen asetusten rikkominen, lisättäisiin viittaus 156 §:ään, jonka nojalla voidaan antaa talousjätevesien käsittelyvaatimuksia tarkentavia asetuksia. Viittaus ympäristöministeriön päätökseen sisältyvien ehtojen rikkomiseen (213 §) vastaisi nykyistä lakia.

Uutena asiana momentin 5 kohdassa säädetäisiin rangaistavaksi melua ja ääntä aiheuttavan tilapäisen toiminnan aloittaminen ennen laissa säädettyä määräaika, ellei viranomainen ole sallinut toiminnan aloittamista tätä ennen 118 §:ssä säädetyllä tavalla. Meluilmoitusten jättäminen laissa säädetyin määräajan jälkeen on yleistä, jolloin viranomaisen on käytännössä pitänyt kiirehtiä päätöksen antamista, jotta toimintaa ei käynnistettäisi ennen kuin viranomainen on anta-

nut päätöksessään toimintaa koskevat asianmukaiset määräykset. Kriminialisoinnin tavoitteena on antaa pontta viranomaisten pyrkimyksille saada ilmoitukset laissa säädetysajassa.

Momentin 6 ja 7 kohta koskisivat niissä nimettyjen Euroopan unionin säädösten mukaisten velvoitteiden rikkomista. Kohta olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukainen kuitenkin niin, että otsoniasetusta ja F-kaasuasetusta koskevaa viittausta täsmennettäisiin artiklakohtaisilla viittauksilla. Momentin 8 kohta koskisi elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan laiminlyöntiä ja se olisi voimassa olevan lain mukainen.

Pykälän 2 ja 3 momentti sisältäisivät salassapitovelvoitteen rikkomista koskevan viittauksen rikoslakiin ja joutokäyntikieltoa koskevan viittauksen pysäköintivirhemaksusta annettuun lakiin ja ne vastaisivat voimassa olevan ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 ja 3 momenttia.

Pykälän 4 momentti olisi nykyiseen lakiin nähden uusi. Ehdotetuissa rangaistussäännöksissä säädetään rangaistavaksi tekoja, joissa viranomaisen määräyksen tai kiellon tehosteeksi on voitu asettaa ja tuomita myös uhkasakko. Rangaistussäännöksen yhteydessä olisi perusteltua sanktiokumulaation estämiseksi säätää, ettei samasta teosta tulisi tuomita sekä uhkasakkoa että rikosoikeudellista seuraamusta.

21 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

226 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain ja ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulosta annetun lain kumoamisesta. Jos muualla lainsäädännössä viitataan ympäristönsuojelulakiin, sovellettaisiin sen sijaan tätä lakia. Koska lain nimike ei muuttuisi, olisi vanhoja pykäläkohtaisia viittauksia luettaessa kiinnitettävä huomiota siihen, onko kyse tämän lain vai kumottavan lain pykälästä. Vain lakitasoiset viittaukset ympäristönsuojelulakiin saatettaisiin tämän lain säätämisen yhteydessä pykäläkohtaisesti ajan tasalle. Muiden säädösten pykäläviittaukset jäisivät nykyiselleen.

227 §. Ennen lain voimaantuloa annetut säädökset. Kumottavan lain nojalla on annettu 34 voimassa olevaa valtioneuvoston asetusta, lisäksi kumottavaa lakia ennen on annettu yhdeksän valtioneuvoston päätöstä, jotka ovat edelleen voimassa ainakin joltain osin. Nämä voimassa olevat asetukset ja päätökset jäisivät edelleen voimaan, kunnes ne kumottaisiin tai niiden tilalle annettaisiin uudet asetukset tämän lain nojalla.

228 §. Ennen lain voimaantuloa annetut viranomaisen päätökset. Pykälässä säädettäisiin aiempien lakien nojalla annettujen hallintopäätösten voimassaolosta. Pykälän 1 momentin mukaan kumottavan ympäristönsuojelulain nojalla annetut hallintopäätökset jäisivät voimaan. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vastaavasti, että ennen ympäristönsuojelulakia annetut voimassa olevat hallintopäätökset jäisivät voimaan. Näitä ovat esimerkiksi ympäristölupamenettelylain nojalla annetut ympäristöluvat. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vanhojen lupien ja hyväksyntöjen perusteella toimivien laitosten valvonnasta, lupapäätösten ja niihin rinnastettavien päätösten muuttamisesta ja toiminnan lopettamisesta. Tilanteisiin sovellettaisiin tämän lain säännöksiä. Momentissa tarkoitettuja tämän lain säännöksiä sovellettaisiin myös toimintaan, johon ei ole ollut tarpeen hakea lupaa sen vuoksi, että se on aikanaan laillisesti sijoitettu asema- tai rakennuskaavan mukaisesti. Ympäristölupaa tai vastaavaa hyväksyntää ei silloin tarvittu. Voimaantulon mahdollistettiin näiden toimintojen jatkaminen tietyin edellytyksin, ilman että niille olisi tullut hakea ympäristölupaa. Näin ollen olisi edelleen tarpeen säätää siirtymäsäännöksiin, että toimintoihin voidaan tarvittaessa kohdistaa uusia määräyksiä luvan muuttamista koskevien edellytysten täyttyessä ja että toiminnan epäkohtiin voitaisiin puuttua tämän lain mukaisessa valvonnassa.

229 §. Vireillä olevat asiat. Pykälässä säädettäisiin lain voimaan tullessa vireillä olevien hallintoasioiden käsittelystä. Asiat ratkaisuun annettiin 1 momentin mukaan aiemman lainsäädännön mukaisesti, ellei jäljempänä säädettäisiin toisin. Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että uutta lakia sovelletaan myös sellaisiin lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin, jotka muutoksenhakutuomioistuimien

myöhemmin palauttaa kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäviksi.

230 §. *Velvollisuus hakea ympäristölupaa.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tämän lain voimaantulon myötä luvanvaraiseksi muuttuvan, olemassa olevan toiminnan ympäristöluvan hakemisesta vuoden määräajassa lain voimaantulosta. Siirtymäsäännös koskee muun muassa turvetuotantoa ja siihen liittyvää ojitusta, jos tuotantoalue on 10 hehtaaria tai sen alle. Uusi luvanvarainen toiminta olisi myös mineraaliöljytuotetehdas, jonka tuotantokapasiteetti olisi vähintään 10 000 tonnia vuodessa. Lisäksi ympäristönsuojeluasetuksen laitosluettelon tekstien uudelleen muotoileminen teollisuuspäästödirektiivin sanamuotoja paremmin vastaaviksi sekä joidenkin toimintojen kynnysarvon nostaminen johtaa joissakin tilanteissa siihen, että toiminnan luvanvaraisuutta koskeva tulkinta muuttuu nykyisestä.

Pykälän 1 momentissa säädetty luvanhakovelvollisuus ei koske niitä toimintoja, joita harjoitetaan aiempien lupien tai kaavavarausten perusteella. Tällaiset toiminnot ovat olleet luvanvaraisia jo kumottavan lain nojalla, mutta niillä ei ole varsinaista ympäristölupaa, koska toimintaa harjoitetaan laitoksen perustamisajan hyväksyntämenettelyjen nojalla. Näiden vanhojen toimintojen oikeudesta jatkaa toimintaa vanhoilla luvilla ja hyväksynnöillä on säädetty edellä 228 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kumottavaa lakia aiempien lakien nojalla luvan tai muun päätöksen saaneiden tai kaavan nojalla toimivien velvollisuudesta hakea ympäristölupaa koko toiminnalle, jos toimintaa muutetaan olennaisesti. Vastaava säännös on voimaanpanolain 5 §:n 2 momentissa. Säännöksen tarkoituksena on estää monimutkaiset tilanteet, joissa toimintaa sääntelisivät useat eri aikoina eri lakien nojalla annetut lupapäätökset tai vastaavat hyväksynnit. Toimintaa voitaisiin jatkaa vanhan luvan tai hyväksynnän nojalla, kunnes asiassa on annettu uusi lainvoimainen ratkaisu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eräiden liitteen 1 taulukossa 2 olevan 6 kohdan nojalla luvanvaraisten orgaanisia liuottimia käyttävien laitosten velvollisuudesta hakea ympäristölupaa. Velvollisuus koskisi sellaisia lainvoimaan tullessa toiminnassa olevia laitok-

sia, joilla ei aiemmin ole ollut lupaa, mutta jotka siis kyseisen taulukossa 2 olevan 6 kohdan mukaisesti vaativat ympäristöluvan. Lupa olisi haettava kuitenkin vasta siinä yhteydessä, kun laitoksen toiminta muuttuu valtioneuvoston asetuksessa säädetyllä tavalla olennaisesti ensimmäisen kerran lain voimaan tulon jälkeen. Velvollisuus koskisi käytännössä tiettyjä laitoksia, joiden toiminta on nykyisen lainsäädännön nojalla voitu rekisteröidä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siinä tapauksessa, että orgaanisten liuottimien kulutus on ollut niissä enemmän kuin 10 tonnia mutta enintään 15 tonnia vuodessa. Koska kyseessä olevassa laitoksessa on rekisteröinnin yhteydessä tarkasteltu laitoksen toiminnalle orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuviin haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen päästöjen vähentämisvelvoitteiden noudattamista, ei ole tarpeen määrätä laitosta hakemaan lupaa ennen kuin laitoksen toiminta muuttuu olennaisesti kyseisessä valtioneuvoston asetuksessa mainitulla tavalla (1 §:n 4 kohta).

231 §. *Luvanvaraisuuden lakkaaminen.* Pykälässä säädettäisiin luvan raukeamisesta kun kumottavan lain tai sitä aiempien säännösten nojalla luvan saanut toiminta ei enää tämän lain nojalla olisi luvanvarainen.

Säännöksen 1 momentin mukaan lupa tai siihen rinnastettava aiempi päätös raukeaisi tämän lain tullessa voimaan. Luvanvaraisuuden piiristä kokonaan poistuvia toimintoja olisivat ehdotuksen mukaan leipomot, keksitehtaat ja tupakkatehtaat. Ovi- ja ikkunatehtaiden luvanvaraisuus poistuisi niiltä toimintoilta, jotka eivät tarvitsisi lupaa orgaanisten liuottimien käytön perusteella. Luvanvaraisuuskynnystä ehdotetaan laskettavaksi nykyisestä panimoilla (vuotuinen tuotantokapasiteetti 250 000 litraa 500 000 litran sijaan) sekä kalaa tai kalastustuotteita käsittelevillä tai jalostavilla laitoksilla, joiden käyttämä eläinperäinen raaka-ainemäärä on vähintään 100 tonnia vuodessa vähintään 200 tonnin vuotuisen tuotantokapasiteetin sijaan. Lisäksi laitosluettelon kuvausten täsmentäminen paremmin teollisuuspäästödirektiivin sisältöä vastaaviksi sekä joidenkin toimintojen kynnysarvon vähäinen laskeminen saattaa jois-

sain tapauksissa vaikuttaa toiminnan luvanvaraisuuden tulkintaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentista poiketen, että 116 §:n 1 momentissa tarkoitettun rekisteröitävän toiminnan ympäristölupa raukeaisi vasta, kun toiminnan ympäristönsuojeluvaatimuksia koskeva valtioneuvoston asetus tulisi sovellettavaksi. Tässä tarkoitettuja asetuksia ovat valtioneuvoston asetus nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista, valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluvaatimuksista (445/2010) ja valtioneuvoston asetus asfalttiasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista.

Kumottavan lain 30 §:n 2 momentin mukaan rekisteröitävän toiminnan ympäristölupa raukeaa, kun sitä koskeva valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi, ellei toimintaan ole oltava ympäristölupaa muulla perusteella. Samalla toiminta on rekisteröitävä. Valtioneuvoston asetusten siirtymäsäännöksissä asetuksen soveltaminen ja siten myös luvan raukeaminen on sidottu asetuksen voimaantuloa myöhempään ajankohtaan, joko lupamääräysten tarkistamiseen, toiminnan muuttamiseen tai asetuksessa säädettyyn määräpäivään. Tässä säännöksessä pidetään voimassa tuo siirtymäjärjestely. Järjestely on tarpeen pitää voimassa, koska kumottavan lain 30 §:n 2 momenttia vastaavaa säännöstä ei olisi jatkossa kuin tietyille jätteen käsittelyä koskeville rekisteröitäville toimintoille (34 §:n 2 momentti). Suuri osa kumottavaan järjestelyyn perustuvista ympäristöluvista on edelleen voimassa, koska luvat eivät ole rauenneet pitkien siirtymäaikojen vuoksi. Laista tulisi siis edelleen löytyä perussäännös lupien raukeamisesta. Luvat raukeavat käytännössä portaattain, sitä mukaa kun laitosten lupamääräyksiä tarkistetaan, toimintoja muutetaan tai kun asetuksessa säädetty määräpäivä saavutetaan.

Lisäksi siirtymäsäännös koskisi niitä rekisteröitäviä toimintoja, jotka ovat kumottavan lain mukaan luvanvaraisia, koska ovat osa luvanvaraista kokonaisuutta, mutta jotka ehdotuksen mukaan siirtyisivät rekisteröinnin piiriin. Lupa raukeaisi näiden osalta vasta, kun lupaa tai lupamääräyksiä seuraavan keran muutetaan tai tarkistetaan tai kun luvan-

varaisen toiminnan olennaiseen muuttamiseen haetaan ympäristölupaa. Tällä tavoin säädettyinä rekisteröitävä toiminta olisi tarkoituksenmukaisimmin irrotettavissa lupakokonaisuudesta, kun luvasta voitaisiin samalla poistaa mahdolliset rekisteröitävää osaa koskevat määräykset.

Pykälän 3 momentissa olisi kumottavan lain 65 §:n 6 momenttia vastaava säännös viranomaisen velvollisuudesta rekisteröidä viran puolesta toiminta, jonka lupa raukeaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan ja valvontaviranomaisen mahdollisuudesta pyytää epäselvissä tapauksissa lupaviranomaiselta selventävää ratkaisua ympäristöluvan raukeamisesta. Säännös koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa laitosluettelosta poistettu toiminta, kuten leipomo, edellyttäisi kuitenkin lupaa naapurussuhdelain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettun kohtuuttoman rasituksen vuoksi. Tällöin toiminta säilyisi luvanvaraisena eikä päätös raukeaisi, vaikka toiminta on poistunut laitosluettelosta. Lupapäätöksessä on voitu mainita perusteena naapurushaitta, mutta välttämättä ei ole selvää, onko haitta niin suuri, että toiminta olisi yksin sen vuoksi luvanvaraista.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta tiedottaa luvan raukeamisesta toiminnanharjoittajalle. Raukeamisesta olisi ilmoitettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Ilmoitusvelvollisuus ei koskisi kuitenkaan rekisteröitäviä toimintoja, joissa ilmoitusmenettely on kytkeyty toiminnan rekisteröintiin 2 momentissa säädetyllä tavalla. Jos luvan raukeaminen olisi tietyn toiminnan osalta epäselvä, valvontaviranomaisen olisi käynnistettävä 3 momentin mukainen menettely samassa vuoden määräajassa lain voimaantulosta. Säännös olisi tarpeen niitä yksittäistapauksia varten, joissa luvan perusteesta ei ole täyttä varmuutta.

232 §. Direktiivilaitokset. Pykälässä säädettäisiin direktiivilaitosten erityisistä siirtymäsäännöksistä. Teollisuuspäästödirektiivin liitteessä 1 luetellut laitokset ovat lupavelvollisia sekä kumottavan että nyt ehdotettavan ympäristönsuojelulain nojalla. Näin ollen teollisuuspäästödirektiivin myötä luvanvaraisiksi toimintoiksi unionin tasolla säädetty toiminnat ovat Suomessa ympäristönluvan-

varaisia ja laitoksilla on ympäristölupa. Luvanvaraisten toimintojen valvontaa ja toiminnanharjoittajan yleisiä vastuita koskevat uudet velvoitteet ovat voimassa näidenkin laitosten osalta heti lain tullessa voimaan. Eräät direktiivin yksityiskohtaiset velvoitteet, kuten BAT-päätelmien mukaisten raja-arvojen määrittäminen ja perustilaselvityksen tekeminen, toteutuvat viimeistään, kun lupia seuraavan kerran tarkistetaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain 80 §:n mukaisen selvityksen tekemisestä tilanteessa, jossa uudet päätelmät on annettu ennen lain voimaantuloa. Ensimmäisten, lasinvalmistuksen ja teräs- ja rautatuotannon päätelmien sekä sementin, kalkin ja magnesiumoksidin ja vuotien ja nahkojen parkituksen, osalta selvitys olisi tehtävä kuuden kuukauden kuluessa ja myöhemmin annettujen päätelmien osalta vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Säännös olisi tarpeen, koska 80 §:n 2 momentin mukainen kuuden kuukauden määräaika selvityksen tekemiselle olisi jo alkanut ja mahdollisesti kulunut umpeen lain voimaantullessa. Säännöksellä ohjattaisiin näiden laitosten toiminnanharjoittajat tekemään selvitys kohtuullisessa ajassa lain voimaantulosta. Komissio on teollisuus-päästödirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa vastauksessaan jäsenvaltioille (<http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ied/faq.htm>) esittänyt, että neljän vuoden määräaika päätelmien voimaantunemiseksi koskee myös ennen direktiivin voimaansaattamista eli 7 päivää tammikuuta 2013 annettuja päätelmiä ja että määräaika lasketaan niissäkin alkavaksi päätelmien julkaisuhetkestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin perustilaselvityksen tekemisestä olemassa olevissa laitoksissa. Selvitys on tehtävä, kun lupaa tai lupamääräyksiä seuraavan kerran muutetaan. Teollisuus-päästödirektiivin 22 artiklan 2 kohdan siirtymäsäännöksen mukaan perustilaselvitys on laadittava ja toimitettava viranomaiselle ennen luvan saattamista ajan tasalle ensimmäisen kerran 7 päivä tammikuuta 2013 jälkeen. Direktiivin 82 artiklan mukaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettuja säännöksiä on toisaalta sovellettava olemassa oleviin laitoksiin yleensä joko 7 päivästä tammikuuta 2013 tai 7 päivästä

heinäkuuta 2015 lukien, riippuen laitoksen tyypistä. Velvollisuus tehdä perustilaselvitys sidottaisiin Suomessa lain voimaantuloon niin, että voimaantulon jälkeen vireille tuleva luvan muuttamista tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia edellyttäisi perustilaselvityksen tekemistä ja jättämistä viranomaiselle lupahakemuksen yhteydessä, laitostyyppistä riippumatta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 2 momentissa tarkoitetusta perustilaselvityksen laatimisen ajoittumisesta lain voimaan tullessa toiminnassa olevien suurten polttolaitosten ja jätteen rinnakkaispolttolaitosten osalta. Edellä 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetut ympäristöluvan hakemiseen, lupamääräysten tarkistamiseen tai luvan muuttamiseen liittyvät perusteet aiheuttaisivat velvollisuuden laatia näitä laitoksia koskeva perustilaselvitys vain siltä osin, kun kyse on 30 päivän kesäkuuta 2014 jälkeisestä ajasta. Suurten polttolaitosten ja jätteen rinnakkaispolttolaitosten toiminnanharjoittajien ei siis olisi tarpeen esittää perustilaselvitystä vielä 233 §:n 2 momentissa ja 234 §:n 2 momentissa tarkoitetun luvan tarkistamista koskevan hakemuksen yhteydessä.

233 §. Suuret polttolaitokset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain eräitä toimialoja koskevan 10 luvun suuria polttolaitoksia koskevaan sääntelyn kuuluvan 98 §:n 1 momentin mukaisen polttolaitoksen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön soveltamisesta. Kyseistä säännöstä sovellettaisiin polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 5 kohdassa määriteltyihin olemassa oleviin laitoksiin 1 päivästä tammikuuta 2016.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin suurten polttolaitosten velvollisuudesta hakea luvan tarkistamista 98 §:n 1 momentin mukaisen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön ja 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettujen velvoitteiden vahvistamiseksi siten, että näissä laitoksissa noudatettaisiin kyseisiä teollisuus-päästödirektiivin III luvun ja liitteen V mukaisia säännöksiä viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2016. Tämän erityissäännöksen lisäksi suuria polttolaitoksia koskee myös direktiivilaitosten luvan tarkistamista sääntelevä 232 §. Luvan

tarkistamisen hakemista koskeva velvoite koskisi 1 momentissa määriteltyjä olemassa olevia laitoksia. Velvollisuus luvan tarkistamisen hakemiseen olisi vain laitoksilla, jotka ovat toiminnassa 31 päivän joulukuuta 2015 jälkeen. Luvan tarkistamista ei tarvitsisi kuitenkaan hakea, jos kyseiset lupamääräykset olisi tarkistettu jo aiemmin esimerkiksi muun 89 §:n mukaisen luvan tarkistamisen yhteydessä.

Myös 101 §:n mukaiseen kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan kuuluvien laitosten ympäristöluvan tarkistamista koskeva hakemus on jätettävä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014. Tarkistaminen koskisi näiden laitosten osalta vain 103 §:n 2 momentissa tarkoitettujen lupamääräysten tarkistamista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erikseen suuria polttolaitoksia koskevaan kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan ja eräitä kaukolämpölaitoksia koskevan teollisuuspäästödirektiivin 35 artiklan mukaisen poikkeussäätelyn piiriin kuuluvien laitosten velvollisuudesta hakea luvan tarkistamista 98 §:n 1 momentin mukaisen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön ja 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettujen velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Luvan tarkistamisen hakemisen ajankohta määräytyisi kumpaakin laitosryhmää koskien siten, että laitosten lupien tulisi vastata edellä mainittuja seikkoja viimeistään näiden niin sanottujen joustavuusmahdollisuuksien päättyttyä eli kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan kuuluvien laitosten osalta 1 päivästä heinäkuuta 2020 ja kaukolämpöpoikkeuksen piirissä olevien laitosten osalta 1 päivästä tammikuuta 2023. Jos näihin laitosryhmiin kuuluvan laitoksen lupa olisi kuitenkin tarkistettu kyseisten velvoitteiden mukaiseksi jo aiemmin, kuten siirtymäsuunnitelmakauden tai kaukolämpöpoikkeuksen noudattamisen aikaisten lupavelvoitteiden vahvistamisen yhteydessä, ei sitä tarvitsisi enää tehdä tämän momentin mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin uusien suuria polttolaitoksia koskevien velvoitteiden vahvistamisesta luvassa siinä tilanteessa, että suuren polttolaitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia olisi vireillä tämän lain voimaan tullessa. Tällaisessa tapauksessa lupaviranomainen voisi

hakijan pyynnöstä ottaa luvassa huomioon voimassa olevan lain soveltamisen lisäksi ehdotetun 98 §:n 1 momentin mukaisen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön ja 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettut säännökset jo ennen 30 päivää kesäkuuta 2014, jolloin 2 ja 3 momentissa tarkoitettua luvan tarkistamista ei tarvitsisi tehdä enää erikseen.

234 §. Jätteen rinnakkaispolttolaitokset. Pykälässä säädettäisiin vastaavalla tavalla kuten edellisessä suurina polttolaitoksia koskevassa säännöksessä eräistä jätteen rinnakkaispolttolaitoksen lupamääräysten uusimiseen liittyvistä seikoista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 109 §:n mukaisen jätteen rinnakkaispolttolaitoksen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön soveltamisesta eräisiin olemassa oleviin laitoksiin vasta 1 päivästä tammikuuta 2016. Säätely vastaisi suuria polttolaitoksia koskevaa 233 §:n 1 momenttia myös siten, että olemassa olevana laitoksena pidettäisiin tämän pykälän 1 momentissa laitosta, jonka toimintaan on myönnetty lupa ennen 20 päivää helmikuuta 2013 taikka laitosta, jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu ennen kyseistä ajankohtaa ja joka on otettu käyttöön viimeistään 20 päivänä helmikuuta 2014.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen jätteen rinnakkaispolttolaitosten velvollisuudesta hakea ympäristöluvan tarkistamista 109 §:n mukaisen yhteenlaskemissäännön ja valtioneuvoston asetuksen säännösten vahvistamiseksi luvassa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014. Myös tältä osin säätely vastaisi suurten polttolaitosten säätelyä, sillä myös olemassa olevien jätteen rinnakkaispolttolaitosten on noudatettava näitä säännöksiä viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2016. Luvan tarkistamista ei tarvitsisi kuitenkaan hakea, jos kyseiset lupamääräykset olisi tarkistettu jo aiemmin esimerkiksi muun 89 §:n mukaisen luvan tarkistamisen yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin jätteen rinnakkaispolttolaitosten osalta 233 §:n 4 momentin tapaan tilanteesta, jossa laitoksen ympäristölupaa tai lupamääräyksiä koskeva asia on vireillä tämän lain voimaan tullessa. Tällöin lupaviranomainen voisi hakijan pyynnöstä ottaa luvassa huomioon voimassa

olevan lain soveltamisen lisäksi ehdotetun 109 §:n mukaisen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön ja 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetut säännökset jo ennen 30 päivää kesäkuuta 2014, jolloin 2 momentissa tarkoitettua luvan tarkistamista ei tarvitsisi tehdä enää erikseen.

235 §. Jätteen käsittelytoiminnan vakuutta koskevan lupamääräyksen tarkistaminen. Pykälä koski jätelainsäädännön uudistamisen yhteydessä ympäristönsuojelulakiin lisättyjen siirtymäsäännösten (laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta, 196/2012, siirtymäsäännös) voimassa pitämistä tarpeellisin osin, voimassa olevien siirtymäsäännösten kumoutuessa.

236 §. Kaivannaisjätteen jätealue. Pykälässä säädettäisiin kaivannaisjätedirektiivin toimeenpanoon liittyvän lakimuutoksen siirtymäsäännösten (laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta, 346/2008) voimassa pitämisestä tarpeellisin osin. Säännöksen 1 momentin vapautuksia sovelletaan ennen 1 kesäkuuta 2008 käytöstä poistettuihin jätealueisiin. Lisäksi niitä sovelletaan vuoden 2010 loppuun mennessä käytöstä poistettuihin jätealueisiin, jos niille ei ole otettu vastaan kaivannaisjätettä huhtikuun 2006 jälkeen ja jos käytöstä poistamisesta on määrätty luvassa tai sitä on haettu kesäkuun 2008 loppuun mennessä tehdyssä luvan muutoshakemuksessa. Pykälän 2 momentissa käytöstä poistetut suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat kaivannaisjätteiden jätealueet saatetaan kuitenkin osin 115 §:n mukaisten vastuiden piiriin. Pykälän 3 momentissa säädetään ennen 1 kesäkuuta 2008 luvan saaneiden kaivannaisjätteen jätealueiden vakuuksien ajan tasalle saattamisesta. Vakuuksia koskevia uusia velvoitteita on sovellettava näissä toiminnoissa viimeistään 1 toukokuuta 2014.

237 §. Maaperän pilaantuminen. Pykälässä säädettäisiin maaperän pilaantumiseen sovellettavista säännöksistä vastaavasti kuin voimaantulolain 22 §:ssä. Jos pilaantuminen on tapahtunut ennen vuodenvaihdetta 1994, eli ennen kumotun jätelain (1072/1993) voimaantulopäivää, sovelletaan vastuuseen aiempia eli jätehuoltolain (673/1978) säännöksiä. Menettelyn osalta vanhoja säännöksiä ei kuitenkaan sovellettaisi, vaan asian käsitte-

lyssä noudatettaisiin tätä lakia. Maaperän puhdistamistarpeesta ja -vaatimuksista ja muista puhdistamiseen liittyvistä seikoista säädettyjä valtioneuvoston asetuksia, jotka on annettu kumotun lain 14 §:n tai tämän lain 135 ja 136 §:n nojalla, on noudatettava myös, kun kunnostetaan vanhoja kohteita. Pykälän 2 momentin sääntely vastaisi tältäkin osin voimaantulolain 22 §:n 2 momenttia.

238 §. Kiinteistön jätevesijärjestelmä. Pykälässä säädettäisiin jätevesijärjestelmien rakentamiseen liittyvistä siirtymäsäännöksistä ja sillä pidettäisiin käytännössä voimassa jätevesijärjestelmiä koskevien ympäristönsuojelulain muutosten (252/2005 ja 196/2011) yhä ajankohtaiset siirtymäsäännökset.

239 §. Valvontasuunnitelmat ja valvontaohjelmat. Pykälässä säädettäisiin valvontasuunnitelmia ja -ohjelmia koskevasta siirtymäajasta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset laativat vuosittain kumottavan lain 95 §:n nojalla valvontasuunnitelman, joka julkaistaan internetissä. Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvottavan alueen erityispiirteet ja valvonnan tarpeet, valvontaan käytettävät resurssit ja valvonnan tavoitteet. Suunnitelmissa otetaan huomioon alueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten valvonta ja valvontaan liittyvä yhteistyö. Olemassa olevat suunnitelmat kattavat sisällöltään pääpiirteissään ehdotuksen 168 §:n mukaisen valvontasuunnitelman vaatimukset, joten suunnitelmia ei ole tarpeen uusia ennen kuin niitä seuraavan kerran muutenkin uudistetaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset laativat vuosittain laitosten määräaikaistarkastuksia koskevat valvontaohjelmat. Uudet vaatimukset, kuten suurten laitosten määräaikaistarkastusten tekeminen yhdestä kolmeen vuoden välein, on sisällytettävä valvontaohjelmaan yhdeksän kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Käytännössä olemassa olevat valvontaohjelmat voidaan päivittää uutta lakia vastaaviksi osittaismuutoksin, jos aikataulu ei osu yksiin ohjelman normaalin vuotuisen laadintarytmin kanssa. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatiminen olisi uusi velvoite, joka tulisi toteuttaa ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

240 §. *Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallennettavat tiedot.* Pykälään sisältyvä siirtymäsäännös antaisi kunnille mahdollisuuden sopeuttaa omat tietojärjestelmänsä 223 §:ssä säädettyyn tallettamisvastuuseen.

1.2 Jätelaki

2 §. Soveltamisala, **21 §.** Loppukäsittelyn kustannusten kattaminen, **41 §.** Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljuttamiseen tai alueelliseen vastaanottoaikaan, **118 §.** Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus, ja **137 §.** Muutoksenhaku. Pykälää muutettaisiin viittaussäännösten muuttumisen vuoksi.

129 §. *Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin sanottua itsekriminointisuoja koskevilta osin.

Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi nykyinen itsekriminointisuoja koskeva sääntely.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi pykälän 3 momentiksi. Uudessa 2 momentissa säädettäisiin itsekriminointisuojusta ehdotettavan ympäristönsuojelulain 184 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla, huomioiden kuitenkin myös jätelain mukainen laiminlyöntimaksu. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että esitutkinnaissa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä taikka laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa ei saa luonnollisen henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi käyttää sellaisia luonnollisen henkilön tässä laissa säädetyn tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

1.3 Laki pysäköinninvalvonnasta

1 §. *Soveltamisala.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.4 Kaivoslaki

3 §. *Lain suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.5 Vesilaki

1 luvun 2 §. Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön, **2 luvun 6 §.** Haitan poistaminen ja ruoppausmassan sijoittaminen, **3 luvun 10 §.** Yleiset lupamääräykset, **4 luvun 1 §.** Soveltamisala, **4 luvun 12 §.** Suoja-alueääräykset, **5 luvun 3 §.** Ojituksen luvanvaraisuus, **5 luvun 14 §.** Toisen ojan käyttäminen muuhun kuin maan kuivatamiseen, **11 luvun 12 §.** Lupahakemusten yhteiskäsittely, **13 luvun 6 §.** Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet, **18 luvun 1 §.** Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittävät tiedot ja **19 luvun 14 §.** Jäteveden johtaminen. Pykälää muutettaisiin viittaussäännösten muuttumisen vuoksi.

1.6 Pelastuslaki

48 §. *Eryitystä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.7 Päästökauppalaki

2 §. *Soveltamisala,* **16 §.** *Luvan peruuttaminen ja* **67 §.** *Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännösten muuttumisen vuoksi.

1.8 Jäteverolaki

3 §. *Määritelmät.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.9 Merenkulun ympäristönsuojelulaki

1 luvun 7 §. *Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetut kelluvat alukset.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.10 Ilmailulaki

87 §. *Rakentamisluvan myöntämisen edellytykset.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.11 Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.12 Patoturvallisuuslaki

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.13 Huumausainelaki

28 §. *Huumausaineiden hävittäminen vaarallisena jätteenä.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.14 Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä

14 §. *Liikennepolttoaineiden laatuvaatimukset ja tiedottaminen myyntipisteissä.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.15 Laki luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista

5 §. *Tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja ehdot.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.16 Laki korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä

1 §. Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.17 Lannoitevalmistelaki

3 §. *Suhde eräisiin säädöksiin.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.18 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

3 §. *Ympäristönsuojeluun ja vesirakentamiseen sovellettava lainsäädäntö* ja 11 §. *Ympäristörikokset talousvyöhykkeellä.* Pykälää muutettiin viittaussäännösten muuttumisen vuoksi.

1.19 Hautaustoimilaki

17 §. *Krematorion perustaminen.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.20 Vesihuoltolaki

5 §. *Vesihuollon yleinen kehittäminen.* Pykälää muutettiin viittaussäännösten muuttumisen vuoksi.

1.21 Hallinto-oikeuslaki

5 §. *Jäsenten nimittäminen ja kelpoisuus.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.22 Maankäyttö- ja rakennuslaki

134 §. *Rakennuslupahakemuksen käsittely.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.23 Luonnonsuojelulaki

53 §. *Valtion korvausvelvollisuus.* Pykälää muutettiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

57 §. *Pakkokeinot.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin täytäntöön panemiseksi. Direktiivin 12 artiklan mukaan niillä, joiden etuihin tai oikeuksiin direktiivin mukainen ympäristövahinko vaikuttaa, on oltava vireillepano-oikeus direktiivin mukaisten ehkäisevien ja korjaavien toimenpiteiden aloittamiseksi. Euroopan komissio on direktiivin täytäntöönpanon valvonnassaan kiinnittänyt huomiota siihen, että Suomen lainsäädännöstä näyttäisi puuttuvan luontovahingon osalta 12 artiklan mukainen vireillepano-oikeus tilanteissa, joissa luontovahinko on tapahtunut

ja viranomaisen tulisi ryhtyä vahingon korjaamista koskeviin toimenpiteisiin. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan haittaa kärsivällä henkilöllä olisi oikeus asian vireillepanoon myös silloin, jos vireillepanon tarkoitus on käynnistää luontovahingon korjaaminen. Vastaava oikeus olisi 61 §:n 3 momentissa tarkoitetuilla rekisteröidyillä yhteisöillä.

1.24 Vesiliikennelaki

21 §. *Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.25 Maastoliikennelaki

30 §. *Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.26 Geenitekniikkalaki

23 §. *Määräys merkittävän ympäristöhaitan ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.27 Merensuojelulaki

2 §. *Soveltamisala.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.28 Terveystensuojelulaki

3 §. *Suhde eräisiin säädöksiin* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

50 §. *Maksut.* Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin uusi 3 kohta, jossa säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta periä maksu ehdotettavan ympäristönsuojelulain 17 luvussa tarkoitettun valtioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista. Lisäyksestä johtuen 50 §:n 4 momentin 2 kohta muutettaisiin kohtien erottamista merkitsevän puolipisteen lisäämiseksi.

51 §. *Terveystensuojelua koskevat määräykset.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi ja ruotsinkielisen

tekstin 2 ja 3 momenttien sisällön tarkentamiseksi.

1.29 Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta

4 §. *Suhde eräisiin säädöksiin.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.30 Kemikaalilaki

3 §. *Suhde eräisiin säädöksiin ja 6 a §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännösten muuttumisen vuoksi.

1.31 Maa-aineslaki

5 a §. *Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.32 Laki eräistä naapurussuhteista

18 §. Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi.

1.33 Rikoslaki

48 luvun 1 §. *Ympäristön turmeleminen* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi. **3 §.** *Ympäristörikkomus.* Pykälää muutettaisiin viittaussäännöksen muuttumisen vuoksi. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin 1 ja 2 momentteja vastaavasti syyksiluettavuuden edellytykseksi törkeä huolimattomuus.

1.34 Laki eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittausta ympäristönsuojelulakiin muutettaisiin nykyisen viittaussäännöksen muuttumisen lisäksi siten, että se kattaisi pykälässä jo mainitun vesistön merkittävän pilaantumisen lisäksi myös ympäristönsuojelulain 14 luvun soveltamisalaan kuuluvan pohjaveden merkittävän pilaantumisen. Ympäristövastuudirektiivi, joka on kansallisesti täy-

täytäntöpantu ympäristövastuulaille, kattaa myös pohjaveden merkittävän pilaantumisen, jonka osalta ehdotettavan ympäristönsuojelulain 137 §:n 2 momenttiin lisättäisiin viittaus ympäristövastuulakiin direktiivin täytäntöönpanon turvaamiseksi. Vastaavasti myös ympäristövastuulain 1 § tulisi siten laajentaa kattamaan direktiivin edellyttämällä tavoin pohjaveden merkittävän pilaantumisen.

3 §. Määritelmät ja 4 §. Korjaavista toimenpiteistä päättävä viranomainen. Lain 1 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 §:n 1 kohta, joka sisältäisi vahingon määritelmän ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Nykyinen 3 § siirtyisi 4 §:ksi 2 lukuun. Vahingon määritelmä sisältyy direktiivin 2 artiklan 2 kohtaan, ja Euroopan komissio on direktiivin täytäntöönpanon valvonnassaan kiinnittänyt huomiota siihen, että Suomen lainsäädännössä ei ole vastaavaa määritelmää. Määritelmä on jo sisällytynyt luonnonsuojelulain 5 a §:n mukaiseen luontovahingon määritelmään, mutta direktiivin täytäntöönpanon turvaamiseksi se olisi tarpeen sisällyttää myös ympäristövastuulakiin. Pykälän järjestystä muutetaan lakiteknisistä syistä siten, että uusi 3 § 1 kohta sijoitetaan 1 lukuun muiden määritelmien yhteyteen ja nykyisen lain 4 §:n 1—3 kohdat siirtyvät 3 §:n 2—4 kohdiksi. Sisältöään ainoastaan 2 lukua koskeva, viranomaisista säättävä pykälä siirrettäisiin mainittuun lukuun. Sisällöllisiä muutoksia ei tähän 4 §:än tehdä.

12 §. Kustannusten kohtuullistaminen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentin 1 ja 2 kohtia yhdistävä tai-sana muutettaisiin ja-sanaksi. Säännöksellä on pantu täytäntöön ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annetun direktiivin 8 artiklan 4 kohta, joka mahdollistaa ympäristövahingon aiheuttaneelta toiminnanharjoittajalta perittävien kustannusten kohtuullistamisen. Euroopan komissio on direktiivin täytäntöönpanon valvonnassaan kiinnittänyt huomiota siihen, että säännös ei nyky muodossaan vastaa direktiiviä, vaan laajentaa direktiivissä säädettyä mahdollisuutta kustannusten kohtuullistamiseen. Säännös muutettaisiin vastaamaan paremmin direktiivin 8 artiklaa. Momenttia muutettaisiin myös

sen 2 kohdan ruotsinkielisen tekstin sisällön tarkentamiseksi.

1.35 Elintarvikelaki

71 §. Kunnan viranomaisten suoritteista perittävät maksut. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta periä maksu ehdotettavan ympäristönsuojelulain 17 luvussa tarkoitettun valtioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista. Momentin lisäyksen johdosta pykälän nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyisivät 4 ja 5 momentiksi.

1.36 Kuluttajaturvallisuuslaki

32 §. Kunnan valvontaviranomaisen suoritteista perittävät maksut. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta periä maksu ehdotettavan ympäristönsuojelulain 17 luvussa tarkoitettun valtioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista. Momentin lisäyksen johdosta nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momentiksi.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ympäristönsuojelulain 4 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa säädetyistä toiminnoista ja tuotteista, joihin lakia tai osaa sen säännöksistä ei sovelleta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös, että lakia sovelletaan toimintoihin tai tuotteisiin vain joiltakin osin.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kaatopaikan määrittelystä siihen sijoitettavien jätteiden laadun ja sijoittamisen keston sekä toiminnan muun luonteen perusteella.

Ympäristönsuojelulain 9 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa 7 ja 8 §:ssä säädetyistä ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemistä tarkoittavista vaatimuksista tarkempia säännöksiä:

1) päästöistä ympäristöön ja viemäriverkostoon sekä päästöjen ja niiden haitallisten vaikutusten ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja kieltämisestä;

2) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen päästöjen ja päästöraja-arvojen tarkkailusta;

3) lietteen ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen rajoittamisesta taikka ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan lietteen ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen kieltämisestä;

4) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa päästöjä ja niiden vaikutuksia koskevia tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle;

5) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa tietoja valtioneuvoston asetuksessa säädettävälle viranomaiselle ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä;

6) vaadittavasta asiantuntemuksesta eri luvanvaraisissa ja rekisteröitävissä toiminnoissa.

Ympäristönsuojelulain 10 §:n mukaan valtioneuvosto voi, sen lisäksi mitä 9 §:ssä säädetään, antaa asetuksella ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi tarkempia säännöksiä:

1) toiminnan sijoittumisen ympäristönsuojeluvaatimuksista ja edellytyksistä eri alueilla sekä haittojen ehkäisemiseksi tarpeellisista toiminnan etäisyysvaatimuksista;

2) päästöjen ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi, onnettomuuksien tai niiden vaaran ehkäisemiseksi ja energiatehokkuuden turvaamiseksi käytettävistä menetelmistä, laitteista, rakennuksista ja rakennelmista;

3) toiminnan laajuudesta ja toiminta-ajoista;

4) jätehuollosta;

5) toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut säännökset voivat koskea seuraavia toimialoja ja toimintoja:

1) polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantolaitos;

2) asfalttiasema;

3) polttonesteiden jakeluasema;

4) toiminta, jossa käytetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä;

5) jätteen käsittely;

6) maa-, karja-, turkis- ja metsätalous;

7) turvetuotanto;

8) kalankasvatus;

9) kivenmurskaamo, kivenlouhimo ja muu kivenlouhinta;

10) yhdyskuntajätevesien käsittely ja johtaminen.

Ympäristönsuojelulain 15 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varautumissuunnitelman sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 13 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonarvon merkittävyyden arvioinnissa huomioon otettavista seikoista.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista pykälän 1 momentissa tarkoitetuista aineista, jotka ovat ympäristölle ja terveydelle vaarallisista ja joiden päästäminen suoraan tai epäsuorasti pohjaveteen on kielletty.

Ympäristönsuojelulain 23 §:n mukaan valvonnasta ja valvontaviranomaisten yhteistoiminnasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 25 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä asiantuntijaviranomaisista ja -laitoksista sekä niiden tehtävistä.

Ympäristönsuojelulain 26 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksyntäviranomaisten tehtävistä sekä niiden tukena toimivista tahoista.

Ympäristönsuojelulain 29 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä olennaisen muutoksen määrittämisestä.

Ympäristönsuojelulain 34 §:n mukaan 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista valtion ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvista toiminnoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 39 §:n mukaan tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja

sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen liitettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta lausuntoa on pyydetty.

Ympäristönsuojelulain 44 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulutuksesta ja sen julkaisemisesta sekä muusta lupahakemusta koskevasta tiedottamisesta.

Ympäristönsuojelulain 59 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilanteista, joissa ja seikoista, joiden perusteella vakuus voidaan jättää vaatimatta.

Ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta ja kerryttämisestä. Pienimuotoisia toimintoja varten vakuuden määrä voidaan säätää kiinteäksi summaksi, joka voi olla enintään 10 000 euroa.

Ympäristönsuojelulain 80 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaiselle toimitettavan selvityksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 81 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luvan tarkistamista koskevista enimmäiskäsittelyajoista ja muista tarkistamismenettelyä koskevista vaatimuksista.

Ympäristönsuojelulain 82 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä perustilaselvitykseen sisällytettävistä tiedoista.

Ympäristönsuojelulain 83 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 99 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettusta ilmoitusvelvollisuudesta, 2 momentissa tarkoitettua laitoksen toiminnan rajoittamisesta savukaasujen puhdistinlaitteen toiminnan häiriön tai rikkoutumisen aikana sekä 3 momentissa tarkoitettujen poikkeusten myöntämisestä.

Ympäristönsuojelulain 101 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä päätökseen kuuluvista epäpuhtauksista, päätökseen merkittävistä tiedoista sekä päätökseen kuuluvien päästöjen enimmäismäärien määräytymisperusteista ja laskemisesta.

Ympäristönsuojelulain 108 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laitokseen kuuluvista yksiköistä, laitteista, rakenteista ja muista niihin rinnastettavista seikoista.

Ympäristönsuojelulain 110 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä jätteenpolttolaitoksen ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksen toiminnasta poikkeuksellisissa käyttöolosuhteissa.

Ympäristönsuojelulain 112 §:n mukaan kaivannaisjätteen jätealueen määrittelystä ja jätealueesta aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran arvioinnista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös kaivannaistoiminnan, kaivannaisjätteen ja rikastuksen määrittelemiseksi.

Ympäristönsuojelulain 114 §:n mukaan jätehuolto suunnitelman tavoitteista ja sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 115 §:n mukaan toimintaperiaateasiakirjasta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä sekä sisäisestä pelastussuunnitelmasta ja sen toimitamisesta valvontaviranomaisille annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi tiedottamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa.

Ympäristönsuojelulain 117 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja sen tekemisestä.

Ympäristönsuojelulain 135 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) eri maankäyttötarkoituksissa maaperässä olevien haitallisten aineiden suurimmista sallituista pitoisuuksista tai haitallisten aineiden

pitoisuuksista pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioimiseksi;

2) pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä ja eristämisestä, puhdistamisen teknisistä vaatimuksista sekä tarkkailusta ja valvonnasta.

Ympäristönsuojelulain 136 §:n mukaan ilmoituksesta ja sen johdosta tehtävästä päätöksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 140 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan I momentin toteuttamiseksi tarvittavat vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden ympäristönlaatuvaatimukset pintavesissä sekä säännökset mahdollisuudesta poiketa niistä. Ympäristönlaatuvaatimukset voivat koskea aineiden pitoisuutta pintavedessä, sedimentissä tai eliöstössä. Poikkeuksista voidaan säätää, jos se on perusteltua valtioiden rajat ylittävän pilaantumisen vuoksi tai ympäristöluvassa määrätyllä, päästölähteen läheisyydessä sijaitsevalla sekoittumisvyöhykkeellä tai jos se muusta vastaavasta syystä on tarpeen Euroopan unionin lainsäädännön toimeenpanemiseksi.

Ympäristönsuojelulain 141 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan I momentin toteuttamiseksi tarvittavat ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet sekä säännökset mahdollisuudesta poiketa niistä. Vaatimukset ja tavoitteet voivat koskea vaarallisten tai haitallisten aineiden tai yhdisteiden määriä ilmassa taikka laskeumassa. Poikkeuksista voidaan säätää, jos se on tarpeen Euroopan unionin lainsäädännön toimeenpanemiseksi.

Ympäristönsuojelulain 142 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan I momentin toteuttamiseksi tarvittavat ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet. Nämä vaatimukset ja tavoitteet voivat olla erilaisia eri melulähdetyypeille ja eri alueille ja ne voidaan kohdistaa vain määrättyihin ajanjaksoihin.

Ympäristönsuojelulain 143 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ympäristön tilan seurannan järjestämisestä, seuranta- ja arviointimenetelmistä ja niiden laatutavoitteista sekä seurantatietojen julkistamisesta ja niistä tiedottamisesta.

Ympäristönsuojelulain 145 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmansuojelusuunnitelman sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 146 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 148 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin selvityksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 151 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin meluselvityksissä käytettävistä tunnusluvuista, meluselvityksen ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman sisällöstä sekä tarvittaessa väestökeskittymien nimeämisestä.

Ympäristönsuojelulain 152 §:n mukaan vaikutusalueen kunnilta, toimivaltaisilta valtion valvontaviranomaisilta, Liikennevirastolta, lentoaseman pitäjältä sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviltä tahoilta pyydetään lausunto. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mihin mennessä meluselvitys ja toimintasuunnitelma on viimeistään tehtävä.

Ympäristönsuojelulain 156 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vaadittavasta puhdistustasosta ja talousjätevesien kuormituksesta ympäristöön sekä jätevesijärjestelmän suunnittelusta, käytöstä ja huollosta ja lietteen poistamisesta. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään ohjeellisesta puhdistustasosta, joka talousjätevesien puhdistuksella tulisi saavuttaa, jos kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä asetetaan 2 momentissa tarkoitettua ankarampia vaatimuksia.

Ympäristönsuojelulain 159 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä I momentissa tarkoitettun henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

Ympäristönsuojelulain 161 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 159 §:n I momentissa tarkoitettuja aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennus-, kunnossapito- ja huoltotoiminnassa sekä näiden aineiden jätehuollossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

Ympäristönsuojelulain 162 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tar-

kempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenetelystä.

Ympäristönsuojelulain 163 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksista sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

Ympäristönsuojelulain 165 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin mukaisesti toimitettavista tiedosta ja tietojen toimittamisessa käytettävistä menetelmistä.

Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen toimista valvonnan laadun ja tehokkuuden turvaamiseksi.

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatimisesta ja sisällöstä, määräaikaistarkastusten ja otannan tekemisestä, ympäristöriskien arvioinnista sekä muusta säännöllisen valvonnan toteuttamisesta ja siihen liittyvästä tiedottamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 174 §:n mukaan tarkempia säännöksiä tarkastuksen suorittamisesta sekä tarkastuskertomuksen sisällöstä ja tiedoksiannosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 177 §:n mukaan tarkempia säännöksiä pilaantumisen merkittävyyden arvioimisesta ja arvioinnissa huomioon otettavista seikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 197 §:n mukaan muutoksenhakutuomioistuimen on toimitettava lupa- ja valvontaviranomaiselle sähköisesti tietoja niiden antamiin päätöksiin tehdyistä muutoksista ja päätösten lainvoimaisuudesta, jotta tiedot voidaan tallentaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän momentin mukaisesta tietojen toimittamisen tavasta ja ajankohdasta.

Ympäristönsuojelulain 206 §:n mukaan ympäristöministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pienen yrityksen määrittämisestä ja maksun kohtuullisuudesta erikokoisessa ja eriluonteisessa toiminnassa.

Ympäristönsuojelulain 209 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) näytteenotosta, mittaus-, laskenta- ja testausmenetelmistä, standardeista ja laskentamalleista, joita on käytettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltamisessa;

2) näytteenoton, mittausten, testausten, selvitysten ja tutkimusten luotettavuuden ja laadun varmistamisesta;

3) edellä 2 momentissa tarkoitettujen toimijoiden hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisen voimassaolosta sekä hyväksytyistä toimijoista pidettävään julkiseen luetteloon merkittävistä tiedoista.

Ympäristönsuojelulain 214 §:n mukaan ennen 213 §:ssä tarkoitettua päätöksen tekemistä hakemuksesta on pyydettävä lausunto toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta, asianomaisilta valtion valvontaviranomaisilta sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviltä tahoilta.

Ympäristönsuojelulain 216 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mainittujen aineiden, kemikaalien ja tuotteiden valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen, maastaviennin, luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä valmistettavan, maahan tuotavan, markkinoille luovutettavan, maastavietävän tai käytettävän polttoaineen, kemikaalin tai tuotteen koostumuksesta ja merkitsemisestä sekä velvollisuudesta toimittaa viranomaiselle tietoja aineesta, kemikaalista tai tuotteesta.

Ympäristönsuojelulain 217 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sallitusta tarpeellisesta joutokäynnistä näillä alueilla. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä; sekä

2) velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 218 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja niistä erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa omaavista kohteista, joissa käytettäville tuotteille poikkeus voidaan myöntää.

3 Voimaantulo

Teollisuus päästödirektiivi oli määrä saattaa merkittäviltä osiltaan kansalliseen lainsäädäntöön 7 päivään tammikuuta 2013 mennessä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ympäristönsuojelulain uudistamisen yhtenä tavoitteena on säännösten tarkistaminen perustuslain vaatimukset täyttäväksi. Ehdotettu ympäristönsuojelulaki on keskeinen ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ohjaava säädös, jolla on liittymäkohtia useisiin muihin ympäristöalan lakeihin. Ehdotettu ympäristönsuojelulakiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat vastuuta ympäristöstä koskeva perustuslain 20 §:n 1 momentti, kansalaisten osallistumista koskeva 20 §:n 2 momentti, 15 §:ssä säädetty omaisuuden suoja sekä 18 §:ssä säädetty elinkeinovapaus. Muita perustuslain kannalta merkittäviä kokonaisuuksia ovat erityisesti perustuslain 80 §:n laillisuusperiaatteen huomioon ottaminen lain perussäännöksissä ja asetuksenantovaltuuksissa.

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: Rajoitusten tulee perustua lantasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perus-

oikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelyistä sekä rajoitukset eivät saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä (ympäristöperusoikeus) toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet.

Säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymistä (ks. HE 309/1993 vp., s. 66/II). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on useamman kerran käsitelty ympäristövastuusäännöksen suhdetta erityisesti omaisuuden suojaan ja katsottu, että se ei perusta yksilöittäin todennettavissa olevia velvoitteita ja että toiseksi se ei muodostu erilliseksi perusteeksi kohdistaa omistajiin erityisesti ulottuvia sietämisvelvoitteita. Toisaalta saman perusoikeussäännöksen osina niillä kummallakin voi olla vaikutusta toistensa tulkintoihin tilanteessa, jossa muun muassa pyritään ihmisen ja luonnon välistä tasapainoa kestävästi edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin (ks. PeVL 20/2010 vp., s. 2/II ja PeVL 21/1996 vp., s. 2/I).

Ehdotetun ympäristönsuojelulain tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää päästöjä, ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja, turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö sekä torjua ilmastonmuutosta, edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Ehdotetun lain sään-

nöksillä on näin ollen keskeinen merkitys ympäristöperusoikeuden toteutumisen turvaamisessa.

Ympäristönsuojelulain tavoitteita koskevaa ja perustuslain säännösten kannalta keskeistä sääntelyä on erityisesti ehdotetun lain yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita koskevassa 2 luvussa ja lupaa ja lupaharkintaa koskevissa 4–8 luvussa.

Kansalaisten osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskeva viranomaisten päätöksentekomenettely perustuu pitkälti joko ehdotetun ympäristönsuojelulain omiin säännöksiin tai yleiseen hallintomenettelyä koskevaan lainsäädäntöön. Ehdotetussa laissa on säännöksiä, joiden tarkoituksena on osaltaan turvata kansalaisten osallistumisoikeutta.

Toimintojen luvanvaraisuudesta säädetään ehdotetun ympäristönsuojelulain 4 luvussa sekä lain 1 liitteessä, lupamenettelystä 5 luvussa, lupaharkinnasta 6 luvussa ja direktiivilaitosten lupaharkinnasta 7 luvussa. Eräistä ilmoituksista ja ilmoitusten käsittelystä säädetään ehdotetun lain 12 luvussa. Lupamenettelyä varten lakiin otettaisiin voimassa olevan lain tavoin omat säännökset asian käsittelystä, mukaan lukien tiedottamisesta ja kuulemisesta. Eräin osin muissa menettelyissä viitattaisiin soveltuvin osin ympäristöluvan käsittelyä koskeviin pykäliin. Ympäristön tilaa ja sen seuranta koskevassa 15 luvussa on myös tiedottamista ja kuulemista koskevat asianomaiset pykäläehdotukset (147, 148, 152, 153 §). Eräin kohdin asioiden käsittelystä noudatetaan hallintolain säännöksiä, jotka takaavat myös kansalaisten osallistumisoikeuden.

Tärkeä osallistumisen keino on myös yleisön mahdollisuus osallistua kunnan ympäristönsuojelumääräysten valmisteluun. Siitä säädetään 20 luvussa. Ehdotetun lain 202 §:n mukaan kunta voi antaa laissa erikseen säädettyistä asioista kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä. Ympäristönsuojelumääräysten

valmisteluun sovellettaisiin hallintolain säännöksiä (204 §), ei kuitenkaan lain 34 §:n mukaista kuulemissäännöstä, koska määräysten valmistelu ei kohdistu välittömästi kehenkään tiettyyn tahoon eikä asiassa siten varsinaisesti ole mainitussa pykälässä tarkoitettuja asianosaisia. Sen sijaan määräysten valmistelussa tulisi hallintolain 41 §:n mukaisesti varata vaikuttamismahdollisuudet. Mainitun pykälän mukaan viranomaisen tulee varata muille kuin asianosaisille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus näiden henkilöiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. Hallintolain 41 §:n mukainen menettely takaisi kansalaisten osallistumisoikeuden kunnallisia ympäristönsuojelumääräyksiä valmisteltaessa.

Kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen kannalta olennainen on myös ehdotetun ympäristönsuojelulain 186 §, jonka nojalla kansalaiset voivat panna vireille valvonta- tai hallintopakkomenettelyn asiassa, joka koskee lain 135, 137, 175, 176, 180 tai 181 §:n mukaisia menettelyjä. Viranomaisen, joka näissä asioissa on joko valtion valvontaviranomainen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, on käsiteltävä kirjallinen vireillepano hallintolain mukaisesti ja tehtävä siitä päätös, josta voidaan valittaa muutoksenhakusäännösten mukaisesti.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Oikeudesta hakea muutosta ympäristönsuojelulain nojalla annettuihin päätöksiin säädetään ehdotetun lain 190 §:ssä. Muutoksenhaussa noudatetaan hallintolainkäyttölakia

paitsi 190 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä koskevissa päätöksissä ja käsittelymaksua tarkoittavaa taksaa koskevissa päätöksissä, joihin muutosta haetaan kuntalain mukaisesti. Valitusoikeudesta hallintovalituksessa säädetään lain 191 §:ssä. Valitusoikeus on asianosaisilla ja säännöksessä luetelluilla viranomaisilla. Säännöksessä turvataan valitusoikeus myös sellaisille rekisteröidyille yhdistyksille ja säätiöille, joiden tarkoituksena on muun muassa ympäristönsuojelun edistäminen asioissa, joiden ympäristö- tai terveysvaikutukset kohdistuvat niiden toiminta-alueelle. Lisäksi valitusoikeus olisi saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kolttien kyläkouksella sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttialueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain mukaiset valvontaviranomaiset voivat lainrikkomustilanteessa ryhtyä 18 luvun mukaisiin valvonta- ja hallintopakotoimiin. Näiden viranomaistoimien lainmukaisuus voidaan saattaa muutoksenhakutuomioistuimen arvioitavaksi.

Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapauden periaatetta pidetään elinkeinonharjoittamista koskevana pääsääntönä, josta poikkeaminen on kuitenkin mahdollista muiden tärkeiden yhteiskunnallisten etujen puoltaessa sitä.

Elinkeinovapaudesta seuraa muun ohella, että toiminnan luvanvaraisuudesta on aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeuden rajoitusta koskevat tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset. Rajoitusten olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden tulee ilmetä laista. Ympäristönsuojelulain 4 luvussa säädettäisiin toimintojen luvanvaraisuudesta ja eräistä poikkeuksista luvanvaraisuuteen. Keskeinen säännös olisi ehdotuksen 27 §, jota täydentäisivät 28 § (lu-

vanvaraisuus pohjavesialueilla) ja 29 § (luvanvaraisen toiminnan olennainen muuttaminen). Luvanvaraisten toimintojen yksityiskohtainen luettelo olisi ehdotetun ympäristönsuojelulain liitteessä 1 taulukoissa 1 ja 2, mikä tarkoittaisi muutosta nykytilanteeseen, jossa laitosluetteloista säädetään ympäristönsuojeluasetuksessa. Luvan myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin ehdotetun lain 6 luvussa. Luvan muuttamisesta, peruuttamisesta ja raukeamisesta on säännökset ehdotetun lain 9 luvussa. Lakiehdotukseen sisältyvät asian käsittelyä koskevat säännökset.

Hyväksymistä edellyttävän toiminnan sääntely perustuu perustuslain 80 §:n mukaisesti riittävän täsmällisiin ja tarkkarajaisiin laintasoiisiin säännöksiin, joista käyvät selville toiminnanharjoittajalle kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet.

Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvan haltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (ks. PeVL 31/2006 vp, s. 2 ja PeVL 8/2006 vp, s. 3/II).

Perustuslakivaliokunnan linjaukset on otettu huomioon ympäristöluvan peruuttamista koskevassa 93 §:ssä, jossa peruuttamisen edellytykset on sidottu hakijan antamiin virheellisiin tietoihin, jotka ovat olleet olennaisia luvan myöntämisen kannalta tai lupamääräysten rikkomiseen, joka on toistunut valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta taikka siihen seikkaan, että luvan myöntämisen edellytyksiä ei saada täytetyksi muuttamalla lupaa ehdotetun 89 §:n mukaisesti.

Lupaa, sen myöntämistä ja sen peruuttamista koskevien säännösten taustalla on tarve sitä edellyttävien toimintojen tehokkaaseen valvontaan lain ympäristöperusoikeuteen kytkeytyvien tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Elinkeinovapauden rajoittami-

selle on siten hyväksyttävät ja painavat perusteet ja peruuttamisen edellytykset täyttävät niille yleensä asetetut vaatimukset eikä lakiehdotus niin ollen ole hyväksymismenetelyjen osalta ongelmallinen perustuslain 18 §:n 1 momentin ja 80 §:n 1 momentin kannalta.

Omaisuuksensuoja

Perustuslain 15 § sisältää omaisuuden suojan yleislausekkeen (1 momentti) ja pakkolunastuslausekkeen (2 momentti). Omaisuuden suoja koskevan perustuslain 15 §:n 1 momentin yleislausekkeen nojalla jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden suojan rajoitukseen sovelletaan perusoikeuksien yleisiä rajoitusedellytyksiä. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan voidaan perustuslain 15 §:n 2 momentin mukaan säätää lailla vain, jos omaisuutta lunastetaan yleiseen tarpeeseen ja täyttä korvausta vastaan. Ollakseen säännöksessä tarkoitettua pakkolunastusta oikeuden poisottamisen ja siirron tulee olla luonteeltaan pysyvää ja lopullista. Kiinteistön käyttöoikeuden rajoitusta ei pääsääntöisesti arvioida omaisuuden pakkolunastuksena, vaan sen arviointiin sovelletaan omaisuuden suojan yleislauseketta.

Pakkolunastuksen ja rajoittamisen välinen rajanveto on tärkeä myös siinä suhteessa, että toisin kuin perustuslain 15 §:n 2 momentin pakkolunastussäännös, ei perustuslain 15 §:n 1 momentin yleissäännös sisällä vaatimusta omaisuuden käyttörajoitusten korvaamisesta. Perustuslakivaliokunnan mukaan omaisuuden suoja sisältää muun muassa omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vapauden käyttää omaisuuttaan. Omistajan oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut edellytykset mukaan lukien suhteellisuusvaatimuksen (PeVL 49/2002 vp, s. 2/II, PeVL 6/2010 vp). Perustuslain 15 §:n 1 momentin säännöksestä ei johdu vaatimusta korvata omistajalle mitä tahansa käyttörajoitusta eikä täyden korvauksen vaatimusta korvauksia myönnettäessä. Omaisuuden käyttörajoituksen korvaaminen on yksi kokonaisarviointiin vaikuttava osatekijä, joka otetaan huomioon selvitettyä, onko käyttöoikeuden rajoitus

omaisuuden perustuslainsuojan kannalta sallittua (PeVL 38/1998 vp, PeVL 6/2010 vp, PeVL 24/2012 vp).

Ehdotettava ympäristönsuojelulain 13 §:n 1 momentti rajoittaisi turvetuotannon sijoittamista ja voisi johtaa ympäristöluvan epäämiseen, jos sijoittamisesta aiheutuisi toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon tuhoutumista. Toiminta voitaisiin pykälän 1 momentin estämättä sijoittaa, jos sijoittaminen ei vaarantaisi luonnonarvojen säilymistä kyseisessä maan osassa tai jos 1 momentin soveltaminen estäisi yleisen edun kannalta tärkeän toiminnan toteuttamisen eikä luvan myöntämiseen olisi muutoin estettä. Säännöstä ei 3 momentin mukaan sovellettaisi, jos 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen otettu huomioon maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle. Ehdotettava säännös ei muodostaisi ehdotonta luvanmyöntämisestettä eikä se myöskään estäisi omaisuuden käyttämistä muuhun omistajalle hyötyä tuottavaan toimintaan. Ehdotettava 13 § ei johtaisi varallisuus-oikeuden pysyvään ja lopulliseen siirtoon oikeussubjektilta toiselle, joten säännöksen mahdollistamat toimenpiteet eivät rinnastuisi pakkolunastukseen. Ehdotusta on näin ollen tarkasteltava perustuslain 15 §:n 1 momentin kannalta ottaen huomioon perustuslain 20 §:n 1 momentin ympäristöperusoikeus.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon toiminnan sijaintipaikan fyysisestä muuttamisesta luonnonarvoille aiheutuva haitta vain silloin, kun kyseiset luonnonarvot on suojeltu joko luonnonsuojelulain tai vesilain nojalla. Ehdotettavan 13 §:n mukaan lupaharkinnassa voitaisiin turvetuotannon osalta ottaa huomioon sijaintipaikan muille kuin luonnonsuojelulaille ja vesilaille erikseen suojelluille luonnonarvoille aiheutuvat vaikutukset. Sääntely on tarpeen, koska turvetuotanto hanketyyppinä edellyttää usein laajan alueen fyysistä muuttamista. Ympäristönsuojelulain säännökset ovat oikeuskäytännössä osoittautuneet puutteelliseksi erityisesti turvetuotantohankkeiden osalta tilanteissa, joissa hankkeen sijoittumista ei ole

riittävästi selvitetty maankäytön suunnittelua koskevalla kaavalla.

Muita kuin luonnonsuojelulain tai vesilain nojalla suojeltuja luonnonarvoja voidaan lupaharkinnassa nykyään huomioida ehdotettavan ja nykyistä lain 42 §:n säännöstä vastaavan 49 §:n 4 kohdan nojalla arvioitaessa toiminnan pilaamisvaikutuksia toiminnan sijaintipaikan ulkopuolella. Ehdotus koskee vastaavia merkittäviä luonnonarvoja toiminnan sijaintipaikalla. Ehdotus edistäisi näin ollen perustuslain 20 §:n 1 momentin toteutumista. Kysymys olisi sellaisten yleisten etujen suojaamisesta, jotka voivat oikeuttaa omaisuudensuojan rajoituksiin.

Suomi on sitoutunut biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tavoitteisiin biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä sekä näiden tavoitteiden entistä tehokkaampaan toimeenpanoon hidastaa merkittävästi vuoteen 2020 mennessä biologisen monimuotoisuuden häviämistä. EU:n tasolla Suomi on sitoutunut tavoitteeseen vuoteen 2020 pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemipalveluiden heikentyminen. Suomen eliölajiston uhanalaisuutta koskenut arviointi vuodelta 2010 osoittaa suoluonnon lajien uhanalaistumisen kiihtyneen. Samoin Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa vuodelta 2008 on noin puolet Suomen suoluontotyypeistä arvioitu valtakunnallisesti uhanalaisiksi. Ehdotus toiminnan sijoittamisedellytykseksi estäisi soilla esiintyvien uhanalaisiksi arvioitujen lajien tai luontotyyppien valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävien esiintymien turmeltumisen ja edesauttaisi näin osaltaan monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämistä. Ehdotus on siten perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima.

Merkittävät luonnonarvot tulevat otetuksi huomioon maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavojen sisältövaatimuksissa toiminnan sijoittumista arvioitaessa. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan tämän vuoksi 1 momentin soveltamisalaa rajoitettavaksi tilanteisiin, joissa 1 momentissa tarkoitettuja luonnonarvoja ei ole otettu huomioon maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa. Pykälän 1 ja 2 momenttia sovellet-

taisiin näin ollen tilanteessa, jossa turvetuotantolupaa haetaan alueelle, jota ei ole osoitettu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tähän tarkoitukseen tai jossa 1 momentissa tarkoitettuja luonnonarvoja ei olisi otettu huomioon kyseisessä maankäytön suunnittelumenettelyssä. Näissä tilanteissa ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan voida ottaa huomioon sijaintipaikan merkittäviä luonnonarvoja toiminnan sijoittamisesta päätettäessä. Omaisuudensuojan rajoitus olisi siten välttämätön luonnon monimuotoisuustavoitteen saavuttamiseksi.

Turvetuotannon sijoittamisesta ei ehdotetun 13 §:n 1 momentin mukaan saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Luonnonarvon käsite on lainsäädännössä jo vakiintunut. Merkittävällä luonnonarvolla tarkoitettaisiin uhanalaisia eliölajeja tai luontotyyppisiä, joiden uhanalaisuusarvio perustuu valtakunnan tasolla tehtyihin lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusselvityksiin. Turvetuotannon sijoittamisesta ei saisi aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Rajoituskynnys on ehdotuksessa asetettu korkealle. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi merkittävyyden arvioinnissa huomioon otettavista seikoista. Merkittävyyttä arvioitaessa huomioon otettaisiin lajien ja luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus. Sijaintipaikan merkittävillä luonnonarvoilla tarkoitettaisiin siten uhanalaisiksi arvioitujen lajien ja luontotyyppien esiintymiä, jotka laajuutensa tai esiintymän sijainnin vuoksi olisivat erityisen merkittäviä. Säännöksessä tarkoitettu merkittävä luonnonarvo tarkoittaisi käytännössä pääsääntöisesti useamman kuin yhden uhanalaisen lajin tai luontotyypin esiintymistä toiminnan suunnitellulla sijoituspaikalla. Kaikkein uhanalaisimpien luontotyyppien ja lajien osalta myös yksittäinen merkittävä esiintymä voisi muodostaa sijoituspaikkaesteen. Lisäksi luonnonarvon merkittävyyden arvioinnissa huomioon voitaisiin ottaa sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnalle. Ehdotus täyttää siten sääntelyn tarkkarajaisuuteen kohdistuvat vaatimukset.

Ehdotus tukee osaltaan ympäristönsuojelulain yleisiä tavoitteita turvata luonnontalou-

dellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö sekä edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä. Ottaen huomioon luonnonarvon merkittävyydelle asetettu korkea kynnyks ja huomioon otettavien luonnonarvojen perustuminen lajien ja luontotyyppien valtakunnallisiin uhanalaisuusselvityksiin, sekä ehdotukseen sisältyvä mahdollisuus poiketa turmelumiskiellosta 2 momentissa säädettävien edellytyksin, ehdotuksen voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa tavoitteena olevaan luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon. Sijoiuspaikan soveltuvuutta koskeva kysymys olisi osana lupapäätöstä saatettavissa muutoksenhakutuomioistuimen arvioitavaksi, joten ehdotus täyttää myös oikeusturvavaatimukset.

Perusoikeudet suojaavat ensi sijassa ihmisyyksiä. Oikeushenkilöitä perusoikeudet suojaavat välillisesti, sillä oikeushenkilön asemaan puuttuminen saattaa merkitä kajoamista oikeushenkilön taustalla olevan yksilön oikeuksiin. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että laissa asetettavien velvollisuuksien koskiessa pörssiyrityksiä tai muita varallisuusmassaltaan huomattavia oikeushenkilöitä lainsäätäjän liikkumavara on omaisuudensuojan näkökulmasta lähtökohdaisesti suurempi kuin silloin, kun sääntelyn vaikutukset muodostuisivat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (PeVL 34/2000 vp, PeVL 61/2002 vp, PeVL 32/2004 vp, PeVL 54/2005 vp, PeVL 10/2007 vp, PeVL 9/2008 vp). Valiokunta on niin ikään katsonut, että mitä etäämpänä oikeushenkilö on yksilöistä ja mitä vähäisempiä ja välillisempiä ovat ehdotettujen toimenpiteiden vaikutukset yksilöiden konkreettisiin taloudellisiin etuihin, sitä epätodennäköisemmin oikeushenkilöön kohdistuvat toimenpiteet voivat olla ristiriidassa perustuslaissa turvattuun omaisuudensuojan kanssa (PeVL 45/1996 vp, PeVL 17/1997 vp). Käytännössä suurin osa ympäristölupaa edellyttävistä turvetuotantohankkeista kohdistuu suoalueille, jotka ovat turvetuotanto- ja energia-alan yritysten hallussa, joten ehdotettavan säännöksen vaikutukset kohdistuvat käytännössä pääosin yrityksiin.

Turvetuotannon sijoittamista koskeva säännös on välttämätön ehdotetun lain tavoitteiden toteuttamiseksi sekä perustuslain mukaisen ympäristöperusoikeuden turvaamiseksi ja se täyttää perusoikeuksien rajoittamisen edellytykset, joten ehdotus ei ole ongelmallinen perustuslain omaisuudensuojaa koskevan 15 §:n 1 momentin kannalta.

Tarkastusoikeus

Ehdotetun ympäristönsuojelulain valvonnan edellyttämiä valvontaviranomaisen tarkastuksia koskevat säännökset ovat ehdotetun lain 172 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 173 ja 174 §:ssä. Niissä tarkoitettut tarkastukset ja muut niihin liittyvät toimet olisivat sallittuja pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi. Tarkastuksia voivat ehdotettujen säännösten mukaan tehdä vain viranomaiset tai sen määräämä virkamies tai viranhaltija. Ehdotetun 172 §:n 2 momentissa luetellaan ne perusoikeudet, joiden turvaamiseksi tarkastus kotirauhan piirissä voi tapahtua.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslakivaliokunta on vesilainsäädännön uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 61/2010 vp) katsonut, että vesilakiin ehdotettua säännöstä oli tarpeen selkeyttää niin, että tarkastuksen kotirauhan piirissä saa yksinään tehdä vain viranomaiset, koska tällainen tarkastus tarkoittaa merkittävää julkisen vallan käyttöä, joka perustuslain 124 §:n mukaan kuuluu vain viranomaiselle. Kannanotto on otettu huomioon ehdotetun 173 §:n 2 momentin sisällössä.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 172 §:n 1 ja 2 momentin on katsottava täyttävän perustuslain 10 §:n 3 momentin vaatimukset.

Perustuslakivaliokunta on yrityksiin kohdistuvien tarkastusten yhteydessä korostanut sitä, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan soveltamista koskeva oikeuskäytäntö otetaan huomioon tulkittaessa perustuslain

10 §:n 1 momentin säännöstä yksityiselämän suojasta. Viranomaisten tarkastusvaltuuksia koskevan lainsäädännön on tällöin oltava riittävän täsmällistä ja tarjottava riittävät takeet väärinkäytöksiä vastaan. Lainsäädännön on sisällettävä tämän toteutumiseksi riittävät menettelylliset ja oikeusturvatakeet. Tässä mielessä valiokunta on katsonut hallintolain 39 §:n säännösten hallintoasian käsittelyyn liittyvässä tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä yhdessä hallintolain 6 §:n sisältämien hallinnon oikeusperiaatteiden kanssa täyttävän tarkastusten toteuttamista koskevalle lainsäädännölle asetettavat vaatimukset. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että tarkastukset toteutetaan virkavastuulla, joten niiden lainmukaisuus on saatavissa tuomioistuimen arvioitavaksi. Koska hallintolain 39 §:n soveltuminen valvontatyyppiin tarkastuksiin ei kuitenkaan ole hallintolain esitöiden valossa täysin selvää, valiokunta on pitänyt näissä tapauksissa tarpeellisena lisätä tarkastussäännöksiin viittauksen hallintolain 39 §:ään (PeVL 5/2013 vp).

Perustuslakivaliokunnan kannanottoa toteuttava säännösehdotus sisältyy ympäristönsuojelulain 174 §:ään. Sen ohella, että pykälässä viitataan hallintolain 39 §:n noudattamiseen, siinä tarkennetaan, ketä tarkastuksessa pidetään asianosaisena. Sellaiseksi katsotaan tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittaja tai muu tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltija. Tarkennus on tarpeen tehdä, koska tarkastus asianomaisissa lain pykälissä on luonteeltaan valvonnallinen eikä liity vireillä olevan hallintoasian ratkaisemiseen.

Asetuksenantovaltuudet

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskeva sääntely perustuu ehdotuksessa varsin laajasti lainsäädäntövallan delegoinnin varaan. Ehdotus sisältää useissa säännöksissä valtuuksia, joiden perusteella voidaan antaa ehdotetun lain yleisiä perussäännöksiä tarkempia säännöksiä. Tätä sääntelyä on arvioitava perustuslain 80 §:n kannalta.

Perustuslain 80 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksi-

lön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Tällöinkin edellytyksenä on, että oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla.

Ehdotetun lain asiasisällön ja toimeenpanon kannalta keskeisimmät asetuksenantovaltuudet sisältyvät sen 2 lukuun. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa ehdotetussa 9 §:ssä säädetyistä ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemistä tarkoittavista vaatimuksista tarkempia säännöksiä muun muassa päästöistä ympäristöön sekä päästöjen ja niiden haitallisten vaikutusten rajoittamisesta ja kieltämisestä, päästöjen tarkkailusta sekä toiminnan harjoittajien velvollisuudesta toimittaa päästöjä ja niiden vaikutuksia koskevia tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle sekä tietoja toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa 10 §:ssä säädetyjä toimialoja ja toimintoja koskevia tarkempia säännöksiä ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi muun muassa toimintojen sijoittumiseen liittyvistä ympäristönsuojeluvaatimuksista, toiminnan sijoittumisen edellytyksistä eri alueilla ja vähimmäisetäisyyksistä altistuviin kohteisiin, päästöjen ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi, onnettomuuksien tai niiden vaaran ehkäisemiseksi ja energiatehokkuuden turvaamiseksi käytettävistä menetelmistä, laitteista, rakennuksista ja rakennelmista sekä toiminnan laajuudesta ja toiminta-ajoista.

Pohjaveden pilaantumiskieltoon liittyen ehdotettavan ympäristönsuojelulain 17 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetuista aineista, jotka ovat ympäristölle ja terveydelle vaarallisista ja joiden päästäminen suoraan tai välillisesti pohjaveteen on kielletty. Maaperän pilaamiskieltoon liittyen lain 135 ja 136 §:n perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia

säännöksiä eri maankäyttötarkoituksissa maaperässä olevien haitallisten aineiden suurimmista sallituista pitoisuuksista tai haitallisten aineiden pitoisuuksista pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioimiseksi sekä pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä ja eristämisestä, puhdistamisen teknisistä vaatimuksista ja puhdistusmenetelmistä sekä tarkkailusta ja valvonnasta.

Ympäristön tilaan liittyvät asetuksenantovaltuudet sisältyvät 140 (pintavesien laatu), 141 (ilmanlaatu) ja 142 §:ään (ääniympäristön laatu).

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen kannalta merkittävää asetuksenantovaltaa on myös ehdotettavassa 216 ja 217 §:ssä. Näistä ensin mainitun mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan kemikaalin ja tuotteiden valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen, maastaviennin, luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä valmistettavan, maahan tuotavan, markkinoille luovutettavan, maastavietävän tai käytettävän polttoaineen, kemikaalin tai tuotteen koostumuksesta ja merkitsemisestä sekä velvollisuudesta toimittaa viranomaiselle tietoja aineesta, kemikaalista tai tuotteesta.

Ehdotettava lain 217 § sisältää tarpeettoman joutokäynnin kiellon ja siihen liittyvän asetuksenantovaltuuden sekä työkonisiin liittyvän valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksia. Jälkimmäisen mukaan jos työkonien tai laitteiden käytön on todettu tai voidaan perustellusti odottaa aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa niitä, asettaa niille ehtoja tai vaatia työkonien tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työkonien tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkonien tai laitteen merkitsemisestä sekä velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

Ehdotetussa laissa on myös muita merkittäviä joskin alaltaan selvästi edellisiä suppeampia asetuksenantovaltuuksia. Tällainen on esimerkiksi valtuus antaa tarkempia säännöksiä luvanvaraisen tai rekisteröitävän ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajan käytettävissä olevan asianntemuksen laadusta (9 §).

Ehdotetussa laissa on myös lukuisissa muissa pykälissä asetuksenantovaltuuksia, jotka alaltaan koskevat selvästi luonteeltaan edellä lueteltuja teknisempiä vaatimuksia. Näitä ovat esimerkiksi 39, 45, 82, 83 ja 118 §.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain lukuisia asetuksenantovaltuuksia puoltaa tarvittavan sääntelyn yksityiskohtaisuus ja teknisluonteisuus. Valtuudet ovat tarpeen myös Euroopan unionin direktiivien ja muiden säädösten täytäntönnpanemiseksi. Asetuksenantajan toimivalta nojaakin lakiehdotuksen perussäännösten lisäksi asiallisesti myös Euroopan unionin erittäin yksityiskohtaiseen ja runsaaseen ympäristösääntelyyn.

Ehdotetussa ympäristönsuojelulaissa valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet on sidottu asiaa koskeviin lain perussäännöksiin ja perustuslain 80 § on otettu huomioon muotoiltaan ehdotettuja asetuksenantovaltuuksia. Perussäännösten asettamista oikeuksista ja velvollisuuksista valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä lain nojalla. Lain tasoin säännöksin säännellään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajien velvollisuuksien ja oikeuksien perusteita. Ehdotettavalla ympäristönsuojelulailla on myös siirretty sääntelyä valtioneuvoston asetuksista lakiin. Näin on tapahtunut erityisesti ympäristönsuojeluasetuksesta ja polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten ja kaasuturbiinien rikkidioksi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöjen rajoittamista koskevasta valtioneuvoston asetuksista.

Perussäännöksissä on pyritty huolehtimaan siitä, että velvoitteet kohdentuvat selkeästi ja ovat sisällöltään mahdollisimman tarkkarajaisia. Lain taseoisia säännöksiä on kuitenkin jouduttu jossakin määrin yleistämään, koska ympäristönsuojelua ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä sääntelevät Euroopan unionin direktiivit sisältävät runsaasti yksi-

tyiskohtaisia velvoitteita, jotka usein vielä vaihtelevat toimialoittain ja toiminnoittain. Tällöin myös osa yleisiä velvollisuuksia koskevista säännöksistä on jouduttu ehdottamaan sisällöltään jossain määrin joustaviksi, jotta ne eivät yleisesti sovellettuina hyvin erilaisissa tilanteissa johtaisi kohtuuttomiin lopputuloksiin yksittäistapauksissa. Ehdotetun lain 2 luvun perussäännöksiin kytkettyjen valtuussäännösten nojalla annettavat valtioneuvoston asetukset osoittaisivat yksityiskohtaisesti, mihin niiden vaatimusten kohteet velvoitetaan.

Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

Kunnan viranomaisen säädösvaltaa on arvioitava perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta. Sen mukaan muu kuin pykälän 1 momentissa mainittu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaiselta valtuutukselta edellytetään, että se on soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Säännös tarkoittaa ensisijaisesti valtion viranomaisia. Siinä ilmaistuja periaatteita on kuitenkin noudatettava myös osoitettaessa säädösvaltaa kunnille (PeVL 3/2000 vp). Perustuslakivaliokunta on toisaalta perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnan asukkaiden itsehallintoon liittyvien näkökohtien vuoksi katsonut, että lailla voidaan osoittaa kunnille määräystenantovaltaa jossain määrin laajemmalti kuin perustuslain 80 §:n 2 momentin perusteella on mahdollista uskoa valtion viranomaisille norminasettamisvaltaa (PeVL 64/2002 vp). Tällaisten määräysten hyväksymispäätös on saatettavissa riippumattoman tuomioistuimen tutkittavaksi, mistä ehdotetussa ympäristönsuojelulaissakin säädetään (190 §).

Kunta voi antaa tämän lain täytäntöön pämiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä (kunnan ympäristönsuojelumääräykset, 202 §). Määräykset eivät voi koskea tämän lain mukaan luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa eivätkä 31, 120 tai 136 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa

tai puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimintaa. Määräykset voivat koskea:

1) toimia, rajoituksia ja rakennelmia, joilla ehkäistään päästöjä tai niiden haitallisia vaikutuksia;

2) erityisen häiritsevän tilapäisen melun tai tärinän torjuntaa;

3) toimintojen sijoittumisen ympäristönsuojelullisia edellytyksiä asemakaava-alueen ulkopuolella;

4) sellaisten alueiden määrittelyä, joilla ympäristön erityisen pilaantumisvaaran vuoksi on kielletty jäteveden johtaminen maahan, vesistöön taikka ojaan, lähteeseen, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon;

5) sellaisten alueiden ja vyöhykkeiden määrittelyä, joilla lannan ja lannoitteiden sekä maataloudessa käytettävien ympäristölle haitallisten aineiden käyttöä rajoitetaan;

6) valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista; sekä

7) vesien ja meriympäristön tilan parantamista koskevia toimia, jotka ovat vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen vesienhoitosuunnitelman tai merenhoitosuunnitelman mukaan tarpeellisia.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin pitänyt voimassa olevan ympäristönsuojelulain 19 §:n mukaisia ympäristönsuojelumääräyksiä yleisluontoisia ja joustavia ilmaisuja sisältävinä säännöksinä. Kunta on oikeutettu niitä antamaan huolimatta siitä, että ne jäävät jonkin verran sitä tasoa yleisluonteisemmaksi, joita perusoikeuksia koskevan sääntelyn tarkkuudelta on vaadittu. Perusteena on ollut, että niiden hyväksymispäätös voidaan saattaa riippumattoman tuomioistuimen arvioitavaksi (PeVL 11/1999 vp, PeVL 45/2004 vp). Ympäristönsuojelumääräykset ovat paikallisista olosuhteista johtuvia ympäristönsuojelulain täytäntöönpanomääräyksiä, joiden antamisen on katsottu kuuluvan kuntien toimivaltaan. Kunnalla on harkintavalta sen suhteen, että se voi tällaisia määräyksiä antaa tai olla antamatta (PeVL 45/2004). Samat näkökohdat pätevät ehdotetun ympäristönsuojelulain valtuuden nojalla annettaviin kunnan ympäristönsuojelumääräyksiin.

Kunnallisilla määräyksillä voi kuitenkin olla vain lakia täydentävä rooli (PeVL 11/1999 vp, PeVL 12/2005 vp). Ehdotetun ympäris-

tönsuojelulain 202 §:n säännös sisältää kunnan harkintaa ohjaavia mainintoja määräystenantovalan käytön edellytyksistä ja rajoituksista. Valtuuden ulkopuolelle on kohteena rajattu luvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot. Valtuus kunnan ympäristönsuojelumääräysten antamiseen on siten täsmällinen ja tarkkarajainen. Määräyksiä koskeva luettelo on perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla tyhjentävä (PeVL 38/1998 vp, PeVL 11/1999 vp ja PeVL 12/2005 vp).

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on ehdotetun ympäristönsuojelulain 172 §:n perusteella oikeus saada lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa tai muuta lain täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajilta ja salassapitovelvollisuuden estämättä muilta viranomaisilta.

Tiedonsaantia koskeva pykälä on muotoiltu perustuslakivaliokunnan aikaisemmat kannanotot huomioon ottaen. Tiedonsaantioikeus on säännöksessä rajattu selkeisiin tarkoituksiin ja se koskee vain säännöksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja (PeVL 37/2005).

Kunnalle annettavat tehtävät

Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla perustuslain 121 §:n mukaisesti.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 22 §:ssä säädetään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisesta samalla tapaa kuin voimassa olevassa laissa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan lupamenettelyssä kuuluvista toiminnoista säädetään 36 §:ssä, jota täydentävät eräät poikkeavat toimivaltasäännökset 36—39 §:ssä. Ehdotettua 34 §:n säännöstä kuntien toimivaltaan kuuluvista luvanvaraisista toiminnoista tarkennettaisiin lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella samalla tapaa kuin nykyisinkin on tehty ympäristönsuojeluasetuksessa. Tällöin tarkentuisi valtion ympäristölupaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen välinen toimivaltajako lupa-asioissa toiminnoittain.

Ehdotettavan ympäristönsuojelulain 38 §:ssä säädettäisiin kuntien mahdollisuudesta hakea ympäristöministeriöltä lupatoimivallan siirtoa valtion ympäristölupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Siirron edellytyksenä olisi, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on riittävä asiantuntemus ja että siirrolla voidaan parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako viranomaisten kesken. Siirtomahdollisuuden ulkopuolelle olisi rajattu osa toiminnoista jo suoraan ehdotettavan pykälän nojalla ja esimerkiksi teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan kuuluvat laitokset kuuluisivat aina valtion ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan. Vastavasti myös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevassa 15 luvussa ehdotetaan säilytettäväksi mahdollisuus siirtää toimivaltaa hakemuksesta kunnalle puhdistamisesta tehtävien päätösten osalta.

Ympäristönsuojelulakiehdotuksen 7 luvussa säädetyt direktiivilaitosten lupaharkintaa koskevat säännökset eivät tule sovellettavaksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa, koska lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus huolehtia siitä, että nämä laitokset kuuluvat valtion ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan.

Ehdotettavan ympäristönsuojelulain 11 luvussa säädetään toiminnan rekisteröintiin liittyvistä ja 12 luvussa ilmoitusmenettelyihin liittyvistä kunnan tehtävistä. Tehtävät vastaavat muutoin kunnalla jo voimassa olevan lain mukaan olevia tehtäviä sillä poikkeuksella, että ehdotettavan 116 §:n mukainen rekisteröinti siirretään kunnassa tehtäväksi myös toiminnoissa, joissa käytetään orgaanisia liuottimia ja joiden ympäristönsuojeluvaatimuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kysymyksessä ei ole merkittävä tehtävälisäys kunnalle, koska nämä toiminnot ovat jo voimassa olevan lain mukaan kuuluneet kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan. Lain 15 luvussa säädettäisiin eräistä ympäristön tilaan ja sen seurantaan liittyvistä kunnan tehtävistä, jotka niin ikään perustuvat jo voimassa olevaan lakiin. Ehdotettu ääniympäristön laadun edistämistä koskeva 150 § ei käytännössä merkitsisi uusia tehtäviä kunnille, koska sen tarkoituksena olisi lähinnä kannustaa tehostamaan

ympäristön tilan seuranta kunnissa ääniympäristön osalta. Kunnalla on tehtäviä myös ehdotettavan lain 16, 17 ja 18 luvun perusteella. Nämäkin tehtävät ovat kunnalla jo voimassa olevassa laissa ja esimerkiksi ehdotettu ääniympäristön laadun edistämistä koskeva 150 § ei käytännössä merkitsisi uusia tehtäviä kunnille.

Merkittävin tarkennus kunnan tehtäviin on ympäristönsuojelulakiehdotuksen 168 §:ssä olevat valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma. Valvonnan suunnitelmallisuuden lisääminen ei kuitenkaan lisää sanottavasti kunnan tehtäviä eikä varsinaisesti merkitse uuden tehtävän antamista kunnalle. Valvonnan säännöksissä tarkoituksena on täsmentää, miten kunnilla jo nykyisin oleva valvontatehtävä on syytä järjestää. Useat kunnat ovat nykyisin laatineet valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman. Valvonnan suunnitelmallisuus on lisäksi valvonnan maksullisuuden alan pääperusteena kunnassa.

Toinen tarkennus tässä ehdotuksessa kunnan tehtäviin liittyy lupamenettelyä ja lupapäätöksentekoa koskevaan sähköiseen tiedottamiseen, josta muun tiedottamisen ohella ehdotetaan säädettaväksi ympäristönsuojelulain 44 ja 85 §:ssä. Kunnan edellytettäisiin nykyisestä poiketen julkaisevan internetsivuillaan kuulutusasiakirjat ympäristölupahakemuksen vireilläolosta ja mahdollisuuksien mukaan muut lupahakemusasiakirjat. Vastaavasti säädettäisiin lupapäätöksestä, että kunnan olisi julkaistava mahdollisuuksien mukaan ympäristölupapäätös internetsivuillaan. Sähköisessä tiedottamisessa siten ainoa lakisääteinen velvoite kunnalla olisi vireilläolosta tiedottavan kuulutusasiakirjan julkaiseminen internetsivuillaan. Laajemmasta tiedottamisvelvoitteesta sähköisesti on ehdotuksessa luovuttu lausuntopalautteen jälkeen. Sähköisen tiedottamisen ala on verraten suppea kunnan osalta eikä tiedottamistehtävän hoitotavan tarkennus sähköiseksi vastaamaan tämän hetkisen yhteiskunnan yleisiä käytäntöjä ja vaatimuksia tarkoita siten varsinaisesti uuden tehtävän antamista kunnille.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä sisältäisi 223 §:n mukaan nykyistä kattavammin ympäristöä ja siihen vaikuttavia toimintoja koskevia tietoja. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että myös kuntiin kohdistuva tieto-

jen tallentamisvastuu laajentuisi voimassa olevaan sääntelyyn (ympäristönsuojelulain 27 §) verrattuna. Tallentaminen tietojärjestelmään voitaisiin suorittaa myös konekielisenä tiedonsiirtona teknistä käyttöyhteyttä tai rajapintaratkaisuja hyödyntäen.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Rikosoikeudellinen säännös on ehdotetun ympäristönsuojelulain 224—225 §:ssä. Rangaistavaksi säädetty teot on pyritty kirjoittamaan perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen pohjalta siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL 17/2006 vp). Ehdotetussa ympäristönsuojelulaissa rangaistavaksi säädettyjen tekojen seuraamuksena olisi ainoastaan sakkorangaistus. Vakavampien tekemuotojen osalta sovelletaan rikoslain säännöksiä.

Siirtymäsäännökset

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 229 §:n mukaan lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Toimintaan, joka tulee luvanvaraiseksi tämän lain nojalla, olisi haettava ympäristölupaa vuoden kuluessa lain voimaantulosta 230 §:n mukaan. Lupahakemuksen vireilläolo ei estä toiminnan jatkamista.

Jos on epäselvää, edellyttääkö sellainen toiminta, jonka lupa säädetään raukeamaan 231 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti, kuitenkin ympäristölupaa, toiminnanharjoittaja tai valvontaviranomainen voi pyytää lupaviranomaiselta selventävää päätöstä luvan raukeamisesta.

Suuren laitoksen, jonka pääasiallista toimintaa koskevat päätelmät ovat tulleet voimaan 7 päivä tammikuuta 2011 jälkeen mutta ennen tämän lain voimaantuloa, on tehtävä 80 §:n 2 momentin mukainen selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jos kyse on lasin valmistuksesta, raudan ja teräksen tuotannosta, sementin, kalkin ja magnesiumoksidin tuotannosta tai vuotien ja nahkojen parkituksesta ja muutoin vuoden kuluessa lain voimaantulosta sekä haettava

tarvittaessa lupamääräysten tarkistamista 81 §:n mukaisesti. Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin perustilaselvityksen laatimisen ajankohdista direktiivilaitoksissa.

Ehdotettavassa 233 §:ssä säädettäisiin suurta polttolaitosta koskevien säännösten soveltamisen alkamisesta ja lupamääräysten tarkistamista koskevan hakemuksen jättämisen ajankohdasta. Säännökset liittyvät teollisuus päästödirektiivin täytäntöönpanoon. Vastavasti säädettäisiin jätteenpolttolaitoksista 234 §:ssä.

Edellä mainittuja ehdotettuja ympäristönsuojelulain säännöksiä on arvioitava erityisesti luottamuksensuojaperiaatteen pohjalta ja perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeussäännöksen kannalta. Ympäristöperusoikeussäännöksen mielessä velvoitteet ovat perusteltuja ottaen huomioon säännösten tavoitteet

ympäristönsuojelussa. Luottamuksensuojan kannalta säännöksissä on varattu riittävät ja kohtuulliset määräajat tai muut siirtymäjärjestelyt velvoitteiden toteuttamiselle. Ehdotettuja siirtymäsäännöksiä ei voida pitää ongelmallisena perustuslain kannalta.

Edellä kerrotuilla perusteilla ehdotus uudeksi ympäristönsuojelulaiksi samoin kuin muut siihen sisältyvät lainmuutokset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisympäristössä. Esitykseen liittyvien valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä pyydetäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Ympäristönsuojelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1) ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja;

2) turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävää kehitystä sekä torjua ilmastonmuutosta;

3) edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia;

4) tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena; sekä

5) parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätökseen.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan teolliseen ja muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Tätä lakia sovelletaan myös toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn.

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä määrätään myös Suomea sitovissa kansainvälisissä merensuojelusopimuksissa ja Suomen ja ruotsin välisessä rajajokisopimuksessa (SopS 91/2010).

3 §

Soveltamisalan rajaus

Tätä lakia ei sovelleta merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) eikä merensuojelulaissa (1415/1994) tarkoitettuun toimintaan. Tätä lakia ei myöskään sovelleta säteilystä aiheutuvien haittavaikutusten ehkäisemiseen siltä osin kuin siitä säädetään ydinenergialaissa (990/1987) tai säteilylaissa (592/1991).

4 §

Soveltaminen puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimintaan, jossa lain soveltaminen vaarantaisi valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden. Lakia ei myöskään sovelleta erityisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuihin eikä valtakunnan keskeisten turvallisuusasetusten turvaamiseen tai valvontaan liittyviin aineisiin ja kalustoon.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen on 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa ja siinä tarkoitettujen aineiden ja kaluston käytössä otettava kuitenkin huomioon 2 luvun yleiset velvollisuudet ja periaatteet siinä laajuudessa kuin se on mahdollista ottaen huomioon valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden varmistaminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettuihin toiminnoista ja tuotteista, joihin lakia tai osaa sen säännöksistä ei sovelleta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös, että lakia sovelletaan toimintoihin tai tuotteisiin vain joiltakin osin.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *päästöllä* ihmisen toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdestä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään;

2) *ympäristön pilaantumisella* sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:

- a) terveyshaittaa;
- b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;
- c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista;
- d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;
- e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;
- f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai
- g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus;

3) *ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla* laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista;

4) *terveyshaitalla* ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyttä;

5) *päästöraja-arvolla* laimentamattoman päästön arvoa, jota ei yhden tai useamman ajanjakson aikana saa ylittää ja joka ilmaistaan kokonaisuutena, pitoisuutena, prosenttiosuutena tai muulla vastaavalla tavalla;

6) *ympäristönlaatuvaatimuksella* Euroopan unionin lainsäädännössä tai kansallisesti säädettyä yksilöityä ympäristön tilan vähimmäisvaatimusta;

7) *parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla* mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito-,

käyttö- sekä lopettamistapoja, joilla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä ja jotka soveltuvat ympäristölupamääräysten perustaksi;

tekniikka on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista silloin, kun se on saatavissa käyttöön yleisesti ja sitä voidaan soveltaa asianomaisella toiminnan alalla kohtuullisin kustannuksin;

8) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa tai joka tosiasiallisesti määrää toiminnasta;

9) *vesistöllä* vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista vesistöä;

10) *maaperällä* maankuoren ylintä kerrosta, joka on kallioperän ja maanpinnan välissä ja muodostuu irtomaalajeista, orgaanisesta aineksesta, huokosvedestä ja -ilmasta sekä eliöistä;

11) *pohjavedellä* maa- tai kallioperässä olevaa vettä;

12) *pohjavesialueella* geologisin perustein rajattavissa olevaa aluetta, jolla sijaitseva maaperän muodostuma tai kallioperän vyöhyke mahdollistaa merkittävän pohjaveden virtauksen tai vedenoton;

13) *jätevedellä* sellaista käytöstä poistettua vettä, pilaantuneelta alueelta johdettavaa vettä tai ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan käytetyltä alueelta johdettavaa vettä, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista;

14) *uudella tekniikalla* teollisuuden tekniikkaa, jolla kaupalliseksi kehitettynä voidaan saavuttaa parempi ympäristönsuojelun taso tai sama taso pienemmin kustannuksin kuin parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla voidaan saavuttaa;

15) *kaatopaikalla* jätteiden loppukäsittelypaikkaa, johon sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan, ei kuitenkaan vain kaivannaisjätteiden sijoittamiseen tarkoitettua paikkaa.

Mitä tässä laissa säädetään vesistöistä, koskee myös Suomen aluevesiä ja talousvyöhykettä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kaatopaikan määrittelystä siihen sijoitettavien jätteiden laadun ja sijoit-

tamisen keston sekä toiminnan muun luonteen perusteella.

2 luku

Yleiset velvollisuudet, periaatteet ja kiellot

6 §

Selvilläolovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

7 §

Velvollisuus ehkäistä ja rajoittaa ympäristön pilaantumista

Toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on noudatettava jätelain (646/2011) 2 luvussa säädettyjä yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita sekä kemikaalilain (599/2013) ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön mukaisia kemikaalien turvallista käyttöä koskevia yleisiä periaatteita ja velvoitteita ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi.

8 §

Luvanvaraisesta ja rekisteröitävästä toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

Jos toimintaan 4 luvun mukaan tarvitaan lupa (*luvanvarainen toiminta*) tai toiminta 11 luvun mukaan on rekisteröitävä (*rekisteröitävä toiminta*), toiminnanharjoittajan on sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, ympäris-

tön pilaantumisen ehkäisemiseksi huolehdittava ja varmistuttava siitä, että:

1) toiminnassa käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa;

2) energiankäyttö toiminnassa on tehokasta;

3) toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja vaikutuksia tarkkaillaan ja niistä sekä toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä ja toiminnassa käsitellyistä jätteistä toimitetaan viranomaiselle tarpeellisia tietoja;

4) toiminnanharjoittajan käytettävissä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus.

9 §

Valtioneuvoston asetukset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi

Valtioneuvosto voi asetuksella antaa 7 ja 8 §:ssä säädettyjen ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevien velvollisuuksien täsmentämiseksi tarkempia säännöksiä:

1) päästöistä ympäristöön ja viemäriverkostoon, päästöjen ja niiden haitallisten vaikutusten ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöjen kieltämisestä;

2) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen päästöjen ja päästöraja-arvojen tarkkailusta;

3) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa päästöjä ja niiden vaikutuksia koskevia tietoja valtioneuvoston asetuksessa säädettyväälle viranomaiselle;

4) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa tietoja valtioneuvoston asetuksessa säädettyväälle viranomaiselle toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä;

5) vaadittavasta asiantuntemuksesta eri luvanvaraisissa ja rekisteröitävissä toiminnoissa;

6) lietteen ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen rajoittamisesta taikka ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan lietteen

ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen kieltämisestä.

10 §

Valtioneuvoston asetukset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi eräissä toiminnoissa

Sen lisäksi mitä 9 §:ssä säädetään, valtioneuvosto voi asetuksella antaa ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkempia säännöksiä:

1) toiminnan sijoittumisen ympäristönsuojeluvaatimuksista ja edellytyksistä eri alueilla sekä haittojen ehkäisemiseksi tarpeellisista toiminnan etäisyysvaatimuksista;

2) päästöjen ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi, onnettomuuksien tai niiden vaaran ehkäisemiseksi ja energiatehokkuuden turvaamiseksi käytettävistä menetelmistä, laitteista, rakennuksista ja rakennelmista;

3) toiminnan laajuudesta ja toiminta-ajoista;

4) jätehuollosta;

5) toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimituksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut säännökset voivat koskea seuraavia toimialoja ja toimintoja:

1) polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantolaitos;

2) asfalttiasema;

3) polttonesteiden jakeluasema;

4) toiminta, jossa käytetään orgaanisia liuottimia;

5) jätteen käsittely;

6) maa-, karja-, turkis- ja metsätalous;

7) turvetuotanto;

8) kalankasvatus;

9) kivenmurskaamo, kivenlouhimo ja muu kivenlouhinta;

10) yhdyskuntajätevesien käsittely ja johdattaminen.

11 §

Sijoituspaikan valinta

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu

pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan:

1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;

2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle;

3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta;

4) toiminnan sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus;

5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

12 §

Oikeusvaikutteinen kaava toiminnan sijoittamisessa

Luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Lisäksi alueella, jolla on voimassa maakunta-kaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

13 §

Turvetuotannon sijoittaminen

Turvetuotannon sijoittamisesta ei saa aiheutua valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien lajien ja luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnalle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonarvon merkittävyyden arvioinnissa huomioon otettavista seikoista.

Toiminta voidaan 1 momentin estämättä sijoittaa, jos sijoittaminen ei vaaranna 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen säilymistä kysymyksessä olevassa maan osassa tai 1 momentin soveltaminen estää yleisen

edun kannalta tärkeän toiminnan toteutumisen eikä luvan myöntämiseen ole muutoin esitettyä.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen on otettu huomioon maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle.

14 §

Pilaantumisen torjuntavelvollisuus

Jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua terveystahetta tai merkittävä muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta, toiminnanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on muutoinkin havaittuaan, että toiminta ei täytä sille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia, viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin vaatimusten noudattamiseksi.

15 §

Ennaltavarautumisvelvollisuus

Luvanvaraisen toiminnan harjoittajan on ennakolta varauduttava toimiin onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden terveydelle ja ympäristölle haitallisten seurausten rajoittamiseksi.

Ennalta varautumista varten toiminnanharjoittajan, jonka ympäristöluvan myöntää valtion lupaviranomainen, on laadittava riskinarviointiin perustuva varautumissuunnitelma, varattava tarpeelliset laitteet ja muut varusteet, laadittava toimintaohje, testattava laitteet ja varusteet sekä harjoitettava toimia onnettomuuksia ja muita poikkeuksellisia tilanteita varten (*ennaltavarautumisvelvollisuus*). Suunnitelman sisältö, laajuus ja tarkuus määräytyvät toiminnan luonteen perusteella. Varautumissuunnitelmaa ei kuitenkaan tarvitse laatia, jos valvontaviranomainen arvioi, että toiminta, sen vaikutukset ja riskit eivät edellytä suunnitelman laatimista. Suun-

nitelmaa ei myöskään ole tarve tehdä siltä osin, kuin suunnitelma on laadittu vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005), pelastuslain (379/2011), kaivoslain (621/2011) tai muun lain nojalla eikä eläinsuojan toiminnasta.

Varautumissuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Maaperän pilaamiskielto

Maahan ei saa jättää tai päästää jätettä tai muuta ainetta taikka eliöitä tai pieneliöitä siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (*maaperän pilaamiskielto*).

17 §

Pohjaveden pilaamiskielto

Ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että

1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua;

2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai

3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista aineista, jotka ovat ympäristölle ja terveydelle vaarallisia ja joiden päättäminen suoraan tai epäsuorasti pohjaveteen on kielletty.

18 §

Merta koskevat erityiset kiellot

Suomen maa-alueella, sisävesialueella, aluevesillä tai talousvyöhykkeellä ei saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua merensuojelulaissa tarkoitettua meren pilaantumista Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Suomen aluevesille tai talousvyöhykkeelle ei saa upottamis- tai muussa hylkäämistarkoituksessa laskea jätettä tai muuta ainetta suomalaisesta tai ulkomaisesta aluksesta, jäällä liikkuvasta ajoneuvosta, ilma-aluksesta tai merensuojelulain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettua avomeriyksiköstä taikka upottaa tai hylätä alusta, avomeriyksikköä tai ilma-alusta, ottaen huomioon, mitä vastaavasta toimesta talousvyöhykkeen ulkopuolella säädetään merensuojelulain 7 §:n 3 momentissa. Sama koskee aineen kaatamista rannalta mereen upottamis- tai hylkäämistarkoituksessa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu kiello ei koske lumen kaatamista mereen. Ruoppausmassan sijoittamisesta vesialueelle säädetään vesilaissa.

19 §

Kemikaalien käyttöä koskevat erityiset velvollisuudet

Kemikaalia ei luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa saa käyttää siten, että siitä aiheutuu tässä laissa tarkoitettua merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta säädetään 14 luvussa.

Kemikaalista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajan on, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, valittava käyttöön olemassa olevista vaihtoehdoista kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista säädetään lisäksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa sekä kuluttajatuotteiden turvallisuudesta kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

20 §

Yleiset periaatteet ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että

1) menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen (*varovaisuus- ja huolellisuusperiaate*);

2) noudatetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita eri toimien yhdistelmiä (*ympäristön kannalta parhaan käytännön periaate*).

3 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

21 §

Valtion viranomaiset

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja edistää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo näiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Aluehallintovirasto toimii *valtion ympäristölupaviranomaisena* siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään. Aluehallintovirasto tukee

kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, jäljempänä *otsoniasetus*, sekä tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, jäljempänä *F-kaasuasetus*, mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Lisäksi Suomen ympäristökeskus huolehtii 209 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyväksymistehtävistä sekä ylläpitää ja kehittää parhaan käyttökelpoisen tekniikan tiedonvaihtoa, seuraa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja tiedottaa siitä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY mukaisena toimivaltaisena viranomaisena.

22 §

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Kunnalle kuuluvista tämän lain mukaisista lupa- ja valvontatehtävistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puolelta tämän lain mukaisessa päätöksenteossa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi siirtää tässä laissa tarkoitettua toimivaltansa viranhaltijalle siten kuin kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain 7 §:ssä säädetään.

23 §

Yleiset valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäris-

tökeskus (*valtion valvontaviranomainen*) sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista myös siltä osin kuin on kyse yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006, (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 73/2009 tarkoitettujen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamisen valvonnasta.

Valtion valvontaviranomaisen on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tämän toimivaltaan kuuluvia mahdollisia toimenpiteitä varten. Vastaavasti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista valtion valvontaviranomaiselle.

Valvonnasta ja valvontaviranomaisten yhteistoiminnasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Muut valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 216 §:ssä tarkoitettujen orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista yhdessä yleisten valvontaviranomaisten kanssa.

Kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettujen valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat toimialallaan 217 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kunnan terveys- ja ympäristönsuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitettujen valvontaviranomaiset ja elintarvikkevalvontaviranomaiset valvovat toimialallaan 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Tullilaitos ja rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

25 §

Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

Valtion viranomaiset ja tutkimuslaitokset voivat toimia tämän lain mukaisina asiantuntijaviranomaisina tai -laitoksina antamalla lausuntoja sekä tekemällä tutkimuksia ja selvityksiä tämän lain mukaisille viranomaisille. Ympäristöministeriö voi määrätä asiantuntijalaitoksen toimimaan ympäristöalan kansallisen vertailulaboratoriona. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä asiantuntijaviranomaisista ja -laitoksista sekä niiden tehtävistä.

26 §

Viranomaiset ja laitokset tyyppihyväksynnässä

Liikenteen turvallisuusvirasto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus toimivat hyväksyntäviranomaisina 217 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tyyppihyväksynnässä. Ympäristöministeriö voi nimetä muun viranomaisen tai tahon toimimaan hyväksyntäviranomaisen tukena. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksyntäviranomaisten tehtävistä sekä niiden tukena toimivista tahoista.

Ympäristöministeriö voi nimetä tyyppihyväksyntään liittyväksi tarkastuslaitokseksi tai muuksi vastaavaksi laitokseksi 25 §:ssä tarkoitetun tai muun vaatimukset täyttävän laitoksen tai tahon. Laitos voi käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja. Laitoksen tai ulkopuolisen palvelun suorittajan on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) laitos tai sen henkilöstöön kuuluva ei ole työkoneen tai laitteen suunnittelija, valmistaja, markkinoija, hankkija tai asennuksesta taikka kunnossapidosta vastaava eikä edellä tarkoitettujen osapuolten edustaja, eikä puoleettomuuden voida muusta erityisestä syystä katsoa vaarantuvan;

2) laitoksella on, jollei se ole valtion virasto tai laitos, toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Ministeriö voi peruuttaa nimeämisen, jos laitos ei enää täytä 2 momentin mukaisia vaatimuksia.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun laitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikos oikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

4 luku

Ympäristöluvan tarve ja lupaviranomaisen toimivalta

27 §

Yleinen luvanvaraisuus

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään liitteen 1 taulukossa 1 (*direktiivilaitos*) ja taulukossa 2, on oltava lupa (*ympäristölupa*).

Ympäristölupa on lisäksi oltava:

1) toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta;

2) jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun noron pilaantumista;

3) toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapurussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

28 §

Luvanvaraisuus pohjavesialueilla

Liitteessä 2 tarkoitetun asfalttiaseman, energiantuotantolaitoksen ja jakeluaseman toimintaan on oltava ympäristölupa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle.

Jollei 1 momentista muuta johdu, 27 §:n 1 momentissa ja liitteessä 2 tarkoitettuun, mutta niitä vähäisempään toimintaan ja liitteessä 2 tarkoitettuun kemiallisen pesulan toimintaan on oltava ympäristölupa, jos toi-

minta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalle pohjavesialueelle ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

29 §

Luvanvaraisen toiminnan olennainen muuttaminen

Ympäristöluvan saaneen toiminnan päästöjä tai niiden vaikutuksia lisäävään tai muuhun toiminnan olennaiseen muuttamiseen on oltava lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos muutos ei lisää ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia tai riskejä eikä lupaa toiminnan muutoksen vuoksi ole tarpeen tarkistaa. Toiminnan muutos on aina olennainen, jos toiminta sen seurauksena muuttuu direktiivilaitoksen toiminnaksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä olennaisen muutoksen määrittämisestä.

30 §

Rekisteröitävän toiminnan luvanvaraisuus

Liitteen 2 mukaiseen rekisteröitävään toimintaan tarvitaan ympäristölupa vain, jos

- 1) toiminta on osa direktiivilaitoksen toimintaa;
- 2) toiminnasta saattaa aiheutua 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus;
- 3) toiminta on luvanvaraista 28 §:n perusteella.

Toiminnan rekisteröinnistä silloin, kun ympäristölupa ei ole tarpeen, säädetään 116 §:ssä.

31 §

Poikkeus luvanvaraisuudesta toiminnan koeluonteisuuden perusteella

Ympäristölupaa ei tarvita koeluonteiseen lyhytaikaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti tällaisen toi-

minnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi. Tällaisesta toiminnasta tehtävästä ilmoituksesta säädetään 119 §:ssä.

Jos koeluonteisesta toiminnasta saattaa aiheutua 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, toimintaan on kuitenkin oltava ympäristölupa.

32 §

Poikkeus eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuudesta

Ympäristölupaa ei tarvita liitteen 1 taulukossa 2 olevaan 13 kohdassa tarkoitettuun jätteen ammattimaiseen tai laitospäiväiseen käsittelyyn mainitun kohdan perusteella silloin, kun kysymyksessä on:

1) maa- ja metsätaloudessa syntyvän ympäristölle ja terveydelle haitattomista luonnonaineksista koostuvan jätteen käyttö maa- ja metsätaloudessa;

2) haitattomaksi käsitellyn jätevesilietteen, sakokaivolietteen, umpisäiliöljetteen tai kiviakäymäläjätteen taikka haitattoman tuhkan tai kuonan hyödyntäminen ja käyttö lannoitevalmistelain (539/2006) mukaisesti;

3) maa- ja metsätaloudessa syntyvän ympäristölle ja terveydelle haitattomista luonnonaineksista koostuvan kasviperäisen jätteen hyödyntäminen energiantuotannossa;

4) turvetuotannossa syntyvän kaivannaisjätteen tai muussa kaivannais-toiminnassa syntyvän pysyvän jätteen tai pilaantumattoman maa-aineksen käsittely kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman mukaisesti kyseisen toiminnan yhteydessä muulla tavoin kuin sijoittamalla jäte suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavalle kaivannaisjätteen jätealueelle.

Ympäristölupaa ei myöskään tarvita muuhun liitteen 1 taulukossa 2 olevaan 13 kohdassa tarkoitettuun jätteiden hyödyntämiseen taikka muiden kuin vaarallisten jätteiden syntypaikalla tapahtuvaan loppukäsittelyyn, jos näiden toimintojen ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty 10 §:n nojalla tai jätelain 14 §:n nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella. Tällaisen toiminnan rekisteröinnistä säädetään 116 §:ssä. Jos toimintaan on

ympäristölupa, kun valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi, ympäristölupa raukeaa.

33 §

Poikkeus luvanvaraisuudesta puolustusvoimien toiminnoissa

Puolustusvoimien tilapäisiin lentopaikkoihin, satamiin, varastoihin, polttoaineen jake-lupaikkoihin, ampumaratoihin tai muihin vastaaviin tilapäisiin toimintoihin ei tarvita ympäristölupaa.

34 §

Toimivaltainen lupaviranomainen

Valtion ympäristölupaviranomainen ratkaisee ympäristölupahakemuksen, jos:

1) toiminnalla saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia tai asian ratkaiseminen valtion ympäristölupaviranomaisessa muuten on perusteltua toiminnan laatu tai luonne huomioon ottaen;

2) muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun toiminnan ympäristövaikutukset saattavat kohdistua huomattavassa määrin sijaintikuntaa laajemmalle alueelle;

3) toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi lupaa vesilain 3 luvun nojalla tai vesilaissa säädetyn muun kuin purkujohtoa koskevan tai tämän lain 68 ja 69 §:ssä tarkoitetun käyttöoikeuden perustamista ja lupahakemukset on 47 §:n mukaan käsiteltävä yhteiskäsittelyssä;

4) lupa on tarpeen 27 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ratkaisee muun kuin 1 momentissa tarkoitetun lupahakemuksen. Valtion ympäristölupaviranomainen ratkaisee kuitenkin lupahakemuksen, jos:

1) toiminta sijaitsee usean ympäristönsuojeluviranomaisen toimialueella;

2) kyse on sotilaskäyttöön tarkoitettusta toiminnasta;

3) lupa-asian yhteydessä ratkaistaan 136 §:ssä tarkoitettu maaperän tai pohjaveden puhdistamista koskeva asia, eikä toimivaltaa mainitun pykälän mukaisissa asioissa

ole siirretty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Jos samalla toiminta-alueella sijaitsevien toimintojen lupa-asian ratkaisu kuuluu osaksi valtion ympäristölupaviranomaisen ja osaksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan ja toimintoihin on haettava lupaa siten kuin 41 §:ssä säädetään, lupa-asian ratkaisee valtion ympäristölupaviranomainen.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista valtion ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvista toiminnoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Lupaviranomainen toiminnan muuttuessa

Toiminnan muuttamista koskevan lupahakemuksen ratkaisee se viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu ratkaista vastaavaa uutta toimintaa koskeva hakemus.

36 §

Lupa-asian siirtäminen

Jos lupahakemus on pantu vireille kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa ja asian selvittämisen yhteydessä ilmenee, että toiminnasta voi aiheutua vesistön pilaantumista, on asia siirrettävä valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksessa siirtää päätösvaltaansa kuuluvan lupa-asian valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi, jos asia vaatii sellaista asiantuntemusta, jota kunnassa ei voida saada tai jos asian käsittely valtion ympäristölupaviranomaisessa on tarkoituksenmukaista toiminnan sijaintiin tai luonteeseen liittyvästä erityisestä syystä.

37 §

Lupaviranomaisen alueellinen toimivalta

Lupahakemuksen ratkaisee se 34 §:n mukaan toimivaltainen lupaviranomainen, jonka toimialueelle toiminta sijoitetaan. Jos toiminta sijaitsee useamman kuin yhden valtion

ympäristölupaviranomaisen toimialueella, lupahakemuksen ratkaisee se viranomainen, jonka toimialueella merkittävin osa päästöjä aiheuttavasta toiminnasta sijaitsee.

Jos useiden samaa vesistöä kuormittavien toimintojen lupiin sisältyvät kalatalousmääräykset tulevat tarkistettaviksi samanaikaisesti ja niistä on tarkoituksenmukaista päättää yhtenä kokonaisuutena, asiat ratkaisee I momentin mukaan toimivaltainen valtion ympäristölupaviranomainen.

38 §

Toimivallan siirto lupa-asiassa valtion ympäristölupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle

Ympäristöministeriö voi kunnan hakemuksesta ja kuultuaan valtion ympäristölupaviranomaista ja valtion valvontaviranomaista päättää, että liitteen 1 taulukon 2 mukaisten toimintojen lupa-asioissa toimivaltaisena viranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Päätös voidaan rajoittaa koskemaan myös vain osaa edellä mainituista toiminnoista. Toimivaltaa ei kuitenkaan voida siirtää lupa-asiassa, joka koskee turvetuotantoa, kaivostoimintaa, koneellista kankaivuuta, malmin tai mineraalien rikastamoa, lentoasemaa, satamaa, ydinvoimalaitosta, jätepolttolaitosta, jätteen rinnakkaispolttolaitosta taikka puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toimintaa. Ennen toimivallan siirtoa koskevan päätöksen tekemistä valtion ympäristölupaviranomaisessa vireille tulleet asiat käsitellään loppuun valtion ympäristölupaviranomaisessa.

Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle on, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on riittävä asiantuntemus tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi ja että toimivallan siirrolla voidaan parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako viranomaisten kesken. Toimivalta voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöstä voidaan muuttaa, jos toimivallan siirtämisen edellytyksiä ei enää ole. Ennen toimivallan siirtoa koskevan määräajan päättymistä tai ennen toimivaltaa koskevan päätöksen muuttamista vireille tulleet asiat käsitellään lop-

puun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa.

5 luku

Lupamenettely

39 §

Lupahakemus

Lupahakemus on toimitettava toimivaltaiselle lupaviranomaiselle kirjallisesti. Viranomaisen pyynnöstä on toimitettava lisäkapaleita hakemusasiakirjoista, jos se on tarpeen asian kuuluttamisen tai lausuntojen pyytämisen vuoksi. Hakemus valtion ympäristölupaviranomaiselle on lisäksi toimitettava sähköisesti, jollei viranomainen ole muuta hyväksynyt.

Hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettua toimintaa, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta ennen päätöksentekoa. Hakemukseen on lisäksi tarvittaessa liitettävä luonnon-suojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Hakemuksen laatijalla on oltava riittävä asiantuntemus. Hakemuksesta on käytävä tarvittaessa ilmi, mihin aineistoon ja laskenta-, tutkimus- tai arviointimenetelmään annetut tiedot perustuvat.

Tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen liitettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

40 §

Hakemuksen täydentäminen

Jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hake-

musta viranomaisen asettamassa määräajassa. Hakemus, jota ei ole täydennetty määräajassa, voidaan jättää tutkimatta.

Jos asian ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta tai painavat syyt sitä edellyttävät, hakija voidaan velvoittaa täydentämään hakemusta tai hankkimaan hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys uhalla, että se hankitaan hakijan kustannuksella.

41 §

Luvan hakeminen samalla toiminta-alueella sijaitseville toiminnoille

Jos samalla toiminta-alueella sijaitsevalla usealla luvanvaraisella toiminnalla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä, toimintoihin on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella. Lupaa voidaan kuitenkin hakea erikseen, jos hakemuksen johdosta ei ole tarpeen muuttaa muita toimintoja koskevaa voimassa olevaa lupaa.

42 §

Lausunnot

Lupaviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto:

1) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä;

2) toiminnan sijaintikunnan terveydensuojeluviranomaiselta;

3) asiassa yleistä etua valvovilta viranomaisilta;

4) saamelaiskäräjiltä, jos hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä saamelaisten kotiseutualueella, ja kolttien kyläkokoukselta, jos ympäristövaikutukset saattavat ilmetä kolttalaissa (253/1995) tarkoitettulla koltta-alueella;

5) lupaharkinnan kannalta muilta tarpeellisilta tahoilta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, valtion ympäristölupaviranomaisen on pyy-

dettävä lausunto valtion valvontaviranomaiselta, hakemuksen tarkoittaman toiminnan sijaintikunnalta ja tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta.

Lupaviranomainen voi hankkia myös muita asiaan liittyviä tarpeellisia selvityksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta lausuntoa on pyydettävä.

43 §

Muistutukset ja mielipiteet

Lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (*asianosainen*), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Kuulemisesta säädetään lisäksi hallintolaisissa (434/2003).

44 §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen on tiedotettava lupahakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan toiminnan vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutus on julkaistava myös lupaviranomaisen internetsivuilla, jolloin kuulutus voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutus on annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Hakemusasiakirjat on pidettävä nähtävillä vähintään kuulutusajan toiminnan vaikutusalueen kunnissa. Lisäksi valtion ympäristölupaviranomaisen on julkaistava internetsivuillaan yleisölle tarkoitettu tiivistelmä lupa-

hakemuksesta ja mahdollisuuksien mukaan hakemuksen muu keskeinen sisältö. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on tiedotettava hakemuksen sisällöstä internetsivuillaan mahdollisuuksien mukaan. Hakemus voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot, jos hakemus pidetään tietoverkossa vain tehokkaan tiedottamisen vaatiman tarpeellisen ajan.

Tiedoksiantoon yhteisalueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle sovelletaan, mitä vesilain 11 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulutuksesta ja sen julkaisemisesta sekä muusta lupahakemusta koskevasta tiedottamisesta.

45 §

Sähköisen tiedonsaannin edistäminen

Kellä tahansa on oikeus pyynnöstä saada tieto tietyllä alueella vireille tulleista ympäristölupa-asioista sähköisin viestein sen mukaan kuin viranomaisen tietojärjestelmässä on mahdollista ottaa vastaan tällaisia pyyntöjä ja lähettää viestejä automatisoidusti.

46 §

Eri toimintojen lupien samanaikainen käsittely

Jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien eri toimintojen yhteisvaikutus on lupaharkinnan kannalta huomattava ja näiden toimintojen ympäristölupa-asiat ovat vireillä samassa lupaviranomaisessa, asiat on käsiteltävä ja ratkaistava samanaikaisesti, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Jos 41 §:ssä tarkoitettuja toimintoja koskeva lupa-asia on pantu vireille eri lupahakemuksilla, hakemukset on käsiteltävä ja ratkaistava tarvittaessa samanaikaisesti ottaen huomioon toimintojen muodostama kokonaisuus.

47 §

Vesilain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely

Vesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskeva ympäristölupahakemus sekä samaa toimintaa koskeva vesilain mukainen lupahakemus ja hakemus 34 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun käyttöoikeuden saamiseksi on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely ei ole tarpeen, jos toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi pelkästään vesilain 4 luvun mukaista lupaa veden ottamiseen eikä veden ottamisen ja sen takaisin vesistöön päästämisen välillä ole välitöntä vesitaloudellista yhteyttä.

Jos lupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten on tarpeen myös vesilain mukainen lupa, luvan hakijan on lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä vesilain mukainen lupahakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva lupahakemus jätetään tutkimatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut asiat käsitellään vesilain mukaisessa menettelyssä ottaen huomioon, mitä lupahakemuksen ja päätöksen sisällöstä säädetään tässä laissa tai tämän lain nojalla. Ympäristölupahakemus on kuitenkin jätettävä sähköisesti ja lupahakemuksesta ja päätöksestä on tiedotettava viranomaisen internetsivuilla siten kuin tässä laissa säädetään.

Tarvittava poikkeaminen vesilain 4 luvun 12 §:ssä tarkoitetuista suoja-alueääräyksistä ratkaistaan samalla päätöksellä kuin vireillä oleva ympäristölupa-asia.

6 luku

Lupaharkinta ja lupamääräykset

48 §

Lupaharkinnan perusteet

Lupaviranomaisen on tutkittava ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt

muistutukset ja mielipiteet. Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon, mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Toiminnan olennaista muuttamista koskeva lupahakemus on ratkaistava siten, että harkinta kattaa ne toiminnan osat, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja riskit, joita muutos voi aiheuttaa.

49 §

Luvan myöntämisen edellytykset

Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) terveyshaittaa;
- 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa;
- 3) 16—18 §:ssä kiellettyä seurausta;
- 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella;
- 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta;
- 6) olennaista heikennystä edellytyksiin harjoittaa saamelaisien kotiseutualueella perinteisiä saamelaislinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria taikka olennaista heikennystä kolttien elinolosuhteisiin tai mahdollisuuksiin harjoittaa kolttalaisia tarkoitettuja luontaislinkeinoja kolttialueella.

50 §

Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta koskeva poikkeus luvan myöntämisen edellytyksistä

Jos puolustusvoimien raskaiden aseiden tai räjähteiden käyttö taikka Rajavartiolaitoksen vastaava toiminta edellyttää ympäristölupaa, toiminnasta aiheutuvaa melua, tärinää sekä maaperän ja pohjaveden tai meren pilaantumisen vaaraa koskevista 49 §:ssä tarkoitetuista luvan myöntämisen edellytyksistä saa poiketa tarpeellisessa määrin, jos toiminnan sijoittuminen alueelle on maanpuolustuksen toimintaedellytysten kannalta välttämätöntä. Toiminnan suunnittelulla ja lupamääräyksillä on tällöin varmistettava, että:

- 1) toiminnan melualue ja yöaikainen melurasitus rajoitetaan välttämättömään;
- 2) haitta-aineiden kulkeutuminen ampuma-alueelta ei johda 16 tai 17 §:ssä kiellettyyn seuraukseen alueen ulkopuolella;
- 3) toiminnasta ei aiheudu merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Jos sotilasilmailuun tai Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien suorittamiseen käytetty lentopaikka ei täytä melun vuoksi 49 §:n mukaisia luvan myöntämisen edellytyksiä, niistä saa poiketa tarpeellisessa määrin, jos sotilasilmailun tai Rajavartiolaitoksen ilmailun erityisluonne sitä edellyttää ja lentopaikan käyttö on valtakunnan turvallisuuden kannalta tai Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi perusteltua. Toiminnan haittoja arvioitaessa ei oteta huomioon puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a ja b alakohdan eikä 2 kohdan mukaisten tehtävien suorittamisesta aiheutuvaa haittaa.

Jos ympäristölupa-asia koskee lentopaikkaa, jota käytetään merkittävässä määrin sotilas- ja siviili-ilmailuun, lupaharkinnassa on tarkasteltava erikseen siviili- ja sotilastoimintaa ja kohdistettava lupamääräykset erikseen puolustusvoimiin, Rajavartiolaitokseen ja lentoaseman pitäjään tai muuhun lentopaikan pitäjään.

51 §

Eräiden suunnitelmien ja ohjelmien vaikutus

Ympäristöluvassa on 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen seurauksien merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Luvassa on toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta 11 §:n 2 momentin mukaisesti arvioitaessa sekä onnettomuuksien ehkäisemiseksi tarpeellisia lupamääräyksiä annettaessa otettava huomioon, mitä toiminnan sijoituspaikkaa ja vaikutus- aluetta koskevassa tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaisessa tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitetään. Luvassa on lisäksi otettava huomioon tarvittavissa määrin 204 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien.

Luvanvaraisen jätteenkäsittelylaitoksen tai -paikan luvassa on otettava huomioon jätelain 88 §:ssä tarkoitettujen alueellisten jättesuunnitelmien.

52 §

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset:

- 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista;
- 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä;
- 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä;
- 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa;
- 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimituksista;
- 6) muista toimituksista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Jos 1 momentin mukaisilla määräyksillä muussa kuin teollisessa toiminnassa tai energiantuotannossa ei toiminnan luonteesta johtuen voida riittävästi ehkäistä tai vähentää ympäristöhaittoja, voidaan luvassa antaa tarpeelliset määräykset tuotantomäärästä, -energiasta tai tuotannossa käytettävästä ravinnosta.

Lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

53 §

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointi

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon:

- 1) jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen;
- 2) tuotannossa käytettävien aineiden ja siinä syntyvien jätteiden uudelleen käytön ja hyödyntämisen mahdollisuus;
- 3) tuotannossa käytettävien aineiden vaarallisuus sekä mahdollisuudet käyttää entistä haitattomampia aineita;
- 4) päästöjen laatu, määrä ja vaikutus;
- 5) käytettyjen raaka-aineiden laatu ja kulu-
- 6) energian käytön tehokkuus;
- 7) toiminnan riskien ja onnettomuusvaarojen ennaltaehkäiseminen sekä onnettomuuksien seurausten ehkäiseminen;
- 8) parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoon vaadittava aika ja toiminnan suunnitellun aloittamisajankohdan merkitys

sekä päästöjen ehkäisemisen ja rajoittamisen kustannukset ja hyödyt;

9) vaikutukset ympäristöön;

10) teollisessa mittakaavassa käytössä olevat tuotantomenetelmät ja menetelmät päästöjen hallitsemiseksi;

11) tekniikan ja luonnontieteellisen tiedon kehitys;

12) Euroopan komission ja kansainvälisten toimielinten julkaisemat tiedot parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta.

54 §

Erityistä selvitystä koskeva määräys

Ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehtävä erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi, jos lupaharkintaa varten ei ole voitu toimittaa yksityiskohtaisia tietoja päästöistä, jätteistä tai toiminnan vaikutuksista.

Selvitys on toimitettava lupaviranomaiselle luvassa määrättyinä ajankohtana. Selvityksen tekemiselle on annettava riittävä aika. Luvan muuttamisesta saadun selvityksen perusteella säädetään 90 §:ssä.

55 §

Kasvihuonekaasupäästöjä koskevat määräykset

Jos toimintaan sovelletaan päästökauppalakia (311/2011), ei ympäristöluvassa saa antaa päästökauppalaan 2 §:ssä tarkoitetuille kasvihuonekaasupäästöille päästöraja-arvoja, elleivät ne ole tarpeen merkittävän paikallisen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

56 §

Hiilidioksidin talteenottoa koskevat määräykset

Hiilidioksidin talteenottoa koskevassa ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain (416/2012) 5 ja 6 §:n hiilidioksidivirtaa koskevien säännösten noudattamiseksi.

57 §

Kalatalousmääräykset

Jos jäteveden tai muun aineen päästämisestä saattaa aiheutua kalakannoille tai kalastukselle vahinkoa, ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset vesilain 3 luvun 14 §:ssä tarkoitetuista kalatalousvelvoitteista tai kalatalousmaksusta. Määräyksiin sovelletaan vesilain 3 luvun 14, 15 ja 22 §:ää.

58 §

Jäte- ja jätehuoltomääräykset

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi. Luvassa on tarvittaessa annettava määräys jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluvan hyödynnettävän tai loppukäsiteltävän sekalaisen yhdyskuntajätteen taikka loppukäsiteltävän muun jätteen toimitamisesta mainitun lain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuun käsittelylaitokseen. Määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.

Jätteen käsittelyä koskeva ympäristölupa voidaan rajoittaa tietynlaisen jätteen käsitteilyyn. Jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluvan sekalaisen yhdyskuntajätteen hyödyntämistä tai loppukäsittelyä taikka muun jätteen loppukäsittelyä koskevassa luvassa voidaan tarvittaessa määrätä, että toiminnassa saa käsitellä vain tietyltä alueelta peräisin olevaa jätettä.

Lupaviranomainen voi ympäristöluvassa antaa määräyksen, joka poikkeaa jätelain 14 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen vaatimuksesta siinä säädetyin perustein. Määräys voidaan antaa myös erillisen hakemuksen johdosta noudattaen soveltuvin osin, mitä lupahakemuksen käsittelystä säädetään.

59 §

Jätteen käsittelytoiminnan vakuus

Jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan on asetettava vakuus asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopetta-

misessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus voidaan jättää vaatimatta muuta kuin kaatopaikkatoimintaa harjoittavalta, jos vakuudella katettavat kustannukset toimintaa lopetettaessa ovat jätteen määrä, laatu ja muut seikat huomioon ottaen vähäiset. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuden vaatimatta jättämisen edellytyksistä.

60 §

Vakuuden määrä

Vakuuden on oltava riittävä 59 §:ssä tarkoitettujen toimien hoitamiseksi ottaen huomioon toiminnan laajuus, luonne ja toimintaa varten annettavat määräykset. Kaatopaikan vakuuden on katettava myös kaatopaikan sulkemisen jälkeisestä seurannasta ja tarkkailusta sekä suotovesien ja -kaasujen käsittelystä ja muusta jälkihoidosta aiheutuvat kustannukset vähintään 30 vuoden ajalta, jollei toiminnanharjoittaja osoita muuta riittäväksi. Kaivannaisjätteen jätealueen vakuuden on katettava myös kustannukset, jotka aiheutuvat jätealueen vaikutusalueella olevan, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa tarkemmin määritetyn maa-alueen kunnostamisesta tyydyttävään tilaan.

Ympäristöluvassa on määrättävä, että toiminnanharjoittaja kerryttää kaatopaikan, kaivannaisjätteen jätealueen ja muun pitkäaikaisen toiminnan vakuutta siten, että vakuuden määrä vastaa koko ajan mahdollisimman hyvin niitä kustannuksia, joita toiminnan lopettaminen ja jälkihoito arviointihetkellä aiheuttaisivat.

Valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta ja kerryttämisestä. Pienimuotoisia toimintoja varten vakuuden määrä voidaan säätää kiinteäksi summaksi, joka voi olla enintään 10 000 euroa.

61 §

Vakuuden asettaminen ja voimassaolo

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 59 §:ssä säädetystä vakuudesta ja sen asettamisesta. Vakuudeksi hyväksytään

takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Vakuus on asetettava ympäristöluvassa osoitetun valvontaviranomaisen eduksi ennen toiminnan aloittamista. Kaivannaisjätteen jätealuetta koskeva vakuus on asetettava ennen kuin jätealueelle ryhdytään sijoittamaan kaivannaisjätettä.

Vakuuden on oltava voimassa yhtäjaksoisesti tai määräväleihin uusittuna vähintään kolme kuukautta vakuuden kattamien toimien suorittamisesta ja niiden ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle. Jos vakuuden voimassaoloa jatketaan, uusiminen on tehtävä ennen vakuuden voimassaolon päättymistä. Kaatopaikan vakuuden on oltava voimassa kaatopaikan sulkemisen jälkeisen tarkkailun ja muun jälkihoidon päättymiseen saakka.

Lupaviranomaisen on hakemuksesta vapautettava vakuus, kun toiminnanharjoittaja on täyttänyt velvoitteensa. Vakuus voidaan vapauttaa myös osittain.

62 §

Seuranta- ja tarkkailumääräykset

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut valvontaa varten tarvittavat tiedot, siten kuin ympäristöluvassa

tarkemmin määrätään. Tiedot direktiivilaitoksen päästöjen tarkkailun tuloksista ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot direktiivilaitoksen luvan noudattamisesta on toimitettava valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa.

Toiminnan vesiin tai meriympäristöön kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua vesien tai meriympäristön tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisenä seurannan järjestämiseksi. Toiminnan tarkkailun tietoja voidaan käyttää mainitun lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman laadinnassa.

63 §

Määräys yhteistarkkailusta

Lupaviranomainen voi tarvittaessa ympäristöluvassa määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (*yhteistarkkailu*) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea tähän lakiin ja vesilakiin perustuvaa tarkkailua.

64 §

Suunnitelma seurannasta ja tarkkailusta

Ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on esitettävä 62 §:n mukaisen seurannan ja tarkkailun tai 63 §:n mukaisen yhteistarkkailun järjestämisestä erillinen suunnitelma lupaviranomaisen, valvontaviranomaisen tai kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi. Suunnitelma on toimitettava viranomaiselle niin ajoissa, että seuranta ja tarkkailu voidaan aloittaa toiminnan alkaessa tai muuna toiminnan vaikutusten kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohtana. Suunnitelman esittämiseen sovelletaan, mitä 39 §:ssä säädetään ympäristöluvan hakemisesta.

Päätös suunnitelman hyväksymisestä tehdään noudattaen, mitä 96 §:ssä säädetään.

65 §

Tarkkailumääräysten muuttaminen

Lupaviranomainen tai 64 §:n mukaisen suunnitelman hyväksynyt viranomainen voi tarvittaessa muuttaa antamiaan tarkkailumääräyksiä tai hyväksymäänsä suunnitelmaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta. Muutosta koskeva päätös voidaan tehdä päätöksen tehneen viranomaisen omasta aloitteesta tai luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön vaatimuksesta. Luvanhaltijan muutosta koskevaan hakemukseen sovelletaan 39 §:ää. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

Yhteistarkkailusta päättäneen viranomaisen on muutettava päätöstä, jos yhteistarkkailuun on määrätty osallistumaan uusi toiminnanharjoittaja. Menettelyyn sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

66 §

Maaperän ja pohjaveden suojelua koskevat määräykset

Luvanvaraisen toiminnan harjoittajan on huolehdittava maaperään ja pohjaveteen kohdistuvien päästöjen ehkäisemiseksi toteutettujen toimien kuten rakenteiden säännöllisestä ylläpidosta, huollosta ja tarkastuksista. Luvassa on annettava tätä koskevat tarpeelliset määräykset.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava määrääjain suoritettavasta maaperän ja pohjaveden tarkkailusta ottaen huomioon sellaiset laitosalueella olevat vaaralliset aineet, jotka saattavat aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista (*merkitykselliset vaaralliset aineet*). Pilaantumisriskin järjestelmällisen arvioinnin perusteella luvassa annetaan tarpeelliset määräykset tarkkailusta ja määrääjain toteutettavan tarkkailun aikavälistä.

67 §

Määräykset viemäriin johdettavista jätevesistä

Jos teollisuusjätevettä johdetaan yhdyskunnan jätevedenpuhdistamolle, ympäristöluvassa on tarvittaessa määrättävä jätevesien esikäsitteystä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tai jätevedenpuhdistamon toimintakyvyn turvaamiseksi.

68 §

Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella

Ympäristöluvassa voidaan myöntää oikeus jäteveden johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon, jos johtamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa muille ja johtaminen on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua. Jäteveden johtamiseen avo-ojassa tai norossa ei saa myöntää oikeutta, jos oja tai noro on tontin, rakennuspaikan, uimarannan tai muun vastaavan erityiseen käyttöön otetun alueen välittömässä läheisyydessä. Jätevettä johtavan velvollisuudesta pitää uoma kunnossa ja vastuusta jäteveden johtamisesta aiheutuvista kustannuksista säädetään 158 §:ssä.

Jos jäteveden johtaminen edellyttää viemäriputken sijoittamista tai ojan tekemistä toisen maalle eikä omistaja anna suostumustaan, luvassa on 1 momentissa säädetyn edellytyksin päätettävä käyttöoikeuden myöntämisestä tarvittavaan alueeseen. Vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan vesilain 13 lukua. Käyttöoikeuteen sovelletaan vesilain 2 luvun 12 ja 13 §:ää ja 17 lukua.

Jos tässä pykälässä tarkoitetun jäteveden johtamisen vuoksi on tehtävä oja tai sijoitettava viemäriputki maantien, kadun, rautatien, muun kiskotien, kaapelin tai kaasuputken ali, luvassa on annettava asiaa koskevat tarpeelliset määräykset. Ojan tai putken rakentamiseen ja kunnossapitoon sovelletaan, mitä vesilain 5 luvun 13 §:ssä säädetään. Jos asiaa ei sen laajuuden tai muun syyn vuoksi voida ratkaista ympäristöluvan yhteydessä, lupaviranomaisen on siirrettävä asia ojitustoimituk-

sessä ratkaistavaksi tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle siten kuin vesilain 5 luvun 4 ja 5 §:ssä säädetään.

69 §

Määräykset viemäriputkesta

Ympäristöluvassa on tarvittaessa vesilain mukaisesti määrättävä viemäriputken rakentamisesta ja sitä varten tarvittavasta käyttöoikeudesta. Määräystä annettaessa sovelletaan, mitä vesilain 3 luvussa säädetään. Vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan vesilain 13 lukua. Käyttöoikeuteen sovelletaan vesilain 2 luvun 12 ja 13 §:ää ja 17 lukua.

70 §

Lupamääräyksen ja valtioneuvoston asetuksen suhde

Lupamääräys voi olla tämän lain tai jätelain nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvää yksilöityä ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimusta ankarampi, jos se on tarpeen:

- 1) luvan myöntämisen edellytysten täyttämiseksi;
- 2) valtioneuvoston asetuksella säädetyn ympäristönsuojeluvuorokauden turvaamiseksi;
- 3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamiseksi.

Jos valtioneuvoston asetuksella annetaan tämän lain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, asetusta on luvan estämättä noudatettava.

71 §

Määräys lupamääräysten tarkistamiseksi

Ympäristöluvassa voidaan määrätä, että lupamääräykset on tarkistettava. Tällöin on ilmoitettava, mihin mennessä hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi on tehtävä ja mikä selvitykset tuolloin on esitettävä.

Tarkistamista koskevaa määräystä harkittaessa on otettava huomioon toiminnan ja sen

päästöjen sekä niiden vaikutusten ennakoitu laajuus ja merkittävyys. Tarkistamista koskevaa määräystä tai luvan määräaikaista harkittaessa on otettava huomioon myös vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma sekä niiden toimenpideohjelmat.

Direktiivilaitoksen lupamääräysten tarkistamiseen sovelletaan 80 ja 81 §:ää. Direktiivilaitoksen luvassa voidaan kuitenkin määrätä lupamääräysten tarkistamisesta I momentin mukaisesti, jos tarkistamiselle on tarpeen asettaa määräaika sen varalta, että hakemusta luvan tarkistamiseksi ei ole tehty mainittujen pykälien nojalla.

Lupamääräysten tarkistamista koskevaan hakemukseen sovelletaan, mitä 39 §:ssä säädetään lupahakemuksesta. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

7 luku

Direktiivilaitoksen lupaharkinta

72 §

Parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevat määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *vertailuasiakirjalla* teollisuuden päästöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU, jäljempänä *teollisuuspäästädirektiivi*, 13 artiklan mukaisesti laadittua asiakirjaa, jossa esitetään asiakirjan kohteena olevassa toiminnassa sovelletut tekniikat, päästöt ja kulutustasot, parhaan käyttökelpoisen tekniikan määrittelemisessä ja sitä koskevien päätelmien laatimisessa huomioon otettavat tekniikat sekä uudet tekniikat;

2) *päätelmillä* teollisuuspäästädirektiivin 13 artiklan 5 kohdan nojalla hyväksyttyä Euroopan komission päätöstä, joka sisältää vertailuasiakirjan ne osat, joissa esitetään päätelmät parhaista käyttökelpoisista tekniikoista, näiden tekniikoiden kuvaus ja tiedot niiden sovellettavuuden arvioimiseksi, tekniikkaan liittyvät päästötasot, tarkkailu ja kulu-

tustasot sekä tarvittaessa laitoksen kunnostustoimet;

3) *päästötasoilla* päästöjen vaihteluväliä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa käytettäessä parasta käyttökelpoista tekniikkaa tai tällaisten tekniikoiden yhdistelmää, sellaisena kuin se on kuvattu päätelmissä, ilmaistuna tietyn ajanjakson keskiarvona tietyissä vertailuolosuhteissa.

73 §

Luvun soveltamisala

Sen lisäksi, mitä 6 luvussa säädetään, direktiivilaitoksen ympäristölupa-asiaa käsiteltäessä sovelletaan tätä lukua. Tätä lukua ei kuitenkaan sovelleta tutkimukseen, kehittämiseen tai uusien tuotteiden ja prosessien testaamiseen.

74 §

Energian käytön tehokkuutta koskevat määräykset

Direktiivilaitoksen ympäristöluvassa on tarvittaessa annettava määräykset toiminnan energian käytön tehokkuudesta ja tehokkuuden parantamisesta. Määräysten on oltava teknisesti, taloudellisesti ja tuotannollisesti toteuttamiskelpoisia ja ne voivat koskea:

1) energian käytön tehokkuuden selvittämistä ja hallintaa;

2) energian käytön tehokkuuden seurantaan käytettävissä olevien tunnuslukujen avulla;

3) sen varmistamista, että uutta laitosta rakennettaessa ja jo toiminnassa olevaa laitosta olennaisesti uudistettaessa ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä arvioidaan kokonaisvaltaisesti ja parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti ottaen päästöjen lisäksi huomioon energiatehokkuus.

Luvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on toimitettava tietoja energiatehokkuuden kehittymisestä valvontaviranomaiselle.

Määräyksiä ei kuitenkaan ole tarpeen antaa, jos toiminnanharjoittaja on liittynyt energiatehokkuussopimukseen tai muuhun vastaavaan vapaaehtoiseen järjestelyyn, jonka energianhallintajärjestelmässä toiminnan-

harjoittaja määrittelee energian käytön tehokkuuden seurantamenettelyt ja sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen.

75 §

Päätelmien soveltaminen ympäristölupaharkinnassa

Direktiivilaitoksen päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten on parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksen toteuttamiseksi perustuttava päätelmiin. Päästöille on ympäristöluvassa määrättävä päästöraja-arvot siten, että päätelmien päästötasoja ei ylitetä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa.

Jos päätelmissä ei ole ilmoitettu päästötasoja, luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päätelmissä kuvattua parasta käyttökelpoista tekniikkaa vastaavan ympäristönsuojelun tason saavuttamiseksi. Jos päätelmissä ei ole kuvattu laitoksella käytettävää tekniikkaa, parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointiin sovelletaan päästöraja-arvoja määrättäessä 53 §:ssä säädettyjä arviointiperusteita.

Jos päätelmissä ei ole kuvattu lupahakemuksessa tarkoitetun toiminnan tai tuotantomenetelmän tyyppiä tai niiden kaikkia ympäristövaikutuksia, lupamääräykset on tarpeellisilta osin annettava 53 §:n mukaisesti arvioidun parhaan käyttökelpoisen tekniikan perusteella. Toiminnanharjoittajaa on kuultava tämän momentin mukaan annettavista lupamääräyksistä, jos määräykset poikkeavat olennaisesti siitä, mitä hakija on hakemuksessaan esittänyt parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta, päästöjen rajoittamisesta ja tarkkailusta.

76 §

Sovellettavat päätelmät

Ympäristölupa-asian vireilletulon jälkeen voimaan tulleita päätelmiä sovelletaan vain, jos se on hakijan kannalta kohtuullista ottaen huomioon lupahakemuksen ja päätelmien sisältö ja päätelmien voimaantulon ajankohta.

Jos komissio ei ole hyväksynyt lupahakemuksessa tarkoitettua toimintaa koskevia päätelmiä, sovelletaan lupaharkinnassa teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja, komission ennen 7 päivä tammikuuta 2011 hyväksymien vertailuasiakirjojen vastaavia osia. Niitä sovelletaan kuten päätelmiä, lukuun ottamatta päästötasojen noudattamista.

Ympäristöministeriön on tiedotettava internetsivuillaan päätelmistä viipymättä sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt niitä koskevan päätöksen.

77 §

Päästöraja-arvojen määrääminen

Edellä 75 §:n 1 momentin nojalla määrättävät päästöraja-arvot on määrättävä samalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle ja samojen vertailuolosuhteiden mukaisina kuin päästötasot.

Raja-arvot, ajanjaksot ja vertailuolosuhteet voidaan 1 momentista poiketen määrätä toisin, jos se on päästöjen tai tarkkailun luonteen vuoksi tarpeen. Toiminnanharjoittajan on ympäristöluvassa tarkemmin määrättävällä tavalla toimitettava valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa yhteenveto kyseisten päästöjen tarkkailun tuloksista samalta ajanjaksolta ja samojen vertailuolosuhteiden mukaisina kuin päästötasoissa.

78 §

Päästötasoja lievemmat raja-arvot

Jos 75 §:n 1 momentin nojalla määrättävät päästöraja-arvot johtaisivat kohtuuttoman korkeisiin kustannuksiin verrattuna saavutettaviin ympäristöhyötyihin laitoksen maantieteellisen sijainnin tai teknisten ominaisuuksien taikka paikallisten ympäristöolojen vuoksi, ympäristöluvassa voidaan määrätä mainitussa momentissa säädettyä lievemmat päästöraja-arvot. Lievemmat päästöraja-arvot eivät kuitenkaan saa ylittää 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä päästöraja-arvoja eivätkä aiheuttaa 49 §:ssä tarkoitettua seurausta tai vaarantaa ympäristönläatuvaatimuksen noudattamista.

Lievempien päästöraja-arvojen edellytykset on arvioitava uudelleen, kun lupa tarkistetaan 80 ja 81 §:n perusteella tai kun lupaa muutetaan 89 §:n 1 momentin 1, 3 tai 6 kohdan perusteella.

79 §

Tilapäinen poikkeus parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksesta

Lupaviranomainen voi toiminnanharjoittajan hakemuksesta hyväksyä uuden tekniikan testausta ja käyttöä varten tilapäisen poikkeuksen päästötaasoista ja muista parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksista enintään yhdeksäksi kuukaudeksi. Poikkeus voidaan myöntää osana vireillä olevaa ympäristölupa-asiaa tai koeluonteista toimintaa koskevan 119 §:n mukaisen ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä.

80 §

Luvan tarkistaminen uusien päätelmien vuoksi

Kun komissio on julkaissut päätöksen direktiivilaitoksen pääasiallista toimintaa koskevista päätelmistä, laitoksen ympäristölupa on tarkistettava, jos se ei vastaa voimassa olevia päätelmiä ja tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka jos luvassa on määräys 78 §:n mukaisista lievemmistä päästöraja-arvoista.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle selvitys luvan tarkistamisen tarpeesta perusteluineen. Selvitys on toimitettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on julkaissut päätöksen päätelmistä. Valvontaviranomainen voi antaa selvityksen tekemiselle pyynnöstä lisäaikaa.

Valvontaviranomainen arvioi, onko lupaa tarkistettava 1 momentin perusteella. Jos lupaa ei ole tarpeen tarkistaa, viranomainen antaa tätä koskevan arvionsa toiminnanharjoittajalle ja tarkistamisasian käsittely päättyy. Jos lupaa on tarpeen tarkistaa, valvontaviranomaisen on määrättävä toiminnanharjoittaja jättämään tarkistamista koskeva hakemus lu-

paviranomaiselle. Hakemus on jätettävä viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä päivänä, joka voi olla aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua määräyksen antamisesta. Eri toiminnanharjoittajat voidaan määrätä jättämään hakemuksensa samaan tai eri aikaan viranomaisen työn järjestelyn tai vireillä olevien asioiden määrän tai toiminnanharjoittajien erilaisen tilanteen vuoksi. Määräystä ei ole tarpeen antaa, jos vireillä on jo toiminnan lupa-asia, jossa 1 momentin mukaiset vaatimukset otetaan huomioon. Valvontaviranomainen voi antaa määräyksen, vaikka toiminnanharjoittaja olisi lyönyt laimin 2 momentissa tarkoitetun selvityksen tekemisen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaiselle toimitettavan selvityksen sisällöstä.

81 §

Tarkistamismenettely

Lupaviranomainen tarkistaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta luvan 80 §:n 1 momentissa säädettyjen perusteiden mukaisesti ja määrää tarvittaessa 78 §:n mukaisten lievempien päästöraja-arvojen noudattamisesta. Jos parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönotto edellyttää pidempää aikaa kuin teollisuuspäästödirektiivin 21 artiklan mukainen neljä vuotta, lupamääräyksissä voidaan antaa lisäaikaa tekniikan käyttöönotolle 78 §:n mukaisilla perusteilla.

Luvassa voidaan toiminnanharjoittaja velvoittaa noudattamaan laitoksen pääasiallista toimintaa koskevia päätelmiä aikaisintaan neljän vuoden kuluttua siitä, kun komissio on julkaissut päätöksen päätelmistä, jollei hakija ole hakemuksessaan ilmoittanut noudattavansa tätä aikaisempaa ajankohtaa.

Hakemukseen sovelletaan, mitä 39 §:ssä säädetään lupahakemuksesta. Luvan tarkistamista koskeva asia on ratkaistava kiireellisenä. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luvan tarkistamista koskevista enimmäiskäsittelyajoista ja muista tarkistamismenettelyä koskevista vaatimuksista.

82 §

Maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys

Jos direktiivilaitoksen toiminnassa käytetään, varastoidaan tai tuotetaan, taikka muutoin syntyy 66 §:ssä tarkoitettuja merkityksellisiä vaarallisia aineita, toiminnanharjoittajan on laadittava maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys. Selvitys on liitettävä lupahakemukseen.

Perustilaselvityksessä on oltava merkityksellisten vaarallisten aineiden aiheuttamaa maaperän ja pohjaveden pilaantumista koskevat tiedot, joiden perusteella voidaan määrittellä maaperän ja pohjaveden tila vertailun tekemiseksi niiden tilasta toiminnan päättyessä. Perustilaselvityksessä on esitettävä:

1) tiedot toiminnan sijaintipaikan käytöstä selvityksen laatimishetkellä ja sitä aikaisemmin;

2) riittävät tiedot mittauksista, jotka kuvaavat maaperän ja pohjaveden tilaa perustilaselvityksen laatimisen ajankohtana;

3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen perusteella laadittu arvio maaperän ja pohjaveden tilasta alueella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä perustilaselvitykseen sisällytettävistä tiedoista.

8 luku

Lupapäätös

83 §

Lupapäätöksen sisältö

Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, ympäristölupaa koskevassa päätöksessä on vastattava lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuun-

nitelmat ja merenhoitosuunnitelma sekä tulvariskien hallinnasta annetun lain mukaiset tulvariskien hallintasuunnitelmat on otettu huomioon.

Jos lupa koskee eri toiminnanharjoittajia, jotka ovat hakeneet lupaa yhteisellä lupahakemuksella, lupapäätöksessä on yksilöitävä kunkin toiminnanharjoittajan velvollisuudet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä.

84 §

Lupapäätöksen antaminen

Lupapäätös annetaan julkipanon jälkeen, ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu.

Päätöksen antamisesta 1 momentin mukaisesti ilmoitetaan ennen sen antamispäivää päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla. Julkipanoilmoituksessa on mainittava viranomaisen, asian laatu, päätöksen antamispäivä ja valitusaika sekä missä ja mihin ajankohtaan asti päätös pidetään yleisön nähtävillä. Ilmoitus on pidettävä päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Päätöksen on oltava saatavana ilmoituksessa mainittuna antamispäivänä.

85 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on lähetettävä hakijalle ja niille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätös on lisäksi lähetettävä tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksesta. Työ- ja elinkeinoministeriöministeriölle on lähetettävä päätös, jos sähköntuotantolaitoksen lupahakemus on hylätty. Päätöksen antamisesta on lisäksi ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille, joille on 44 §:n 1 momentin mukaan annettu lupahakemuksesta

erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätös toimittaa tai tieto päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Tieto päätöksestä on viipymättä julkaistava toiminnan sijaintikunnassa ja muussa kunnassa, jossa toiminnan vaikutukset saattavat ilmetä. Tieto päätöksestä on lisäksi julkaistava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Valtion ympäristölupaviranomaisen on julkaistava antamansa lupapäätös internetsivuilleen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on julkaistava antamansa päätös internetsivuillaan mahdollisuuksien mukaan. Internetissä julkaistava päätös saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä sisältää tiedot toiminnan sijaintipaikasta.

86 §

Sähköisen tiedonsaannin edistäminen

Kellä tahansa on oikeus pyynnöstä saada tieto tietyllä alueella annetuista ympäristölupapäätöksistä sähköisin viestein, sen mukaan kuin viranomaisen tietojärjestelmässä on mahdollista ottaa vastaan tällaisia pyyntöjä ja lähettää viestejä automatisoidusti.

9 luku

Luvan voimassaolo ja muuttaminen sekä toiminnan lopettaminen

87 §

Luvan voimassaolo

Ympäristöluvan myöntämistä koskeva päätös voidaan määrätä olemaan voimassa toistaiseksi tai määräajan. Määräaikainen ympäristölupa raukeaa määräajan päättyessä, jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty.

88 §

Luvan raukeaminen

Lupaviranomainen voi päättää, että lupa raukeaa, jos:

1) toiminta on ollut keskeytyneenä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, ettei toimintaa aloiteta tai että toiminta on lopetettu;

2) toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa;

3) hakemusta luvan tai lupamääräysten tarkistamiseksi ei ole tehty 71 §:n 1 momentin tai 80 §:n 3 momentin mukaisesti.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään. Asian voi panna vireille lupaviranomainen omasta aloitteestaan, valvontaviranomainen, toiminnanharjoittaja, kunta tai haitankärsijä.

89 §

Luvan muuttaminen

Lupaviranomaisen on luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön hakemuksesta muutettava lupaa, jos:

1) toiminnasta aiheutuva pilaantumisen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta;

2) toiminnasta aiheutuu tässä laissa kielletty seuraus;

3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia;

4) lupamääräyksen perusteiden havaitaan olevan virheelliset eikä määräyksen muuttamisesta aiheudu tarvetta harkita uudelleen luvan myöntämisen edellytyksiä;

5) toiminnan ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet ja luvan muuttaminen on tämän vuoksi tarpeen;

6) luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, valtioneuvoston

asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä annetun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.

Kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun muuttamisesta on voimassa, mitä vesilain 3 luvun 22 §:ssä säädetään. Jos kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun perusteista on saatu uutta selvitystä tämän lain 126 §:ssä tarkoitetussa korvausmenettelyssä, valtion ympäristölupaviranomainen voi samalla ottaa viran puolesta velvoitteen tai maksun muuttamista koskevan asian käsiteltäväkseen sen estämättä, mitä määräysten muuttamisesta ja tarkistamisesta muutoin säädetään.

Luvanhaltijan luvan muuttamista koskevaan hakemukseen sovelletaan 39 §:ää. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

90 §

Luvan muuttaminen erityisen selvityksen perusteella

Lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 54 §:n nojalla saadun erityisen selvityksen perusteella. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

91 §

Määräajan pidentäminen

Jos ympäristöluvan määräyksen noudattaminen annetussa määräajassa tuottaa luvanhaltijalle hänestä riippumattomista syistä huomattavia vaikeuksia tai jos 71 §:n nojalla annettua määräaikaa on tarpeen siirtää sen ja 80 §:n 3 momentin nojalla määrätyn luvan tarkistamisen ajankohdan yhteensovittamiseksi eikä määräyksen noudattamisen lykkääntymisestä aiheudu ympäristön merkittävän pilaantumisen vaaraa, lupaviranomainen voi hakemuksesta pidentää määräaikaa enintään kolmella vuodella. Lupa on tehtävä pidentämisestä johtuvat tarpeelliset tarkistukset. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

Tämän pykälän nojalla ei saa pidentää määräaikaa, jos pidentäminen on vastoin tätä

lakia, jätelakia tai niiden nojalla annettua asetusta taikka Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita.

92 §

Luvan selventäminen

Lupaviranomainen voi toiminnanharjoittajan tai valvontaviranomaisen pyynnöstä saattaa ympäristöluvan tiedot ajan tasalle antamalla asiasta kirjallisen lausuman. Lausuma voidaan antaa, jos se on merkitykseltään selventävä eikä sillä muuteta luvan tosiasiallista sisältöä niin, että muutoksesta voisi aiheutua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa taikka muutosta kenenkään oikeuteen tai etuun.

93 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan, jos:

1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin;

2) lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta voi aiheutua luvan myöntämisen edellytysten vastainen seuraus;

3) toiminnan jatkamisen edellytyksiä ei saada täytetyksi lupaa muuttamalla.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

94 §

Toiminnan lopettaminen

Luvanvaraisen toiminnan ja 116 §:n 1 momentissa tarkoitetun rekisteröitävän toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn velvoitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi, samoin kuin toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta.

Jos toiminnanharjoittajaa ei enää ole tai häntä ei tavoiteta ja lopetetun toiminnan ympäristövaikutusten valvomiseksi on tarpeen

tarkkailla ympäristöä, tarkkailusta vastaa toiminta-alueen haltija.

Jos ympäristölupa ei sisällä riittäviä määräyksiä toiminnan lopettamisen varalta, lupaviranomaisen on annettava tätä tarkoittavat määräykset. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

95 §

Maaperää ja pohjavettä koskevat toimet direktiivilaitoksen toiminnan päättyessä

Jos direktiivilaitoksen toimintaan liittyen on tullut laatia 82 §:ssä tarkoitettu maaperän ja pohjaveden tilaa koskeva perustilaselvitys, toiminnanharjoittajan on mainitussa pykälässä tarkoitettuna päättyessä arvioitava maaperän ja pohjaveden tilaa suhteessa perustilaan. Arviossa on erityisesti tarkasteltava 66 §:ssä tarkoitettuja merkityksellisiä vaarallisia aineita, ja siihen on sisällytettävä selvitys mahdollisista perustilan palauttamiseksi tarvittavista toimituksista. Arvio on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle tai, jos toimivalta perustilan palauttamista koskevissa asioissa on siirretty 4 momentin mukaisesti, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Viranomaisen tekee arvion johdosta päätöksen, jossa on annettava määräykset perustilan palauttamiseksi tarvittavista toimituksista, jos maaperän tai pohjaveden tila toiminnan seurauksena eroaa huomattavasti perustilasta. Toimien tekninen toteutettavuus voidaan tällöin ottaa huomioon. Määräykset voivat koskea esimerkiksi pilaavien aineiden poistamista, vähentämistä, leviämisen estämistä tai hallitsemista sekä maa-aineksen hyödyntämistä. Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on tiedotettava siten kuin 84 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja 85 §:ssä päätöksestä tiedottamisesta.

Jos perustilaa ei ole selvitetty tai alueesta perustilassa voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, alueen pilaantuneisuus on selvitettävä ja pilaantunut alue on puhdistettava siten kuin 14 luvussa säädetään.

Viranomaisen on julkaistava internetsivuiltaan tieto maaperää ja pohjavettä koskevista toimituksista, jotka direktiivilaitos on toimintansa päättyessä toteuttanut.

Ympäristöministeriö voi kunnan hakemuksesta ja kuultuaan valtion valvontaviranomaisia ja valtion ympäristölupaviranomaisia päättää, että perustilan palauttamista koskevissa asioissa toimivaltaisena viranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Toimivalta voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöstä voidaan muuttaa, jos toimivallan siirtämisen edellytyksiä ei enää ole. Toimivallan siirron edellytyksistä, siinä noudatettavasta menettelystä ja asioiden käsittelystä siirtymävaiheessa noudatetaan, mitä 138 §:ssä säädetään.

96 §

Hallintomenettely eräissä asioissa

Jos tässä laissa säädetään asian käsittelyssä noudatettavaksi tämän pykälän säännöksiä, asian käsittelyssä on sovellettava, mitä:

1) 40 §:ssä säädetään hakemuksen täydentämisestä;

2) 42 §:ssä säädetään lausunnon pyytämisestä valvontaviranomaiselta ja muilta 42 §:n mukaisilta tahoilta, jos se on tarpeen asian riittäväksi selvittämiseksi tai lausunnonantajan edustaman yleisen edun valvomiseksi;

3) 43 §:ssä säädetään asianosaisten kuulemisesta;

4) 44 §:ssä säädetään hakemuksesta tiedottamisesta, jollei asia ole merkitykseltään niin vähäinen tai asian laatu sellainen, että tieto hakemuksesta voidaan antaa asianosaisille muulla tavoin; jos asia ei vaikuta muuhun kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedottamista ei tarvita;

5) 83 §:ssä säädetään päätöksen sisällöstä;

6) 84 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta;

7) 85 §:n 1 momentissa säädetään päätöksen lähettämisestä ja päätöksestä ilmoittamisesta;

8) 85 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään päätöksen julkaisemisesta, jollei asia ole merkitykseltään niin vähäinen tai asian laatu sellainen, että tieto päätöksestä voidaan antaa asianosaisille muulla tavoin; jos asia ei vaikuta muuhun kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedottamista ei tarvita.

Asian vireilletulosta ja päätöksestä on kuitenkin aina tiedotettava 44 ja 85 §:n mukaisesti, jos asia koskee:

1) seuranta ja tarkkailua koskevan suunnitelman hyväksymistä 64 §:n nojalla tai tarkkailumääräysten olennaista muuttamista 65 §:n nojalla;

2) päästötasoja lievempien raja-arvojen määrittämisestä 78 §:n nojalla;

3) luvan tai lupamääräysten tarkistamista 71 tai 81 §:n nojalla;

4) luvan muuttamista 89 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Jollei asian luonne huomioon ottaen asianosaisen oikeutta tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja yleisön oikeutta osallistua elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon voida riittävästi turvata 1 ja 2 momentin säännöksiä soveltamalla, asian käsittelyssä on kuitenkin sovellettava, mitä 5 luvussa säädetään lupamenettelystä ja 8 luvussa lupapäätöksestä.

10 luku

Eräitä toimialoja koskevat säännökset

Suuret polttolaitokset

97 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, polttolaitokseen, jossa käytetään kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta ja jonka polttoainetehto on vähintään 50 megawattia (*suuri polttolaitos*), sovelletaan 98—106 §:ää.

Lain 98—106 §:ää ei kuitenkaan sovelleta:

1) laitokseen, jossa palamistuotteita käytetään suoraan lämmitykseen, kuivaukseen taikka esineiden tai aineiden muuhun käsitteilyyn;

2) jälkipolttolaitokseen, joka on suunniteltu puhdistamaan savukaasuja polttamalla ja jota ei käytetä erillisenä polttolaitoksena;

3) katalyyttisiä krakkaus-katalyyttejä regeneroivaan laitteeseen;

4) laitteeseen, jolla rikkivety muunnetaan rikiksi;

5) kemianteollisuudessa käytettävään reaktoriin;

6) koksamaan;

7) Cowperin ilmakeuhkaimiin;

8) ajoneuvon, aluksen tai ilma-aluksen käyttövoiman tuottamiseen käytettävään tekniseen laitteeseen;

9) kaasuturbiiniin ja kaasumoottoriin, joita käytetään merialueella olevalla lautalla;

10) laitokseen, jossa käytetään polttoainetta muuta kuin biomassaksi luokiteltuja kiinteitä tai nestemäisiä jätteitä;

11) laitokseen, jossa tutkitaan, kehitetään tai testataan diesel-, kaasui- tai monipolttolaitteita.

98 §

Polttolaitoksen polttoainetehtojen yhteenlaskemissäännöt

Jos kahden tai useamman erillisen kattilan, kaasuturbiinin tai polttomoottorin (*energian tuotantoyksikkö*), savukaasut poistetaan yhteisen yhdestä tai useammasta savuhormista koostuvan piipun kautta, niiden polttoainetehtoaan vähintään 50 megawatin yhdistelmää pidetään yhtenä suurena polttolaitoksena ja niiden polttoainetehtojen on laskettava yhteen määritettäessä polttolaitoksen polttoainetehtoa. Suuren polttolaitoksen polttoainetehtoa määritettäessä ei lasketa mukaan energiantuotantoyksiköitä, joiden polttoainetehto on alle 15 megawattia.

Kun vähintään kaksi erillistä 1 momentissa tarkoitettua energiantuotantoyksikköä, joiden yhteenlaskettu polttoainetehto on vähintään 50 megawattia ja joiden toiminnan aloittamiseksi on myönnetty tai myönnetään ympäristölupa 1 päivänä heinäkuuta 1987 tai sen jälkeen, on rakennettu tai rakennetaan siten, että niiden savukaasut voidaan lupaviranomaisen harkinnan mukaan tekniset ja taloudelliset seikat huomioon ottaen poistaa yhteisen piipun kautta, tällaisten energiantuotantoyksikköiden yhdistelmää pidetään yhtenä polttolaitoksena, ja niiden polttoainetehtojen on laskettava yhteen määritettäessä polttolaitoksen polttoainetehtoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna yhtenä polttolaitoksena ei kuitenkaan pidetä kahden tai useamman erillisen polttoainetehtoaan

vähintään 15 megawatin energiantuotantoyksikön yhdistelmää, jos tällaiset energiantuotantoyksiköt on otettu käyttöön viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994 ja ne ovat tuolin olleet eri toiminnanharjoittajien hallinnassa.

99 §

Menettely poikkeuksellisissa tilanteissa

Suuren polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viipymättä polttoaineen saatavuudessa ilmenneistä häiriöistä sekä energiantuotantoyksikön savukaasujen puhdistinlaitteiden häiriöistä ja rikkoutumisista.

Toiminnanharjoittajan on käytettävä energiantuotantoyksikön savukaasujen puhdistinlaitteen toiminnan häiriön tai rikkoutumisen aikana vähän päästöjä aiheuttavia polttoaineita tai rajoitettava laitoksen toimintaa.

Valtion valvontaviranomainen voi myöntää polttoaineen saatavuudessa ilmenneen häiriön johdosta toiminnanharjoittajalle rajoitukseksi ajaksi oikeuden poiketa vähärikkistä polttoainetta käyttävässä energiantuotantoyksikössä sille asetettujen päästöraja-arvojen noudattamisesta tai oikeuden käyttää kaasumaista polttoainetta käyttävässä energiantuotantoyksikössä muuta kuin kaasumaista polttoainetta.

Valtion valvontaviranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneelle toiminnanharjoittajalle polttolaitoksen toimintaa koskevia määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, taikka kieltää tai keskeyttää toiminnan, jos se on tarpeen teollisuuspäästädirektiivin III luvun ja liitteen V mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Valtion valvontaviranomaisen tässä momentissa tarkoitettu päätös on tehtävä noudattaen, mitä 84 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja 85 §:ssä päätöksestä tiedottamisesta.

Muissa kuin tässä pykälässä tarkoitetuissa poikkeuksellisissa tilanteissa noudatetaan, mitä 12 luvussa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuudesta, 2 momentissa

tarkoitettua laitoksen toiminnan rajoittamisesta savukaasujen puhdistinlaitteen toiminnan häiriön tai rikkoutumisen aikana sekä 3 momentissa tarkoitettujen poikkeusten myöntämisestä.

100 §

Hiilidioksidin talteenotto

Nimelliseltä sähköntuotantoteholtaan vähintään 300 megawatin polttolaitoksen ympäristölupahakemukseen on liitettävä selvitys hiilidioksidin talteenoton edellytyksistä. Jos selvityksen tai muiden tietojen perusteella on arvioitavissa, että hiilidioksidin talteenoton edellytykset ovat olemassa, laitoksen ympäristöluvassa on määrättävä, että laitosalueella varataan sopiva tila hiilidioksidin talteenotto- ja paineistuslaitteistolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua selvityksestä on käytävä ilmi:

1) onko laitosalueella käytettävissä hiilidioksidin talteenottamiseksi sopivia varastointipaikkoja;

2) ovatko hiilidioksidin talteenottamiseksi tarkoitettut siirtolaitteistot teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa; ja

3) onko hiilidioksidin talteenoton jälkiasentaminen teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä ei sovelleta polttolaitokseen, jonka toiminnan aloittamiseksi on myönnetty ympäristölupa ennen 27 päivää kesäkuuta 2009.

101 §

Valtioneuvoston päätös kansallisesta siirtymäsuunnitelmasta suurten polttolaitosten päästöjen vähentämiseksi

Valtioneuvosto voi toiminnanharjoittajien hakemuksesta päättää kansallisesta siirtymäsuunnitelmasta suurten polttolaitosten ilmaan johdettavien päästöjen vähentämiseksi (*valtioneuvoston päätös*). Päätöksellä määrätään toiminnanharjoittajiin kohdistuvasta yhteisestä velvoitteesta vähentää ilmaan johdettavia päästöjä lineaarisesti 1 päivän tammikuuta 2016 ja 30 päivän kesäkuuta 2020 välisenä aikana. Päätöksen edellytyksenä on, että

päästöt ovat vuoden 2019 ja vuoden 2020 aikana enintään yhtä suuret tai pienemmät kuin jos näissä laitoksissa noudatettaisiin 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä päästöraja-arvoja. Päätöksessä määrätään päästövähennysten yksityiskohtaisesta kohdistumisesta kuhunkin laitokseen.

Valtioneuvoston päätöksellä laitokset vapautetaan päätöksen voimassaoloajaksi 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen päästöraja-arvojen noudattamisesta päätöksessä määrättyjen epäpuhtausien osalta. Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuna laitoksen on viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2020 noudatettava ympäristöluvassa tämän lain nojalla päästöjen rajoittamiseksi annettuja lupamääräyksiä, kuitenkin vähintään tässä momentissa tarkoitettuja päästöraja-arvoja.

Valtioneuvoston päätöksessä määrätään laitosten päästöjen vuotuiset enimmäismäärät kunkin päätöksessä määrätyn epäpuhtauden osalta. Päätökseen on sisällytettävä teollisuuspäästädirektiivin 41 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla annetuissa Euroopan komission täytäntöönpanosäännöissä tarkoitettut tiedot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä päätöksessä määrättävistä epäpuhtauksista, päätökseen merkittävistä tiedoista sekä päästöjen enimmäismäärien määräytymisperusteista ja laskemisesta.

102 §

Valtioneuvoston päätöksen soveltamisalaan kuuluvat laitokset

Valtioneuvoston päätös voi koskea vain sellaisia suuria polttolaitoksia, joille on myönnetty lupa toiminnan aloittamiseksi ennen 27 päivää marraskuuta 2002 sekä laitoksia, joiden ympäristölupahakemus oli kuuluttu ennen mainittua päivää ja joiden toiminta alkoi viimeistään 27 päivänä marraskuuta 2003.

Valtioneuvoston päätös voi koskea vain 98 §:n 1 momentissa tarkoitettua polttolaitosta kokonaisuudessaan.

Valtioneuvoston päätös ei voi koskea:

1) teollisuuspäästädirektiivin 33 ja 35 artiklassa tarkoitettuja laitoksia;

2) laitoksia, joihin sovelletaan tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY 4 artiklan 4 kohtaa;

3) laitoksia, jotka sijaitsevat jalostamoissa ja jotka käyttävät omaan kulutukseensa jalostamisjäännösten kaasutuksesta saatuja lämpöpöarvoltaan vähäisiä kaasuja tai raakaöljyn jalostamisesta saatuja tislauks- ja konversiojäännöksiä yksin tai yhdessä muiden polttoaineiden kanssa.

Se, että päätöksessä tarkoitettu laitos 1 päivän tammikuuta 2016 jälkeen poistetaan käytöstä tai se ei enää kuulu tämän luvun soveltamisalaan, ei saa johtaa muiden suunnitelmaan kuuluvien laitosten vuosittaisten kokonaispäästöjen lisääntymiseen.

103 §

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuna laitoksen päästöraja-arvot ja päätöksen suhde ympäristöluvaan

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuna laitoksen ympäristöluvassa on määrättävä päätöksen tarkoittamille epäpuhtauksille päätöksen voimassaolon ajan noudatettavat päästöraja-arvot. Jos kyse on 98 §:n 1 momentissa tarkoitettua energiantuotantoyksiköiden yhdistelmästä, se on vahvistettava laitoksen ympäristöluvassa ja tällaiselle polttolaitokselle on määrättävä päästöraja-arvot.

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuna laitoksen ympäristölupa on päätöksen johdosta tarkistettava. Tarkistaminen voi koskea vain 1 momentissa tarkoitettuja seikkoja, jollei 29 §:stä muuta johdu. Asia on käsiteltävä soveltuvin osin kuten lupahakemus.

Jos valtioneuvoston päätös poikkeaa laitoksen ympäristöluvasta, on noudatettava valtioneuvoston päätöstä.

104 §

Valtioneuvoston päätöksen valmistelu

Hakemuksen siirtymäsuunnitelmaksi voi tehdä toiminnanharjoittajia edustava tai niiden nimeämä elin tai taho. Hakijan on toimitettava ympäristöministeriölle yksityiskohtai-

set tiedot suunnitelman toteuttamiseksi tarvittavista toimista kussakin laitoksessa sen arvioimiseksi, että päätöksessä asetetut päästöjen enimmäismäärät päätöksen voimassaoloajalta eivät ylitä ja että laitokset noudattavat 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä päästöraja-arvoja 1 päivästä heinäkuuta 2020.

Valtioneuvoston päätöstä valmisteltaessa 186 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle ja säätiölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta sekä asianomaisilta aluehallintovirastoilta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta on pyydettävä lausunto.

Jollei Euroopan komissio hyväksy valtioneuvoston päätöksen mukaista kansallista siirtymäsuunnitelmaa, päätöstä on muutettava ja ympäristöministeriön on toimitettava muutettu suunnitelma komission hyväksyttäväksi.

105 §

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen toiminnasta toimitettavat tiedot ja päätöksen noudattamisen seuranta

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen toiminnanharjoittajan on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja valtion valvontaviranomaiselle 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyt tiedot laitoksen toiminnasta ja päästöistä.

Toiminnanharjoittajan on lisäksi ilmoitettava välittömästi valtion valvontaviranomaiselle laitoksen toiminnan olennaisesta muutoksesta, jolla saattaa olla vaikutusta päätöksen mukaisten päästöjen enimmäismäärien noudattamiseen.

Suomen ympäristökeskus laatii ympäristöministeriölle 1 momentissa tarkoitetuista tiedoista yhteenvedon vuosittain marraskuun loppuun mennessä. Lisäksi valtion valvontaviranomaisen on ilmoitettava ympäristöministeriölle viipymättä 2 momentissa tarkoitetuista muutoksista.

Ympäristöministeriö seuraa valtioneuvoston päätöksessä määrättyjen päästöjen enimmäismäärien toteutumista 3 momentissa tar-

koitetun yhteenvedon perusteella. Jos ympäristöministeriö yhteenvedon tai muiden tietojen perusteella toteaa, että päästöjen enimmäismäärät ylittyvät tai ovat vaarassa ylittyä, ympäristöministeriön on pyydettävä asiasta selvitys siltä, joka on toimittanut suunnitelmaa koskevan hakemuksen.

106 §

Valtioneuvoston päätöksen muuttaminen

Ympäristöministeriö voi muuttaa valtioneuvoston päätöstä ympäristöministeriön, valvontaviranomaisen taikka toiminnanharjoittajien aloitteesta, jos päätöksessä tarkoitettu laitos poistetaan käytöstä, se ei enää täytä 102 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, laitoksen toiminnassa tapahtuu olennainen muutos tai päätökseen sisältyviä tietoja on muutoin tarkistettava.

Ympäristöministeriö voi tehdä valtioneuvostolle esityksen valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta tai peruuttamisesta, jos se on saamansa selvityksen perusteella todennut, että päätöksen mukaisia päästöjen enimmäismääriä ei noudateta. Valtioneuvosto voi esityksen johdosta päättää siirtymäsuunnitelman muuttamisesta taikka suunnitelmaa koskevan päätöksen peruuttamisesta ja määrääjasta, jonka kuluessa päätöksessä tarkoitettujen laitosten on noudatettava 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä päästöjen raja-arvoja.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 104 §:n 2 momentissa säädetään kuulemisesta ja lausuntojen pyytämisestä.

Jätteenpolttolaitokset ja jätteen rinnakkaispolttolaitokset

107 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, jätteenpolttolaitokseen ja jätteen rinnakkaispolttolaitokseen, jossa poltetaan kiinteää tai nestemäistä jätettä, sovelletaan 108—110 §:ää.

Lain 108—110 §:ää ei kuitenkaan sovelleta:

1) kaasutus- tai pyrolyysilaitokseen, jos jätteen lämpökäsittelyssä syntyvä kaasu puhdistetaan niin, että se ei ole enää jätettä ennen sen polttamista eikä se voi aiheuttaa päästöjä, jotka ovat suurempia kuin maakaasun polttamisesta aiheutuvat päästöt;

2) laitokseen, jossa poltetaan ainoastaan seuraavia jätteitä:

a) maa- ja metsätalouden kasviperäinen jätte;

b) elintarviketeollisuuden kasviperäinen jätte, jos jätteen polttamisessa syntyvä lämpö hyödynnetään;

c) ensiömassan tuotannon tai massasta valmistettavan paperin tuotannon yhteydessä syntyvä kuituainetta sisältävä kasviperäinen jätte, jos jätte poltetaan tuotantopaikalla jätteen rinnakkaispolttolaitoksessa ja syntyvä lämpö hyödynnetään;

d) puujäte, lukuun ottamatta sellaista rakennus-, purku- ja muusta toiminnasta peräisin olevaa puujätettä, joka voi puunsuoja-ainekäsittelyn tai pinnoituksen seurauksena sisältää halogenoituja orgaanisia yhdisteitä tai raskasmetalleja;

e) korkkijäte;

f) radioaktiivinen jätte;

g) eläinten ruhot, joita poltetaan siten kuin niiden käsittelemisestä säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveysäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta (sivutuoteasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009;

h) offshore-laitoksilla tapahtuvasta öljyn ja kaasun etsimisestä ja hyödyntämisestä syntyvä jätte, joka poltetaan näillä laitoksilla;

3) koelaitokseen, jota käytetään tutkimukseen ja testaukseen polttoprosessin kehittämiseksi ja jossa poltetaan jätettä alle 50 tonnia vuodessa.

108 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *jätteenpolttolaitoksella* yksikköä, joka on tarkoitettu jätteiden lämpökäsittelyyn, riippumatta siitä, hyödynnetäänkö poltossa syntyvä lämpö vai ei, siten, että jätte poltetaan hapettamalla tai käytetään pyrolyysiä, kaasutusta tai plasmakäsittelyä taikka muuta lämpökäsittelyä, jos käsittelyssä syntyvät aineet tämän jälkeen poltetaan;

2) *jätteen rinnakkaispolttolaitoksella* yksikköä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on tuottaa energiaa tai aineellisia tuotteita ja jossa käytetään jätettä vakinaisena tai lisäpolttolaitoksena taikka jossa jätettä lämpökäsitellään sen loppukäsittelyä polttamalla jätte hapettamalla tai käyttämällä pyrolyysiä, kaasutusta tai plasmakäsittelyä taikka muuta lämpökäsittelyä, jos käsittelyssä syntyvät aineet tämän jälkeen poltetaan.

Laitosta pidetään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna jätteenpolttolaitoksena myös, jos jätteen rinnakkaispoltto toteutetaan niin, että laitoksen pääasiallinen tarkoitus on pikemmin jätteiden lämpökäsittely kuin energian tai aineellisten tuotteiden tuottaminen.

Jos jätteen lämpökäsittelyssä käytetään muita prosesseja kuin hapetus, jätteenpolttolaitokseen ja jätteen rinnakkaispolttolaitokseen kuuluvat sekä polttoprosessi että sitä edeltävä muu lämpökäsittelyprosessi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laitokseen kuuluvista yksiköistä, laitteista, rakenteista ja muista niihin rinnastettavista seikoista.

109 §

Polttoainetehon yhteenlaskemissääntö jätteen rinnakkaispolttolaitoksessa

Jätteen rinnakkaispolttolaitoksen polttoainetehon määrittämisessä noudatetaan 98 §:n 1 momentin mukaista yhteenlaskemissääntöä.

110 §

Toiminta poikkeuksellisissa tilanteissa

Jos jätteenpolttolaitoksen tai jätteen rinnakkaisjätteenpolttolaitoksen puhdistuslaitteiden toiminnassa ilmenee häiriöitä, toiminnanharjoittajan on rajoitettava laitoksen toi-

mintaa tai keskeytettävä se mahdollisimman nopeasti, kunnes tavanomainen toiminta voi jatkuu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä jätteenpolttolaitoksen ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksen toiminnasta poikkeuksellisissa käyttöolosuhteissa.

Kaivannaistoiminnan jätehuolto

111 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, kaivannaistoimintaan sovelletaan 112—115 §:ää.

112 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kaivannaistoiminnalla* kaivostoimintaa, sitä valmistelevaa tai siihen rinnastettavaa toimintaa, rikastamoa, kivenlouhimoa, muuta kivenlouhintaa, kivenmurskausta tai turvetuotantoa;

2) *kaivannaisjätteellä* kallio- tai maaperässä luonnollisesti esiintyvän orgaanisen tai epäorgaanisen aineksen irrotuksessa taikka sen varastoinnissa tai rikastuksessa syntyvää jätettä;

3) *rikastuksella* mineraalivarojen käsittelyä mineraalien erottamiseksi, ei kuitenkaan sulatusprosesseja tai metallurgisia prosesseja tai muita niihin rinnastettavia toimintoja;

4) *kaivannaisjätteen jätealueella* kaivannaisjätteen sijoittamiseen käytettävää aluetta;

5) *suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavalla kaivannaisjätteen jätealueella* kaivannaisjätteen jätealuetta, josta voi virheellisen toiminnan tai sen rakenteellisen vakauden tai siihen sijoitetun vaarallisen jätteen tai ympäristölle tai terveydelle vaarallisen kemikaalin vuoksi aiheutua merkittävää vaaraa terveydelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kaivannaisjätteen jätealueen määrittelystä jätealueesta aiheutuvan vaaran sekä siihen sijoitettavien kaivannaisjätteiden alkuperän, laadun ja sijoittamisen

keston perusteella. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä myös jätealueesta aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran arvioinnista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös kaivannaistoiminnan, kaivannaisjätteen ja rikastuksen määrittelyä.

113 §

Kaivannaisjätettä koskevat määräykset

Kaivannaistoimintaa koskevassa ympäristöluvassa tai 119 §:n mukaisen ilmoituksen johdosta annettavassa päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset kaivannaisjätteestä sekä toimintaa koskevasta kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Kaivannaisjätteen jätealueen luvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätealueen perustamisesta, hoidosta, käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta sekä määräykset suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäisestä pelastussuunnitelmasta.

114 §

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Toiminnanharjoittajan on tehtävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma luvanvaraisesta tai 119 §:n mukaan ilmoituksenvaraisesta kaivannaistoiminnasta, jossa syntyy kaivannaisjätettä. Jätehuoltosuunnitelmaa ei kuitenkaan tarvita, jos kivenlouhinta tai kivenmurskaus liittyy maa- ja vesirakentamiseen.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on laadittava siten, että ehkäistään kaivannaisjätteen syntyä ja vähennetään sen haitallisuutta sekä edistetään jätteen hyödyntämistä ja turvallista käsittelyä. Jätehuoltosuunnitelmaan on sisällytettävä tiedot alueen ympäristöstä, kaivannaisjätteestä, kaivannaisjätteen hyödyntämisestä, kaivannaisjätteen jätealueista, vaikutuksista ympäristöön, toimista ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, toiminnan tarkkailusta ja toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista. Jätehuoltosuunnitelman tavoitteista ja sisällöstä annetaan tar-

kempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma vähintään viiden vuoden välein ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa on muutettava, jos kaivannaisjätteen määrä tai laatu taikka jätteen loppukäsittelyn tai hyödyntämisen järjestelyt muuttuvat merkittävästi. Tällöin ympäristölupaa on muutettava siten kuin 89 §:ssä säädetään tai ilmoitusta koskevaa päätöstä on tarkistettava. Jos toiminta kuitenkin muuttuu olennaisesti, sovelletaan, mitä 29 §:ssä säädetään.

115 §

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat kaivannaisjätteen jätealueet

Kaivannaisjätteen jätealueen toiminnanharjoittajan on oltava selvillä jätealueesta aiheutuvasta suuronnettomuuden vaarasta sekä huolehdittava jätealueen suunnittelusta, perustamisesta, hoidosta, käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta siten, että suuronnettomuudet ehkäistään.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta kaivannaisjätteen jätealueesta on laadittava toimintaperiaateasiakirja sekä otettava käyttöön turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja sisäinen pelastussuunnitelma. Niiden laatimisessa on otettava huomioon jätealueesta aiheutuva suuronnettomuuden vaara. Sisäisessä pelastussuunnitelmassa on esitettävä toimet, joilla torjutaan mahdollisen onnettomuuden vaikutuksia, rajoitetaan seuraukset mahdollisimman vähäisiksi ja varaudutaan onnettomuuden jälkien korjaamiseen, sekä toimet, joilla varoitetaan väestöä ja ilmoitetaan viranomaisille. Pelastussuunnitelmaan on sisällytettävä selvitys toimintaperiaateasiakirjasta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä. Suunnitelmaa on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava vähintään kolmen vuoden välein sekä ilmoitettava tästä valvontaviranomaisille. Toimintaperiaateasiakirjasta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä sekä sisäisestä pelastussuunnitelmasta ja sen toimittamisesta valvontavi-

ranomaisille annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on nimettävä palveluksessaan oleva vastuuhenkilö huolehtimaan siitä, että kaivannaisjätteen jätealueella toimitaan toimintaperiaateasiakirjan, turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja sisäisen pelastussuunnitelman mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan on tiedotettava suuronnettomuuden vaaran torjumista koskevista turvallisuustoimista sellaisille henkilöille ja yhteisöille, joihin kaivannaisjätteen jätealueella aiheutunut suuronnettomuus voi vaikuttaa. Tiedot turvallisuustoimista on päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein ja merkittävistä muutoksista on tiedotettava. Tiedottamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa.

Mitä 1—4 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaan kaivannaisjätteen jätealueeseen sovelletaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain 30—32 §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

11 luku

Toiminnan rekisteröinti

116 §

Ilmoitus toiminnasta rekisteröintiä varten

Tämän lain liitteessä 2 säädetystä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista. Rekisteröitävää toimintaa koskevista erityisistä vaatimuksista ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi säädetään 10 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 32 §:n 2 momentissa tarkoitettusta jätteen käsittelystä on tehtävä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Jos rekisteröitävällä toiminnalla on ympäristölupa ja lupa raukeaa 32 §:n 2 momentin no-

jalla, ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, vaan viranomaisen rekisteröi toiminnan omasta aloitteestaan ja ilmoittaa siitä viipymättä toiminnanharjoittajalle.

Jos rekisteröitävä toiminta on luonteeltaan sekä 1 että 2 momentin mukaista, ilmoitus tehdään kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä ympäristölupaa edellyttävästä toiminnasta eikä 31 §:ssä tarkoitettua koeluonteisesta toiminnasta.

117 §

Rekisteröinti-ilmoituksen sisältö ja viranomaisen ilmoitus rekisteröinnistä

Edellä 116 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa on oltava rekisteröintiä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta, toiminnasta ja sen sijainnista sekä vaikutuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä. Viranomaisen ilmoittaa toiminnan rekisteröinnistä viipymättä ilmoituksen tekijälle.

12 luku

Ilmoitusmenettelyt

118 §

Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta

Toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus rakentamisesta, yleisötilaisuudesta tai muusta tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavasta toimenpiteestä tai tapahtumasta jos melun tai tärinän on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää. Jos toimenpide tehdään tai tapahtuma järjestetään usean kunnan alueella, ilmoitus tehdään sille valtion valvontaviranomaiselle, jonka toimialueella melu tai tärinä pääasiallisesti ilmenee.

Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä ympäristölupaa edellyttävästä toiminnasta, yksityishenkilön talouteen liittyvästä toiminnasta, puolustusvoimien toiminnasta eikä sellaisesta

tilapäisestä toiminnasta, josta kunta on antanut ympäristönsuojelumääräykset 202 §:n nojalla ja samalla määrännyt, ettei ilmoitusvelvollisuutta ole.

Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista, kuitenkin viimeistään 30 vuorokautta ennen tätä ajankohtaa, jollei kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätä tätä lyhyemmästä ajasta. Edellä 1 momentissa tarkoitettun valtion viranomaisen toimivaltaan kuuluvan ilmoituksen osalta määräaika on kuitenkin aina 30 vuorokautta.

Toimenpiteeseen ei saa ryhtyä tai toimintaa aloittaa, ennen kuin ilmoituksen tekemisestä on kulunut 30 vuorokautta tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätty tätä lyhyempi aika. Ilmoituksen käsittelevä viranomaisen voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia toimenpiteeseen ryhtymisen tai toiminnan aloittamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja sen tekemisestä.

119 §

Koeluonteinen toiminta

Edellä 31 §:ssä tarkoitettua koeluonteisesta toiminnasta on tehtävä kirjallinen ilmoitus lupaviranomaiselle viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista.

120 §

Poikkeuksellinen tilanne muussa kuin luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa

Jos onnettomuudesta, ennakoimattomasta tuotantohäiriöstä tai muusta niihin rinnastettavasta yllättävästä, toiminnasta riippumattomasta poikkeuksellisesta syystä taikka rakennelman tai laitteen purkamisesta toiminnassa, joka ei ole luvanvarainen tai rekisteröitävä, aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi tavanomaisesta poikkeavia toi-

mia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava tapahtuneesta viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

121 §

Kuuleminen

Edellä 118 ja 119 §:n mukaisen ilmoituksen vireilläolosta on ilmoitettava ja asianosaisia on kuultava siten kuin hallintolaissa säädetään, jos ilmoitettu toiminta saattaa olennaisesti vaikuttaa yleisiin tai yksityisiin etuihin. Edellä 120 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen vireilläolosta on ilmoitettava ja asianosaisia kuultava vastaavasti, jos siihen on erityistä syytä.

122 §

Ilmoituksen käsittely

Viranomaisen on 118—120 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen johdosta annettava päätös. Päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja toiminnan järjestämiseen liittyvien jätelain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Päätöksessä voidaan lisäksi antaa määräyksiä toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkaille.

Viranomainen voi kieltää tai keskeyttää toiminnan, jos yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvia huomattavia haittoja ei voida määräyksillä riittävästi vähentää. Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on tiedotettava siten kuin 84 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ilmoittamisesta ja 85 §:n 1 ja 2 momentissa päätöksestä tiedottamisesta. Määräykset voidaan antaa tai toiminta kieltää, vaikka ilmoitusvelvollisuus olisi lyöty laimin.

Viranomaisen on 1 momentissa tarkoitettujen määräysten lisäksi 120 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa hyväksyä määräämillään ehdoilla välttämättömän lyhytaikaisen poikkeamisen tähän lakiin tai jätelakiin perustuvasta velvollisuudesta. Poikkeamisesta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa. Määräyksistä pilaan-

tuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamiseksi säädetään 14 luvussa ja määräyksistä vesistön merkittävän pilaantumisen tai luontovahingon korjaamiseksi 176 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 118—120 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä, tekemisestä ja käsittelystä sekä päätöksen sisällöstä.

123 §

Poikkeuksellinen tilanne luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa

Jos onnettomuudesta, ennakoimattomasta tuotantohäiriöstä tai muusta niihin rinnastettavasta yllättävästä, toiminnasta riippumattomasta poikkeuksellisesta syystä taikka rakennelman tai laitteen purkamisesta luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että aiheutuu tilanne, jonka vuoksi ympäristölupaa tai toimintaa koskevan valtioneuvoston asetuksen vaatimuksia ei voida noudattaa tai tilanne, jossa voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi tavanomaisesta poikkeavia toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava tapahtuneesta viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, taikka valtion valvontaviranomaiselle, jos valtion ympäristölupaviranomainen myöntää toimintaan ympäristöluvan, tai 116 §:n 2 momentin mukainen ilmoitus on tehty valtion valvontaviranomaiselle. Toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan on viipymättä ilmoituksen jälkeen toimitettava viranomaiselle suunnitelma, jonka mukaisesti toiminnan päästöjä ja jätteitä sekä niistä aiheutuvaa ympäristön pilaantumista voidaan rajoittaa poikkeuksellisen tilanteen aikana.

Viranomaisen on ilmoituksen johdosta tehtävä päätös ja annettava tarpeelliset määräykset toiminnan palauttamiseksi lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiseksi sekä tilanteesta aiheutuvan haitan ja vaaran poistamiseksi ja samalla asetettava määräaika, johon mennessä tämä on tehtävä. Lisäksi on tarvittaessa annettava toiminnan harjoittajan suunnitelman ja muun tiedon pe-

rusteella väliaikaiset määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräykset voidaan antaa tai toiminta kieltää, vaikka ilmoitusvelvollisuus olisi lyöty laimin.

Määräyksiä annettaessa noudatetaan 18 luvun hallintopakkoa koskevia säännöksiä. Määräyksistä pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamiseksi säädetään 14 luvussa ja määräyksistä vesistön merkittävän pilaantumisen tai luontovahingon korjaamiseksi 176 §:ssä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tai valtion valvontaviranomaisen on poikkeuksellisen tilanteen sitä edellyttäessä pantava omasta aloitteesta vireille 89 §:ssä tarkoitettu menettely lupamääräysten muuttamiseksi tai 93 §:ssä tarkoitettu menettely luvan peruuttamiseksi.

13 luku

Korvaukset

124 §

Sovellettavat säännökset

Sen lisäksi mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994) säädetään, vesistön pilaantumista koskevaan korvausasiaan sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään.

Mitä tässä luvussa säädetään vesistöistä, koskee myös ojaa, lähdetä, keinotekoista vesialuetta ja vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua noroa.

125 §

Korvauksista päättäminen lupa-asian yhteydessä

Myöntäessään ympäristöluvan lupaviranomaisen on samalla, jollei 126 §:stä muuta johdu, määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattaviksi. Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 9 §:ää ei tällöin sovelleta. Korvausta määrättäessä on otettava huomioon, mitä 87 §:ssä säädetään luvan määräaikaudesta ja 71 §:ssä mahdollisuudesta

tarkistaa toistaiseksi myönnetyn luvan määräyksiä.

126 §

Korvauksista päättäminen erikseen

Jos 125 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen yksityiskohtainen selvittäminen viivästyttäisi kohtuuttomasti lupa-asian ratkaisua, valtion ympäristölupaviranomainen voi ratkaista luvan myöntämistä koskevan asian ja siirtää korvausasian myöhemmin ratkaistavaksi.

Valtion ympäristölupaviranomainen voi myös määrätä vahinkojen korvaamisen joiltakin osin ratkaistavaksi myöhemmin, jos siihen tarpeellisen selvityksen puuttuessa tai muutoin on erityistä syytä. Luvan saaja on tällöin velvoitettava hankkimaan tarvittava selvitys ja panemaan määrääjässä vireille hakemus asiassa annetun korvausratkaisun täydentämiseksi.

127 §

Vakuuden asettaminen

Edellä 126 §:ssä tarkoitettussa lupapäätöksessä muu hakija kuin valtio, kunta tai kuntayhtymä on velvoitettava asettamaan ennen luvassa tarkoitettuun toimintaan ryhtymistä tai, jos siihen on jo ryhdytty, lupaviranomaisen määräämässä ajassa hyväksyttävä vakuus 125 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamisesta. Vakuuden asettamiseen, sen määrän tarkistamiseen ja vakuuden vapauttamiseen sovelletaan, mitä vesilain 11 luvun 20 §:ssä säädetään.

128 §

Muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisu korvausasian käsittelemisestä

Jos muutoksenhakutuomioistuimella on muututtava ympäristölupapäätöstä siten, että korvausta koskevaa ratkaisua on tarpeen muuttaa, tuomioistuimen on siirrettävä korvauskysymys kokonaan tai osittain lupaviranomaisen käsiteltäväksi, jollei se voi itse muuttaa korvausratkaisua.

129 §

Ennen lupa-asian ratkaisua aiheutuneen vahingon korvaaminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi ympäristölupa-asian yhteydessä käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee hakemuksessa tarkoitettua toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneen 125 §:ssä tarkoitettua vahingon korvaamista, jollei siitä aiheudu olennaista viivästystä. Jos vaatimusta ei käsitellä lupa-asian yhteydessä, valtion ympäristölupaviranomainen käsittelee sen erillisenä asiana.

130 §

Ennakoimattoman vahingon korvaaminen

Korvausta vahingosta, jota ympäristölupaa myönnettäessä ei ollut ennakoitu, voidaan aiemman korvausratkaisun estämättä vaatia valtion ympäristölupaviranomaiselle tehtävällä hakemuksella. Samassa yhteydessä voidaan käsitellä vaatimus, joka koskee samalla toimenpiteellä luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista.

131 §

Korvausasian käsittely kärjäoikeudessa

Kärjäoikeuden on jätettävä tutkimatta kanteella vireille tullut vahingonkorvausvaatimus, jos samasta asiasta johtuva korvausasia on vireillä lupaviranomaisessa.

Kärjäoikeus ratkaisee 129 ja 130 §:n estämättä vesistön pilaantumista koskevasta rikoksesta johtuvan korvausvaatimuksen. Valtion ympäristölupaviranomaisen on jätettävä tutkimatta korvausasia, jos kärjäoikeudessa on vireillä rikosasia, johon korvausvaatimus perustuu.

Kärjäoikeuden on ilmoitettava korvausasian vireille tulosta valtion ympäristölupaviranomaiselle.

Kärjäoikeus ja muutoksenhakutuomioistuimet voivat pyytää lausunnon asianomaiselta valtion valvontaviranomaiselta tai valtion ympäristölupaviranomaiselta, jos asian rat-

kaiseminen vaatii erityistä ympäristönsuojelun tai vesiasioiden tuntemusta.

132 §

Vesilain soveltaminen korvausasian käsittelyyn

Lupaviranomainen voi määrätä hankittavaksi erityistä selvitystä korvausasian ratkaisemiseksi. Selvityksen hankkimiseen sovelletaan, mitä vesilain 11 luvun 16 §:ssä säädetään.

Korvausasiaan sovelletaan lisäksi, mitä vesilain 13 luvun 16—18 §:ssä säädetään.

14 luku

Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen

133 §

Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuus

Se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, on velvollinen puhdistamaan pilaantuneen maaperän ja pohjaveden (*pilaantunut alue*) siihen tilaan, ettei siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jos maaperän pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai täyttämään puhdistamisvelvollisuuttaan, ja jos pilaantuminen on tapahtunut alueen haltijan suostumuksella tai hän on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää alueen tila sitä hankkiessaan, on alueen haltijan puhdistettava alueen maaperä siltä osin kuin se ei ole ilmeisen kohtuutonta. Alueen haltija vastaa samoin edellytyksin myös pilaantuneen pohjaveden puhdistamisesta, jos pilaantuminen on johtunut kyseisen alueen maaperän pilaantumisesta.

Jollei pilaantuneen alueen haltijaa voida velvoittaa puhdistamaan pilaantunutta maaperää, kunnan on selvitettävä maaperän puhdistamistarve ja puhdistettava maaperä.

134 §

Velvollisuus ilmoittaa pilaantumisen vaarasta

Jos maaperään tai pohjaveteen on päässyt jätettä tai muuta ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista, on aiheuttajan välittömästi ilmoitettava siitä valvontaviranomaiselle.

135 §

Selvitysvelvollisuus ja puhdistamistarpeen arviointi

Jos on aihetta epäillä maaperän tai pohjaveden pilaantumista, puhdistamisesta 133 §:n mukaan vastuussa olevan on selvitettävä alueen pilaantuneisuus ja puhdistamistarve. Selvitys on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle.

Jos puhdistamisesta vastuussa oleva ei huolehdi 1 momentin mukaisesta selvitysvelvollisuudestaan, valtion valvontaviranomainen voi määrätä puhdistamisesta vastuussa olevan täyttämään velvollisuutensa. Määräys annetaan noudattaen, mitä 18 luvussa säädetään.

Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamistarpeen arvioinnissa on otettava huomioon pilaantuneen alueen, sen ympäristön ja pohjaveden nykyinen tai tuleva käyttö sekä pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle mahdollisesti aiheutuva vaara tai haitta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri maankäyttötarkoitukset huomioon ottaen suurimmista sallituista maaperässä olevien haitallisten aineiden pitoisuuksista sekä haitallisten aineiden pitoisuuksista pilaantuneisuuden ja puhdistamistarpeen arvioimiseksi.

136 §

Päätös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta

Maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen pilaantuneella alueella sekä puhdistamisen yhteydessä kaivetun maa-aineksen hyödyntämiseen kaivualueella tai poistamiseen toi-

mitettavaksi muualla käsiteltäväksi voidaan ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle, jos puhdistaminen ei 4 luvun nojalla edellytä ympäristölupaa. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 45 vuorokautta ennen puhdistamisen kannalta olennaisen työvaiheen aloittamista.

Valtion valvontaviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja tekee sen johdosta päätöksen. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset pilaantuneen alueen puhdistamisesta, puhdistamisen tavoitteista ja maa-aineksen hyödyntämisestä sekä tarkkailusta. Pilaantuneen alueen puhdistamisen on katettava toimet, jotka ovat tarpeen pilaavien aineiden poistamiseksi, vähentämiseksi, leviämisen estämiseksi tai hallitsemiseksi. Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on tiedotettava siten kuin 84 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja 85 §:ssä päätöksestä tiedottamisesta.

Ilmoituksesta ja sen johdosta tehtävästä päätöksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä ja eristämisestä, puhdistamisen teknisistä vaatimuksista sekä tarkkailusta ja valvonnasta.

137 §

Puhdistamisesta määrääminen

Valtion valvontaviranomaisen on määrättävä pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamisesta, jollei puhdistamisesta 133 §:n mukaan vastuussa oleva ryhdy siihen. Määräys annetaan noudattaen, mitä 18 luvussa säädetään.

Viranomaisen voi 1 momentissa tarkoitetussa päätöksessään samalla määrätä muista tarpeellisista toimista, joihin on ryhdyttävä ympäristön tilan palauttamiseksi ennalleen tai aiheutuneen haitan vähentämiseksi tai poistamiseksi. Jos pohjavesi on merkittävästi pilaantunut, viranomaisen on määrättävä puhdistamisesta vastuussa oleva ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinko-

jen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimiin.

138 §

Toimivallan siirto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle

Ympäristöministeriö voi kunnan hakemuksesta ja kuultuaan valtion valvontaviranomaista ja valtion ympäristölupaviranomaista päättää, että pilaantunutta maaperää ja pohjavettä koskevista tässä luvussa tarkoitetuissa asioissa, lukuun ottamatta 133 §:n 3 momenttia, toimivaltaisena viranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle on, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on riittävä asiantuntemus tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi ja toimivallan siirrolla voidaan parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako viranomaisten kesken. Ennen toimivallan siirtoa koskevan päätöksen tekemistä valtion valvontaviranomaisessa vireille tulleet asiat käsitellään loppuun valtion valvontaviranomaisessa.

Toimivalta voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöstä voidaan muuttaa, jos toimivallan siirtämisen edellytyksiä ei enää ole. Ennen toimivallan siirtoa koskevan määräajan päättymistä tai ennen toimivaltaa koskevan päätöksen muuttamista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa vireille tulleet asiat käsitellään loppuun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa.

139 §

Selontekovelvollisuus maa-alueen luovutuksen yhteydessä

Maa-alueen luovuttajan tai vuokraajan on esitettävä uudelle omistajalle tai haltijalle käytettävissä olevat tiedot alueella harjoitettavasta toiminnasta sekä jätteistä tai aineista, jotka saattavat aiheuttaa tai ovat aiheuttaneet maaperän tai pohjaveden pilaantumista, sekä alueella mahdollisesti tehdyistä tutkimuksista tai puhdistustoimenpiteistä.

15 luku

Ympäristön tila

140 §

Pintavesien laatu

Kaikessa toiminnassa on tavoiteltava selaista pintavesien laatua, jossa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista ei aiheudu terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen pintavesien laadun turvaamiseksi ympäristönlautuvaatimukset, jotka voivat koskea vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden pitoisuutta pintavedessä, sedimentissä tai eliöstössä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös ympäristönlautuvaatimuksia koskevista poikkeuksista, jos se on perusteltua valtioiden rajat ylittävän pilaantumisen vuoksi tai ympäristöluvassa määrättyllä, päästölähteen läheisyydessä sijaitsevalla sekoittumisvyöhykkeellä taikka jos se muusta vastaavasta syystä on tarpeen Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöön panemiseksi.

Vesien kemialliselle ja ekologiselle tilalle asetetuista ympäristötavoitteista ja niistä poikkeamisesta säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa ja sen nojalla.

141 §

Ilmanlaatu

Kaikessa toiminnassa on tavoiteltava selaista ilmanlaatua, jossa vaarallisia tai haitallisia aineita tai yhdisteitä ei esiinny terveyshaittaa tai merkittäviä muita 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja seurauksia aiheuttavina määrinä ilmassa tai laskeumassa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen ilmanlaadun turvaamiseksi ympäristönlautuvaatimukset ja -tavoitteet, jotka voivat koskea vaarallisten tai haitallisten aineiden tai yhdisteiden määriä ilmassa taikka laskeumassa. Valtioneu-

voston asetuksella voidaan säätä myös ympäristölaatuvaatimuksia koskevista poikkeuksista, jos se on tarpeen Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöön panemiseksi.

142 §

Ääniympäristön laatu

Kaikessa toiminnassa on tavoiteltava selkeää ääniympäristön laatua, jossa vaarallista tai haitallista ääntä (*melu*) ei esiinny terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa aiheuttavassa määrin.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettua ääniympäristön laadun turvaamiseksi ympäristölaatuvaatimukset ja -tavoitteet. Vaatimukset ja tavoitteet voivat olla erilaisia eri melulähdetyypeille ja eri alueille ja ne voidaan kohdistaa vain määrättyihin ajanjaksoihin.

143 §

Ympäristön tilan seuranta

Kunnan on alueellaan huolehdittava paikallisten olojen edellyttämästä tarpeellisesta ympäristön tilan seurannasta asianmukaisin menetelmin. Valtion valvontaviranomainen huolehtii ympäristön tilan seurannasta alueellaan. Suomen ympäristökeskuksen tehtävistä ympäristön tilan seurannassa säädetään erikseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, pääkaupunkiseudulla ilmanlaadun seurannasta huolehtivat Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa yhdessä. Alle 2,5 mikrometrin suuruisten hiukkasten pitoisuutta ilmassa on pääkaupunkiseudulla seurattava jatkuva-toimisesti yhdellä pysyvästi sijoitetulla kaupungin yleistä ilmanlaatua edustavalla kaupunkitausta-aseamalla.

Seurantatiedot on julkistettava ja niistä on tiedotettava tarvittavassa laajuudessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ympäristön tilan seurannan järjestämisestä, seuranta- ja arviointimenetelmistä ja niiden laatutavoitteista sekä

seurantatietojen julkistamisesta, niistä tiedottamisesta ja niiden toimittamisesta ympäristönsuojelun tietojärjestelmän.

Vesienhoitoon ja merenhoitoon liittyvästä pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren tilan seurannasta ja seurantatiedoista tiedottamisesta säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa ja sen nojalla.

144 §

Ilmanlaadun turvaaminen

Kunnan on turvattava hyvä ilmanlaatu alueellaan ottaen huomioon 141 §:ssä tarkoitettua ympäristölaatuvaatimukset ja -tavoitteet.

Kunta voi ilmanlaadun turvaamiseksi laadittujen 145 ja 146 §:n mukaisten suunnitelmien toimeenpanemiseksi antaa muiden kuin luvanvaraisten toimintojen rajoittamista ja keskeyttämistä koskevia määräyksiä. Luvanvaraisista toiminnoista aiheutuvien päästöjen vähentämisestä sekä ennalta arvaamatta ilmenevän ilman merkittävän pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään erikseen.

145 §

Ilmansuojelusuunnitelma

Jos ilman epäpuhtauksille 141 §:n nojalla säädetty raja-arvo ylittyy tai on vaarassa ylittyä, kunnan on laadittava keskipitkän ja pitkän aikavälin ilmansuojelusuunnitelma raja-arvon alittamiseksi ja raja-arvon ylityksen keston lyhentämiseksi. Ilmansuojelusuunnitelmaa ei tarvitse laatia, jos kyse on 148 §:ssä tarkoitettua hengitettävillä hiukkasilla (PM₁₀) säädettyjen raja-arvojen ylityksestä. Harkintansa mukaan kunta voi laatia ilmansuojelusuunnitelman myös otsonin tavoitearvojen saavuttamiseksi.

Ilmansuojelusuunnitelman tulee sisältää tiedot ilmanlaadun heikkenemisestä sekä liikenteeseen ja muihin päästöjä aiheuttaviin toimintoihin kohdistuvat tarvittavat toimet ilmanlaadun parantamiseksi. Suunnitelmaan on sisällytettävä tarpeen mukaan myös toimia ilman epäpuhtauksille herkkien väestöryhmien suojelemiseksi. Valtioneuvoston

asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmansuojelusuunnitelman sisällöstä.

146 §

Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma

Jos rikkidioksidin tai typpidioksidin 141 §:n nojalla säädetty varoituskynnys ylittyy tai on vaarassa ylittyä, kunnan on laadittava lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma ylityksen aiheuttaman vaaran vähentämiseksi ja ylityksen keston lyhentämiseksi. Otsonin varoituskynnyksen ylittyessä tai ollessa vaarassa ylittyä kunnan tulee laatia lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma ainoastaan, jos siten voidaan vähentää ylityksen vaaraa, kestoja tai vakavuutta. Harkintansa mukaan kunta voi laatia lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman myös raja-arvon alittamiseksi ja raja-arvon ylityksen keston lyhentämiseksi sekä otsonin tavoitearvojen saavuttamiseksi.

Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman tulee sisältää 145 §:ssä säädettyä vastaavat tiedot sekä 145 §:ssä säädettyä vastaavat tarvittavat toimet, joilla ilmanlaatuun voidaan vaikuttaa mahdollisimman lyhyessä ajassa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman sisällöstä.

147 §

Suunnitelmien laatimismenettely ja tietojen antaminen

Ilmansuojelusuunnitelma on laadittava 18 kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona raja-arvo on ylittynyt tai sen ylittymisen vaara on havaittu ensimmäisen kerran. Jos on ilmeistä, että raja-arvo edelleen ylittyy tai on vaarassa ylittyä välittömästi ilmansuojelusuunnitelman voimassaoloajan päättyessä, uusi ilmansuojelusuunnitelma on laadittava siten, että se on voimassa heti, kun edellisen ilmansuojelusuunnitelman voimassaoloaika päättyy. Kun edellisen ilmansuojelusuunnitelman voimassaoloaika on jo päättynyt, uusi ilmansuojelusuunnitelma on laadittava viipymättä sen

jälkeen, kun raja-arvo ylittyy tai on vaarassa ylittyä uudestaan.

Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma on laadittava viipymättä sen jälkeen, kun varoituskynnys on ylittynyt tai sen ylittymisen vaara on havaittu.

Kunnan on varattava yleisölle riittävän ajoissa mahdollisuus esittää suunnitelmaluonnoksista mielipiteensä ilmoittamalla asiasta kunnan ilmoitustaululla tai paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja lisäksi sähköisesti. Suunnitelmaluonnoksista on pyydettävä lausunto valtion valvontaviranomaiselta. Lisäksi 186 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä suunnitelmia valmisteltaessa.

Hyväksytyistä suunnitelmista sekä siitä, miten esitetyt mielipiteet ja valtion valvontaviranomaisen lausunto on otettu huomioon, on tiedotettava siten kuin 2 momentissa säädetään. Hyväksytyt suunnitelmat on lähetettävä tiedoksi valtion valvontaviranomaiselle ja ympäristöministeriölle.

Kunnan on toimitettava vuosittain 15 päivään toukokuuta mennessä tiedot ilmansuojelusuunnitelman mukaisista toteutetuista toimituksista sekä mahdollisesta ilmansuojelusuunnitelman ja lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman tarkistamisesta valtion valvontaviranomaiselle ja ympäristöministeriölle.

148 §

Hiekoituksesta ja suolauksesta aiheutuvat raja-arvojen ylitykset

Alueella, jolla hengitettäville hiukkasille (PM₁₀) 141 §:n nojalla säädetty raja-arvot ylittävät katujen ja teiden talvikunnossapitoon liittyvästä hiekoituksesta tai suolauksesta aiheutuvan hiukkaskuormituksen vuoksi, kunta voi laatia ilmansuojelusuunnitelman sijasta selvityksen ylityksestä, sen syistä ja toimista pitoisuuksien pienentämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin selvityksen sisällöstä.

Selvitys on laadittava seitsemän kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona raja-arvo on ylittynyt ensimmäisen kerran. Selvitystä laadittaessa on noudatettava,

mitä 147 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään yleisön osallistumismahdollisuuden varaamisesta ja valtion valvontaviranomaiselta pyydetävästä lausunnosta

Jos raja-arvo selvityksen laatimisen jälkeen ylittyy uudestaan, kunnan on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle ja ympäristöministeriölle selvitys pitoisuuksien alentamiseksi jo tehdyistä toimista ja arvio niiden vaikutuksista sekä mahdollisesti tarvittavista lisätoimista. Jos tarvittavat lisätoimet ovat kuitenkin niin merkittäviä, että ne edellyttävät kokonaan uuden selvityksen laatimista, on noudatettava 2 momentissa tarkoitettua menettelyä.

149 §

Typpidioksidin raja-arvoihin liittyvän määrärajan pidentäminen

Ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/50/EY 22 artiklan 1 kohdassa säädetyn edellytyksin kunta voi hakea typpidioksidin raja-arvoihin liittyvän määrärajan pidentämistä enintään viideksi vuodeksi alueella, jolla typpidioksidille 141 §:n nojalla säädetty raja-arvot ovat vaarassa ylittyä mainitussa direktiivissä säädetyn määrärajan jälkeen.

Ympäristöministeriö tekee asiassa päätöksen 1 momentissa mainitun direktiivin 22 artiklan 4 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitetun Euroopan komission kannan perusteella. Ympäristöministeriön on tiedotettava päätöksestä joko yleisesti levivässä sanomalehdessä tai sähköisesti.

150 §

Ääniympäristön laadun edistäminen

Kunnan on edistettävä ääniympäristön laadun toteutumista alueellaan ottaen huomioon 142 §:ssä tarkoitetut ympäristönlaatuvaatimukset ja -tavoitteet.

151 §

Meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat

Meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma on laadittava ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/49/EY 8 artiklassa säädettyssä määräajassa:

1) yli 100 000 asukkaan väestökeskittymistä, joita asukastiheydensä perusteella voidaan pitää kaupunkimaisina alueina;

2) yleisistä teistä, joiden liikennemäärä vuodessa on yli kolme miljoonaa ajoneuvoa;

3) rautateistä, joiden liikennemäärä vuodessa on yli 30 000 junaa; ja

4) siviili-ilmailuun käytettävistä lentoasemista, joilla ilma-alusten lento- ja laskujen määrä, lukuun ottamatta kevyiden ilma-alusten lento- ja laskuja koulutarkoituksessa, yhdessä ylittää 50 000 vuodessa.

Meluselvityksessä kuvataan melun tunnuslukuja käyttäen yleisesti alueen nykyinen ja tuleva melutilanne, hiljaiset alueet mukaan lukien, sekä esitetään melulle altistuvien henkilöiden määrä ja alueella olevien asuinrakennusten määrä.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmalla pyritään torjumaan melua ja sen vaikutuksia sekä ehkäisemään melun lisääntymistä hiljaisilla alueilla.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin meluselvityksissä käytettävistä tunnusluvuista, meluselvityksen ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman sisällöstä sekä tarvittaessa väestökeskittymien nimeämisestä.

152 §

Meluselvitysten ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmien laatimismenettely

Meluselvityksen ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman laatii maanteistä ja rautateistä Liikennevirasto, lentoasemista lentoaseman pitäjä ja muista liikennealueista liikennealueen pitäjä sekä väestökeskittymistä muiden

kuin edellä mainittujen kohteiden osalta asianomainen kunta. Liikennevirasto ja lentoaseman pitäjä toimittavat laatimansa meluselvityksen ja toimintasuunnitelman asianomaiselle kunnalle, joka ottaa ne huomioon laatiessaan väestökeskittymän meluselvitystä ja toimintasuunnitelmaa.

Meluselvitys ja toimintasuunnitelma on tarkistettava vähintään viiden vuoden välein niiden laatimisesta, jolloin toimintasuunnitelma ja tarvittaessa myös meluselvitys uusitaan. Toimintasuunnitelmaa on muutettava ja täydennettävä tarvittaessa muulloinkin, jos alueella ilmenee melutilanteeseen oleellisesti vaikuttava uusi tekijä.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmaa laadittaessa on henkilöille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin toimintasuunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava tilaisuus lausua mielipiteensä. Mahdollisuus varataan ilmoittamalla asiasta kunnan ilmoitustaululla tai paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja lisäksi sähköisesti. Vaikutusalueen kunnilta, valtion valvontaviranomaisilta, Liikennevirastolta, lentoaseman pitäjältä sekä valtioneuvoston asetuksella säädettäviltä muilta tahoilta pyydetään lausunto. Lisäksi 186 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä toimintasuunnitelmaa valmisteltaessa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mihin mennessä meluselvitys ja toimintasuunnitelma on viimeistään tehtävä.

153 §

Tietojen antaminen meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista

Meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma on julkaistava ja niistä on tiedotettava tarvittavassa laajuudessa. Ne on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle. Lisäksi ne on tarpeen mukaan lähetettävä tiedoksi muille 152 §:n 1 momentissa mainituille vastuutahoille.

16 luku

Jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla

154 §

Talousjätevesien käsittelyyn liittyvät määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *talousjätevedellä* asuntojen, toimistojen, liikerakennusten ja laitosten vesikäymälöistä, keittiöistä, pesutiloista ja niitä vastaavista tiloista ja laitteista peräisin olevaa jätevettä sekä ominaisuuksiltaan ja koostumukseltaan vastaavaa karjatilojen maitohuoneista tai muusta elinkeinotoiminnasta peräisin olevaa jätevettä;

2) *jätevesien käsittelyjärjestelmällä* talousjätevesien puhdistusta tai muuta käsittelyä varten tarvittavien laitteiden ja rakenteiden muodostamaa kokonaisuutta, joka voi koostua saostussäiliöstä, maahanimeyttämöstä, maasuodattamosta, umpisäiliöstä, pienpuhdistamosta tai muista laitteista taikka näiden laitteiden ja menetelmien yhdistelmästä;

3) *jätevesijärjestelmällä* rakennuksissa ja rakennusten ulkopuolella olevien talousjätevesiviemäreiden sekä jätevesien käsittelyjärjestelmien muodostamaa kokonaisuutta, joka on tarpeen kiinteistön talousjätevesien johtamiseksi ja käsittelemiseksi;

4) *haja-asutuksen kuormitusluvulla* yhden asukkaan käsittelemättömien talousjätevesien keskimääräistä kuormitusta orgaanisen aineen, fosforin ja typen osalta grammoina vuorokaudessa;

5) *käsittelemättömän jäteveden kuormituksella* sellaista jätevesien käsittelyyn tulevan talousjäteveden kuormitusta, joka määritetään jätevesijärjestelmää käyttävien asukkaiden keskimääräisen lukumäärän ja haja-asutuksen kuormitusluvun tulona tai, jos talousjätevesi on peräisin muusta toiminnasta kuin asumisesta, tutkimuksiin perustuvana vuorokauden keskimääräisenä kuormituksena;

6) *lietteellä* jätevesistä saostussäiliössä, pienpuhdistamossa tai muussa käsittelyssä muodostuvaa laskeutuvaa tai kelluvaa aines-

ta, joka voidaan erottaa jätevedestä omana jakeena.

155 §

Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus

Jos kiinteistöä ei ole liitetty viemäriverkostoon eikä toimintaan tarvita ympäristölupaa, jätevedet on johdettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Talousjätevedet on käsiteltävä ennen niiden johtamista maahan, vesistöön taikka ojaan, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon. Muut kuin vesikäymälän jätevedet voidaan johtaa puhdistamatta maahan, jos niiden määrä on vähäinen eikä niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

156 §

Jätevesien käsittelyjärjestelmä

Talousjätevesien käsittelyä varten kiinteistöllä on oltava jätevesien käsittelyjärjestelmä, jonka tulee soveltua käyttökohteeseensa ottaen huomioon kiinteistön käytöstä aiheutuva käsittelemättömän jäteveden kuormitus, muun jätevesijärjestelmän ominaisuudet, ympäristön pilaantumisen vaara ja kiinteistön sijainti ranta-alueella taikka tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella sekä muut ympäristöolosuhteet.

Jätevesien käsittelyjärjestelmä on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että sillä voidaan kohtuudella normaalikäytössä olettaa saavutettavan valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelylle tarkemmin määriteltävä käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen perustuva riittävä puhdistustaso orgaanisen aineen, fosforin ja typen osalta. Riittävä puhdistustaso on määriteltävä siten, että sillä voidaan saavuttaa ympäristönsuojelun kannalta kokonaisuutena tarkastellen hyväksyttävä kuormituksen taso ottaen erityisesti huomioon valtakunnalliset vesiensuojelun tavoitteet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vaadittavasta puhdistustasosta ja talousjäte-

vesien kuormituksesta ympäristöön sekä jätevesijärjestelmän suunnittelusta, käytöstä ja huollosta sekä lietteen poistamisesta.

Edellä 2 momentissa säädetyn sijasta sovelletaan ankarampia puhdistusvaatimuksia, jos niistä muualla laissa säädetään tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Mainittuja vaatimuksia ei myöskään sovelleta alueella, jota koskevat 202 §:n nojalla annetut, ympäristöolosuhteista johtuvat puhdistustasoa koskevat kunnan ympäristönsuojelumääräykset. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ohjeellisesta puhdistustasosta, joka talousjätevesien puhdistuksella tulisi saavuttaa, jos kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä asetetaan 2 momentissa tarkoitettua ankarampia vaatimuksia.

Kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän rakentamisen ja muuttamisen luvasta sekä käyttö- ja huolto-ohjeesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa.

157 §

Talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen

Edellä 156 §:n nojalla säädetystä talousjätevesien käsittelyä koskevista vaatimuksista voidaan poiketa, jos ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on kiinteistön käyttö huomioon ottaen pidettävä vähäisenä verrattuna käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen ja käsittelyjärjestelmän parantamiseksi edellytetyt toimet korkeiden kustannusten tai teknisen vaativuuden vuoksi kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön haltijalle kohtuuttomat. Arvioitaessa toimien kohtuuttomuutta kiinteistön haltijan kannalta otetaan huomioon:

- 1) kiinteistön sijainti viemäriverkoston piiriin ulotettavaksi tarkoitettulla alueella;
- 2) kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä vakituisesti asuvien korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät;
- 3) kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.

Kunnan toimivaltainen viranomainen myöntää hakemuksesta 1 momentissa tarkoitettua poikkeuksen. Poikkeus myönnetään hakijalle enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan.

158 §

Jäteveden johtaminen toisen alueella

Jos toisen alueella olevaan ojaan tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon johdetaan jätevettä, jätevettä johtava on osaltaan velvollinen huolehtimaan jäteveden johtamiseen käytetyn ojan tai noron kunnossapidosta. Jätevettä johtavan on suoritettava uoman suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt, jotka aiheutuvat jäteveden johtamisesta, sekä muutoinkin huolehdittava siitä, ettei jäteveden johtamisesta aiheudu kohtuullisin kustannuksin välttävissä olevaa haittaa. Jätevettä johtavan on lisäksi pidettävä kunnossa toisen alueella oleva viemäriputki sekä jäteveden johtamista varten rakennetut muut putket ja rakenteet.

Jos useat johtavat jätevettä ojaan tai noroon taikka jäteveden johtamisesta aiheutuu maanomistajalle muuta kuin vähäistä hyötyä ojituksen, hyödynsaajat ovat kukin osaltaan velvollisia osallistumaan ojan kunnossapitoon siten kuin yhteisestä ojituksesta vesilain 5 luvussa säädetään. Muuta kuin jätevettä johtavaa ei voida velvoittaa osallistumaan sellaisiin toimiin, jotka ovat välttämättömiä jäteveden johtamiseksi. Tarvittaessa on muodostettava ojitusyhteisö siten kuin vesilain 5 luvussa säädetään.

Jätevettä johtavan velvollisuuden tarkemmasta sisällöstä voidaan päättää ympäristöluvassa. Jos luvassa ei ole tarvittavia määräyksiä tai jäteveden johtaminen perustuu muuhun kuin luvanvaraiseen toimintaan, velvollisuuden tarkemmasta sisällöstä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen noudattaen, mitä ojituksesta säädetään vesilain 5 luvussa. Uoman kunnossapitoa koskevan erimielisyyden ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen noudattaen, mitä ojituksesta säädetään vesilain 5 luvussa.

Jos jäteveden johtamiseen ojaan tai noroon, viemäriputken sijoittamiseen tai ojan tekemiseen on saatu 68 tai 69 §:n nojalla oikeus, jäteveden johtamista ei saa estää tai vaikeuttaa rakentamisen tai muun toimenpiteen vuoksi. Jäteveden johtamiseen tarkoitettuun ojaan ja viemäriputkeen sovelletaan lisäksi, mitä vesilain 5 luvun 10 §:ssä säädetään.

17 luku

Otsonikerrosta heikentävät aineet ja fluoratut kasvihuonekaasut

159 §

Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen

Otsoniasetuksen ja F-kaasusetuksen mukaisia aineita käsittelevällä tai niitä sisältäviä laitteita tai järjestelmiä asentavalla, kunnossapitavalla, huoltavalla tai niiden jätahuoltoon suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla on oltava aineiden päästöjen ehkäisemisen edellyttämä riittävä pätevyys.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön on osoitettava pätevyytensä otsoniasetuksen tai F-kaasusetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä näyttötutkinnossa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään sekä opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään. Näyttötutkinnossa tutkintotoimikunta ja opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen pätevyytensä osoittaneelle henkilölle. Sammutuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaitealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön on osoitettava pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön on osoitettava pätevyytensä Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Hyväksytysti suoritetusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen asiantuntevan tahon henkilöstöön sovelletaan sen hoidossa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotohtavia rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai Suomen ympäristökeskus voi peruuttaa antamansa hyväksynnän järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimi alalla tai muusta syystä ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

160 §

Pätevyyden osoittaminen muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen henkilön tai toiminnanharjoittajan pätevyys voidaan osoittaa myös muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyllä pätevyystodistuksella, jos sen saamisen perustana olevat vaatimukset vastaavat, mitä otsoniasetuksessa tai F-kaasuasetuksessa taikka niiden nojalla säädetään.

161 §

Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, jonka on oltava asianomaisen toiminnanharjoittajan päätoimisessa palveluksessa ja jolla on 159 §:n 1 momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan asetettuja ympäristönsuojeluvaatimuksia ja että asennus- ja huoltohenkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään. Suurjännitekytkinlaittealan toiminnanharjoittajan tai fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavan toiminnanharjoittajan ei kuitenkaan tarvitse nimetä vastuuhenkilöä.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettulla toiminnanharjoittajalla on oltava asianmukaisen huoltotyön edellyttämät laitteet ja välineet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä otsoniasetuksen ja F-kaasuasetuksen mukaisia aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennus-, kunnossapito- ja huoltotoiminnassa sekä näiden aineiden jätehuollossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

162 §

Pätevyyden todentaminen

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen henkilön on tehtävä pätevyyden todentamista varten ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Ilmoituksesta on käytävä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä selvitys 159 §:n 2 momentin mukaisesta pätevyysvaatimusten täyttämisestä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan on tehtävä valvontaa varten sekä otsoniasetuksen tai F-kaasuasetuksen taikka niiden nojalla tehdyn päätöksen edellyttämää 159 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pätevyyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus henkilöstön pätevydestä sekä toiminnan luonteesta ja työvälineistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle toiminnanharjoittajalle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske suurjännitekytkinlaittealan toiminnanharjoittajia eikä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavia toiminnanharjoittajia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos toiminnanharjoittaja tai henkilö ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Ennen pätevyystodistuksen peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava toiminnanharjoittajalle tai henkilölle tilaisuus korjata puute pätevyysvaatimuksissa, jollei puute ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenetelystä.

163 §

Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden sekä sammutuslaitteistojen tarkastukset

Edellä 159 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita sisältävien jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden sekä sammutuslaitteistojen haltijan tai omistajan on huolehdittava, että laite ja sen mahdollisesti sisältämä vuodonilmaisujärjestelmä tarkastetaan säännöllisesti.

Laitteen haltijan tai omistajan on huolehdittava siitä, että tarkastuksen suorittavalla henkilöllä tai toiminnanharjoittajalla on 162 §:ssä tarkoitettu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston myöntämä pätevyystodistus. Laitteen haltijan tai omistajan on pidettävä huolto- ja tarkastuspäiväkirjaa, joka on pyydettyessä näytettävä valvontaviranomaiselle. Laitteen yhteydessä on oltava ilmoitus siitä, milloin laite on viimeksi tarkastettu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksista sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

164 §

Viranomaisen rekisteri

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 162 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tehneistä toiminnanharjoittajista. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä pätevyystodistuksista ja vastuuhenkilöistä.

Rekisteriin merkitään rekisteröitävän henkilön, liikkeen tai laitoksen nimi sekä tarpeelliset yhteystiedot. Pätevyystodistuksesta rekisteriin merkitään myös sen peruste ja erityisosaamisen ala. Merkintä on poistettava rekisteristä rekisteröidyn henkilön tai toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä tai toiminnanharjoittajan liiketoiminnan loppuessa taikka pätevyystodistuksen tultua peruutetuksi.

Rekisteriin tallennettujen tietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsitteelyyn henkilötietolakia (523/1999). Rekisteristä saa antaa tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä.

165 §

Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista

Järjestelmästä yhteisön kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseksi ja Kioton pöytäkirjan täytäntöönpanemiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 280/2004/EY 3 artiklan 1 kohdan sekä F-kaasuasetuksen liitteen I mukaisia aineita tai niitä sisältäviä laitteita maahantuovan, maasta vievän, aineita sisältäviä laitteita valmistavan, asentavan tai huoltavan sekä muuta näiden aineiden käsittelyä tai jakelua taikka jätehuoltoa suorittavan on pyynnöstä ilmoitettava Suomen ympäristökeskukselle vuosittain tiedot näiden aineiden käytöstä, maahantuonnista, viennistä ja hävittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettua tiedosta ja tietojen toimittamismenettelystä.

166 §

Viranomaisen ilmoitusvelvollisuus

Jos tämän luvun tai sen nojalla annettujen säännösten valvonnassa todetaan, että 159 §:ssä tarkoitettuja pätevyysvaatimuksia ei ole noudatettu, valvontaviranomaisten on ilmoitettava asiasta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Jos 24 §:n 2 momentissa tarkoitettu valvontaviranomainen valvonnassa toteaa, että 163 §:n mukainen tai sen nojalla säädetty velvollisuus on laiminlyöty, sen on ilmoitettava asiasta asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

18 luku

Valvonta ja hallintopakko

167 §

Valvonnan järjestäminen

Valvontaviranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen toimista valvonnan laadun ja tehokkuuden turvaamiseksi.

168 §

Säännöllinen valvonta

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (*valvontasuunnitelma*). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Direktiivilaitoksen määräaikaistarkastus on tehtävä toiminnan riskitason mukaisesti vähintään yhden ja enintään kolmen vuoden välein. Tällaisella laitoksella on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa ylimääräinen tarkastus, jos valvonnassa havaitaan, että laitokselle tässä laissa taikka sen nojalla säädettyjä tai

määrättyjä vaatimuksia on huomattavasti rikkottu.

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatimisesta ja sisällöstä, määräaikaistarkastuksista, ympäristöriskien arvioinnista sekä muusta säännöllisen valvonnan toteuttamisesta ja siihen liittyvästä tiedottamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

169 §

Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitetävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

170 §

Ilmoitus toiminnan muutoksista ja luvanhaltijan vaihtumisesta

Ympäristöluvan haltijan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle etukäteen toiminnan aloittamisesta, jos aloitusajankohta ei käy ilmi lupahakemuksesta tai lupapäätöksestä taikka jos se muuttuu etukäteen ilmoitetusta. Lisäksi valvontaviranomaiselle on viipymättä ilmoitettava:

1) toiminnan pitkäaikaisesta keskeyttämisestä;

2) toiminnan lopettamisesta;

3) toimintaa koskevista muista muutoksista ja tapahtumista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen tai luvan noudattamiseen.

Luvanhaltijan vaihtuessa luvan uuden haltijan on ilmoitettava vaihtumisesta.

Ilmoitus on tehtävä valtion valvontaviranomaiselle, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

171 §

Tarkkailu toisen alueella

Valtion valvontaviranomainen, tai luvan myöntämisen yhteydessä myös lupaviranomainen, voi myöntää toiminnanharjoittajalle oikeuden tarkkailla toimintansa ympäristövaikutuksia ja ympäristön laatua toisen alueella, jollei alueen omistaja tai haltija ole antanut suostumustaan tähän. Oikeus tarkkailuun koskee mittalaitteiden asentamista ja mittausten tekemistä sekä muuta vastaavaa toiminnan havainnointia ja seurantaa, samoin kuin tätä varten välttämätöntä liikkumista ja oleskelua alueella. Oikeus voidaan myöntää edellyttäen, että tarkkailu on tarpeen toiminnan ympäristövaikutusten selvittämiseksi ja ettei siitä aiheudu sanottavaa haittaa.

Alueen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Tarkkailu on järjestettävä niin, ettei se vaaranna alueen omistajan tai haltijan kotirauhaa tai yksityisyyden suojaa.

172 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvonta- ja lupaviranomaisella ja 26 §:ssä tarkoitettulla tyyppihyväksynnästä huolehtivalla viranomaisella tai näiden määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus tehtävänsä suorittamista varten:

1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä tarpeellisia tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;

2) kulkea toisen alueella;

3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;

4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallentaa ääntä tai kuvaa;

5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;

6) tarkkailla toimintaa sekä sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia;

7) tehdä tarkastuksia 1—6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun toimenpiteen saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi.

Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

173 §

Avustajan käyttäminen

Valvontaviranomainen voi 172 §:n mukaisesti tehtävää suorittaessaan käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Avustavalla henkilöllä on oltava tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys.

Avustava henkilö saa mennä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan vain viranomaisen, viranhaltijan tai virkamiehen kanssa.

Avustavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

174 §

Tarkastusmenettely

Määräaikaistarkastuksessa ja muussa valvonnallisessa tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa asianosaisena, jota asia välittömästi koskee, pidetään kuitenkin vain tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa.

Tarkempia säännöksiä tarkastuksen suorittamisesta sekä tarkastuskertomuksen sisällöstä ja tiedoksiannosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

175 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

2) määrätä 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta;

3) määrätä toiminnanharjoittajan riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua aihetta epäillä toiminnasta aiheutuvan tämän lain vastaista ympäristön pilaantumista.

Luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Jos määräys koskee luvanvaraista toimintaa, jonka lupa-asia on käsiteltävä 47 §:n mukaisesti yhteiskäsittelyssä, määräys annetaan siten kuin hallintopakkoasiasta sääde-

tään vesilain 14 luvussa. Jos määräys koskee ainoastaan tässä laissa tai sen nojalla säädetyn velvoitteen noudattamista, se annetaan kuitenkin tämän lain mukaisesti.

Määräystä ei voida antaa välittömästi 11 ja 20 §:n täytäntöönpanemiseksi.

176 §

Määräys vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi

Jos 175 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun rikkomuksen tai laiminlyönnin seurauksena aiheutuu merkittävää vesistön pilaantumista tai luonnonsuojelulain 5 a §:ssä tarkoitettu luontovahinko, on sen lisäksi, mitä tämän lain 175 §:ssä säädetään, valtion valvontaviranomaisen määrättävä toiminnanharjoittaja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

Jos vesistön merkittävä pilaantuminen tai luontovahinko on aiheutunut onnettomuuden tai muun ennakoimattoman syyn seurauksena, on valtion valvontaviranomaisen määrättävä vahingon aiheuttanut toiminnanharjoittaja eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

177 §

Vesistön pilaantumisen merkittävyyden arviointi

Edellä 176 §:ssä tarkoitettua vesistön pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa on muun ohella otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen vesien ja merialueiden tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Tarkempia säännöksiä pilaantumisen merkittävyyden arvioimisesta ja arvioinnissa huomioon otettavista seikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

178 §

Ilmoitus vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta

Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle 176 §:ssä tarkoitetusta vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta sekä niiden välittömästä uhasta.

179 §

Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta

Jos tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely ja ryhdyttävä toimiin 175 ja 176 §:ssä tarkoitetun hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Valvontaviranomaisen on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.

180 §

Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa eikä rekisteröitävää toimintaa. Määräyksen on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys.

181 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä vaaraa ihmisten terveydelle tai siitä uhkaa aiheu-

tua välittömiä ja huomattavia haittavaikutuksia ympäristölle, valvontaviranomaisen on keskeytettävä toiminta siltä osin kuin se on välttämätöntä terveyden tai ympäristön suojelemiseksi, jos toiminnanharjoittaja ei itse ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin.

Toiminnanharjoittajaa on kuultava mahdollisuuksien mukaan ennen keskeyttämistä. Keskeyttämistoimenpiteestä on laadittava pöytäkirja ja keskeyttämisestä on viivytyksettä tehtävä päätös. Viranomaisen on lisäksi annettava tieto siitä, miten toiminnan jatkamiseksi menetellään.

Luvanvaraisen toiminnan keskeyttää valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jos se myöntää luvan.

182 §

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan väliaikainen määräys

Poiketen siitä, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään, 175 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen voi antaa tai 181 §:ssä tarkoitetun keskeyttämisen suorittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen puolesta kiireellisessä tapauksessa tämän määräämä viranhaltija.

Viranhaltijan on viivytyksettä saatettava antamansa määräys, kielto tai keskeyttämis-toimenpide kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätettäväksi. Viranhaltijan päätös on voimassa, kunnes kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on ratkaissut asian.

183 §

Aineita, kemikaaleja, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskevat kiellot ja määräykset

Jos 216 §:n tai 217 §:n 2 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetusta on rikottu, ympäristöministeriö voi:

1) kieltää valmistajaa, maahantuojaa tai muuta markkinoille luovuttajaa taikka lait-

teen huoltajaa tai aineen käsittelijää jatkamasta toimintaansa;

2) kieltää säännösten vastaisen aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen käytön, valmistuksen, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen;

3) määrätä rikkojan saattamaan aineen, kemikaalin, valmisteen, tuotteen, laitteen tai koneen säännösten mukaiseksi tai muutoin täyttämään velvollisuutensa;

4) määrätä rikkoja toimittamaan aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu aine, kemikaali, valmiste, tuote, laite tai kone on luovutettu markkinoille, ympäristöministeriö voi määrätä asetuksen vastaisesti menetelleen poistamaan sen markkinoilta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee 216 §:n nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää kiellosta tai määräyksestä myös, kun rikkomus koskee 159—163 §:n tai niiden nojalla annettujen säännösten mukaisien velvoitteiden taikka 218 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupapäätöksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai määräyksestä, kun rikkomus koskee otsoniasetuksen, F-kaasuasetuksen, 216 §:n nojalla otsonikerroksen suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen tai 163 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Kiellon käyttää säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan määräyksen antaa kuitenkin 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu valvontaviranomainen.

184 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai

toiminta keskeytetään. Uhkaa ei kuitenkaan saa asettaa 180 §:n nojalla annetun määräyksen tehosteeksi.

Esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä ei saa luonnollisen henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi käyttää sellaisia luonnollisen henkilön tässä laissa säädetyn tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaisissa (1113/1990) säädetään.

185 §

Kuuleminen

Ennen tässä luvussa tarkoitettujen määräyksen antamista viranomaisen on varattava sille, jota määräys koskee, tilaisuus tulla kuuluksi asiassa siten kuin hallintolaisissa säädetään. Tarvittaessa on kuultava myös muita asianosaisia, muita valvontaviranomaisia, lupaviranomaista ja yleistä etua valvovia viranomaisia.

186 §

Vireillepano-oikeus

Jollei 135, 137, 175, 176, 180 tai 181 §:ssä tarkoitettu asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen aloitteesta, asian voi panna kirjallisesti vireille:

1) asianosainen;

2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

3) toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;

4) valtion valvontaviranomainen sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen;

5) asiassa yleistä etua valvova viranomainen;

6) saamelaiskäräjät, jos ympäristövaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kyläkokous, jos ympäristövaikutukset ilmenevät koltta-alueella

Valtion valvontaviranomainen voi panna vireille 202 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetun kunnan ympäristönsuojelumääräyksen antamista koskevan asian, jos kunta ei ole antanut määräystä mainitussa kohdassa tarkoitetuista toimista.

187 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä ja Rajavartiolaitoksen velvollisuudesta rajavartiolaitoksen velvollisuudesta pelastusviranomaisen antamasta virka-avusta säädetään pelastuslain (379/2011) 50 §:ssä. Tullilaitos on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnassa.

Valvontaviranomaisten on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

188 §

Toiminta rikosasiassa

Valvontaviranomaisen tulee tehdä ilmoitus 224 ja 225 §:ssä tarkoitettu teosta tai laininlyönnistä poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Valtion valvontaviranomainen on rikosasiassa asianomistaja, jos yleistä etua on loukattu.

189 §

Valvontaviranomaisten vastuunjako luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnassa

Vastuu luvanvaraisen toiminnan 168 ja 169 §:n mukaisesta valvonnasta kuuluu val-

tion valvontaviranomaiselle, jos toiminnan ympäristölupaviranomaiselle, jos toiminnan ympäristölupaviranomaisella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos se myöntää toiminnan ympäristöluvan.

Vastuu rekisteröitävän toiminnan 168 ja 169 §:ssä tarkoitettu valvonnasta on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella. Vastuu 116 §:n 2 momentin nojalla rekisteröitävän toiminnan valvonnasta on kuitenkin valtion valvontaviranomaisella. Rekisteröitävän toiminnan valvonta voidaan suorittaa osana samalla alueella sijaitsevan luvanvaraisen toiminnan valvontaa, jos se on valvonnan asianmukaiseksi ja tehokkaaksi järjestämiseksi tarpeen. Luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan harjoittajaa ja viranomaista, jolle valvonta siirretään, on kuultava, jos valvonnasta vastaava viranomainen tämän vuoksi vaihtuu.

19 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

190 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kunnan viranhaltijan 182 §:n nojalla antamasta kiellosta tai määräyksestä ei saa valittaa. Edellä 189 §:ssä tarkoitettu valvonnan siirtämistä toiselle viranomaiselle koskevasta päätöksestä ei saa valittaa. Edellä 36, 126 ja 128 §:ssä tarkoitettu asian siirtämistä toiselle viranomaiselle koskevasta päätöksestä sekä 129 §:ssä tarkoitettu korvausvaatimuksen erikseen käsittelemistä koskevasta ratkaisusta ei saa valittaa erikseen. Asian käsittelemistä 205 §:n nojalla perittävään mak-

suun haetaan muutosta samassa järjestyksessä kuin pääasiaan.

Kunnan ympäristönsuojelumääräysten hyväksymistä sekä käsittelymaksua tarkoittavaa taksaa koskevaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valtion valvontaviranomaisella on oikeus hakea muutosta kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä koskevaan päätökseen.

Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen haetaan valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

191 §

Valitusoikeus

Valitusoikeus on:

- 1) asianosaisella;
- 2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 4) valtion valvontaviranomaisella sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella;
- 5) asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella;
- 6) saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
- 7) kolttien kyläkokouksella sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja.

Valtion valvontaviranomaisella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa yleisen ympäristönsuojeluedun valvomiseksi tai muusta perustellusta syystä sellaisesta päätöksestä, jolla Vaasan

hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

192 §

Oikaisuvaatimus tarkkailusuunnitelmaa ja tarkkailumääräysten muuttamista koskevasta päätöksestä

Lupaviranomaisen määräämän viranomaisen 64 ja 65 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea oikaisua lupaviranomaiselta 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Oikaisuvaatimus tehdään valtion ympäristölupaviranomaiselle, jos yhteistarkkailuun kuuluvan jonkin toiminnan tarkkailuvelvoite on perustunut sen antamaan päätökseen. Oikaisuvaatimuksena voidaan käsitellä myös yhteistarkkailun kustannuksien jakamista koskeva erimielisyys. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtävä päätös annetaan 84 §:ssä tarkoitettuun tavoin julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava noudattaen 84, 85 ja 96 §:ää. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen haetaan muutosta siten kuin 190 §:ssä säädetään. Oikaisuvaatimuksen käsitteilyyn sovelletaan muutoin hallintolakia.

193 §

Oikaisuvaatimus kalatalousasioita koskevasta päätöksestä

Vesilain 3 luvun 15 §:ssä tarkoitettuun kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmaa koskevaan päätökseen ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua lupaviranomaiselta siten kuin vesilain 15 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.

194 §

Oikaisuvaatimus direktiivilaitoksen luvan tarkistamisvelvollisuutta koskevasta päätöksestä

Selvityksen tehnyt toiminnanharjoittaja saa hakea oikaisua valtion valvontaviranomaisen 80 §:n 3 momentissa tarkoitettuun luvan tar-

kistamista koskevaan päätökseen valtion ympäristölupaviranomaiselta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

195 §

Muutoksenhaku eräissä tapauksissa

Tyyppihyväksyntää koskevasta viranomaisen päätöksestä sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 162 §:n nojalla tekemästä päätöksestä antaa pätevyystodistus tai peruuttaa se valitetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Asianosainen saa hakea oikaisua 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun tarkastuslaitoksen tai muun vastaavan laitoksen päätökseen päätöksen tekijältä siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Näyttötutkinnoissa 159 §:n mukaan osoitetun pätevyuden arviointiin tyytymätön voi hakea muutosta arviointiin siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Opetus suunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnoissa 159 §:n mukaan osoitetun pätevyuden arviointiin tyytymätön voi hakea muutosta arviointiin siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän asiantuntevan tahon 159 §:n nojalla tekemään päätökseen todistuksen antamisesta pätevyuden arvioinnin kohteena oleva saa hakea oikaisua päätöksen tekijältä siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

196 §

Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta

Vaasan hallinto-oikeuden on tiedotettava kuuluttamalla ympäristölupapäätöstä koskevasta luvan hakijan valituksesta, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, vähintään 14 päivän ajan hallinto-oikeuden ja asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Valitusasiakirjat on pidettävä nähtävillä asianomaisissa kunnissa kuulutusajan. Kuulutuksessa on ilmoitettava, missä asiakirjat ovat nähtävillä.

Vaasan hallinto-oikeuden on lisäksi varattava luvan hakijan valituksen johdosta tilaisuus vastineen antamiseen niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viranomaisille, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Muutoin valituksista on kuuluttava siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolaissa säädetään. Samalla on ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

197 §

Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään katselmuksesta, muutoksenhakutuomioistuin tai sen määräyksestä sen puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen.

Ympäristölupaa koskeva Vaasan hallinto-oikeuden päätös on annettava julkipanon jälkeen, jolloin sen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Hallinto-oikeuden on lisäksi huolehdittava siitä, että päätöksestä ilmoitetaan viipymättä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ilmoitustaululla.

Vaasan hallinto-oikeuden päätös on toimitettava valittajalle ja päätöksen jäljennös sitä pyytäneille asianosaisille sekä lupaa koskevassa asiassa toiminnanharjoittajalle, jos tämä ei ole valittajana. Jäljennös päätöksestä on lisäksi toimitettava valtion ympäristölu-

paviranomaiselle, valvontaviranomaiselle, asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille ja Suomen ympäristökeskukselle.

Tämän lain mukaista hallintopakkoasiaa koskeva hallinto-oikeuden päätös annetaan tiedoksi todisteellisena tiedoksiantona siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutoksenhakutuomioistuimen on toimitettava lupa- ja valvontaviranomaiselle sähköisesti tietoja niiden antamiin päätöksiin tehdyistä muutoksista ja päätösten lainvoimaisuudesta, jotta tiedot voidaan tallentaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän momentin mukaisesta tietojen toimittamisen tavasta ja ajankohdasta.

198 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Luvanvaraista toimintaa ei saa aloittaa tai muuttaa ennen kuin siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen. Valitus korvauksesta ei estä toiminnan aloittamista.

Lupaviranomaisen lainvoimaisen päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan, siltä osin kuin on kysymys lain 13 luvun säännösten perusteella määräytyistä korvauksista tai 69 §:n nojalla myönnetystä käyttöoikeudesta ja siitä maksettavasta korvauksesta, mitä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään.

199 §

Luvanvaraisen toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai

kuntayhtymää. Lupaviranomainen voi tarvittaessa määrätä täytäntöönpanon lupapäätöstä suppeammaksi sekä määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.

Lupaviranomainen voi myöntää oikeuden aloittaa toiminta 1 momentissa säädettyin edellytyksin myös enintään 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuultava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös, jolla on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu oikeus, on välittömästi toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille.

200 §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Viranomainen voi määrätä, että 62, 64, 65, 99, 122, 123, 136, 137, 171, 175, 176, 180, 181 ja 183 §:ssä tarkoitettua määräystä tai päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

201 §

Täytäntöönpanoasian käsittely muutoksenhakutuomioistuimessa

Muutoksenhakutuomioistuin voi valituksesta kumota 199 §:ssä ja 200 §:ssä tarkoitettua määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä täytäntöönpanoa koskevassa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Se, joka on valittanut ympäristölupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia 199 §:n 2 momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

Jos lupa-asiassa on kysymys olemassa olevan toiminnan jatkamisesta, Vaasan hallinto-oikeus voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta koko-

naan tai osittain noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

20 luku

Erinäiset säännökset

202 §

Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

Kunta voi antaa tämän lain täytäntöön pämiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä (*kunnan ympäristönsuojelumääräykset*).

Määräykset eivät voi koskea:

- 1) luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa;
- 2) 31 §:ssä tarkoitettua koeluonteista toimintaa;
- 3) 120 §:ssä tarkoitettuja poikkeuksellisia tilanteita;
- 4) 136 §:n 1 momentissa tarkoitettua pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevaa ilmoitusmenettelyä;
- 5) puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen toimintaa.

Määräykset voivat koskea:

- 1) toimia, rajoituksia ja rakennelmia, joilla ehkäistään päästöjä tai niiden haitallisia vaikutuksia;
- 2) erityisen häiritsevän tilapäisen melun tai tärinän torjuntaa;
- 3) toimintojen sijoittumisen ympäristönsuojelullisia edellytyksiä asemakaava-alueen ulkopuolella;
- 4) sellaisten alueiden määrittelyä, joilla ympäristön erityisen pilaantumisvaaran vuoksi on kielletty jäteveden johtaminen maahan, vesistöön taikka ojaan, lähteeseen, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon;
- 5) sellaisten alueiden ja vyöhykkeiden määrittelyä, joilla lannan ja lannoitteiden sekä maataloudessa käytettävien ympäristölle haitallisten aineiden käyttöä rajoitetaan;
- 6) valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista;
- 7) vesien ja meriympäristön tilan parantamista koskevia toimia, jotka ovat vesienhoi-

don ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisen vesienhoitosuunnitelman tai merenhoitosuunnitelman mukaan tarpeellisia.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen ympäristönsuojelumääräyksestä siinä mainituin perustein.

203 §

Menettely kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä annettaessa

Ennen kunnan ympäristönsuojelumääräysten antamista kunnan on varattava asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle sekä tarvittaessa muille viranomaisille tilaisuus lausunnon antamiseen. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asian käsittelyssä säädetään hallintolain 41 §:ssä. Asian valmistelusta on myös tiedotettava kunnan tietoverkkosivulla.

Kunnan on tiedotettava ympäristönsuojelumääräyksistä yleisesti siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Määräykset on oltava saatavilla kunnan tietoverkkosivulla. Ne on lisäksi toimitettava tiedoksi asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle ja valtion ympäristölupaviranomaiselle.

204 §

Valtakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat

Valtioneuvosto hyväksyy Euroopan unionin säädöksissä tarkoitetut ympäristönsuojelua koskevat valtakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat. Suunnitelmia ja ohjelmia valmisteltaessa on niille viranomaisille ja tahoille, joiden etua tai oikeutta asia koskee, sekä 186 §:ssä tarkoitetuille valtakunnallisille yhdistyksille ja säätiöille varattava tilaisuus antaa suunnitelma- ja ohjelmaluonnoksista lausuntonsa. Luonnos on julkaistava sähköisesti ja varattava yleisölle riittävän ajoissa mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Hyväksytystä suunnitelmasta tai ohjelmasta perusteluineen sekä siitä, miten esitetyt mielipiteet on otettu huomioon, on tiedotettava sähköisesti.

Valtakunnallisesta ja alueellisesta jätesuunnitelmasta säädetään jätelaissa.

205 §

Maksut

Sen lisäksi, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään valtion viranomaisen suoritteiden maksullisuudesta, valtion valvontaviranomainen voi periä maksun:

1) laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta;

2) 169 §:n mukaisista tarkastuksista;

3) tarkastuksista, jotka ovat tarpeen 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun:

1) tämän lain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä;

2) laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta;

3) tarkastuksista, jotka ovat tarpeen 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheuttavia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepanun asian käsittelystä, ellei 1 tai 2 momentista muuta johdu. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireillepanun asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Julkisten saatavien perimisestä ilman tuomiota tai päätöstä säädetään verojen ja mak-

sujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

206 §

Pienten yritysten ja kotitalouksien valvonnasta perittävä maksu

Sen estämättä, mitä 205 §:ssä säädetään, pieniltä yrityksiltä ja kotitalouksilta perittävien 205 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen maksujen on oltava kohtuulliset ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne.

Ympäristöministeriön asetuksella säädetään pienen yrityksen määrittelemisestä ja annetaan tarkempia säännöksiä maksujen kohtuullistamisessa huomioon otettavista seikoista.

207 §

Todistajan kuuleminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi, jos se erityisestä syystä on tarpeen, kuulla todistajaa valallisesti ja asianosaista totuusvakuutuksen nojalla. Asianosaisille on varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa todistajaa tai asianosaista, ja heillä on oikeus esittää kysymyksiä sekä lausua käsityksensä todistajan tai asianosaisen kertomuksesta. Todistajalle maksettavaan korvaukseen sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

208 §

Kulujen korvaaminen korvausasiassa

Asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamiseen 13 luvussa tarkoitettua korvausta koskevassa asiassa sovelletaan, mitä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Jos asianosaiselle on myönnetty yleistä oikeusapua oikeusapulain (257/2002) nojalla, oikeusavun saajan vastapuolen korvausvelvollisuuteen sovelletaan, mitä oikeusapulain 22 §:ssä säädetään.

209 §

Mittausten ja tutkimusten laadunvarmistus

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämät mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Pinta- ja pohjaveden sekä ympäristöön johdettavan jäteveden laatuun sekä sedimenttiin ja vesieliöstöön liittyvät 1 momentissa tarkoitetut mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset voi tehdä vain hyväksytty toimija. Suomen ympäristökeskus hyväksyy toimijan hakemuksesta julkiseen käyttöön tarkoitettuun luetteloon määräajaksi. Luetteloon merkitään toimijan yhteystiedot ja pätevyysalue. Hyväksymisen edellytyksenä on, että toimijalla on haetun pätevyysalueen kannalta riittävät tekniset toimintaedellytykset ja kirjallinen laatujärjestelmä, johon sisältyy tulosten luotettavuuden kannalta riittävä laadunvarmistus. Lisäksi henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys.

Ilmatieteen laitos huolehtii ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/50/EY 3 artiklan ensimmäisen alakohdan b luetelmakohdan mukaisesta ilmanlaadun mittausjärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden sekä I liitteen c osion mukaisesta mittaustulosten tarkastamisesta. Tarkastamisesta on laadittava vuosittain kirjallinen arvio, joka tulee toimittaa ympäristöministeriölle 31 päivään heinäkuuta mennessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) näytteenotosta, mittaus-, laskenta- ja testausmenetelmistä, standardeista ja laskentamalleista, joita on käytettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltamisessa;

2) näytteenoton, mittausten, testausten, selvitysten ja tutkimusten luotettavuuden ja laadun varmistamisesta;

3) 2 momentissa tarkoitettujen toimijoiden hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisen voimassaolosta sekä hyväksytyistä toimijoista pidettävään julkiseen luetteloon merkittävistä tiedoista.

210 §

Salassapitovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Tämän lain mukaista tehtävää suorittavan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Toiminnan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatutiedot eivät kuitenkaan ole salassa pidettäviä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa valvontaviranomaiselle tai ympäristöministeriölle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi taikka syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen niin edellyttäessä.

211 §

Valtion rajat ylittävät vaikutukset

Tässä laissa tarkoitetun toiminnan ympäristövaikutukset toisessa valtiossa otetaan tätä lakia sovellettaessa huomioon kuten vastaava vaikutus Suomessa, jollei asianomaisten valtion kanssa tehdystä sopimuksesta muuta johdu. Edellä 18 §:ssä säädettyjä kieltoja sovelletaan myös toisen valtion aluevesiin tai talousvyöhykkeeseen.

Jos toimintaan on haettava 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajajokisopimuksen mukaisen lupaviranomaisen lupa, ympäristölupa ei ole tarpeen yksinomaan 27 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla. Ympäristölupapäätöksessä on otettava huomioon, mitä rajajokisopimuksen mukainen lupaviranomainen on päättänyt.

212 §

Menettely valtion rajat ylittävien vaikutusten huomioonottamiseksi

Jos direktiivilaitoksen tai suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen toiminnasta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Euroopan unionin toisen jäsenvaltion alueella, valtion ympäristölupaviranomaisen on toimitettava tälle valtiolle tiedoksi kyseisen toiminnan ympäristölupahakemus ja siihen liittyvät asiakirjat samanaikaisesti kun niistä tiedotetaan ja kuullaan 5 luvun mukaisesti. Samaa tiedotusmenettelyä noudatetaan myös sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jossa kyseisestä toiminnasta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Ympäristöministeriön on tarvittaessa neuvoteltava toisen valtion toimivaltaisen viranomaisen kanssa ennen lupa-asian ratkaisemista sen varmistamiseksi, että ympäristölupahakemus ja siihen liittyvät asiakirjat annetaan kyseisessä valtiossa asianmukaisesti ajaksi yleisesti saataville mahdollisten huomautusten esittämistä varten.

Valtion ympäristölupaviranomaisen on lupa-asiaa ratkaistessaan otettava huomioon 1 momentin mukaiseen kuulemiseen perustuvat huomautukset.

Valtion ympäristölupaviranomaisen on ilmoitettava 1 momentin mukaisesti kuullulle valtiolle ympäristölupapäätöksestä ja toimitettava sille teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot.

213 §

Yhteistoteutuksesta päättäminen

Ympäristöministeriö voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen valtioneuvoston 9 §:n nojalla antaman asetuksen päästöjä koskevista säännöksistä tietyn toiminnan osalta, jos toiminnanharjoittaja toteuttaa muualla Suomessa tai toisessa valtiossa ympäristönsuojelutoimia, joiden johdosta päästöt tai niiden vaikutukset kokonaisuutena olennaisesti vähentyvät (*yhteistoteutus*).

Yhteistoteutus edellyttää, että:

1) se ei ole vastoin Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita;

2) se on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon toiminnan tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet ympäristönsuojelutoimien toteuttamiseksi; sekä

3) päästöjä ja ympäristönsuojelutoimia sekä niiden vaikutuksia voidaan seurata luotettavasti.

Jos toiminnasta aiheutuu alueellisia haitallisia ympäristövaikutuksia, on yhteistoteutuksesta päättämisen edellytyksenä lisäksi, että Suomen alueeseen kohdistuvat päästöt vähentyvät järjestelyn seurauksena.

Ympäristöministeriön päätökseen voidaan sisällyttää tarpeellisia ehtoja. Päätös ei syrjäytä toiminnalle tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia.

214 §

Kuuleminen ja tiedottaminen yhteistoteutuksesta

Ympäristöministeriön on ennen 213 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä pyydettyävä hakemuksesta lausunto toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta, asianomaisilta valtion valvontaviranomaisilta sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyiltä tahoilta. Lisäksi 186 §:ssä tarkoitetulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksen johdosta.

Hakemuksesta on kuulutettava virallisessa lehdessä, ja kuulutus on julkaistava ympäristöministeriön tietoverkkosivuilla. Lisäksi hakemuksesta on tiedotettava toiminnan sijaintikunnassa ja vaikutusalueen kunnissa siten kuin kuntalaissa säädetään.

215 §

Yhteistoteutus päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen

Yhteistoteutus päätöstä voidaan muuttaa tai päätös peruuttaa, jos

1) olosuhteet ovat päätöksen tekemisen jälkeen muuttuneet siten, ettei edellytyksiä yhteistoteutukselle enää ole;

2) osoittautuu, että päästöt eivät yhteistoteutuksen seurauksena olennaisesti vähenny tai yhteistoteutuksesta muuten aiheutuu olennaisesti arvioitua enemmän haitallisia ympäristövaikutuksia; tai

3) päätöksen muuttaminen tai peruuttaminen on tarpeen Suomen kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi annettujen säästöjen noudattamiseksi.

Ennen päätöksen tekemistä ympäristöministeriön on varattava 213 §:ssä tarkoitettulle toiminnanharjoittajalle tilaisuus tulla kuuluksi.

216 §

Polttoaineita sekä eräitä kemikaaleja ja tuotteita koskevat kiellot ja rajoitukset

Jos polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan kemikaalin tai tuotteen käytöstä syntyy päästöjä, joista voidaan perustellusti arvioida aiheutuvan terveyshaittaa tai muu 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu seuraus, niiden valmistus, markkinoille saattaminen, vienti tai käyttö voidaan kieltää tai rajoittaa taikka asettaa sille ehtoja taikka määrätä antamaan viranomaiselle niistä tietoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen polttoaineiden, kemikaalien ja tuotteiden valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen, maastaviennin, luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä valmistettavan, maahan tuotavan, markkinoille luovutettavan, maastavietävän tai käytettävän polttoaineen, kemikaalin tai tuotteen koostumuksesta ja merkitsemisestä sekä velvollisuudesta toimittaa viranomaiselle tietoja polttoaineesta, kemikaalista tai tuotteesta.

217 §

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkoneiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojelovelvollisuudet

Tarpeeton joutokäynti muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä on kielletty. Valtioneuvoston asetuksella voi-

daan antaa tarkempia säännöksiä sallitusta tarpeellisesta joutokäynnistä näillä alueilla. Joutokäyntiä koskevan kiellon valvonnasta säädetään pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (727/2011). Joutokäynnistä tiellä säädetään tieliikennelaissa (267/1981) ja sen nojalla.

Työkoneet ja laitteet on suunniteltava, huollettava ja pidettävä kunnossa sekä niitä on käytettävä niin, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Työkoneiden ja laitteiden on oltava tyyppihyväksytyjä tai niiden sopivuus tarkoitettuun käyttöön on oltava osoitettavissa muulla tavalla, jos niiden käytöstä aiheutuu vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa sitä, asettaa ehtoja tai vaatia työkoneen tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä; sekä

2) velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

218 §

Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksissa

Ympäristöministeriö voi myöntää poikkeuksen 216 §:n nojalla annetun polttoaineiden laatuvaatimuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamisesta, jos poikkeus on tarpeen raaka-öljyn tai öljytuotteiden toimituksessa tapahtuvan poikkeuksellisen ja äkillisen muutoksen vuoksi eikä asetuksen vaatimusten täyttäminen jalostamoilla ole mahdollista ja poikkeus muutenkin on sen Euroopan unionin direktiivin mukainen, jonka toimeenpanemiseksi valtioneuvoston asetus

on säädetty. Poikkeus myönnetään hakemuksesta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen ostaa tai myydä tietty määrä tuotetta, jonka haihtuvien orgaanisten yhdisteiden pitoisuus on suurempi kuin orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY täytäntöön panemiseksi annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetty raja-arvo. Poikkeus voidaan myöntää koskemaan tuotteita, joita käytetään sellaisten rakennusten ja vanhojen ajoneuvojen entistämistä ja ylläpitoa varten, joilla on erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja niistä erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa omaavista kohteista, joissa käytettävillä tuotteille poikkeus voidaan myöntää.

219 §

Asetusten valmistelu

Edellä 2, 14 ja 15 luvun sekä 216 ja 217 §:n mukaisia valtioneuvoston asetuksia valmisteltaessa on niille viranomaisille ja taholle, joiden toimintaa tai etua asia erityisesti koskee, varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

220 §

Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevat erityissäännökset

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 6 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklassa säädetään.

Edellä 1 momentissa mainitun asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuina toimivaltaisina viranomaisina toimivat tämän lain mukaiset lupaviranomaiset. Asetuksen 7 artiklan val-

vontaan sovelletaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

221 §

Elohopeaa koskevat erityissäännökset

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*, 2 artiklassa, 3 artiklan 1 kohdassa, 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 6 artiklassa säädetään.

Elohopean vientikieltoasetuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan, 4 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan valvonnassa noudatetaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

222 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Ympäristöä ja siihen vaikuttavia toimintoja koskevia tietoja varten on ympäristönsuojelun tietojärjestelmä. Sitä käytetään ympäristönsuojeluun liittyvien tietojen hallintaan ja käsittelyyn, ympäristölainsäädännön valvonnan toteuttamiseen, ympäristön tilan seurantaan sekä ympäristöön liittyvään tutkimukseen ja suunnitteluun.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä muodostuu tiedoista, jotka talletetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, aluehallintovirastojen, Ilmatieteen laitoksen, Suomen ympäristökeskuksen ja ympäristöministeriön ylläpitämiin tietojärjestelmiin, rekistereihin ja tiedostoihin. Tietojärjestelmään talletettava tietoista säädetään 223 §:ssä, jätelaissa, vesilaissa ja merenkulun ympäristönsuojelulaissa sekä niiden nojalla. Tietojen tallettaminen voidaan tehdä konekielisenä tiedon siirtotona teknisen käyttöyhteyden avulla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut ylläpitäjät ovat myös henkilötietolain mukaisia rekisterinpitäjiä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuilla ylläpitäjillä sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella, kunnan rakennusvalvontaviranomaisella ja kunnan terveystieteiden viranomaisella on salassapitosäännösten estämättä ja maksutta oikeus saada ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat tarpeen niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten julkisuudesta annetussa laissa säädetään, voidaan tietojärjestelmän tiedot antaa konekielisesti tai teknisen käyttöyhteyden avulla sekä muulla tarkoitukseen soveltuvalla turvallisella ja luotettavalla tavalla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen ylläpitäjien vastaavat yhdessä ympäristönsuojelun tietojärjestelmän sisällöllisestä ja toiminnallisesta kehittämisestä.

223 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallennettavat tiedot

Valtion ympäristölupaviranomaisen on talletettava tietojärjestelmään tämän lain nojalla antamansa päätökset sekä tiedot niihin liittyvistä Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä.

Valtion valvontaviranomaisen on talletettava tietojärjestelmään:

1) tämän lain nojalla antamansa päätökset sekä tiedot niihin liittyvistä Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä;

2) valtion valvontaviranomaiselle tehtäviin rekisteröinti-ilmoituksiin perustuvat tiedot rekisteröitävistä toiminnoista;

3) tämän lain mukaiseen valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset ja muut valvontatoimia koskevat tiedot;

4) 105 §:n 1 momentissa tarkoitettujen valtioneuvoston päätösten mukaiset tiedot;

5) 151 §:n 1 momentin 2—4 kohtien perusteella laaditut meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat;

6) 168 §:ssä tarkoitettujen valtion valvontaviranomaisen laatimat valvontasuunnitelmat ja valvontaohjelmat;

7) valtion valvontaviranomaisen valvontavastuulle kuuluvan luvanvaraisen ja rekiste-

roitävän toiminnan seuranta- ja tarkkailutiedot ja muut vastaavat tiedot, jotka toiminnanharjoittaja on velvollinen toimittamaan valvontaviranomaiselle.

Kunnan tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on talletettava tietojärjestelmään:

1) tämän lain mukaisiin lupa- ja valvontatehtäviin liittyvät kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen antamat päätökset sekä tiedot niiden muutoksenhaun johdosta tehdyistä Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksistä;

2) kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tehtäviin rekisteröinti-ilmoituksiin perustuvat tiedot rekisteröitävistä toiminnoista;

3) 145 §:ssä tarkoitettujen ilmansuojelusuunnitelmat ja 146 §:ssä tarkoitettujen lyhyen aikavälin toimintasuunnitelmat;

4) 151 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella laaditut meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat;

5) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvan ympäristöluvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan seuranta- ja tarkkailutiedot ja muut vastaavat tiedot, jotka toiminnanharjoittaja on velvollinen toimittamaan valvontaviranomaiselle.

Viranomaisen, joka hyväksyy 65 §:ssä tarkoitettua seuranta- ja tarkkailua koskevat suunnitelmat, on myös talletettava ne tietojärjestelmään.

Ympäristön tilan seurannasta vastaavien viranomaisten sekä asiantuntija- ja tutkimuslaitosten on talletettava 143 §:ssä tarkoitettujen seurantatiedot tietojärjestelmään. Seuranta-tietoja voivat tallettaa myös kyseisten viranomaisten sekä asiantuntija- ja tutkimuslaitosten hyväksymät muut tahot.

Kunta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voivat toimittaa edellä säädettyjä tiedot valtion valvontaviranomaiselle tallettavaksi tietojärjestelmään, jos niillä ei ole mahdollisuutta tallettaa tietoja itse.

224 §

Rikoslain rangaistussäännökset

Rangaistus ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 luvun 1—4 §:ssä.

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 99, 116, 118—120, 123, 136 tai 178 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

2) laiminlyö ympäristöluvan lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa tai viranomaisen tämän lain 80 §:n 3 momentin, 94 §:n 3 momentin, 95 §:n 1 momentin, 99 tai 136 §:n nojalla antamaan määräykseen perustuvan velvollisuutensa,

3) rikkoo 16—18 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai 9, 10, 17, 156, 216 tai 217 §:n nojalla annettua valtioneuvoston asetusta,

4) laiminlyö 94 §:n 1—2 momentin, 114, 115, 133, 134, 139 tai 155 §:n mukaisen velvollisuutensa tai rikkoo 213 §:n nojalla annettuun ympäristöministeriön päätökseen sisältyviä ehtoja,

5) ryhtyy 118 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen tai aloittaa siinä tarkoitettua toiminnan ennen 118 §:n 3 momentin mukaisen ajan kulumista,

6) laiminlyö otsoniasetuksen 4—8, 10—13, 15—17, 20, 22—24 tai 27 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai F-kaasuasetuksen 3—9 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai toimii epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivien 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 5 tai 6 artiklassa taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti taikka toimii 159 §:n 1 momentin tai 161 §:n vastaisesti taikka 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen vastaisesti,

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai

8) rikkoo elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ympäristönsuojelulain rikkomisesta* sakkoon.

Rangaistus 210 §:ssä säädetyn salassapito-velvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon rikkomisesta voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu siten kuin pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (727/2011) säädetään.

Joka rikkoo uhkasakolla tehostettua tässä laissa tarkoitettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on tuomittu maksettavaksi.

21 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

226 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan ympäristönsuojelulaki (86/2000), jäljempänä kumottava laki, ja laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulosta (113/2000), jäljempänä *voimaantulolaki*.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen ympäristönsuojelulakiin, sovelletaan sen asemesta tätä lakia.

227 §

Ennen lain voimaantuloa annetut säädökset

Kumottavan lain nojalla annetut valtioneuvoston ja ympäristöministeriön asetukset samoin kuin voimaantulolla kumottujen lakien nojalla annetut valtioneuvoston päätökset jäävät voimaan, kunnes tämän lain nojalla toisin säädetään.

228 §

Ennen lain voimaantuloa annetut viranomaisen päätökset

Kumottavan lain nojalla annettua viranomaisen päätöstä, joka on voimassa tämän lain voimaan tullessa, on noudatettava, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Vesilain (264/1961), jätelain (1072/1993), eräistä naapuruussuhteista annetun lain, jätehuoltolain (673/1978) ja terveydenhoitolain (469/1965) sekä voimaanpanolaililla kumottujen lakien nojalla annettua lupaa, siihen rinnastettavaa päätöstä tai muuta päätöstä, joka on voimassa tämän lain voimaan tullessa, on noudatettava, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin päätöksiin sovelletaan tämän lain 9 lukua ja päätösten noudattamisen valvontaan 18 lukua. Mainittuja lukuja sovelletaan myös toimintaan, johon ei ole ollut tarpeen hakea lupaa sen vuoksi, että se on sijoitettu asema- tai rakennuskaavan mukaisesti.

229 §

Vireillä olevat asiat

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoo päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

230 §

Velvollisuus hakea ympäristölupaa

Tämän lain voimaan tullessa harjoitettavaan toimintaan, joka säädetään luvanvaraiseksi tällä lailla mutta joka ei ole ollut luvanvarainen kumottavan lain nojalla, on haettava

ympäristölupaa vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Lupa-asian vireilläolo ei estä toiminnan jatkamista.

Jos 228 §:n 3 momentissa tarkoitettua päätöksen tai kaavan nojalla harjoitettua, tämän lain mukaan luvanvaraista toimintaa muutetaan olennaisesti 29 §:ssä tarkoitettulla tavalla, koko toimintaan on haettava ympäristölupaa. Lupa-asian vireilläolo ei estä toiminnan jatkamista.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sellaisen liitteen 1 taulukon 2 kohdassa 6 tarkoitettua orgaanisia liuottimia käyttävän laitoksen, joka on toiminnassa tämän lain voimaan tullessa ja jolla ei ole ympäristölupaa, on haettava lupa, kun laitoksen toiminta muuttuu 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tai kumottavan lain nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettulla tavalla olennaisesti tämän lain voimaantulon jälkeen.

231 §

Luvanvaraisuuden lakkaaminen

Jos toiminta ei enää tämän lain mukaan edellytä ympäristölupaa, raukeaa kumottavan lain tai 228 §:n 2 momentissa mainitun lain nojalla annettu lupa tai siihen rinnastettava päätös tämän lain voimaan tullessa. Jos tällaista toimintaa koskeva lupahakemus on vireillä, sen käsittely jää sille.

Jos 1 momentissa tarkoitettu toiminta on 116 §:n 1 momentin mukaan rekisteröitävä, sitä koskeva ympäristölupa raukeaa kuitenkin vasta, kun toimintaa koskeva 10 §:n tai kumottavan lain 12 §:n nojalla annettu valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi. Jos rekisteröitävä toiminta liittyy luvanvaraisen laitoksen perustamiseen tai käyttämiseen 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla, raukeaa ympäristölupa sen osalta vasta, kun toiminnan olennaiseen muuttamiseen on haettava ympäristölupaa 29 §:n perusteella, kun lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus tulee vireille 71 §:n perusteella tai kun ympäristölupaa on tarpeen muuttaa 89 §:n perusteella.

Kun rekisteröitävän toiminnan ympäristölupa raukeaa, toimivaltainen viranomainen

rekisteröi toiminnan ja ilmoittaa rekisteröinnistä toiminnanharjoittajalle.

Jos on epäselvää, edellyttääkö 1 tai 2 momentissa tarkoitettu toiminta tämän lain nojalla ympäristölupaa, toiminnanharjoittaja tai valvontaviranomainen voi pyytää lupaviranomaiselta selventävää päätöstä siitä, onko lupa rauennut. Asia on käsiteltävä siten kuin 96 §:ssä säädetään. Asian käsittelystä ei peritä maksua.

Valvontaviranomaisen on vuoden kuluessa lain voimaantulosta ilmoitettava toiminnanharjoittajalle muuta kuin 2 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevasta luvan raukeamisesta ja pantava tarvittaessa samassa ajassa vireille 4 momentissa tarkoitettu raukeamisen selvittämistä koskeva asia.

232 §

Direktiivilaitokset

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevan direktiivilaitoksen, jonka pääasiallista toimintaa koskevat päätelmät ovat tulleet voimaan ennen tämän lain voimaantuloa, toiminnanharjoittajan on tehtävä 80 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jos laitoksen pääasiallinen toiminta on lasin valmistus, raudan ja teräksen tuotanto, sementin, kalkin ja magnesiumoksidin tuotanto tai vuotien ja nahkojen parkitus, ja muutoin vuoden kuluessa lain voimaantulosta ja haettava tarvittaessa luvan tarkistamista 81 §:n mukaisesti.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevan direktiivilaitoksen toiminnanharjoittajan on laadittava 82 §:ssä tarkoitettu perustilaselvitys viimeistään, kun:

- 1) toiminnan olennaiseen muuttamiseen haetaan lupaa 29 §:n perusteella;
- 2) lupaa tai lupamääräyksiä tarkistetaan 71 tai 81 §:n perusteella; tai
- 3) lupaa muutetaan 89 §:n perusteella.

Suuren polttolaitoksen ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksen toiminnanharjoittajaan sovelletaan 2 momentissa säädettyä vasta 30 päivän kesäkuuta 2014 jälkeen.

233 §

Suuret polttolaitokset

Sellaiseen suureen polttolaitokseen, jonka toimintaan on myönnetty ympäristölupa ennen 20 päivää helmikuuta 2013 taikka laitokseen, jonka ympäristölupahakemus on kuultu ennen mainittua päivää ja joka otetaan käyttöön viimeistään 20 päivänä helmikuuta 2014, sovelletaan 98 §:n 1 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2016.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua suuren polttolaitoksen, joka on toiminnassa 31 päivän joulukuuta 2015 jälkeen, toiminnanharjoittajan on jätettävä hakemus 98 §:n 1 momentin mukaisen polttoainetehon yhteenlaskemissäännön ja 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen velvoitteiden vahvistamiseksi laitoksen luvassa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014, jollei kyseisiä velvoitteita ole aiemmin vahvistettu laitoksen luvassa. Viimeistään tällöin on jätettävä myös 101 §:n mukaiseen kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan kuuluvien laitosten lupamääräysten tarkistamista koskeva hakemus siten kuin 103 §:n 2 momentissa säädetään.

Edellä 101 §:ssä tarkoitettuun kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan kuuluvan polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on jätettävä hakemus 2 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden vahvistamiseksi laitoksen ympäristöluvassa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2019, jollei kyseisiä velvoitteita ole aiemmin vahvistettu laitoksen luvassa. Teollisuuspäästödirektiivin 35 artiklassa tarkoitettua polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on jätettävä vastaava hakemus viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2020.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan suuren polttolaitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia voidaan käsitellä hakijan pyynnöstä siten, että käsittelyssä otetaan huomioon 98 § ja 9 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen säännökset.

Edellä 104 §:n 1 momentissa tarkoitettua hakijan on toimitettava ympäristöministeriölle momentissa tarkoitettua yksityiskohtaiset tiedot suunnitelman toteuttamiseksi tarvitta-

vista toimista kussakin laitoksessa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014.

234 §

Jätteen rinnakkaispolttolaitokset

Sellaiseen jätteen rinnakkaispolttolaitokseen, jonka toimintaan on myönnetty ympäristölupa ennen 20 päivää helmikuuta 2013 taikka laitokseen, jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu ennen mainittua päivää ja joka otetaan käyttöön viimeistään 20 päivänä helmikuuta 2014, sovelletaan 109 §:ää 1 päivästä tammikuuta 2016.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun jätteen rinnakkaispolttolaitoksen, joka on toiminnassa 31 päivän joulukuuta 2015 jälkeen, toiminnanharjoittajan on jätettävä hakemus 109 §:ssä tarkoitetun polttoainetehon yhteenlaskemissäännön ja 9 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen velvoitteiden vahvistamiseksi laitoksen luvassa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014, jollei kyseisiä velvoitteita ole aiemmin vahvistettu laitoksen luvassa.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan jätteen rinnakkaispolttolaitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia voidaan käsitellä hakijan pyynnöstä siten, että käsittelyssä otetaan huomioon 109 § ja 9 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen säännökset.

235 §

Jätteen käsittelytoiminnan vakuutta koskevan lupamääräyksen tarkistaminen

Jos jätteen käsittelytoimintaan on myönnetty ympäristölupa ennen 1 päivää toukokuuta 2012 ja jos toimintaa varten asetettu vakuus ei ole 59—61 §:n mukainen, vakuutta koskevaa lupamääräystä on tarkistettava viimeistään, kun:

1) toiminnan olennaiseen muuttamiseen haetaan lupaa 29 §:n perusteella;

2) lupamääräykset tarkistetaan 71 tai 81 §:n perusteella;

3) lupaa muutetaan 89 §:n perusteella; tai

4) lupaviranomainen antaa 94 §:n 3 momentissa tarkoitetut määräykset toimista toiminnan lopettamiseksi.

236 §

Kaivannaisjätteen jätealue

Kaivannaisjätteen jätealueeseen ei sovelleta 113—115 §:ää, jos kaivannaisjätteen:

1) jätealue on poistettu käytöstä lain mukaisesti ennen 1 päivää kesäkuuta 2008; tai

2) jätealueelle ei ole otettu vastaan kaivannaisjätettä 30 päivän huhtikuuta 2006 jälkeen ja jätealuetta koskevassa luvassa on määrätty käytöstä poistamisesta tai siitä on tehty hakemus viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2008 ja jätealue on tosiasiallisesti poistettu käytöstä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaan kaivannaisjätteen jätealueeseen sovelletaan kuitenkin 115 §:n 1 momenttia edellä 1 momentin 2 kohdan tarkoittamissa tilanteissa.

Kaivannaisjätteen jätealueeseen, jonka toimintaan on myönnetty ympäristölupa tai vastaava lupa ennen 1 päivää kesäkuuta 2008, sovelletaan 59—61 §:n vakuuksia koskevia velvoitteita 1 päivästä toukokuuta 2014. Vakuuden täydentämiseksi ympäristölupaa on tarvittaessa muutettava. Jos toiminnan olennaiseen muuttamiseen haetaan kuitenkin ympäristölupaa ennen edellä mainittua päivämäärää, vakuutta koskeva lupamääräys on siinä yhteydessä tarkistettava vastaamaan 59—61 §:ää.

237 §

Maaperän pilaantuminen

Velvollisuuteen puhdistaa ennen tämän lain voimaantuloa pilaantunut maaperä sovelletaan 133 §:ää, jos pilaantuminen on aiheutettu 31 päivän joulukuuta 1993 jälkeen. Tämän lain 135 ja 136 §:n tai kumotun lain 14 §:n nojalla annettua valtioneuvoston asetusta so-

velletään kuitenkin myös ennen 1 päivää tammikuuta 1994 aiheutettuun maaperän pilaantumiseen.

238 §

Kiinteistön jätevesijärjestelmä

Jos kiinteistön talousjätevesistä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, 156 §:n nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella säädettyjä käsittelyvaatimuksia ei sovelleta sellaisen kiinteistön 9 päivänä maaliskuuta 2011 olemassa olleeseen käyttökuntoiseen jätevesijärjestelmään, jonka kiinteistöllä vakituisesti asuva haltija tai haltijat ovat viimeistään mainittuna päivänä täyttäneet 68 vuotta.

Tämän lain 157 §:ää sovelletaan 1 päivänä toukokuuta 2005 olemassa olleeseen käyttökuntoiseen jätevesijärjestelmään. Mainittua 157 §:ää sovelletaan myös jätevesijärjestelmään, joka on hyväksytty rakennusluvassa ennen kyseistä päivämäärää.

239 §

Valvontasuunnitelmat ja valvontaohjelmat

Kumottavan lain 95 §:n mukaisia valvontasuunnitelmia pidetään tämän lain 168 §:n mukaisina valvontasuunnitelmina. Valtion valvontaviranomaisen on laadittava 168 §:ssä tarkoitettu valvontaohjelma yhdeksän kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

240 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tallennettavat tiedot

Kuntaa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaista koskevaa 223 §:ssä säädettyä tietojen tallettamistamismisvelvollisuutta sovelletaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jos tallennusvelvollisuus on uusi verrattuna kumottavaan lakiin.

Liite 1

LUVANVARAISET TOIMINNAT

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset
1. Metsäteollisuus
a) Teollisuuslaitos, jossa valmistetaan massaa puusta tai muista kuitumateriaaleista
b) Teollisuuslaitos, jossa valmistetaan paperia tai kartonkia, kapasiteetin ylittäessä 20 tonnia vuorokaudessa
c) Teollisuuslaitos, jossa valmistetaan yhtä tai useampia seuraavista puulevyistä: suurlastulevy, lastulevy tai kuitulevy kapasiteetin ylittäessä 600 m ³ vuorokaudessa
d) Puun ja puutuotteiden suojaus kemikaaleilla tuotantokapasiteetin ylittäessä 75 m ³ vuorokaudessa lukuun ottamatta pelkkää sinistäjäsiemen torjuntakäsittelyä
2. Metalliteollisuus
a) Malmien, mukaan lukien sulfidimalmit, pasutus ja sintraus
b) Raakaraudan tai teräksen tuotanto (primääri- tai sekundäärisulatus), mukaan lukien jatkuva valu, kapasiteetin ylittäessä 2,5 tonnia tunnissa
c) Muiden kuin rautametallien tuotanto malmista, rikasteista tai sekundaarisista raaka-aineista metallurgisilla, kemiallisilla tai elektrolyysimenetelmillä
d) Rautametallivalimo, jonka tuotantokapasiteetti ylittää 20 tonnia vuorokaudessa
e) Muu valimo tai sulatto, jonka sulatuskapasiteetti ylittää 4 tonnia vuorokaudessa lyijyn ja kadmiumin osalta ja 20 tonnia vuorokaudessa muiden kuin rautametallien osalta

TAULUKKO 2 Muut laitokset
1. Metsäteollisuus
a) Sahalaitos, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 20 000 m ³ sahatavaraa vuodessa
b) Kuorellisen puutavaran vesivarasto, jossa pidetään puutavaraa samanaikaisesti vähintään 20 000 m ³ , ei kuitenkaan vesivarasto, jossa on suljettu vesienkäsittelyjärjestelmä
c) Suurlastulevyä, lastulevyä tai kuitulevyä valmistava tehdas, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 10 000 m ³ vuodessa ja enintään 600 m ³ vuorokaudessa taikka vaneria tai muita puulevyjä valmistava tai pinnoitettava tehdas, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 10 000 m ³ vuodessa
d) Puun kyllästämö, jonka tuotantokapasiteetti on enintään 75 m ³ vuorokaudessa taikka sellainen muu puunsuojakemikaaleja käyttävä laitos, jossa käytetään suojakemikaaleja yli 1 tonni vuodessa
e) Liimapuutehdas taikka sellainen muita liimattuja tai laminoituja puutuotteita valmistava tehdas, jossa liimojen kulutus on yli 25 tonnia vuodessa
f) Viilutehdas
2. Metalliteollisuus
a) Rautametallien kylmävalssaamo
b) Rauta- tai terästehdas taikka rautalejeerinkejä valmistava tehdas, jonka tuotantokapasiteetti on enintään 2,5 tonnia tunnissa
c) Muiden kuin rautametallien valssaamo, takomo tai vetämö
d) Rautametallivalimo, jonka tuotantokapasiteetti on enintään 20 tonnia vuorokaudessa, mutta vähintään 200 tonnia vuodessa
e) Muu valimo tai sulatto, jonka sulatuskapasiteetti on enintään 20 tonnia vuorokaudessa, mutta vähintään 200 tonnia vuodessa; sulatettaessa lyijyä tai kadmiumia sulatuskapasiteetti saa olla enintään 4 tonnia vuorokaudessa

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset
f) Rautametallien jalostus suojakäsittelmällä sulalla metallilla käsittelykapasiteetin ylittäessä 2 tonnia raakaterästä tunnissa
g) Rautametallien kuumavalssaamo, jonka kapasiteetti ylittää 20 tonnia tunnissa tai takomo, jossa vasaroiden iskutyö ylittää 50 kilojoulea vasaraa kohti ja lämmitysteho ylittää 20 megawattia
h) Metallien tai muovien pintakäsittely elektrolyyttistä tai kemiallista menetelmää käyttäen käsittelylaitaiden yhteenlasketun tilavuuden ollessa yli 30 m ³
3. Energian tuotanto
a) Polttoaineiden polttaminen laitoksessa, jonka polttoainetehto on 50 megawattia tai enemmän; laitoksen polttoainetehoa määritettäessä lasketaan yhteen kaikki samalla laitosalueella sijaitsevat energiantuotantoyksiköt
b) Taulukon 1 soveltamisalaan kuuluvista laitoksista tulevien hiilidioksidivirtojen talteenotto geologista varastointia varten direktiivin 2009/31/EY nojalla
4. Kemianteollisuus; teollisessa mittakaavassa tapahtuva, alla mainittujen aineiden tai aineryhmien kemiallinen tai biologinen jalostaminen
a) Epäorgaanisten kemikaalien valmistus, kuten: <ul style="list-style-type: none"> - kaasut, kuten ammoniakki, kloori tai kloorivety, fluori tai fluorivety, hiilen oksidit, rikkiyhdisteet, typen oksidit, vety, rikkidioksidi, karbonyylikloridi - hapot, kuten kromihappo, fluorivetyhappo, fosforihappo, typpihappo, kloorivetyhappo, rikkihappo, oleum, rikkihapokkeet - emäkset, kuten ammoniumhydroksidi, kaliumhydroksidi, natriumhydroksidi - suolat, kuten ammoniumkloridi, kaliumklooraatti, kaliumkarbonaatti, natriumkarbonaatti, perboraatti, hopeanitraatti - epämetallit, metallioksidit tai muut epäorgaaniset yhdisteet, kuten kalsiumkarbidi, pii, piikarbidi
b) Orgaanisten kemikaalien valmistus, kuten: <ul style="list-style-type: none"> - yksinkertaiset hiilivedyt (suoraketjuiset tai rengasrakenteiset, tyydyttyneet tai tyydyttämättömät, alifaattiset tai aromaattiset) - happea sisältävät hiilivedyt, erityisesti alkoholit, aldehydit, ketonit, karboksyylihapot,

TAULUKKO 2 Muut laitokset
f) Rautametallien jalostus suojakäsittelmällä sulalla metallilla, kun käsittelykapasiteetti on enintään 2 tonnia raakaterästä tunnissa
g) Rautametallien kuumavalssaamo, jonka kapasiteetti on enintään 20 tonnia tunnissa tai takomo, jossa vasaroiden iskutyö on enintään 50 kilojoulea vasaraa kohti tai lämmitysteho on enintään 20 megawattia
h) Metallien tai muovien pintakäsittely elektrolyyttistä tai kemiallista menetelmää käyttäen käsittelylaitaiden yhteenlasketun tilavuuden ollessa vähintään 5 ja enintään 30 m ³
i) Laivatelakka
j) Akkutehdas
3. Energian tuotanto
a) Polttoaineiden polttaminen laitoksessa, jossa on yksi tai useampi polttoaineteholtaan vähintään 20 megawatin kiinteää polttoainetta polttava energiantuotantoyksikkö ja laitosalueen kaikkien energiantuotantoyksiköiden yhteenlaskettu polttoainetehto on alle 50 megawattia
b) Ydinvoimalaitos
4. Kemianteollisuus; teollisessa mittakaavassa tapahtuva, alla mainittujen aineiden tai aineryhmien kemiallinen tai biologinen jalostaminen

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset	TAULUKKO 2 Muut laitokset
	laitos, jossa valmistetaan hiiltä vähintään 3 000 tonnia vuodessa
	d) Nestemäisten polttoaineiden jakeluasema, jonka polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m ³ , ei kuitenkaan moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai moottoriveneessä polttoaineena käytettävän polttoaineen jakeluasema
	e) Muu polttonesteiden tai vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m ³ , ei kuitenkaan liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän energiantuotantolaitoksen polttonestesäiliö, voimansiirron suurmuuntaja-asema tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva valmiiksi pakattujen tuotteiden kappalevarasto
	f) Kivihiilivarasto
6. Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	6. Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta
a) Aineiden, esineiden ja tuotteiden pintakäsittely, erityisesti kiillotus, painatus, pinnoittaminen, rasvanpoisto, vedenpitäviksi käsittely, liimaus, maalaus, puhdistaminen tai kyllästys käytettäessä orgaanisia liuottimia liuottimen kulutuskapasiteetin ylittäessä 150 kg tunnissa tai 200 tonnia vuodessa	a1) Pintojen puhdistus orgaanisilla liuottimilla, jotka sisältävät vaaralausekkeella H340, H341, H350, H350i, H351, H360D tai H360F merkittyjä aineita ja seoksia, kun liuottimien kulutus on yli 1 tonni vuodessa, mutta enintään 200 tonnia vuodessa a2) Toiminnot, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on yli 10 tonnia vuodessa mutta enintään 200 tonnia vuodessa: <ul style="list-style-type: none"> - muu kuin kohdassa a1 tarkoitettu pintojen puhdistus - ajoneuvojen maalaus sekä tuotantolaitoksessa että sen ulkopuolella - metallin, muovin, tekstiilien, folion ja paperin pinnoitus tai maalaus - puupintojen maalaus - nahan viimeistely - lankalakkaus - jalkineiden valmistus - puun ja muovin laminointi - liimaus - seuraavat painatustoiminnot: heatset-rainoffset -painatus, julkaisusyväpainot, muu syväpaino, fleksopaino, rotaatioseripaino mukaan lukien tekstiilien ja kartongin rotaatioseripaino, laminointi- ja lakkauksyksiköt - kumin jalostus - jatkuvatoiminen nauhapinnoitus - puun kyllästäminen
	b) Toiminnot, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on yli 10 tonnia vuodessa: <ul style="list-style-type: none"> - kasviöljyjen sekä eläinrasvojen uutto ja kasviöljyjen jalostustoiminnot - maalien, lakkojen, liimojen ja painovärien

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset
7. Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto
8. Mineraalituotteiden valmistus
a) Sementtiklinkkerin tuotanto kiertouuneissa, joiden tuotantokapasiteetti ylittää 500 tonnia vuorokaudessa, tai muun tyyppisissä uuneissa, joiden tuotantokapasiteetti ylittää 50 tonnia vuorokaudessa
b) Kalkin tuotanto uuneissa, joiden tuotantokapasiteetti ylittää 50 tonnia vuorokaudessa
c) Mineraalien sulatus, mukaan lukien mineraalikulut, kun sulatuskapasiteetti ylittää 20 tonnia vuorokaudessa
d) Lasin valmistus, mukaan lukien lasikulut, kun sulatuskapasiteetti ylittää 20 tonnia vuorokaudessa
e) Asbestin tai asbestipohjaisten tuotteiden valmistus
f) Keraamisten tuotteiden valmistus polttamalla, erityisesti kattotiilet, tiilet, tulenkestävät rakennuskivet, laatat, hiekkakivi tai posliini, kun tuotantokapasiteetti ylittää 75 tonnia vuorokaudessa ja/tai uunikapasiteetti ylittää 4 m ³ ja lastauskapasiteetti ylittää 300 kg/m ³ uunia kohden
g) Magnesiumoksidin tuotanto uuneissa, joiden tuotan-

TAULUKKO 2 Muut laitokset
valmistus - lääketeollisuus
c) Laitos, jossa käytetään orgaanisia liuottimia ja jossa niiden kulutus on, kun siitä vähennetään tuotteisiin sitoutunut osuus, vähintään 10 tonnia vuodessa tai vastaava huippukulutus vähintään 20 kg tunnissa, mukaan lukien toiminnat, joissa haihtuvia orgaanisia yhdisteitä vapautuu raaka-aineiden sisältämästä ponne- tai paisunta-aineesta.
7. Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto
a) Kaivostoiminta ja koneellinen kullankaivuu
b) Malmin tai mineraalin rikastamo
c) Kivenlouhimo tai sellainen muu kuin maarakennustoimintaan liittyvä kivenlouhinta, jossa kiviainesta käsitellään vähintään 50 päivää
d) Turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus
e) Kiinteä murskaamo tai kalkkikiven jauhatusta tai sellainen tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä murskaamo tai kalkkikiven jauhatusta, jonka toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää
8. Mineraalituotteiden valmistus
a) Sementtitehdas, jonka tuotantokapasiteetti kiertouuneissa on enintään 500 tonnia vuorokaudessa ja muun tyyppisissä uuneissa enintään 50 tonnia vuorokaudessa
b) Kalkin tuotanto uuneissa, joiden yhteenlaskettu tuotantokapasiteetti on enintään 50 tonnia vuorokaudessa
c) Mineraalivilitehdas, jonka sulatuskapasiteetti on enintään 20 tonnia vuorokaudessa, mutta yli 6 000 tonnia vuodessa
d) Lasia tai lasikulut valmistava tehdas, jonka sulatuskapasiteetti on enintään 20 tonnia vuorokaudessa, mutta yli 6 000 tonnia vuodessa
e) Asbestia tai asbestipohjaisia tuotteita käsittelevä laitos
Seuraavien keraamisten tuotteiden valmistus polttamalla, kun tuotantokapasiteetti on enintään 75 tonnia vuorokaudessa ja/tai uunikapasiteetti on enintään 4 m ³ ja lastauskapasiteetti enintään 300 kg/m ³ uunia kohden:
f1) keramiikka- tai posliinitehdas, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 200 tonnia vuodessa
f2) kevytsoratehdas, jonka tuotantokapasiteetti on yli 3 000 tonnia vuodessa

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset
tokapasiteetti ylittää 50 tonnia vuorokaudessa
9. Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely
a) Tekstiilikuitujen tai tekstiilien esikäsittely (kuten pesu, valkaisu, merserointi) tai värjäys käsittelykapasiteetin ylittäessä 10 tonnia vuorokaudessa
b) Nahanparkitus käsittelykapasiteetin ylittäessä 12 tonnia valmiita tuotteita vuorokaudessa
10. Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus
a) Teurastamotoiminta tuotantokapasiteetin ylittäessä 50 tonnia ruhoja vuorokaudessa
Elintarvikkeiden tai rehujen tuotantoon tarkoitettujen seuraavien raaka-aineiden käsittely ja jalostus, riippumatta siitä, onko niitä aikaisemmin jalostettu vai ei, pelkkää pakkaamista lukuun ottamatta:
b) Pelkästään eläinperäiset raaka-aineet (paitsi pelkkä maito) valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin ylittäessä 75 tonnia vuorokaudessa
Elintarvikkeiden tai rehujen tuotantoon tarkoitettujen seuraavien raaka-aineiden käsittely ja jalostus, riippumatta siitä, onko niitä aikaisemmin jalostettu vai ei, pelkkää pakkaamista lukuun ottamatta:
c) Pelkästään kasviperäiset raaka-aineet valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin ylittäessä 300 tonnia vuorokaudessa tai 600 tonnia vuorokaudessa, jos laitos toimii kaikkina vuosina enintään 90 peräkkäisenä vuorokautena

TAULUKKO 2 Muut laitokset
g) Kiinteä betoniasema tai betonituotetehdas
h) Kevytbetonitehdas, jonka tuotantokapasiteetti on yli 3 000 tonnia vuodessa
i) Kipsilevytehdas
9. Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely
a) Tekstiilikuitujen tai tekstiilien esikäsittelyä tai värjäystä suorittava laitos, jonka käsittelykapasiteetti on vähintään 1 ja enintään 10 tonnia vuorokaudessa
b) Nahkatehdas tai turkismuokkaamo, ei kuitenkaan tuotteiden valmistus valmiiksi käsitellyistä nahoista
c) Kuitukangastehdas
d) Tekstiilien vesipesula, jonka kapasiteetti on vähintään 1 tonni vuorokaudessa tai muu kuin 2 liitteen mukainen rekisteröitävä kemiallinen pesula
10. Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus
a) Teurastamo, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 5 ja enintään 50 tonnia ruhoja vuorokaudessa
b1) Lihaa tai lihatuotteita käsittelevä tai jalostava laitos, joka käyttää eläinperäisiä raaka-aineita vähintään 1 000 tonnia vuodessa ja jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on enintään 75 tonnia vuorokaudessa
b2) Kalaa tai kalastustuotteita käsittelevä tai jalostava laitos, joka käyttää eläinperäisiä raaka-aineita vähintään 100 tonnia vuodessa ja jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on enintään 75 tonnia vuorokaudessa
c1) Perunaa tai juureksia käsittelevä tai niistä tuotteita jalostava laitos, joka käyttää kasviperäisiä raaka-aineita vähintään 2 000 tonnia vuodessa ja jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on enintään 300 tonnia vuorokaudessa
c2) Vihanneksia, öljykasveja, melassia tai mallasohraa käsittelevä tai niistä tuotteita jalostava laitos, joka käyttää kasviperäisiä raaka-aineita vähintään 5 000 tonnia vuodessa ja jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on enintään 300 tonnia vuorokaudessa, ei kuitenkaan kylmäpuristettua kasviöljyä valmistava laitos
c3) Muu kuin kohdissa c1 ja c2 tarkoitettu kasviperäisiä raaka-aineita käsittelevä tai niistä tuotteita jalostava laitos, joka käyttää kasviperäisiä raaka-aineita vähintään 10 000 tonnia vuodessa ja jonka valmiiden tuot-

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset

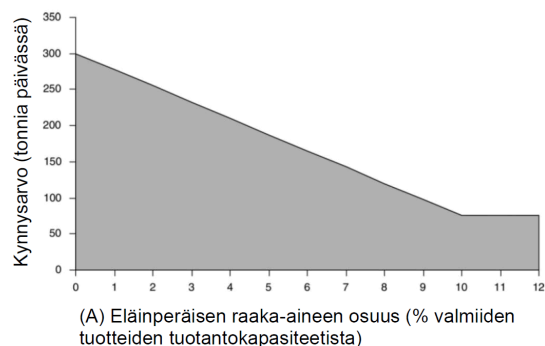
Elintarvikkeiden tai rehujen tuotantoon tarkoitettujen seuraavien raaka-aineiden käsittely ja jalostus, riippumatta siitä, onko niitä aikaisemmin jalostettu vai ei, pelkkää pakkaamista lukuun ottamatta:

d) Eläin- ja kasviperäiset raaka-aineet sekä yhdistettyinä että erillisinä tuotteina valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin ylittäessä vuorokaudessa:

- 75 tonnia, jos A yhtä suuri tai suurempi kuin 10 tai

- $300 - (22,5 \cdot A)$, jos A on pienempi kuin 10 joissa "A" on valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin eläinperäisen raaka-aineen osuus painoprosentteina.

Pakkauksen painoa ei saa sisällyttää tuotteen lopulliseen painoon. Tätä kohtaa ei sovelleta tapauksiin, joissa ainoa raaka-aine on maito.

e) Pelkän maidon käsittely ja jalostus vastaanotetun

TAULUKKO 2 Muut laitokset

teiden tuotantokapasiteetti on enintään 300 tonnia vuorokaudessa, ei kuitenkaan kylmäpuristettua kasviöljyä valmistava laitos

c4) Panimo, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 250 000 litraa vuodessa ja enintään 300 000 litraa vuorokaudessa

c5) Siiderin ja viinin valmistus käymisteitse, kun tuotantokapasiteetti on vähintään 750 000 litraa vuodessa ja enintään 300 000 litraa vuorokaudessa

c6) Muu kuin kohdissa c4 ja c5 tarkoitettu virvoitus- tai alkoholijuomia valmistava laitos, kun virvoitus- ja alkoholijuomien tuotantokapasiteetti on yhteensä vähintään 50 miljoonaa litraa vuodessa ja enintään 300 000 litraa vuorokaudessa

d1) Margariinia tai muita kasvi- ja eläinperäisiä rasvoja tai öljyjä valmistava laitos, jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on vähintään 15, mutta enintään 75 tonnia vuorokaudessa, jos valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin eläinperäisen raaka-aineen osuus on vähintään 10 painoprosenttia; muuten enintään $300 - (22,5 \cdot A)$ tonnia vuorokaudessa, kun A on valmiiden tuotteiden eläinperäisen raaka-aineen osuus painoprosentteina

d2) Rehua tai rehuvalkuaista valmistava tai sekoitettava teollinen laitos, jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on vähintään 15, mutta enintään 75 tonnia vuorokaudessa, jos valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin eläinperäisen raaka-aineen osuus on vähintään 10 painoprosenttia; muuten enintään $300 - (22,5 \cdot A)$ tonnia vuorokaudessa, kun A on valmiiden tuotteiden eläinperäisen raaka-aineen osuus painoprosentteina

d3) Jäätelötehdas tai juustomeijeri, jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on vähintään 1 000 tonnia vuodessa, mutta enintään 75 tonnia vuorokaudessa, jos valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin eläinperäisen raaka-aineen osuus on vähintään 10 painoprosenttia; muuten $300 - (22,5 \cdot A)$ tonnia vuorokaudessa, kun A on valmiiden tuotteiden eläinperäisen raaka-aineen osuus painoprosentteina

d4) Eineksiä valmistava laitos, jonka valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetti on vähintään 5 000 tonnia vuodessa, mutta enintään 75 tonnia vuorokaudessa, jos valmiiden tuotteiden tuotantokapasiteetin eläinperäisen raaka-aineen osuus on vähintään 10 painoprosenttia; muuten $300 - (22,5 \cdot A)$ tonnia vuorokaudessa, kun A on valmiiden tuotteiden eläinperäisen raaka-aineen osuus painoprosentteina

e) Pelkän maidon keräily-, käsittely- tai jalostuslaitos,

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset
maidon määrän ylittäessä 200 tonnia vuorokaudessa (vuosittain laskettavan keskiarvon perusteella)
11. Eläinsuojat tai kalankasvatus
a) Siipikarjakasvattamot, kun siipikarjapaikkoja on yli 40 000 ja sikalat, kun tuotantosikojen (yli 30 kg:n painoisia) paikkoja on yli 2 000 tai kun emakkopaikkoja on yli 750; siipikarjalla tarkoitetaan kanoja, kalkkunoi- ta, helmikanoja, ankoja, sorsia, hanhia, viiriäisiä, kyyhkysiä, fasaaneja, peltopyitä ja muita lintuja
12. Liikenne
13. Jätteiden ammattimainen tai laitostainen käsittely sekä jätevesien käsittely
a) Jätteiden käsittely jätteenpolttolaitoksissa tai jätteen rinnakkaispolttolaitoksissa, joiden kapasiteetti muiden kuin vaarallisten jätteiden osalta ylittää 3 tonnia tun- nissa ja vaarallisten jätteiden osalta ylittää 10 tonnia

TAULUKKO 2 Muut laitokset
jossa vastaanotetun maidon määrä on vähintään 100 ja enintään 200 tonnia vuorokaudessa
f) Makeistehdas, jonka tuotantokapasiteetti on vähin- tään 15 tonnia vuorokaudessa
g) Mallas-, alkoholi- tai virvoitusjuomien pakkaamo, jonka tuotantokapasiteetti on vähintään 50 miljoonaa litraa vuodessa
h) Liivattteen valmistus vuodista, nahoista ja luista
11. Eläinsuojat tai kalankasvatus
a) Eläinsuoja, joka on tarkoitettu vähintään 30 lypsy- lehmälle, 80 lihanaudalle, 60 hevoselle tai ponille, 160 uuhelle tai vuohelle, 60–750 täysikasvuiselle emakol- le, 210–2 000 lihasialle, 2 700–40 000 munituskanalle tai 10 000–40 000 broilerille, taikka muu eläinsuoja, joka lannantuotannoltaan tai ympäristövaikutuksiltaan vastaa vähintään 210 lihasialle tarkoitettua eläinsuojaa
b) Vähintään 250 siitosnaarasminkin tai -hillerin taikka vähintään 50 siitosnaarasketun tai -supin taikka vähintään 50 muun siitosnaaraseläimen turkistarha taikka muu turkistarha, joka lannantuotannoltaan tai ympäris- tövaikutuksiltaan vastaa vähintään 250 siitosnaaras- minkille tarkoitettua turkistarhaa
c) Kalankasvatus- tai kalanviljelylaitos, jossa käyte- tään vähintään 2 000 kg vuodessa kuivarehua tai sitä ravintoarvoltaan vastaava määrä muuta rehua taikka jossa kalan lisäkasvu on vähintään 2 000 kg vuodessa, taikka kooltaan vähintään 20 hehtaarin luonnonravin- tolammikko tai lammikkoryhmä
12. Liikenne
a) Pääosin kauppamerenkulun käyttöön tarkoitettu ja yli 1 350 tonnin vetoisille aluksille soveltuva satama tai lastaus- taikka purkulaituri
b) Lentopaikka
c) Yli 50 linja-auton tai kuorma-auton varikko tai vas- taavan kokoinen työkonevarikko
d) Ulkona sijaitseva moottoriurheilurata
e) Kemikaaliratapiha tai terminaali, jossa siirretään terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja kuljetusvälineestä toiseen tai varastoon taikka varas- tosta kuljetusvälineeseen, ei kuitenkaan kappaletava- ran siirtäminen
13. Jätteiden ammattimainen tai laitostainen kä- sittely sekä jätevesien käsittely
a) Kiinteää tai nestemäistä jätettä polttava jätteenpolt- tolaitos tai jätteen rinnakkaispolttolaitos, jonka kapasi- teetti muiden kuin vaarallisten jätteiden osalta on enin- tään 3 tonnia tunnissa ja vaarallisten jätteiden osalta

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset
vuorokaudessa
b) Ruhojen tai eläinperäisen jätteen loppukäsittely tai kierrätys käsittelykapasiteetin ylittäessä 10 tonnia vuorokaudessa
c) Taulukon 1 mukaisen laitoksen jätevesien erillinen jätevedenpuhdistamo, joka ei kuulu yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun direktiivin 91/271/ETY soveltamisalaan
d) Vaarallisten jätteiden käsittely, kun kapasiteetti ylittää 10 tonnia vuorokaudessa ja joka sisältää yhden tai useamman seuraavista toiminnoista: <ul style="list-style-type: none"> - biologinen käsittely - fysikaalis-kemiallinen käsittely - yhdistäminen tai sekoittaminen ennen taulukon 1 kohdissa 13 a ja d lueteltuja muita toimintoja - uudelleenpakkaaminen ennen taulukon 1 kohdissa 13 a ja d lueteltuja muita toimintoja - liuottimien talteenotto tai regenerointi - muun epäorgaanisen materiaalin kuin metallien tai metalliyhdisteiden kierrätys tai talteenotto - happojen tai emästen regenerointi - pilaantumisen torjumiseksi käytettyjen aineiden hyödyntäminen - katalyyttien ainesosien hyödyntäminen - öljyn uudelleenjalostaminen tai muu uudelleenkäyttö - maanvarainen allastaminen
e) Muiden kuin vaarallisten jätteiden loppukäsittely, kun kapasiteetti ylittää 50 tonnia vuorokaudessa, mukaan luettuna yksi tai useampi seuraavista toiminnoista ja lukuun ottamatta yhdyskuntajätevesien käsittelystä annettuun direktiiviin 91/271/ETY kuuluvia toimintoja: <ul style="list-style-type: none"> - biologinen käsittely - fysikaalis-kemiallinen käsittely - jätteen esikäsittely polttoa tai rinnakkaispolttoa varten - kuonan ja tuhkan käsittely - metallijätteen käsittely leikkureilla, mukaan lukien sähkö- ja elektroniikkalaiteromu sekä romujoneuvot ja niiden osat
f) Muiden kuin vaarallisten jätteiden hyödyntäminen tai hyödyntämisen ja loppukäsittelyn yhdistelmä, kun kapasiteetti ylittää 75 tonnia vuorokaudessa, mukaan luettuna yksi tai useampi seuraavista toiminnoista ja lukuun ottamatta yhdyskuntajätevesien käsittelystä annettuun direktiiviin 91/271/ETY kuuluvia toimintoja: <ul style="list-style-type: none"> - biologinen käsittely - jätteen esikäsittely polttoa tai rinnakkaispolttoa varten - kuonan ja tuhkan käsittely

TAULUKKO 2 Muut laitokset
enintään 10 tonnia vuorokaudessa
b) Laitos, jonka ruhojen tai eläinperäisen jätteen käsittelykapasiteetti on enintään 10 tonnia vuorokaudessa
c) Muu kuin taulukon 1 kohdassa 13 c tarkoitettu teollisuuden erillinen jätevedenpuhdistamo, jossa käsitellään taulukossa 2 tarkoitettujen toimintojen prosessijätevesiä

TAULUKKO 1 Direktiivilaitokset	TAULUKKO 2 Muut laitokset
<ul style="list-style-type: none"> - metallijätteen käsittely leikkureilla, mukaan lukien sähkö- ja elektroniikkalaiteromu sekä romuajoneuvot ja niiden osat <p>Jos ainoa jätteidenkäsittelytoiminta on anaerobinen käsittely (mädätys), tämän toiminnan kapasiteettia koskeva raja-arvo on 100 tonnia vuorokaudessa</p>	
<p>g) Kaatopaikat, joihin tuodaan enemmän kuin 10 tonnia jätettä vuorokaudessa tai joiden kokonaiskapasiteetti on enemmän kuin 25 000 tonnia, lukuun ottamatta pysyvän jätteen kaatopaikkoja</p>	
<p>h) Vaarallisen jätteen, johon taulukon 1 kohtaa 13 g ei sovelleta, väliaikainen varastointi ennen taulukon 1 kohdissa 13 a, d, g ja i lueteltua toimintaa, kun kokonaiskapasiteetti on enemmän kuin 50 tonnia, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia keräilyaikana paikassa, jossa jäte tuotetaan</p>	
<p>i) Vaarallisen jätteen maanalainen varastointi, kun kokonaiskapasiteetti on enemmän kuin 50 tonnia</p>	
	<p>d) Yhdyskuntajätevesien käsittely ja johtaminen, kun kyse on asukasvastineluvultaan vähintään 100 henkilön jätevesien käsittelemisestä</p>
	<p>e) Kaivannaisjätteen jätealue</p>
	<p>f) Muu kuin taulukon 2 kohdissa 13 a, b ja e tarkoitettu jätelain soveltamisalaan kuuluvan jätteen käsittely, joka on ammattimaista tai laitosmaista</p>
<p>14. Muu toiminta</p>	<p>14. Muu toiminta</p>
	<p>a) Ulkona sijaitseva ampumarata</p>
	<p>b) Pysyvä, ulkona sijaitseva laitosmainen suihkupuhalluspaikka</p>
	<p>c) Kiinteä eläintarha tai huvipuisto</p>
	<p>d) Krematorio ja pieneläinten polttolaitos</p>
	<p>e) Muu kuin taulukon 1 kohdassa 4 f tarkoitettu lannoitetehdas</p>
	<p>f) Öljyn ja kaasun etsintäporaus ja esiintymän hyväksikäyttö sekä muu niihin liittyvä toiminta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä</p>

*Liite 2***REKISTERÖITÄVÄT TOIMINNAT**

1. Energiantuotantolaitos, jonka polttoainetehoon lasketaan yhteen kaikki samalla laitosalueella sijaitsevat polttoaineteholtaan vähintään yhden megawatin energiantuotantoyksiköt ja jonka polttoainetehto on vähintään 5 megawattia, mutta alle 50 megawattia, ja jossa jokaisen kiinteää polttoainetta käyttävän energiantuotantoyksikön polttoainetehto on alle 20 megawattia
2. Asfalttiasema.
3. Moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai moottoriveneessä polttoaineena käytettävän nestemäisen polttoaineen jakeluasema, jonka polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³.
4. Kemiallinen pesula, jos toiminnassa käytetään sellaisia pesulatoimintaan tarkoitettuja laitteita ja järjestelmiä, joista ei pääse päästöjä ilmaan eikä veteen ja toiminnassa syntyvät jätteet luovutetaan jätelain (646/2011) 29 §:n mukaisesti käsiteltäväksi.
5. Toiminnat ja laitokset, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on enintään 10 tonnia vuodessa:
 - a) ajoneuvojen maalaus sekä tuotantolaitoksessa että sen ulkopuolella
 - b) muu pintojen puhdistus kuin puhdistus orgaanisilla liuottimilla, jotka sisältävät vaaralausekkeella H340, H341, H350, H350i, H351, H360D tai H360F merkittyjä aineita ja seoksia, kun liuottimien kulutus on enemmän kuin 2 tonnia vuodessa.
6. Toiminnat ja laitokset, joissa orgaanisten liuottimien kulutus on enemmän kuin 5, mutta enintään 10 tonnia vuodessa:
 - a) muu pinnoitus kuin puupintojen maalaus, mukaan lukien metallin, muovin, tekstiilien, folion ja paperin pinnoitus tai maalaus
 - b) lankalakkaus
 - c) jalkineiden valmistus
 - d) puun ja muovin laminointi
 - e) liimaus.

2.

Laki**jätelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 2 §:n 3 momentti, 21 §, 41 §:n 2 momentti, 118 §:n 1 momentin 3 kohta, 129 § ja 137 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

Jätteestä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (/) ja jätteestä aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemisestä lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994).

21 §

Loppukäsittelyn kustannusten kattaminen

Jätteen loppukäsittelyn kustannuksiin ja siitä perittävään maksuun on sisällytettävä loppukäsittelylaitoksen tai -paikan perustamisen, käytön, käytöstä poistamisen, jälkihoidon ja ympäristönsuojelulain 59 §:ssä tarkoitetun vakuuden kustannukset sekä muut niihin rinnastettavat kustannukset. Jätteiden loppukäsittelystä kaatopaikalla perittävään maksuun on sisällytettävä jälkihoidon arvioidut kustannukset vähintään 30 vuoden ajalta.

41 §

Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai alueelliseen vastaanotopaikkaan

Jätteen haltija voi 1 momentin estämättä järjestää sellaisen jätteen kuljetuksen, joka poikkeuksellisen kokonsa, suuren määränsä tai muun ominaisuutensa vuoksi ei sovellu kuljetettavaksi tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, jos kuljetus on hyväksytty kunnan jätehuoltomääräyksissä tai ympäristönsuojelulain 202 §:n nojalla annetuissa kunnan ympäristönsuojelumääräyk-

sissä. Jätteen haltija voi vastaavin edellytyksin itse käsitellä jätteen kiinteistöllään, jos käsittely on pienimuotoista.

118 §

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa jätteistä, jos kysymyksessä on:

3) ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukossa 1 ja 2 olevassa 13 kohdassa tarkoitettu jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely, ei kuitenkaan mainitun lain 32 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu käsittely;

129 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Valvontaviranomaisen tai ympäristöministeriön on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään tai kielletään.

Esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä taikka laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa ei saa luonnollisen henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi käyttää sellaisia luonnollisen henkilön tässä laissa säädetyn tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuuhkaa ja keskeyttämisuuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

137 §

Muutoksenhaku

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä tehdään

sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

pysäköinninvalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

nojalla säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon tai rajoituksen rikkomisesta (*joutokäyntirikkomus*).

Pysäköintivirhemaksu saadaan myös määrätä tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn taikka ympäristönsuojelulain (/) tai sen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**kaivoslain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 3 § seuraavasti:

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnon-suojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (/), erämaalakia (62/1991), maan-

käyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (587/2011), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995) ja patoturvallisuuslakia (494/2009).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**vesilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesilain (587/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentti, 2 luvun 6 §:n 1 momentti, 3 luvun 10 §:n 3 momentti, 4 luvun 1 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti, 5 luvun 3 §:n 1 kohta ja 14 §:n 1 momentti, 11 luvun 12 §:n 1 momentti, 13 luvun 6 §:n 3 momentin 2 kohta, 18 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 19 luvun 14 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan vesitalousasioihin. Vesistön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan vesitalousasiaan, joka ei edellytä tämän lain mukaista lupaa, sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (/) säädetään.

2 luku

Yleiset oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset

6 §

Haitan poistaminen ja ruoppausmassan sijoittaminen

Lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta hai-

tasta kärsivä saa ilman vesialueen omistajan suostumusta suorittaa haitan poistamiseksi tarpeellisen toimenpiteen vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamiseksi. Oikeuden edellytyksenä on, että toimenpide ei 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla edellytä lupaa eikä työn suorittamisesta aiheudu omistajalle huomattavaa haittaa tai ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella. Sama koskee ruoppausmassan sijoittamista toisen vesialueelle.

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

10 §

Yleiset lupamääräykset

Jos tämän lain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 5 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella tai sen vaaraa, lupamääräyksiä annettaessa on sovellettava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta.

4 luku

Veden ottaminen

1 §

Soveltamisala

Tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 16, 17 ja 28 §:ssä säädetään.

12 §

Suoja-alueääräykset

Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen suoja-alueääräyksistä. Poikkeuksen myöntämisestä ympäristölupa-asian yhteydessä säädetään ympäristönsuojelulain 47 §:n 4 momentissa.

5 luku

Ojitus

3 §

Ojituksen luvanvaraisuus

Ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa:

1) ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai

14 §

Toisen ojan käyttäminen muuhun kuin maan kuivattamiseen

Jos asiasta ei sovita, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden johtaa vettä toisen ojaan muustakin syystä kuin alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi. Ympäristölupaan liittyvän asian yhteydessä oikeuden antaa kuitenkin ympäristönsuojelulain 34 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen lupaviranomainen.

11 luku

Hakemusmenettely

12 §

Lupahakemusten yhteiskäsittely

Jos hanke sisältää sekä tämän lain että ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, sovelletaan, mitä lupahakemusten yhteiskäsittelystä säädetään ympäristönsuojelulain 47 §:ssä säädetään.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittävät tiedot

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitään tiedot lupaviranomaisen, Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamista päätöksistä.

13 luku

Korvaukset

6 §

Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet

Käräjäoikeus käsittelee:

2) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun asian, jollei asia ympäristönsuojelulain 128 §:n mukaan kuulu lupaviranomaisen käsiteltäväksi;

19 luku

Voimaantulo

14 §

Jäteveden johtaminen

Jos ennen tämän lain voimaantuloa on ryhdytty vanhan vesilain 10 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen tai jäteveden johtamiseen tarkoitettu uoma tai rakennelma on otettu käyttöön ennen 1 päivää huhtikuuta 1962, sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain 156 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**pelastuslain 48 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 48 §:n 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

48 §

*Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ul-
 koinen pelastussuunnitelma*

Pelastuslaitoksen on laadittava onnetto-
 muuden varalle ulkoinen pelastussuunnitel-
 ma yhteistyössä asianomaisen toiminnanhar-
 joittajan kanssa alueille, joilla on:

 3) ympäristönsuojelulain (/) 112 §:n
 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu kaivan-
 naisjätteen jätealue;

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

7.

Laki**päästökauppalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päästökauppalain (311/2011) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 16 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta sekä 67 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien toimintojen hiilidioksidipäästöihin sekä lisäksi 25—28 kohdassa mainittujen toimintojen kohdalla erikseen määriteltyihin muihin kasvihuonekaasupäästöihin:

1) polttoaineiden poltto laitoksissa, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on yli 20 megawattia, ei kuitenkaan jätteiden poltto laitoksissa, joissa ympäristönsuojelulain (/) mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudatetaan jätteiden polttolaitosta koskevia vaatimuksia;

16 §

Luvan peruuttaminen

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle laitoksen toiminnan lopettamisesta ja laitoksen toimintaa koskevan ympäristöluvan raukeamisesta ympäristönsuojelulain 88 §:n perusteella tai ympäristöluvan peruuttamisesta ympäristönsuojelulain 93 §:n perusteella.

Päästökauppaviranomaisen on peruutettava kasvihuonekaasujen päästölupa tai tilapäinen kasvihuonekaasujen päästölupa, jos:

1) laitoksen toimintaa koskeva ympäristölupa on rauennut ympäristönsuojelulain 88 §:n perusteella tai ympäristölupa on peruutettu ympäristönsuojelulain 93 §:n perusteella;

67 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten saada laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä, toiminnanharjoittajilta sekä todentajilta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus saada laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä tämän lain täytäntöönpanoa ja seuranta varten välttämättömiä tietoja päästökauppaviranomaiselta ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä sekä toiminnanharjoittajilta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

8.

Laki**jäteverolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jäteverolain (1126/2010) 3 §:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *kaatopaikalla* jätteen käsittelypaikkaa, jossa jätettä loppusijoitetaan maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympä-

ristönsuojelulain (/) 27 §:n 1 momentin tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki**merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 1 luvun 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

heutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (/) ja jätelaissa säädetään.

7 §

Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetut kelluvat alustat

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetuista kelluvista alustoista ai-

10.

Laki**ilmailulain 87 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmailulain (1194/2009) 87 §:n 1 momentti seuraavasti:

87 § <i>Rakentamisluvan myöntämisen edellytykset</i>	/) edellyttämä ympäristölupa. Rakentamislupaan voidaan liittää ehtoja, joiden avulla voidaan varmistaa lentoturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden toteutuminen. Rakentamislupa voidaan kuitenkin evätä maanpuolustuksellisten syiden perusteella.
Rakentamislupa on myönnettävä, jos lentopaikka tai muu ilmailua palveleva alue sekä sen rakennukset, rakennelmat ja laitteet täyttävät lentoturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden edellyttämät vaatimukset ja lentopaikalle on myönnetty ympäristönsuojelulain (Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki**ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 1 § seuraavasti:

1 § <i>Lain soveltamisala</i>	(1415/1994) ja muussa laissa aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsitteeseen aluehallintovirastossa.
Tätä lakia sovelletaan ympäristönsuojelulaissa (/), vesilaissa (587/2011), kalastuslaissa (286/1982), merensuojelulaissa	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki**patoturvallisuuslain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan patoturvallisuuslain (494/2009) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 658/2011, seuraavasti:

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

ehkäisemisestä sekä jätelaisissa (646/2011) ja sen nojalla säädetään jätteistä terveydelle ja ympäristölle aiheutuvan vaaran ehkäisemisestä.

Jätepatoihin sovelletaan tämän lain lisäksi, mitä ympäristönsuojelulaisissa (/) ja sen nojalla säädetään ympäristön pilaantumisen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki**huumausainelain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 28 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 663/2011, seuraavasti:

28 §

Huumausaineiden hävittäminen vaarallisena jätteenä

teen käsittelylaitoksessa. Tällöin on noudatettava jätelain (646/2011) ja ympäristönsuojelulain (/) säännöksiä vaarallisen jätteen hävittämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut aineet ja valmisteet saa hävittää vain vaarallisen jät-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki**biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1420/2010, seuraavasti:

14 §	lulain (/) nojalla annetut moottoribenssiin ja dieselöljyn laatuvaatimukset.
<i>Liikennepolttoaineiden laatuvaatimukset ja tiedottaminen myyntipisteissä</i>	Kun kivennäisöljyjohdannaisiin sekoitettujen biopolttoaineiden prosenttiosuudet tilavuudesta laskettuina ovat yli 10 prosenttia, tästä on tiedotettava myyntipisteissä.
Kulutukseen toimitettavan moottoribenssiin ja dieselöljyn, joihin on sekoitettu biopolttoainetta, on täytettävä ympäristönsuojelulain (/) nojalla annetut moottoribenssiin ja dieselöljyn laatuvaatimukset.	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki**luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain (1440/2006) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 194/2013, seuraavasti:

5 §	(646/2011), luonnonsuojelulaissa (1096/1996), metsästyslaissa (615/1993), maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013), kasvinsuojeluaineista annetussa laissa (1563/2011), rehulaissa (86/2008), elintarvikelaissa (23/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010), eläinsuojelulaissa (247/1996) sekä eläintautilaissa (55/1980).
<i>Tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja ehdot</i>	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Edellä 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä sitoutuu määräajaksi noudattamaan tuelle asetettuja ehtoja maatilallaan. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä noudattaa täydentäviä ehtoja. Täydentävien ehtojen kansallisesta täytäntöönpanosta säädetään ympäristönsuojelulaissa (/), vesilaissa (587/2011), jätelaissa	

16.

Laki**korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimman oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain (1266/2006) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 80/2013, seuraavasti:

1 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa osallistuu kaksi ympäristöasiantuntijaneuvosta vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (/) ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) sekä kumotun vesilain (264/1961) mukaisten asioiden käsit-

telyyn. Ympäristöasiantuntijaneuvokset osallistuvat myös Ahvenanmaata koskevien vastaavien ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelyyn.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki**lannoitevalmistelain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lannoitevalmistelain (539/2006) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 659/2011, seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Lannoitevalmisteiden raaka-aineita ja sellaisenaan lannoitevalmisteena käytettäviä sivutuotteita, niiden käsittelyä, käyttöä ja hävittämistä koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994), ympäristönsuojelulaissa (/), jätelaisissa (646/2011) ja maa-aineslaissa (555/1981) sekä jätteiden siirrosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-

sesssa (EY) N:o 1013/2006. Kasviperäisiä lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa (702/2003). Eläimistä saatavia lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi eläintautilaisissa (55/1980) ja maahantuontia koskevista vaatimuksista eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 3 §:n 1 momentti ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti laissa 591/2011 ja 11 §:n 2 momentti laissa 656/2011, seuraavasti:

3 §

*Ympäristönsuojeluun ja vesirakentamiseen
 sovellettava lainsäädäntö*

Talousvyöhykkeellä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (468/1994), ympäristönsuojelulakia (/), vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia (1299/2004) ja vesilakia (587/2011) sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä.

11 §

Ympäristörikokset talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan ympäristönsuojelulain 224 ja 225 §:n mukaan, rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä jätelain rikkomisesta jätelain 147 §:n mukaan ja rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä luonnonsuojelurikkomuksesta luonnonsuojelulain (1096/1996) 58 §:n 2 momentin mukaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

19.

Laki**hautausoimilain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hautausoimintalain (457/2003) 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1451/2009, seuraavasti:

17 §

Krematorion perustaminen

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on edellytykset ylläpitää krematoriota asianmukaisesti. Lisäksi luvan myöntämisen edellytyksenä on, että krematorion

toimintaan on myönnetty ympäristönsuojelulain (/) mukainen ympäristölupa. Krematoriota ei saa ylläpitää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

20.

Laki**vesihuoltolain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

 Kehittämissuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesihuollon järjestämiseen alueilla, joilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettu yleis-

 tai asemakaava tai joilla yleis- tai asemakaavan laatiminen on vireillä sekä alueilla, joita koskevat ympäristönsuojelulain (/) 203 §:n nojalla annetut kunnan ympäristönsuojelumääräykset.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

21.

Laki**hallinto-oikeuslain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 106/2000, seuraavasti:

5 §

Jäsenten nimittäminen ja kelpoisuus

 Vesilain (587/2011) ja ympäristönsuojelulain (/) mukaisten asioiden käsittelyyn osallistuvan hallinto-oikeuden muun kuin lainoppineen jäsenen kelpoisuusvaatimukse-

 na on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan tai luonnontieteiden alalta. Lisäksi häneltä edellytetään, että hän on perehtynyt sovellettavan lainsäädännön alaan kuuluviin tehtäviin.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

22.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain 134 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 134 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 99/2000, seuraavasti:

134 §

Rakennuslupahakemuksen käsittely

ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain (/) mukainen ympäristölupa, rakennuslupa-asian

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki**luonnonsuojelulain 53 ja 57 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 53 §:n 5 momentin 2 kohta ja 57 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 53 §:n 5 momentin 2 kohta laissa 594/2011 ja 57 §:n 2 momentti laissa 1587/2009, seuraavasti:

53 §

Valtion korvausvelvollisuus

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muutoin estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole silloin, kun haitta aiheutuu:

2) ympäristönsuojelulaissa (/) tarkoitettun luvan epäämisestä;

57 §

Pakkokeinot

Haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 1 momentissa tarkoitettu asia vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen, tai käynnistää luontovahingon korjaaminen. Sama oikeus on 61 §:n 3 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki**vesiliikennelain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesiliikennelain (463/1996) 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 102/2000, seuraavasti:

21 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava, sen lisäksi mitä luvanvaraisuudesta säädetään muualla laissa,

kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (/) tarkoitettu ympäristölupa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki**maastoliikennelain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 30 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 101/2000, seuraavasti:

30 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan- ja suostumuksenvaraisuudesta muualla laissa sääde-

tään, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (/) tarkoitettu ympäristölupa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki**geenitekniikkalain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan geenitekniikkalain (377/1995) 23 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 387/2009, seuraavasti:

23 §

Määräys merkittävän ympäristöhaitan ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi

Jos 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun säännösten vastaisen toiminnan seurauksena aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua ympäristönsuojelulain (/) 176 §:ssä tarkoitettua merkittävää vesistön pilaantumista tai luonnonsuojelulain (1096/1996) 5 a §:ssä tarkoitettu luontovahinko, geenitekniikanlautakunnan on, sen lisäksi, mitä 22 §:ssä säädetään, määrättävä vahingon tai sen uhan aiheuttanut

toiminnanharjoittaja ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin vahingon ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi taikka ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Määräyksen antamisessa noudatetaan tämän lain 22 §:ssä säädettyä menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki**merensuojelulain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merensuojelulain (1415/1994) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1060/2004, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Merensuojelusta Suomen alueella ja Suomen talousvyöhykkeellä säädetään ympäristönsuojelulaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

28.

Laki**terveydensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, 50 §:n 4 momentin 2 kohta sekä 51 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 § laissa 602/2013, 50 §:n 4 momentin 2 kohta laissa 129/2009 ja 51 § osaksi laeissa 777/1996, 89/2000 ja 255/2010, sekä
lisätään 50 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 129/2009, uusi 3 kohta seuraavasti:

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (/), vesihuoltolaissa (119/2001), kemikaalilaissa (599/2013), säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

50 §

Maksut

Kunnalla on lisäksi oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

2) kaivon omistajalta talousvesitutkimuksesta silloin, kun kysymys ei ole 16 §:n 4 momentissa tarkoitettusta talousvettä toimittavasta laitoksesta;

3) ympäristönsuojelulain 17 luvussa tarkoitettua valtioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista.

51 §

Terveydensuojelua koskevat määräykset

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Jos toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä mainitun lain 116 §:n nojalla ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa mainitun lain mukainen viranomainen noudattaen mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Kiireellisessä tapauksessa valvontaa suorittava kunnan viranhaltija saa antaa 1 momentissa tarkoitettua kiellon tai määräyksen. Kielto tai määräys on viipymättä saatettava kunnan terveydensuojeluviranomaisen ratkaistavaksi.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi myös antaa yleisiä määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi ja terveydellisten olojen valvomiseksi (*terveydensuojelujärjestys*).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

Laki**vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 4 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 388/2009, seuraavasti:

4 §	(1096/1996) 5 a §:ssä tarkoitetun luontova- hingin korjaamisesta säädetään ympäristön- suojelulain (/) 176 §:ssä.
<i>Suhde eräisiin säädöksiin</i>	

----- Kuljetuksesta aiheutuneen vesistön merkit- tävän pilaantumisen tai luonnonsuojelulain	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
---	---

30.

Laki**kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemikaalilain (599/2013) 5 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

5 §	jumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeis- sa: 1) ympäristönsuojelulaki (/);
<i>Suhde muuhun lainsäädäntöön</i>	

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja tor-	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
---	---

31.

Laki**maa-aineslain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa-aineslain (555/1981) 5 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 347/2008, seuraavasti:

5 a §

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Luvan hakijan on tehtävä osana ottamissuunnitelmaa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos aineiden ottamisessa tai niiden varastoinnissa tai jalostamisessa syntyy ympäristönsuojelulain (/) 112 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua kaivannaisjä-

tettä. Jos ottamissuunnitelmaa ei 5 §:n 1 momentin mukaan tarvita, luvan hakijan on esitettävä ympäristönsuojelulain 114 §:ssä tarkoitettu kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

32.

Laki**eräistä naapuruussuhteista annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 18 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 90/2000, seuraavasti:

18 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnan luvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

33.

Laki**rikoslain 48 luvun 1 ja 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 3 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 600/2013 sekä 3 §:n 2 ja 3 momentti laissa 112/2000, seuraavasti:

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kemikaalilain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, biosidiasetuksen, kasvinsuojeluaikasetuksen taikka näiden tai ympäristönsuojelulain (/) nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoraatuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 tai pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004³, 4 tai 4^a artiklan vastaisesti taikka jätelain (646/2011) 147³ §:n 2° momentissa mainitun säännök-

sen, jätelain nojalla annetun säännöksen, yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kiellon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa tai

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava ympäristön turmelemisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

3 §

Ympäristörikkomus

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo ympäristönsuojelulain 122 ja 123 §:n nojalla annettuja määräyksiä.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta laiminlyö ympäristönsuojelulain 27—29 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden hakea ympäristölupaa, jollei teko ole ympäristön turmelemisena rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

34.

Laki**eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain (383/2009) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, 3 ja 4 § sekä 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 § laissa 601/2011, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien ympäristölle aiheutuvien vahinkojen korjaamiseen:

2) ympäristönsuojelulain (/) 137 §:n 2 momentissa tarkoitettu pohjaveden merkittävä pilaantuminen tai 176 §:ssä tarkoitettu vesistön merkittävä pilaantuminen; ja

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vahingolla* suoraan tai välillisesti tapahtuvaa mitattavissa olevaa luonnonvarojen haitallista muutosta tai luonnonvarapalvelun huonontumista;

2) *luonnonvaralla*:

a) luonnonsuojelulain 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja luonto-tyyppejä ja lajien elinympäristöjä samoin kuin lajeja sekä niiden esiintymis-, lisääntymis- ja levähdyspaikkoja;

b) vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vesistöä ja 7 kohdassa tarkoitettua pohjavettä;

c) Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/1956) tarkoitettua alueveettä;

d) Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) tarkoitettua talousvyöhykettä;

3) *luonnonvarapalvelulla* luonnonvaran hyödyllistä vaikutusta toiselle luonnonvaralle tai ihmisille;

4) *perustilalla* luonnonvarojen ja luonnonvarapalveluiden vahinkoa edeltänyttä tilaa.

4 §

Korjaavista toimenpiteistä päättävä viranomainen

Tässä luvussa tarkoitetuista korjaavista toimenpiteistä päättävästä viranomaisesta, jäljempänä viranomainen, säädetään 2 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa. Määritelmät

12 §

Kustannusten kohtuullistaminen

Kustannusten kohtuullistaminen edellyttää, että:

1) vahinko johtuu päästöstä tai tapahtumasta, joka vastaa toiminnalle myönnetyn luvan ehtoja tai viranomaisen muuta päätöstä; ja

2) vahingon aiheuttaneessa toiminnassa on noudatettu toimintaa koskevan lainsäädännön velvoitteita.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

35.

Laki**elintarvikelain 71 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään elintarvikelain (23/2006) 71 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

71 §

*Kunnan viranomaisten suoritteista perittävät
maksut*

tionevoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Kunta voi periä maksun myös ympäristön-
suojelulain (/) 17 luvussa tarkoitetun val-

36.

Laki**kuluttajaturvallisuuslain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 32 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

32 §

tioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista.

Kunnan valvontaviranomaisen suoritteista perittävät maksut

Kunta voi periä maksun myös ympäristön-
suojelulain (/) 17 luvussa tarkoitetun val-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2013

Pääministerin estyneenä ollessa, sosiaali- ja terveysministeri

PAULA RISIKKO

Ympäristöministeri *Ville Niinistö*

2.

Laki**jätelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 2 §:n 3 momentti, 21 §, 41 §:n 2 momentti, 118 §:n 1 momentin 3 kohta, 129 § ja 137 §:n 2 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Jätteestä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ja jätteestä aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemisestä lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994).

Jätteestä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään lisäksi *ympäristönsuojelulaissa (/)* ja jätteestä aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemisestä lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994).

21 §

21 §

*Loppukäsittelyn kustannusten kattaminen**Loppukäsittelyn kustannusten kattaminen*

Jätteen loppukäsittelyn kustannuksiin ja siitä perittävään maksuun on sisällytettävä loppukäsittelylaitoksen tai -paikan perustamisen, käytön, käytöstä poistamisen, jälkihoidon ja ympäristönsuojelulain 43 a §:ssä tarkoitetun vakuuden kustannukset sekä muut niihin rinnastettavat kustannukset. Jätteiden loppukäsittelystä kaatopaikalla perittävään maksuun on sisällytettävä jälkihoidon arvioidut kustannukset vähintään 30 vuoden ajalta.

Jätteen loppukäsittelyn kustannuksiin ja siitä perittävään maksuun on sisällytettävä loppukäsittelylaitoksen tai -paikan perustamisen, käytön, käytöstä poistamisen, jälkihoidon ja *ympäristönsuojelulain 59 §:ssä* tarkoitetun vakuuden kustannukset sekä muut niihin rinnastettavat kustannukset. Jätteiden loppukäsittelystä kaatopaikalla perittävään maksuun on sisällytettävä jälkihoidon arvioidut kustannukset vähintään 30 vuoden ajalta.

41 §

41 §

*Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jäteenkuljetukseen tai alueelliseen vastaanotto-
paikkaan**Jätteen luovuttaminen kiinteistöittäiseen jäteenkuljetukseen tai alueelliseen vastaanot-
topaikkaan*

Jätteen haltija voi 1 momentin estämättä järjestää sellaisen jätteen kuljetuksen, joka poikkeuksellisen kokonsa, suuren määränsä

Jätteen haltija voi 1 momentin estämättä järjestää sellaisen jätteen kuljetuksen, joka poikkeuksellisen kokonsa, suuren määränsä

tai muun ominaisuutensa vuoksi ei sovellu kuljetettavaksi tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, jos kuljetus on hyväksytty kunnan jätehuoltomääräyksissä tai ympäristönsuojelulain 19 §:n nojalla annetuissa kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä. Jätteen haltija voi vastaavin edellytyksin itse käsitellä jätteen kiinteistöllään, jos käsittely on pienimuotoista.

tai muun ominaisuutensa vuoksi ei sovellu kuljetettavaksi tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa, jos kuljetus on hyväksytty kunnan jätehuoltomääräyksissä tai ympäristönsuojelulain 201 §:n nojalla annetuissa kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä. Jätteen haltija voi vastaavin edellytyksin itse käsitellä jätteen kiinteistöllään, jos käsittely on pienimuotoista.

118 §

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa jätteistä, jos kysymyksessä on:

3) ympäristönsuojelulain 28 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu jätteen käsittely, ei kuitenkaan mainitun lain 30 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu käsittely;

118 §

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa jätteistä, jos kysymyksessä on:

3) ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukossa 1 ja 2 olevassa 13 kohdassa tarkoitettu jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely, ei kuitenkaan mainitun lain 32 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu käsittely;

129 §

Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka

Valvontaviranomaisen tai ympäristöministeriön on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään tai kielletään. *Tämän pykälän nojalla saatua tietoa ei saa käyttää todisteena rikosta tai laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.*

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämishukkaa ja keskeyttämishukkaa koskaan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

129 §

Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka

Valvontaviranomaisen tai ympäristöministeriön on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään tai kielletään.

Esitutkinmassa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä taikka laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa ei saa luonnollisen henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi käyttää sellaisia luonnollisen henkilön tässä laissa säädetyt tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämishukkaa ja keskeyttämishukkaa koskaan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

137 §

Muutoksenhaku

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettusta päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Muutoksenhausta aluehallintoviraston 7 §:n nojalla tekemään päätökseen säädetään ympäristönsuojelulain 96 §:ssä.

137 §

Muutoksenhaku

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettusta päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä olevasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. *Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**pysäköinninvalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Pysäköintivirhemaksu saadaan myös määrätä tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn taikka ympäristönsuojelulain (86/2000) tai sen nojalla säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon tai rajoituksen rikkomisesta (*joutokäyntirikkomus*).

Pysäköintivirhemaksu saadaan myös määrätä tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn taikka *ympäristönsuojelulain* (/) tai sen nojalla säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon tai rajoituksen rikkomisesta (*joutokäyntirikkomus*).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**kaivoslain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (86/2000), erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (264/1961), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995) ja patoturvallisuuslakia (494/2009).

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan tämän lain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa luonnonsuojelulakia (1096/1996), *ympäristönsuojelulakia (/)*, erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (587/2011), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995) ja patoturvallisuuslakia (494/2009).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**vesilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesilain (587/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentti, 2 luvun 6 §:n 1 momentti, 3 luvun 10 §:n 3 momentti, 4 luvun 1 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti, 5 luvun 3 §:n 1 kohta ja 14 §:n 1 momentti, 11 luvun 12 §:n 1 momentti, 13 luvun 6 §:n 3 momentin 2 kohta, 18 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 19 luvun 14 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

2 §

2 §

*Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön**Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön*

Tätä lakia sovelletaan vesitalousasioihin. Vesistön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan vesitalousasiaan, joka ei edellytä tämän lain mukaista lupaa, sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (86/2000) säädetään.

Tätä lakia sovelletaan vesitalousasioihin. Vesistön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan vesitalousasiaan, joka ei edellytä tämän lain mukaista lupaa, sovelletaan, mitä *ympäristönsuojelulaissa* (/) säädetään.

2 luku

2 luku

Yleiset oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset**Yleiset oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset**

6 §

6 §

*Haitan poistaminen ja ruoppausmassan sijoittaminen**Haitan poistaminen ja ruoppausmassan sijoittaminen*

Lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta haitasta kärsivä saa ilman vesialueen omistajan suostumusta suorittaa haitan poistamiseksi tarpeellisen toimenpiteen vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamiseksi. Oikeuden edellytyksenä on, että toimenpide ei 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla edellytä lupaa eikä

Lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta haitasta kärsivä saa ilman vesialueen omistajan suostumusta suorittaa haitan poistamiseksi tarpeellisen toimenpiteen vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamiseksi. Oikeuden edellytyksenä on, että toimenpide ei 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla edellytä lupaa eikä

työn suorittamisesta aiheudu omistajalle huomattavaa haittaa tai ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella. Sama koskee ruoppausmassan sijoittamista toisen vesialueelle.

työn suorittamisesta aiheudu omistajalle huomattavaa haittaa tai *ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa* tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella. Sama koskee ruoppausmassan sijoittamista toisen vesialueelle.

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

10 §

Yleiset lupamääräykset

Jos tämän lain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 3 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella tai sen vaaraa, lupamääräyksiä annettaessa on sovellettava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta.

Jos tämän lain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu *ympäristönsuojelulain 5 §:ssä* tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella tai sen vaaraa, lupamääräyksiä annettaessa on sovellettava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta.

4 luku

Veden ottaminen

1 §

Soveltamisala

Tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 7, 8 ja 27 §:ssä säädetään.

Tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon, mitä *ympäristönsuojelulain 16, 17 ja 27 §:ssä* säädetään.

12 §

Suoja-alueääräykset

Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen suoja-alueääräyksistä. Poikkeuksen myöntämis-

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

10 §

Yleiset lupamääräykset

4 luku

Veden ottaminen

1 §

Soveltamisala

12 §

Suoja-alueääräykset

Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen suoja-alueääräyksistä. Poikkeuksen myöntämi-

tä ympäristölupa-asian yhteydessä säädetään ympäristönsuojelulain 39 §:n 4 momentissa.

sestä ympäristölupa-asian yhteydessä säädetään *ympäristönsuojelulain 47 §:n 4 momentissa*.

5 luku

5 luku

Ojitus

Ojitus

3 §

3 §

Ojituksen luvanvaraisuus

Ojituksen luvanvaraisuus

Ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa:

Ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa:

1) ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai

1) *ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa* tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai

14 §

14 §

Toisen ojan käyttäminen muuhun kuin maan kuivattamiseen

Toisen ojan käyttäminen muuhun kuin maan kuivattamiseen

Jos asiasta ei sovita, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden johtaa vettä toisen ojaan muustakin syystä kuin alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi. Ympäristölupaan liittyvän asian yhteydessä oikeuden antaa kuitenkin ympäristönsuojelulain 31 §:ssä tarkoitettu viranomainen.

Jos asiasta ei sovita, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden johtaa vettä toisen ojaan muustakin syystä kuin alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi. Ympäristölupaan liittyvän asian yhteydessä oikeuden antaa kuitenkin *ympäristönsuojelulain 34 §:ssä* tarkoitettu *toimivaltainen lupaviranomainen*.

11 luku

11 luku

Hakemusmenettely

Hakemusmenettely

12 §

12 §

Lupahakemusten yhteiskäsittely

Lupahakemusten yhteiskäsittely

Jos hanke sisältää sekä tämän lain että ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, lupa-asiat käsitellään yhdessä ottaen huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 39 §:ssä säädetään.

Jos hanke sisältää sekä tämän lain että ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, *sovelletaan, mitä lupahakemusten yhteiskäsittelystä säädetään ympäristönsuojelulain 47 §:ssä*.

13 luku

Korvaukset

6 §

Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet

Käräjäoikeus käsittelee:

2) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun asian, jollei asia ympäristönsuojelulain 72 §:n mukaan kuulu lupaviranomaisen käsiteltäväksi;

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittävät tiedot

Ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitään tiedot lupaviranomaisen, Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamista päätöksistä.

19 luku

Voimaantulo

14 §

Jäteveden johtaminen

Jos ennen tämän lain voimaantuloa on ryhdytty vanhan vesilain 10 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen tai jäteveden johtamiseen tarkoitettu uoma tai rakennelma on otettu käyttöön ennen 1 päivää huhtikuuta 1962, so-

13 luku

Korvaukset

6 §

Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet

Käräjäoikeus käsittelee:

2) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun asian, jollei asia *ympäristönsuojelulain 130 §:n* mukaan kuulu lupaviranomaisen käsiteltäväksi;

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittävät tiedot

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitään tiedot lupaviranomaisen, Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamista päätöksistä.

19 luku

Voimaantulo

14 §

Jäteveden johtaminen

Jos ennen tämän lain voimaantuloa on ryhdytty vanhan vesilain 10 luvussa tarkoitettuun toimenpiteeseen tai jäteveden johtamiseen tarkoitettu uoma tai rakennelma on otettu käyttöön ennen 1 päivää huhtikuuta 1962,

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

velletään, mitä ympäristönsuojelulain 103 c §:ssä säädetään.

sovelletaan, mitä *ympäristönsuojelulain* 158 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

pelastuslain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 48 §:n 1 momentin 3 kohtaa seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

48 §

48 §

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on:

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on:

3) ympäristönsuojelulain (86/2000) 45 a §:n 2 momentissa tarkoitettu kaivannaisjätteen jätealue;

3) ympäristönsuojelulain (/) 112 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu kaivannaisjätteen jätealue;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki**päästökauppalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päästökauppalain (311/2011) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 16 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta sekä 67 §:n 1 ja 2 momentit seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien toimintojen hiilidioksidipäästöihin sekä lisäksi 25—28 kohdassa mainittujen toimintojen kohdalla erikseen määriteltyihin muihin kasvihuonekaasupäästöihin:

1) polttoaineiden poltto laitoksissa, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on yli 20 megawattia, ei kuitenkaan jätteiden poltto laitoksissa, joissa ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudatetaan jätteiden polttolaitosta koskevia vaatimuksia;

Tätä lakia sovelletaan seuraavien toimintojen hiilidioksidipäästöihin sekä lisäksi 25—28 kohdassa mainittujen toimintojen kohdalla erikseen määriteltyihin muihin kasvihuonekaasupäästöihin:

1) polttoaineiden poltto laitoksissa, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on yli 20 megawattia, ei kuitenkaan jätteiden poltto laitoksissa, joissa *ympäristönsuojelulain (/)* mukaisessa ympäristöluvassa annettujen määräysten mukaisesti noudatetaan jätteiden polttolaitosta koskevia vaatimuksia;

16 §

16 §

Luvan peruuttaminen

Luvan peruuttaminen

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle laitoksen toiminnan lopettamisesta ja laitoksen toimintaa koskevan luvan raukeamisesta ympäristönsuojelulain 57 §:n perusteella tai luvan peruuttamisesta ympäristönsuojelulain 59 §:n perusteella.

Päästökauppaviranomaisen on peruutettava kasvihuonekaasujen päästölupa tai tilapäinen kasvihuonekaasujen päästölupa, jos:

1) laitoksen toimintaa koskeva lupa on rauennut ympäristönsuojelulain 57 §:n perusteella tai lupa on peruutettu ympäristönsuojelulain 59 §:n perusteella;

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava päästökauppaviranomaiselle laitoksen toiminnan lopettamisesta ja laitoksen toimintaa koskevan *ympäristö*luvun raukeamisesta *ympäristönsuojelulain 88 §:n* perusteella tai luvan peruuttamisesta *ympäristönsuojelulain 93 §:n* perusteella.

Päästökauppaviranomaisen on peruutettava kasvihuonekaasujen päästölupa tai tilapäinen kasvihuonekaasujen päästölupa, jos:

1) laitoksen toimintaa koskeva *ympäristö*lupa on rauennut *ympäristönsuojelulain 88 §:n* perusteella tai ympäristölupa on peruutettu *ympäristönsuojelulain 93 §:n* perusteella;

67 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten saada laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettua ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä, toiminnanharjoittajilta sekä todentajilta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus saada laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä tämän lain täytäntöönpanoa ja seurantaa varten välttämättömiä tietoja päästökauppaviranomaiselta, ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettua ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä sekä toiminnanharjoittajilta.

67 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Päästökauppaviranomaisella on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten saada laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä, toiminnanharjoittajilta sekä todentajilta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus saada laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä tämän lain täytäntöönpanoa ja seurantaa varten välttämättömiä tietoja päästökauppaviranomaiselta, ympäristönsuojelulain tietojärjestelmästä sekä toiminnanharjoittajilta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

8.

Laki**jäteverolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jäteverolain (1126/2010) 3 §:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *kaatopaikalla* jätteen käsittelypaikkaa, jossa jätettä loppusijoitetaan maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympäristönsuojelulain (86/2000) 28 §:n 2 momentin 4 kohdan ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n 1 momentin 13 kohdan d alakohdan tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa.

4) *kaatopaikalla* jätteen käsittelypaikkaa, jossa jätettä loppusijoitetaan maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää *ympäristönsuojelulain (/) 27 §:n 1 momentin* tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki**merenkulun ympäristönsuojelulain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 1 luvun 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

7 §

7 §

Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetut kelluvat alustat

Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetut kelluvat alustat

Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetuista kelluvista alustoista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ja jätelaissa säädetään.

Pysyväisluonteisella kiinteällä yhteydellä rantaan varustetuista kelluvista alustoista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen sovelletaan, mitä *ympäristönsuojelulaissa (/)* ja jätelaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki**ilmailulain 87 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmailulain (1194/2009) 87 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

87 §

87 §

Rakentamisluvan myöntämisen edellytykset

Rakentamisluvan myöntämisen edellytykset

Rakentamislupa on myönnettävä, jos lento-
paikka tai muu ilmailua palveleva alue sekä
sen rakennukset, rakennelmat ja laitteet täyt-
tävät lentoturvallisuuden ja liikenteen suju-
vuuden edellyttämät vaatimukset ja lentopai-
kalle on myönnetty ympäristönsuojelulain
(86/2000) edellyttämä ympäristölupa. Rakent-
tamislupa voidaan liittää ehtoja, joiden
avulla voidaan varmistaa lentoturvallisuuden
ja liikenteen sujuvuuden toteutuminen. Ra-
kentamislupa voidaan kuitenkin evätä maan-
puolustuksellisten syiden perusteella.

Rakentamislupa on myönnettävä, jos lento-
paikka tai muu ilmailua palveleva alue sekä
sen rakennukset, rakennelmat ja laitteet täyt-
tävät lentoturvallisuuden ja liikenteen suju-
vuuden edellyttämät vaatimukset ja lentopai-
kalle on myönnetty *ympäristönsuojelulain* (
/) edellyttämä ympäristölupa. Rakentamis-
lupa voidaan liittää ehtoja, joiden avulla
voidaan varmistaa lentoturvallisuuden ja lii-
kenteen sujuvuuden toteutuminen. Rakenta-
mislupa voidaan kuitenkin evätä maanpuo-
lustuksellisten syiden perusteella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

11.

Laki**ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesilaissa (264/1961), kalastuslaissa (286/1982), merensuojelulaissa (1415/1994) ja muussa laissa aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsitteeseen aluehallintovirastossa.

Tätä lakia sovelletaan *ympäristönsuojelulaissa* (/), vesilaissa (587/2011), kalastuslaissa (286/1982), merensuojelulaissa (1415/1994) ja muussa laissa aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsitteeseen aluehallintovirastossa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki**patoturvallisuuslain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan patoturvallisuuslain (494/2009) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 658/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jätepatoihin sovelletaan tämän lain lisäksi, mitä ympäristönsuojelulaissa (86/2000) ja sen nojalla säädetään ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä sekä jätelaissa (646/2011) ja sen nojalla säädetään jätteistä terveydelle ja ympäristölle aiheutuvan vaaran ehkäisemisestä.

Jätepatoihin sovelletaan tämän lain lisäksi, mitä *ympäristönsuojelulaissa* (/) ja sen nojalla säädetään ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä sekä jätelaissa (646/2011) ja sen nojalla säädetään jätteistä terveydelle ja ympäristölle aiheutuvan vaaran ehkäisemisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki**huumausainelain 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 28 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
 663/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

28 §

*Huumausaineiden hävittäminen vaarallisena
 jätteenä*

*Huumausaineiden hävittäminen vaarallisena
 jätteenä*

Edellä 1 momentissa tarkoitetut aineet ja valmisteet saa hävittää vain vaarallisen jätteen käsittelylaitoksessa. Tällöin on noudatettava jätelain (646/2011) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) säännöksiä vaarallisen jätteen hävittämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut aineet ja valmisteet saa hävittää vain vaarallisen jätteen käsittelylaitoksessa. Tällöin on noudatettava jätelain (646/2011) ja *ympäristönsuojelulain (/)* säännöksiä vaarallisen jätteen hävittämisestä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .*

14.

Laki**biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1420/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Liikennepolttoaineiden laatuvaatimukset ja tiedottaminen myyntipisteissä

Liikennepolttoaineiden laatuvaatimukset ja tiedottaminen myyntipisteissä

Kulutukseen toimitettavan moottoribensiinin ja dieselöljyn, joihin on sekoitettu biopolttoainetta, on täytettävä ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetut moottoribensiinin ja dieselöljyn laatuvaatimukset.

Kun kivennäisöljyjohdannaisiin sekoitetujen biopolttoaineiden prosenttiosuudet tilavuudesta laskettuina ovat yli 10 prosenttia, tästä on tiedotettava myyntipisteissä.

Kulutukseen toimitettavan moottoribensiinin ja dieselöljyn, joihin on sekoitettu biopolttoainetta, on täytettävä *ympäristönsuojelulain (/)* nojalla annetut moottoribensiinin ja dieselöljyn laatuvaatimukset.

Kun kivennäisöljyjohdannaisiin sekoitetujen biopolttoaineiden prosenttiosuudet tilavuudesta laskettuina ovat yli 10 prosenttia, tästä on tiedotettava myyntipisteissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki**luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonhaittakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain (1440/2006) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 194/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja ehdot

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja ehdot

Edellä 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä sitoutuu määräajaksi noudattamaan tuelle asetettuja ehtoja maatilallaan. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä noudattaa täydentäviä ehtoja. Täydentävien ehtojen kansallisesta täytäntöönpanosta säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), luonnonsuojelulaissa (1096/1996), metsästyslaissa (615/1993), maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013), kasvinsuojeluvälineistä annetussa laissa (1563/2011), rehulaissa (86/2008), elintarvikelaissa (23/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010), eläinsuojelulaissa (247/1996) sekä eläintautilaissa (55/1980).

Edellä 4 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä sitoutuu määräajaksi noudattamaan tuelle asetettuja ehtoja maatilallaan. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä on, että viljelijä noudattaa täydentäviä ehtoja. Täydentävien ehtojen kansallisesta täytäntöönpanosta säädetään *ympäristönsuojelulaissa (/)*, vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), luonnonsuojelulaissa (1096/1996), metsästyslaissa (615/1993), maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013), kasvinsuojeluvälineistä annetussa laissa (1563/2011), rehulaissa (86/2008), elintarvikelaissa (23/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa (238/2010), eläinsuojelulaissa (247/1996) sekä eläintautilaissa (55/1980).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki**korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimman oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain (1266/2006) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 80/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa osallistuu kaksi ympäristöasiantuntijaneuvosta vesilain (264/1961), ympäristönsuojelulain (86/2000) ja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisten asioiden käsittelyyn. Ympäristöasiantuntijaneuvokset osallistuvat myös Ahvenanmaata koskevien vastaavien ympäristö- ja vesiasioiden käsittelyyn.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa osallistuu kaksi ympäristöasiantuntijaneuvosta vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (/) ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) sekä kumotun vesilain (264/1961) mukaisten asioiden käsittelyyn. Ympäristöasiantuntijaneuvokset osallistuvat myös Ahvenanmaata koskevien vastaavien ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelyyn.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki**lannoitevalmistelain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lannoitevalmistelain (539/2006) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 659/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Suhde eräisiin säädöksiin

Lannoitevalmisteiden raaka-aineita ja sellaisenaan lannoitevalmisteena käytettäviä sivutuotteita, niiden käsittelyä, käyttöä ja hävittämistä koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994), ympäristönsuojelulaissa (86/2000), jätelaissa (646/2011) ja maa-aineslaissa (555/1981) sekä jätteiden siirrosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006. Kasviperäisiä lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa (702/2003). Eläimistä saatavia lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi eläintautilaissa (55/1980) ja maahantuontia koskevista vaatimuksista säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996).

Lannoitevalmisteiden raaka-aineita ja sellaisenaan lannoitevalmisteena käytettäviä sivutuotteita, niiden käsittelyä, käyttöä ja hävittämistä koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994), *ympäristönsuojelulaissa (/)*, jätelaissa (646/2011) ja maa-aineslaissa (555/1981) sekä jätteiden siirrosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006. Kasviperäisiä lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi kasvinterveyden suojelemisesta annetussa laissa (702/2003). Eläimistä saatavia lannoitevalmisteita ja niiden raaka-aineita koskevista vaatimuksista säädetään lisäksi eläintautilaissa (55/1980) ja maahantuontia koskevista vaatimuksista eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 3 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 3 §:n 1 momentti ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti laissa 591/2011 ja 11 §:n 2 momentti laissa 656/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

*Ympäristönsuojeluun ja vesirakentamiseen
 sovellettava lainsäädäntö*

*Ympäristönsuojeluun ja vesirakentamiseen
 sovellettava lainsäädäntö*

Talousvyöhykkeellä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (468/1994), ympäristönsuojelulakia (86/2000), vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia (1299/2004) ja vesilakia (587/2011) sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä.

Talousvyöhykkeellä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (468/1994), *ympäristönsuojelulakia (/)*, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettua lakia (1299/2004) ja vesilakia (587/2011) sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä.

11 §

11 §

Ympäristörikokset talousvyöhykkeellä

Ympäristörikokset talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 momentin mukaan, rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä jätelain rikkomisesta jätelain 147 §:n mukaan ja rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä luonnonsuojelurikkomuksesta luonnonsuojelulain (1096/1996) 58 §:n 2 momentin mukaan.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan *ympäristönsuojelulain 224 ja 225 §:n* mukaan, rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä jätelain rikkomisesta jätelain 147 §:n mukaan ja rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä luonnonsuojelurikkomuksesta luonnonsuojelulain (1096/1996) 58 §:n 2 momentin mukaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19.

Laki**hautaustoimilain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hautaustoimintalain (457/2003) 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
 1451/2009 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Krematorion perustaminen

Krematorion perustaminen

 Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on edellytykset ylläpitää krematoriota asianmukaisesti. Ylläpitöluvan myöntämisen edellytyksenä on, että krematoriolle on myönnetty ympäristönsuojelulain (86/2000) mukainen ympäristölupa. Krematoriota ei saa ylläpitää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

 Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on edellytykset ylläpitää krematoriota asianmukaisesti. *Lisäksi luvan* myöntämisen edellytyksenä on, että *krematorion toimintaan on myönnetty ympäristönsuojelulain (/)* mukainen ympäristölupa. Krematoriota ei saa ylläpitää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

20.

Laki**vesihuoltolain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kehittämissuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesihuollon järjestämiseen alueilla, joilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettu yleis- tai asemakaava tai joilla yleis- tai asemakaavan laatiminen on vireillä sekä alueilla, joita koskevat ympäristönsuojelulain (86/2000) 19 §:n nojalla annetut ympäristönsuojelumääräykset.

Kehittämissuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesihuollon järjestämiseen alueilla, joilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettu yleis- tai asemakaava tai joilla yleis- tai asemakaavan laatiminen on vireillä sekä alueilla, joita koskevat *ympäristönsuojelulain (/) 201 §:n* nojalla annetut *kunnan* ympäristönsuojelumääräykset.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

21.

Laki**hallinto-oikeuslain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 106/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Jäsenten nimittäminen ja kelpoisuus

Jäsenten nimittäminen ja kelpoisuus

Vesilain (264/1961) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisten asioiden käsittelyyn osallistuvan hallinto-oikeuden muun kuin lainoppineen jäsenen kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan tai luonnontieteiden alalta. Lisäksi häneltä edellytetään, että hän on perehtynyt sovellettavan lainsäädännön alaan kuuluviin tehtäviin.

Vesilain (587/2011) ja ympäristönsuojelulain (/) mukaisten asioiden käsittelyyn osallistuvan hallinto-oikeuden muun kuin lainoppineen jäsenen kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tekniikan tai luonnontieteiden alalta. Lisäksi häneltä edellytetään, että hän on perehtynyt sovellettavan lainsäädännön alaan kuuluviin tehtäviin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

22.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain 134 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 134 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 99/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

134 §

134 §

Rakennuslupahakemuksen käsittely

Rakennuslupahakemuksen käsittely

 Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulaissa (86/2000) säädetty lupa, rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

 Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan *ympäristönsuojelulain (/) mukainen ympäristölupa*, rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki**luonnonsuojelulain 53 ja 57 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 53 §:n 5 momentin 2 kohta ja 57 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 53 §:n 5 momentin 2 kohta laissa 594/2011 ja 57 §:n 2 momentti laissa 1587/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

53 §

53 §

*Valtion korvausvelvollisuus**Valtion korvausvelvollisuus*

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muutoin estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole silloin, kun haitta aiheutuu:

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muutoin estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole silloin, kun haitta aiheutuu:

2) ympäristönsuojelulaissa (86/2000) tarkoitetun luvan epäämisestä;

2) *ympäristönsuojelulaissa (/)* tarkoitetun luvan epäämisestä;

57 §

57 §

*Pakkokeinot**Pakkokeinot*

Haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 1 momentissa tarkoitettu asia vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Sama oikeus on 61 §:n 3 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla.

Haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 1 momentissa tarkoitettu asia vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen, *tai käynnistää luontovahingon korjaaminen*. Sama oikeus on 61 §:n 3 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki**vesiliikennelain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesiliikennelain (463/1996) 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
 102/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

21 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava, sen lisäksi mitä luvanvaraisuudesta säädetään muualla laissa, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (86/2000) tarkoitettu ympäristölupa.

Moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava, sen lisäksi mitä luvanvaraisuudesta säädetään muualla laissa, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu *ympäristönsuojelulaissa (/)* tarkoitettu ympäristölupa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .*

25.

Laki**maastoliikennelain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 30 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 101/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

30 §

*Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin**Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin*

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan- ja suostumuksenvaraisuudesta muualla laissa säädetään, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (86/2000) tarkoitettu ympäristölupa.

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan- ja suostumuksenvaraisuudesta muualla laissa säädetään, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu *ympäristönsuojelulaissa* (/) tarkoitettu ympäristölupa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki**geenitekniikkalain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan geenitekniikkalain (377/1995) 23 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 387/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

23 §

Määräys merkittävän ympäristöhaitan ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi

Jos 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun säännösten vastaisen toiminnan seurauksena aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua ympäristönsuojelulain (86/2000) 84 a §:ssä tarkoitettua merkittävää vesistön pilaantumista tai luonnonsuojelulain (1096/1996) 5 a §:ssä tarkoitettu luontovahinko, geenitekniikanlautakunnan on, sen lisäksi, mitä 22 §:ssä säädetään, määrättävä vahingon tai sen uhan aiheuttanut toiminnanharjoittaja ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin vahingon ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi taikka ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Määräyksen antamisessa noudatetaan tämän lain 22 §:ssä säädettyä menettelyä.

Ehdotus

23 §

Määräys merkittävän ympäristöhaitan ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi

Jos 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun säännösten vastaisen toiminnan seurauksena aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua *ympäristönsuojelulain (/) 176 §:ssä* tarkoitettua merkittävää vesistön pilaantumista tai luonnonsuojelulain (1096/1996) 5 a §:ssä tarkoitettu luontovahinko, geenitekniikanlautakunnan on, sen lisäksi, mitä 22 §:ssä säädetään, määrättävä vahingon tai sen uhan aiheuttanut toiminnanharjoittaja ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin vahingon ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi taikka ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Määräyksen antamisessa noudatetaan tämän lain 22 §:ssä säädettyä menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki**merensuojelulain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merensuojelulain (1415/1994) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
 1060/2004, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Merensuojelusta Suomen alueella ja Suomen talousvyöhykkeellä säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000).

Merensuojelusta Suomen alueella ja Suomen talousvyöhykkeellä säädetään *ympäristönsuojelulaissa (/)*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

28.

Laki**terveydensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 3 §, 50 §:n 4 momentin 2 kohta sekä 51 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 § laissa 602/2013, 50 §:n 4 momentin 2 kohta laissa 129/2009 ja 51 § osaksi laeissa 777/1996, 89/2000 ja 255/2010, sekä

lisätään 50 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 129/2009, uusi 3 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Suhde eräisiin säädöksiin

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesihuoltolaissa (119/2001), kemikaalilaissa (599/2013), säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jäte- laissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennus- laissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), kuluttajavarojen ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004) sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

Terveydensuojelusta säädetään lisäksi *ym- päristönsuojelulaissa (/)*, vesihuoltolaissa (119/2001), kemikaalilaissa (599/2013), säteilylaissa (592/1991), terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987), työturvallisuuslaissa (738/2002), vesilaissa (587/2011), jätelaissa (646/2011), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), ulkoilulaissa (606/1973), eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920), elintarvikelaissa (23/2006), *kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011)* sekä eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009).

50 §

50 §

Maksut

Maksut

Kunnalla on lisäksi oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

Kunnalla on lisäksi oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

2) kaivon omistajalta talousvesitutkimuksista silloin, kun kysymys ei ole 16 §:n 4 momentissa tarkoitettusta talousvettä toimittavasta laitoksesta.

2) kaivon omistajalta talousvesitutkimuksista silloin, kun kysymys ei ole 16 §:n 4 momentissa tarkoitettusta talousvettä toimittavasta laitoksesta;

3) *ympäristönsuojelulain 17 luvussa tarkoitettua valtioneuvoston asetuksen noudattamisen valvontaan liittyvistä tarkastuksista.*

51 §

Terveydensuojelua koskevat määräykset

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Jos toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä mainitun lain 65 §:n nojalla ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa mainitun lain mukainen viranomainen noudattaen mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Kiireellisessä tapauksessa valvontaa suorittava kunnan viranhaltija saa antaa 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen. Kielto tai määräys on viipymättä saatettava kunnan terveydensuojeluviranomaisen ratkaistavaksi.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi myös antaa yleisiä määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi ja terveydellisten olojen valvomiseksi (*terveydensuojelujärjestys*).

51 §

Terveydensuojelua koskevat määräykset

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. *Kiellon tai määräyksen antaa kuitenkin ympäristönsuojelulain mukainen viranomainen mainitussa laissa säädettyssä järjestyksessä, jos kielto tai määräys koskee toimintaa, joka on ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä mainitun lain 116 §:n mukainen ilmoitus rekisteröintiä varten.*

Kiireellisessä tapauksessa valvontaa suorittava kunnan viranhaltija saa antaa 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen. Kielto tai määräys on viipymättä saatettava kunnan terveydensuojeluviranomaisen ratkaistavaksi.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen voi myös antaa yleisiä määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi ja terveydellisten olojen valvomiseksi (*terveydensuojelujärjestys*).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

Laki**vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 4 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 388/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Suhde eräisiin säädöksiin

Kuljetuksesta aiheutuneen vesistön merkittävän pilaantumisen tai luonnonsuojelulain (1096/1996) 5 a §:ssä tarkoitetun luontovahingon korjaamisesta säädetään ympäristönsuojelulain (86/2000) 84 a §:n 2 momentissa.

Kuljetuksesta aiheutuneen vesistön merkittävän pilaantumisen tai luonnonsuojelulain (1096/1996) 5 a §:ssä tarkoitetun luontovahingon korjaamisesta säädetään *ympäristönsuojelulain (/) 176 §:ssä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

30.

Laki**kemikaalilain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemikaalilain (599/2013) 5 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

*Suhde eräisiin säädöksiin**Suhde muuhun lainsäädäntöön*

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

1) ympäristönsuojelulaki (86/2000);

Kemikaaleista terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien sekä kemikaalien fysikaalisten vaarojen ja haittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta säädetään lisäksi seuraavissa laeissa:

1) ympäristönsuojelulaki (/);

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

31.

Laki**maa-aineslain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa-aineslain (555/1981) 5 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 347/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 a §

5 a §

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Luvan hakijan on tehtävä osana ottamissuunnitelmaa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos ainesten ottamisessa tai niiden varastoinnissa tai jalostamisessa syntyy ympäristönsuojelulain (86/2000) 45 a §:n 1 momentissa tarkoitettua kaivannaisjätettä. Jos ottamissuunnitelmaa ei 5 §:n 1 momentin mukaan tarvita, luvan hakijan on esitettävä erillinen kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Luvan hakijan on tehtävä osana ottamissuunnitelmaa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, jos ainesten ottamisessa tai niiden varastoinnissa tai jalostamisessa syntyy *ympäristönsuojelulain (/) 112 §:n 1 momentin 2 kohdassa* tarkoitettua kaivannaisjätettä. Jos ottamissuunnitelmaa ei 5 §:n 1 momentin mukaan tarvita, luvan hakijan on esitettävä *ympäristönsuojelulain 114 §:ssä tarkoitettu* kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

32.

Laki**eräistä naapuruussuhteista annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920) 18 §:n 2 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 90/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnan
luvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuo-
jelulaissa (86/2000).

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnan
luvanvaraisuudesta säädetään *ympäristönsuo-
jelulaissa (/)*.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

33.

Laki**rikoslain 48 luvun 1 ja 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 3 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 600/2013 sekä 3 §:n 2 ja 3 momentti laissa 112/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

48 §

Ympäristörikoksista

Ympäristörikoksista

1 §

1 §

Ympäristön turmeleminen

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2)) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kemikaalilain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, biosidiasetuksen, kasvinsuojeluaineasetuksen taikka näiden tai ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 tai pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004³, 4 tai 4^a artiklan vastaisesti taikka jätelain (646/2011) 147³ §:n 2° momentissa mainitun säännöksen, jätelain nojalla annetun säännöksen, yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kielon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kemikaalilain, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, biosidiasetuksen, kasvinsuojeluaineasetuksen taikka näiden tai *ympäristönsuojelulain* (/) nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006, pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 tai pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004³, 4 tai 4^a artiklan vastaisesti taikka jätelain (646/2011) 147³ §:n 2° momentissa mainitun säännöksen, jätelain nojalla annetun säännöksen, yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kielon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa

tai

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava ympäristön turmelemisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

3 §

Ympäristörikkomus

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo ympäristönsuojelulain 64 §:n nojalla annettuja määräyksiä.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka laiminlyö ympäristönsuojelulain 28 ja 29 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden hakea ympäristölupaa, jollei teko ole ympäristön turmelemisena rangaistava.

sa tai

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava ympäristön turmelemisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

3 §

Ympäristörikkomus

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo *ympäristönsuojelulain 122 ja 123 §:n* nojalla annettuja määräyksiä.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka *tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta* laiminlyö *ympäristönsuojelulain 27—29 §:ssä* tarkoitetun velvollisuuden hakea ympäristölupaa, jollei teko ole ympäristön turmelemisena rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

34.

Laki

eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain (383/2009) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, 3 ja 4 § sekä 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 4 § laissa 601/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien ympäristölle aiheutuvien vahinkojen korjaamiseen:

Tätä lakia sovelletaan seuraavien ympäristölle aiheutuvien vahinkojen korjaamiseen:

2) ympäristönsuojelulain (86/2000) 84 a §:ssä tarkoitettu vesistön merkittävä pilaantuminen; ja

2) *ympäristönsuojelulain (/) 137 §:n 2 momentissa tarkoitettu pohjaveden merkittävä pilaantuminen ja 176 §:ssä tarkoitettu vesistön merkittävä pilaantuminen; ja*

4 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *luonnonvaralla*:

a) luonnonsuojelulain 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja luontotyyppisiä ja lajien elinympäristöjä samoin kuin lajeja sekä niiden esiintymis-, lisääntymis- ja levähdyspaikkoja;

b) vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vesistöä ja 7 kohdassa tarkoitettua pohjavettä;

c) Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/1956) tarkoitettua aluevetä;

d) Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) tarkoitettua talousvyöhykettä;

2) *luonnonvarapalvelulla* luonnonvaran hyödyllistä vaikutusta toiselle luonnonvaralle tai ihmisille;

3) *perustilalla* luonnonvarojen ja luonnonvarapalveluiden vahinkoa edeltänyttä tilaa.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) **vahingolla** *suoraan tai välillisesti tapahtuvaa mitattavissa olevaa luonnonvarojen haitallista muutosta tai luonnonvarapalvelun huonontumista;*

2) *luonnonvaralla*:

a) luonnonsuojelulain 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja luontotyyppisiä ja lajien elinympäristöjä samoin kuin lajeja sekä niiden esiintymis-, lisääntymis- ja levähdyspaikkoja;

b) vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vesistöä ja 7 kohdassa tarkoitettua pohjavettä;

c) Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/1956) tarkoitettua aluevetä;

d) Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) tarkoitettua talousvyöhykettä;

3) *luonnonvarapalvelulla* luonnonvaran hyödyllistä vaikutusta toiselle luonnonvaralle tai ihmisille;

3 §

Korjaavista toimenpiteistä päättävä viranomainen

Tässä laissa tarkoitetuista korjaavista toimenpiteistä päättävästä viranomaisesta, jäljempänä *viranomainen*, säädetään 2 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa.

12 §

Kustannusten kohtuullistaminen

Kustannusten kohtuullistaminen edellytyksenä on, että:

- 1) vahinko johtuu päästöstä tai tapahtumasta, joka vastaa toiminnalle myönnetyn luvan ehtoja tai viranomaisen muuta päätöstä; tai
- 2) vahingon aiheuttaneessa toiminnassa on noudatettu toimintaa koskevan lainsäädännön velvoitteita.

4) *perustilalla* luonnonvarojen ja luonnonvarapalveluiden vahinkoa edeltänyttä tilaa.

4 §

Korjaavista toimenpiteistä päättävä viranomainen

Tässä luvussa tarkoitetuista korjaavista toimenpiteistä päättävästä viranomaisesta, jäljempänä *viranomainen*, säädetään 2 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa.

12 §

Kustannusten kohtuullistaminen

Kustannusten kohtuullistaminen edellyttää, että:

- 1) vahinko johtuu päästöstä tai tapahtumasta, joka vastaa toiminnalle myönnetyn luvan ehtoja tai viranomaisen muuta päätöstä; ja
- 1) vahingon aiheuttaneessa toiminnassa on noudatettu toimintaa koskevan lainsäädännön velvoitteita.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

35.

Laki**elintarvikelain 71 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään elintarvikelain (23/2006) 71 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

71 §

71 §

Kunnan viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Kunnan viranomaisten suoritteista perittävät maksut

*Kunta voi periä maksun myös ympäristön-
suojelulain (/) 17 luvussa tarkoitetun val-
tioneuvoston asetuksen noudattamisen val-
vontaan liittyvistä tarkastuksista.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

36.

Laki**kuluttajaturvallisuuslain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 32 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

32 §

32 §

*Kunnan valvontaviranomaisen suoritteista
 perittävät maksut*

*Kunnan valvontaviranomaisen suoritteista
 perittävät maksut*

*Kunta voi periä maksun myös ympäristön-
 suojelulain (/) 17 luvussa tarkoitetun val-
 tioneuvoston asetuksen noudattamisen val-
 vontaan liittyvistä tarkastuksista.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .*